

Iz vsebine

Za kratek intermezzo pred nadaljevanjem...
»Nekoč že pred davnimi leti je bilo le...
zelo pridne in marljive mravlje. Večina...
malo bolj rjavkaste, vendar so bile k...
miroljubne in zelo delavne in so spoštovale druga drugo. Potem pa so se od...
ne kod vzele rdeče mravlje, ki so bile zelo vsiljive in napadalne, delati pa...
niso znale nič. Rekle so, da so ruske, da so one med seboj tovarišice, in da...
so prišle nadzirat to mravljišče, več pa niso hotele povedati. Od takrat se je...
v mravljišču vse spremenilo. Črne in rjavkaste mravlje so morale samo delati...
in biti tiho, rdeče pa so samo nadzirale in vmes veliko govorile, delale pa...
niso nič. Tako se je mravljišče razdelilo na mravlje delavke in tovarišice...
mravlje nadzornice. Delavke niso smele več iz mravljišča, tovarišice...
nadzornice pa so stalno nekam hodile. Tudi stanovale so čisto drugje, saj...
so si izbrale najboljše dele mravljišča, da so lažje nadzirale. Rdeče mravlje...
so imele tudi svojo glavno tovarišico mravlj(ic)o, ki je nadzirala tudi njih in...
je imela toliko za povedat, da je na glas brala po cele ure. Tisto kar je brala...
pa nobena od mravelj ni razumela. Gotovo tudi sama ni razumela, ker je...
vsak dan brala eno in isto. Nadzornice pa so jo vseeno imele zelo rade in so...
se ves čas z njo nekaj na skrivaj dogovarjale, nato pa so se tudi dogovorile.
Nekega dne je glavna rdeča mravlj(ic)a vsemu mravljišču povedala, da se...
ne grejo več, da nič več ne bo tako kot je bilo, da rdeče mravlje ne bodo več...
nadzirale, in da ne bodo več rdeče, ampak modre. Črne in rjavkaste mravlje...
so bile najbolj vesele tega, da jih ne bodo več nadzirale, razumele pa niso...
nič. Glavna mravlj(ic)a res ni bila več rdeča, tudi modra ne, bila pa je še...
vedno tovarišica in je še vedno nadzirala vse tako kot prej, ampak sedaj...
samo še naskrivaj. Najbolj priliznjene mravlje so jo kmalu potem začele...
ogovarjati kot 'njena ekselence', ko pa so jim druge povedale, da ji s tem...
preveč očitno nekam lezejo, je bila od tedaj naprej le še gospa glavna. Rdeče...
mravlje, ki niso bile več tovarišice in so bile sedaj modre, pa res niso več...
nadzirale, ampak tudi delale niso. Črne in rjavkaste mravlje so kmalu potem...
ugotovile, da sploh niso samo modre, ampak so tudi zelo premetene, ker...
so iz mravljišča naskrivaj odnašale vse, kar se je dalo odnesti. Zato je...
mravljišče postajalo vedno manjše in čedalje bolj revno. Potem pa so črne...
in rjavkaste mravlje nekega lepega pomladnega dne vendarle razumele za...
kaj sploh gre v njihovem mravljišču in so zato gospej glavni mravlj(ic)i...
povedale, da se sedaj tudi one ne grejo več. ...

Janez Šček

Gibanje novega
tisočletja

Drugačna politika

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

323(497.4)

ŠČEK, Janez

Gibanje novega tisočletja. Drugačna politika : [priročnik za razumevanje sedanjosti in obvladovanje prihodnosti] / Janez Šček, - Ljubljana : samozaložba, 1998

ISBN 961-90606-1-X
73960704

Gibanje novega tisočletja - *Drugačna politika*

Janez Šček

Založnik:
Izdano v samozaložbi

Lektorirala:
Jana Šarp

Naslovnica in prelom:
Janez Šček

Tisk:
Tiskarna DAN, d.o.o.

Po mnenju ministrstva za kulturo Republike Slovenije, šteje ta publikacija med proizvode, za katero se plačuje 5 % davek od prometa proizvodov.

Vsebina

Zahvala	7
Predgovor	9
Prvi del: TRPKA PRETEKLOST	15
1. Trnova pot do učinkovite delovne organizacije	17
2. 'Učinkovito gospodarjenje' samo lepo zveneči besedi	53
3. Pravo ozadje procesa proti četverici je zamolčana skrivnost	73
4. Dvojnost »najbolj« zasluznega medija za slovensko pomlad	85
5. Priložnost za nov sedežni red okrog oblastniškega korita	99
6. Slaba popotnica »novemu« sodstvu in pravni državi	109
Drugi del: KRUTA SEDANJOST	127
7. Premikov ni bilo, nekateri okopi pa dejansko obstajajo	129
8. Prava resnica o aferi JBTZ ne sme izpod preproge	137
9. 'Poštene volitve' le puhla parola in limanice za naivne volivce	145
10. Nezrelost in samoljubje novodobnih politikov	159
11. Remi ali načrtovan pat ob zadnjih državnozborskih volitvah	167
12. 'Lustracija' ni niti prava niti dovolj učinkovita rešitev	181
Tretji del: SVETLA PRIHODNOST	191
13. Gibanje novega tisočletja	193
14. Organizacijske podlage	221
15. Programske opredelitve	239
16. Delovanje preko Interneta	259
17. Uvajanje drugačne politike	265
18. Prenova slovenske družbe	295
Epilog	337
Besednjak	339
Viri	345
Dodatek	347
O avtorju	355

Zahvala

Navadno se na takem mestu pojavi avtorjeva zahvala vsem posameznikom in institucijam, ki so tvorno sodelovali bodisi pri nastajanju ali pri izdaji literarnega dela. V pričujoči knjigi pa se tudi to, tako kot tudi marsikaj drugega v njej, pač nekoliko razlikuje od ustaljenih običajev.

Najprej se želim zahvaliti vsem, ki so se kadarkoli in kakorkoli trudili, da takšno ali podobno moje literarno delo sploh ne bi nikoli nastalo. Tu imam v mislih zlasti vse ovire in okoliščine ter njihove akterje pri nastajanju in izdaji moje knjige »*Pot do učinkovite delovne organizacije*« (izšla je leta 1987), o čemer bo govor tudi v tej knjigi. Takrat se je namreč na podlagi vseh teh dogodkov močno spremenilo tako moje življenje, kot tudi celotno nadaljnje delo. Kljub nekaterim zelo bridkim spoznanjem in izkušnjam sem danes vendarle vesel, da je do teh korenitih zasukov v mojem življenju sploh prišlo in se zato vsem za njihovo vnemo in trud tudi zahvaljujem. Zlasti to velja za direktorja takratnega ZOP - Zavoda za organizacijo poslovanja v Ljubljani Sebastijana Piskarja, ki mu je omenjena knjiga povzročila veliko (povsem nepotrebnega) dela, mnogo skrbi in precej sivih las. V nasprotnem primeru bi se lahko zadovoljil z ukrepom, ki je bil izključno v njegovi moči in domeni (mojim suspenzom) in se potem ne bi toliko trudil še z ovadbo takratnemu javnemu tožilstvu, zaradi katere je povzročil v naslednjih nekaj letih veliko povsem odvečnega (in banalnega) dela tudi preiskovalnemu sodniku Francu Rupretu. Vendar ga je slednji očitno kar rad opravil in se z njim bržkone med drugim povzpел tudi na svoj današnji položaj v slovenskem sodstvu. Obema gre torej vsa moja zahvala, saj bi bilo brez njunih tovrstnih prizadevanj moje današnje življenje zagotovo preveč povprečno in zato tudi veliko bolj prazno.

Predvsem pa se moram javno zahvaliti nekaterim starim in novodobnim politikom, ki sem jim v zadnjih letih pisno posredoval svoja razmišljanja, poglede in predloge za korenito spreminjanje obstoječih družbenih razmer. Vendar le-ti očitno niso bili skladni tudi z njihovimi pogledi in razmišljanji, saj mi nanje sploh niso odgovorili. S tem so mi nehote ponudili priložnost, da s svojim takratnim pisanjem seznanim tudi slovensko javnost in tako tudi širše preverim naše poglede. Vendar naj mi ostali ne zamerijo, če bom na tem mestu poimensko navedel samo dr. Jožeta Pučnika, Lojzeta Peterleta in Janeza Janšo, ki mi takrat niso hoteli, znali ali mogli odgovoriti. Žal, moram v tem smislu omeniti tudi predsednika Milana Kučana oziroma njegov urad, ki ni odgovoril niti na

»Ali je bil na začetku slovenske pomladi predsednik Milan Kučan zares eden od njenih nosilcev?« Morda bodo omenjeni tokrat našli več časa in motivov za morebiten odgovor, z njim pa zamujenega, seveda, ne morejo več nadomestiti.

Že vnaprej se želim zahvaliti tudi bralkam in bralcem za razumevanje dejstva, da bodo v knjigi našli precej več kritičnih, kot pohvalnih pripomb. Vendar je po moji oceni to nujno, v kolikor si želimo natočiti čistega vina in čutiti njegov okus. Hkrati se opravičujem, ker sem večino besedila napisal v prvi osebi množine in ne ednine, kot nekateri morda pričakujejo in jih bo to ponekod celo motilo. Vendar to ni precenjevanje samega sebe, temveč upoštevanje sloga, v katerem so napisana vsa strokovna besedila. Navsezadnje tudi ne morem iz svoje kože, saj sem se doslej največ ukvarjal s temi. Razen tega pa poznam še najmanj dva, ki mislita tako kot jaz, zaradi česar je ta moja odločitev tudi povsem upravičena. Če pa temu ponekod ni tako, sem pri zelo osebni mnenju vedno navedel, da gre za avtorjevo mnenje.

Ljubljana, marec 1998

Janez Šček, mag.oec.

Predgovor

Živimo v času, ki ga mnogi sploh ne razumemo več. Pretresajo nas namreč številne in raznovrstne težave, ki jih še pred nekaj leti nismo niti dobro poznali, kaj šele tudi neposredno občutili. Danes pa smo se nanje že kar nekako navadili, medtem ko se je velika večina ljudi, hočeš - nočeš, očitno tudi že sprijaznila z njimi.

Predvsem velja najprej omeniti vedno bolj onesnaženo okolje, saj skoraj ni več bistrega in čistega potoka, kaj šele reke ali jezera. Časi, ko smo si žejo lahko brez tveganja pogasili kar iz vodovodne pipe, so zato v glavnem že povsod minili. Obronki naših mest in večjih naselij, zlasti pa gozdov in njihovih jas, so na vedno več mestih podobni pravemu smetišču, kjer samevajo in razpadajo odsluženi avtomobili, gospodinjski stroji in oprema, odpadni gradbeni material ter druga podobna in odvečna navlaka. Od časa do časa se na mnogih takih mestih čez noč ali pa že kar podnevi pojavijo še razni industrijski odpadki in tudi nevarne snovi, ki so pred tem vrsto let samevali in razpadali v tovarniških skladiščih, danes pa zanje tam očitno ni več prostora.

Naše gospodarstvo, kljub tako opevani »zgodbi o uspehu« in občasnim spodbudnim ter tudi zlaganim ugotovitvam v uradnih analizah, kaže zelo klavrno podobo. Vedno bolj se utaplja v velikih izgubah, stečaji se kar vrstijo, vrste na zavodih za zaposlovanje so vsak dan daljše. Medtem pa bivši aparatčiki in novodobni ter samozvani tako imenovani »menežerji« v večini podjetij kar tekmujejo med seboj kdo si bo, ne glede na (ne)dosežene poslovne rezultate, lahko omislil vedno višjo in višjo plačo ter vse druge, čedalje številnejše bonitete. Pri večini teh izbrancev njihovi dohodki v skupnem mesečnem znesku že kar krepko presegajo milijon tolarjev, v teh prizadevanjih pa so tudi veliko bolj učinkoviti, kot pri svojem »menežerskem« delu. Nedvomno ima zasluge za to početje tudi njihovo izredno močno strokovno združenje, katerega kreatorji in vodje so se dobro izšolali in prekalili že v bivšem (komunističnem) sistemu.

Obkrožajo nas torej čedalje večje in vedno globlje socialne razlike. Mnogi ali pa že kar večina preprostih ljudi sploh ne ve več, kako naj bi sestavili »konec s koncem«. Njihove plače, če jih sploh še imajo in jih tudi redno dobivajo, za to že dolgo ne zadoščajo več. Tako si mnogi ne morejo več privoščiti razkošja, da bi v tej kruti borbi za osnovno preživetje prihranili tudi kak tolar za kasnejše, prejkone še hujše čase. Medtem pa nekateri niti ne tako redki, sploh ne vedo več, kakšen avto ali drugo sodobno materialno dobrino bi si še nabavili, oz. v kateri del sveta bi se še podali, bodisi le na kratek oddih ali na daljše potovanje. Ob tem si, seveda, prizadevajo tudi za to, da bi poleg vznemirljivih novih užitkov in spoznanj, lahko še bolj izstopili iz sivine povprečja »navadnih« ljudi. Za njimi pa veliko ne zaostajajo tudi ljudje iz našega čedalje bolj številnega in zato tudi že enormno dragega državnega »aparata«. Le-ta že tako močno zajeda, zlasti v našo gospodarsko substanco, da se na tem področju lahko že v kratkem nadejamo prave katastrofe, na kar že dolgo opozarjajo, zlasti mnogi tuji in tudi nekateri redki domači strokovnjaki. Kot lahko spoznamo iz zadnjih dogajanj, je podobno brezglavo obnašanje mogoče pripisati kar vsem dosedanjim vladam in tudi zadnji, torej ne

glede na njihovo barvo in sestavo. Izjema je morda bila samo *Demosova* vlada, ki pa je bila za kaj takega tudi še preveč »zelena« in poleg tega tudi prekratkega »daha«.

Že vrsto let nas pretresajo številne manjše ali večje afere, ki se ob razkrivanju v dnevnem ali revialnem tisku berejo kot kriminalni roman, na televizijskih ekranih pa mnoge celo dobijo podobo prave grozljivke. Vendar se nato ves medijski »rom-pom-pom« tudi hitro poleže in take afere se morajo kmalu umakniti drugemu dnevnemu dogajanju, kjer so tudi ropi, umori, ugrabitve, posilstva, velike poneverbe in podoben sodobni kriminal že skoraj običajne teme. Samo nekatere redakcije, glede na svoje dnevne potrebe, občasno katero od takih afer spet potegnejo na dan in jo nakratko obnovijo. Nobena pa doslej še ni doživela svojega epiloga na sodišču, koder bi bilo zanje tudi edino pravo mesto. Večinoma se (kot učinkovito orodje dnevne politike) potem vrnejo pod »preprogo«, kjer čakajo na novo priložnost za zgolj medijsko obravnavo.

Ob vsem naštetem naj še omenimo, da se velikemu številu ljudi bržkone zdijo krute državljanske vojne, ki so prišle celo do našega hišnega praga in nevarnost za njihovo nadaljevanje sploh še ni minila, že kar nekaj povsem naravnega in običajnega. Prejkone jih tudi množično umiranje ljudi zaradi pomanjkanja hrane (denimo, v Ruandi) in velike naravne katastrofe, kot so zlasti potresi, velike poplave in rušilni orkani, kar so že skoraj običajne teme v tisku in na televiziji, vznemirijo samo toliko, kot umazana voda, ki jo odplaknejo v umivalnik.

V tej knjigi vseh omenjenih problemov, seveda, ne bomo podrobneje niti navajali niti obravnavali, saj kaj takega na tem mestu pravzaprav tudi ne moremo storiti. V njej želimo le opozoriti, da je navedeno (na kratko orisano) dejansko stanje našega vsakdana samo povsem logična posledica in kulminacija naših splošnih družbenih razmer. Te pa, seveda, niso od »včeraj«, ker so nastajale dolga desetletja in so se v tem času počasi izoblikovale do današnjih razsežnosti. Hočemo torej samo opozoriti in na nekaterih konkretnih primerih tudi dokazati, da je navedeno, že kar katastrofalno splošno stanje, samo posledica dolgoletnega nalaganja, prelaganja in odlaganja vrste ključnih problemov našega družbenega razvoja, medtem ko so bili mnogi od njih tudi varno spravljeni pod različne »preproge«. Prepričani smo in to nameravamo tudi dokazati, da imajo vsi tovrstni problemi svoje izvore oz. temeljne vzroke, zlasti v neurejenosti našega gospodarskega sistema. Vrsto let smo namreč aktivno in strokovno delovali na tem področju in so nam zato dobro poznane tudi mnoge (umazane) podrobnosti v ozadju teh dogajanj. Ob tem pa lahko trdimo, da poznamo tudi učinkovite metode za razreševanje tovrstnih problemov, vendar za to doslej pri vseh merodajnih in odločujočih nikoli ni bilo niti prave volje niti ustrezne pripravljenosti, da bi se teh problemov lotili na pravem koncu in jih poskušali tudi odpraviti. Danes so že prišli na dan tudi mnogi dokazi, da so vsi dosedanji akterji na oblasti vedno imeli v ozadju najrazličnejše scenarije, ki so imeli pravzaprav en sam poglobitveni cilj: čim dlje in ne glede na sredstva ostati pri krmilu oblasti, ob tem pa si prigrabiti kar največ osebne premoženja in tudi čim več oblastniških privilegijev. Slednji so najbolj jasen dokaz za to smelo trditev, saj so ob vseh realsocialističnih privilegijih, ki so večinoma ostali skoraj nedotaknjeni, v okviru vseh dosedanjih vlad in sklicev parlamenta nastali tudi mnogi novi privilegiji. In še vedno

»socialističnega samoupravljanja«. Spomniti se moramo, da se je vsakih toliko časa ob kulminaciji nezdravih družbenih razmer pričela obsežna reforma gospodarskega sistema (v prisposodbi povedano »metanje peska v oči«). Na ta način so edino lahko za določen čas zameglili in s tem tudi prikrili dejansko gospodarsko in širše družbeno stanje. S tem je nastala priložnost za novo zadolževanje v tujini, za reševanje vseh ključnih družbenih problemov pa so tako pridobili tudi večletni odlog. Današnje že kar kaotično stanje je po nekaterih ne tako redkih in osamljenih ocenah torej samo povsem logična posledica skrbno pripravljene scenarija, ki se le z nekaterimi manjšimi popravki prikrito izvaja v zadnjih desetih letih. Tako imenovani »sestop« bivših komunistov z oblasti je bil pravzaprav le navidezen, saj jih še vedno lahko najdemo pri vseh ključnih vzvodih oblasti.

Kot je bilo omenjeno, pa za razkrivanje omenjenih problemov v tej knjigi, seveda, ne mislimo delati podrobnejše analize in navajati tudi potrebnih podatkov. To problematiko nameravamo osvetliti in obravnavati zgolj z objavo nekaterih izvornih (avtorjevih) besedil iz okvira zadnjega desetletja, ki dobro ponazarjajo in tudi utemeljujejo večino zgornjih navedb. V prvi del knjige so tako uvrščena besedila, ki so nastala v nekoliko odmaknjenem vendar še vedno aktualnem obdobju, medtem ko so v drugem delu knjige besedila, ki so nastala v zadnjih nekaj letih. Zaradi lažjega razumevanja so sproti in po potrebi tudi nakratko pojasnjena in komentirana, ker so na ta način mnoge tedanje navedbe (zlasti predvidevanja) lahko soočene z nekaterimi sedanjim dogajanjem.

Ta besedila so bila vedno napisana z enim samim poglobitvenim ciljem: prispevati k dejanskemu razreševanju naših ključnih problemov - zlasti gospodarskih - in ob tem tudi doseči, da bi vendarle že pričeli razreševati njihove prave vzroke ter se prenehali ukvarjati zgolj samo z njihovimi posledicami. Doslej ta besedila večinoma še nikoli niso bila objavljena. Kadar pa so bila nekatera besedila poslana bodisi časnikom ali nekaterim revijam, pa dlje od predala urednikov itak niso prišla. Redke izjeme so samo tri avtorjeva besedila. Eno so (zelo neradi) objavili v časniku *Delo* v njihovih *Književnih listih*, dvoje besedil pa je objavil bivši časnik *Slovenec*, vendar še ta le med pismi bralcev. Če pa je bil takšen predlog naslovljen bodisi na posamezno institucijo ali na posameznega političnega akterja, pa nanj ni bilo nobenega odgovora. Tak molk je bil za vse institucije in politične akterje bivšega (komunističnega) sistema tudi povsem običajna praksa, oz. je njihov odgovor običajno prišel v povsem drugačni obliki od pričakovanj. Nema lokrat je sledil odgovor tudi v obliki sodnega sklepa, kjer imamo nekateri tudi lastne izkušnje. Očitno pa so se takega vzvišenega molka oz. tako primitivnih in nekulturnih (režimskih) navad navzeli tudi nekateri novodobni politični akterji. To pa nas pravzaprav tudi ne sme preveč presenečati, saj so se mnogi od njih v tem pogledu usposobili v prejšnjem (komunističnem) sistema.

Nenazadnje kaže omeniti, da bodo ob tem objavljena tudi besedila, ki v določeni meri razkrivajo pravo ozadje nekaterih burnih dogodkov na začetku slovenske pomladi pred desetimi leti, kjer kritična slovenska javnost na mnoga zastavljena vprašanja še vedno ni dobila vseh odgovorov. Videti je, da nekateri ključni akterji tudi niso več zainteresirani, da bi se vsa ta vprašanja enkrat za vselej in dokončno razjasnila. Očitno jim veliko bolj ustreza sedanja nedorečenost in bržkone tudi ta skrivnostni molk.

Seveda, pa ni naš edini namen zgolj obravnavanje oz. pojasnjevanje nekaterih

naša sedanost lahko veliko bolje razumljena, zlasti pa nekateri naši poglavitni družbeni in gospodarski problemi. Razen tega nameravamo opozoriti tudi na nekatera področja, kjer pri razreševanju zelo podobnih in prav tako perečih problemov lahko zaman pričakujemo večje angažiranje oz. resnejše posege države in njenih institucij. Ta ugotovitev predvsem velja za problematiko varovanja našega okolja in bolj osveščeno gospodarjenje. Tu gre namreč za preveliko navzkrižje nekaterih interesov države, kot institucije in državljanov, kot posameznikov. Razen tega imamo v mislih tudi dejstvo, da spričo splošno neurejenih družbenih in gospodarskih razmer čedalje več domiselnih posameznikov išče svojo priložnost za hiter in lahek zaslužek na področjih, kot so zdrava prehrana, alternativno zdravljenje in duhovnost ter okultnost. V dnevnem in revijalnem tisku ter tudi v programih nekaterih televizij (zlasti lokalnih) se namreč lahko soočimo z mnogimi novodobnimi Oetkerji, Kneippi in Nostradamusi ter podobnimi (največkrat kvazi) strokovnjaki. V večini primerov, kot smo v zadnjih nekaj letih lahko tudi sami spoznali, le izrabljajo za svoje gmotne koristi mnoge današnje stiske in tegobe predvsem manj poučenih preprostih ljudi, kjer jim gre na roke tudi premalo učinkovita država oz. njena davčna služba.

Edini način za korenito spreminjanje vseh omenjenih razmer oz. odpravljanje nakazanih problemov je po našem prepričanju predvsem v tem, da poskušamo drugače in tudi precej boljše organizirati, zlasti našo civilno družbo. Le-ta s svojo današnjo razcepljenostjo in razdrobljenostjo ter s tem skoraj popolno neučinkovitostjo, zato tudi ne more storiti kaj več od tega kar stori, torej da le opozori preko svojih najbolj večjih govorcev ali piscev na določene probleme. Rezultati so zato temu primerni in največkrat samo na ravni znanega pregovora: »Psi lajajo, karavana pa gre dalje«.

V ta namen so v tretjem delu knjige ponujene nekatere konkretne organizacijske in programske zasnove, z njihovim uresničenjem pa bi lahko pomembno spremenili tudi naš celotni politični prostor. V kolikor bi to tudi dejansko uspeli storiti, se po našem trdnem prepričanju burka z zadnjimi državnozborskimi volitvami ne bi nikoli več ponovila. Zato ta del tudi najbolj ustreza izbranemu podnaslovu pričujoče knjige, medtem ko je nadaljevanje tega podnaslova oz. uporabljeno besedo »priročnik« treba dobesedno razumeti zlasti glede boljšega obvladovanja naše prihodnosti. Slednja namreč le ni tako rožnata, kot jo, seveda, povsem skladno z njihovimi (prikritimi) cilji, skušajo prikazati sedanji oblastniki. Korenitega razreševanja večine nakazanih problemov zato sploh ne kaže pričakovati zgolj samo z njihove strani, temveč se je treba pravočasno in ustrezno organizirati ter s tem učinkovito poseči v vsa ta dogajanja. Le na ta način bo mogoče doseči tudi hitrejše spreminjanje sedanjih že kar nevzdržnih splošnih razmer, seveda, če je sploh še komu do tega.

Na podlagi vsega povedanega zato lahko poudarimo, da te knjige ne kaže vzeti zgolj kot eno od mnogih analiz naših družbenih dogajanj, ki so se večinoma končale brez konkretnih sklepov oz. predlogov za ustrezno spreminjanje analiziranega stanja. Navsezadnje takih (jalovih) ambicij tudi nikoli nismo imeli. Predvsem pa želimo z njeno pomočjo postaviti ogledalo pred nekatere najbolj nestrpne novodobne politike, ki si lastijo tako imenovano »slovensko pomlad«. Ti dve nekdanji tako veliki besedi uporabljajo v vseh mogočih in nemogočih situacijah, da sta se med tem že povsem razvredno-

našim in njihovim ogledalom velika razlika. Naše ogledalo je namreč natančno tako, kot ga imajo tudi sami doma v kopalnici, medtem ko je njihovo verjetno vzeto iz luna parka, saj največkrat kaže zelo izkrivljeno sliko. Nenazadnje pa to počnejo zato, ker prihajajo iz istega loga in iste šole, kot njihovi nasprotniki. Tudi oni namreč, tako kot njihovi učitelji očitno ne poznajo kulturnega dialoga, zato na pisma sploh ne odgovarjajo ali morda le še na tiskovnih konferencah. Razlika je torej samo v tem, da so nekoliko drugačni, vendar v okviru zelo podobne filozofije: boj za oblast za vsako ceno in ne glede na uporabljena sredstva. Če temu ne bi bilo tako, bi bilo danes lahko marsikaj drugače.

Nenazadnje kaže opozoriti še na izhodiščno vsebinsko podlago v dvojnici pričujoče knjige s podnaslovom »Duhovni prepoved«. V njenem prvem delu so namreč povzeta poglavitna spoznanja nove duhovnosti, ki se čedalje hitreje širijo po vsem planetu in nezadržno prodirajo tudi v slovenski prostor. Povzeta so iz del ameriškega pisatelja Jamesa Redfielda, ki so nekaterim znana tudi kot »Celestinska prerokba«. V obliki priročnika so namenjena tako posamičnemu bralcu kot tudi tistim, ki si bodo na podlagi obravnavane materije morda zaželeli skupnega pogovora. V njenem drugem delu so namreč na voljo tudi metodični napotki za poglobljeno učenje te nove duhovnosti bodisi posamično ali v skupini in s primeri nekaterih izkustev. V njenem tretjem delu pa so nakratko strnjene nekatere izvorne (avtorjeve) zamisli, kako bi lahko hitreje uresničevali vsa ta nova duhovna spoznanja in izzive za prihajajoče tretje tisočletje. Predstavljena so namreč vsebinska izhodišča ter potrebne organizacijske podlage za ustanovitev civilnega družbenega gibanja, poimenovano je s kratico »OPS«, s pomočjo katerega bi obravnavane zamisli lahko učinkovito udeležili tako v slovenskem, kot tudi v širšem (mednarodnem) prostoru. Morda bodo te zamisli nekatere bralke in bralce spodbudile, da si bodo zaželeli storiti celo kaj več, kot da samo preberejo omenjeno dvojnico te knjige.

Pričujoče knjižno delo s podnaslovom »Drugačna politika« se torej med drugim naslanja tudi na ta nova duhovna spoznanja, ki jih želimo na ta način presaditi tudi v širši politični kontekst našega družbenega dogajanja. V tretjem delu te knjige je zato naveden povzetek poglavitnih novih duhovnih spoznanj, ki tvorijo potrebno idejno podlago za predstavitev nekaterih izvornih zamisli za učinkovito razrešitev naših poglavitnih družbenih problemov. Prej omenjeno civilno »Gibanje OPS«, ki naj bi ga že v kratkem ustanovili in pri tem tudi ne pričakujemo večjih težav, je namreč treba predvsem zaradi večje učinkovitosti in prodornosti takoj podpreti tudi z ustanovitvijo ustrezne politične stranke. Z njeno pomočjo bi zlasti na začetku med drugim lahko prebrodili tudi težave glede zagotavljanja potrebne materialne podlage za učinkovito delovanje tega širokega civilnega gibanja. V ta namen so na voljo tudi nekatere izvorne zamisli in organizacijske podlage za delovanje te nove politične stranke, ki bo zagotovo povzročila korenite spremembe v slovenskem - vse preveč kaotičnem - političnem prostoru.

Seveda pričakujemo, da bodo vse te zamisli naletele, poleg pričakovanega hudega odpora pri nekaterih prizadetih, tudi na zadostno razumevanje in dovolj široko podporo slovenske kritične javnosti. Po našem globokem prepričanju bi se namreč s pomočjo te nove politične stranke zelo hitro in veliko lažje izkopal iz večine današnjih hudih problemov in težav, za katere niti sedanji niti potencialni novi oblastniki očitno ne

drugačno od sedanjega, kot tudi čedalje hitrejše širjenje *okužbe* z novo duhovnostjo, terjata bistvene spremembe ne samo v našem gospodarskem, ampak tudi v političnem (ali če hočete duhovnem) prostoru. Skratka, že s podnaslovom knjige »*Drugačna politika*« opozarjamo na potrebo po novih in bistveno drugačnih pogledih na politično delovanje v naši združbi, medtem ko naj bi z zamišljeno »*Stranko OPS*« dokončno pregnali *temó in zgodovinsko zatohlost* iz slovenskega političnega prostora. S tem bi naposled postal tudi veliko bolj prepoznaven in dovolj blizu tudi preprostim ljudem, ki jih sedanje politično dogajanje čedalje bolj odbija.

Prvi del: TRPKA PRETEKLOST

*Vsako divje veselje se običajno tudi
divje konča.*

Shakespeare

1. Trnova pot do učinkovite delovne organizacije

Strokovna pojasnila glede učinkovito sti

Opredelevitev uspešnosti in učinkovitosti. V tem delu so predstavljena nekatera najbolj pomembna spoznanja iz avtorjeve knjige »Pot do učinkovite delovne organizacije«, ki so danes prav tako aktualna ali celo še bolj, kot so bila pred enajstimi leti ob njenem izidu. Knjiga je imela podnaslov »Priročnik za analizo poslovnih problemov in snovanje ukrepov za izboljšanje poslovanja delovne organizacije«, ki govori sam za sebe. V tej knjigi so namreč bili poleg nekaterih strokovnih izhodišč za reševanje poslovnih problemov navedeni tudi številni praktični primeri, kako je moč to storiti v različnih delovnih organizacijah. Posamezni povzetki iz te knjige, ki so predstavljeni v tem poglavju, so nakratko pojasnjeni ali komentirani tudi z vidika sedanjih razmer.

S tem želimo nazorno predstaviti, da naši poglavitni gospodarski problemi niso od »včeraj« oz. posledica osamosvojitve Republike Slovenije pred sedmimi leti (denimo, zaradi izgube jugoslovanskih trgov, in podobnega), kar želijo mnogi pri nas prikazati, ampak imajo vsi naši problemi in težave že »precej daljšo brado«. Vendar naj za začetek navedemo, kar nekaj odstavkov iz uvodnega dela te knjige, in sicer:

Ko govorimo o delovni organizaciji mislimo na vse organizacije združenega dela, ki se z doseženimi rezultati svojega tehnološko zaokroženega delovnega procesa lahko ustrezno vključujejo v tržno in družbeno okolje ter s temi rezultati nato zadovoljujejo svoje poslovne potrebe. Vendar pri tem z delovno organizacijo predvsem razumemo vse tiste organizacije združenega dela, ki imajo v svojem organizacijskem sestavu bodisi temeljne organizacije združenega dela in delovno skupnost za opravljanje strokovnih del, ali pa poslujejo brez temeljnih organizacij kot enovite delovne organizacije. Z delovno organizacijo, katere probleme bomo obravnavali, torej razumemo takšno organizacijsko združbo, ki ima poslovni proces v svojem okviru tehnološko in delovno zaokrožen. Ko pa govorimo o učinkovitosti poslovanja takšne delovne organizacije pa s tem, seveda, mislimo tudi na določeno raven uspešnosti, ki naj jo delovna organizacija doseže pri zadovoljevanju svojih poslovnih potreb oz. uresničevanju svojih gospodarskih ciljev. Pri ocenjevanju doseženih ciljev oz. rezultatov poslovanja delovne organizacije v nekem obdobju namreč preprosto ne moremo mimo tega, da ne bi govorili tudi o bodisi večji ali manjši učinkovitosti in uspešnosti njenega poslovanja.

Kot učinkovite in uspešne delovne organizacije si torej velja predstavljati predvsem vse tiste, ki lahko uresničijo ali celo presežejo svoje realno postavljene gospodarske cilje. Pri tem so delovne organizacije, seveda, lahko zelo uspešne ali pa tudi neuspešne. Uspešne delovne organizacije so, kot vemo, nedvomno lahko samo tiste, ki svoje poslovne cilje oz. (bolje) rezultate svojega poslovanja dosežejo v okviru splošno veljavnih ekonomskih načel in meril ekonomske racionalnosti. Zato o uspešnosti delovne organizacije lahko govorimo samo tedaj, ko je delovna

organizacija svoj rezultat poslovanja dosegla bodisi z najmanjšimi potrebnimi sredstvi, ali obratno, ko je delovna organizacija v danih pogojih in z razpoložljivimi sredstvi dosegla največji možen rezultat poslovanja.

Bolj strokovno povedano to pomeni, da velja uspešnost poslovanja delovne organizacije razumeti kot ulomek, kjer je v njegovem števcu poslovni rezultat (nekateri ga imenujejo tudi poslovni uspeh ali izid) oz. ob širšem pojmovanju lahko tudi katerikoli poslovni učinek, v njegovem imenovalcu pa so vlaganja oz. sredstva, s katerimi je bil poslovni rezultat oz. učinek dosežen. Glede na vsebino imenovalca tega ulomka, ki je lahko opredeljen bodisi kot vloženo delo, porabljena sredstva oz. stroški, ali vložena (uporabljena) sredstva, potem tudi uspešnost poslovanja presojamo iz različnih zornih kotov. Tako uspešnost poslovanja presojamo z vidika proizvodnosti (produktivnosti), če poslovni rezultat merimo z vloženim delom, z vidika gospodarnosti (ekonomičnosti), če poslovni rezultat merimo s porabljenimi sredstvi, in z vidika donosnosti (rentabilnosti), če poslovni rezultat merimo z uporabljenimi poslovnimi sredstvi.

Merjenje uspešnosti torej vedno pomeni neko razmerje (primerjavo) med poslovnim rezultatom oz. učinkom in vlaganjem oz. sredstvom, ki je omogočilo doseganje tega rezultata oz. učinka. Poslovni rezultat je potemtakem dosežen cilj poslovanja, ki je objektivno pogojen z razpoložljivimi sredstvi za poslovanje, medtem ko je uspešnost kakovosten izraz uresničitve cilja poslovanja delovne organizacije in hkrati tudi odsev gospodarskih razmer, v katerih delovna organizacija posluje. Po mnenju nekaterih teoretikov naj bi glede na vsebino števca to razmerje tudi poimenovali. Če se v števcu tega razmerja nahaja dejanski poslovni uspeh naj bi ga razumeli kot merilo 'uspešnosti', če pa se v števcu nahaja širše opredeljen poslovni učinek pa naj bi ga razumeli kot merilo 'učinkovitosti'. ...

Manj poznane opredelitve. Najprej velja poudariti, da je bilo že na samem začetku knjige zapisano, da je predmet obravnave v omenjeni knjigi samo enovita delovna organizacija (brez tozdov oz. temeljnih organizacij), ki ima poslovni proces tehnološko in delovno zaokrožen. Seveda, pa v tistem času, ko je bila enovita delovna organizacija še bogokletna misel in so še vedno ustanavljali tudi prenekatero nove tozde, nekaj takega ni bilo mogoče napisati neposredno, ampak le med vrsticami. Nadalje je treba poudariti še to, da navedene opredelitve glede uspešnosti in učinkovitosti niso poznane tudi mnogim ekonomistom pri nas, ker so privzete iz zahodnjaške strokovne literature. Na fakultetah pri nas pa še vedno predavajo številni profesorji, ki so nekdanj prisegli na marksistično in tako imenovano »kardeljansko« ideologijo. Zato v njihovih učbenikih še vedno prevladujejo take opredelitve, s katerimi je mogoče po mili volji zamegljevati dosežene poslovne rezultate. To namreč pri nas počnejo pristojni na skoraj vseh ravneh že odkar pomnimo. ...

To splošno, v vseh ekonomskih sistemih veljavno merilo uspešnosti poslovanja, pa vsaj v obstoječih razmerah gospodarjenja pri nas, kot vemo, povsem ne deluje. Splošno je namreč znano, da so ekonomske kategorije, s katerimi naj bi izmerili doseženo uspešnost poslovanja naših delovnih organizacij, nerealno ovrednotene in so zato tudi precej manj uporabne. Te težave so predvsem posledica

tak med drugim ne omogoča ugotavljanja in prikazovanja stvarnih (realnih) ekonomskih kategorij oz. rezultata poslovanja delovnih organizacij. V takšnih razmerah zato niti ne moremo biti začudeni ob ugotovitvah, da se v naših delovnih organizacijah lahko več dohodka oblikuje na podlagi računovodske spretnosti kot pri opravljanju temeljne dejavnosti delovne organizacije. Ker bo o teh problemih govor tudi v nadaljevanju naj tu sklenemo z ugotovijo, da se vprašanje merjenja uspešnosti in učinkovitosti poslovanja potemtakem ne pojavlja zgolj kot ekonomsko-tehnično vprašanje, temveč čedalje bolj dobiva tudi značaj in razsežnost prečega družbenoekonomskega problema. Vendar, kot kažejo razprave glede sprememb zadevnih zakonskih predpisov tega problema ne bomo tako zlahka in kmalu rešili. Prav zaradi teh razlogov bomo namesto izraza 'uspešnost' v knjigi raje uporabljali njegovo širše pojmovanje, to je 'učinkovitost'. Le-ta po naši oceni tudi veliko bolj ustreza glede na obravnavano (širšo) problematiko delovnih organizacij in načine njenega razreševanja. ...

Pri presojanju učinkovitosti poslovanja delovnih organizacij se torej srečujemo tako z organizacijami, ki dosegajo boljše, kot z organizacijami, ki dosegajo slabše rezultate gospodarjenja, zaradi česar govorimo o uspešnih oz. o neuspešnih in neučinkovitih delovnih organizacijah. Razlike v doseženih rezultatih njihovega poslovanja so bržkone precej odvisne tako od pogojev pridobivanja dohodka, kot od stopnje izkoriščanja vseh proizvodnih dejavnikov. Medtem pa razpoložljivi podatki tudi kažejo, da so glede doseženih rezultatov poslovanja velike razlike med delovnimi organizacijami enakih ali sorodnih dejavnosti, pri katerih se pogoji gospodarjenja pravzaprav ne razlikujejo toliko, kolikor se razlikujejo njihovi dosežki.

Potemtakem si kaže velike razlike v doseženih rezultatih poslovanja delovnih organizacij razlagati predvsem kot posledico boljšega ali slabšega izkoriščanja vseh proizvodnih dejavnikov, kar, seveda, močno vpliva na učinkovitost njihovega poslovanja. Prav zato je treba v vsaki delovni organizaciji sproti spremljati vse dosežene rezultate in učinke poslovanja ter v primeru odmika od postavljenih ciljev tudi primerno ukrepati. Vendar po nekaterih ocenah v naši praksi doslej, kljub veliki zavzetosti nekaterih, nismo uspeli uveljaviti ustrezne enotne metodologije, s katero bi po eni strani dovolj zanesljivo presojali dosežene rezultate poslovanja in po drugi strani tudi kakovost in ustreznost sprejetih ukrepov za izboljšanje bodočega poslovanja v delovnih organizacijah.

V nadaljevanju želimo zato predstaviti in nakratko pojasniti nekatere v praksi že večkrat uspešno uporabljene in s tem tudi preizkušene metode in tehnike, ki jih je mogoče v vsaki delovni organizaciji uporabiti pri reševanju problemov, o katerih je bil pravkar govor. Ob tem velja ponovno poudariti, da je temeljni pogoj za uspešno reševanje teh problemov njihova pravilna opredelitev. Zato je na začetku govor tudi o ustrezni metodologiji dela za ugotavljanje in analiziranje poslovnih problemov delovnih organizacij. Takšna analiza mora namreč dejansko biti temeljna podlaga za kasnejše iskanje oz. opredeljevanje potrebnih ukrepov, s katerimi naj bi se izboljšalo bodoče poslovanje delovne organizacije. Učinkovitost poslovanja je v tem kontekstu torej samo posledica po eni strani poznavanja in po drugi strani obvladovanja vseh težav in problemov, ki se pri poslovanju delovne organi-

Razlogi za analizo poslovanja. Na tem mestu so navedeni še nekateri pomembnejši odstavki iz drugega poglavja omenjene knjige z naslovom »Analiza poslovanja, kot izhodišče pri odkrivanju poslovnih problemov«. Z njihovo pomočjo je namreč mogoče zelo nazorno opozoriti tudi na današnje razmere v podjetjih, ki se v vseh teh letih niso v ničemer spremenile. Po mnenju mnogih so se celo še občutno poslabšale. ...

Slabšanje in zaostrovanje pogojev gospodarjenja narekuje gospodarskim subjektom oz. delavcem v delovnih organizacijah, da čedalje bolj pozorno spremljajo in ocenjujejo dosežene rezultate svojega dela in poslovanja ter iščejo poti in rešitve za izboljšanje stanja. Tako se zlasti v zadnjem času vedno pogosteje srečujemo s prizadevanji, ko v delovnih organizacijah poskušajo svoje poslovanje prilagoditi spremenjenim gospodarskim okoliščinam in ga ob tem po možnosti tudi izboljšati, da bi bilo bolj smotrno. V današnjih gospodarskih razmerah pa ugotavljanje in reševanje poslovnih težav oz. problemov v nobenem primeru ni enostavna naloga, kajti tovrstne aktivnosti sodijo po mnenju številnih med najzahtevnejše strokovne naloge.

Poslovni problemi, zlasti pa njihova zapletenost, so v številnih primerih močno povezani tudi z organiziranostjo delovne organizacije, v kateri se ti problemi pojavljajo. Za večino delovnih organizacij velja namreč ugotovitev, da v teku svojega obstoja in delovanja iz leta v leto povečujejo obseg poslovanja. Z večanjem obsega poslovanja pa, seveda, naraščajo tudi medsebojna razmerja bodisi v sami delovni organizaciji ali v okviru njenih povezav z okoljem, ki terjajo tudi spremenjen način dela oz. nove organizacijske oblike. Z razvojem proizvodnje in tehnologije postaja organiziranost poslovanja vse močnejši in vedno bolj pereč problem sleherne delovne organizacije. Naj gre še za tako majhno delovno organizacijo oz. naj bo njena proizvodnja še tako enostavna, brez dobre in smotrne organizacije poslovanja vloženo delo in tudi sredstva zagotovo ne bodo omogočili doseganja optimalnih učinkov. Organizacija dela in poslovanja zato odločilno vpliva na dosežene rezultate poslovanja oz. na proizvodnost delavcev, ki so zaposleni v delovni organizaciji. Medtem ko pri manjšem številu zaposlenih na dokaj enostaven način, denimo, z dodatno zaposlitvijo enakega števila delavcev, lahko podvojijo obseg proizvodnje oz. poslovanja, pa enaka poteza pri večjih in velikih delovnih organizacijah zagotovo ne omogoči enakih rezultatov. Celo nasprotno, če se spremenjenim okoliščinam hkrati ustrezno ne prilagodi tudi organiziranost proizvodnje in celotnega poslovanja, takšno povečanje zaposlenosti lahko pripelje do zmanjšanja proizvodnje oz. obsega poslovanja.

Za številne delovne organizacije torej velja ugotovitev, da je njihova velikost močno prerasla uveljavljeno organizacijsko strukturo. V teh delovnih organizacijah zato čutijo in zaznavajo določene slabosti in težave v poslovanju, vendar ne najdejo oz. ne ugotovijo pravih vzrokov za takšno stanje. V večini primerov pa je neuspešno in neučinkovito poslovanje bolj ali manj posledica neprilagajanja organizacije poslovanja spremenjenim razmeram gospodarjenja. Ob povečanju obsega poslovanja in števila zaposlenih v delovnih organizacijah namreč pogosto obdržijo prvotne organizacijske oblike in hkrati z zahtevnejšim poslovanjem ne vzpostavijo ustreznih strokovnih služb za, denimo, tehnološko in operativno prip-

ravo proizvodnje, študij in analizo ter normiranje dela, zagotavljanje kakovosti proizvodnje, raziskave in analizo trga, planiranje in analizo rezultatov poslovanja, in podobnih. Tako je v takšnih delovnih organizacijah čedalje bolj prisoten občutek, da njihovo poslovanje ne napreduje dovolj, oz. da celo stagnira. Razumljivo je, da nekatere težave pri poslovanju povzročijo tudi določeni zunanji vplivi, ki pa jih je ob dobri organiziranosti poslovanja mogoče veliko lažje premostiti in obvladovati. ...

Odraz slabše učinkovitosti. Čeprav pričujoča knjiga ne posega zgolj v razkrivanje naših ekonomskih težav, naj vendarle navedemo še nekatere odstavke iz prej omenjene knjige. Z njimi bo namreč med drugim mogoče prikazati, da je ustrezno razreševanje poglavitnih gospodarskih problemov pri nas že vrsto let potisnjeno v ozadje. ...

Ko v delovni organizaciji spoznajo, da proizvodnja stagnira, oz. ko se s povečanjem števila zaposlenih delavcev v ustreznem razmerju ne poveča tudi proizvodnja oz. obseg poslovanja, tedaj je očitno že skrajni čas za kritično analizo celotnega poslovanja delovne organizacije. Na nujnost takšnega posega lahko opozorijo tudi spoznanja in ugotovitve posameznih delavcev v delovni organizaciji, zlasti če so dovolj objektivne. Naj navedemo samo nekatere najbolj značilne tovrstne ugotovitve:

⇒ **delavci v proizvodnji ugotavljajo:**

- nismo dovolj informirani;
- jaz sem preobremenjen, drugi pa nimajo pravega dela;
- ne vem na koga naj se obrnem;
- vsak se že vmešava v moje delo;
- nobene prave organizacije in koordinacije dela nimamo;
- dva delava isto delo, kar bi bilo potrebno pa nobeden;
- preveč je papirja in obrazcev, tako da sploh ne vem kaj naj upoštevam;
- nisem dovolj vključen v potek odločanja, kjer se sprejemajo bistvene odločitve;
- nisem obveščen o izvrševanju sprejetih pomembnejših odločitev;

⇒ **vodilni in vodstveni delavci ugotavljajo:**

- ne izpolnjujemo rokov - nismo konkurenčni, ker ne vemo koliko nas kaj stane;
- nisem pravočasno seznanjen z doseženimi rezultati poslovanja;
- pot od odločitve do izvršitve je odločno predolga;
- preobremenjen sem z delom in problemi;
- vsega ne morem opraviti sam, dodatnih delavcev pa ne dobim;
- treba bi bilo izboljšati organizacijo in povečati obseg koordiniranja;

⇒ **člani organov upravljanja ugotavljajo:**

- informacijski sistem je slabo organiziran in neučinkovit;
- vsak nam daje drugačne podatke;
- sestanki so slabo pripravljene in zato predolgi;
- vse je že naprej odločeno;

- nismo dovolj informirani o poteku izvrševanja sprejetih sklepov in odločitev;
- sprejemanje pomembnih poslovnih odločitev je slabo pripravljeno;
- o napakah v našem poslovanju smo najprej seznanjeni od zunaj;
- organizacija dela, proizvodnje in poslovanja je neučinkovita;

⇒ poslovni partnerji pa ob tem običajno ugotovijo:

- dragi so;
- ne moremo se zanesiti na dogovorjene roke;
- sploh nam ne dajo odgovora;
- vsaka pošiljka ima drugačno kakovost. ...

Prednosti neodvisnih strokovnjakov. Iz povedanega je torej dejansko mogoče spoznati, da je opisano stanje glede na današnje splošne gospodarske razmere zagotovo prikazano še preveč »idealno«. ...

Običajno takšne ugotovitve spremljajo tudi neugodni finančni rezultati poslovanja delovne organizacije, ki splošno nezadovoljstvo v njej samo še povečujejo. Ob takem stanju se je v delovni organizaciji dejansko treba zamisliti in čimprej sprožiti aktivnosti za temeljito presojo in izboljšanje poslovanja. Na splošno bi lahko rekli, da je poglobljeno presojanje oz. analiziranje poslovanja delovne organizacije treba narediti v primeru:

- neučinkovitega poslovanja oz. motenj v poslovnem ali reprodukcijskem procesu;
- načrtovanja novih investicij oz. ob razširitvi poslovanja;
- potreb glede reorganiziranja delovne organizacije ali združitve z drugo organizacijo;
- kadrovskih sprememb v poslovodni strukturi delovne organizacije;
- ocenjevanja stanja v tej gospodarski dejavnosti;
- odločitve organov upravljanja v delovni organizaciji ali organov družbenopolitične skupnosti v okolju delovne organizacije.

Skratka, temeljito analiziranje preteklega poslovanja delovne organizacije kaže opraviti vselej, ko je treba ugotoviti vzroke dejanskega stanja v poslovanju in pripraviti ter sprejeti ustrezne ukrepe za izboljšanje uspešnosti in učinkovitosti poslovanja delovne organizacije v prihodnjem obdobju.

Na podlagi povedanega je bržkone že bolj razumljivo, zakaj velja analiziranje oz. (kot temu nekateri rečejo) diagnosticiranje poslovanja razumeti kot eno najbolj zahtevnih in hkrati tudi najbolj pomembnih strokovnih nalog, saj terja dobro obvladovanje potrebnih teoretičnih znanj, kot tudi ustreznih raziskovalnih metod in tehnik. Po mnenju nekaterih je poznavanje možnih metod in tehnik dela, ki so primerne za analiziranje poslovanja, celo bolj pomembno od poznavanja samega poslovanja preučevane delovne organizacije. Zato se ob tem, seveda, odpira tudi vprašanje: Kdo naj analiziranje poslovanja delovne organizacije sploh opravi? Načeloma gre tu za dve možnosti:

- analiziranje poslovanja izvedejo za to usposobljeni strokovni delavci v delovni organizaciji

- analiziranje poslovanja izvedejo ustrezni zunanji strokovnjaki.

Strokovni delavci iz delovne organizacije imajo nedvomno prednost v tem, da imajo dober vpogled v problematiko delovne organizacije, in da dobro poznajo večino delavcev v delovni organizaciji ter njihovo ravnanje in aktivnosti. Vendar morajo biti pri morebitni kritiki obstoječega poslovanja izredno pazljivi, kar njihovo objektivnost lahko bistveno ovira in jim morebiti celo prepreči, da bi postavili realno oceno poslovanja. Razen tega se delavci ob nekaj letnem delu v delovni organizaciji privadijo obstoječemu načinu dela in za mnoge probleme delovne organizacije dobijo tako imenovano »obratno slepoto«. Problemov, ki so že na prvi pogled očitni, preprosto ne zaznavajo več, ker jih spremljajo že dalj časa. Ob tem pa strokovni delavci v delovni organizaciji tudi nimajo pravih možnosti, da bi postopke in rezultate svojega dela primerjali z ravnanjem in dosežki v drugih delovnih organizacijah.

Zunanji strokovnjak, ki je poklican v delovno organizacijo kot izvedenec oz. specialist, pa navedenih težav pri analiziranju poslovanja zagotovo nima. Lahko je precej bolj objektivni, ker ni vezan na osebne zadržke pri ocenjevanju poslovanja, ima pa tudi možnost za preučitev problematike delovne organizacije s širšega vidika, ker ima pregled nad delom in reševanjem problemov tudi v drugih delovnih organizacijah. Prav tako tudi ni obremenjen s problemom tako imenovane »obratne slepote« in zato veliko lažje odkrije jedro oz. vzrok problema. Ker je za to področje dela tudi strokovno usposobljen, lahko nastopa tudi precej bolj avtoritativno. Po nekaterih izkušnjah sodeč si upamo celo trditi, da se najboljši rezultati pri analiziranju poslovanja lahko dosežejo pri kombinaciji strokovnjakov iz delovne organizacije z ustreznimi zunanjimi strokovnjaki.

Iz povedanega in tudi iz lastnih izkušenj pri praktičnem opravljanju tega dela v zadnjih desetih letih lahko sklepamo, da je analiziranje poslovanja dejansko zelo težko in zahtevno ter odgovorno strokovno delo, ki razen širokega strokovnega znanja terja tudi ustrezne osebne vrline in dolgoletne delovne izkušnje. Analiziranje poslovanja je v bistvu tudi zelo nevhvaležno delo, saj se v glavnem sestoji iz opozarjanja na slabosti v poslovanju in iz predlogov kako naj nekdo spremeni svoj način dela. Zato dejansko velja razmisliti, kdo naj to delo sploh opravi. Nenazadnje je temeljit premislek potreben tudi zato, da ne bi bila celotno vloženo delo in trud zaman, v kolikor z analizo poslovanja ne bi prišli do vseh potrebnih rešitev za izboljšanje poslovanja delovne organizacije. ...

Priložnosti za povečanje učinkovitosti. Kljub dejstvu, da tedanje gospodarske razmere večinoma sploh niso primerljive s sedanjimi, vendarle kaže navesti še nekatere takratne (ocenjene) priložnosti delovnih organizacij za povečanje poslovne učinkovitosti, ki pa večinoma potem niso bile izkoriščene. ...

Na podlagi vsega povedanega lahko v tem zadnjem delu ugotovimo, da so tako priložnosti kot tudi možnosti za povečanje poslovnih učinkov in s tem rezultatov poslovanja prenekatere delovne organizacije vsekakor zelo velike. Samo v obravnavanih primerih oz. v delovnih organizacijah, katerih probleme in rešitve zanje smo v nadaljevanju (v točkah 4.2.1 do 4.2.4) nakratko predstavili, bi namreč

dohodek za najmanj 40 % (v delovni organizaciji iz področja kovinske industrije) oz. celo za več kot 120 % (v delovni organizaciji s področja mesno predelovalne industrije). Po naši oceni bi v teh delovnih organizacijah z uvedbo katerekoli predlagane projektne naloge za izboljšanje njihovega poslovanja dosegli večje povečanje dohodka v enem letu, kot bi znašali (ocenjeni) pričakovani stroški te projektne naloge. To pa samo zato, ker rešitve ugotovljenih problemov v teh delovnih organizacijah niso temeljile na novih vlaganjih, temveč predvsem na večji izrabi vseh razpoložljivih potencialov in resursov oz. samo na boljšem izkoristku vseh kakovostnih dejavnikov gospodarjenja.

Izkušnje pri izvedbi podobnih projektih nalog kažejo, da je vse dobro pripravljene, spremno organizirane in izvajane projektne naloge mogoče uspešno uresničiti. V večini primerov se je tudi izkazalo, da izkušnje svetovalne institucije pri izvedbi take projektne naloge lahko bistveno prispevajo k uspešnosti izvedbe projektne naloge. Žal, te možnosti zlasti delovne organizacije na razmeroma nizki stopnji razvoja še vse premalo izkoriščajo, čeprav bi bila prav njim takšna (strokovna) pomoč najbolj potrebna. Zato te delovne organizacije dejansko potrebujejo ustrezne vzvode v svojem (družbenem) okolju, da bi lažje presegle te neugodne razmere. Zadnji podatki in analize tudi kažejo, da je takšnih delovnih organizacij na področju SR Slovenije več kot 15 %, medtem ko se bo njihovo število ob (morebitni) dosledni uveljavitvi vseh pred kratkim sprejetih sistemskih sprememb bržkone najmanj podvojilo. Za lažjo uresničitev projektih nalog za izboljšanje poslovanja delovne organizacije v tem zadnjem delu zato podajamo še nekatere napotke, ki lahko koristijo zlasti pri organiziranju dela za izvedbo takšne naloge. Ob tem pa želimo opozoriti tudi na nekatere subjektivne ovire, s katerimi je treba pri izvajanju teh projektih nalog prav tako računati. ...

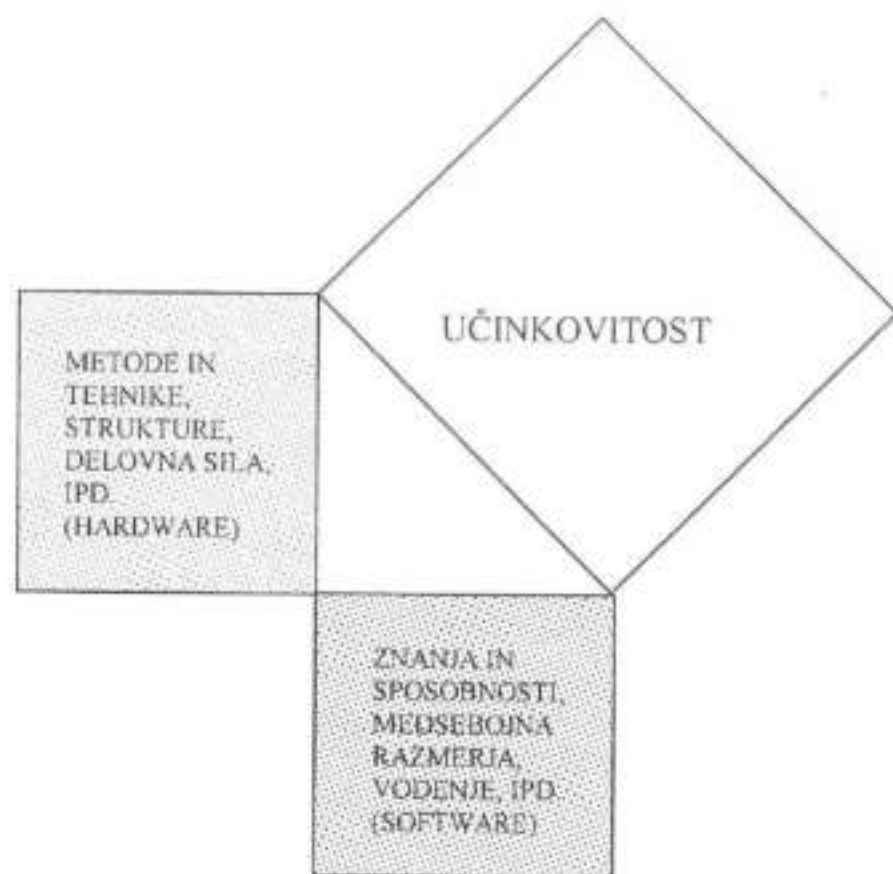
Vplivni dejavniki učinkovitosti. Kot sklep tega »teoretiziranja«, ki pa je za razumevanje nadaljnjih izvajanj zagotovo tudi potrebno, naj navedemo še zadnje poglavje iz omenjene knjige, ki je imelo naslov »Nekatere subjektivne ovire pri izvajanju projektih nalog za izboljšanje poslovanja delovnih organizacij«. K tej odločitvi je pripomoglo spoznanje, da vse povedano velja smiselno upoštevati tudi pri razumevanju današnjih (skrajno neugodnih) splošnih razmer. ...

Pri izvajanju projektih nalog za izboljšanje poslovanja delovne organizacije je treba pričakovati zlasti več težav, kot pa »veselja«. To je navsezadnje tudi razumljivo, saj so takšne projektne naloge izdelane predvsem za to, da bi doprinesle oz. povzročile spremembo obstoječega (problemskega) stanja. Glede tega pa kot vemo obstajajo zelo različna gledanja. Tako so v večini delovnih organizacij navadno najbolj številni tisti, ki so prepričani, da se vzroki za neuspešno poslovanje njihove delovne organizacije nahajajo izven njihovega dosega. Zato po njihovem globokem prepričanju zaradi tistih »nekaj« priložnosti za izboljšanje rezultatov poslovanja, ki se nesporno nahajajo tudi v sami delovni organizaciji, enostavno ne kaže izgubljati niti besed, kaj šele vlagati v to tudi določen trud. Poglavitni vzroki za slabe rezultate naj bi po njihovem tičali izven delovnih organizacij v naši širši družbeni skupnosti, kjer se problemi delovnih organizacij tudi po splošnem prepričanju vse prepočasni in premalo učinkovito rešujejo. Žal, je takih »nejevernih

Tomažev, tako v samih delovnih organizacijah kot tudi izven njih, precej več kot tistih, ki mislimo in smo tudi trdno prepričani, da je večina vzvodov za učinkovitejšo gospodarjenje vendarle na razpolago v delovnih organizacijah, medtem ko so neugodne gospodarske razmere logični rezultat in posledica neugodnih razmer v delovnih organizacijah. S tem pa, seveda, ne izključujemo tudi dejstva, da bi veljalo na enak način, kot smo to prikazali za delovne organizacije, ugotoviti tudi možnosti za bolj učinkovito delo v okviru celotne družbene nadgradnje, zlasti pa v okviru pristojnih organov, ki so »podaljšana roka« združenega dela, bodisi na republiški ali zvezni ravni. V slednje smo namreč lahko prepričani tudi zaradi neposrednih delovnih izkušenj in dobrega poznavanja razmer ter dela v teh krogih. Toda probleme, kot smo se lahko tudi sami prepričali, vendarle kaže pričeti reševati pri vzrokih, ne pa pri posledicah.

Da bi podkrepili razmišljanje oz. trditve, da je večina vzvodov za učinkovitost delovne organizacije vendarle na razpolago v delovnih organizacijah in ne zunaj njih, podajamo tudi shematsko povezavo in medsebojno odvisnost poglavitnih dejavnikov, ki se v končni posledici izrazijo kot 'učinkovitost' delovne organizacije. Kot smo že uvodoma dejali, se izrazu 'uspešnost', ki bi bil tu sicer bolj na mestu, zaradi pojasnjenih razlogov raje izogibamo. Na osnovi tega zelo poučnega shematskega prikaza, ki je povzet iz najnovejših spoznanj svetovno priznane in uveljavljene svetovalne institucije (Betriebwissenschaftliches Institut der ETH, Zuerich) glede projektnega vodenja (project management), lahko sklenemo zlasti naslednje:

⇒ V shemo so vključeni poglavitni dejavniki, ki jih kaže označiti z dobro poznano in uveljavljeno terminologijo s področja računalništva. Tako bi lahko kot tako imenovani 'hardware' oz. čvrsti del označili zlasti vse uporabljene metode in tehnike dela (denimo, za reševanje vseh problemov delovne organizacije) ter vse na tej podlagi oblikovane strukture (zgradbe), po nekaterih razmišljanjih lahko tudi kadre, ki pomenijo zgolj delovno silo, če vse druge manj pomembne dejavnike ob teh zanemarimo. Po tej (računalniški) logiki pa bi kot tako imenovani 'software' oz. mehki del označili vse kar je v najtesnejši povezavi s človekom oz. kar iz njega izhaja, zlasti pa njegovo znanje in sposobnost, vsa ustvarjena medsebojna razmerja (torej medčloveške odnose v delovni organizaciji) nenazadnje tudi celotni kompleks vodenja oz. upravljanja v delovni organizaciji, če vse druge podobne dejavnike tudi tu zanemarimo. Če sedaj dobro razmislimo o vsakem dejavniku posebej lahko bržkone kaj kmalu ugotovimo, da vsak od njih v določenem pogledu tudi dejansko vpliva na učinkovitost delovne organizacije. Za popolno razumevanje pa kaže (za morebitne nepoznavalce) še dodati, da je razvrstitev teh dejavnikov po računalniški logiki bržkone dokaj smiselna, če upoštevamo, da je sam računalnik označen kot hardware, računalniški programi pa kot software.

⇒ Kot je razvidno iz sheme, so naštetih poglavitni dejavniki učinkovitosti delovne organizacije v takšni medsebojni povezanosti in soodvisnosti, da je mogoče učinkovitost, v kolikor gre v shemi res za kvadrate, celo »izračunati« s pomočjo Pitagorovega izreka (!). Ta pa pravi, kot se spomnimo še iz osnovne šole, da je površina kvadrata ob hipotenuzi (torej obseg ali raven učinkovitosti) enaka seštevku površine kvadratov obeh katet (torej seštevku obsega ali ravni navedenih dejavnikov, ki so vključeni bodisi v okvir hardwara ali softwara). Čeprav se s takšnimi izračuni verjetno ne bomo nikoli ukvarjali, pa bo vendarle koristno, če si na podlagi tega shematičnega prikaza vsaj približno predstavljamo, kaj vse lahko vpliva na tako opredeljeno učinkovitost delovne organizacije. Na tej podlagi namreč lahko spoznamo po eni strani prave priložnosti za povečanje učinkovitosti delovne organizacije in po drugi strani tudi možnosti za sprostitev zavor, ki so prav tako stalna (in kot vemo za zdaj zelo neugodna) spremljevalka te učinkovitosti.

⇒ Na podlagi obravnavanih okvirnih rešitev za področje planiranja poslovanja in organiziranosti poslovanja ter delno) tudi informacijskega sistema lahko torej sklepamo, da je te rešitve v končni posledici, ko so podrobno opredeljene in preden so tudi uvedene, potemtakem mogoče razumeti kot hardware. Po našem mnenju takšno razmišljanje zlasti ustreza glede organizacijske strukture delovne organizacije, ki dejansko »zaživi« šele tedaj, ko jo pričnemo uvajati oz. uporabljati. Do tega trenutka je 'učinkovitost' organizacijske strukture, denimo, enaka ena (1) in torej prične pridobivati točke šele z izpopolnjevanjem spodnjega kvadrata (softwara) oz. z uveljavitvijo vseh tistih dejavnikov, ki lahko v največji meri vplivajo na učinkovitost organizacijske

strukture. Organizacijska struktura, kot skupek ustreznih metod in tehnik za izkoristek razpoložljive delovne sile (hardware), tako dejansko ostane »mrtva črka na papirju« toliko časa, dokler je ne pričnemo oživljati z ustreznim vodenjem in izkoriščanjem razpoložljivega znanja vseh kreativnih delavcev (software). ...

Razumevanje dejavnikov učinkovitosti. Iz navedenega shematičnega prikaza je mogoče videti, da so možnosti za povečanje učinkovitosti zlasti v okviru izrabe dejavnikov, ki so opredeljeni kot 'software'. Vendar se zagotovo ne motimo s trditvijo, da je v številnih podjetjih navedeno razmerje precej manj kot ena (1). ...

⇒ Učinkovitost organizacijske strukture je potemtakem predvsem rezultat sposobnosti in zavzetosti vseh njenih subjektov, ki jih je mogoče uvrstiti v spodnji kvadrat tega prikaza (software). Glede učinkovitosti ima torej levi zgornji kvadrat (hardware), ki predstavlja izključno strokovne rešitve, samo to vlogo, da zagotovi ustrezno startno osnovo oz. raven za pričetek oblikovanja učinkovitosti, medtem ko je slednja vendarle v celoti odvisna od ustrezne uporabe teh strokovnih rešitev. Na podlagi takega razmišljanja oz. povezovanja dejavnikov učinkovitosti ... (česar koli) si je bržkone mogoče v celoti pojasniti, zakaj v našem sistemu obstajajo razni neracionalni sistemi (denimo, razni »Feniji«, »Obrovci«, ipd.), ki poleg tega, da so popolnoma neučinkoviti (torej brez ustreznega softwara), večina njih zajeda razen v družbeno tudi v svojo lastno substanco (hardware).

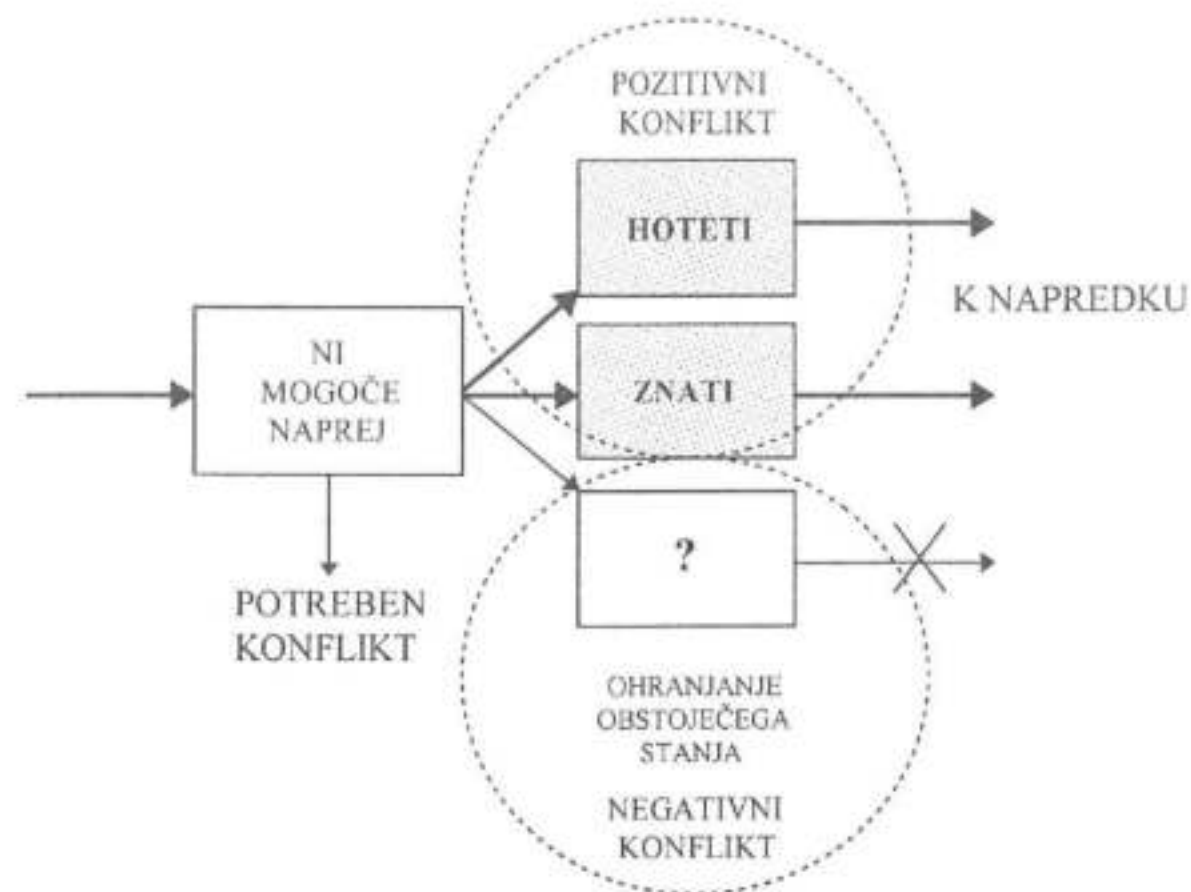
⇒ Na podlagi tega shematičnega prikaza povezanosti dejavnikov učinkovitosti delovne organizacije je tako mogoče ugotoviti, da velja pri izgradnji kateregakoli sistema spodnjemu kvadratu posvetiti največ pozornosti. Levi zgornji kvadrat namreč dejansko kaže razumeti predvsem kot skupek potrebnih strokovnih rešitev, kjer marsikje tudi ni več treba »odkrivati Amerike«, temveč samo izbrati najustreznejšo rešitev ter jo (zlasti to!) pričeti uporabljati. V podkrepitev takega razmišljanja naj navedemo kot zelo značilen primer Japonske, ki so svoj celotni razvoj usmerili tako, da so v svetu na vse mogoče načine (spomnimo naj samo na njihove »kopije« motorjev BMW) in kar najhitreje izkoristili (pobrali) vse dobre rešitve ter jih pričeli uporabljati. S hardwarem si torej na Japonskem preveč »ne belijo las«, temveč se ukvarjajo zlasti s softwarom, kjer se odpira tudi največ priložnosti za povečanje učinkovitosti. Takšen njihov pristop nenazadnje potrjuje tudi dejstvo, da Japonci že nekaj let pri nas preučujejo naše samoupravljanje samo za to, da bi na tej podlagi svoj hardware še bolje izkoristili. Upošteva je njihovo doslednost in pedantnost, s katerima so, baje, naše samoupravljanje precej bolje spoznali, kot ga poznamo mi sami (kot avtorji tega samoupravljanja!), se potem sploh ne gre čuditi nekaterim zadnjim ocenam, da razviti svet Evrope in Amerike v tem pogledu zaostaja za Japonsko že blizu desetkratno. Če torej pri tem pomislimo tudi na nekatere naše (bržkone prenizke) ocene, da za razvito Evropo naše (slovensko) gospodarstvo zaostaja tri do petkrat, se torej lahko samo zgrozimo ob našem (morebitnem) zaostanku za Japonsko. To se nam dogaja celo ob dejstvu, da imamo glede softwara po naši oceni vsaj pri-

bližno enake možnosti oz. zaradi delavskega samoupravljanja morda celo večje.

⇒ Potemtakem na podlagi tega shematičnega prikaza pglavitnih dejavnikov učinkovitosti delovne organizacije nenazadnje lahko ugotovimo tudi to, da področje delavskega samoupravljanja glede povečevanja učinkovitosti poslovanja delovne organizacije prejkone vse premalo izkoriščamo. Čeprav delavsko samoupravljanje po svoji vsebini v celoti sodi v okvir softwara, in ker smo tu pač premalo učinkoviti, pa velikokrat iščemo rešitve za neučinkovitost tudi v okviru hardwara. S tem zlasti mislimo na različne oblike poseganja (denimo, političnih struktur) v različna področja poslovanja delovne organizacije, ki naj bi bila predvsem (ali izključno) strokovna domena. Tako je zlasti na področju organiziranosti poslovanja delovnih organizacij (podobno kot v nedavni preteklosti) mogoče še danes zaslediti razmišljanje, da sta razvoj in učinkovitost delavskega samoupravljanja odvisna tudi od oblike organizacijske strukture oz. celo od števila delavcev v njej, ne pa kot smo lahko spoznali od medsebojnih razmerij, ki so vzpostavljena v (kakešnikoli) organizacijski strukturi. Takšna razmišljanja so potemtakem povsem zgrešena, žal, pa vse prevečkrat krojijo usodo prenekaterih delovnih organizacij. ...

Težave pri presojanju položaja K navedenemu je bržkone treba pripomniti, da prej omenjeni »Feniji in Obrovci« pomenijo sinonim za povsem zavožene gospodarske projekte v nekdanji skupni državi, v kateri je takrat (pred enajstimi leti) še bila Slovenija. V ta dva megalomanska projekta je bilo vložena ogromno denarja, medtem ko povsem dograjeni novi »tovarni« nista nikoli redno obratovali. Posledice tega nerazumnega početja takratnih oblastnikov pa so še vedno razvidne tudi iz našega javnega dolga. Zadnjo alineo glede navezave s takratnim »delavskim samoupravljanjem« pa je mogoče smiselno razumeti z današnjim »souvpravljanjem«, ki pa verjetno obstaja samo v tovrstnem zakonu in mogoče le v nekaterih redkih podjetjih. ...

Pri uresničevanju obravnavanih rešitev glede izboljšanja poslovanja delovne organizacije je povsem realno treba računati na vrsto težav, bodisi objektivnih ali subjektivnih. Naše izkušnje tudi kažejo, da je na poti k učinkoviti delovni organizaciji treba pričakovati tudi ugotovitve, da nekaterih predlaganih rešitev preprosto »ni mogoče« uresničiti zaradi najrazličnejših vzrokov. Če tu odmislimo morebitne objektivne vzroke in se posvetimo samo subjektivnim vzrokom, je največkrat razlog za takšno ugotovitev v tem, da je nadaljevanje poti sicer možno, vendar samo ob potrebnem hotenju in znanju. Do podobnih spoznanj so, seveda, prišli tudi mnogi drugi, saj lahko podobne ugotovitve zasledimo na raznih mestih v najrazličnejših povezavah.

Zato je pri uresničevanju projektnih nalog za izboljšanje poslovanja delovne organizacije obvezno treba računati tudi z odstranjevanjem ali premostitvijo takšnih (subjektivnih) ovir, ki jima lahko rečemo »hoteti« in »znati«. Morebitno tretjo možnost puščamo odprto, ker je ob teh dveh enostavno ne vidimo. Pri prebiranju ustrezne (sociološke) literature za rešitev tovrstnih problemov, med katero postavljamo v ospredje zlasti dela prof. dr. Antona Trstenjaka, smo prišli do ugotovitve, da je v takih primerih obvezno potreben konflikt oz. odkrit spopad. Tak spopad mnenj je po eni strani potreben zato, ker ugotovitev »ni mogoče« navadno nima večine, medtem ko je po mnenju mnogih (sociologov) po drugi strani konflikt potreben, ker:

- kaže na probleme,
- zahteva rešitve,
- vodi do novih spoznanj,
- je korenina za spremembe,
- vzbuja različne interese,
- utrjuje skupino,
- odpravlja stagnacijo, ipd.

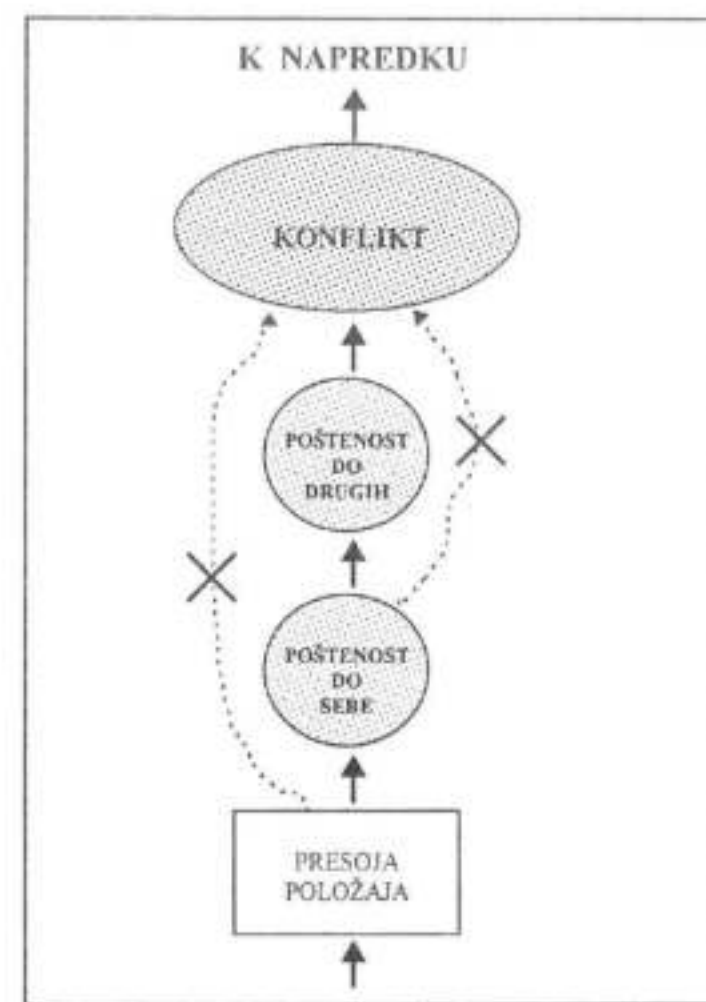
Navedene so, seveda, vse pozitivne strani konflikta, iz katerih tudi ni težko sklepati, da samo pozitivni konflikti oz. edino takšni odkriti spopadi mnenj lahko v končni posledici vodijo tudi k napredku. S tem napredkom pa nenazadnje lahko enačimo tudi končni cilj (naše obravnavane) poti do učinkovite delovne organizacije. Potemtakem razen omenjenih dveh možnosti za pot k napredku delovne organizacije, to je »znati« in »hoteti«, tretje možnosti pravzaprav tudi NI, temveč po-

bi kljub temu nadaljevali pot bi bržkone slej ko prej ponovno prišli v stanje 'ni mogoče', ko bo enkrat vendarle treba odstraniti oz. premostiti ovire 'hoteti' ali 'znati'. Vse povedano smo skušali na izviren način ponazoriti tudi shematično.

Pomembnost pozitivnih konfliktov. K navedeni shemi velja dodati, da na preprost način zelo jasno pokaže tudi na naše sedanje probleme in njihove poglavitne vzroke. Pristojni pri nas se tako kot nekdanj še vedno (kot izgubljeni) prestopajo predvsem v spodnjem krogu, kar pa v nobenem primeru ne more voditi k napredku. Brez navedenih dejavnikov 'hoteti' in 'znati' namreč napredka zagotovo NI, pa čeprav si ga nekdo še tako močno želi. ...

Ob poskusih, da bi vendarle ugotovili tudi ustrezne vzvode, s katerimi bi potem lažje vodili takšne odkrite spopade oz. reševali podobne konfliktne situacije, s katerimi se zlasti pri svetovalnem delu večkrat srečujemo, pa smo prišli do prav presenetljivih spoznanj. Predvsem kaže opozoriti, da je strokovna literatura glede teh vprašanj precej manj dorečena, kot je bilo pričakovati. Možno je, seveda, tudi to, da za razjasnitev teh vprašanj nismo uporabili najbolj primerne literature. Končno smo na podlagi (daljšega in večkratnega) prebiranja zlasti Trstenjakovih del vendarle prišli do spoznanja, da so za odkrite spopade različnih mnenj, ki v končni posledici kot smo lahko ugotovili edini vodijo k napredku, nujno potrebne tudi nekatere moralno-etične vrednote. Med slednjimi kaže posebej izpostaviti zlasti dve, ki bi ju lahko preprosto poimenovali 'poštenost do sebe' in 'poštenost do drugih'. Ti dve vrednoti pa velja razumeti tako, da kot poštenost do sebe razumemo odkrit dialog s samim seboj zlasti glede (v našem primeru posebej potrebnega) strokovnega znanja. Prej omenjeni 'hoteti' je namreč največkrat v celoti odvisen od 'znati', zato je za pot k napredku ustrezno znanje najbolj pomembno. Pri morebitnem pomanjkljivem znanju, in če to slabost lahko brez težave pripišemo samemu sebi, pa potem pomeni poštenost do drugega oz. do svojega (denimo, delovnega) okolja samo to, da takšno svojo slabost (pomanjkljivo zanje) lahko priznamo tudi drugim. Pot v pozitiven konflikt in v končni posledici tudi k napredku naj bi namreč obvezno vodila samo preko teh dveh vrednot, zaradi česar se pozitivnih konfliktov zato tudi ni treba izogibati. Morebitna stranpota (ovinkarjenje) mimo teh dveh vrednot pa po mnenju strokovnjakov (psihologov) ne morejo voditi k napredku, temveč obvezno povzročajo negativne konflikte, ker težijo k ohranjanju obstoječega stanja. Tudi te (za nas zelo poučne) ugotovitve smo skušali na izviren način ponazoriti tudi shematično.

Pravkar povedano oz. omenjeni dve vrednoti nenazadnje lahko skoraj v celoti enačimo z osebnostnimi karakteristikami (vrednotami), ki jih v nekaterih razvitih gospodarstvih postavljajo kot pogoj pri zasedbi vseh odgovornih (menežerskih) mest. Tako smo pred nedavnim slišali, da je v tovarni Volkswagen v ZRN vodja (menežer) lahko samo tisti, ki »lahko svojemu podrejenemu reče, da slabo dela, in ki lahko drugim odkrito prizna, če tudi sam slabo dela«. Potemtakem imata prej omenjeni vrednoti 'poštenost do sebe' in 'poštenost do drugih' v svetu veliko več veljave kot pri nas. V kolikor bi, denimo, tudi pri nas postavili podobne pogoje samo pri kadrovanju na najbolj odgovornih mestih, bi torej imeli z

V tem sklepnem delu smo opozorili bržkone samo na nekatere (možne) subjektivne ovire, ki lahko uresničevanje predlaganih rešitev za izboljšanje poslovanja delovne organizacije bodisi samo otežijo ali pa njihovo uvedbo celo povsem preprečijo. Pot do učinkovite delovne organizacije potemtakem ne pelje samo mimo pregrad, ki jih lahko v celoti obvladamo z ustreznim znanjem, temveč tudi mimo ovir, ki so neposredno povezane s človekovo psiho. Po našem globokem prepričanju so slednje prejkone tudi najbolj zahtevne, saj naša neposredna praksa kaže, da si jih komajda lahko razložimo, kaj šele, da bi jih tudi uspešno odstranili oz. obvladali. ...

Predvidevanje zapletov in težav. Tudi z navedenim shematičnim prikazom je zelo dobro ponazorjeno bistvo sedanjih neugodnih razmer pri nas, ko mnogi ubirajo stranpoti in nočejo upoštevati niti temeljnih človekovih vrednot. Bržkone sploh ni treba poudarjati, da taki »mimohodi« potem povzročajo negativne konfliktne situacije, ki se dogajajo pri nas kot nekaj povsem samoumevnega. Nekateri smo celo prepričani, da pozitivnih konfliktnih situacij (seveda ob obvezni prisotnosti dejavnikov 'hoteti' in 'znati') pri nas skoraj ne moremo več srečati. Zato velja tako ogledalo postaviti zlasti pred vse sedanje politike, ki večinoma ubirajo stranpoti in brez negativnih konfliktnih situacij očitno sploh ne znajo delovati. Kam vodi takšno njihovo ravnanje, pa najbolje vedo sami, k napredku in splošni blaginji zagotovo ne.

Z navedenim sestavkom je bila omenjena knjiga sicer zaključena, vendar to ni bil tudi njen pravi sklepní del. Kot bo razvidno kasneje, so se namreč že takrat v avtorjevi glavi motale mnoge stvari, ki so imele z ekonomsko stroko le posredno zvezo in so se neposredno nanašale na tedanjio politično ureditev države. Vendar se je že med avtorje-

vim pregledovanjem »krtačnih odtisov« knjige pokazalo, da urednik založbe namesto lektoriranja besedila (kot je sam imenoval svoje delo) pravzaprav opravlja njegovo *cenzuriranje*. Tako je iz rokopisa knjige odstranil tudi mnoge besede in navedbe, ki tedanjim oblastnikom (njim pa je očitno zelo zvesto služil) niso bili všeč. Zlasti so ga vznemirjale besede: stopicati, prestopati, brezglavo, noro, nerazumno, nesmiselno, in podobne, ki jih je bodisi odstranil ali zamenjal z drugimi. S tem pa je ost sporočila v besedilu, seveda, tudi povsem otopela, ali pa jo je urednik kar odlomil (odstranil je tudi cele stavke). Vse to je avtorja vodilo k spoznanju, da ne kaže stvari zapletati še z navedbami v (pravem) sklepnem delu *glede nujne spremembe tedanjega družbenega sistema*, v katerem 'učinkovita delovna organizacija' po avtorjevi presoji sploh ni mogla obstajati. Ta trditev bo morda postala povsem jasna šele v četrtem poglavju, kjer je tudi podrobneje obrazložena.

Ob tem kaže opozoriti tudi na mnoge avtorjeve občutke, da bo imel s to knjigo precej več težav kot koristi. Tedanji honorarji za tovrstne knjige so bili nenazadnje tudi tako nizki (denimo, precej nižji od cene enega kvadratnega metra novega stanovanja), da je bilo treba najti za morebitno pisanje take knjige povsem drugačne vzgibe.

Zapleti pri izidu knjige

Poseg avtorjevega delodajalca. V tem delu velja opozoriti, da je avtorjeva knjiga »Pot do učinkovite delovne organizacije« povzročila hude glavobole njegovemu takratnemu delodajalcu (paradržavni instituciji ZOP - Zavod za organizacijo poslovanja v Ljubljani), kjer je bil zaposlen kot »samostojni svetovalec za organizacijo«. Pri tehtanju različnih možnosti za pojasnjevanje takratnega dogajanja, ki naj bi jih pojasnjevala prva dva dela pričujoče knjige, se je avtor naposled odločil kar za objavo svojih pisem, v katerih so vsi pomembnejši dogodki tudi dobro pojasnjeni. S tem se je potrdil tudi njegov tedanji občutek, da se kaže potruditi z vsakim pismom posebej, ker bo morda kdaj celo prišlo prav. Na ta način so pri vseh dogodkih z imenom in priimkom navedeni tudi posamezni akterji, ki so jih bodisi kreirali ali so v njih le sodelovali. Ob tem so na ustreznih mestih posamezni dogodki po potrebi tudi pojasnjeni ali pa komentirani z vidika sedanjih razmer.

Morda kaže na tem mestu pojasniti še to, da je omenjena knjiga izšla pri Založbi *Gospodarski vestnik* v okviru tedanje največje časopisne hiše ČGP (Časopisno grafično podjetje - op. avt.) *Delo*, v organizacijskem smislu pa se je nahajala v okviru TOZD (Temeljna organizacija združenega dela - op. avt.) *Gospodarski vestnik*. Kot morda nekateri poznajo se razmere v tej gospodarski družbi razen nekaterih okraskov (novih imen) niso bistveno spremenile.

Glede na avtorjevo založniško pogodbo bi morala knjiga iziti tri mesece po oddaji zadnjega dela rokopisa, kar naj bi bilo nekje v začetku aprila 1987. Ker potem od založnika ni bilo nobenega »glasu«, je skoraj dva meseca po pretečenem roku za izid knjige sledilo naslednje avtorjevo pismo:

Datum: 29. 5. 1987

ČGP Delo - TOZD Gospodarski vestnik
- tovariš Slobodan Sibinčič, direktor TOZD

Zadeva: Pripombe ZOP glede knjige »Pot do učinkovite delovne organizacije«

Cenjeni tovariš Sibinčič,

Kot ste seznanjeni, sem bil dne 28. 5. 1987 preko tovariša Staneta Grahka, urednika Gospodarske založbe, povsem po naključju (po telefonu) obveščen o navedbah direktorja ZOP, da bodo v okviru ZOP skušali preprečiti oz. ovirati izid in prodajo zgoraj navedene knjige, da bi s tem zaščitili »industrijsko lastnino«, ki je last ZOP. Po posvetu s strokovnjakom za te zadeve pa lahko v zvezi s temi navedbami zatrdim, da obravnava ali objavljanje ekonomske problematike sploh ne sodi v okvir »industrijske lastnine« in jo kot take tudi ni mogoče zaščititi. Ne glede na to dejstvo z vso osebnostno, moralno in kazensko odgovornostjo izjavljam, da so te navedbe povsem brezpredmetne in zato kot avtor knjige prevzemam nase tudi vso materialno in drugo odgovornost glede morebitnih posledic teh navedb po izidu te knjige. Resnica je namreč v tem, da v ZOP avtorske pravice sploh niso zaščitene oz. ustrezno urejene in stimulirane, čeprav sem se za to zavzemal vrsto let. Zato hočem prav z izdajo te knjige zaščititi svoje avtorske pravice do nekaterih izsledkov pri reševanju poslovnih problemov v OZD vsaj na ta način, ker tovrstni zakonski postopki v ZOP zaradi povsem subjektivnih vzrokov (pomanjkanje kreativnosti, nepriznavanje strokovnosti, osebna zavist, ipd.) sploh niso uveljavljeni in tudi niso izvedljivi. Zato kot član kolektiva ZOP z vso odgovornostjo trdim, da za morebitno primerjavo besedila v tej knjigi v ZOP ne obstajajo nobene druge pisne podlage razen tistih, ki sem jih napisal sam in so tudi zavedene v »Indok ZOP«. Za objavo le-teh pa sem, kot je dosledno navedeno tudi v predgovoru knjige, pridobil pristanek soavtorjev teh gradiv v tistih OZD, ki bi edino lahko imeli morebitne pripombe glede objave teh prispevkov. Vsi ti odnosi pa so itak ustrezno urejeni v »Pogojih ZOP za sklepanje pogodb«, ki jih z izdajo te knjige tudi nisem kršil. Tako je v ZOP pravzaprav možna razen omenjene samo še primerjava besedila knjige z razmišljanji, ki so zgolj v glavi direktorja in nekaterih drugih delavcev ZOP, kar pa, seveda, ne more biti zaščiteno, zlasti ne (na srečo) kot »industrijska lastnina«. Nekatero navedbo v knjigi glede metodologije »sistemskega inženiringa« (Prikaz 3 in komentar k tej shemi), kjer po moji domnevi tiči jedro pripomb od direktorja ZOP, ki je soavtor te metodologije, pa so bile že objavljene pred dvema letoma od Gospodarske zbornice Slovenije v reviji *Gospodarski vestnik* (rubrika VGZ) in nato tudi v reviji *Organizacija in kadri* št. 3/4-1986. Pravzaprav je bil velik del besedila v knjigi tudi že objavljen v vrsti mojih strokovnih člankov v reviji *Gospodarski vestnik* (rubrika Svetovalec) in nekaterih zbornikih, kar je v knjigi dosledno navedeno. Končno sem celotno besedilo knjige pred oddajo predal v morebitno recenzijo tudi soavtorju metodologije »sistemski inženiring« dr. Jožetu Gričarju, ki pa do danes glede tega ni imel nobenih pripomb. Celo nasprotno, on je namreč mnenja, da je treba o teh zadevah čim več pisati.

Na podlagi povedanega zato menim, da z izidom knjige glede izrečenih navedb od direktorja ZOP ne kaže odlašati, ker so brez vsake utemeljene in dokazljive podlage ter so zato tudi brezpredmetne. Nenazadnje sem direktorja ZOP o nameravani izdaji te knjige osebno seznanil še pred oddajo zadnjega dela rokopisa (pred pogodbenim rokom 1. 1. 1987) in razen izjave, »... da je to povsem moja privatna zadeva« takrat ni imel drugih pripomb. Zato moram pojasniti, da je pravi razlog za oviranje pri izdaji te knjige povsem druge narave in tudi veliko kasnejšega datuma. V okviru ZOP se namreč nekje od sredine meseca aprila mrzlično iščejo vse morebitne moje napake, da bi bila z njimi odvrnjena pozornost od nekaterih nesamoupravnih potez v poslovanju ZOP, na katere sem opozoril in bodo verjetno dobile svoj končni epilog pred sodiščem združenega dela. Zato nameravam ob morebitnem pisnem nasprotovanju ZOP glede izida te knjige takoj sprožiti postopek tudi pred rednim sodiščem glede zaščite svojih avtorskih pravic, ki so v knjigi izrecno navedene in nikoli niso bile ter tudi ne bodo »industrijska lastnina« ZOP. Mislim pa, da to ne bo potrebno, ker bo ob prebiranju krtačnih odtisov moje knjige v ZOP bržkone prevladal zdrav razum, saj bodo lahko ugotovili (v kolikor so njihovi nameni dejansko poštenji), da bi izdaja knjige za ZOP pomenila kvečjemu reklamiranje njegove dejavnosti in s tem gospodarske koristi, ne pa škodo.

Na koncu se moram opravičiti za te težave, ki jih, seveda, nisem mogel predvideti in verjetno do njih tudi ne bi prišlo, če bi bila knjiga izdana v pogodbenem roku (v treh mesecih po oddaji rokopisa). S tem pa se samo potrjujejo moje navedbe v sklepnem delu knjige, da na »poti do učinkovite delovne organizacije« dejansko obstaja cela vrsta subjektivnih ovir. Slednjih pa odkrito povedano sploh nisem pričakoval od institucije, ki je poklicno in tudi družbeno odgovorna za odstranjevanje vseh teh ovir, ne pa za njihovo ustvarjanje.

Lep pozdrav,

Ime avtorja, l.r.

...

Povsem neosnovane obtožbe. Navedeno besedilo namenoma ni prekinjeno z nekaterimi pojasnili, za katere bo še veliko priložnosti. Na tem mestu kaže dodati le to, da se v nekem urejenem delovnem okolju podobne stvari sploh ne bi mogle zgoditi. Vendar je bila navedena institucija, kot bo razvidno iz nadaljevanja, zelo oddaljena od urejenih razmer, ki so potrebne za intelektualno delo. Na navedeno pismo od prejemnika ni bilo nobenega odziva, zavrnil je tudi osebni razgovor z avtorjem knjige, prav tako se ni hotel o tej zadevi pogovarjati niti po telefonu.

Odgovor na knjižni ovitek

Nenavaden ovitek knjige. K povedanemu glede navedenega založnika kaže dodati, da se je z njim avtor dogovarjal tudi za izvedbo posebnih seminarjev na podlagi omejenih knjige, saj so se ukvarjali tudi z organiziranjem seminarske dejavnosti (zlasti glede pojasnjevanja tedanje zakonodaje). V tem smislu je bila načrtovana tudi prva naklada knjige v številu 3.000 izvodov, ki pa jo založnik brez avtorjeve vednosti omejil na 1.000 izvodov.

Poleg te založnikove samovolje se je na knjigi pojavil tudi dokaj nenavaden ovitek (zagotovo je takrat šlo tudi za precedens), s katerim se je avtor seznanil šele takrat, ko je prejel (s pogodbo določenih) 10 izvodov knjige. Na notranjem delu besedila ovitka knjige je bilo namreč naslednje besedilo:

Knjiga »Pot do učinkovite delovne organizacije« je metodološki »priročnik«, v katerem so zbrani nekateri napotki za razčiščevanje poslovnih problemov, kot tudi za snovanje možnih ukrepov za izboljšanje poslovanja v OZD. Navedeno delo bo koristen pripomoček za praktično delo.

V knjigi je združenih in uporabljenih več metodologij ZOP - Zavoda za organizacijo poslovanja Ljubljana, izkušnje avtorja in ostalih sodelavcev ZOP, pridobljene v svetovalnem delu. Uporabljene so metodologije ZOP:

- metodologija za izdelavo analize stanja organiziranosti OZD oz. kasneje metodologija Povečanje učinkovitosti poslovanja OZD
- metodologija Sistemski inženiring - celostna sistemska metodologija za reševanje problemov
- metodologija oblikovanja organizacijske strukture OZD
- metodologija izgradnje informacijskega sistema
- metodologija srednjeročnega planiranja. ...

Temu besedilu, ki je bilo povsem neresnično (več o tem pa kasneje), je sledilo še poimensko naštevanje podjetij, v katerih naj bi bile navedene »metodologije« tudi preizkušene. Očitno je bilo vse skupaj napisano zaradi brezplačnega reklamiranja dejavnosti te institucije, pri čemer naj bi z navedbo svojih »metodologij« postavili v dvom tudi avtorjeve drugačne navedbe. Sklepni del tega nenavadnega (in zmedenega) besedila pa je bil takle:

Metodologija za izdelavo stanja organiziranosti OZD oz. kasneje metodologija za povečanje učinkovitosti poslovanja v OZD je izpeljana iz metodologije SISTEMSKI INŽENIRING in pomeni konkretizacijo začetka procesa reševanja problemov. Pri uresničevanju programov za povečanje učinkovitosti se na ZOP uporabljajo tudi številne druge metodologije za posamezna področja dela.

Za razumevanje knjige je treba upoštevati, da predstavlja predvsem način dela posameznega delavca ZOP, ne pa dosledne uporabe veljavnih ZOP metodologij in prakse v številnih drugih projektih. Pomeni torej enega od načinov razmišljanja o obravnavani temi. ZOP svoje metodologije stalno izboljšuje in nekatere novosti še niso mogle biti zajete v knjigi. Prav tako v knjigi ne morejo biti strnjene vse izkušnje, ki jih imajo drugi delavci ZOP, in najnovejše rešitve, ki bi jih bilo gotovo koristno predstaviti v posebnem priročniku.

Če bo knjiga sprožila tudi zanimanje za metodologije ZOP, bo nedvomno prispevala svoj delež k strokovnim pristopom razreševanja številnih odprtih problemov.

Delavci ZOP in Založba

...

Neresnične in tendenciozne navedbe. Navedeno besedilo je bilo kljub drugačnemu »podpisu« zagotovo v celoti delo tedanjega direktorja ZOP, kar je mogoče sklepati iz številnih njemu lastnih (bolnih) navedb. Na tem mestu velja poudariti, da so vse te

navedbe neresnične in tendenciozne. Očitno so bile napisane predvsem zato, da bi z njimi avtorja osramotili pred strokovno javnostjo.

Na tem mestu velja tudi opozoriti, da se je v mesecih pred izidom te knjige dogajalo marsikaj, kar je namenoma strnjeno v sklepnem delu tega poglavja, o sodnem epilogu te zgodbe pa je govor tudi v šestem poglavju. Po daljši avtorjevi presoji je nato vendarle sledila njegova zahteva pri založniku, da navedbe na ovitku knjige pojasni tudi on sam. Sledilo je namreč njegovo naslednje pismo:

Datum: 6. 10. 1987

ČGP Delo - Uredništvo Dela
- tovariš Mitja Meršol, urednik sobotne priloge

Zadeva: Prispevek za rubriko »Prejeli smo« v sobotni prilogi časnika Delo

Spoštovani tovariš Meršol,

Prosim vas, da priloženi prispevek čim preje objavite v zgoraj navedeni rubriki vaše sobotne priloge. Ob tem se opravičujem, da sem prekoračil predviden obseg prispevkov v tej rubriki, vendar vsega navedenega ni mogoče opisati samo na predvidenem obsegu. Ker je objava teh pojasnil bržkone tudi v interesu časopisne in založniške hiše Delo, saj gre vendarle za eno od vaših publikacij, sem prepričan, da boste naredili izjemo in moja pojasnila objavili v celoti, torej brez bistvenih vsebinskih popravkov ali okrajšav besedila. V nasprotnem primeru se bom pač moral oglasiti z novim prispevkom, kar pa bo, seveda, šlo samo v škodo prostora v tej rubriki.

Vnaprej se zahvaljujem za vaše razumevanje in vas lepo pozdravljam,
Ime avtorja, I. r.

...

Drugi časi za mnenja bralcev. Pojasniti je treba, da je bilo z objavljanjem pisem bralcev prav v tistem času bistveno drugače kot danes. Danes večinoma objavijo samo pisma nekaterih »posvečenih« bralcev, druga pa navadno romajo v koš. V tistih časih pa je bil zadeven zakon bistveno bolj »liberalen«, saj je celo določal, da je morebitni »odmev« na določen članek treba objaviti na istem mestu in v enakem obsegu.

V tem primeru je bila stvar, seveda, drugačna, saj je šlo za navedbe na ovitku knjige in tega zakona zato tudi ni bilo treba upoštevati. Kljub temu so pristojni v časniku Delo po daljšem »mencanju in tehtanju« (trajalo je več tednov) avtorjev odgovor vendarle objavili, in to v celoti. Še celo več, ker je bila v članku namenoma navedeno »v okviru ZOP« (avtor tej instituciji ni hotel več delati reklame), so sami dodali še »(Zavod za organizacijo poslovanja v Ljubljani)«. Vendar avtorjevega odgovora niso objavili v »Sobotni prilogi«, ki je bila v tistih časih prav zaradi številnih pisem bralcev zelo brana. temveč (dne 29. 10. 1987) v četrtkovi prilogi »Književni listi«, avtorjev odgovor pa so (nad)naslovili z »Nujna pojasnila avtorja«. Ker avtor ni nikoli bral te priloge, ga je šele mnogo kasneje na to objavo po naključju opozoril nekdanji sodelavec. Avtorjev odgovor na prej omenjeni ovitek knjige pa je bil takle:

(Trnova) Pot do učinkovite delovne organizacije

Pretekli mesec je v založbi ČGP Delo - TOZD Gospodarski vestnik izšla knjiga z naslovom »Pot do učinkovite delovne organizacije«, ki že s podnaslovom »Priručnik za analizo poslovnih problemov in snovanje ukrepov za izboljšanje poslovanja delovne organizacije« opozarja na svojo vsebino in tako opredeljuje tudi krog morebitnih bralcev oz. uporabnikov. Na njen ovitek pa je založnik natisnil tudi nekakšno posvetilo (podpisano z »Delavci ZOP in Založba«), s katerim sem bil kot avtor te knjige seznanjen šele po njenem izidu, to je šele tedaj, ko sem prejel pogodbeno dogovorjene in dokončno natisnjene izvode te knjige. Zato mi tudi ni poznan namen tega (neobičajnega in slabo napisanega) posvetila in tako sploh ne znam odgovoriti na številna tovrstna vprašanja kolegov in poslovnih znancev. Ker je v tem posvetilu navedenih preveč polresnic in tudi neresnic, ki lahko zavedejo bralca, želim na tem mestu dati nekatera pojasnila, ki bodo lahko osvetlila njegovo ozadje in pravi namen.

Najprej moram pojasniti, da je v predgovoru in uvodnem delu knjige »Pot do učinkovite delovne organizacije« zelo jasno napisano, da so vanjo uvrščena samo tista teoretična spoznanja in praktične izkušnje, ki naj strokovne in poslovodne delavce v delovnih organizacijah opozorijo na nekatere manj znane in uporabljene metode in tehnike analitskega dela, s katerimi si lahko pomagajo pri iskanju potrebnih vzvodov za bolj učinkovito poslovanje delovne organizacije. Ob tem je tudi poudarjeno, da pri pisanju knjige nisem imel znanstvenih ambicij in se zato tudi nisem trudil s sprotim navajanjem vseh prenešenih spoznanj iz uporabljene domače in tuje literature ter iz vseh drugih virov. Vso uporabljeno strokovno literaturo in druge vire sem zato dosledno navedel samo na koncu knjige in s tem dopustil možnost tudi za morebitne primerjave. Poleg tega sem navedel, da je v knjigi poglobljeni poudarek dan predstavitvi nekaterih praktičnih primerov za analizo problemov in snovanje ustreznih rešitev za izboljšanje poslovanja delovnih organizacij. Ob tem je dovolj obširno in zelo jasno navedena tudi vsa za to delo potrebna metodološka podlaga, ki pa je bila večinoma tudi že prej objavljena v raznih mojih strokovnih prispevkih. Tako je v knjigi dosledno pojasnjen tudi izvor in celotna vsebina tako imenovane metodologije »Povečanje učinkovitosti OZD«, ki sem jo v ZOP samostojno pripravil in opisal, medtem ko je bila ta metodologija ob njenem preizkusu v nekaj delovnih organizacijah od Gospodarske zbornice Slovenije tudi javno publicirana. Zato se mi zdi povsem odveč in brez kakršnekoli potrebe, da je to navedeno tudi na ovitku knjige, saj površni bralec s tem lahko dobi celo vtis, da vsi uporabljeni viri v knjigi sploh niso navedeni.

Konkretna navedba delovnih organizacij, v katerih je bila ta metodologija preizkušena, pa je po mojem mnenju celo škodljiva zanje, saj v knjigi navajam, da predlagane rešitve iz teh preizkusov niso bile tudi uveljavljene in so večinoma obležale v predalih. Zato sem v knjigo uvrstil konkretne primere uporabe te metodologije iz drugih delovnih organizacij, kjer so bili za predlagane rešitve bolj dovzetni. Ob tem moram poudariti, da sem to delo opravljal povsem samostojno (brez sodelovanja drugih delavcev ZOP) in zato tudi ni mogoče trditi, kot je zapisano na ovitku knjige, da so v njej objavljene tudi »izkušnje ostalih delavcev ZOP«. Dejstvo je namreč, da le-ti metodologije »Povečanje učinkovitosti OZD« sploh niso hoteli (ali pa znali) uporabiti in so kot je to običaj na ZOP (kolikor delavcev - toli-

ko metodologij) raje uporabljali svojo. Slednje je razvidno tudi iz nekaterih preizkusov te metodologije v omenjenih delovnih organizacijah, čeprav je bila metodologija zaradi samega preizkusa vnaprej dogovorjena in s tem tudi obvezna. ...

Strpno pojasnjevanje. K navedenemu je treba dodati, da so bile vse besede v tem sestavku izbrane zelo premišljeno in skrajno obzirno, ker avtor s kako nepremišljeno besedo ni želel po nepotrebnem zaostrovati takratnih razmer. Medtem je namreč že zapustil to institucijo in je (zmotno) predvideval, da z njo ne bo imel nobenega opravka več. ...

Precej bolj sporna pa je navedba v tem posvetilu, da je v knjigi »... združenih in uporabljenih več metodologij ZOP«, kar je tudi popolna dezinformacija. Poudariti namreč moram, da so mi našete metodologije ZOP kljub temu, da sem bil skoraj štiri leta zaposlen v tej instituciji, poznane bolj po njihovih nazivih kot po vsebini. Metodologije ZOP namreč sploh ne obstajajo v ustrezni (pisni) obliki, da bi se bilo mogoče z njimi v celoti seznaniti in jih tudi uporabljati pri delu. Razen tega te metodologije tudi niso (bile) ustrezno arhivirane (v knjižnici ZOP) in s tem dostopne vsem zainteresiranim uporabnikom. Ob tem moram tudi pojasniti, da »metodologije ZOP« tudi nimajo avtorja, ker preprosto nastanejo tako, da se iz ustrezne (največkrat tuje) literature povzamejo uporabne metode in tehnike dela in se proglasijo kot »metodologija ZOP«. V te metodologije, ki so bržkone poznane samo piscu besedila na ovitku moje knjige (skriva pa se za podpisom »Delavci ZOP«), v ZOP ni bilo vloženega nobenega znanstvenega oz. raziskovalnega dela, ki bi nenazadnje tudi opravičilo tak njihov naziv. Izjema je morebiti samo metodologija »Sistemski inženiring«, ki pa je bila predvsem po zaslugi zunanjega sodelavca, sicer avtorja strokovnih knjig in vrste objavljenih strokovnih razprav, tudi ustrezno utemeljena in opisana. Poglavitna pomanjkljivost vseh »metodologij ZOP« pa je v tem, da doslej niso bile tudi javno publicirane oz. objavljene, čeprav bi bila samo na ta način dana možnost za njihovo širšo strokovno presojo in verifikacijo (ugotovitev pravih avtorjev). Tako se vse te metodologije presojajo in verifikirajo samo v zelo ozkem krogu (samozvanih) strokovnjakov ZOP ter se okrog njih (namenoma) ustvarja tudi veliko več »vetra«, kot si ga te metodologije sploh zaslužijo. Očitno so želeli »Delavci ZOP« tudi z besedilom na ovitku moje knjige doseči isti namen in si z njim (neopravičeno) ustvariti tudi poceni reklamo. Zato moram ponovno poudariti, da sem pri pisanju prispevkov za knjigo uporabil samo tisto metodološko podlago, ki je v njej tudi dosledno (in fair) navedena ter opisana, medtem ko (na ovitku knjige navedene) »metodologije ZOP« premalo poznam, da bi o njih lahko karkoli tudi napisal. Pri svojem dolgoletnem delu na področju ekonomske analize oz. pri obravnavanju in reševanju različnih poslovnih problemov delovnih organizacij sem namreč vedno uporabljal samo tista metodološka spoznanja, ki sem jih lahko sam preizkusil v neposredni praksi. Z metodami in tehnikami analitskega dela, ki jih obravnavam v knjigi in sem o njih že prej veliko pisal, pa se nenazadnje tudi nisem seznanil šele pred štirimi leti (po zaposlitvi v ZOP), kar očitno skušajo »Delavci ZOP« med vrsticami sporočiti bralcem moje

Pravi namen ovitka. Iz povedanega je že mogoče razbrati, da so tako imenovane »metodologije ZOP« nastale predvsem v glavi njenega direktorja, o čemer je lahko pisal samo on. Zelo značilne so bile njegove besede na začetku avtorjeve zaposlitve v tej instituciji, ko je velikokrat poudaril: »Vedi, da sedaj uporabljaš metodologije ZOP in zato tudi ne moreš pisati tako, kot si doslej...«. Na avtorjevo vprašanje, kje lahko vidi te metodologije, da bi se z njimi navsezadnje tudi spoznal in jih lahko uporabljal pri svojem delu na ZOP, pa je dejal: »O njih sva se že veliko pogovarjala, lahko pa pogledaš tudi moje projekte v Indoku...« (tako se je imenoval arhiv projektov in knjižnica na ZOP). ...

Pravi namen besedila na ovitku knjige pa bo gotovo precej bolj jasen ob dejstvu, da je bila za izdajo knjige s podobno vsebino v preteklem letu zgolj na podlagi mojih pobud sklenjena ustrezna pogodba med ZOP in uvodoma navedenim založnikom, v kateri sem bil določen kot poglavitni avtor in redaktor vseh napisanih prispevkov. Slednje pa (bržkone ne eno ali drugo) ni bilo vseč novemu vodstvu ZOP, saj je bila ta pogodba na podlagi predloga ZOP koncem lanskega leta razdrta. Ker sem v pisanje prispevkov za knjigo že pred tem vložil veliko truda, mi tako ni preostalo drugega kot to, da sem z založnikom sklenil individualno pogodbo za izdajo knjige, seveda, s precej spremenjeno vsebino in naslovom. To pa očitno spet ni bilo po godu vodstvu oz. »Delavcem ZOP«, ki so zato vložili precej naporov v to, da knjiga »Pot do učinkovite delovne organizacije« sploh ne bi izšla. Tako je zelo zgovoren že sam podatek, da sem zadnji del rokopisa oddal založniku v dogovorjenem roku že v začetku tega leta, dočim je bila knjiga (kljub trimesečnemu pogodbenemu roku) natiskana šele v mesecu avgustu. To zakasnitev je namreč treba pripisati predvsem dejstvu, da so »Delavci ZOP« založniku zagrozili s tožbo, če jim pred izidom knjige ne bo dal v pregled njenih krtačnih odtisov, s čimer se je tiskanje knjige za določen čas ustavilo, njen izid pa s tem močno zavlekel. Ker v knjigi »Delavci ZOP«, seveda, niso našli nič spornega (svojega) in njenega izida tako tudi niso mogli prepričati, so pri založniku lahko izsilili samo objavo svojih pripomb na ovitku knjige, ki jih zato tudi ni mogoče vzeti kot dobronamerne. Pravi vzrok nasprotovanja »Delavcev ZOP« ob izidu te knjige pa po mojem mnenju sploh ne tiči v »metodologijah ZOP«, temveč v vse preveč konkretnih rešitvah poslovnih problemov, ki so v knjigi tudi podrobneje obravnavane. Vse te rešitve, ki so večinoma plod mojih dolgoletnih delovnih izkušenj in lastnega raziskovalnega ter svetovalnega dela v vrsti delovnih organizacij, so namreč oblikovane na ravni tako imenovanih »predštudij ZOP«, vendar se od njih glede konkretnosti močno razlikujejo. Tako je z objavo teh rešitev dana mnogim naročnikom ZOP možnost za morebitne primerjave z rezultati »predštudij ZOP« in ob tem tudi za spoznanje o njihovi nedorečenosti. O vsem tem je namreč v knjigi veliko napisanega z ustrežno utemeljitvijo in mi zato vsega tega na tem mestu ni treba ponavljati. Ob tem pa moram poudariti tudi to dejstvo, da sem se pri svojem svetovalnem delu vedno in dosledno zavzemal za ustrezen strokoven pristop pri obravnavanju poslovnih problemov delovnih organizacij ter za oblikovanje realnih (stvarnih) rešitev za izboljšanje njihovega poslovanja, ne glede na žrtve, ki jih takšne izboljšave nujno terjajo. Ta načela, ki se jim kljub pritiskom tudi ne mislim odreči, pa so bila v večini

primerov v velikem nasprotju s splošno prakso dela na ZOP in zato tudi pravi vzrok za več delovnih konfliktov, zaradi katerih sem v letošnjem letu tudi zapustil ZOP in se pričel ukvarjati s svetovalno dejavnostjo povsem samostojno. Pravi vzrok nasprotovanja »Delavcev ZOP« pri izidu moje knjige torej ne tiči v objavljenih metodologijah in njihovem avtorstvu (tega je zaradi povedanega tudi nesmišlno ugotavljati), temveč v rešitvah poslovnih problemov, ki so v knjigi na razpolago delovnim organizacijam za morebitne primerjave in posnemanje. Zato so »Delavci ZOP« (v blede zavisti in z namenom, da bi razvrednotili vsebino knjige) tudi napisali na njen ovitek, da knjiga »... predstavlja samo enega od načinov razmišljanja o obravnavani temi, medtem ko ZOP svoje metodologije stalno izboljšuje.« Resnici na ljubo povedano pa ta ugotovitev, seveda, velja tudi za vse »metodologije ZOP«, pri čemer je lahko vsakomur jasno tudi to, da je mogoče stalno izboljševati samo nekaj, kar je zares slabo. Po drugi strani se »metodologije ZOP« dejansko izboljšujejo (bolje spreminjajo) tako pogosto, da se jih niti ne splača ustrezno dokumentirati, kar ima, kot sem lahko spoznal, tudi povsem določen globlji namen (povedano na preprost način bi se temu lahko reklo tudi »mešanje megle in ribarjenje v kalnem«). O vsem tem pa prejkone lahko najbolje in tudi povsem nepristransko presodijo samo uporabniki (in žrtve) teh metodologij v delovnih organizacijah.

S temi pojasnili (razumeti jih je treba zgolj kot posledico pisanja po ovitku moje knjige) sem želel nakratko opozoriti tudi na nekatere nezdrave razmere v okviru naše svetovalne dejavnosti, ki so veliko pripomogle oz. me vzpodbudile za pisanje knjige »Pot do učinkovite delovne organizacije« in med drugim povzročile tudi omenjene težave ob njenem izidu. Za podrobnejše pojasnjevanje vseh teh nepriljubljenih dejstev pa mi predpisan okvir prispevkov v tej rubriki, žal, ne daje dovolj prostora. Zato se lahko samo tolažim s tem, da se mi bo priložnost za to ponudila tudi kdaj drugič, morda že ob morebitnem odnevu na tole pisanje.

Ime avtorja, l.r.

...

Zmotna pričakovanja. Avtor je bil takrat prepričan, da je s tem odgovorom hkrati »potegnili črto« tudi pod svojim delom v tej instituciji, ki pa mu je (resnici na ljubo) omogočil tudi prenekatero novo spoznanje in številne neposredne delovne izkušnje. Tako si je bil tudi glede svojega opozorila v zadnjem stavku povsem na jasnem, da do morebitne priložnosti za nadaljevanje njegovih navedb o razmerah v ZOP nikoli ne bo prišlo. Takšni odkriti dialogi namreč piscu besedila na omenjenem ovitku knjige nikoli niso bili po godu, saj je veliko raje uporabljal bolj prikriti (umazane) metode, v katerih je za sebe videl tudi več možnosti. Vendar se je avtor vsaj glede omenjene »črte« hudo zmotil.

Sprenevedanje založnika knjige

Čudno obnašanje urednika. Čeprav nekoliko izstopa iz časovnega poteka dogodkov in zapletov okrog izdaje omenjene knjige, kaže na tem mestu omeniti še eno podrobnost. Na navedeno objavo v razdobju naslednjih nekaj mesecev avtor ni zasledil nobenega odgovora niti ga niso na kaj takega opozorili kolegi, ki so takratne časopise in

revije prebirali bolj dosledno. Približno dve leti kasneje pa je avtorju vendarle prišlo na misel, da bi pri omenjenem založniku preveril, če je morebitni odgovor ali drugačen odmev na svoje pisanje morebiti prezrl. Po telefonu je zato poklical urednika omenjene založbe, temu telefonskemu razgovoru pa je nato sledilo še tole pismo:

Datum: 23. 10. 1989

ČGP Delo - TOZD Gospodarski vestnik
- tovariš Stane Grahek, urednik Gospodarske založbe

Zadeva: Nadaljevanje najinega današnjega (prekinjenega) telefonskega razgovora ob 12.45 uri

Spoštovani tovariš Grahek,

Opravičujem se za svojo predrznost (neotesanost), ker bom najprej povzel vsebino najinega današnjega (z vaše strani prekinjenega) telefonskega razgovora in ga bom nato po tej pisni poti (s svoje strani) tudi dokončal. Razgovor je potekal nekako takole:

Šček: »Tovariš Grahek lepo pozdravljeni, kličem vas v zvezi z izdajo moje knjige (Pot do učinkovite delovne organizacije) pred dvema letoma, na katero (na njen ovitek) ste nekaj napisali ...«

Grahek: »... Dober dan ... ja, res smo napisali ...«

Šček: »... nato pa sem tudi jaz nekaj napisal v Delo (dne 29. 10. 1987) ...«

Grahek: »... ja, res je, napisali ste nekaj zelo grdega o Gospodarskem vestniku ...«

Šček: »... kako vendar 'nekaj zelo grdega' ...«

Grahek: »... ja, pri Gospodarskem vestniku do takrat (objave članka v Delu) sploh nismo vedeli, da imate kaj z ZOP-om ...«

Šček: »... tovariš Grahek to pa ni res, pred seboj imam namreč pismo, ki sem ga dne 2. 5. 1987 poslal tovarišu Sibinčiču, ki se pričinja dobesedno takole: "Cenjeni tovariš Sibinčič, kot ste seznanjeni, sem bil dne 28. 5. 1987 preko tovariša Grahka, urednika Gospodarske založbe, povsem po naključju (telefonično) obveščen o navedbah direktorja ZOP, da bodo v ZOP skušali prepričati oz. ovirati izid in prodajo moje knjige, da bi s tem zaščitili »industrijsko lastnino«, ki je last ZOP ... " in tako naprej ... torej le ne morete reči, da niste "nič vedeli, kaj imam z ZOP-om" ...«

Grahek: »... poslušajte Šček, sploh ne vem zakaj se pogovarjam z vami, če imate kaj uradnega se obrnite na direktorja ...«

Vašega nadaljevanja (žal) potem nisem več slišal, ker ste medtem že odložili telefonsko slušalko. V bistvu pa sem vas hotel samo vprašati, če je bil morda objavljen kakšen odmev na ta moj članek, bodisi od vas ali od ZOP-a. Takšnega članka (v Delu!) v naslednjih (npr. treh) mesecih namreč nisem zasledil.

Tovrstnega odgovora ne potrebujem več, ker bo zanj itak še priložnost. Že pred tem sem se namreč odločil, da bom po sodni poti terjal ustrezno odškodnino (od GV in ZOP) za povzročeno moralno in materialno škodo, ki sem jo utrpel z

objavo besedila na ovitku knjige povsem izven določil založniške pogodbe št. 22/1986.

Lep pozdrav,

Ime avtorja, l.r.

***

Neverjetno ravnanje založnika. Navedeno pismo je bilo hkrati poslano tudi že omenjenemu direktorju *TOZD Gospodarski vestnik* tovarišu Sibirčiču, ki je, menda, na tem položaju še danes. Vendar je bila grožnja s tožbo izrečena zgolj simbolično, saj avtor o čem podobnim (niti takrat niti kdaj kasneje) sploh ni razmišljal. Kot se je pokazalo šele mnogo pozneje, pa so o tem prav v tem času še kako razmišljali nekateri drugi.

Šele mnogo let kasneje je avtor izvedel, da je bila naklada knjige zmanjšana na 1.000 izvodov samo zato, ker so z njo pokrili že nastale stroške s knjigo (priprava »krtačnih odtisov« za tiskarno je bila že v celoti zaključena), med njimi tudi avtorjev honorar. V nasprotnem primeru pa do njenega izida zagotovo sploh ne bi prišlo. Vendar je večina teh izvodov potem končala neznanu kje. Danes je moč najti v knjižnicah (s pomočjo vsem dostopnega računalniškega omrežja) le okrog 50 primerkov te knjige, medtem ko je bila njena prodaja zaključena neverjetno hitro. Nekateri so vedeli povedati, da so v ZOP dosegli dogovor o nakupu vseh še razpoložljivih izvodov te knjige pri založniku, da so jo na ta način umaknili iz prodaje. Glede opisanega obnašanja tega založnika, ki zagotovo močno izstopa iz vseh normalnih (poštenih) okvirov poslovnega obnašanja, kaže dodati še to, da je posledica neposrednih zvez in poznanstev. Prej navedeni direktor je bil namreč tudi osebni prijatelj bivšega direktorja ZOP Mihe Potočnika, ki pa nastopa šele v sodnem epilogu te zgodbe (v šestem poglavju). Zato je direktor ZOP zgolj na podlagi tega znanstva dobil vpogled v krtačne odtise knjige povsem brez vednosti avtorja, kar je zagotovo precedens in huda kršitev založniške pogodbe. Oba navedena sta sicer prijatelja in po poklicu pravnik, zato sta se tovrstnih pravnih določb povsem jasno zavedala, vendar sta jih kljub temu kršila. Zato se tudi ne gre čuditi, če zakoni in zakonski predpisi pri nas nimajo nobene veljave, saj jih ne upoštevajo niti tisti, ki so zato poklicani.

Končno kaže na tem mestu dodati še to, da je bil takratni *TOZD Gospodarski vestnik* zelo močna utrdba tedanjih oblastnikov in je imel pomembno vlogo pri širjenju politične in njim všečne »strokovne« literature, gospodarskega tiska in seminarske dejavnosti. Kasneje se je ta institucija preoblikovala v utrdbo sedanjega tako imenovanega »menežerskega« združenja, medtem ko je njena sedanja dejavnost v primerjavi s takratno ostala skoraj nespremenjena. Temu se tudi ne gre čuditi, saj imajo vse vzvode odločanja še vedno v rokah isti ljudje kot takrat. Na to avtorjevo domnevo, ki se večinoma potrjuje kot točne in zanesljive (o tem se bo moč prepričati tudi v pričujoči knjigi), se kaže spomniti tudi v sklepnem delu tega poglavja, kjer je govor tudi o čudnem ravnanju te institucije.

Epilog izida knjige

Suspens brez pojasnila. Približno teden dni pred seznanitvijo z zapleti okrog izida omenjene knjige je dobil avtor po pošti odločbo o »začasni odstranitvi iz ZOP«, ki jo je izdal direktor. Tega očitno zelo zmedeno popisanega papirja ne kaže niti povzemati, še

manj pa navajati njegovo fotokopijo, ker bi mu s tem posvečali preveliko (povsem nezasluzeno) pozornost. Zato kaže navesti samo to, da je bila odločba utemeljena z besedami »... zaradi suma hudega kaznivega dejanja...«, brez kakršnegakoli pojasnila. Danes se taki odločbi reče suspens (začasna odstavitev z dela), nekdanj (v socializmu s »prijaznim obrazom«) pa so pravniki uporabljali bolj zamegljene izraze. Vendar je to odločbo avtor potem vzel dobesedno in se v času njene veljavnosti sploh ni več (fizično) pojavil v tej instituciji. Njenemu direktorju je s tem povzročil veliko problemov, saj je moral vse svoje namišljene obtožbe preliti tudi na papir, zaradi česar je bil avtor seznanjen z njimi šele čez dober mesec dni.

Ko je bil avtor seznanjen z že omenjeno »prisvojitvijo industrijske lastnine ZOP« je najprej pomislil, da v tem tiči razlog za tak suspens, vendar temu ni bilo tako. Direktor ZOP je namreč imel »v ognju več želez«, kar pa je disciplinska komisija ZOP avtorju razkrila šele po preteku več kot meseca dni. Čeprav o vseh teh dogodkih obstaja zelo obsežna dokumentacija (okrog 120 nagosto popisnih strani), jih kaže zelo nakratko opisati kar z naslednjim avtorjevim pismom:

Datum: 13. 7. 1987

Družbeni pravobranilec samoupravljanja Ljubljana

Zadeva: Pobuda za pregled ustreznosti samoupravnih aktov in oceno samoupravnih razmer nasploh v poslovanju ZOP - Zavoda za organizacijo poslovanja Ljubljana

Podpisani Janez ŠČEK, rojen 23. 5. 1939 v Ljubljani, zaposlen kot samostojni svetovalec v ZOP - Zavodu za organizacijo poslovanja Ljubljana, Titova 118, dajem zgornjemu naslovu pobudo za pregled ustreznosti samoupravnih aktov in oceno samoupravnih razmer nasploh v poslovanju te delovne organizacije.

Za ta korak sem se odločil na podlagi svojih neuspešnih prizadevanj za ureditev vrste neustreznih razmer v poslovanju te delovne organizacije, v kateri sem zaposlen od 1. 9. 1983 dalje, ki nikoli niso naletela na ustrezno podporo. Tako se je moj zadnji tak poizkus (sredi meseca aprila letos), da bi se vendarle uredile vsaj najbolj pereče razmere na samoupravnem področju poslovanja ZOP, končal (koncem maja letos) z izstavitvijo odločbe od direktorja ZOP o moji odstranitvi iz delovne organizacije (suspensu) in pred dnevi z odločbo disciplinske komisije o prekinitvi mojega delovnega razmerja z ZOP. Iz priloženega gradiva, v katerega je zajet celoten potek dogodkov in odmevi v kolektivu ZOP na vsa moja vprašanja in zahteve, ne bo težko ugotoviti, da sem se prizadeval razrešiti zlasti probleme glede:

- notranje organiziranosti poslovanja ZOP oz. razvida del in nalog, da bi bila strokovnim delavcem izstavljena odločba pristojnega organa upravljanja ZOP o razporeditvi na dela in naloge, ki jih opravljajo, kar naj bi bila tudi podlaga za oblikovanje osebnega dohodka (s takšno odločbo namreč ne razpolaga nihče v ZOP, sam pa jo v vsem obdobju dela na ZOP tudi nisem nikoli prejel);

- *zasedbe del in nalog s posebnimi pravicami in obveznostmi (pomočnikov direktorja ZOP), ki jih veljavni samoupravni akti sploh ne predvidevajo in zato tovrstna dela in naloge razporeja kar sam direktor ZOP, pri čemer nekatera svoja pooblastila prenaša na tak delokrog;*
- *delitve sredstev za osebne dohodke, ker so tovrstni samoupravni akti pomanjkljivi in vanje niso ustrezno vključene temeljne podlage za obračun osebnega dohodka, medtem ko se tudi te pomanjkljive določbe v praksi ZOP vedno ne spoštujejo;*
- *upoštevanja sprejetih planskih aktov (zlasti letnega plana ZOP), katerih določbe se v praksi ne spoštujejo in izvajajo, saj direktor ZOP ukrepa tudi mimo teh določil povsem na svojo roko;*
- *delovanja edinega organa upravljanja oz. Zbora delavcev ZOP, ker člani tega organa upravljanja (delavci ZOP) ne prejemamo zapisnikov o sprejetih sklepih, da bi lahko spremljali njihovo izvajanje.*

Iz priloženega gradiva je razvidno, da je Zbor delavcev ZOP ta moja vprašanja in zahteve, ki jih smatram kot ogrožanje mojih samoupravnih pravic do dela in na podlagi dela v ZOP, ocenil kot brezpredmetne in zato glede njih tudi nisem prejel ustreznega pojasnila in stališča tega organa. Namesto odgovora je direktor ZOP na tem organu (kot povračilen ukrep) na podlagi prijave za povsem neutemeljene hujše kršitve mojih delovnih obveznosti izposloval sklep o moji odstranitvi iz delovne organizacije in me na tej podlagi takoj zamenjal tudi pri izvajanju pogodbenih nalog, na katerih sem do takrat delal. O vsebini teh hujših kršitev delovnih obveznosti sem bil seznanjen šele kasneje, ko sem od disciplinske komisije zahteval podlage za disciplinski postopek. Iz tega gradiva je razvidno, da je bil disciplinski postopek na začetku zavil v skrivnost, saj me je direktor ZOP nedvomno najprej osumil kaznivega dejanja »prilaščanja industrijske lastnine ZOP« (to dejanje naj bi namreč storil z izdajo svoje knjige »Pot do učinkovite delovne organizacije« v založbi Gospodarskega vestnika, katere izid je direktor ZOP s tem svojim sumom močno zavlekel), kar pa kasneje, seveda, ni mogel dokazati. Zato se je že izrečen sklep o suspenzu kasneje, ko sem bil sploh seznanjen z vsebino prekrška, nanašal razen na nekatere povsem neutemeljene prekrške tudi na nekaj obračunov potnih stroškov, ki jih je direktor ZOP naknadno ocenil kot neupravičene, čeprav so bili vsi ustrezno dokumentirani in odobreni ter tudi izplačani (nekateri že pred letom dni) brez slehernega vprašanja ali pripombe. Ker disciplinska komisija ni upoštevala mojega zagovora glede teh obtožb in mi bo zaradi njih po vsej verjetnosti tudi prenehalo delovno razmerje z ZOP, bo o vsem tem itak moralo v končni instanci odločiti sodišče združenega dela, kjer bom, seveda, poskušal razveljaviti izrečeni ukrep direktorja in disciplinske komisije ZOP. ...

Poslovanje po domače. Iz povedanega je moč razbrati, da so se direktorjeve obtožbe »... o sumu hudega kaznivega dejanja...« nazadnje omejile na »neopravičena službena potovanja« in »pridobitev premoženjskih koristi z izplačilom neutemeljenih potnih stroškov«, kar je ugotovil brez kakršnekoli razlage. Očitno je do takega spoznanja prišel v eni od svojih mor, ki so ga takrat verjetno preganjale dan in noč. Ker so njegove ugotovitve veljale za več mesecev stare obračune potnih stroškov, ki so bili vsi po vrsti

izplačani brez kakršnihkoli pripomb, se še danes zdijo povsem nerazumne (dobesedno nore). Vendar jih je disciplinska komisija ZOP, ki so jo nahitro ustanovili posebej za avtorjev primer (poimenovali so ga »afera Šček«), vseeno kupila kot »suho zlato«. Povsem enako pa so pozneje ravnali tudi sodni organi.

Na podlagi navedenega pa je mogoče ujeti tudi sporočilo, da pregovor o »bosi kovačevi kobilici« še kako drži. V instituciji ZOP, ki naj bi se strokovno ukvarjala z organiziranjem poslovanja, nekaj takega namreč niso mogli (znali in hoteli) storiti niti v lastnem okviru. Ali pa se jim je morda zdelo bolj prikladno, da so poslovali kar »na pamet« in »po domače«. Na ta način je namreč mogoče v majhni organizaciji (ZOP je takrat imel okrog 30 zaposlenih), kjer se vsi med seboj tudi dobro »poznajo«, najlažje urejati vse zadeve, tudi najbolj pomembne. ...

Iz tega kratkega opisa dogodkov, ki so bolj osvetljeni v priloženem gradivu in jih je nedvomno posledično izzvalo moje opozorilo na nekatere nepravilnosti v poslovanju ZOP, je očitno, da skuša direktor ZOP s tem disciplinskim postopkom odvrti pozornost od svojega nesamoupravnega ravnanja. Zato sem se tudi odločil za pobudo Družbenemu pravobranilcu samoupravljanja, da pregleda samoupravne akte ZOP in oceni tudi ustreznost samoupravnega ravnanja v tej delovni organizaciji.

Bojim se namreč, da vse to v končni instanci na sodišču združenega dela sploh ne bo pomembno in bo zato tekla razprava zgolj okrog kršitev mojih delovnih obveznosti, za katere me bremeni direktor ZOP. Tako pa verjetno sploh ne bo prišla na dan prava podoba poslovanja ZOP, ki v praksi izgleda približno takole:

⇒ *Celotno poslovanje ZOP je že vrsto let trdno v rokah klike okrog sedanjega direktorja ZOP, ki je vse odnose v kolektivu uredila (po receptu organizacije »grupa građana«) tako, da so vsi delavci glede svojega dela in osebnih dohodkov v popolni odvisnosti. Morebitnega nesomišljenika pa nato odstranijo iz kolektiva tako kot sedaj mene, kar v praksi ZOP tudi ni bil tako redek primer. Razlika je samo v tem, da tej kliki mene ni uspelo »prepričati«, temveč je bilo treba tudi dejansko sprožiti ukrepe, s katerimi so drugim lahko le zagrozili. V posamičnih razgovorih z delavci ZOP (pri katerih ne bi bil tako ogrožen njihov obstoj v tem kolektivu) bi bilo mogoče tudi širše verificirati takšno oceno pravega stanja v ZOP.*

⇒ *Vsi samoupravni akti ZOP so pomanjkljivi in ne odražajo dejanskega stanja ter ravnanja pri poslovanju ZOP, medtem ko so bili v večini primerov sprejeti oz. spremenjeni mimo predvidenih zakonskih postopkov. V vsem obdobju mojega dela na ZOP namreč ni bil pravilno izveden niti en referendum, temveč je bilo samo po potrebi zavedeno v zapisnik Zbora delavcev ZOP, da je bil sklep sprejet z referendumom. Kot je razvidno iz priloženega gradiva sem bil s pravo vsebino enega ključnih samoupravnih aktov (Pravilnikom o delovnih razmerjih) seznanjen šele po štiri letih in sem ob sklenitvi svojega delovnega razmerja z ZOP prejel že takrat neveljaven akt. Le-ta pa je neveljaven celo danes, ker še vedno vsebuje navedbe o kolektivnem poslovnem organu upravljanja ZOP, ki je bil že pred tremi leti zamenjan z individualnim poslovnim organom.*

⇒ Področje oblikovanja osebnih dohodkov je urejeno najbolj pomanjkljivo, saj se osebni dohodki delavcev ZOP oblikujejo brez ustreznega razvida del in nalog oz. odločbe pristojnega organa upravljanja. Zato je v praksi ZOP prisotna med strokovnimi delavci, kljub zelo različni strokovni usposobljenosti, popolna uravnilovka. Ob tem se družbeni dogovor o razporejanju dohodka že vsa leta odkar sem na ZOP zaobide na ta način, da se del (v zadnjem obdobju že kar petina) osebnega dohodka strokovnih delavcev (le-ti predstavljajo 85 % vseh delavcev ZOP) izplačuje v obliki avtorskega honorarja. Na ta način se zelo uspešno »krmili« masa za osebne dohodke, dočim je širša družbena skupnost s tem prikrajšana za pomemben del dohodka.

⇒ Delovanje organov upravljanja je nasploh pomanjkljivo, ker so seje edinega organa upravljanja (Zbora delavcev ZOP) slabo pripravljene. Praviloma takšna seja poteka brez vnaprej posredovanega gradiva in traja kar cel delovni dan (običajno so te seje samo ob sprejemanju periodičnega ali zaključnega računa) ter je zato bolj podobna debatnemu krožku kot pa resnemu delu organa upravljanja. Ob tem pa zaradi pomanjkljivih zapisnikov teh sej tudi ni mogoče spremljati uresničevanje sprejetih sklepov. Večino sklepov pa itak sprejema tako imenovani »kolegij« (bolje klika) direktorja ZOP, čeprav je povsem neligitimen, ker ga ne sestavljajo delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostjo (takšen značaj imajo namreč v več kot 30 članskem kolektivu samo dela in naloge direktorja ZOP). Drugi organi upravljanja pa obstajajo bolj ali manj samo na papirju, saj Zbor delavcev ZOP, denimo, sprejema sklepe iz področja delovnih razmerij povsem mimo ustrezne komisije za delovna razmerja (to lahko trdim kot bivši predsednik te komisije). Ob tem pa na morebitno vprašanje od organa upravljanja ZOP tudi ni mogoče dobiti ustreznega pisnega pojasnila. Kot je iz priloženega gradiva razvidno, sem namreč zaprosil za dodelitev kredita iz sredstev za stanovanjsko gradnjo pa nato sploh nisem bil seznanjen z načinom razdelitve teh sredstev, medtem ko je Zbor delavcev ZOP preprosto preskočil moje vprašanje v tej zvezi. Prepričan sem namreč, da tako v letošnjem kot tudi v lanskem letu pri razdelitvi teh sredstev ni bil upoštevan zadevni samoupravni akt (ta sredstva se namreč po ustaljeni praksi v ZOP delijo »po obrazih«, medtem ko so se v preteklosti izkoriščala brez potrebne dokumentacije in tudi nenamensko). ...

Značilnosti Grishamove »Firme«. Ko je avtor prebral kriminalno srhljivo »Firma«, ki je delo znanega ameriškega pisca uspešnic Johna Grishama, je najprej pomislil, da je bil ta pisatelj morda kdaj zaposlen celo v ZOP. Večina navedb v tej kriminalki glede dogajanja v neki pravniški firmi namreč neverjetno ustreza tudi tedanjim razmeram v ZOP. Na to misel je avtor, seveda, prišel šele mnogo kasneje (Grishamova Firma je izšla leta 1994), na kar so ga navajale tudi besede njegovega bivšega sodelavca v ZOP, ki je dobri dve leti po avtorjevem odhodu dejal približno takole: »Tisto, kar je direktor delal takrat, ni niti senca tistega, kar počenja danes. Ustanovil je nekakšno "bypass firmo" in sedaj preko nje prodaja "svoje" metodologije ZOP-u. Med njimi se ... Vendar o tem le mi ...»

mogrede, saj je vendarle šlo le za zelo kratek in zgolj informativen telefonski pogovor z nekdanjim sodelavcem. ...

⇒ V poslovanju ZOP se tudi druga pozitivna zakonodaja upošteva na povsem svojstven način. Tako je tudi redna kontrolna služba SDK v preteklem letu ugotovila vrsto nepravilnosti in pomanjkljivosti v poslovanju ZOP, ki pa nato bodisi sploh niso bile odpravljene (naprimer, povrnitev plačila privatnih telefonskih priključkov delavcev iz sredstev ZOP) ali pa so bile »urejene« kar s sprejemom retroaktivnega sklepa Zbora delavcev ZOP (na primer, glede nepravilnega knjiženja stroškov za »strokovno potovanje« celotnega kolektiva ZOP v Grčijo, ki je bil sprejet kar za eno leto nazaj). Vrste nepravilnosti pa kontrola SDK itak ni mogla ugotoviti, ker zadevajo samo vsebino poslovanja, ki jo ob taki kontroli tudi ni mogoče globlje preučiti. Razen že omenjenih avtorskih pogodb, s katerimi se v ZOP uspešno zaobidejo sprejeta družbena merila na področju razporejanja in delitve dohodka, so se naprimer nekatera osnovna sredstva (osebni in hišni računalniki) nabavljala tudi iz sredstev avtorskih honorarjev oz. tako imenovanih »osebnih viškov« (to je v ZOP domišljena kategorija z značajem sredstev za osebne dohodke, ki se na podlagi odobritve direktorja ZOP lahko uporabi tudi za nakup individualne dobrine), medtem ko se večina teh osnovnih sredstev (hišni računalniki, televizorji, mize, stoli, ipd.) nahaja v posesti delavcev ZOP in zato sploh niso vključena v evidenco osnovnih sredstev ZOP.

V zgornjem opisu so zajete samo poglavitne nepravilnosti v poslovanju ZOP. Le-te pa bržkone ne bi bile tako problematične, če bi se ZOP ukvarjal z neko drugo dejavnostjo, ne pa z organiziranjem poslovanja organizacij združenega dela. Zato je več kot očitno dejstvo oz. bojazen, da lahko ZOP na podoben način kot sebi organizira poslovanje tudi drugim organizacijam, kar pa bi morala širša družbena skupnost preprečiti. Glede na znano pravilo »če ni tožnika, ni sodnika« po mojem mnenju obstaja zelo majhna verjetnost, da se bodo razmere v poslovanju ZOP sploh lahko uredile. Zato je to moje pisanje treba razumeti kot moj zadnji poizkus, da bi bili s pristojnega mesta izven okvirov ZOP vendarle sproženi ustrezni ukrepi za ureditev opisanih razmer in nepravilnosti v poslovanju ZOP. Širša družbena skupnost bi za to po moji presoji morala biti zainteresirana. Sam namreč ne bom z ureditvijo razmer v ZOP ničesar pridobil, ker sem se trdno odločil, da ne glede na rezultat svojega spora z ZOP v kratkem z ustrežno izjavo preneham z delom v tem okolju. K tej odločitvi pa me niso navedle samo opisane nezdrave samoupravne in delovne razmere v tem kolektivu, temveč tudi čedalje manjša pripravljenost za pošteno in dovolj odgovorno strokovno delo v ZOP. S tem pa se pričinja že druga zgođba, ki bo morebiti dobila ustrezen odmev po izidu moje (prej omenjene) knjige »Pot do učinkovite delovne organizacije«.

Lep pozdrav,

Ime avtorja, l.r.

***
Brez odmeva in ukrepanja. Navedeni zahtevi je bila priložena tudi (izvirna) dokumentacija v obsegu 115 strani ki jo je avtor priložil v potrditev svojih navedb in

trditev. Zbrana in urejena pa je bila zato, ker je takrat avtor še nameraval nastopiti z njo tudi pri uveljavljanju varstva svojih pravic pri sodišču združenega dela.

Na zgornjo avtorjevo zahtevo je šele dober mesec zatem (bržkone tudi zaradi letnih dopustov) sledil mlačen in zelo pomanjkljiv (nejasen) odgovor, ki je razviden tudi iz naslednjega pisma:

Datum: 30. 8. 1987

Družbenemu pravobranilcu samoupravljanja SRS

Zadeva: Pobuda za presojo mnenja Družbenega pravobranilca samoupravljanja Ljubljana (533/87-IB-9 z dne 26. 8. 1987) o pregledu ustreznosti samoupravnih aktov in oceni samoupravnih razmer v poslovanju ZOP - Zavoda za organizacijo poslovanja

Kot ste bili seznanjeni, sem Družbenemu pravobranilcu samoupravljanja Ljubljana dne 13. 7. 1987 posredoval pobudo za pregled samoupravnih aktov in oceno samoupravnih razmer v poslovanju ZOP - Zavoda za organizacijo poslovanja Ljubljana, ki sem jo ustrezno obrazložil in tudi argumentiral s priloženo dokumentacijo. Pred dnevi sem prejel od njih mnenje, s katerim pa se nikakor ne morem zadovoljiti, preprosto zato, ker:

- ne daje ustreznega odgovora oz. pojasnila na bistvo moje pobude, to je glede pregleda (obstoječih) samoupravnih aktov in ocene samoupravnih razmer v omenjeni instituciji. O tem namreč v njihovem mnenju ne zasledim nobene oprijemljive ugotovitve.

Glede na to, da sem vas o tej svoji pobudi istočasno obvestil, pričakujem, da vas bo zanimal tudi razplet teh vprašanj in vas zato prosim za presojo tega mnenja. Ob tem pa moram pripomniti, da sem z ZOP dne 24. 7. 1987 (z izjavo) prekinil delovno razmerje in tako od razrešitve teh vprašanj ne pričakujem nobenih osebnih koristi. Trdno sem namreč prepričan samo v to, da sem opozoril na nekatere pomembne samoupravne probleme v tej instituciji, in da mora biti za njihovo ustrezno razrešitev zainteresirana tudi širša družbena skupnost.

Ker menim, da vam je bilo od Družbenega pravobranilca samoupravljanja Ljubljana posredovano njihovo mnenje, vam kopijo le-tega zato ne prilagam.

Lep pozdrav,

Ime avtorja, l.r.

***
Nesmiselna prizadevanja. Navedeni pobudi kasneje ni sledil nikakršen odgovor, kot so kasneje vedeli povedati nekateri, tudi ukrepanja ni bilo nobenega. Zanimivo je, da podobna institucija obstaja tudi danes, vodi pa jo še vedno ista tovarišica kot pred enajstimi leti. Takrat je avtor še pričakoval njeno pomoč, kar je razvidno tudi in naslednjega njegovega pisma:

Datum: 17. 7. 1987

ZOP - Zavod za organizacijo poslovanja, Ljubljana
- EDOR DELA VCEV ZOP

Zadeva: Ugovor na odločbo disciplinske komisije o prenehanju delovnega razmerja (Pers. 4-31/87 z dne 8. 7. 1987)

Na navedeno odločbo disciplinske komisije ZOP o prenehanju mojega delovnega razmerja z ZOP zaradi hujših kršitev delovnih obveznosti, ki sem jo prejel 9. 7. 1987, vlagam svoj ugovor in ga utemeljujem z naslednjim:

1. Uvedba disciplinskega postopka je bila neutemeljena in samo posledica nepripravljenosti celotnega kolektiva ZOP, da se uredijo že več let prisotni problemi, ki onemogočajo ustrezne medsebojne odnose in delovne razmere v ZOP.
2. Disciplinska komisija ni upoštevala nobenega elementa v mojem zagovoru, ki sem ga podal pisno. To pomeni, da je disciplinska komisija samo opravila nalogo, ki jo je dobila od direktorja ZOP. Zato tudi moja prisotnost na seji komisije te odločitve direktorja ZOP, ki je bila, kot vsi dobro vemo, itak sprejeta že pred uvedbo disciplinskega postopka, ne bi v ničemer spremenila.
3. Celoten disciplinski postopek proti meni je odsev nezdravih razmer v kolektivu ZOP in očitno tudi splošne nepripravljenosti, da se le-te sploh kdaj uredijo.

Ta svoj ugovor vlagam v zahtevanem roku samo zato, da bom lahko uveljavljal svoje pravice za izpodbijanje te odločbe direktorja ZOP izven njegovih kompetenc.

Ime avtorja, l.r.

***

Povsem logična odločitev. Navedeni ugovor na odločbo o prenehanju delovnega razmerja je bil, seveda, povsem nepotreben, saj je bil izid tega spora znan že ob izstavitvi direktorjeve odločbe o suspenzu. Tega dejstva se je zelo dobro zavedal tudi avtor, kar je razvidno iz naslednjega pisma:

Datum: 23. 7. 1987

ZOP - Zavod za organizacijo poslovanja, Ljubljana
- Zbor delavcev ZOP

Zadeva: Izjava o prenehanju delovnega razmerja

Podpisani Janez Šček izjavljam, da od današnjega dne dalje ne želim več združevati svoje delo v delovni skupnosti ZOP - Zavoda za organizacijo poslovanja v Ljubljani.

Za ta korak sem se odločil na podlagi vrste neuspešnih poizkusov za ureditev delovnih pogojev in razmer v ZOP, ki pa niso naleteli samo na splošno nerazumevanje, temveč tudi na popolno nepripravljenost za ustrezno razrešitev vseh teh problemov. Ob tej žalostni ugotovitvi, ki jo resnici na ljubo sploh nisem pričakoval, pa so, seveda, prenehali tudi vsi moji interesi za nadaljnje delo v delovni skupnosti ZOP. Prav zato sem pred dnevi celotno gradivo, ki je nastalo v razdobju od 13. 3. 1987 do 9. 7. 1987 odstopil Družbenemu pravobranilcu samoupravljanja, da bo presodil samoupravnost vseh postopkov v zvezi z mojimi pobudami glede ureditve delovnih razmer v ZOP. Prepričan sem, da bo samo na podlagi tega gradiva mogoče ugotoviti več nepravilnosti in tudi nezakonnosti v poslovanju ZOP, zaradi katerih bo ta institut moral sprožiti ustrezne ukrepe. S tem pa bo ustrezno poplačano tudi moje prizadevanje, da sem pri teh svojih pobudah vztrajal toliko časa samo zato, da se je zbralo dovolj dokaznega gradiva o dejanskih razmerah in načinu poslovanja v ZOP. Ob tem pa želim poudariti, da me do odločitve o prenehanju mojega dela v ZOP niso privedle samo nezdrave samoupravne in delovne razmere v tem kolektivu, temveč tudi čedalje manjša pripravljenost za pošteno in dovolj odgovorno strokovno delo. V obdobju zadnjega leta dni so se namreč tudi na tem področju klavrno končali vsi moji poizkusi za ustrezno strokovno delo pri pogodbenih nalogah, za katerih izvedbo sem bil osebno odgovoren. Zato v nadaljnjem mojem delu v ZOP ne vidim prav nobenega smisla več, temveč samo čedalje slabše osebno počutje in tudi vse večjo strokovno stagnacijo.

Prepričan sem, da je s to obrazložitvijo moja izjava o prenehanju dela v delovni skupnosti ZOP dovolj utemeljena. Zato prosim, da upoštevate to mojo odločitev in mi zaključeno delovno knjižico nemudoma pošljete na moj naslov. Vse ostale formalnosti v zvezi s prekinitvijo delovnega razmerja bom uredil takoj za tem.

Ime avtorja, l.r.

***

Šele začetek pravih težav. Navedena izjava je bila posredovana tudi Družbenemu pravobranilcu samoupravljanja Ljubljana, kjer pa so jo (mnogo kasneje, ko je avtor prišel po svojo dokumentacijo) ocenili kot »... prehitro odločitev, saj naj bi bila tožba na sodišču združenega dela zagotovo dobljena«. Vendar v tej instituciji tako kot avtor bržkone niso vedeli, da je bilo že tedaj na potezi povsem drugo sodišče, o čemer priča razplet teh dogodkov v šestem poglavju.

Na tem mestu kaže še dodati, da je bil z navedeno avtorjevo izjavo primer zaključen tudi za tedanje »družbeno pravobranilstvo samoupravljanja«, saj so celo zadevo preprosto »pometli pod preprogo«. Če bi se takrat tudi dejanski ukvarjali s takimi zade-

vami, bi morali imeti kar nekajkrat več zaposlenih. Vendar so bile tedanje razmere pravi »biser« glede na sedanje, ko je podobna samovolja v podjetjih nekaj povsem običajnega. Zato avtorja čedalje bolj preveva občutek, da so v ZOP na podlagi lastnih izkušenj z »ustreznimi« s(am)oupravnimi razmerami in koristi pri ustanovitvi »bypass firme« (obvodnega podjetja) izdelali tudi posebno »metodologijo«, na katere so bili takrat tudi »bolni«. Glede na dogajanja v naslednjih letih v številnih podjetjih in z vidika današnjih katastrofalnih razmer pa kaže, da so takšno »metodologijo« očitno tudi zelo uspešno tržili. Podobno kot nekdanje »metodologije« za ustanavljanje ozdov, tozdov, sozdov in podobno škodljivih organizacij. V telefonskem imeniku lahko še vedno najdete kratico ZOP, vendar morate zaradi besed, s katerimi je sedaj obdana, vzeti v roke angleški slovar. Bržkone so v tej firmi ali zelo blizu nje še vedno isti ljudje, ki so že od nekdanj znani zlasti po tem, da radi »delajo veter« in »mešajo meglo«. Vendar smo se s tem že začeli ponavljati in bomo zato raje končali.

2. 'Učinkovito gospodarjenje' samo lepo zveneči besedi

Neuspešna prizadevanja

Začetek samostojne dejavnosti. Zapleti pri izdaji knjige »Pot do učinkovite delovne organizacije« in (vnaprej pričakovana) izguba zaposlitve so avtorja pripeljali do odločitve o začetku samostojne svetovalne dejavnosti. Takšno dejavnost je takratna zakonodaja »dopuščala« edino v okviru zakona o obrtni dejavnosti. Ob nedavnih spremembah tega zakona je bila pri naštevanju vseh mogočih »obratovalnic« namreč (verjetno po pomoti) omenjena tudi možnost za opravljanje »ekonomskih in tehnoloških storitev«. V takratni zakonodaji je bilo namreč vedno naštetu vse, kar je bilo *dovoljeno početi*, ker je bil samo na ta način zakon lahko veliko krajši. Če bi že takrat (tako kot danes) zakoni obravnavali *samo prepovedane stvari*, bi bil vsak zakon lahko knjiga za sebe (večino stvari je bilo namreč prepovedano početi). Tako je avtor med prvimi izkoristil to zakonsko določbo (pomanjkljivost) in razmeroma brez večjih težav *že sredi leta 1987* dobil od pristojnega občinskega urada odločbo o ustanovitvi »obratovalnice za opravljanje dejavnosti ekonomskega svetovanja«. Pomisleke so imeli le glede izbranega naziva te obratovalnice: *SVING - SVETOVALNI INŽENIRING, Svetovanje pri organiziranju poslovanja delovnih organizacij*, češ da kaj tega zakon sploh ne dovoljuje. Z delom pa je bilo možno pričeti šele tedaj, ko se je občinski uradnik v delovni knjižici na svoje oči prepričal, da je prosilec zares prekinil svojo zadnjo zaposlitev.

Šele nekaj let kasneje so podobni »inženiringi« pognali kot gobe po dežju, medtem ko je avtor pri izvajanju te dejavnosti moral začeti »orati ledino«. Vsebina nameravane dejavnosti pa je razvidna iz naslednjega (tedanjega reklamnega) gradiva:

PONUDBA STORITEV »SVING«

⇒ SVETOVANJE

Naša glavna dejavnost je svetovanje pri celostnem reševanju poslovnih problemov delovnih organizacij, ne glede na vrsto in značaj njihove dejavnosti.

Posebej pa smo usposobljeni za:

- *analiziranje in ovrednotenje poslovnih problemov delovne organizacije z izbiro najbolj primernih (strokovnih) rešitev za povečanje učinkovitosti njenega poslovanja,*
- *projektiranje sodobnega in smotrno zasnovanega ter organiziranega poslovnega sistema delovne organizacije z vso potrebno računalniško strojno in programsko opremo,*
- *sodelovanje pri izgradnji in uvajanju projektiranega poslovnega sistema v delovni organizaciji.*

Svetovalno dejavnost izvajamo strokovno, hitro in zanesljivo po zaslugi izvirnih metod dela in sodobne mikroračunalniške podpore.

⇒ IZOBRAŽEVANJE

- Organiziramo posebne nekajdnevne funkcionalne seminarje za okrog 20 udeležencev iz posamezne delovne organizacije. Na seminarju udeležencem predstavimo sodobne metode in tehnike analitičnega dela ter skupaj z njimi ugotovimo možnosti za izboljšanje poslovanja njihove delovne organizacije.
- Delovnim organizacijam in drugim uporabnikom izvirno preuredimo mikroračunalnike PC XT/AT (IBM ali združljiv) za enostavno uporabo samo preko posebnih navodil na zaslonu (brez uporabe ukazov v okviru DOS) in vanje vgradimo najbolj sodobno programsko opremo (Framework, dBASE III, Lotus 1-2-3, Autocad, ipd).
- Strokovne delavce usposobimo za učinkovito obvladanje sodobnih računalniških programskih orodij (Framework II, dBASE III Plus in Lotus 1-2-3) pri reševanju poslovnih problemov na poglavitnih področjih poslovanja (razvoj, tehnološka in operativna priprava proizvodnje, spremljanje in ocenjevanje kakovosti, planiranje in analiza poslovanja). Po dogovoru s temi orodji izdelamo za PC XT/AT tudi vso potrebno programsko opremo.

⇒ PROJEKTIRANJE

- Usposobljeni smo za celostno in izvirno projektiranje rešitev različnih poslovnih problemov, zlasti v manjših delovnih organizacijah, ne glede na vrsto in značilnost njihove proizvodne ali storitvene dejavnosti.
- Naša značilnost je strokovno pripravljena, stvarna in smotrna ter enostavna rešitev za povečanje učinkovitosti poslovanja poljubne delovne organizacije.

⇒ UVAJANJE

- Vse projektirane rešitve po dogovoru in v zelo kratkem času tudi uvedemo, ali pa samo sodelujemo pri njihovem uvajanju. Pri uvajanju teh rešitev uporabljamo sodobne metode in tehnike dela.

Sporočite svoje potrebe in probleme na naš naslov, da vam lahko posredujemo podrobnejše informacije o navedenih storitvah.

***

Ponudba računalniških pripomočkov. Razen navedenega gradiva s sporočilom o splošni dejavnosti te »obratovalnice«, so bili pripravljene tudi nekateri s podrobnejšimi navedbami, na primer, tale:

PROGRAMIRANI PRIPOMOČKI »SVING«

SVING - SVETOVALNI INŽENIRING, z a s e b n a organizacija za svetovanje pri organiziranju poslovanja delovnih organizacij, v okviru svojih svetovalnih storitev izdeluje za potrebe strokovnih in poslovnih delavcev v OZD tudi (mikro)računalniške programske rešitve oz. programirane pripomočke za uporabo na osebni računalnikih PC XT/AT. Izdelani so z integriranim programskim orodjem »Framework II«, ki na zelo enostaven način povezuje programe za oblikovanje preglednic, datotek, besedila, in poslovne grafike. To orodje je predvsem zaradi vgrajenega programskega jezika »FRED« (z njim je namreč mogoče izdelati tudi zahtevnejše programske aplikacije) za tovrstne potrebe tudi najbolj primerno.

Z daljšo uporabo programskega orodja »Framework II« smo prišli tudi do nekaterih izvirnih programskih rešitev, ki jih v razpoložljivi literaturi za uporabo tega orodja ni moč zaslediti. Ob tem so vse organizacijske rešitve teh programiranih pripomočkov v večini primerov prav tako izvirne in so rezultat večletnega raziskovalnega dela.

Vsebinsko zasnovo teh programiranih pripomočkov, ki so zajeti in povezani s tremi programskimi paketi: ORGANIZACIJA, PLANIRANJE, INFORMATIKA, lahko nakratko osvetlimo z naslednjo razčlenitvijo:

⇒ ORGANIZACIJA

1) Analiza in reševanje poslovnih problemov OZD

- analiza poslovnih problemov OZD in njihovo ovrednotenje na podlagi doseženih rezultatov poslovanja
- oblikovanje ciljev za odpravo ugotovljenih poslovnih problemov OZD in njihovo ovrednotenje ter rangiranje
- projektiranje rešitev za trajno izboljšanje poslovanja OZD in njihovo uvajanje

2) Oblikovanje organizacijske strukture OZD

- izdelava kataloga (datoteke) delovnih nalog za izvajanje vseh poslovnih funkcij OZD
- oblikovanje in vrednotenje ciljev strukturiranja organizacije poslovanja OZD
- izdelava kataloga (datoteke) izvajalcev delovnih nalog oz. delokrogov
- oblikovanje makro, mezo in mikro ravni organizacije z razporeditvijo delovnih nalog med izvajalce
- izdelava shematskih prikazov makro, mezo in mikro ravni organizacijske strukture

⇒ PLANIRANJE

3) Izdelava dolgoročnega in srednjeročnega plana poslovanja OZD

- oblikovanje izhodišč in politike poslovanja OZD
- izdelava dolgoročnega plana osnovne dejavnosti OZD
- izdelava srednjeročnega plana osnovne dejavnosti OZD
- analiza izvajanja dolgoročnega in srednjeročnega plana OZD

4) Izdelava kratkoročnega (letnega) plana poslovanja OZD

- oblikovanje izhodišč kompleksnega letnega plana
- izdelava plana osnovne dejavnosti OZD in drugih spremljajočih planov poslovanja
- izdelava plana poslovnega rezultata OZD
- izdelava kompleksnega letnega plana poslovanja OZD
- izdelava operativnih planov poslovanja OZD
- izdelava operativnega plana (za posamezne mesece ali ožja časovna razdobja) osnovne dejavnosti OZD in drugih spremljajočih operativnih planov poslovanja OZD

5) Analiza izvajanja kratkoročnih planov poslovanja OZD

- spremljanje in analiza izvajanja letnih planov OZD

- oblikovanje ustreznih ukrepov za uresničevanje planov OZD
- ⇒ **INFORMATIKA**
- 6) Izdelava potrebne delovne dokumentacije za poslovanje OZD
    - izdelava kataloga (datoteke) tehnoloških časovnih in materialnih normativov
    - izdelava tehnoloških postopkov in potrebnih kalkulacij za izdelke in polizdelke
    - oblikovanje in razpisovanje delovne dokumentacije (delovnih nalogov) za proizvodno dejavnost
    - lansiranje delovnih nalogov za izvajanje operativnih planov poslovanja in spremljanje ter analiza njihove izvedbe
  - 7) Izdelava dokumentacije za spremljanja kakovosti proizvodnje
    - izdelava kataloga (datoteke) tehnoloških normativov kakovosti za izdelke in polizdelke
    - izdelava postopkov za spremljanje in analiziranje kakovosti izdelkov in polizdelkov
    - spremljanje in analiziranje doseganja kakovosti proizvodnje
    - izdelava potrebnih poročil in atestov o kakovosti proizvodnje
  - 8) Izdelava pisnih informacij za potrebe poslovanja OZD
    - izdelava pisnih informacij za potrebe poslovanja OZD (ponudb, pogodb, dopisov, poročil, zapisnikov, ipd.)
    - izdelava kataloga (datoteke) prejemnikov pisnih informacij
    - odprema izdelanih pisnih informacij prejemnikom
  - 9) Izdelava tekočih (vizualnih in pisnih) informacij za potrebe poslovnih delavcev v OZD
    - spremljanje in analiziranje materialnih zalog
    - spremljanje in analiziranje proizvodne dejavnosti
    - spremljanje in analiziranje nabavne dejavnosti
    - spremljanje in analiziranje prodajne dejavnosti
    - spremljanje in analiziranje finančne dejavnosti
    - spremljanje in analiziranje kadrovske dejavnosti.

Zgornja vsebinska zasnova je podrobneje pojasnjena tudi v knjigi »Pot do učinkovite delovne organizacije - Priročnik za analizo poslovnih problemov in snovanje ukrepov za izboljšanje poslovanja delovne organizacije«, ki jo je (leta 1987) izdala založba ČGP Delo - TOZD Gospodarski vestnik.

SPOROČITE NAM SVOJE POTREBE IN ZAHTEVAJTE KONKRETNO PONUDBO!

***

Primer konkretne ponudbe. S temi navedbami, seveda, ne delamo reklame, saj je ta »obratovalnica« ugasnila že koncem leta 1989. Z njimi želimo le prikazati, da ni bila vzpostavljena zaradi hitre pridobitve velikega zaslužka, ampak je bila tudi glede same vsebine delovanja zelo dobro pripravljena in domišljena.

Treba je tudi poudariti, da so bili takrat (pri nas) osebni računalniki prej izjema kot pravilo, saj so začeli s svojim zmagovitim pohodom po podjetjih šele čez nekaj let.

Hkrati je treba vedeti, da je bilo omenjeno integrirano orodje *Framework* (kar bi lahko pomenilo »delo z okvirji« in je bilo izdelek zelo cenjene računalniške firme *Ashton Tate*) že takrat na ravni današnjega zelo podobnega orodja *Microsoft »Okna 95«* (*Windows*). Težava je bila samo v tem, da takrat mikroročunalniki še niso bili tako zmogljivi kot so danes. Nenazadnje je po žalostnem propadu te firme (lastnik je umrl, njegov sin pa je firmo prodal za bagatelo in denar pustil na ruleti v Monte Carlu) njihova ideja »okvirjev« nato privzel *Microsoft* in iz nje naredil svoja sedanja »okna«, s katerimi je njegov lastnik postal najbogatejši mož na tem svetu.

Navedeni seznam računalniških pripomočkov je dobesedno povzet, tako kot je bil sestavljen pred enajstimi leti. Zato je treba (takrat vsem razumljivo) oznako 'OZD' (*Organizacija združenega dela*) treba razumeti kot današnje 'podjetje'. Velja pripomniti, da smo izraz 'podjetje' uporabljali že pred sprejemom *Zakona o združenem delu* v letu 1976, vendar jo je bilo zaradi uveljavljanja novih besed in kratic (npr. *OZD, TOZD, SOZD, DSSS*, ipd.) kasneje »prepovedano« uporabljati. Ko so jo nekje v letu 1989 isti ljudje spet začeli propagirati, ga mnogi prav zaradi tega nismo hoteli več uporabljati (morda le v žargonu ali kot pojasnilo). Še naprej smo namreč uporabljali bodisi naziv 'delovna organizacija' ali pa 'gospodarska družba (ali združba)'. Tako se je tudi izraz 'podjetje' pri nas (tako kot še mnoge druge) povsem razvrednotil zaradi nesmiselne in večinoma tudi skrajno škodljive kardeljanske ideologije. Zato ga ne uporabljamo niti v pričujoči knjigi in smo raje ostali kar pri nekdanjem poimenovanju ('delovna organizacija').

Zaradi pojasnila nekaterih kasnejših izvajanj, pa kaže navesti še primer ponudbe za sodelovanje pri povečanju učinkovitosti konkretne delovne organizacije, in sicer:

Datum: 7. 11. 1987

Zadeva: Ponudbeno gradivo

Spoštovani tovariš direktor,

Na podlagi telefonskega razgovora dne 5. 11. 1987 in dogovora s tovarišem ..., šefom kadrovske splošne službe, posredujemo informacijo o okvirni vsebini naše nanovo vzpostavljene dejavnosti. Veselilo nas bo, če boste v tem okviru lahko našli podlago za morebitno sodelovanje oz. uporabo naših storitev pri ugotavljanju in reševanju poslovnih problemov vaše delovne organizacije (DO).

Glede na načrtovane spremembe v organiziranosti vaše delovne organizacije, ki jih je tovariš ... nakratko nakazal, pa smo še vedno mnenja, da bi kazalo pristopiti tudi k izvedbi teh sprememb edino po naslednjem postopku:

1. Posnetek in analiza problemov DO ... po posameznih področjih poslovanja na podlagi preučitve poslovnih rezultatov v zadnjem obdobju in razpoložljivih pisnih gradiv ter intervjujev z izbranimi vodilnimi in vodstvenimi delavci
2. Opredelitev ciljev za izboljšanje poslovanja DO ... z vidika odprave ugotovljenih problemov v okviru trajnejšega povečanja učinkovitosti poslovanja DO
3. Določitev pomembnosti ciljev za izboljšanje poslovanja DO ... glede na njihov možni prispevek k povečanju poslovnih rezultatov DO in ugotovljene možnosti za doseganje teh ciljev

4. *Opredelevanje okvirne zasnove reševanja ugotovljenih problemov DO ... z razpoložljivimi in možnimi sredstvi za doseganje najpomembnejših ciljev za izboljšanje poslovanja DO*
5. *Oblikovanje ustreznih ukrepov (projektne naloge) za trajnejše izboljšave in učvrstitev poslovanja DO. ...*

Odkrivanje pravih vzrokov problemov. Na tem mestu kaže le omeniti, da smo pri reševanju poslovnih problemov vedno izhajali iz njihovih pravih vzrokov in posledic, kar je (v izogib ponavljanju) podrobneje pojasnjeno šele v zadnjem poglavju. Na tej podlagi so bili nato oblikovani ustrezni poslovni cilji, v njihovo doseganje pa so bili usmerjeni predlagani ukrepi (projektne naloge) za izboljšanje poslovanja. ...

Predvsem je namreč treba razumeti, da tudi sprememba organiziranosti poslovanja delovne organizacije pomeni reševanje njenih poslovnih problemov. Le-te pa je treba najprej temeljito spoznati (analizirati) in jih nato razvrstiti po njihovi pomembnosti, da bi na tej podlagi lahko poiskali in izbrali prave oz. najbolj smotrne ter potrebne rešitve teh problemov. Ob tem pa je, seveda, treba tudi upoštevati, da mnogih poslovnih problemov ni mogoče odpraviti preprosto samo z boljšim organiziranjem poslovanja (organizacija je namreč le eno od možnih in običajno tudi ne najbolj pomembnih sredstev za izboljšanje poslovanja), temveč samo v ustrezni povezavi s spremembami (ali samo dopolnitvami) na področju informacijskega sistema, planiranja ipd. Obširnejšo utemeljitev teh navéd in ob-razložitev zgornjega postopka boste lahko med drugim našli tudi v naši knjigi »Pot do učinkovite delovne organizacije« (s podnaslovom »Priročnik za analizo poslovnih problemov in snovanje ukrepov za izboljšanje poslovanja delovne organizacije«), na katero smo vas že opozorili in je pred časom izšla v založbi ČGP Delo-TOZD Gospodarski vestnik (informacija o njenem morebitnem naročilu za vaše potrebe dobite v nekaterih zadnjih številkah revije Gospodarski vestnik, od sredine septembra dalje).

Kljub temu, da bodo vaši sodelavci v tej knjigi nedvomno našli med drugim tudi nekaj konkretnih napotkov za izvedbo načrtovanih sprememb v organiziranosti poslovanja vaše delovne organizacije (ukinitev TOZD in vzpostavitev enovite DO) pa vendarle sodimo, da tega zahtevnega posega povsem sami bržkone ne bodo mogli zadovoljivo opraviti (verjetno pa v strokovnem pogledu temu delu tudi ne bodo kos). Zlasti ne, če dejansko hočete te spremembe izvesti na ustrezni kakovostni ravni ter ob tem preiti na novo organiziranost že s pričetkom prihodnjega leta (ta rok je namreč omenil tovariš ... in se že sliši kot zelo malo verjeten). Prepričani smo, da bi vam tovrstne izkušnje ustreznega zunanjega strokovnjaka na tem področju veliko pomagale, saj nenazadnje lahko samo na ta način pri organiziranju poslovanja upoštevate tudi izkušnje (pozitivne in, seveda, tudi negativne!) iz drugih delovnih organizacij. Za take vpogleda pa imajo vaši sodelavci prejkone zelo malo (ali pa sploh nobene) možnosti. Ob tem je treba tudi upoštevati, da so morebitne kasnejše spremembe v organiziranosti poslovanja (oz. nujni popravki pri preveč nahitro izvedeni reorganizaciji) običajno zelo boleče in tudi veliko dražje od, denimo, dobro premišljenega in strokovno pripravljenega predloga, ki je pripravljeno s pomočjo ustreznih strokovnjakov. Bržkone bodo te trditve izzvenele še

bolj prepričljivo, če jih skušamo ponazoriti še s konkretnim primerom. Gotovo se boste tudi vi strinjali, da bi kdorkoli ravnal zelo nepremišljeno, če bi v vaši delovni organizaciji nabavil samo platno in nato poskušal, na primer, šotor narediti sam. Kljub temu, da bi morebiti imel za to delo tudi potrebno znanje in izkušnje, njegov izdelek glede izgleda, funkcionalnosti in kakovosti z vašimi izdelki zagotovo sploh ne bi bil primerljiv, medtem ko bi bili stroški izdelave verjetno vsaj enaki, če ne celo bistveno večji. Skupaj z morebitnimi popravki (v kolikor bi bili sploh mogoči) pa bi takšna improvizacija prejkone stala precej več kot vaši izdelki. ...

Brezglavo ukinjanje tozdv. V tistem času so se po zgledu nekaterih uspešnih primerov (denimo, ABC Pomurka in ELAN) pričela kot sprožen plaz širiti prizadevanja, da bi ukinili takratne nesmiselne tozde in organizirali enovito delovno organizacijo (brez njih). Tudi v tej delovni organizaciji so imeli takšne ambicije, ki pa so jih nameravali uresničiti le na papirju. Da bi temu primerno uredili tudi svojo notranjo organiziranost, namreč niso niti pomislili. ...

Kot smo omenili že tovarišu .. vam tudi v primeru, da boste vztrajali pri svoji odločitvi in skušali izpeljati nameravano reorganizacijo v lastnem okviru oz. zgolj ob pomoči navedene knjige ali drugih podobnih informacij, predlagamo, da ob tem vendarle izkoristite vsaj nekajdnevno (izobraževalno) svetovanje. Tovrsten strošek za nekaj porabljenih svetovalnih dni (mimogrede, cena našega svetovalnega dneva znaša okrog 50 % povprečno izplačanega OD v SRS kot ga za zadnji mesec ugotavlja uradna statistika - to pa je najmanj za četrtno nižja cena glede na ceno tovrstnih storitev drugih svetovalnih institucij) je namreč v bistvu lahko zanemarljiv, saj so koristi takšnega sodelovanja navadno precej večje in se v primerjavi z doseženimi rezultati tudi pomembno obrestujejo.

Predlagamo vam, da dobro razmislite o teh pobudah in sugestijah ter se vam že za to, ne glede na vašo odločitev, vnaprej zahvaljujemo za izkazano zaupanje ter, seveda, tudi priporočamo za morebitno sodelovanje.

Z lepimi pozdravi,

*vodja projektov SVING
Ime avtorja, L.r.*

...

Šepetanje s strani. K tej navedbi kaže pripomniti, da je bilo treba v razmerah tedanje inflacije (letna stopnja se je vrtela okrog 200 % in imela tendenco hitre rasti) ubirati čudna pota. Tako je avtorju prišla na misel vezava cene svetovalne storitve na višino povprečno izplačanega OD (osebnega dohodka), s čimer se je dalo dokaj uspešno loviti inflacijo.

Navedena (anonimna) ponudba pa je bila tako kot tudi številne druge samo čista izguba časa, saj nanjo potem ni bilo nobenega odgovora. Ker pa je bil direktor prav te DO avtorjev star znanec, je lahko šele čez nekaj let izvedel, da so takrat dobili iz pristojnega partijskega »urada« navodilo, da z njim ne smejo sodelovati, ker »razširja škodljive zahodnjaške kapitalistične ideje in je zoper njega uvedena tudi preiskava zaradi hudih kaznivih dejanj«.

Kot zadnji primer kaže navesti še pobudo za spreminjanje neugodnih poslovnih razmer v veliki ljubljanski delovni organizaciji, katere problemi so bili avtorju zelo dobro poznani, zlasti pa njihovi ključni vzroki, in sicer:

Datum: 3. 11. 1988

TZ Litostroji
v roke generalnemu direktorju ...

Spoštovani tovariš direktor,

V zadnji številki internega glasila vaše DO, ki ga občasno spremljam že več kot 20 let, sem z velikim zanimanjem prebral članek »Predlog reorganizacije Litostroja«, v katerem je podana zasnova vaše bodoče poslovne organiziranosti. Ob tem moram povedati, da me ta vaš problem posebej zanima po eni strani zaradi moje strokovne usposobljenosti (z organiziranjem poslovanja se namreč profesionalno in samostojno ukvarjam), po drugi strani pa dobro poznam tudi vaše notranje razmere in organizacijske probleme (že več kot 15 let živim v litostrojski stolpnici, v vaši DO je zaposlenih nekaj kolegov iz časov mojega študija, več vaših zaposlenih poznam iz okvira svoje rekreacijske dejavnosti, končno pa v vaši DO dela tudi moja bivša žena).

Tako sem bil prijetno presenečen že s samo uvodno napovedjo v članku, da ste se odločili za prehod na enovito DO, ker je to tudi po moji oceni (ne glede na vprašljiva predvidevanja o ukinitvi Zakona o združenem delu) najbolj primerna (vendar samo globalna) rešitev vaših organizacijskih problemov. Ko pa sem do konca prečital celotni članek in sem preučil tudi predlagano organizacijsko shemo pa moram reči, da sem bil več kot razočaran, saj sem pričakoval (strokovno gledano) precej boljši predlog. Slednje tudi zato, ker je bilo v enem od prejšnjih člankov na to temo omenjeno, da bo pri oblikovanju predloga nove organiziranosti vaše DO sodelovala tudi ustrezna zunanja strokovna institucija, kar pa vsaj iz tega članka, žal, ni razvidno (v kolikor pa dejansko sodeluje, pa ima ta institucija glede organiziranja poslovanja bržkone silno malo strokovnega znanja in praktičnih izkušenj). Na podlagi tega gradiva zato lahko z vso odgovornostjo in povsem nepristransko trdim, da s predlagano organiziranostjo ne boste mogli uresničiti vseh zastavljenih ciljev, zlasti ne ciljev glede večje poslovne učinkovitosti DO. Več kot očitno je namreč, da s tem predlogom v bistvu samo ukinjate TOZD in DSSS (torej samo povsem odvečno samoupravno birokracijo), medtem ko glede večje poslovne učinkovitosti (odprave odvečne poslovne birokracije in podvajanja dela) ne bo storjen potreben premik. ...

Brez dlake na jeziku. Nepoznavalcem te delovne organizacije kaže pojasniti, da je privesek TZ pri njenem nazivu tedaj pomenil *Titovi zavodi*. Očitno so ta simbol ohranili še iz časov, ko je zelo pomemben tovariš s tem imenom leta 1947 lastnoročno prerezal trak pri otvoritvi tega (kasnejšega) giganta slovenske strojegradnje, ki je nato dal delo tisočim - vendar so bili večinoma iz drugih republik. Zato so ob smrti tega tovariša v tej DO uprizorili pravi »šov«, saj so v Beograd na njegov pogreb poslali tudi številno delegacijo svojih najbolj »pomembnih« ljudi. Nekateri od njih so nato postali še bolj pomembni in zaradi tega tudi resno zboleli.

Na podlagi vseh teh navedb je mogoče skleniti, da avtor vedno želi »v kozarce naliti čistega vina« in nikoli ničesar ne prikriva, čeprav so potem možnosti za morebitno pridobitev posla zelo majhne (skoraj zanemarljive). Z drugimi besedami se takemu početju lahko reče: »delati samomor«. ...

Da pa ne bi samo kritiziral mi dovolite, da vam (kolikor mi to pismo sploh dopušča) takšno oceno tudi pojasnim, oz. da vas opozorim na poglobitve slabosti v predlogu nove organiziranosti vaše DO. Pri tem se bom opiral na zamisel za organizacijsko in poslovno zgradbo poljubne (naše) proizvodne DO, ki naj bi poslovala v pogojih tržnega gospodarstva (več o tem je na voljo v moji knjigi »Pot do učinkovite delovne organizacije« - izšla je lani v tem času pri založbi ČGP Delo, TOZD Gospodarski vestnik, v njej pa so obravnavane tudi konkretne metode in tehnike dela za reševanje poslovnih problemov DO). Po tej zamisli se poslovanje DO prične z razvojem izdelkov (z načrtovanjem izdelkov z vidika njihovih tehničnih, proizvodnih in prodajnih karakteristik), nadaljuje se s proizvodnjo teh izdelkov ob spremljanju njihove kakovosti (s tem se preverja uresničitev načrtovanih tehničnih in proizvodnih karakteristik izdelkov) in z ugotavljanjem njihovih stroškov (s tem se preverja uresničitev prodajnih karakteristik izdelkov in predvidene ekonomske smotrnosti poslovanja) ter konča oziroma spet prične z razvojem izdelkov (morebitni odmiki od načrtovanega se kot posledica izrazijo v nadaljnjem razvijanju izdelka oz. v njihovem neprestanem prilagajanju vsem potrebam in zahtevam trga). V takem krogu organizirano poslovanje DO, ki se zgleduje po izkušnjah (uspešnega in razvojno ter tržno zelo učinkovitega) japonskega gospodarstva, pa je v naših jugoslovanskih razmerah, kljub vsem sedanjim proklamacijam tržnega gospodarstva, očitno še zelo, zelo oddaljen cilj. Na to kaže tudi predlog nove organiziranosti vaše DO, iz katerega (žal) zelo jasno odsevajo tipično jugoslovanske slabosti, to je nesmotrnost, neučinkovitost in podvajanje dela pri izvajanju najbolj vitalnih poslovnih funkcij DO (pri konstruiranju in tehnologiji, načrtovanju proizvodnje, kontroli kakovosti, načrtovanju in spremljanju stroškov, ipd). Ključni pogoji za učinkovito izvajanje vseh teh poslovnih funkcij pa je integriran informacijski sistem, ki v sedanjem predlogu prav tako nima ustreznega mesta in vloge. Drugo poglobitveno slabost pa vidim tudi v tem, da očitno razmišljate samo o eni možnosti nove organiziranosti, namesto da bi se odločali na podlagi več variant (najmanj treh) in izbrali najbolj primerno in smotrno. O tem pa se, seveda, ne morejo odločati samoupravni organi, temveč morajo to odločitev v okviru predhodne strokovne razprave prepustiti tistim, ki bodo v bodoči organizaciji izvajali najbolj pomembne strokovne in upravljalne naloge. To fazo dela je ob uporabi ustreznih (sodobnih in preizkušenih) metod in tehnik dela mogoče izvršiti v razmeroma kratkem času (čeprav se bo morebiti slišalo neverjetno, je mogoče takšno delo - ob ustreznih zainteresiranosti v okviru celotne DO in, seveda, z zunanjo pomočjo - opraviti v največ 20 do 30 dneh).

Glede svojih zamisli o reševanju vaših organizacijskih problemov na tem mestu, seveda, ne morem tudi podrobneje razpravljati. Želel sem vas le povsem neobvezno opozoriti na navedene poglobitve slabosti v predlogu za reorganizacijo Litostroja, ki so lahko za vaše nadaljnje poslovanje tudi usodne. V kolikor vas zani-

majo te moje zamisli in rešitve vam jih lahko tudi podrobneje predstavim in v tem primeru pričakujem vaš telefonski klic (vendar naj že vnaprej povem, da bom nekje sredi meseca decembra odšel za daljši čas v inozemstvo). V nasprotnem primeru pa, seveda, tudi ne bo prav nič narobe, če se na to mojo pobudo sploh ne boste odzvali.

Lep pozdrav,

Ime avtorja, l.r.

***

Skok v bazen brez vode. Najprej kaže pripomniti, da na to pobudo ni bilo nobenega odgovora ali telefonskega klica. Bržkone so dobili povsem enako »sporočilo« kot v prejšnjem primeru, saj so imeli svojega zanesljivega kurirja kar v DO, bojda, celo zelo visoko v njenem vrhu.

Tak odziv (nikakršen) je avtor pravzaprav tudi pričakoval, saj je dobro poznal večino ljudi, ki so sedeli v tedanji upravi te delovne organizacije (takrat je bilo v njej okrog 4.000 še dokaj zaposlenih delavcev). Zaradi svoje vzvišenosti (visokih službenih položajev) pa sploh niso mogli videti, da v bazenu, v katerega so hoteli skočiti, sploh ni vode (morda le mokra cunjja). Posledice tega njihovega »skoka« pa so znane: ustanovili so *Koncern Lito stroj*, ki pa ima danes le še nekaj čez tisoč (občasno) zaposlenih, njihove proizvodne hale večinoma samevajo, nad glavo pa jim že nekaj let visi stečaj. Slednji pa se v zadnjem času še posebej grozeče približuje. Ob morebitnem drugačnem odzivu bi bile sedanje razmere v tej delovni organizaciji zagotovo bistveno drugačne. Vendar se je očitno moralo zgoditi tako, kot se je potem tudi zgodilo.

Pobuda občinskim vzvodom odločanja

Pismo Izvršnim svetom. Po preteku nekaj mesecev in številnih neuspešnih poizkusih za pridobitev ustreznega zanimanja v delovnih organizacijah glede svetovalnih storitev za izboljšanje njihovega poslovanja (dela »za sproti« je bilo kljub temu dovolj), je avtor prišel do spoznanja, da »riba vedno smrdi pri glavi«. Zato je nameraval za podobno dejavnost animirati tudi ustrezne vzvode odločanja v občinah, brez katerih (oz. njihove odločitve JA ali NE) se v tedanjih razmerah v delovnih organizacijah itak ni moglo nič »zgoditi«. Predvsem zaradi takih vzgibov (in ne morda zgolj zaradi reklamiranja svetovalne dejavnosti) je potem nastalo tudi tole pismo:

Datum: 12. 10. 1987

Predsednikom Izvršnih svetov občin v SRS glede spreminjanje gospodarskih razmer

Spoštovani tovariš predsednik,

Bržkone tudi vi soglašate z oceno, da živimo in delamo v času, v katerem iz zaostrenih (kriznih) gospodarskih razmer v naši širši družbeni skupnosti ne najdemo pravega izhoda. Ob tem nam pretresi, ki jih je povzročila znana menična afera, te neugodne gospodarske in družbene razmere samo še dodatno otežujejo in (žal) tudi ne vlivajo upanja, da bi se takšno stanje v doglednem času lahko bistveno izboljšalo. Storjene napake v našem gospodarskem sistemu in tudi v poslovanju samih delovnih organizacij so očitno tako hude ter številne, da jih zgolj z verbalnim priznavanjem in samo z izkazano (po naši oceni prešibko) pripravljenostjo ter aktivnostjo, torej brez korenitih sprememb v delu in ravnanju vseh gospodarskih subjektov, verjetno tudi ne bo mogoče odpraviti.

Žal je takšna ocena našega sedanjega gospodarskega trenutka, čeprav je zelo razširjena, vendarle še dokaj ugodna, saj zlasti v strokovnih krogih niso tako osamljeni tisti, ki menijo, da je treba naše trenutne gospodarske razmere oceniti še precej bolj kritično. Prepričani so namreč, da trenutno živimo in delamo na samem robu gospodarskega propada (bankrota), za katerega pa v naši družbi preprosto ne znamo (in verjetno tudi nečemo) poiskati pravih vzrokov (krivcev). Le-teh je, seveda, veliko tudi v naši (razbohoteni) družbeni režiji, ki zlasti z zadnjimi predlaganimi rešitvami samo še poudarja, da sploh ne more biti kos vsem nastalim gospodarskim težavam in problemom. Slednje postaja iz dneva v dan tudi vedno bolj jasno, pri čemer se zato povsem upravičeno postavlja vprašanje, zakaj je treba gospodarske razmere v naši družbi (po zgledu Agrocommerca) pripeljati do popolnega zloma, preden je mogoče še kaj spremeniti? ...

Hude, a realne ocene. Zagotovo so se ob branju tega pisma počutili tako, kot bi jih nekdo izmenično polival s kropom in mrzlo vodo. Vendar je za iztreznitev in potem bolj realno presojanje položaja vedno treba najprej doživeti šok, nenazadnje so bile take (šok)metode celo del takratne uradne politike. Dejstvo pa je, da bivšim oblastnikom nikoli ni bilo všeč, če je iste metode nekdo uporabljal tudi »proti« njim. ...

Na podlagi naših dolgoletnih izkušenj na različnih področjih dela in poslovanja pa vendarle lahko trdimo, da vzroke (krivce) za sedanje gospodarske težave in probleme nikakor ne gre iskati samo v naši družbeni nadgradnji, temveč tudi (ali pa predvsem) v samih delovnih organizacijah. Že nešteto krat smo se namreč lahko prepričali, da v okviru delovnih organizacij ni čutiti nobenega pravega zanimanja in interesa za korenito izboljšanje njihovega gospodarjenja in poslovanja. Pa eni strani ni za to nobene prave ekonomske prisile (denimo, trga, ker ta pri nas ne deluje), po drugi strani pa zahteve po nujnih spremembah ne izhajajo tudi iz okvira samih delovnih organizacij (denimo, od delavcev ali sindikata). V takšnih razmerah se v večini naših delovnih organizacij (in, žal, tudi izven njih) išče samo opravičilo (alibi) za podaljšanje obstoječega stanja (bolje rečeno agonije), ki je prav zato tudi vsak dan slabše. Na te neugodne razmere v naših delovnih or-

organizacijah in izven njih skušamo opozoriti tudi v knjigi »Pot do učinkovite delovne organizacije« (pred kratkim je izšla v založbi ČGP Delo - TOZD Gospodarski vestnik), v kateri so hkrati ponudene tudi konkretne rešitve za izboljšanje poslovanja delovnih organizacij. Knjiga namreč že s svojim podnaslovom (»Priročnik za analizo poslovnih problemov in snovanje ukrepov za izboljšanje poslovanja delovne organizacije«) opozarja na svojo vsebino in tako opredeljuje tudi krog morebitnih bralcev oz. uporabnikov. Vanjo so namreč vgrajena vsa tista spoznanja in praktične izkušnje, ki naj bi strokovne in poslovodne delavce v delovnih organizacijah opozorila na nekatere manj znane in uporabljene metode ter tehnike dela, s katerimi pa bi si lahko veliko pomagali pri iskanju potrebnih vzvodov za bolj učinkovito poslovanje delovne organizacije. Tako je v knjigi predstavljena in obrazložena (s konkretnimi primeri iz prakse) tudi tako imenovana metodologija »Povečanje učinkovitosti OZD«, ki je bila ob sodelovanju Gospodarske zbornice Slovenije preizkušena v nekaj delovnih organizacijah. Kot so pokazali ti preizkusi, bi bilo mogoče v vsaki od teh delovnih organizacij samo z ustreznimi notranjimi ukrepi povečati njihove poslovne rezultate za najmanj 20 do 40 % ...

Večinoma neizkoriščene priložnosti. O navedeni metodologiji je bil govor že v prejšnjem poglavju, z njeno pomočjo pa bi v številnih delovnih organizacijah dejansko lahko povečali svojo učinkovitost najmanj v navedenem obsegu. Avtor je prvotno metodologijo ZOP za organiziranje poslovanja (brezglavo ustanavljanje tozdov in podobnih neumnosti) namreč postavil na povsem drugačne temelje, saj so vse potrebne aktivnosti izhajale iz realne presoje doseženih poslovnih rezultatov delovne organizacije in pravih vzrokov njihovih problemov. Zato so bili potrebni ukrepi za izboljšanje poslovanja večinoma usmerjeni v zmanjševanje poslovnih stroškov, kjer tako kot nekdanj tudi danes tičijo številne priložnosti za bistveno večje poslovne rezultate. Vendar tako kot nekdanj ostajajo večinoma tudi povsem neizkoriščene. ...

Neizkoriščenih notranjih rezerv in priložnosti za boljše gospodarjenje je torej v naših delovnih organizacijah kar precej, toda kaj, če za to ni pravega interesa, ne znotraj ne zunaj njih. V omenjeni knjigi je namreč tudi poudarjeno, da kljub predlogu nekaterih konkretnih aktivnosti v okviru gospodarskih zbornic in splošnih združenj dlje kot do teh predlogov oz. nekaj preizkusov metodologije tudi ni prišlo. Zato so predlagane rešitve za izboljšanje poslovanja v omenjenih (preizkusnih) delovnih organizacijah večinoma obležale v predalih, saj za njihovo izvedbo od teh družbenih institucij ni bilo danih nobenih pravih vzpodbud ali zahtev. Resnici na ljubo povedano pa takšna usoda navadno doleti predlagane rešitve tudi v mnogih drugih delovnih organizacijah. Tako se nam pri izvajanju svetovalne dejavnosti pogosto (skoraj kot po pravilu) dogaja, da so v delovnih organizacijah precej manj dovzetni zlasti za tiste rešitve, ki sicer lahko povzročijo bistveno povečanje poslovnih rezultatov, vendar hkrati terjajo tudi korenite spremembe njihovega dela in ravnanja. S tem predvsem mislimo na vse tiste organizacijske rešitve, ki v končni posledici lahko prispevajo k precej boljšemu gospodarjenju delovne organizacije in bistvenemu povečanju njenih poslovnih rezultatov. V tem okviru so posebej pomembne rešitve, s katerimi se vzpostavi bolj smotrna in učinkovita not-

ranja organiziranost poslovanja delovne organizacije ter boljše spremljanje in obvladovanje njenih poslovnih stroškov. ...

Potrebno je spremeniti miselnost. S temi navedbami so bili odločilni gospodarski dejavniki v občini opozorjeni na dejstvo, da je treba v delovnih organizacijah sprožiti zlasti ukrepe, s katerimi bi se spremenile njihove slabe navade in (zastarela) miselnost. Vendar je ob tem nastala težava, da tega sploh niso mogli dojeti, ker so bili narejeni iz istega (slabega) »testa« kot v delovnih organizacijah, o katerih je bil govor. ...

To sta namreč po naših ugotovitvah najbolj zanemarjeni področji poslovanja pri večini delovnih organizacij, ki pa hkrati »skrivata« tudi največje priložnosti za bistveno izboljšanje rezultatov njihovega poslovanja. Po naših izkušnjah bi namreč v mnogih delovnih organizacijah lahko dosegli bistveno izboljšanje poslovnih rezultatov že samo z uvedbo učinkovitega informacijskega sistema (zlasti na področju proizvodnje oz. materialnega poslovanja), integriranega z ustrezno notranjo organiziranostjo in metodo planiranja poslovanja. Za to pa, kot je bilo že povedano, v delovnih organizacijah oz. zlasti v okviru njihovih vodilnih struktur ni pravega zanimanja. Slednje lahko podkrepimo tudi s konkretnim primerom delovne organizacije iz področja mesno-predelovalne industrije, kjer njihove dolgoletne izgube pri poslovanju po naših ugotovitvah sploh niso posledica zelo razvpitih tržnih nesorazmerij, temveč (zgolj) logičen rezultat povsem neurejenih razmer na področju njihovega (internega) materialnega poslovanja in (ne)obvladovanja proizvodnih stroškov. Bržkone bodo razmeroma zelo enostavne rešitve teh problemov (denimo, uvedba ustreznih kalkulacij in računalniško vodenje materialnega poslovanja) tudi v tej delovni organizaciji obležale v predalih, saj pri njihovih vodilnih delavcih (zaenkrat) zanje še ni pravega interesa in očitno nameravajo nadaljevati s svojimi improvizacijami. Tudi oni so verjetno prepričani, tako kot še v mnogih drugih delovnih organizacijah, da so takšne rešitve sicer zanimive, vendar ob izostajanju ustreznih ukrepov v njihovem okolju precej manj pomembne. Na podlagi povedanega smo zato mnenja, da je ta »začaran« krog treba obvezno presekati v delovni organizaciji, kar pa je po naši oceni izvedljivo samo z ustrezno vzpodbudo oz. (bolje rečeno) prisilo, ki mora izhajati iz neposrednega družbenega okolja te delovne organizacije. V tem okolju pa po našem mnenju razen že omenjenih institucij (gospodarskih zbornic in splošnih združenj) lahko odigra odločilno vlogo zlasti vaša instanca oz. vaš neposredni vpliv. ...

Splošni prezir in nezanimanje. Navedeno je imelo namen prikazati splošno prakso v večini delovnih organizacij, da so ob velikih mukah sprejete rešitve za izboljšanje njihovih poslovnih rezultatov največkrat obležale v predalih vodilnih ali vodstvenih delavcev. Potrebna je bila torej nekakšna prisila, saj je bila ekonomska (v obliki izgube) povsem neučinkovita. ...

V tem pismu se torej obračamo na vas tovariš predsednik s predlogom za sprožitev ustreznih aktivnosti, na podlagi katerih bi se v okviru vaše družbenopolitične skupnosti omenjene neugodne razmere vendarle pričele spreminjati. Za ta naš korak smo dobili vzpodbudo pravzaprav v preteklem tednu, ko je bila v tisku objavljena vest glede neugodnih notranjih razmer v poslovanju večje (ljubljske) delovne organizacije. Njihovo poslovanje pa je, bojda, problematično samo po

oceni Izvršnega sveta njihove občine, medtem ko so vodilni ljudje v tej delovni organizaciji glede tega precej večji optimisti in zato tudi odklanjajo izdelavo temeljite analize njihovega poslovanja. Ker pa dejansko stanje v tej delovni organizaciji (zlasti njihovo slabo in neučinkovito poslovno organiziranost) slučajno zelo dobro poznamo in je verjetno še veliko bolj neugodno (problematično), kot ga lahko (samo od zunaj) oceni Izvršni svet v njihovi občini ter bržkone tudi poglavitni vzrok njihovih sedanjih težav, želimo s tem samo opozoriti, da je v naši družbi zelo razširjeno in že kar udomačeno (bolj ali manj spretno) prikrivanje dejanskega (v večini primerov manj ugodnega) stanja v delovnih organizacijah. Žal, je takšna praksa prikrivanja dejanskega stanja močno zakoreninjena tudi v nekaterih delih naše družbene nadgradnje in nenazadnje (roko na srce) tudi v samih svetovalnih institucijah (to je tudi logično, saj njihove storitve naroča in nato zagovarja vodilna struktura teh delovnih organizacij).

Kot smo se lahko že večkrat tudi prepričali, je mogoče po naši oceni takšno stanje oz. prikrivanje dejanskih (notranjih) problemov v mnogih delovnih organizacij odpraviti samo na en način, in sicer tako, da bi na podlagi ustrezne pobude v njihovem družbenem okolju:

- izdelali analizo (pravih) notranjih problemov oz. vzrokov za neučinkovito poslovanje delovne organizacije, ter ob tem
- poiskali in jim predlagali ustrezne (strokovno pripravljene) rešitve ter potrebne (notranje) ukrepe za izboljšanje poslovanja delovne organizacije, nakar bi
- s strani družbenega okolja delovne organizacije tudi terjali ter dosledno spremljali uresničitev vseh predlaganih rešitev in ukrepov. ...

Pobuda za realno presoje položaja. Z navedenimi aktivnostmi naj bi torej prišli do strokovnih in s tem do precej bolj realnih ocen dejanskega stanja v posamezni delovni organizaciji, kar naj bi potem pomenilo podlago za ustrezno ukrepanja od pristojnih občinskih gospodarskih dejavnikov (tedanjih izvršnih svetov). ...

Da bi v okviru teh aktivnosti lahko poenotili (doslej vedno zelo različne) ocene dejanskih razmer in poslovnih problemov v delovni organizaciji, bi bilo treba pri tem uporabiti ustrezne metode in tehnike dela oz. zagotoviti, da bi aktivnosti v okviru prvih dveh alinej obvezno izvedla povsem nepristranska (zunanja) strokovna institucija. Ta naš predlog je v omenjeni knjigi (v točki 3.3.4) tudi podrobneje obrazložen, pri čemer je nakazan tudi možen vir potrebnih finančnih sredstev za izvajanje takšnih aktivnosti. Zato naj na tem mestu dodamo le še to, da si drugače tudi ne znamo zamisliti izhoda iz sedanjih skrajno neugodnih in zapletenih gospodarskih razmer, ki jih je po našem globokem prepričanju (o tem je veliko napisana tudi v knjigi) treba pričeti spreminjati najprej in predvsem v delovnih organizacijah. Slednjega pa po naših izkušnjah brez ustrezne zunanje pomoči (bolje rečeno prisile) tudi ni mogoče uresničiti, saj so ustrezna notranja prizadevanja za izboljšanje poslovanja v večini delovnih organizacij silno omejena (prisotna so izboljšanja v nekaterih redkih entuziastih) in so zato v večini primerov tudi

Poglavitni namen tega pisma, tovariš predsednik, je torej v tem, da skušamo z njim vzpodbuditi uvedbo določenih postopkov in aktivnosti za izboljšanje poslovanja delovnih organizacij vaše občine, ki so zlasti pomembne z vidika nadaljnje- ga razvoja oz. je s povečanjem učinkovitosti njihovega poslovanja morebiti mogoče zmanjšati tudi probleme migracije v vašem okolju. Ob tem vas želimo opozoriti tudi na omenjeno knjigo, ki bi po naši oceni lahko koristila tudi vam in vašim sodelavcem, medtem ko je v njej povedanega o obravnavani temi precej več kot nam to dopušča obseg tega (že tako preobsežnega) pisma. Če smo s tem morebiti tudi vzbudili drugačno razmišljanje o načinih reševanja naših gospodarskih težav oz. celo prispevali k pokrenitvi ustreznih postopkov za dejansko spreminjanje razmer v delovnih organizacijah vaše občine, potem bo naš namen v celoti uresničen. V kolikor pa vam pri takšnih prizadevanjih lahko tudi konkretno pomagamo, se bomo v okviru svojih (sicer silno omejenih zmogljivosti), seveda, z veseljem odzvali vašemu povabilu in skušali skupaj z vami oceniti možnosti za sodelovanje pri reševanju problemov v konkretni delovni organizaciji. Naše dosedanje izkušnje pri izvajanju podobnih nalog v vrsti delovnih organizacij so lahko jamstvo za koristnost in učinkovitost našega morebitnega sodelovanja. Slednje pa je razumljivo v veliki meri odvisno od zaposlenih v delovni organizaciji, v kateri naj bi predlagane aktivnosti izvajali, saj brez njihovega popolnega in zares tvornega sodelovanja nekaj takega sploh ni mogoče uresničiti. Ob tem je, seveda, treba računati tudi s precejšnjimi odpori in zavorami v teh delovnih organizacijah, ki so vsaj nam zaradi vsega povedanega tudi razumljivi in so nenazadnje tudi čisto človeški. Bržkone pa bo itak treba s takšnimi odpori in zavorami enkrat dokončno obračunati in jih slej ko prej tudi prelomiti (bolje rečeno uničiti), bodisi tako (kot skušamo predlagati) ali kako drugače (ko pa bo za razumne rešitve verjetno tudi že prepozno).

Lepo vas pozdravljamo,

vodja projektov SVING
Ime avtorja, l.r.

***

Prejemniki pobude za spreminjanje razmer. Mogoče bo kdo pomislil, da je bilo to pismo poslano kot izključna reklamna poteza, prejkone so ga tako razumeli tudi vsi prejemniki, vendar temu zagotovo ni bilo tako. Čeprav je bilo pismu priloženo tudi gradivo o avtorjevi dejavnosti (navedeno je na začetku poglavja), je bilo to storjeno s posebnim namenom. Predvsem naj bi z njim prejemnike opozorili, da imajo opraviti s strokovno organizirano dejavnostjo in ne z nekim »zaslužkarjem«, ki so se takrat že začeli pojavljati. Po drugi strani pa naj bi jim (med vrsticami) s tem pismom sporočili, da je njihovo strokovno znanje verjetno prešibko in bi se zato dejansko veljalo nasloniti na ustrezno strokovno institucijo. Navsezadnje pa je bilo tudi iz navedenega besedila moč razbrati, da ne govorimo kar na pamet in razpolagamo s številnimi neposrednimi izkušnjami.

Kakorkoli že, na zgornje pismo ni bilo praktično nobenega odziva, dobili smo en sam telefonski klic, o katerem bo govor kasneje. Ker pa bi bilo zanimivo videti, kaj danes delajo in o čem razmišljajo ljudje, ki so pred enajstimi leti očitno prezrli poglavitni smisel in namen navedenega pisma, naj zato poimensko navedemo še vse njegove

Miloš Pešec	Občina Celje	Franc Ješelnik	Občina Cerknica
Milan Marolt	Občina Domžale	Tomaž Keršmanec	Občina Jesenice
Janko Gedrih	Občina Kamnik	Milan Vergan	Občina Koper
Henrik Peternel	Občina Kranj	Branko Drobnak	Obč. Lj.-Bežigrad
Boris Platovšek	Občina Lj.-Center	Miro Sotlar	Ob. Lj. Moste-Polje
Stane Drole	Obč. Lj. Vič-Rudnik	Peter Hočevar	Občina Lj.-Šiška
Ludvik Mihelič	Občina Logatec	Karel Žugel	Obč. Mb. -Pobrežje
Jana Bohl	Občina Mb.-Rotovž	Ivan Mauko	Občina Mb.-Ruše
Daniilo Verbačič	Občina Maribor-Tabor	Gorazd Kapun	Občina Mb.-Tezno
Janez Štrotl	Občina Murska Sobota	Jolanda Slokar	Občina N. Gorica
Ivo Longar	Občina Novo mesto	Livij Knafelc	Občina Postojna
Pavel Žirovnik	Občina Radovljica	Ervin Matešič	Občina Trbovlje
Ida Filipič-Pečelin	Občina Škofja Loka		

Iz tega seznama je moč razbrati, da je bilo pismo poslano samo v gospodarsko najmočnejše občine (vseh skupaj jih je bilo takrat okrog 65). Pravzaprav naj bi z njim avtor dobil le potrdilo za domnevo, da je bilo tedanje zelo neugodno stanje v delovnih organizacijah samo odraz povsem enakega ali celo še slabšega stanja v okviru pristojnih občinskih dejavnikov. Zato avtorja (nikakršen) odziv prejemnikov tega pisma sploh ni presenetil, temveč le potrdil njegova vedno bolj pogosta razmišljanja, da z izvajanjem svetovalne dejavnosti bržkone samo izgublja čas in svojo energijo.

Praktično brez odmeva

Osamljen telefonski klic. Resnici na ljubo je treba povedati, da je približno čez mesec dni vendarle sledil telefonski klic predsednika Izvršnega sveta Občine Ljubljana-Bežigrad. Na ta način se je podrobneje seznanil tudi s samim pristopom za obravnavo posamezne delovne organizacije, kar ga je najbolj zanimalo. Ker se s telefonskimi pogovori ni zadovoljil, avtor pa ni imel »časa« za brezplodne razgovore, mu je bila predlagana izdelava ponudbe za tako storitev v konkretni delovni organizaciji. Po premisleku se je nato odločil za delovno organizacijo *Iskra Delta*, s katero so imeli že takrat mnogo težav, ki pa jih očitno niso znali rešiti (medtem je namreč klavrno preminula). Tako je dobil naslednjo ponudbo:

PONUDBA št. Pn-12/87

za sodelovanje pri izboljšanju in učvrstitvi poslovanja v delovni organizaciji »Iskra Delta - Proizvodnja računalniških sistemov in inženiring« Ljubljana, Parmova 41

Pogodbeni stranki

Naročnik: Skupščina Občine Ljubljana-Bežigrad, ki ga zastopa ...

in

Izvajalec: SVING - SVETOVALNI INŽENIRING, Svetovanje pri organiziranju poslovanja delovnih organizacij v Ljubljani, ki ga predstavlja lastnik te obratovalnice ...

Opredelitev vsebine sodelovanja. Iz teh navedb je bilo razvidno, da naj bi bil plačnik take storitve občinska skupščina, ki je imela za take namene tudi ustrezna namenska sredstva. Vendar so jih večinoma uporabljali zato, da so z njimi pokrivali izgubo v delovnih organizacijah. Odpravljali so torej posledice slabega gospodarjenja, namesto da bi se spopadli z odpravljanjem poglobitvenih vzrokov za take izgube. ...

Predmet sodelovanja

Izvajalec bo za potrebe naročnika izdelal gradivo »Analiza problemov z zasnovano ukrepov (projektov) za izboljšanje in učvrstitve poslovanja DO Iskra Delta Ljubljana« po naslednjem postopku in okvirno vsebino:

1. Posnetek in analiza problemov DO Iskra Delta po posameznih področjih poslovanja na podlagi preučitve poslovnih rezultatov v zadnjem obdobju.
  - Tu bodo računalniško analizirani bilančni podatki o rezultatih poslovanja DO Iskra Delta v zadnjih nekaj letih in primerjani z dosežki drugih DO z enako dejavnostjo, pri čemer bodo ugotovljene šibke točke v poslovanju in ocenjene priložnosti za izboljšanje poslovanja DO Iskra Delta. Služile bodo kot izhodišče za globljo preučitev in analizo vzrokov (izvirov) poslovnih problemov DO Iskra Delta na podlagi razpoložljivih pisnih gradiv ter intervjujev (razgovorov) z izbranimi vodilnimi in vodstvenimi delavci DO Iskra Delta.
2. Opredelitev ciljev za izboljšanje poslovanja DO Iskra Delta z vidika odprave ugotovljenih problemov v okviru trajnejšega povečanja učinkovitosti poslovanja DO Iskra Delta.
  - Tu bodo ugotovljeni (predvsem notranji) poslovni problemi DO Iskra Delta sistematično urejeni in nakratko opisani, kar bo podlaga za določitev ciljev za trajno izboljšanje in učvrstitve poslovanja DO Iskra Delta. Uresničitev teh ciljev pa bo v končni posledici pomenilo odpravo ugotovljenih problemov DO Iskra Delta.
3. Določitev pomembnosti ciljev za trajnejše izboljšanje in učvrstitve poslovanja DO Iskra Delta glede na njihov možni prispevek k povečanju poslovnih rezultatov DO Iskra Delta in ugotovljene možnosti za doseganje teh ciljev.
  - Tu bo po temeljiti razpravi o ugotovljenih problemih v DO Iskra Delta s pomočjo ustrezne metode določen prednostni vrstni red uresničevanja postavljenih ciljev za trajnejše izboljšanje in učvrstitve poslovanja DO Iskra Delta.

Oris poteka sodelovanja. Iz navedenega je razvidno, da do predlaganih rešitev ne bi prišli v »kabinetu«, temveč ob neposrednem sodelovanju tistih, ki bodo kasneje zadolženi za njihovo izvedbo. Verjetno je bil to poglobljeni razlog, da do sodelovanja potem ni prišlo. Takrat je bila namreč splošna praksa taka, da so svetovalne institucije največkrat le »potrjevale« rešitve, ki so jih predlagali drugi (največkrat zgolj politični dejavniki vseh vrst). ...

4. *Opredelitev okvirne zasnove reševanja ugotovljenih poslovnih problemov DO Iskra Delta z razpoložljivimi in možnimi sredstvi za doseganje najpomembnejših ciljev za trajnejše izboljšanje in učvrstitev poslovanja DO Iskra Delta.*

- *Tu bo na podlagi prioritete vrstnega reda postavljenih ciljev oblikovana okvirna zasnova ukrepov za njihovo doseganje, ki bodo sistematično združeni v zaokrožene celote oz. projektne naloge (projekte). Pri tem bo ocenjen tudi njihov prispevek k povečanju poslovnih rezultatov DO Iskra Delta.*

5. *Podlage za odločanje glede nadaljnje razdelave in izvedbe predlaganih ukrepov (projektov) za trajnejše izboljšanje in učvrstitev poslovanja DO Iskra Delta.*

- *Tu bo na podlagi ocenjenega prispevka izbranih ukrepov za trajnejše izboljšanje in učvrstitev poslovanja DO Iskra Delta oz. predlaganih projektnih nalog po ustrezni razpravi (ob sodelovanju predstavnikov naročnika) določen prednostni vrstni red njihove uresničitve. Na tej podlagi bo opredeljen tudi postopek dela (način dela, nosilci izvedbe, roki uresničitve, itn.) pri nadaljnji razdelavi teh projektnih nalog.*

V okviru navedenih točk bo izvajalec izdelal potrebna pisna delovna gradiva in na njihovi podlagi še ustrezno gradivo (sestavljeno bo predvsem iz tabelarnih in grafičnih prikazov s kratkimi obrazložitvami, zaključno gradivo tudi z ustreznim povzetkom), ki bo podlaga za razpravo in potrditev predlaganih ciljev ter okvirnih rešitev za trajnejše izboljšanje poslovanja pri ustreznem organu upravljanja v DO Iskra Delta in pri naročniku. ...

Preveč konkretni rezultati. Verjetno so bile te navedbe samo potrditev za začetne pomisleke, da gre tu za povsem drugačen pristop, kot so ga bili vajeni pri svetovalnih institucijah. ...

Metodologija dela

Izvajalec bo zgoraj opredeljeno nalogo izvedel oz. izdelal vsa potrebna gradiva na podlagi metodologije »Povečanje učinkovitosti OZD«, ki je bila preizkušena in verificirana tudi od Gospodarske zbornice Slovenije. Ta metodologija je podrobno pojasnjena in obrazložena v knjigi »Pot do učinkovite delovne organizacije - Priročnik za analizo poslovnih problemov in snovanje ukrepov za izboljšanje poslovanja delovne organizacije« (njen avtor je izvajalec, izšla pa je v zbirki ČGP Delo - TOZD Gospodarski vestnik).

Medsebojna razmerja

Medsebojna razmerja

Za uspešno izvedbo naloge je v celoti odgovoren izvajalec, ki bo v dogovoru z naročnikom in po potrebi vključil v delo še ustrezne zunanje sodelavce. Naročnik bo pred začetkom dela skupaj z merodajnimi v DO Iskra Delta imenoval (okrog 10 člansko) projektno skupino - sestavljeno iz njihovih strokovnih sodelavcev, ki bo sodelovala pri vsebinski presoji pripravljenega gradiva in ustrezno (okrog 20 člansko) odločitveno skupino - sestavljeno iz vrst vodilnih in vodstvenih delavcev DO Iskra Delta in predstavnikov naročnika, ki bo presojala in potrjevala izdelana gradiva oz. predlagane rešitve. Pred začetkom dela bo izvajalec izdelal podrobnejši in terminsko opredeljen program izvedbe te naloge, ki ga bo potrdila odločitvena skupina.

Pogoji in način dela

Izvajalec bo deloval skladno z načeli veljavnega kodeksa svetovanja in bo s svojim delom omogočil strokovno in kakovostno izvedbo naloge. Naročnik bo v DO Iskra Delta zagotovil izvajalcu ustrezne pogoje za delo ter vse potrebne podatke in informacije, ki jih bo izvajalec uporabil v mejah poslovno zaupnih podatkov in informacij samo pri izdelavi te naloge.

Rok izdelave

Izvajalec bo pričel z delom takoj po podpisu ustrezne pogodbe in bo nalogo predvidoma zaključil v 60 dneh po pričetku dela. V ta rok pa ni všteti čas, ki bo potreben za pridobitev potrebnih podatkov in informacij od DO Iskra Delta ter čas, ki bo potreben za obravnavo (s strani izvajalca) izdelanega gradiva. ...

Končna določba

Vse določbe v tej ponudbi bodo vključene v ustrezno pogodbo na podlagi predhodne uskladitve v okviru izvajalca in pristojnega predstavnika naročnika.

Ljubljana, 9. 11. 1987

Izvajalec:

Ime avtorja, i.r.

***

Izvršni svet SRS je bil proti. Ponudba je vsebovala še razdelka o ceni storitve (določena je bila v fiksnem znesku v okviru 45 svetovalnih dni) in o pogojih plačila (v treh obrokih), sicer pa je dosledno povzeta v celoti. Vendar zatem ni prišlo od prejemnika nobenega odgovora oz. telefonskega klica, avtor pa se po »oddaji žogice na nasprotno stran« navadno tudi ne zanima več za njeno usodo. Približno čez leto dni pa je vendarle dobil priložnost za spoznanje, da je navedenega prejemnika taka ponudba zanimala predvsem zato, ker je z nekaterimi somišljeniki ustanavljal podobno svetovalno institucijo (imenovala se je »VIS-a-VIS«). Vendar so bili njihovi cilji izključno pridobitniške narave, saj o svetovalni dejavnosti niso imeli niti osnovnega pojma, kaj šele tudi potrebno znanje in neposredne izkušnje.

Končno kaže omeniti, da navedeni seznam prejemnikov »Pisma Izvršnim svetom« vendarle ni popoln, saj je bilo poslano na 30 naslovov (navedenih pa je samo 25 prejemnikov). Šele po preteku več let je namreč avtor z nekaterimi (v seznamu izpuščenimi) prišel tudi v neposreden stik. Na ta način je bilo mogoče izvedeti, da so o tem pismu razpravljali na skupnem sestanku predsednikov občinskih izvršnih svetov, ki jih je občasno skliceval takratni predsednik Izvršnega sveta SRS tovariš Dušan Šinigoj (nekateri se ga morda spomnijo tudi kot kasnejšega direktorja podružnice Ljubljanske banke v

Novi Gorici). Kljub predlogom nekaterih občinskih predsednikov, da bi takšno pobudo vendarle kazalo sprejeti in jo vsaj neposredno preizkusiti, je bil predsednik Šinigoj odločno proti. Povedal jim je, da je bil s tem pismom seznanjen še preden so ga oni prejeli (!?), da njenega avtorja dobro »poznajo«, in da so njegove »reference« neustrezne. S temi besedami je, menda, razpravo nahitro zaključil in »ni več videl« dveh dvignjenih rok.

Kot rečeno je avtor s »Pismom izvršnim svetom« ugotovil, da očitno usmerja svojo (pozitivno) energijo v povsem napačno smer, in da bi se moral lotiti česa drugega, kjer bo njegova porabljena energija dobila drugačno veljavo. Tako je prišel tudi do (grenkega) spoznanja, da sta pri nas 'učinkovitost gospodarjenja' zgolj lepo zveneči besedi, ki jih je treba čim večkrat izgovoriti na političnih shodih in zapisati v časopisih, v neposredni praksi pa nimata prav nobene cene in veljave.

3. Pravo ozadje procesa proti četverici je zamolčana skrivnost

Značilnosti leta 1988

Poglabljanje gospodarskih razmer. Kar je bilo v prejšnjem poglavju povedanega glede gospodarskih razmer konec leta 1987, seveda, velja tudi za naslednje obdobje, saj so se neugodne razmere poglabljale že nekaj let zapovrstjo. Ker ne želimo navajati tudi podrobnejših opisov in podatkov, naj spomnimo samo na nekaj poglobitvenih značilnosti in dogodkov v začetnih mesecih leta 1988:

- ⇒ *Družbeni sistem.* Tedanji sistem »delavskega socialističnega samoupravljanja«, ki je temeljil na izmišljeni (kardeljanski) ideologiji in družbeni lastnini sredstev za delo in poslovanje, je po 40-ih letih obstoja in slavospevov kazal čedalje bolj klavrno podobo. Vedno bolj je postajalo jasno, da je bil povsem zgrešen že v sami ideološki osnovi, zaradi popolne gospodarske neučinkovitost pa je terjal tudi nesorazmerno velik obseg zadolževanja v tujini. Zunanji dolg v tedanji skupni državi je znašal že preko 20 milijard dolarjev, skoraj ena petina tega dolga pa je po tedanji delitvi bremenila Slovenijo.
- ⇒ *Inflacijska gibanja.* Letna stopnja inflacije se je gibala nekje okrog 200 %, tendenca njene rasti pa je napovedovala, da se bo že v naslednjem letu povečala za nekajkrat.
- ⇒ *Gospodarske razmere.* V razmerah visokih stopenj inflacije je gospodarstvo delovalo brez ustreznih ciljev in motivacije za učinkovito poslovanje, kar se je posledično izražalo v vedno večji tehnološki zaostalosti in čedalje večji nezaposlenosti. V teh nemogočih razmerah so se zaposleni morali večinoma boriti zgolj za golo preživetje v okviru mezdnih odnosov, ki so postajali vedno bolj podobni tistim pred 100 in več leti.
- ⇒ *Politične razmere.* Čeprav so bili mediji pod močnim partijskim nadzorom takratne Zveze komunistov in njenega prikritega represivnega aparata (tajne politične policije), so se vendarle v njih vedno pogosteje pojavljali prispevki, ki so razkrivali tudi ozadja tedanjih političnih razmer. Zaradi značilnosti kaže spomniti na napade takratnega komunističnega socialista Jožeta Smoleta na dr. Franceta Bučarja, katerega je proglasil za narodnega izdajalca, ker je v okviru Sveta Evrope predlagal prekinitev kreditiranja Jugoslavije. Nekako v istem času so se v tedniku Mladina stopnjevali napadi na takratno JLA - Jugoslovansko ljudsko armado (denimo, s članki kot so bili »Mamula go home«, »Noč dolgih nožev«, ipd.), po Sloveniji pa so krožile fotokopije tako imenovanega »magnetograma«, v katerem je predsednik CK ZKS (Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije) in član zveznega CK ZKJ Milan Kučan na seji nekakšnega vojnega sveta (v Beogradu) med drugim trdil tudi to, da v Sloveniji ni nobene kontrarevolucije.

Skratka, gospodarske in politične razmere so se čedalje bolj zaostrovale in postale za večino ljudi že skoraj nevzdržne. Tako je bilo samo še vprašanje časa in trenutka, da bo ljudem enkrat vendarle prekipelo in bo »voda pljusnila čez rob«.

Odpoved cehovskega sodelovanja. Navedene razmere so ob dogodkih, ki so bili opisani v prejšnjih dveh poglavjih, seveda, vplivale tudi na avtorjevo razpoloženje, kar je razvidno tudi iz naslednjega pisma:

Datum: 10. 5. 1988

*Društvo ekonomistov Ljubljana
- tovariš Stane Valant, predsednik*

Tovariš predsednik,

S strani tovarišice Jasmine sem bil šele včeraj po telefonu seznanjen, da je bil na zadnji seji IO DEL (Izvršilnega odbora Društva ekonomistov Ljubljana - op. avt.) dne 28. 3. 1988 sprejet program »oživitve četrtkovih srečanj DEL«, po katerem naj bi jaz že pojutrišnjem, to je dne 12. 5. 1988, pripravil in vodil razpravo - bojda, na temo »učinkovitost poslovanja OZD«. Ker na tej seji IO nisem bil prisoten (vabilo za to sejo IO sem namreč prejel šele na dan sklica seje in se je zaradi daljše službene odsotnosti tudi nisem mogel udeležiti niti ne opravičiti svoj izostanek) sem bil tako šele včeraj seznanjen s to svojo nalogo, medtem ko se o predvidenih temah z menoj (kot nosilcem enega od teh srečanj) tudi ni nihče dogovarjal. Zato sem bil po mojem prepričanju povsem upravičen, da odločno odklonim svoje sodelovanje, saj v tako kratkem času tega niti ni mogoče pripraviti. Ob tem tudi nisem sprejel pojasnila tov. Jasmine, da me v tistem času ni bilo mogoče dobiti po telefonu, ker je med tem vendarle minilo več kot mesec dni in bi v tem času lahko prejel ta sklep IO tudi po pošti.

Glede same vsebine predvidene teme pa moram pripomniti, da sem v njenem okviru pred letom dni predlagal povsem drugačno in precej bolj konkretno aktivnost DEL, ki pa pri nekaterih (merodajnih in čustveno obremenjenih) članih IO ni dobila ustreznih podpore. Zato kasneje tudi nisem zbral dovolj volje za razmislek o morebitnih alternativnih tovrstnih aktivnostih. Ob tem pa sem globoko prepričan, da se v sedanjem gospodarskem trenutku pri nas tudi ne kaže ubadati zgolj s posledicami, temveč raje z vzroki naše gospodarske krize. Zato bi bila namesto razprave o »učinkovitosti poslovanja OZD« v tem času veliko bolj primerna razprava o »učinkovitosti našega gospodarskega in političnega sistema, sprejetih in predvidenih ukrepih ekonomske politike, itn.«. Za slednje pa jaz zagotovo nisem primeren sogovornik, ker bi bila moja razmišljanja v tej smeri zagotovo ocenjena med drugim tudi kot kršitev Statuta DEL (denimo njegovega 37. člena, ki govori o družbeni samozaščiti in »spodkopavanju temeljev socialistične samoupravne demokratične ureditve v SFRJ«).

Prosim te, tovariš predsednik, da upoštevaš zgornje razloge, zaradi katerih ne morem realizirati sklepa IO DEL glede predvidenega »četrtkovega srečanja DEL« dne 12. 5. 1988.

Lep pozdrav,

Ime avtorja, l.r.

Nerazumevanje dejanskih razmer. V pojasnilo teh navedb kaže dodati, da je avtor po prekinitvi predvidenega sodelovanja z *Založbo Gospodarski vestnik* glede organiziranja seminarjev na podlagi njegove knjige *»Pot do učinkovite delovne organizacije«* nameraval podobno dejavnost vzpostaviti v okviru tega društva. Za začetek je predlagal nekajdnevno posvetovanje na temo *»Povečanje učinkovitosti OZD«*, kar pa so nekateri vase (in v svoje namišljene sposobnosti) zaverovani kolegi očitno razumeli povsem narobe. Predlog namreč ni doživel zadostne podpore, vendar predvsem zaradi zelo odkritega nasprotovanja dr. Mirana Mihelčiča, ki je v okviru društva usmerjal in vodil to področje njegove dejavnosti in naj bi bil tudi avtorjev »prijatelj«. V resnici pa je bil omenjeni bržkone zelo prizadet, ker avtor ni upošteval njegovih številnih pisnih pripomb na njegovo knjigo. Mimogrede, njegove pripombe so bile povsem deplasirane (posledica njegovega marksističnega razmišljanja), medtem ko je za to »delo« avtorju (zgolj prijateljsko in brez sramu) zaračunal znesek v višini ene šestine avtorjevega honorarja za to knjigo.

Ob tem kaže pripomniti tudi to, da je bila takrat funkcija »predsednik DEL« pravzaprav politična funkcija, saj je za predlaganega kandidata morala dati soglasje tedanja SZDL (*Socialistična zveza delovnega ljudstva*). Predsednik Stane Valant glede tega, seveda, ni imel težav, saj je bil kot prepričan komunist na visokem položaju v vodstvu *Ljubljanske banke*. Zanimivo je, da je Stane Valant še vedno predsednik tega društva, in da še vedno vodi tudi tako imenovane »Blejske izobraževalne seminarje«. Nekdaj so bili ti seminarji trobilo uradne politike, saj so na njih ugledni predstavniki oblast razlagali predvidene gospodarske ukrepe, kar se prejkone še vedno dogaja. Omenjeni je sedaj med drugim tudi predsednik *Smučarske zveze Slovenije*, zamenjal je namreč (znanega in prepričanega nekdanjega komuniste) Janeza Kocjančiča, ko je le-ta postal predsednik *Olimpijskega komiteja*. Prav v času pisanja tega sestavka se oba imenovana vračata s svojega štirinajst dnevnega izleta na Japonsko in verjetno razmišljata, kako bosta opravičila slovensko polomijo na zimski olimpiadi v Naganu. Dokler se bodo s strokovnimi zadevami ukvarjali nestrokovnjaki kot sta imenovana, se bodo taki slovenski neuspehi verjetno le še stopnjevali. Iz teh navedb pa je med drugim razvidno tudi to, da so »pomembni« komunisti imeli (imajo) v svojih rokah tudi take funkcije. Predsednik Kučan je bil, denimo, včasih tudi predsednik *Košarkarskega kluba Olimpija*, vendar je to funkcijo prepustil drugemu, ker ga je ukvarjanje s svojim »klanom« preveč zaposlovalo. Nekdanji komunisti tako še vedno obvladujejo praktično vse: poleg politike in gospodarstva, tudi civilno družbo, kulturo in šport.

Kakorkoli že, z zgornjim pismom se je avtorjevo udejstvovanje v tej cehovski združbi končalo za vselej. Po navedenem pismu se avtor sploh ni več udeleževal teh sej, čeprav so ga naslednje leto spet predlagali v IO DEL in, menda, tudi izvolili.

Poziv slovenskim komunistom

Konferenca v Cankarjevem domu. Nakazane neugodne razmere na začetku leta 1988 so bile bržkone tudi povod, da so v okviru ZKS začeli pripravljati nekakšno »konferenco«, s katero naj bi namesto nekdanjih kongresov »postavili temelje za nadaljnji razvoj slovenske družbe«. Poimenovali so jo »Prva konferenca CK ZKS«, doga-

jala pa se je v ljubljanskem Cankarjevem domu v dneh 15. in 16. maja 1988. Vendar je bilo iz nekaterih objavljenih gradiv mogoče videti, da dejanskih vzrokov za neugodne razmere slovenski komunisti bodisi ne poznajo ali pa jih sploh nočejo odpraviti. Čedalje glasneje in vse pogosteje so se namreč postavljale zahteve za uvedbo korenitih družbenih razmer, in sicer:

- uvedba popolne svobode misli, govora in združevanja,
- ukinitvev monopola ZKS na vseh ravneh in uvedba pluralnih družbenih razmer,
- uvedba neposrednih volitev na vseh ravneh,
- zagotovitev neodvisnosti sodstva,
- dosledno delovanje pravne države,
- kontrola javnosti nad JLA in zunanjo ter notranjo politiko,
- hitrejše uvajanje tržnega gospodarstva,
- uvajanje zasebne (privatne) lastnine,
- prenehanje nesmotrnega pokrivanja izgub,
- popolna in neomejena pravica do stavke,
- prekinitvev povezav v okviru SFRJ in integracija z razvito Evropo,
- in podobno.

Iz pripravljenih gradiv za to konferenco pa je odsevalo spoznanje, da navkljub takim zahtevam nameravajo slovenski komunisti še vsaj deset let voditi družbeno dogajanje po že utečenih tirnicah. Skratka, vse naj bi potekalo približno tako kot do takrat.

Ob teh spoznanjih smo nekateri intelektualci, ki smo bili zaradi drugačnih pogledov na takratne probleme in njihovo razreševanje čedalje bolj šikanirani in preganjani, sklenili, da je treba temu narediti konec. Stekli so nekateri dogovori o začetku organizirane (ilegalne) družbene dejavnosti, ki naj bi si prizadevala za korenito spreminjanje obstoječega stanja. Pričeli pa naj bi z animiranjem kritične slovenske javnosti na ta način, da bi predlagali uvedbo nekaterih radikalnih posegov. Med drugim je bilo sklenjeno, da o tej nameravani dejavnosti seznanimo tudi slovenske komuniste na omenjeni konferenci. Tako so delegati in organi konference CK ZKS med pozdravnimi brzojavkami iz svoje »baze«, ki so bile v navadi ob takih dogodkih, prejeli tudi naslednje pismo:

DELEGATI IN ORGANI KONFERENCE ZKS

INICIATORJI GIBANJA «OSVOBODITEV, ODCEPITEV IN PRENOVA SLOVENIJE» (OOPS), KI DOBIVA VSAK DAN NOVE IN NOVE SOMIŠLJENIKE TER AKTIVNE PRIVRŽENCE IN VEDNO HITREJE PRODIRA V VSE PORE SLOVENSKE NAPREDNE DRUŽBE, VAM PREDLAGAJO, DA V PODORO BLIŽNJEGA SPLOŠNEGA PREVRATA IN KONTRAREVOLUCIJE V USMERITVE ZA SVOJE DELO VGRADITE TUDI GLAVNA NAČELA GIBANJA OOPS, KI BO V KRATKEM DOSEGLO

OSVOBODITEV SLOVENIJE

- Z ODSTRANITVIJO NESPOSOBNEGA IN SKORUMPIRANEGA DRŽAVNEGA TER PARTIJSKEGA VODSTVA, ODGOVORNEGA ZA DANAŠNJO BEDO SLOVENSKEGA NARODA
- Z UKINITVIJO POLITIČNE, GOSPODARSKE IN DRUŽBENE PREVLADE TER MONOPOLA ZVEZE KOMUNISTOV

ODCEPITEV SLOVENIJE

- Z IZSTOPOM SLOVENSKEGA NARODA IZ BALKANSKO ZAUDARJAJOČE IN HITRO POTAPLJAJOČE SE LADJE JUGOSLOVANSKEGA POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA BANKROTA
- Z ZDRUŽITVIJO SLOVENSKEGA NARODA Z RAZVITO ZAHODNO EVROPO V SVOJSTVU DEMOKRATIČNE IN ETNIČNO OČIŠČENE DRŽAVE SLOVENCEV

PRENOVO SLOVENIJE

- Z UVELJAVITVIJO POPOLNE SVOBODE MISLI, GOVORA IN ZDRUŽEVANJA SLOVENCEV NA NAČELIH PLURALISTIČNIH DRUŽBENIH ODNOSOV
- Z UVEDBO SODOBNEGA TRŽNEGA GOSPODARSTVA IN PODJETNIŠTVA NA OSNOVI KULTA DELA, ZASEBNE LASTNINE TER INOVACIJ

Kontrarevolucionarni odbor OOPS

Razen tega pisma, ki je bilo odposlano po redni pošti, je bilo okrog 50 izvodov tega pisma podtaknjena tudi med gradiva, ki so bila na voljo delegatom na konferenci, in so nakratko obveščala o poteku razprave. Bojda, je bilo nekaj izvodov tega besedila podtaknjena celo v torbe nekaterih znanih novinarjev, ki so spremljali potek te konference in o tem tudi poročali.

Ker bo o vsebini pisma in nekaterih vzgibih zanjo ter morebitnih dogodkih v tej zvezi govor tudi v naslednjih poglavjih, kaže na tem mestu dodati le še to, da navedeno pismo z vidika sedanjih razmer gotovo ni nič posebnega. Vendar je bilo to pred desetimi leti bistveno drugačne. V tedanji kazenski zakonodaji so bili namreč še vedno nekateri člani (na primer, zloglasni 133. člen o verbalnem deliktu), po katerih bi bilo tudi pred rednim sodiščem za to dejanje - odkrit poziv k rušenju ustavne ureditve SFRJ - moč dobiti najmanj pet let strogega zapora.

Čeprav smo zelo pozorno spremljali dogajanje na tej konferenci (prenašali so jo tudi preko televizije), vendarle ni bilo mogoče opaziti ničesar nenavadnega. Prav tako tudi v medijih ni bilo moč zaslediti ničesar, kar bi odstopalo od običajnih okvirov poročanja o tovrstnih dogodkih.

Dogodki okrog sojenja četverici

Aretacija imetnikov vojaškega povelja. Štirinajst dni kasneje pa je slovensko javnost razburkala vest, da so kriminalisti aretirali občasnega sodelavca tednika *Mladina* Janeza Janšo zaradi posedovanja zaupnega vojaškega povelja (bojda vojaškim enotam za delovanje v primeru izrednih razmer) in ga po treh dneh pripora izročili *Vojaškemu sodišču* v Ljubljani. Hkrati z Janšo je vojaška policija aretirala tudi zastavnika Ivana Borštnerja, ki je ta vojaški dokument prinesel v uredništvo tednika *Mladina*, ker naj bi bil »usodnega pomena za slovenski narod«. Tako se jima je čez nekaj dni v vojaškem priporu pridružil še David Tasič, ki je kot urednik *Mladine* sprejel ta dokument od Borštnerja in ga nato izročil Janši, da bi ob neki priložnosti o njem tudi kaj napisal. Odgovorni urednik *Mladine* Franci Zavrl, ki je imel ta vojaški dokument prav tako v rokah, pa se je aretaciji domiselno izognil na ta način, da se je zatekel v zavetje psihiatrične bolnišnice. Proti vsem štirim je bila nato v okviru *Vojaškega sodišča* v Ljubljani vložena obtožnica, da so »neodgovorno rokovali s tem zaupnim dokumentom in s tem izdali vojaško skrivnost«, zaradi česar so bili skoraj dva meseca kasneje tudi obsojeni na različno dolge zaporne kazni (menda od šest mesecev do štirih let zapor). Te kazni je kasneje potrdilo tudi drugostopenjsko vojaško sodišče, manjši del teh kazni pa so potem obtoženi tudi prestali, vendar v razmeroma ugodnih razmerah.

Toliko o teh dogodkih le na kratko, saj bi podrobnejše pojasnjevanje terjalo preveč prostora. Veliko več o celotni zadevi je bilo znanega šele mnogo kasneje, saj je bila sprva uvedena popolna medijska blokada. Tako so o tej zadevi pisali v glavnem le v tedniku *Mladina*, ki se mu je nato pridružil še *Radio študent*. Kljub temu so bile nekatere podrobnosti o ozadju tega sojenja tako imenovani »četverici« pred vojaškim sodiščem znane šele čez sedem let, mnoge pa navkljub kasnejši skupščinski in nato še parlamentarni preiskavi niso poznane niti danes.

Ker bo o tej zadevi, ki so jo poimenovali »afera JBTZ«, govor še v nekaterih naslednjih poglavjih, velja na tem mestu omeniti le še to, da so prijatelji Janeza Janše že nekaj dni po njegovi aretaciji ustanovili poseben odbor, ki naj bi se ukvarjal z varstvom njegovih pravic. Ko so se mu pridružili še drugi so ga poimenovali »Odbor za varstvo pravic«, ki je v naslednjih nekaj mesecih zelo dejavno posegel v dogajanje na slovenski politični sceni. Ta odbor sicer ni imel formalnega vodjo, ker pa je dal zanj pobudo Janšev prijatelj Igor Bavčar in je tudi vodil seje njegovega »kolegija«, so ta odbor kmalu začeli imenovati kar »Bavčarjev odbor«. Zanimanje javnosti za njegovo delo pa je bilo izredno, saj so v razdobju naslednjih nekaj mesecev zbrali okrog 100.000 pristopnih izjav posameznikov in različnih organizacij ter delovnih kolektivov.

Zborovanje na Kongresnem trgu. V razmerah splošne medijske blokade, ko so na dan prihajale zelo skope in strogo usmerjene informacije o pravih razlogih za pripor in obtožbe pred vojaškim sodiščem, se je napetost v javnosti stopnjevala in bližala vrelšču. Največ vznemirjenja je povzročalo dejstvo, da se je slovenski politični (partijski) vrh v tem času dobesedno »potuhnil« in se je povsem distanciral od dogajanja na ljubljanskem vojaškem sodišču. Tako so zelo pozno in tudi zgolj formalno podprli samo zahtevo javnosti, da se mora sojenje izvajati v slovenskem jeziku, in da imajo obtoženi pravico do civilnih zagovornikov. Pravo ozadje in ključni namen teh aretacij pa so še danes zaviti v meglo, ki se kot vse kaže ne bo nikoli razkadila. Mnogi pa so bili prepričani že

takrat, da se je takratni partijski vrh z Milanom Kučanom na čelu nameraval s temi aretacijami dokončno utrditi na oblasti in z njimi nagnati strah v kosti vsem, ki so vedno pogostejše in čedalje glasnejše terjali korenite družbene spremembe.

V teh razmerah splošne negotovosti in pomanjkljivih informacij je veliko zanimanje zbudila objava Bavčarjevega odbora, da v podporo obtoženim pred vojaškim sodiščem dne 21. junija 1987 sklicuje množično kulturno zborovanje na ljubljanskem Kongresnem trgu (uradno se je takrat imenoval Trg revolucije). Odziv je bil neverjeten in proti vsem pričakovanjem organizatorja in takratnega slovenskega političnega vrha. Ob napovedanem času so se namreč na ta prostor mirno in dostojanstveno zgrnile od vsepovsod množice in ga v zelo kratkem času tudi povsem zapolnile. Organizatorji tega zborovanja so namreč kasneje priznali, da so pričakovali le nekaj tisoč ljudi, slovenski partijski vrh pa je podcenjevanje tega zborovanja kazal že s tem, da so imeli prav v tem času sejo CK ZKS. Čeprav so potem navkljub televizijskemu prenosu krožile zelo različne ocene o številu zbranih ljudi (nekje od 15.000 do 30.000, po nekaterih ocenah pa celo več kot 50.000), je mogoče trditi, da se je takrat zagotovo zbralo več deset tisoč večinoma preprostih ljudi. Vendar jih na ta trg zagotovo niso prignale vesti o obtoženih pred vojaškim sodiščem, ki jih navsezadnje tudi niso poznali, temveč čedalje težje gospodarske razmere in vedno bolj zameglen pogled v prihodnost. S svojim prihodom na Kongresni trg so namreč hoteli takratnim političnim dejavnikom javno pokazati, da ne želijo več mirno trpeti čedalje večja ponižanja v neprestanem boju za preživetje, ampak da želijo korenite spremembe družbenih razmer, ki bodo tudi njim omogočile človeka vredno življenje. Žal, so bili mnogi od njih kasneje tudi hudo razočarani, saj so večinoma pričakovali, da se je s tem zborovanjem naposled začela že dolgo napovedovana in zato tudi težko pričakovana »slovenska pomlad«. Že dokaj kmalu pa so potem lahko ugotovili, da so bili na čelu organizatorja tega zborovanja povsem napačni ljudje, ki so na ta način zbrani energijski potencial zavednih in preprostih slovenskih ljudi izrabili zlasti v svojo osebno korist (za svoje prikriti povzpetniške cilje).

Demonstracije na Roški cesti. V času sojenja tej četverici (v drugi polovici meseca julija 1987) je Bavčarjev odbor organiziral mirne demonstracije pred poslopjem *Vojaškega sodišča* v Ljubljani na Roški cesti 2, vendar se vzdušje s Kongresnega trga ni več ponovilo. Tudi zaradi časa dopustov je bilo namreč zbranih precej manj ljudi, ker pa je te demonstracije spremljala tudi televizija, so mnogi to dogajanje spremljali le preko tega medija. Kljub temu se je v času sojenja pred poslopjem vojaškega sodišča na Roški cesti vsak dan zbralo več tisoč ljudi, da so morali cestni promet pred to zgradbo preusmeriti drugam. Vhod v poslopje so vsak dan zasuli s cvetjem, ob razprostrti slovenski zastavi (z rdečo peterokrako zvezdo) pa so se izmenjavale častne straže znanih kulturnikov.

Mnogi smo dogajanje na Roški cesti spremljali samo še preko televizije in drugih medijev, zlasti preko frekvenc *Radia študent*. Kar nekako slutili smo, da se v ozadju tega sodnega procesa in tudi Bavčarjevega odbora pletejo zelo čudne stvari, ki so nato pricurljale tudi v javnost in nekatere medije, vendar šele naslednje leto. Predvsem nas je motilo dejstvo, da se je Bavčarjev odbor omejil izključno na varstvo pravic obtoženih glede sojenja v slovenskem jeziku in civilnega zagovornika, kar pa je bilo v času trajanja procesa navsezadnje tudi razumljivo. Zato smo z zanimanjem pričakovali reakcije in obnašanje vodij tega odbora po zaključku sojenja.

Vzdušje med demonstranti na Roški cesti se je zadnje dni sojenja stopnjevalo in doseglo svoj vrh, ko so bile sodbe izrečene in je trojica priprtih zatem lahko odšla na prostost. Takrat so številni prisotni lahko prvič videli Janeza Janšo tudi v živo in slišali tudi njegovo značilno narečno (dolenjsko) govorjenje. Vendar so bili mnogi verjetno razočarani tudi zaradi njegovih besed, ki so bile za tisti svečani trenutek zagotovo neprimerne in zelo slabo pretehtane. Čeprav se je Janez Janša v slabih dveh mesecih dvignil iz popolne anonimnosti in postal za večino preprostih ljudi tudi idol slovenskega naroda, smo mnogi takrat imeli v ustih zelo grenak okus.

Nerazumljivi vzroki za aretacije. Že v času trajanja sodnega procesa proti četverici, ko so postopoma prihajali na dan tudi razlogi za aretacije in obtožbe, je bila vsa ta zadeva za večino ljudi povsem nerazumljiva. Logična je namreč bila samo aretacija in obtožba Ivana Borštnerja, ki je bil kot vojaška oseba tudi dejansko odgovoren za svoje dejanje (odtujitev zaupnega vojaškega dokumenta). Nedvomno bi bil za tak prestop (ne glede na ozadje) kaznovan v vseh državah tega sveta in ne le v naši bivši skupni državi. Vse druge obtožbe pa so bile naravnost smešne in tako banalne, da niso bile vredne niti obravnave na prvostopenjskem sodišču. Seveda, pri tem ne mislimo zgolj na ravnanje vojaških oblasti, ki so s tem sodnim procesom gotovo nameravale poravnati odprte račune glede mnogih (tudi žaljivih) člankov v tedniku *Mladina*. V mislih imamo predvsem razloge, ki so tedanjemu slovenskemu političnemu vrhu narekovali odločitev, da Janeza Janšo aretirajo šele dva meseca zatem, ko so v nekaj tajnih preiskavah njegovega delovnega mesta (v *Mikro Adi*) našli omenjeni vojaški dokument. Kasnejši izgovori kriminalistov (tajne politične policije), da tedaj sploh niso razumeli njegove vsebine, so se ob kasnejši objavi tega dokumenta pokazale kot lažne. Razen tega so se kasneje vse pogosteje v javnosti pojavljale ocene, da Janez Janša za tedanji politični vrh sploh ni bil pomemben, še manj pa tudi tako nevaren, da bi ga morali »spraviti s poti«. Znani komunistični socialist Jože Smole, mnogi se ga verjetno spomnijo tudi po njegovem vzdevku »božiček« (prvi je namreč javno voščil božične praznike), je ob neki priložnosti celo dejal, da je bil Janša aretiran »čisto po pomoti«.

Take ocene so se potrdile že v jeseni leta 1988, ko je izšla knjiga Janeza Janše z naslovom »Na svoji strani«, v katerih so bili zbrani njegovi članki iz obdobja zadnjih nekaj let. Kljub površnemu branju (predvsem na podlagi naslovov posameznih prispevkov) lahko zatrdimo, da v njih ni mogoče najti ničesar takega, kar bi lahko predstavljalo kakršnokoli nevarnost za takratno politično oblast. Ta ocena velja tudi za njegov članek »Zveza mladinskih organizacija in gibanj«, ki ga je, bojda, tik pred aretacijo napisal v okviru svoje kandidature za predsednika takratne ZSMS. V njem pa razen nekaterih splošno poznanih floskul o »... svobodi izražanja, predvsem govora in tiska ... tržnem gospodarstvu z različnimi vrstami lastnine ... samoodločbi s pravico do odcepitve ... nevtralnemu in aktivnemu miroljubnemu zunanji politiki...« ni mogoče najti nič takega, zaradi česar bi ga veljalo skrbno prebrati, kaj šele zaradi tega tudi aretirati. V tej knjigi so verjetno objavljene tudi nekatere Janševe seminarske naloge pri študiju obramboslovja, medtem ko se tudi večina drugih člankov suka zgolj v teh okvirih. V tej knjigi tako ni moč zaslediti ničesar, kar bi spominjalo na obravnavanje takratnih perečih družbenih problemov, med katerimi pa vojaška problematika zagotovo ni bila nikoli tako pomembna, da bi bila tudi v ospredju. Zato tudi ni moč verjeti njegovim navedbam v uvodu knjige, da je večina teh člankov tvorila tudi podlago za kasnejšo obsodbo in izrečeno

kazen na *Vojaškem sodišču* v Ljubljani. Če je bilo temu res tako, je bilo ravnanje tedanjih vojaških oblasti še bolj noro in nesmiselno, kot se je takrat dozdevalo mnogim v kritični slovenski javnosti.

Odbor za varstvo pravic

Pristop k Bavčarjevemu odboru. V potrditev nekaterih navedb, da se je omenjeni »Odbor za varstvo pravic« strogo omejil samo na zastopanje neposrednih interesov obtožene četverice in odmisli vse druge pobude ter prizadevanja, kaže navesti tudi avtorjevo pristopno izjavo temu odboru, in sicer:

Datum: 20. 7. 1988

Odbor za varstvo človekovih pravic
- tovariš Igor Bavčar

Zadeva: *Pristopna izjava*

Čeprav že od samega začetka z velikim zanimanjem spremljam delovanje Odbora za varstvo človekovih pravic in ga, seveda, tudi z vsem srcem in v celoti podpiram, vam svojo formalno pristopno izjavo posredujem šele danes. Mislim namreč, da je v tem trenutku podpora demokratične javnosti Odboru še bolj potrebna, ker je tudi slovenska »liberalna« politika pričela kazati zobe oz. svoj pravi obraz. V tej svoji pristopni izjavi pa želim posebej poudariti, da sem v okviru svojih zmožnosti pripravljen tudi aktivno sodelovati pri udejanjanju vseh dosedanjih in bodočih ciljev Odbora.

Menim, da mora 18. julij pomeniti prelomnico v načinu delovanja Odbora, saj je tudi največjim optimistom sedaj postalo jasno, da bodo:

- vojaški sodni proces proti Janši in drugim obtoženim do konca vodili tako kot je bilo že vnaprej zamišljeno in konstruirano (razlika je morda le v tem, da je bilo predvsem po zaslugi Odbora in nepričakovanega odziva slovenske demokratične javnosti aretacij verjetno manj kot so prvotno načrtovali),
- Janša in drugi obtoženi spoznani za krive in bržkone obsojeni na daljše zaporne kazni, ki naj bi bile (podobno kot v paračinskem procesu) opomin za vse Janševe somišljenike (morda tudi za slovensko politiko). ...

Prelomnica v delovanju odbora. Ta pristopna izjava je bila poslana dva dni po začetku sodnega procesa proti četverici, ko se je ob demonstracijah pred poslopjem vojaškega sodišča na Roški cesti začel kazati tudi pravi obraz tedanjega političnega vrha. Ob spoznanju, da so z aretacijama Janše in Tasiča »ustrelili mimo« in niso našli tistega, zaradi česar so jih izvedli, so se razburkanega javnega mnenja bržkone tudi tako prestrašili, da so se enostavno skrili za tem procesom. Vendar tega pomembnega trenutka Bavčarjev odbor očitno sploh ni zaznal. ...

Trdno sem prepričan, da je pričujoče delovanje Odbora v teh mračnih trenutkih slovenskega naroda izredno dragoceno in pomembno ter mora biti tudi jasno, da bo aktivno delovanje Odbora potrebno še dalj časa - do popolne oprostitve vseh štirih obtoženih (in obsojenih) oz. do njihove rehabilitacije. Zato podpiram

vidne spremembe v načinu delovanja Odbora, ki sem jih razbral iz zadnjih sporočil Odbora, ko iz popolne defenzive in »dostojanstvene države« počasi prestopa v ofenzivo. Ob tem pa menim, da bi veljalo izrabiti celoten v Odboru zbran potencial slovenske in jugoslovanske demokratične javnosti ter delovanje Odbora razširiti iz zgolj socialnega (in posredno političnega) področja tudi v ekonomsko sfero. Zavedati se je treba, da tako želenih demokratičnih sprememb v naši družbi oz. pomembnejših družbenih in političnih sprememb ne bo mogoče doseči brez takojšnjih in zares korenitih sprememb v našem ekonomskem sistemu. Zato predlagam, da bi Odbor kot prvo svojo aktivnost tudi na tem novem področju sprožil med delegati v skupščinskih organih SRS in SFRJ pobudo za zahtevo ustreznih pojasnil in utemeljitev za tako drastično povečanje zveznega proračuna oz. sredstev za potrebe JLA. Treba je upoštevati, da bi čedalje bolj artikulirano aroganco vojaškega sodstva (in vojaških oblasti, ki stojijo za njim) ter njihov očiti apetit za nadaljevanje represije nad civilno družbo lahko najhitreje odpravili tako, da bi močno zamajali njihove ekonomske temelje. Sodim, da Odbor teh možnosti nikakor ne bi smel zamenariti, čeprav res niso kdove kako velike.

V pričakovanju morebitnega poziva za konkretno sodelovanje pri nadaljnjih aktivnostih Odbora vas prisrčno pozdravljam,

Ime avtorja, l.r.

***

Brez kakršnegakoli odziva. V času sojenja gotovo sploh ni bilo časa, da bi kdorkoli v Bavčarjevem odboru lahko prebiral pristopne izjave, ki so deževale z vseh strani. Zato je avtor svoj poskus, da bi vendarle razširili delovanje odbora tudi na druge teme, ponovil še enkrat, ko je bilo sojenje že končano, in sicer:

Datum: 20. 8. 1988

Odbor za varstvo človekovih pravic
- tovariš Igor Bavčar

Zadeva: P r e d l o g

Že v svoji pristopni izjavi, s katero sem podprl dejavnost Odbora in hkrati ponudil tudi aktivno sodelovanje pri udejanjanju njegovih ciljev, sem pozdravil spremembe v načinu delovanja Odbora, ko je iz popolne defenzive in zgolj »dostojanstvene države« prešel v ofenzivo. Ob tem sem dal tudi pobudo, da bi veljalo izrabiti celoten v Odboru zbran potencial naše demokratične javnosti ter delovanje Odbora razširiti iz zgolj socialnega (in posredno političnega) področja tudi v ekonomsko sfero. Ne gre namreč prezreti dejstva, da tako želenih demokratičnih sprememb v naši družbi oz. pomembnejših družbenih in političnih sprememb ne bo mogoče doseči brez takojšnjih in zares korenitih sprememb v našem družbeno-ekonomskem sistemu.

Glede na sedanji mrtvi tek oz. molk slovenske politike predlagam Odboru, da prične z dejavnostjo, ki bo izkoristila zbrano pozitivno energijo naših ljudi na Kongresnem trgu in na Roški cesti. Vedeti je namreč treba, da so mnogi pričakovali povsem drugačen razplet, ki se ne bo omejil zgolj na dogajanje okrog procesa

proti četverici. Zato kaže sedanjo široko podporo in pričakovanja med ljudmi izkoristiti tudi za dejavnost, ki bo zarezala tudi v sedanji družbeno-ekonomski sistem. O tem obstajajo tudi konkretne zamisli, ki pa jih, seveda, ni moč razkrivati in pojasnjevati na tem mestu.

V pričakovanju vašega poziva za konkretno sodelovanje pri nadaljnjih aktivnostih Odbora vas prisrčno pozdravljam,

Ime avtorja, l.r.

***

Pogovor z gluhiimi. Povsem enako usodo kot prvo je doživelo tudi drugo avtorjevo pismo Bavčarjevemu odboru, saj nanj ni bilo nobenega odziva. Ko si je potem avtor ogledal to čudno združbo na nekaj njihovih tako imenovanih »plenarnih sejah«, ki so bile javne in večinoma tudi dobro obiskane, mu je kmalu postalo jasno, da samo izgublja čas. V tem odboru so se po čudnem naključju namreč znašli ljudje, ki tudi po svojih prepričanjih in razumevanju tedanje družbene stvarnosti v nobenem primeru niso sodili skupaj. Bržkone so jih združile zgolj samo njihove prikrite ambicije, da bi se na ta način morda povzpeli po tedanji družbeni in politični lestvici. Lep dokaz za to domnevo je dejstvo, da drug drugemu niso zaupali niti toliko, da bi se dogovorili vsaj za formalno (uradno) vodstvo tega odbora. Tako so se lahko domenili samo za nekakšen ožji (kolegijski) organ, ki je nekako usmerjal to dogajanje, medtem ko so se druge odločitve sprejemale na plenarnih sejah. Na njih pa je po mili volji lahko razpravljaval vsak, kdor je izvedel zanje in si je hotel vzeti tudi čas za tako brezciljno početje.

Šele dobro leto zatem se je ob medijski objavi tako imenovanih »Bavčarjevih zapiskov« razkrila dokaj čudna vloga neformalega vodje tega odbora. Pokazalo se je, da se je ves čas procesa in tudi po njem sestajal z najvišjimi predstavniki takratne politične oblasti. Tako se je med drugim redno sestajal tudi s predsednikom CK ZKS Milanom Kučanom in predsednikom Predsedstva SRS Janezom Stanovnikom. Iz teh zapiskov (tednik Mladina št.20/2. 7. 1989) je mogoče tudi videti, da je Igor Bavčar z imenovanimi zelo prijateljsko sodeloval in si izmenjeval informacije, kar je zagotovo več kot nenavadno. Bržkone mu je ta družba že takrat postala tako všeč, da tudi njegov sedanji naslov najdemo v zloglasnih ljubljanskih Murglah, kjer prebivajo skoraj vsi najvišji predstavniki bivše in sedanje oblasti. Zagotovo so ti skrivni pogovori in dogovori med drugim prispevali tudi k temu, da so se nekdanji »prijatelji« v okviru tega odbora kasneje tudi povsem razšli in se, menda, tudi ne pogledajo več.

4. Dvojnost »najbolj zaslužnega« medija za slovensko pomlad

Uredniška politika tednika *Mladina*

Poskus prodora z drugimi temami. Kot nekateri dobro vedo, je na podlagi znanih dogodkov pred desetimi leti, o katerih je bil govor v prejšnjem poglavju, revija *Mladina* naredila nesluten vzpon. Ker so zelo podrobno poročali o poteku »procesa proti četverici«, so to revijo začeli brati tudi starejši, medtem ko se je med mladimi še bolj razširila. Samo v nekaj mesecih se je njena naklada več kot podvojila. V njenem uredništvu so si zato začeli celo pripisovati posebne »zasluge« za medijsko uveljavljanje slovenske pomladi, o čemer pa so pisali samo v njihovi reviji.

Po zaključku sodnega procesa proti »četverici« na vojaškem sodišču se je evforija medijskega pisanja o tej zadevi polegla že dokaj kmalu. Vmes so bile tudi počitnice in dopusti, zaradi česar je tudi revija *Mladina* spet dobila prvotno vsebino. Zato je avtor nameraval napetost in osredotočanje pozitivne energije ljudi, ki so se zbirali okrog te zadeve, strniti še okrog drugih tem. V mislih je imel zlasti ekonomske teme in številne tovrstne probleme, kar je bilo v tistem času tudi precej bolj pomembno od nekega »vojaškega ukaza«. Tako je bil pripravljen daljši članek, ki je bil (bolj kot izgovor) naslonjen na enega izmed člankov v reviji *Mladina*, kar je razvidno iz naslednjega pisma:

Datum: 1. 9. 1988

Uredništvo revije *Mladina*
- tovariš Robert Botteri, glavni urednik

Spoštovani,

Priloženo vam posredujem tekst, ki je napisan kot odmev na članek Oglasevanje v 30. številki vaše revije dne 22. julija 1988 in vam zato predlagam, da ga objavite že ob prvi priložnosti (»železo naj se kuje, dokler je še vroče«). Kot pa boste tudi sami ugotovili ta moj prispevek ni napisan zgolj kot odmev na omenjeni članek, temveč skušam v njem dokaj kritično obravnavati nekatere poglavitne probleme naše sedanosti.

Ker sem prepričan, da je obravnavana problematika zanimiva za večino vaših bralcev (računajte vendar s tem, da med njimi že dolgo niso več samo mladi), vam tudi predlagam, da ga ne objavite v vaši standardni rubriki Odmevi, temveč v posebni. Naslovili bi jo lahko, denimo: Ni polemika (ali kako podobno). Obvezno pa je, seveda, treba med tekstom objaviti tudi priloženo shemo oz. oglas, brez katerega poglaviti del mojega pisanja sploh ne bi bil razumljiv. Ob tem naj dodam tudi to, da je tekst namenoma napisan dokaj kritično (in izzivalno) ter zato tudi pričakujem nekaj polemike glede njegove vsebine. Menim namreč, da bi morali v

reviji Mladina nameniti ekonomskim temam precej več prostora, pri čemer sem tudi zainteresiran za občasno sodelovanje.

V kolikor pa imate glede vsebine teksta kakršnekoli pomisleke, ki bi morebiti celo preprečevali objavo, mi to, prosim, čim prej sporočite na zgornji naslov oz. kar po telefonu.

Za morebitno takojšnjo objavo priloženega teksta (in oglasa) pa se že vnaprej lepo zahvaljujem in vas pristrčno pozdravljam.

Ime avtorja, l.r.

***

Onesnaževanje medijskega prostora. V priloženem članku, ki je zagotovo precej presegal omenjeno rubriko, je avtor opozoril na poglobitve gospodarske probleme v tistem času, o čemer v tej reviji praktično sploh niso pisali. Začetek članka pa se nanaša na ponesrečeno oglaševanje mesnih izdelkov oz. surovine za tako imenovane »hamburgerje«, vendar so na zelo slabih slikah v takih oglasih bolj spominjali na človeške iztrebke. Priložen članek (bolje, razprava) pa je bil takle:

Še enkrat: Oglaševanje

Medijsko onesnaževanje z nekaterimi oglasi delovnih organizacij ima svoj izvor v »nesnagi« zduženega dela, ki se je zbirala desetletja in je zato tudi ne bo mogoče prav zlahka odstraniti.

K pričujočemu pisanju me je pravzaprav spodbudil že sam članek z enakim naslovom, ki je bil pred časom objavljen v reviji Mladina (v št. 30 dne 22. 7. 1988 - stran 29). Dokončno pa sem se za to pisanje odločil na podlagi zadnjega odmevov na ta članek (Oglaševanje III, ki je bil objavljen v št. 36 dne 26. avgusta 1988 - stran 4). S tem svojim prispevkom namreč nameravam po eni strani javno odgovoriti na (malce zlobna) vprašanja nekaterih poslovnih znancev in strokovnih kolegov oz. jim pojasniti, da s »slaboumnimi in profesionalno deformiranimi« oglasi ABC Pomurka, Mesna industrija iz Murske Sobotice, ki jih je med drugim obravnaval ta članek, nimam nobene neposredne zveze. Pri tem nameravam tudi nekoliko osvetliti ozadje in razmere v tej delovni organizaciji, ki so verjetno precej prispevale, da je do tega ponesrečenega oglaševanja sploh prišlo. Po drugi strani, kar se mi zdi tudi mnogo bolj pomembno, pa poskušam na tem konkretnem primeru prikazati, da smo v prizadevanjih za korenito prenovo našega gospodarstva (in družbe nasploh) dejansko zares šele na začetku poti. Slednja bo po mojem mnenju sodeč tudi po zadnjih (vsem dobro znanih) dogodkih v Ljubljani oz. po mnogih zapletih pri uvajanju prepotrebnih reform in poglobljanju demokracije v Sloveniji, še dolga in ob tem tudi zelo naporna. To še zlasti velja ob dejstvu, da kljub velikim besedam in (slovesnim) zaobljubam že vrsto let bodisi samo stopicamo na mestu, medtem ko se nekateri hočejo celo vrniti v (neslavno) preteklost. Predvsem pa želim v tem prispevku opozoriti na nekatere možne (toda zelo radikalne) rešitve sedanje splošne krize, s katerimi bi pot h koreniti prenovi našega gospodarstva (in družbe nasploh) lahko bistveno skrajšali, pri čemer bi zanesljivo dosegli tudi večino sedanjih ciljev. Ob tem pa se, seveda, dobro zavedam, da bi bil zlasti začetek takšne poti, vsaj za nekatere (predvsem za vso obstoječo oblastno strukturo), zelo

neugoden in zato (vsaj z njihove strani) tudi ne pričakujem nobenega ploskanja (prej vse kaj drugega). ...

Neposredno poznavanje razmer. Na tem mestu kaže opozoriti, da je dogajanje v tej delovni organizaciji avtor zelo dobro poznal, saj je dalj časa sodeloval pri reševanju njihovih poslovnih problemov. Pravzaprav so nekako pol leta pred tem po nekaj letih zelo dobrega sodelovanja le-tega nenadoma prekinili brez kakršnegakoli pojasnila. Šele mnogo let kasneje je po naključju izvedel, da so pač dobili tak ukaz pristojnih (partije) »od zunaj«. ...

1. V izogib morebitnim nesporazumom moram že takoj na začetku poudariti, da v tem sestavku ne mislim polemizirati z avtorjem članka Jernejem Repovžem. Le-ta je po moji oceni v njem povsem pravilno in tudi dovolj korektno opozoril na pereč problem medijskega onesnaževanja z oglaševanjem nekaterih delovnih organizacij, bodisi v tisku ali na televiziji. Čeprav nisem strokovnjak za ekonomsko-propagandna sporočila (doslej sem se s tem področjem srečeval samo posredno), se moram pridružiti večini njegovih ugotovitev v omenjenem članku. Njim ob bok pa naj postavim še svoje mnenje, da tako ponesrečene (oblikovno in vsebinsko) propagandne akcije kot so obravnavani oglasi delovne organizacije ABC Pomurka - Mesna industrija iz Murske Sobotice verjetno v naših medijih še ni bilo. To trdim tudi sedaj, ko je akcija očitno že pri koncu, saj smo lahko spoznali že vse njene faze. Bržkone pa ta akcija tudi v poslovnem smislu ni bila uspešna (prej bi lahko rekli, da je bila neuspešna), ker smo pred kratkim v tisku lahko prebrali, da prevelike zaloge zmrznjenih mesnih izdelkov, ki so jih reklamirali (in verjetno tudi planirali) na podlagi teh oglasov, v Murski Soboti razprodajajo po bistveno nižjih cenah.

Očitno je torej, da so s to propagandno akcijo vsi njeni udeleženci doživeli velik fiasko, s čimer pa sam nimam nobene neposredne zveze. Precej mojih kolegov in poslovnih znancev namreč ve, da sem približno dve leti sodeloval (kot zunanji sodelavec) pri organizacijski prenovi te delovne organizacije in so me zato (sicer upravičeno, toda tudi z malo zlobe) takoj povezali s temi oglasi. Zato jim moram pojasniti, da s to delovno organizacijo v poslovnem smislu že dalj časa (skoraj leto dni) ne sodelujem več. Naše sicer uspešno sodelovanje pri organiziranju njihovega poslovanja je namreč prenehalo takoj nato, ko bi bilo treba (z velikimi težavami) dosežene sporazume pri oblikovanju njihove poslovne organiziranosti (na papirju) pričeti uresničevati v neposredni praksi. ABC Pomurka, Mesna industrija v Murski Soboti se je namreč nedavno tega kot dolgoletni izgubar iz delovne organizacije z več (politično in povsem zgrešeno oblikovanimi) tozdi, ob mojem strokovnem sodelovanju, samoupravno preoblikovala v enovito delovno organizacijo. Čeprav so se z uresnitvijo tega ukrepa (izveden je bil kljub velikemu nasprotovanju političnih dejavnikov v občini in republiki) že kmalu pokazali prvi pozitivni premiki v poslovanju, je bilo vendarle treba poglobitve izboljšave njihovega poslovanja pričakovati šele kasneje, to je šele po dosledni uveljavitvi vseh drugih predvidenih (in veliko bolj bistvenih) ukrepov. Njihova nova poslovna (torej notranja in ne zgolj samoupravna) organiziranost bi dejansko zaživela šele

ob podpori povsem nanovo vzpostavljenega (in z računalniški podprtega) informacijskega sistema (ter deloma tudi sistema planiranja).

Moja zamisel njihove organizacijske in poslovne prenove je namreč temeljila na konceptu sodobnega tržnega gospodarstva, pri katerem se poslovanje delovne organizacije prične z razvojem izdelkov (z načrtovanjem izdelkov z vidika njihovih tehničnih, proizvodnih in prodajnih karakteristik), nadaljuje se s proizvodnjo teh izdelkov ob spremljanju njihove kakovosti (s tem se preverja uresničitev načrtovanih tehničnih in proizvodnih karakteristik izdelkov) in z ugotavljanjem njihovih stroškov (s tem se preverja uresničitev prodajnih karakteristik izdelkov in predvidene ekonomske smotrnosti poslovanja) ter konča oz. spet prične z razvojem izdelkov (morebitni odmiki od načrtovanega se kot posledica izrazijo v nadaljnjem razvijanju izdelka oz. v njihovem neprestanem prilagajanju vsem potrebam in zahtevam trga). V takem krogu organizirano poslovanje, ki se resnici na ljubo povedano precej zgleduje po izkušnjah (uspešnega in razvojno ter tržno zelo učinkovitega) japonskega gospodarstva, pa je v naših jugoslovanskih razmerah, kljub vsem sedanjim proklamacijam tržnega gospodarstva, očitno še zelo, zelo oddaljen cilj.

Partijski nadzor nad organiziranostjo. Navedeni problemi pa se, seveda, niso pojavljali samo v tej delovni organizaciji, temveč jih je bilo mogoče najti tudi v vseh drugih. Vsi ti problemi so izvirali iz tedanjega sistema tako imenovane »samoupravne organiziranosti« (tozdi pa te stvari) po izmišljeni kardeljanski ideologiji, kar je poslovno učinkovitost povsem ohromilo. Navedena delovna organizacija je bila tudi prvi primer v Sloveniji, da se je prvotna DO s tozdi uspešno reorganizirala v enovito delovno organizacijo. Nekateri se še spomnimo, da so tja romale mnoge uradne in politične »delegacije« ter jih prepričevale, da naj ne počnejo neumnosti. Eno takih delegacij so poslali tudi iz najvišjega partijskega telesa, vodil pa jo je dobro znani bivši Mercatorjev vrhovni »menežer« Živko Pregelj, ki je bil, menda, nekakšen sekretar v tedanjem CK ZKS. Vendar so jih pristojni v tej DO vse po vrsti dokaj uspešno prepričali, da so do take odločitve prišli na podlagi strokovne analize. Nekatero take delegacije pa so si avtorjevo ime očitno zelo skrbno zapisale, kar je bilo moč kasneje tudi občutiti (kot popolno ustavitev naročil v okviru njegove samostojne svetovalne dejavnosti, o čemer je bil govor v drugem poglavju). ...

To se je pokazalo tudi v primeru delovne organizacije ABC Pomurka - Mesna industrija iz Murske Sobotice, saj so po zaslugi njenih (sicer zelo redkih, pa vendar merodajnih in odločujočih) konservativnih sil, katerim se je čas verjetno ustavil že pred deset in več leti, vse tovrstne zamisli obležale samo na papirju oz. v predalih. Po njihovem globokem prepričanju je namreč veliko lažje poslovati tako, kot so bili vajeni doslej (na podlagi politike dogovorne ekonomije), ko je »ceho« kot so bili vajeni doslej (na podlagi politike dogovorne ekonomije), ko je »ceho« za vsako njihovo poslovno odločitev (tudi za povsem zgrešeno) vedno plačal potrošnik oz. (preko pokrivanja njihovih izgub) tudi širša družbena skupnost. Medtem pa je, seveda, šlo njihovo poslovanje svojo (rakovo) pot, saj je bilo največkrat povsem prepuščeno naključjem ter mojstrski miselnosti njihovih vodstvenih (in tudi nekaterih vodilnih) delavcev, kar je, seveda, imelo za posledico precejšnje izgube v njihovem poslovanju. Zato lahko danes (po preteku enega leta) mirno ugotovim,

da so bila prizadevanja nekaterih (mladih in zato neizkušenih) entuziastov med njihovimi vodstvenimi delavci za korenito prenovo poslovanja te delovne organizacije, s strani omenjenih konservativnih sil v njej »dovoljena« samo toliko časa, dokler je šlo zgolj za površinske spremembe poslovanja (vanje namreč sodi tudi samoupravno prestrukturiranje delovne organizacije). Ko pa so prišli na vrsto tudi omenjeni (veliko bolj bistveni) ukrepi, s katerimi bi se moralo močno spremeniti tudi njihovo dosedanje ravnanje (odpravljeni bi bili tudi nekateri njihovi pridobljeni privilegiji), pa so tovrstna prizadevanja, seveda, postala za te sile preveč nevarna, zaradi česar predvidenih poglavitnih rešitev v poslovanju te delovne organizacije tudi ni bilo mogoče uresničiti.

Na podlagi povedanega zato tudi nisem bil preveč začuden, da je v tej delovni organizaciji sploh prišlo do tako zgrešene propagandne akcije. Pri njej so bržkone skušali svoje zastarele izdelke samo zaviti (z vsemi slabostmi vred) v novo embalažo, njihovo prodajo pa pospešiti s sodobnimi reklamnimi prijemi. Žal, pa so imeli pri teh »računih brez krčmarja« (kupcev) še to smolo, da so pri oblikovanju propagandne akcije za zunanje sodelavce očitno izbrali popolne diletante. Na podlagi dobrega poznavanja razmer v tej delovni organizaciji zato Jerneju Repovžu lahko zatrdim, da je s svojimi ugotovitvami v članku v zvezi z njihovimi oglasi »zadel žebljico na glavico«, medtem ko je njegova zaskrbljenost glede njihove marketinške službe povsem odveč. Ob odsotnosti vsega malo prej povedanega ta služba (če jo sploh imajo) namreč lahko obstaja samo na papirju. ...

Zavestno zaviranje razvoja in napredka. Ponovno velja poudariti, da je bilo opisan primer mogoče najti v vsaki delovni organizaciji. Pravzaprav so si bile glede tega delovne organizacije zelo podobne druga drugi, hkrati pa so v njih večinoma imele glavno besedo tako imenovane »zdrave sile« (okoreli in večinoma neizobraženi stari komunisti), ki so praviloma imeli v rokah vse vzvode odločanja. ...

2. Seveda, pa bi bilo zelo krivično, če ob pravkar povedanem ne bi posebej poudaril, da nakazane razmere v delovni organizaciji ABC Pomurka - Mesna industrija iz Murske Sobotice sploh niso tako osamljene. Celo nasprotno, menim namreč, da jih lahko posplošimo kar za večino (jugoslovanskih in tudi slovenskih) delovnih organizacij. To trdim z vso odgovornostjo tudi zato, ker sem v zadnjih desetih letih (po več kot dvajset letih raznovrstnega dela v gospodarstvu) te razmere lahko spoznal v mnogih podrobnostih in tudi z več zornih kotov, in sicer kot strokovni delavec v gospodarski zbornici in kot sodelavec v eni od naših svetovalnih institucij. Tako sem v teh dolgih letih lahko spoznal tudi kruto resničnost velikega razkoraka med tistim, kar je verbalno izraženo in napisano (torej proklamirano) in med tistim, kar je mogoče oz. kar tudi dejansko hočemo uresničiti v praksi.

Menim, da je prej opisani primer značilen tudi zato, ker podobne (in tudi zelo močne) konservativne sile delujejo na vseh ravneh našega družbenega, političnega in gospodarskega življenja. Večini nam je dobro znano, da so se tovrstne sile izoblikovale predvsem po zaslugi uveljavljene partijsko-oblastne kadrovske politike, ki jo (njeni zainteresirani uporabniki) negujejo in izpopolnjujejo že vrsto let. Pri tej kadrovske politiki pa so, kot je prav tako dobro znano, strokovna usposobljenost kandidatov za posamezne oblastniške funkcije bodisi v gospodarstvu ali na

drugih ravneh (kljub drugačnim proklamacijam) dejansko šele v drugem planu (v kolikor sploh je). Takšni ugotovitvi pritrjuje tudi izjava Janeza Stanovnika za ljubljanski radio ob njegovi izvolitvi za predsednika Predsedstva SRS, ko je na vprašanje, zakaj se politični kadri po izteku mandata ne vrnejo na delo v svojo bazo, odgovoril približno takole: »Upoštevati morate, da ti kadri največkrat sploh še niso delali v bazi in bi jih morali za takšno delo šele usposobiti ...« (?!). Zato je pri izbiri ustreznega kandidata za te (oblastniške) funkcije odločilnega pomena zlasti njegova partijska »privrženost« in izkazano »minulo delo« pri podobnih (oblastniških) nalogah. Pri delu v gospodarski zbornici pa sem lahko spoznal med drugim tudi pravila teh kadrovskih iger (tako v sami zbornici kot tudi v vseh drugih oblastnih organih republike in zveze) ter tudi vse privilegije, ki izvirajo iz tako pridobljenih položajev. Zaradi teh privilegijev (naštevanje samo poglavitnih bi vzelo preveč prostora) tudi ne moremo pričakovati, da bi v doglednem času prenehali bodisi z rojevanjem ali pa samo s kolobarjenjem vseh tovrstnih kadrov, saj navsezadnje le-ti kadrovska politiko, ki jim vse to omogoča, lahko celo sokreirajo.

Vloga političnih koncesionarjev. Verjetno je malo komu poznano, da je tedanja partijska oligarhija namenjala posebno pozornost zlasti svetovalnim institucijam, ki so zato od njih dobile nekakšno koncesijo za »ustrezno urejanje razmer« na posameznih področjih. Tako so si s posebnim dogovorom v najvišjem partijskem telesu med seboj lepo »razdelile delo« in si zato večinoma sploh niso konkurirale. Njihova vloga v delovnih organizacijah pa je bila povsem enaka: z rešitvami zgolj na papirju metati zaposlenim »pesek v oči«, češ da se glede reševanja poglavitnih problemov »dela« in to na strokovni ravni, medtem ko so vse take rešitve večinoma obležale v predalih. Velikokrat so svetovalne institucije delale zgolj po navodilu vodilnih struktur v delovnih organizacijah in so jim »spravile na papir« rešitve, za katere so se sami zavzemali, v organih delavskega samoupravljanja pa niso dobile dovolj podpore. Avtor se spominja, da so njegove težave v svetovalni instituciji ZOP začele kar vrstiti ob spoznanju pristojnih, da je iz drugačnega »testa«, in da ne bo nikoli privzel takega načina dela. ...

Ne gre pa prezreti tudi nekaterih »dušebrižnikov« v naši družbi, ki jim pravkar nakazano stanje v kadrovski politiki oblastnih struktur zlasti v gospodarstvu še kako ustreza, saj v teh razmerah lahko na ta račun kujejo tudi svoj dobiček. Omenil sem že, da sem (bolj po naključju) zadnjih nekaj let delal tudi v eni od naših svetovalnih institucij (naslednici bivšega državnega revizijskega zavoda, ki se seveda daj peča z organiziranjem poslovanja). Ta institucija je svoj razcvet doživela prav z uveljavitvijo zakona o združenem delu oz. po zaslugi vsesplošnega (brezglavega) ustanavljanja tozdov, ki so bili (to sedaj ni več tabu tema) največkrat oblikovani izključno po volji in merilih vladajočih oblastnih struktur. S pomočjo te svetovalne institucije so tako nastali razen cele vrste povsem zgrešenih tozdov tudi nekateri »veliki« poslovni sistemi, saj je svoje naročnike iskala zlasti med delovnimi organizacijami, v katerih so vladajoče sile zunanjo (»strokovno«) pomoč potrebovale za verifikacijo svojih megalomanskih projektov. Ves ta balast našega gospodarskega pa pomaga ta institucija vzdrževati še dandanes, čeprav je že dalj časa znano, da so poslovno gledano vsi ti sistemi (tozdi, velike DO in sozdi) povsem zgrešena

naložba in so (bili ter bodo) samo cokla pri hitrejšem razvoju gospodarstva. Danes je več kot očitno tudi to kruto dejstvo, da se predvsem po zaslugi vseh teh sistemov, z našim gospodarstvom nismo pravočasno in ustrezno vključili v razviti svet (zlasti v Evropi).

Pravkar povedano lahko podkrepim tudi s primerom velike trgovsko proizvodne delovne organizacije, ki je postala »velika« predvsem po zaslugi splošne evforije v času ustanavljanja tozdov in ekstenzivnega zaposlovanja, zlasti pri vodilnih in vodstvenih delovnih mestih (nekaj več kot 1000 zaposlenih v tej delovni organizaciji mora, denimo, preživljati blizu 100 direktorjev in celo armado drugih šefov). Zato ni čudno, da so v gospodarski zbornici v eni svojih zadnjih analiz ugotovili, da ta delovna organizacija drži »nos nad vodo« samo še po zaslugi zdajšnje nore inflacije (in neurejenih trgovskih marž), medtem ko je njen razvoj v tem pogledu že dalj časa več kot zaskrbljujoč. Čeprav so v omenjeni svetovalni instituciji vse to ugotovili tudi sami, so tej delovni organizaciji (seveda, v skladu z »naročilom«) kljub obstoječi (preveč glomazni) organiziranosti predlagali ustanovitev še enega tozda. Z njim bi se, seveda, odprla tudi nova (šefovska) delovna mesta, s čimer bi se (to je bil tudi osnovni namen) še bolj utrdila tudi oblast obstoječe vodilne strukture te delovne organizacije. ...

Socialistični mastodonti. Iz teh navedb je na podlagi povedanega v prvem poglavju mogoče razbrati, da gre za svetovalno institucijo s kratico ZOP. Omenjeni primer pa se nanaša na ljubljansko delovno organizacijo *Metalka*, ki je bila takrat eden od tako imenovanih socialističnih »mastodontov« (predpotopna žival), vodil pa jo je znani Joško Štrukelj iz Nove Gorice. Krožile so govorice, da je brez pomislekov ustanovil tudi nov tozd, če je moral zaposliti kakega »uglednega« prijatelja. V tej megalomanski delovni organizaciji je s strani ZOP sodeloval tudi avtor pri izvajanju projektne naloge za izboljšanja planiranja njihovega poslovanja z (mikro)računalniško podporo. Vendar je imel že od vsega začetka velike težave z njihovimi zaposlenimi (vodji posameznih služb), ker so planiranje razumeli samo tako, kot je bilo predpisano z Zakonom o združenem delu, ne pa kot sredstvo za udejanjanje politike delovne organizacije. Zato so nameravali dati na mikroročalnike kar njihove tedanje »plahte« z vsemi mogočimi podatki, ki so jih »peš« pripravljali že leta nazaj (in jih potem nihče ni bral), namesto da bi po avtorjevi zamisli v plane vgradili samo najbolj pomembne poslovne cilje (samo izbrane najbolj značilne podatke). Razen tega so imeli tudi povsem zgrešene pojme o vlogi in vsebini informacijskega sistema, kar se je potrjevalo zlasti v pripravljanju številnih podatkov, ki jih ni potreboval nihče. Te spore je ob avtorjevem suspenzu izrabil tudi direktor ZOP in jih označil kot »škodljivo delo pri naročnikih«. Vendar po avtorjevem odhodu v ZOP niso imeli nikogar, ki bi ga lahko zamenjal pri izvajanju te projektne naloge. ...

3. Vsa ta »nesnaga« v naši družbi, ki je na tem mestu, seveda, ni mogoče podrobneje opisovati, se je zbirala in stopnjevala dolgo vrsto let. Zato jo bržkone tudi ne bo mogoče prav zlahka odstraniti, predvsem pa ne na načine, kot so si to (sodeč po doslej znanih predlogih ustavnih dopolnitev) nekateri zamislili (prejkone za temi predlogi stojijo tisti, ki so povzročili današnje krizno stanje, ki hkrati tudi predstavljajo vso to umazanijo). Učinkovito sanacijo naše družbe si je (v prisposobi povedano, zato pa tudi zelo nazorno) najlažje predočiti s pomočjo recepta, ki

velja za sanacijo jezera, v katerega se je stekala tudi blatna voda, zaradi česar je to jezero čez čas postalo motno in povsem nevitaino. Popolna in dokončna ozdravitev takšnega jezera je možna samo na en način, in sicer: iz njega je treba začasno iztočiti vso vodo, odstraniti celoten sloj blata in druge nesnage, njegovo dno prekriti z ustreznim gradivom (peskom) in vanj nato spustiti samo svežo (in zdravo) vodo. Ta recept imam vedno v mislih, ko razmišljam o možnih (?) rešitvah za sedanje krizno stanje naše družbene skupnosti. Kot pa sem že na začetku omenil, me torej k temu pisanju ni spodbudil samo problem oglaševanja, temveč precej bolj same razmere, v katerih ti oglasi nastajajo. Zato nameravam to priložnost izkoristiti (na kratko opisane primere pa kot iztočnico) predvsem za to, da bom na kratko predstavil nekatere drugačne (veliko bolj radikalne, pa zato tudi precej bolj učinkovite) predloge za preseganje obstoječega kriznega stanja v naši družbi. ...

Polovičarsko saniranje. Na navedeni primer »sanacije jezera« kaže opozoriti zaradi dejstva, da se pri nas pristojni večinoma zatekajo k izumetničenim (neživljenjskim) rešitvam, namesto da bi iskali ustrezne zglede zlasti v delovanju naravnih sistemov. Na podlagi tega primera bi taka neživljenjska rešitev pomenila to, da bi zamenjali samo del jezerne vode in na nekaterih najbolj dostopnih mestih morda odstranili še njegov mulj. Vendar so take polovičarske (kompromisarske) in zato tudi neučinkovite rešitve pri nas nekaj povsem običajnega. Tako se je dogajalo ves čas v naši preteklosti, in se še vedno dogaja. ...

Zlasti v zadnjem času smo lahko pričeli cell vrsti bolj ali manj kritičnih razprav o naši stvarnosti (trpki preteklosti, kruti sedanjosti in zastrašujoči prihodnosti) ter tudi o ukrepih, ki naj bi nas izvlekli iz sedanje gospodarske, politične in družbene krize. O vsem tem je bilo popisanega že veliko papirja in izrečenih mnogo besed, tako da mi zato tudi ni treba povzemati niti poglavitnih dejstev za te hude, toda, žal, povsem točne ugotovitve. Tovrstna razglabljanja so bila posebej intenzivna zlasti pred in po zloglasnem 15. maju (dnevu »X«, kot so ga nekateri imenovali), ko se je javnost seznanila z napovedanimi ukrepi ZIS, s katerimi naj bi med drugim dokončno zaustavili že več let trajajoče drsenje voza našega gospodarstva. Kot smo nekateri pričakovali, pa nam tudi ta odrešilni dan (skladno s pregovorom »tresla se je gora, rodila pa miš«) ni prinesel nič novega oz. nič takega, česar ne bi že poznali iz mnogih prejšnjih podobnih situacij. Vse kaže, da napovedanega preobrata (vožnje navkreber) v našem gospodarskem sistemu tudi tokrat ne bo in bo zato naš gospodarski voz vsaj še precej časa lahko drsel po znanih in ustaljenih ter povsem zavoženih kolesnicah. Kam nezadržno drsi ta voz, pa sedaj itak že vsi dobro vemo in glede tega tudi ne kaže izgubljati besed. Zato samo še največji naivneži lahko pričakujejo, da se bo pri nas karkoli tudi dejansko spremenilo na bolje. ...

Zamegljevanje dejanskega stanja. Na navedeni dan naj bi takratni zvezni izvršni svet sprejel dolgoročni gospodarski program, s katerim pa so bržkone nameravali le zamegljiti tedanje zelo neugodne razmere. ...

Na enake ali samo podobne izide smo se v dolgih letih tovrstnih pričakovanj (vsaj pri meni se porajajo in tudi ugašajo že vsa sedemdeseta in osemdeseta leta) lahko že povsem privadili in nas zato tudi ne bi smeli več vznemirjati. Precej bolj

nas lahko vznemirja dejstvo, da kljub veliko večji odprtosti naše družbe zlasti v zadnjem času (ko padajo tudi poslednji tabuji) še vedno ne moremo (ali pa ne upamo) reči »bobu bob« in »popu pop«. To zlasti velja za tisto pisanje v našem tisku, v katerem bi bilo treba brez »dlake na jeziku«, tako kot pri analizi naših problemov, spregovoriti tudi o realnih poteh in izhodih iz obstoječega kriznega stanja. O tem je namreč mogoče (nekaj) prebrati le »med vrsticami« in še to samo v nekaterih prispevkih, medtem ko se večina avtorjev tovrstnim temam (hote ali nehoti) spretno izogiba. Zato nameravam v nadaljevanju strniti nekatera takšna razmišljanja, ki smo jih »med vrsticami« lahko že večkrat prebrali in zato tudi niso nobena novost. Novo je morda samo to, da sem za nazorno predstavitev teh razmišljanj uporabil idejo iz domiselne in tudi zelo odmevne akcije slovenskega turističnega gospodarstva, pri kateri uporablja slogan: »Iščemo dobrega gospodarja«. Na to zamisel sem pravzaprav prišel ob podatku, da bi bilo samo za tolminsko gospodarstvo potrebnih več kot 100 oglasov, s katerimi bi samo za najbolj zanemarjene turistične objekte v tej občini poiskali boljšega gospodarja. Tako se mi je porodila ideja za podoben oglas, ki pa bi veljal kar za celo naše gospodarstvo, saj bi na ta način z njim lahko preprečilo poplavo teh oglasov. Ob tem pa se zavedam, da sem s tem svojim oglasom morda tudi sam povzročil še eno medijsko nesnago, pri čemer se, seveda, tolažim z (dobrim) namenom tega onesnaževanja. Upam tudi, da mi avtorji podloge za ta oglas v Studiu Marketing Delo ne bodo preveč zamerili, da pri tem uporabljam tudi njihove izvirne ideje.

Izzivalen oglas. Zaradi boljšega razumevanja kaže pripomniti, da so se v tistem času taki (celostranski) oglasi pogosto pojavljali v skoraj vseh pomembnejših revijah. Kot dober primer kaže spomniti na enega takih oglasov glede problema (že dolga leta) zanemarjenega večjega ribnika v dokaj urejenem mestnem parku Tivoli. Tako so pod fotografijo tega zaraščenegega ribnika z razpadajočo čolnarno s kratkim besedilom »iskali dobrega gospodarja«, ki bo odstranil to ljubljansko sramoto. Vendar so bili ti oglasi večinoma neuspešni, saj je tudi ta ribnik po enajstih letih še vedno prav tak, kot je bil na tej sliki. Tako je avtor za podlogo uporabil kar enega takih oglasov: na mesto fotografije je nalepil opis stanja družbene lastnine, spodaj še svoje besedilo, vse drugo pa je ostalo nespremenjeno. Pravzaprav je avtor naredil le še dve korekturi: besedo 'dobrega' je prelepil z besedo »novega«, pod podpis 'Slovenija Moja dežela' (z lipovim listom za besedo 'moja') pa je spodaj še dodal: »(demokratska država)«. Avtorjev oglas je bila tako že prirejen za fotokopiranje, da bi bile s tem še bolj poudarjene vse spremembe glede na izvirne oglase. Na ta način naj bi izstopila tudi vsa poglavitna sporočila tega oglasa, zlasti pa navedbi 'nov gospodar' in 'Slovenija demokratska država'. Slednje je, seveda, pomenilo tudi samostojnost (odcepitev) Slovenije, kar s sloganom 'Moja dežela' nikoli ni bilo mišljeno (čeprav je zlasti beograjski tisk pri njem opozarjal prav na to dejstvo).

Iščemo novega gospodarja

DRUŽBENA LASTNINA

TA MATERIALNI TEMELJ DELAVSKEGA SOCIALISTIČNEGA SAMOUPRAVLJANJA V LETU 1988, PO 40 LETIH OBSTOJA IN SLAVOSPEVOV, ODSEVA KOT VZROK ALI POSLEDICA V:

- DEPLASIRANEM EKONOMSKEM SISTEMU Z BLIZU 200 ODSOTNO LETNO INFLACIJO IN VEČ KOT 10.000 KRAT RAZVREDNOTENO NACIONALNO VALUTO,
- BREZCILJNEM IN NEMOTIVIRANEM GOSPODARSTVU Z VEDNO VEČJO ZAOSTALOSTJO IN NEZAPOSLENOSTJO,
- BORBI DELAVSKEGA RAZREDA ZA GOLO PREŽIVETJE KOT V MEZDNIH ODNOSIH PRED 100 LETI,
- GLOBOKI GOSPODARSKI, POLITIČNI IN DRUŽBENI KRIZI, KI JO MERODAJNI OČITNO NE ZNAJO ALI PA SPLOH NOČEJO ODPRAVITI.

Stanje sredi leta 1988, ki se iz dneva v dan slabša ...

ZATO IŠČEMO NOVEGA GOSPODARJA ZANJO, KI BO (NEMUDOMA):

- SPREMENIL (NE)DRUŽBENO LASTNINO V DRŽAVNO (KAR TUDI JE) IN JO OPLEMENITIL Z ZASEBNO LASTNINO
- ORGANIZIRAL SODOBNO TRŽNO GOSPODARSTVO NA OSNOVI LASTNINE DELOVNIH IN POSLOVNIH SREDSTEV
- ODPRAVIL NEUČINKOVITOST IN BALKANSKO MENTALITETO TER ZAOSTALOST V GOSPODARSKEM SISTEMU
- POVRNIL DELAVCEM ZAUPANJE V DOBRU IN USTVARJALNO DELO TER JIH ZANJ TUDI POŠTENO PLAČAL
- VZPOSTAVIL DEMOKRATIČNO DRUŽBENO OKOLJE NA OSNOVI PLURALIZMA DRUŽBENIH INTERESOV IN ODNOSOV

Slovenija
Moja dežela
(demokratična država)

S tem pojasnilom bo bržkone bolj razumljiv smisel in namen podobnega oglasa, ki pa naj bi veljal kar za celotno gospodarstvo, njegovo takratno podobo pa naj bi ponazorilo tedanje stanje družbene lastnine. ...

Pričujoči oglas, v katerem je na pragu 21. stoletja namesto fotografije (v izvorniku) s prisposodbo družbene lastnine (kot dežurnim krivcem in tudi našim poglavitnim rezultatom) ponazorjeno sedanje krizno stanje, pri čemer so strnjene tudi poglavitne rešitve zanj, lahko govori že sam po sebi. Ker za podrobnejše opisovanje tega stanja sredi leta 1988, ki se iz dneva v dan še bolj zaostruje in slabša,

bržkone sploh ni treba izgubljati besed, naj zelo nakratko komentiram samo nakažane rešitve, ki iz samega besedila morda niso dovolj jasne, in sicer:

- 1) Sprememba (ne)družbene lastnine v državno lastnino, kar je v svojem bistvu (in po ugotovitvah mnogih uglednih ekonomistov) že sedaj, je potrebna predvsem zato, ker je mogoče le na ta način preprečiti njeno anonimno uporabo brez kakršnekoli odgovornost zanjo in s tem tudi njeno nadaljnje propadanje. Za smotrno uporabo in rast državne (oz. naše skupne) lastnine pa morajo itak biti odgovorne (z neposrednimi volitvami izvoljene) oblastne strukture tako v gospodarstvu kot tudi na vseh drugih ravneh, kar morajo, seveda, jamčiti tudi s svojo »glavo«. Zato so po mojem globokem prepričanju razglabljanje o vseh (mogočih in nemogočih vrstah) družbene lastnine, ki smo jim priča v zadnjem času, samo čista izguba časa oz. »ples mačke okrog vrele kaše«. Seveda, pa je treba tesno ob bok družbeni lastnini postaviti (s povsem enakimi pravicami in obveznostmi) tudi zasebno lastnino (oz. kapital). To pa navsezadnje tudi pomeni, da med vrednostnimi papirji (o katerih zadnje čase razglabljajo celo v partijskih krogih), s katerimi bi zagotovili potrebno migracijo zasebne lastnine (kapitala), pridejo v poštev predvsem delnice. Samo na ta način bo namreč mogoče aktivirati velike prihranke prebivalstva in privabiti tudi nova tuja vlaganja. Zato je razmišljanje o aktiviranju teh prihrankov in pridobitvi tujih vlaganj v pogojih kakršnekoli (anonimne) družbene lastnine čista utopija. ...

Previdno o privatni lastnini. V tistem času bi bilo preveč bogokletno zapisati, da je treba družbeno lastnino neposredno spremeniti v zasebno (privatno). Vendar tudi avtorjeva zamisel o predhodni spremembi družbene v državno lastnino ne bi bila tako slaba, saj bi v tem primeru država veliko lažje preprečevala njeno odtujevanje (seveda, če bi to sploh hotela). Navedbe glede 'delnic' se danes gotovo ne zdijo nič posebnega, vendar so bile v tistem času tako kot zamisli o privatni lastnini strogo prepovedane. ...

- 2) Za organiziranje sodobnega tržnega gospodarstva, seveda, ni dovolj zgolj verbalno priseganje nanj, temveč povsem konkretna dejanja. Temeljni pogoj za uvedbo tržnega gospodarstva pa je preobrazha (anonimne) družbene lastnine v državno in njeno oplemenitenje z zasebno lastnino. V takšnih pogojih poteka vmešavanje državnih organov v tržno gospodarstvo samo v skladu z njihovimi kompetencami in odgovornostjo za ustrezno rast lastnine, ki jim je zaupana v upravljanje. V kolikor ti organi ustrezno skrbijo za rast državne (skupne) lastnine oz. kapitala, s tem v pogojih tržnega gospodarstva hkrati zagotavljajo tudi ustrezno rast zasebne lastnine (kapitala). Razliko med prvim tržnim gospodarstvom in našim obstoječim pa si je najlažje predočiti s primerjavo vsebine medijev (katerega koli) pri nas z istovrstnim medijem v kateri od zahodnih držav s prvim tržnim gospodarstvom. Pri nas tako v večini medijev do onemoglosti razpredamo o vseh mogočih in nemogočih gospodarskih temah, ki so v pogojih pravega tržnega gospodarstva izključna domena poslovnih krogov in subjektov. Primerjave rezultatov enega in drugega gospodarstva pa zlasti zadnje čase itak lahko zdržijo samo še (duševno) najbolj trpežni. ...

Tržno gospodarstvo le na papirju. Navedeno v celoti velja tudi glede sedanjih razmer, saj tržno gospodarstvo pri nas tako kot takrat še vedno deluje samo »na papirju«. Po drugi strani pa se tudi vsebina sedanjih medijev glede na takratne razmere ni veliko spremenila. Edina razlika je v razbohotenju tako imenovanega »rumenega tiska«, saj nekdanj o krutem vsakdanjiku mediji sploh niso smeli pisati, danes pa jim za vse take zadeve celo primanjkuje prostora in pišejo le še o največjih stvareh. ...

3) *Za ustrezno delovanje pravega tržnega gospodarstva je, seveda, potrebna tudi povsem drugačna učinkovitost (produktivnost) kot smo je vajeni pri nas, ki je tudi povsem logična posledica (rezultat) uveljavljenega ekonomskega sistema. Mislim, da v tem pogledu tudi v Sloveniji že dolgo nismo več izjema in zgled drugim našim republikam, saj se je tipično jugoslovanska (oz. balkanska) neučinkovitost in mentaliteta močno razrasla tudi v slovenskem prostoru. To je med drugim tudi (neizogibni) rezultat naše zgrešene pretekline politike (bratskega druženja v jugoslovanskem prostoru), zaradi česar se je v zadnjem času med drugim v Sloveniji mogoče naučiti najbolj razširjena jezika jugoslovanskih narodov (srbohrvaškega in albanskega) že kar na cesti (če drugih priložnosti, ki smo jim priče zadnje čase niti ne omenjam). Ne nazadnje moram zapisati še to, da v učinkovitem tržnem gospodarstvu tudi ni ne časa ne mesta za nekatere tipično jugoslovanske iznajdbe, s katerimi se sicer že nekaj časa ne hvalimo več, jih pa še vedno zelo skrbno čuvamo (in ponekod tudi še malikujemo). Mislim namreč, da je že napočil čas za ukinitvev eksperimenta, ki mu pravimo delavsko samoupravljanje. To svojo (sicer zelo bogokletno) misel naj podkrepim samo z mnenjem japonskega strokovnjaka, ki je pri nas (tako v Sloveniji kot tudi v drugih republikah) dalj časa raziskoval to naše eksperimentiranje, pri čemer je naše samoupravljanje spoznal celo precej bolje, kot ga poznamo sami. Na moje vprašanje, če bodo karkoli od teh spoznanj lahko uporabili tudi v japonskem gospodarstvu, mi je (dovolj zgovorno) odvrnil, da je ideja sicer dobra in tudi zanimiva, vendar bi bila njena uresničitvev (kot je to zamišljeno pri nas) za njih odločno predraga. K temu lahko dodam še drugo podobno (in še bolj konkretno) oceno, po kateri nas naša obstoječa samoupravna birokracija v povprečju na delovno organizacijo (s štirimi tozdi in okrog 1000 zaposlenimi) v enem letu stala približno 400.000 dolarjev. Tako postane tudi razumljivo, zakaj si tovrstnih stroškov ne morejo privoščiti niti (bogati) Japonci. ...*

Ukinitev nesmislov socializma. Navedena misel o ukinitvi »delavskega samoupravljanja« (podobno kot malo kasneje zapisana misel o ukinitvi zveze komunistov) je bila v tistem času podobna skoku z nebotičnika, vendar jo je bilo treba enkrat tudi povsem jasno napisati. Še zlasti ob podatku, da si takega eksperimenta niso mogli privoščiti niti bogati Japonci. ...

4) *V nakazanih pogojih (tržnega) gospodarjenja tako tudi ne bi bilo več problema kot je, denimo, ustrezno motiviranje delavcev za dobro in ustvarjalno delo ter kako delavce za takšno delo tudi ustrezno plačati. Tako bi tudi njihove stavke, ki smo jim priča danes (pravi plaz teh stavk pa lahko pričakujemo že v kratkem), dobile povsem drugo (pravo!) vsebino in pomen. Zaupanje*

delavcev v to, da si z dobrim in ustvarjalnim delom hkrati zagotavljajo poleg sedanosti tudi svojo prihodnost, pa bi najlažje povrnili (v kolikor so le-tega sploh kdaj imeli) z možnostjo vlaganja njihovih prihrankov (kapitala) v širitev in posodabljanje materialne podlage njihove delovne organizacije. Na ta način bi se kaj hitro lahko uresničila tudi sedanja (čisto utopična) razmišljanja, da je nekaj podobnega mogoče pri delavcih doseči tudi v pogojih obstoječe (ali pa kakršne koli) družbene lastnine. ...

Napoved plazu stavk. Iz navedenega je moč razbrati, da so bile napovedi o razraščanju stavk pravilne in so se, žal, uresničile celo v večjem obsegu, kot jih je bilo mogoče pričakovati takrat. Vendar je treba resnici na ljubo priznati, da se nam o stečajih v tako velikem obsegu takrat ni niti sanjalo. ...

5) *Za uresničitvev vsega zgoraj navedenega pa je, seveda, nujno potrebno ustrezno demokratično družbeno okolje, ki temelji na dejanskem (in ne zgolj deklariranem) pluralizmu vseh družbenih interesov in odnosov. Zato se tudi ne morem igrati »slepih miši«, oz. da ne bi ob tem jasno zapisal še to (prav tako bogokletno) misel, da je eden obveznih pogojev za vzpostavitev zares demokratičnega okolja med drugim tudi ukinitvev obstoječe zveze komunistov (zgolj ukinitvev njenega monopola bi bila po mojem mnenju samo polovična rešitev). Slednja je (bodisi v sedanji ali pa v pretekli podobi) že tako in drugače odigrala svojo vlogo, medtem ko so dobro znani tudi vsi rezultati in (dolgoročne) posledice teh iger. Za ponovno združevanje (pravih) komunistov pa so v demokratičnem družbenem okolju itak na razpolago povsem enake možnosti in pogoji kot za vse druge podobne interesne sfere. Vse je namreč odvisno od obsega zaupanja ali podpore, ki jo ima takšna združba oz. si jo mora šele izboriti med državljani, ki tvorijo takšno demokratično skupnost. ...*

Ukinitev socialističnega dežnika. Z navedenim besedilom je bilo med vrsticami povedano, da je treba ukiniti »dežnik«, ki ga je takratna Socialistična zveza držala nad vsem političnim dogajanjem, in vzpostaviti večstrankarski sistem. Žal, se je že kmalu zatem ta misel izrodila tako, da so vse potrebne politične stranke ustanovili kar tedanji komunisti, pri čemer so jim učinkovito pomagali tudi številni naivneži. Da tega sploh niso vedeli, pa lahko danes pripovedujejo le svojim otrokom. ...

Bržkone moram dovolj jasno zapisati še to misel, ki je sicer razvidna tudi iz samega oglasa, da si je uresničitvev zgornjih poglavitnih rešitev (sicer ne prav zlahka, pa vendarle) mogoče zamisliti samo v okviru popolnoma suverene in demokratične države, brez kakršnegakoli vmešavanja neke druge podobne skupnosti, s katero mora biti vsaka država itak (tako ali drugače) povezana. Zato je razmišljanje o uresničitvi teh zamisli v okviru obstoječe jugoslovanske skupnosti po mojem mnenju lahko zgolj utopija in čista izguba časa. To kruto dejstvo je meni jasno že dalj časa, medtem ko za takšna grenka spoznanja vsaj v zadnjem času na srečo ni treba več navajati posebnih argumentov.

Na koncu naj nekatera svoja razmišljanja (zlasti pa zamenjavo besede »dobe« z »nov« v pričujočem oglašju) podkrepim še s staro kmečko modrostjo oz. pregovorom, ki se glasi nekako takole: »Velike kmetije, ki je pričela propadati, ni-

koli ne more rešiti gospodar, ki je povzročil njeno propadanje, pa čeprav se še tako trudi. Takšno kmetijo lahko v zelo kratkem času reši samo popolnoma nov gospodar!«.

Ime avtorja, l.r.

***

Očitno prevelik zalogaj. Navedba »popolnoma suverena in demokratična država« je z drugimi besedami, seveda, pomenila odcepitev Slovenije iz okvira tedanje skupne države. Vse te navedbe pa so bile za tisti čas prejkone prevelik zalogaj tudi za revijo *Mladina*. Ne spominjamo se namreč, da bi nekdo v tistem času izrekel take javne zahteve za ukinitvev monopola zveze komunistov in delavskega samoupravljanja ter odcepitev Slovenije. Zato smo bili vnaprej prepričani, da tega besedila gotovo ne bodo hoteli objaviti v celoti, medtem ko smo bili glede vseh drugih navedb precej bolj optimistični.

Vendar z njihove strani potem ni bilo nobenega odziva, kar nas je tudi presenetilo. Pričakovati je bilo moč vsaj kratek pisni odgovor, v katerem bi se zahvalili za ponujeno sodelovanje in se izgovorili na pomanjkanje prostora, drugačno uredniško politiko, ali nekaj podobnega. V najslabšem primeru bi lahko sledil vsaj telefonski klic in zahteva za morebitno pojasnilo napisanih trditev. Vendar se ni zgodilo nič takega, članek pa očitno ni končal v smeteh. Kot bo razvidno v šestem poglavju, je bil ta članek poslan pristojnim v *Službo državne varnosti*, kar pa ne sme presenečati. Ob pojasnjevanju afere *JBTZ* v okviru parlamentarne komisije (o tem bo govor v osmem poglavju) je bilo namreč ugotovljeno in tudi javno objavljeno, da je bil tedanji glavni urednik *Mladine* že dalj časa njihov tajni sodelavec.

5. Priložnost za nov sedežni red okrog oblastniškega korita

Prve demokratične volitve

Priložnost za nove politike. Leto 1990 je zagotovo prišlo v zgodovino slovenskega naroda predvsem zato, ker so se takrat »zgodile prve demokratične volitve« po končani drugi svetovni vojni in osvoboditvi Slovenije v letu 1945, ko se je potem začela 45 letna vladavina prejšnje komunistične oblasti v okviru nekdanje skupne države. Ker so vsi ti dogodki dobro znani in jih zato tudi ne nameravamo obnavljati, kaže dodati samo to, da so se po spremembi tovrstne zakonodaje oblikovale mnoge nove politične stranke, medtem ko so se bivše samo preimenovali. Izmed novih političnih strank velja omeniti samo *Slovensko demokratično zvezo (SDZ)*, *Socialdemokratično zvezo Slovenije (SDZS)*, *Slovenske krščanske demokrate (SKD)*, *Slovensko kmečko zvezo (SKZ)*, *Liberalne demokrate (LD)* in *Zelene Slovenije (ZS)*, ki so se povezale v tako imenovani *Demos* (kratica je pomenila *DEMokratično Opozicijo Slovenije*) - *Združeno opozicijo*. Taki odločitvi je, menda, botrovala preučitev takratne volilne zakonodaje in spoznanje, da bodo stranke združene opozicije dobile več volilnih glasov in s tem mandatov, če bodo na volitvah za delegate v takratne (tri) zore *Skupščine Republike Slovenije (RS)* nastopile enotno. Za predsednika te nove združbe so izvolili dr. Jožeta Pučnika, ki je takrat že predsedoval stranki *SDZS*. Kot mnogi vedo, se je dr. Pučnik (dokaj znan slovenski disident) le malo pred tem vrnil iz Nemčije, kjer je živel in delal vrsto let. Poleg njega so se takrat iz skoraj popolne anonimnosti (razen Janeza Janše in Igorja Bavčarja) dvignili tudi mnogi drugi politiki, ki jih lahko v politiki večinoma srečamo še danes.

Napovedi o ugodnem volilnem izidu *Demos*a so se potem tudi uresničile, saj je ta združena opozicija na volitvah potem tudi dosegla relativno večino volilnih glasov. Vendar je bila *Demos*ova »večina« najbolj izrazita samo v takratnem *Družbenopolitičnem zboru*, v *Zboru občin* je bila skoraj zanemarljiva, medtem ko so bili *Demos*ovi predstavniki v *Zboru združenega dela* v manjšini. Že iz tega podatka je razvidno, da takratni *Demos*ovi politiki gospodarskemu področju in tovrstnim problemom niso pripisovali dovolj pozornosti, saj bi v nasprotnem primeru lahko brez težav dosegli večino tudi v tem zboru. Bivši komunisti pa so že takrat zelo dobro vedeli, da tega področja nikakor ne smejo izpustiti iz svojih rok, kar je bilo kasneje tudi odločilnega pomena.

Predlog za aktivno sodelovanje. Na tem mestu velja pripomniti, da je bil avtor tedaj že nekaj mesecev včlanjen v *SDZS*, ki je bila na podlagi precej spremenjenega zakona ustanovljena med prvimi novimi političnimi strankami. Zanj se je odločil po eni strani zaradi programa te stranke, ki je bil najbližji (vendar ne povsem) njegovemu razumevanju demokracije, in ker v vrhu te stranke ni opazil nobenega vidnejšega pripadnika bivšega (komunističnega) sistema. Po drugi strani je ta stranka avtorja pritegnila šele po zamenjavi v njenem vodstvu, ko je dr. Jože Pučnik zamenjal njenega prejšnjega predsednika Franceta Tomšiča. Slednjega se nekateri verjetno spominjajo kot znanega

»litostrojskega sindikalista« in voditelja znane litostrojske stavke pred poslopjem slovenske skupščine (konec leta 1987), ki se je nato zavoljo mraza končala v največji dvorani Cankarjevega doma in tako povzročila tudi precej stroškov (za čiščenje sedežev zaradi umazanih in zamaščenih delovnih kombinezonov). Imenovani je že takrat dal pobudo za ustanovitev socialdemokratske stranke pri nas (za njenega predsednika je kar sam predlagal dr. Franceta Bučarja), vendar je bila nato ustanovljena šele dve leti pozneje.

Ker se avtor pred volitvami ni hotel udeleževati nobenih strankinih zborovanj (imela so namreč zgolj politično vsebino in so bila razen tega tudi slabo pripravljena), je šele po objavljenem izidu volitev ponudil stranki SDZS tudi svoje aktivno (strokovno) sodelovanje. To je sicer storil že ob svoji včlanitvi v stranko SDZS, saj je navedel več strokovnih področij za morebitno aktivno sodelovanje, vendar tega očitno nihče ni bral (ali pa so svoje aktivne sodelavce izbirali po drugačnih merilih). Kakorkoli že, na naslovu stranke SDZS je avtor že nekaj dni po prvih demokratičnih volitvah osebno oddal naslednje pismo:

Datum: 10. 4. 1990

Socialdemokratska zveza Slovenije

- v roke gospoda predsednika dr. Jožeta Pučnika

Zadeva: Pobuda in predlog za učinkovito razrešitev ključnega problema slovenskega gospodarstva

Cenjeni gospod predsednik,

Najprej se želim opravičiti, ker vas nadlegujem s tem pisanjem, čeprav se osebno ne pozna. Za ta korak pa sem se po tehtnem premisleku vendarle odločil, ker v njem vidim pravzaprav edini način, da vam najlažje in tudi najhitreje pojasnim zgoraj navedeno pobudo oz. predlog. Trdno sem namreč prepričan, da bo način reševanje gospodarskih problemov oz. sanacije slovenskega gospodarstva že takoj po končanih volitvah lahko usodnega pomena za naše preživetje in tudi obstoj slovenske državnosti. Takoj pa moram tudi poudariti, da reševanje problema, na katerega želim opozoriti, po mojem mnenju ne kaže uporabiti tudi v sklepnem delu predvolilnega boja, ker bi se s tem lahko ostrina rešitve preveč hitro skrhalo.

Predvidevanje ključnega problema. Iz navedenega je razvidno, da je avtor že takrat dobro predvidel usodni pomen urejanja gospodarskih vprašanj, ki so jih takratni Demosovi politiki očitno zelo podcenjevali. Glede na njihovo izobrazbo (večinoma so izhajali iz socioloških, filozofskih in pravnih strokovnih krogov) to ni bilo tudi nič čudnega. ...

Glede na to, da me bržkone ne poznajo tudi vaši najbližji sodelavci bodisi v vaši stranki oz. v Demosu (doslej se namreč namenoma nisem želel ukvarjati s politiko temveč samo s strokovnim delom), moram na začetku, seveda, nekaj povedati tudi o sebi oz. o svojem dosedanjem delu. V ta namen prilagam dvoje gradiv, kjer boste iz prvega lahko ugotovili mojo globalno vizijo za rešitev obstoječih gos-

podarskih problemov oz. za saniranje slovenskega gospodarstva, iz drugega pa boste med drugim razbrali tudi vzrok, zakaj se ne želim več ukvarjati s politiko, temveč zgolj samo z resnim strokovnim delom. K tema gradivoma pa samo še tole:

- na mojo pobudo najpomembnejšim občinskim oblastnim strukturam v Sloveniji za spreminjanje gospodarskih razmer (poslana je bila koncem leta 1987 v 30 občin) nisem dobil nobenega odgovora, medtem ko sem (preko znancev) izvedel, da je bil tak pač njihov skupni dogovor (na sestanku pri predsedniku Izvršnega sveta SRS Šinigoju);*
- iz zahteve RSNZ-ju za vpogled v podatke, ki me kot kužna klica spremljajo že blizu 30 let, je razvidno, da sem verjetno prav zato, ker sem se pri svojem delu vedno zavzemal za vestno, dovolj strokovno in učinkovito delo, večkrat naletel na odpor in nerazumevanje kot pa na podporo in sprejem takega pristopa, pri čemer sem v vsakem delovnem okolju slej ko prej prišel v resne težave z obstoječo oblastno strukturo (zlasti s komunisti);*
- zaradi čedalje pogostejših in čedalje nižjih udarcev, ki sem jih bil deležen zlasti v obdobju zadnjih 10 let (zaradi njih je žal, prišlo pred 3 leti tudi do razveze mojega zakona), in ker sem dokončno obupal nad tem, da bi se v tem pogledu razmere lahko pri nas bistveno spremenile, sem se nedavno tega odločil, da bom že v kratkem odšel v tujino in skušal pričeti vse znova v povsem novem okolju (verjetno tudi v svojem prvotnem poklicu).*

Dogodki v zadnjih dneh, predvsem pa po mojem mnenju dokaj uspešen in razmeroma prepričljiv nastop Demosa v predvolilnem boju, pa me navajajo k spoznanju, da bi se omenjene razmere pri nas vendarle lahko pričele korenito spreminjati. Jamstvo za to je nenazadnje tudi program Demosa za področje gospodarstva, ki je po mojem mnenju dobro zastavljen in je tudi dovolj realen. Zato sem sklenil, da vam v tem kontekstu ponudim tudi svoje aktivno sodelovanje oz. svoja razmišljanja v tej zvezi, ki izhajajo iz mojega dolgoletnega in zelo dobrega poznavanja dejanskih razmer na tem področju. ...

Namerno laskanje Demosu. Kot je razvidno je bilo k pismu priloženo gradivo, ki je bilo navedeno v drugem poglavju (pismo občinskim izvršnim svetom), poleg njega pa že zahteva za vpogled v avtorjev dosje, ki je navedena v naslednjem poglavju. Na ta način se je avtor hotel izogniti pojasnjevanju teh okoliščin, saj bi se s tem ponudba za sodelovanje spremenila v nekaj povsem drugega. Čeprav je bila navedba glede nameravanega odhoda v tujino izrečena zelo iskreno, pa to ni mogoče reči za navedbe glede (laskave) ocene Demosovega programa za področje gospodarstva. Že bežen pregled njihovega programa je namreč pokazal, da za to področje bodisi sploh nimajo ustreznih ljudi ali pa tem problemom ne namenjajo nobenega pomena. Vendar tega spoznanja ni bilo mogoče tudi jasno zapisati, čeprav je avtorja pri tem »roka zelo srbel«. ...

Že dalj časa sem prepričan, da je fenomen »družbena lastnina« ključni vzrok za večino naših problemov tako na gospodarskem področju kot tudi širše. Zato bo osrednjega in tudi usodnega pomena kako bo razrešeno prav to vprašanje oz. na kakšen način bo družbena lastnina transformirana v zasebno (privatno) lastnino, predvsem na gospodarskem področju. Mislim namreč, da bo prav od načina razrešitve tega ključnega vprašanja odvisno, ali bo obstoječa (komunistična) oblastna

struktura tudi dejansko sestopila z oblasti na vseh ravneh (ne samo na republiški in občinski ravni), zlasti pa na mikro gospodarskem področju, ali pa bo s pomočjo že znane »kozmetike« (samo s prenovo) to oblast obdržala še vnaprej. Sprememba družbene lastnine v državno lastnino je (kot vsi dobro vemo) sicer potrebna in tudi nujna, nikakor pa to ne more biti dokončna oz. trajna rešitev.

Moja razmišljanja v tej zvezi kažejo, da je mogoče tudi problem transformacije družbene lastnine v zasebno rešiti razmeroma enostavno in neboleče, ob tem pa tudi zelo učinkovito ter brez vsake škode za širšo družbeno skupnost. Prepričan sem, da sem našel ustrezen model za rešitev tega ključnega vprašanja, pri katerem bo mogoče ob transformiranju družbene lastnine v zasebno zagotoviti:

- učinkovit in enostaven način upravljanja podjetja samo s strani lastnikov delovnih sredstev oz. kapitala (podjetja);
- dejanski sestop obstoječe oblastne strukture z oblasti na vseh ravneh v podjetju, pri čemer bi pri upravljanju podjetja lahko obdržali vse dosedanje poslovodne delavce, v kolikor so tudi dejansko usposobljeni za menežerja, in če sploh želijo prevzeti potrebno (osebno) tveganje pri upravljanju podjetja v popolnih tržnih gospodarskih razmerah;
- ustrezen vpliv vseh delavcev pri (so)upravljanju podjetja. ...

Model učinkovitega upravljanja. K tem navedbam kaže dodati, da je imel avtor takrat v mislih določbo v ustreznem privatizacijskem zakonu, po kateri bi morali vsi vodilni in vodstveni delavci v vseh podjetjih takoj po uvedbi zakona odkupiti določeno količino delnic podjetja (na primer, v višini najmanj petletnih njihovih osebnih dohodkov) bodisi z gotovino ali z najetjem hipotekarnega kredita v banki. V nasprotnem primeru, torej če ne bi hoteli odkupiti take količine delnic, pa bi morali takoj odstopiti s svojih položajev in jih prepustiti tistim, ki bi pač hoteli prevzeti takšno tveganje. Glede na zelo dobro poznavanje takratnih razmer v gospodarstvu, ki so bile takoj po volitvah leta 1990 v primerjavi z današnjimi kot noč in dan (danes so bistveno slabše!), bi bilo na ta način zagotovo mogoče obdržati veliko tedanjih strokovnjakov.

Mnogi smo še vedno trdno prepričani, da bi s takšno določbo v privatizacijskem zakonu lahko preprečili večino kasnejših stečajev in odtujitev družbenega premoženja. Zaradi dobrega poznavanja gospodarskih razmer in takratne politične oligarhije je namreč avtor domneval in nekako slutil, da se bo v nasprotnem primeru zgodilo prav to, kar se je potem tudi dejansko zgodilo. Vendar njegove takratne zelo črnogledne ocene možnih posledic ne predstavljajo niti petine posledic, ki so potem tudi dejansko nastale in se še vedno pojavljajo. ...

Cenjeni gospod predsednik, ker vas na tem mestu nočem posiljevati tudi s podrobnostmi vam predlagam, da najprej razmislite o moji pobudi oz. predlogu za aktivno sodelovanje pri razreševanju omenjenih problemov. V kolikor boste morebiti ugotovili, da bi bila moja pomoč koristna bodisi v okviru vaše stranke oz. pri realizaciji programa Demosa, me, prosim, o tem kar najhitreje obvestite. V tem primeru vam zagotavljam, da bom še enkrat razmislil o sicer že dokončni odločitvi glede mojega skorajšnjega odhoda v tujino. Če sem iskren, sem se namreč že večkrat ubadal z mislijo, da je prav škoda, ker mojega znanja in dolgoletnih delovnih

izkušenj pri nas nihče ne potrebuje, oz. da ne najdem prave poti in načina, kako bi vse to lahko postalo koristno tudi za našo širšo družbeno skupnost.

V pričakovanju kakršnegakoli odgovora vas prisrčno pozdravljam in vam, seveda, želim tudi uspeh v sklepnem delu vašega predvolilnega boja.

Ime avtorja, l.r.

***

Samo poglobitveni poudarki. Iz teh navedb je razvidno, da so bili v ponudbo za sodelovanje uvrščeni samo poglobitveni poudarki, ki bi morali naleteti na določen odziv. Vendar od dr. Pučnika kasneje ni bilo nobenega odgovora. Nekaj takega je bilo mogoče tudi pričakovati, saj je bil prav v tem času zelo zaposlen z volitvami za predsednika takratnega Predsedstva RS, saj je dr. Pučnik na njih kandidiral kot predstavnik Demosa. V tem smislu je izzvenela tudi avtorjeva misel, da teh problemov ne kaže izkoristiti v tem volilnem boju, temveč šele kasneje.

V drugem krogu teh volitev je predstavnik Demosa dosegel zelo slab volilni izid, medtem ko je bil za predsednika omenjenega predsedstva tako kot nekdanj spet izvoljen bivši predsednik CK ZKS. Očitno je dr. Pučnika tak izid zelo prizadel, saj tudi kasneje ni bilo z njegove strani nobenega odgovora ali telefonskega klica, po telefonu na sedežu stranke SDZS pa itak ni bil nikoli dosegljiv. Zato avtorju ni preostalo drugega kot to, da je dr. Pučniku poslal še eno pismo. Na sedežu te stranke (v kleti neke stanovanjske hiše) je namreč vladal tudi tak nered, da ne bi bilo nič čudnega, če bi se prvo pismo tudi izgubilo. Zato je bilo drugo pismo, ki je bilo zelo podobno prvemu, poslano po pošti kar na sedež Demosa, in sicer:

Datum: 18. 5. 1990

Demosa, Združena opozicija

- v roke gospoda predsednika dr. Jožeta Pučnika

Spoštovani,

Opravičujem se, če vas morebiti ponovno nadlegujem s tem svojim pisanjem. Pred več kot mesecem dni sem vam namreč (v pismu, ki sem ga osebno oddal na sedežu SDZS, v Sternenu 8) pomudil svoje aktivno sodelovanje pri uresničevanju Demosovega programa za področje gospodarstva oz. pri reševanju gospodarskih problemov in sanaciji slovenskega gospodarstva, vendar nanj nisem dobil nobenega odgovora. Ob tej ugotovitvi naj spet ponovim svoje globoko prepričanje, da bo način reševanja gospodarskih problemov oz. sanacija slovenskega gospodarstva že takoj po končanih volitvah lahko usodnega pomena za naše preživetje in tudi obstoj slovenske državnosti. ...

Ponovitev predlogov in pobud. V prej navedenem pismu je bil tako spremenjen samo njegov prvi odstavek, nato pa je bilo besedilo prvega pisma ponovljeno v celoti (zato ga tudi ni treba ponovno navajati). Tudi temu pismu je bilo priloženo enako gradivo kot prvemu, vendar tudi nanj kasneje ni bilo nobenega odgovora ali odziva.

Ponudba izvršnemu svetu

Ponudba predsedniku Demosove vlade. Ker je bilo moč pričakovati, da tudi na drugo pismo dr. Pučniku ne bo ustreznega odmeva, se je avtor odločil še za neposredno ponudbo za sodelovanje v okviru nove Demosove vlade, ki jo je sestavil in nato tudi vodil predsednik stranke SKD Lojze Peterle. Glede tega je namreč obstajal interni dogovor med strankami v okviru Demosa, da bo novo vlado (pravzaprav takratni Izvršni svet SRS) sestavila in vodila stranka, ki bo dosegla najvišji odstotek volilnih glasov, kar je nato uspelo stranki SKD. Čeprav je avtor Lojzeta Peterleta »poznal« le iz njegovih nastopov pred televizijskimi kamerami, so ga ob njem spreletavali čudni občutki. Vedel je namreč, da je bil zadnjih nekaj let zaposlen na Zavodu SRS za družbeno planiranje, ki je bil zelo pomembna trdnjava bivšega izvršnega sveta. V okviru tega zavoda so namreč nastala vsa njegova najbolj pomembna gradiva glede razvoja SRS, ki pa s stroko navadno niso imela veliko zveze, saj so večinoma vsebovala zgolj politične opredelitve in odločitve. Zato se je avtorju ob imenu Lojze Peterle vedno odpiralo vprašanje, kaj je kot profesor zgodovine in zemljepisa sploh lahko počel v okviru tega zavoda. Do takih delovnih mest namreč v nobenem primeru ni bilo moč priti brez ustreznih poznanstev in zvez v najvišjih vrhovih bivšega režima, kar pa Lojzetu Peterletu (čeprav naj bi, bojda, izhajal iz domobranske družine) očitno ni delalo težav. Kot je kazalo, ga ni motilo niti delo, ki ga je moral opravljati v okviru tega zavoda, ki (s kakršno koli) stroko največkrat ni imelo nobene bistvene zveze.

Kljub navedenim pomislekom, je avtor (bolj zaradi svoje radovednosti kot pa v pričakovanju morebitnega uspeha) osebno oddal tudi naslednje pismo:

Datum: 21. 5. 1990

*Izvršni svet Skupščine republike Slovenije
- v roke predsedniku gospodu Lojzetu Peterletu*

Zadeva: Seznanitev s pismom, ki sem ga pred časom posredoval Demosu preko gospoda predsednika dr. Jožeta Pučnika

Spoštovani,

Opravičujem se, če vas morebiti nadlegujem s tem svojim pisanjem. Zanj sem se odločil, ker se danes nikakor nisem uspel povezati z vami preko telefona. Takoj sem namreč začutil »obrambni zid« (iz časov tovariša Šinigoja), ki ga v povsem isti zadevi sploh nisem mogel prebiti pred približno tremi leti.

Gre za to, da sem se že pred več kot mesecem dni obrnil na gospoda dr. Jožeta Pučnika s pismom (oddal sem ga na sedežu SDZS, v Sterneni 8), v katerem sem ponudil svoje aktivno sodelovanje pri uresničevanju program Demosa na področju gospodarstva oz. pri reševanju gospodarskih problemov in sanaciji slovenskega gospodarstva. Ker v pretečenem času nanj nisem dobil nobenega odgovora (seveda, pa povsem razumem vse težave in tudi časovne stiske, s katerimi ste se srečevali vsi v okviru Demosa) sem se odločil, da vas s tem pismom oz. svojim predlogom seznanim kar neposredno (ob tem prilagam tudi svojo knjigo, ki je omenjena v enem od gradiv). Pravzaprav je ta predlog oz. vsa moja razmišljanja v

tej zvezi, s katerimi vas želim seznaniti po tej poti, itak mogoče uresničiti samo v okviru nove slovenske vlade.

V pričakovanju ustreznega odgovora vas pristrčno pozdravljam in vam ob tem želim veliko uspeha pri vašem nadaljnjemu delu,

Ime avtorja, l.r.

***

Nobenega odgovora ali odziva. Pismu je bilo priložen že naveden predlog dr. Pučniku z obema omenjenima prilogama in še avtorjeva knjiga »Pot do učinkovite delovne organizacije«. Avtor je pismo oddal v vložišču Izvršnega sveta SRS samo nekaj ur zatem, ko je bila na seji skupščine potrjena njegova sestava, Peterle pa izvoljen za prvega predsednika Demosove vlade. Tako je bilo to avtorjevo pismo zagotovo tudi prva uradna pošta, ki jo je novi predsednik dobil na svojo delovno mizo. Ker je bilo pismo v veliki rumeni kuverti, ime prejemnika pa je bilo napisano z rdečim flomastrom, ga je bilo namreč moč videti tudi na televizijskem posnetku Lojzeta Peterleta za njegovo delovno mizo, ko je naslednji dan prvič sedel v oblastniški fotelji. Tako ni bilo prav nobenega dvoma o tem, da je zagotovo prejel to pismo.

Kljub temu, da je Peterle pred televizijskimi kamerami zagotovil, da bo najkasneje v 30-ih dneh odgovoril na vsa pisma, ki so takrat prihajala na njegov novi naslov z vseh strani, je na to pismo vendarle »pozabil« odgovoriti. Po preteku tega časa ga avtor ni uspel dobiti niti v času njegovega »odprtega telefona« (vsak teden v torek - če se prav spomnimo, je bilo to med 10 in 12 uro), ko naj bi osebno odgovarjal na morebitna vprašanja. Vendar v tem času nekaj tednov zapored nikoli ni bil dosegljiv, saj je bil vedno na sestanku, na službeni poti, ali kako drugače odsoten. Predsednikova tajnica je po nekaj avtorjevih klicih verjetno dobila tudi ustrezno navodilo (bržkone: »tega mi pa ne smete vezati«, ali kaj podobnega), saj je ob avtorjevi predstavitvi takoj sledil njen glasen vzdih. Verjetno se je čez čas začela tudi zabavati, saj je nekajkrat postavila tudi povsem neumestna vprašanja (denimo, »kaj pa sploh želite?«, »ali kličete zaradi zaposlitve?«).

Po skoraj dveh mesecih neuspešnih poskusov avtorja, da bi s predsednikom Peterletom govoril vsaj po telefonu, je naposled prevladal zdrav razum. Vendar je bil avtor že takrat globoko prepričan, da se usodi Demosa ob takih politik(ant)ih zelo slabo piše.

Delovanje v stranki SDZS

Telefonski pogovor z dr. Pučnikom. Ker dr. Pučnik tudi po drugi avtorjevi ponudbi ni odgovoril ali se kako drugače oglasil, je avtor sklenil, da bo z njim poskušal govoriti vsaj po telefonu. Tako je po daljšem obdobju neuspešnega telefoniranja bodisi na vodstvo stranke ali sedež Demosa vendarle naletel nanj, in to po nekem naključju kar neposredno. Ko je namreč enkrat spet poklical na tedanji sedež Demosa, je na svoje presenečenje zaslišal (iz televizijskih nastopov) takrat že dobro znani glas dr. Pučnika: »Prosim?«. Tako je nastal tudi tale telefonski pogovor:

»Lep pozdrav, gospod Pučnik, moje ime je Janez Šček in sem zelo vesel, da sem naletel prav na vas...«

»Dober dan... tu nekje bi moral biti gospod Modic, ki vam bo lahko pomagal... samo trenutek, bom pogledal kje je...«, se je dr. Pučnik očitno hotel nahitro znebiti nepoznanega klicatelja.

»Ne, ne, gospod Pučnik, želel sem govoriti prav z vami in ne z gospodom Modicem. Poskušam vas namreč dobiti že najmanj teden dni, zato sem bil nemalo presenečen, ko ste se namesto njega danes oglasili kar vi...«

»Za kaj pa sploh gre?«, je bil dr. Pučnik že precej neučakan in hkrati verjetno tudi jezen nase, ker je dvignil telefonsko slušalko in se je tako dal ujeti v nepričakovani razgovor.

»Hotel sem govoriti z vami glede svoje ponudbe za aktivno sodelovanje na gospodarskem področju bodisi v okviru stranke ali Demosa, kar sem vam sporočil v dveh svojih pismih. Prvega sem vam poslal že pred dvema mesecema.« Nato mu je bilo v nekaj besedah ponovljena zamisel za model upravljanja, ki je bil omenjen v obeh pismih in bi moral biti po avtorjevem mnenju vgrajen v privatizacijsko zakonodajo.

»Ja, veste, ampak ta vaša ideja z delnicami pa je zelo škakljiva...«, se je dr. Pučnik verjetno nahitro domislil izgovora za opravičilo svojega neodzivanja na dano ponudbo.

»Gospod Pučnik, verjetno se sploh nisva razumela, v mojem pismu delnice niso bile niti omenjene...« Avtorju je bilo s tem jasno, da dr. Pučnik pisma sploh ni prebral, ali pa ima zelo slab spomin.

»Potem sem vas pa zamenjal z nekom drugim. Pravzaprav se pa jaz na to niti ne spoznam in se o tem zato nimava kaj pogovarjati... Vse to je sedaj tudi v rokah izvršnega sveta, pri katerem pa jaz nimam nič zraven«, je bil dr. Pučnik že močno nestrpen in očitno tudi čedalje bolj nejevoljen.

»Saj prav zato sem tudi ponudil svoje sodelovanje. Naj vam povem še to, da sem sodelovanje ponudil tudi gospodu Peterletu, poslal sem mu kar pismo, ki sem ga poslal tudi vam, vendar tudi od njega ni nobenega odziva, po telefonu pa ga sploh ni mogoče dobiti...«

»Veste, na te stvari se tudi gospod Peterle nič ne razume, to je sedaj naloga strokovnih služb izvršnega sveta, pri čemer vam pa jaz ne morem pomagati.« Besede dr. Pučnika so bile čedalje bolj odrezave.

»Gospod Pučnik, ker se verjetno še vedno ne razumeva, naj vam zato povem, da vas kličem kot član vaše stranke, in da sem vam oz. Demosu ponudil svoje sodelovanje

pri tej zadevi. Gospodu Peterletu sem pismo poslal le zato, ker me je zanimala njegova reakcija, če ga ustrezno reševanje teh problemov sploh zanima, vendar ga očitno ne.«

Na te avtorjeve besede dr. Pučnik potem sploh ni več odgovoril, ampak je samo molče čakal, da bo sogovornik kar sam končal pogovor. Prav neverjetno je, da ga bodisi kot predsednika stranke SDZS ali Demosa ni niti najmanj zanimalo dejstvo, da nekdo hoče strokovno sodelovati. Prejkone je želel kontaktirati samo z ljudmi, ki jih je poznal iz svojih nekdanjih kulturniških krogov v okviru Nove revije ali iz najožjega strankinega vodstva, zato je vse take ponudbe preprosto ignoriral.

Takrat je avtorju med drugim postalo jasno tudi to, da niti vodstvo Demosa niti takratna njegova vlada niso želeli nobenega vmešavanja v svoj nameravani koncept privatizacije. Zanimivo je tudi to, da so sami in drug za drugega zelo dobro vedeli, da se na mnoge stvari sploh ne spoznajo, vendar so kljub temu »hoteli biti zraven«. Posledice te njihove oblastiželjnosti, samozadostnosti in nepoučenosti pa so danes vsem, žal, še preveč dobro znane. Zato je avtor prepričan, njegovi oceni pa se pridružujejo tudi mnogi drugi, da sta oba imenovana poglavitna krivca za kasnejši propad Demosa, ki v zelo kratkem času svoje vladavine prav zaradi nakazane (ne)sposobnosti njegovih vodij sploh ni mogel biti dovolj učinkovit.

Delovanje v strokovnem svetu. Med pogostimi razgovori s sedežem stranke SDZS (pri iskanju dr. Pučnika) je avtor zgolj po naključju izvedel, da vzpostavljajo nekakšen »strokovni svet«, za kar naj bi bil zadolžen Tit Turnšek. Ker ga je avtor poznal še iz zgodnjih šolskih let in ga je nekajkrat videl tudi v okviru »Bavčarjevega odbora«, ga je kar sam poklical po telefonu in mu ponudil svoje aktivno sodelovanje. Ker se z avtorjem od gimnazijskih časov nista več srečala in govorila (samo bežno videvala), je Turnška najprej zanimalo, kakšno strokovno sodelovanje sploh lahko ponudi. Na avtorjev odgovor, da je magister ekonomije, da je bil svetovalec na ZOP in sta se zato večkrat videla tudi v prostorih Iskre Delta, je Turnšek nato pogovor zelo nahitro zaključil. Ob omenbi imena Iskra Delta mu je očitno postalo zelo neprijetno (verjetno se je hotel izogniti tudi kakemu neprijetnemu vprašanju glede njene žalostne usode), zato je rekel le še to, da bo poslal vabilo ko bo zadeva »postala zrela«. Vendar je na to očitno pozabil, saj se je avtor na prvo sejo strokovnega sveta povabil kar sam, ker je za ta sestanek izvedel od svojega znanca v tej stranki.

Na prvem sestanku se je avtor sam ponudil, da bi sodeloval pri pripravi privatizacijske zakonodaje, vendar je Turnšek to ponudbo kar preslišal in omenil nekaj povsem drugega (problem »samozaposlovanja«, ki pa ga sploh ni znal pojasniti). Tako je avtorju že po nekaj sejah tega sveta postalo kristalno jasno, da glede privatizacije ta strokovni svet ne namerava storiti prav ničesar. Čeprav so se prav takrat začeli pojavljati tudi prvi osnutki te zakonodaje, ta strokovni svet ni obravnaval nobenega tovrstnega zakonskega gradiva. Tudi sam potek sestankov je bolj kot na resno strokovno delo spominjal na slabo pripravljena predavanja nekaterih povabljenih. Največkrat so to bili različni strankini veljaki ali akterji iz vrst bivšega režima. Seje tega strokovnega sveta so bile bolj podobne nekakšnim debatnim krožkom kot pa resnemu strokovnemu delu. Večinoma so potekale brez predhodnega gradiva, o razpravah na seji pa ni nihče pisal zabeležk ali zapisnika. Morebitne pisne sklepe oz. stališča je, bojda, oblikoval kar Turnšek sam, ki je vodil seje tega »strokovnega« sveta. Menda, je o tem poročal tudi na seji predsedstva stranke, vendar o tem ni obstajalo nikakršno pisno gradivo. Med vabljenimi in sodelujo-

čimi na sejah strokovnega sveta je bilo moč prepoznati tudi mnoge aparatčike iz okvira prejšnjega režima, zaradi česar je avtor postal samo še nemi opazovalec tega dogajanja. Postalo je namreč zelo očitno, da je bil ta strokovni svet zgolj farsa takratnega vodstva stranke SDZS oz. njegov (zelo slab) odgovor na mnoge upravičene kritike, da stališča stranke ne stojijo na ustreznih strokovnih temeljih.

Ko se je na tem strokovnem svetu konec leta 1990 pojavil še Andrej Ocvirk (vrnil se je iz Beograda, kjer je bil pomemben funkcionar v takratni zvezni vladi), se je avtorju ta združba dokončno zagabila, saj se potem na sejah tega sveta sploh ni več pojavil. Postalo je namreč preveč očitno, da je bil Tit Turnšek nedvomno eden od številnih (komunističnih) vrinjencev v stranko SDZS iz okvira bivšega režima, in da je svojo nalogo, vsaj kar se tiče popolne neučinkovitosti dela tega strokovnega sveta tudi odlično opravil. Zato ga mnogi kasnejši dogodki, denimo, klavrn razpad Demosa, padec Peterletove vlade, popoln neuspeh stranke SDZS na volitvah leta 1992, sploh niso presenetili. Bili so namreč povsem na ravni sposobnosti ljudi, ki so se v tistem času »šli« Demosovo vlado.

6. Slaba popotnica »novemu« sodstvu in pravni državi

Uvedba kazenskega postopka

Nepričakovan telefonski klic. Kot strela z jasnega je avtorja v začetku leta 1989 presenetil telefonski klic kriminalista v ljubljanski izpostavi Uprave za notranje zadeve (UNZ), ki ga je povabil k sebi na pogovor. Na avtorjevo vprašanje, za kaj sploh gre, klicatelj ni hotel povedati drugega kot to, da »zbira obvestila glede njegovega disciplinskega postopka na ZOP«. Tudi na avtorjevo pripombo, da je bilo to že pred skoraj dve-ma letoma, in da o tem tudi nima več kaj povedati, ker je vse tudi zapisano in je vsa dokumentacija še vedno pri *Družbenem pravobranilcu upravljanja Ljubljana*, je vztrajal pri svojem pozivu za razgovor naslednjega dne v njegovi pisarni. Ko je avtor v tej zvezi povprašal še dobrega znanca (odvetnika) je dobil njegov pravniški nasvet, da naj brez pisnega povabila (s točno navedbo vsebine razgovora in ustrezne zakonske podlage) ne hodi nikamor. Tako se je potem tudi zgodilo.

Približno čez teden dni pa se je ta kriminalist nenapovedan pojavil kar pred vrati avtorjevega stanovanja. Po nekaj minutnem pogovoru in avtorjevem vztrajanju, da se ne bosta o ničemer »pogovarjala« dokler ne pove, za kaj gre, je potem vendarle z očitno nejevoljo povedal, da raziskuje »ovadbo ZOP proti njemu zaradi suma kaznivega dejanja velike goljufije zaradi neopravljenih službenih potovanj«. Avtorjevo veliko presenečenje je kriminalist opazoval z nasmehom (zelo očitnim zadovoljstvom) in vztrajal, da se bosta glede te ovadbe »več pogovorila« naslednji dan v njegovi pisarni. S seboj pa je vzel tudi avtorjevo pismo naslovljeno nanj, ki je bilo po čudnem naključju dokončano nekako pol ure pred njegovim prihodom. Pismo je imelo naslednjo vsebino:

Datum: 25. 3. 1989

Uprava za notranje zadeve Ljubljana Mesto
- tovariš Bojan Repenšek

Spoštovani,

Ker sem vas že nekajkrat (zaman) poskušal dobiti po telefonu, sem se odločil, da se glede vašega vprašanja (dne 17. 3. t. l. po telefonu) v zvezi z mojim »disciplinskim postopkom na ZOP« pisno obrnem na vas. Kljub drugačnemu nasvetu mojega odvetnika vas namreč vseeno želim seznaniti z nekaterimi dejstvi, da jih boste lahko primerjali bodisi z informacijami, s katerimi razpolagate ali z (morebitnimi) kasnejšimi poizvedbami.

1) Konec meseca maja leta 1987 sem bil (po nekaj tednov trajajočih pritiskih, grožnjah in opozorilih od sodelavcev na ZOP) s sklepom direktorja »odstranjen z ZOP (suspendiran) zaradi suma hujšega kaznivega dejanja«, vendar brez kakršnekoli obrazložitve. Tako sem bil šele po preteku več kot meseca dni uradno seznanjen, da je bil proti meni uveden disciplinski postopek zaradi nekaterih »spornih obračunov potnih stroškov«, ki pa so vsi že bili izplačani (nekateri že

skoraj pred letom dni) brez kakršnegakoli vprašanja ali pripombe (priložena so namreč bila tudi vsa potrebna dokazila). Vzroki tega suspenza so, seveda, bili popolnoma drugi oz. je bilo bistvo mojega takratnega spora z ZOP povsem drugače. Moji nespornosti z (direktorjem) ZOP so se namreč pričeli že davno prej, zaostri pa so se nekje dva meseca pred tem, ko sem se (na splošno presenečenje in v nasprotju z ustaljeno prakso »molka« na ZOP) uprl nekaterim (direktorjevim) nesamoupravnim potezom (denimo, imenovanju njegovih pomočnikov brez razpisa, njegovim samovoljnimi odločitvam glede delitve dela in s tem tudi OD, ipd) in sem na Zbor delavcev ZOP vložil zahtevo za varstvo svojih pravic do dela in iz dela. Pravi vzrok za uvedbo disciplinskega postopka pa je bil (ob izdaji sklepa o suspenzu) povsem drugačen, saj me je direktor ZOP (zaradi priprave izida moje knjige »Pot do učinkovite delovne organizacije«) najprej osumil »kraje industrijske lastnine ZOP«, kar sem izvedel pri založniku te knjige (Gospodarska založba pri ČGP Delo). Tako je direktor ZOP na vse možne načine (predvsem pa zaradi osebne zavisti) skušal preprečiti izdajo te knjige, kar pa mu ob popolnem pomanjkanju ustreznih argumentov, seveda, ni uspelo. Zato so bili »sporni« obračuni nekaterih potnih stroškov samo (zelo podlo) nadomestilo za »sum hujšega kaznivega dejanja«, zaradi katerega je direktor ZOP pravzaprav uvedel disciplinski postopek. Vsi zapetljaji v zvezi z izdajo omenjene knjige so bili kasneje tudi javno objavljeni (Delo dne 29. 10. 1987 - stran 4), vendar pa nato bodisi od samega založnika ali pa ZOP niso bili demantirani. Kot pa ugotavljam šele sedaj, sem bil kljub izidu knjige (v avgustu 1987) vendarle z njo bistveno oškodovan tako v materialnem kot tudi v moralnem smislu. Zato bom po vsej verjetnosti (za to imam še vedno čas) vložil pri pristojnem sodišču tožbo proti založniku in ZOP za povrnitev te škode. ...

Nameravana sprožitve tožbe. Ker so bile vse te navedbe pojasnjene že v prvem poglavju, kaže na tem mestu dodati le še to, da je prav v tistem času avtor dejansko začel razmišljati o sprožitvi odškodninske tožbe proti založniku njegove knjige in ZOP, saj sta mu s svojim ravnanjem povzročila veliko škode. Vendar takrat še ni poznal pravega obraza našega sodstva. ...

2) **Pravo ozadje tega (konstruiranega) »disciplinskega postopka«** je torej povsem drugačno, kot je bilo »uradno« prikazano od ZOP in zato (zaradi širših interesov za prikrivanje dejanskega stanja na ZOP) tudi nisem mogel pričakovati ustreznega (pravičnega) razpleta. Ker pa za zaposlitev na ZOP (že od davno prej) itak nisem bil več zainteresiran, sem nekje koncem meseca julija (še pred formalnim zaključkom disciplinskega postopka) z izjavo prekinil delovno razmerje z ZOP, celotno zadevo in vso dokumentacijo v zvezi s tem postopkom (preko 100 strani) pa sem prepustil Družbenemu pravobranilcu samoupravljanja Ljubljana. Iz te dokumentacije, ki mi kljub moji zahtevi do danes sploh ni bila vrnjena, je poleg utemeljitve mojih navedb (o konstruktivnem disciplinskega postopka) dobro razvidno tudi to, da je bilo celotno poslovanje ZOP v tistem času sporno in nezakonito z več vidikov. Tako tudi ni več skrivnost, da so se na ZOP stanovanjski krediti vrsto let delili po obrazih in se uporabljali tudi nenamensko (za gradnjo vikendov), da se je dolga leta velik del OD na ZOP izplačeval v obliki materialnih stroškov (kot fiktivni avtorski honorarji), da so se družbena devizna sredstva prelivala tudi na

zasebne devizne račune, medtem ko so bili (fiktivni) obračuni potnih stroškov itak zelo pogost vir za plačevanje mnogih stvari (denimo, tudi za nakup osnovnih sredstev ali repromateriala v inozemstvu). Zato bi zaradi podobnih (in veliko hujših) »prestopkov« kot proti meni v tistem času lahko uvedli disciplinski postopek kar proti večini delavcev ZOP, vključno z direktorjem. Na vse moje navedbe in pisne argumente pa niti Družbeni pravobranilec (kot sem kasneje izvedel zaradi nekaterih osebnih zvez z ZOP) niti pristojna kontrolna služba SDK Ljubljana (z zadevo sem namreč seznanil tudi tov. Marijo Kristan v tej službi) očitno nista hotela ustrežno reagirati. Kot edino posledico teh mojih prizadevanj lahko štejem samo to dejstvo, da so morali na ZOP v jeseni leta 1987 novelirati skoraj vse samoupravne akte (vključno z aktom, po katerem so me popolnoma brez utemeljitve suspendirali), ker so bili s pravnega vidika neveljavni (nični). Vendar o vsem tem od Družbenega pravobranilca nisem bil nikoli seznanjen, sam pa se za to navsezadnje tudi nikoli nisem zanimal. V kolikor je torej bilo glede mojega »disciplinskega postopka na ZOP« karkoli spornega, bi potemtakem morala že takrat (ko je bil pravi čas za to) ustrežno reagirati bodisi Družbeni pravobranilec ali pa SDK. Pravzaprav pa bi vsak že najmanjši sum kaznivega dejanja na pristojno mesto moral takoj prijaviti tudi sam direktor ZOP, na kar pa takrat (žal) zaradi »masla na glavi« mnogih delavcev ZOP, seveda, ni smel niti pomisliti. V omenjeni dokumentaciji (le-ta je na razpolago pri Družbenem pravobranilcu Ljubljana) je dovolj argumentov, ki potrjujejo zgornje navedbe, medtem ko so (?) dokazi za vse to, seveda, na ZOP. ...

Preurejanje samoupravnih aktov. K navedenemu kaže dodati, da je po suspenzu avtorja v ZOP vladalo pravo obsedno stanje. Čeprav je bil bivši direktor te institucije pravnik in je bilo vrsto let njegovo edino delo zgolj urejanje pravnih zadev, se očitno tudi na ta posel ni preveč spoznal. V ZOP so v naslednjih mesecih namreč morali preurediti večino svojih samoupravnih aktov, da so jih vsaj za silo uskladili z veljavno zakonodajo. Tako se je že omenjeni rek, »da je kovačeva kobilica vedno bosa«, potrdil tudi v tem primeru. O tem, kako so v tej instituciji sploh uspeli urejati tudi poslovanje v drugih delovnih organizacijah, pa si, seveda, lahko vsak misli svoje.

Vendar v času pisanja tega pisma avtor še ni vedel za njihovo ovadbo, ki so jo prav zaradi teh razlogov vložili na pristojno tožilstvo konec leta 1987, torej šele po preteku petih mesecev po avtorjevem odhodu iz ZOP. Bržkone je bila ta ovadba njihovo (direktorjevo) maščevanje zaradi vseh težav in zapletov z Družbenim pravobranilcem samoupravljanja Ljubljana in pristojno kontrolno službo SDK (Službe družbenega knjigovodstva). Avtorjev članek v Delu in razkrivanje dejanskih razmer v ZOP glede njihovih metodologij pa je verjetno samo še »prilil olja na ogenj«. ...

Mislím, da sem z zgornjimi dejstvi lahko odgovoril na mnoga vaša vprašanja, čeprav mi je odvetnik (brez uradnega poziva) odsvetoval vsak pogovor z vami. Za razčiščevanje teh zadev je namreč po njegovem mnenju »zadnji vlak odpeljal že pred letom dni«, medtem ko za (pravično) razreševanje podobnih zadev v naši družbi (ne na sodišču ne kje drugje) doslej nikoli ni bilo niti prave volje niti pripravljenosti. Podobnih primerov je v naši (»samoupravni«) praksi namreč vse preveč.

Vnaprej se vam zahvaljujem za razumevanje, če sem si s tem pisanjem morebiti prihranil nadaljnje (povsem brezkoristno) pogrevanje teh zadev oz. za mene skrajno neprijetnih in mučnih spominov.

Ime avtorja, Lr.

***

Razgovor s kriminalistom UNZ. Kljub nekaterim pomislekom in drugačnemu nasvetu odvetnika, se je avtor naslednjega dne vendarle odzval povabilu na razgovor v prostorih UNZ Ljubljana. Navsezadnje ga je zanimala vsebina ovadbe ZOP oz. na kaj se je sploh nanašala, če je šlo za »sum kaznivega dejanja velike goljufije«. Razgovor se je že takoj po posebni proceduri glede samega vstopa v njihove delovne prostore (v poslopiju na zloglasni Prešernovi 18 v Ljubljani) začel z odločnim vprašanjem kriminalista: »Povejte mi, ali ste opravili vse obračunane službene poti, ali jih niste?« Avtorju je bilo po tem vprašanju takoj jasno, da ima kriminalist vključen magnetofon, in da ne razpolaga z dokazom, da službenih poti ni opravil (saj ga tudi ni bilo mogoče dobiti). Zato je avtor najprej zahteval vpogled v ovadbo ZOP in vztrajal, da bosta šele potem lahko začela s pogovorom. Kriminalista je taka odločnost zelo presenetila, saj je nato porabil kar precej časa, da je ovadbo našel med dokumenti v nekaj mapah. Ob tem njegovem premetavanju papirjev pa je avtor zagledal zelo značilen (izvirnik) njegovega »oglasa« za članek v reviji *Mladina* (omenjen je bil v četrtem poglavju) in je, seveda, pričakoval tudi tovrstna vprašanja. Vendar tega papirja kriminalist kasneje ni niti omenil. Na avtorjevo veliko presenečenje pa je ovadba ZOP vsebovala zgolj samo (nedokazane) navedbe direktorja ZOP, da nekaterih svojih »... službenih potovanj sploh ni opravil in si je s tem protipravno pridobil premoženjsko korist«. Naveden je bil povsem enak seznam teh službenih potovanj (nekatera so bila tedaj »stara« že skoraj dve leti), čemur je sledila še navedba, da avtor »... sumov za storjene prekrške v okviru disciplinskega postopka v ZOP ni mogel ovreči«. Ovadba je bila dejansko smešna, saj ni vsebovala nobenega dokaza za te sume, pač pa zgolj trditve direktorja ZOP.

Na podlagi te čudne ovadbe in zaradi dejstva, da kriminalist ni opravil še nobenega pogovora v ZOP, je bil ta pogovor potem kmalu končan. Avtor mu je preprosto dejal, da je vsa ta službena potovanja tudi dejansko opravil, zanje predložil ustrezne obračune in dokazila ter nato dobil brez kakršnegakoli zadržka ali morebitnega vprašanja te stroške tudi povrnjene. Dokler pa vsega tega kriminalist ne bo sam preveril v ZOP, pa pomeni vsak razgovor o tem le čisto izgubo časa. O pravem ozadju avtorjevega spora z ZOP pa se kriminalist sploh ni hotel pogovarjati. Dejal je le to, da ga te stvari sploh ne zanimajo, ker tudi niso predmet njihove ovadbe. Zato se je moral avtor dobresedno ugrizniti v jezik, da ga ob tem njegovem pojasnilu ni vprašal, čemu ga potem zanima njegov članek za revijo *Mladina*. Seveda, se je odpiralo tudi vprašanje, kako je ta članek sploh lahko prišel do njega in v kakšni zvezi, kar je avtorju dalo veliko misliti v naslednjih nekaj mesecih.

Zaslišanje preiskovalnega sodnika. Nekaj mesecev zatem je avtor dobil tudi poziv za razgovor pri preiskovalnem sodniku, kjer se je vse začelo znova. Razlika je bila samo v tem, da je preiskovalni sodnik po več ur trajajočem razgovoru nato moral narediti še zapisnik (ob avtorjevi prisotnosti), kar pa je zaradi neizkušene administratorke (in njenih strojepisnih napak) potem trajalo še najmanj toliko časa. Ozadje avtorjevih sporov v ZOP tudi preiskovalnega sodnika ni zanimalo, ker razčiščevanje teh stvari »ni bila nje-

gova naloga«. Kasneje pa je preiskovalni sodnik zaradi avtorjeve grožnje, da ne bo podpisal nobenega zapisnika, če v njem ti spori ne bodo vsaj omenjeni, vendarle popustil in o tem naredil tudi dokaj razumljiv povzetek. Zanimivo je, da je tudi preiskovalni sodnik porabil veliko časa za vprašanje, ali je avtor službena potovanja sploh opravil, ali jih sploh ni. Vprašanje je zastavljal celo večkrat, kljub avtorjevi trditvi, da je oddal samo obračune za službena potovanja, ki jih je tudi dejansko opravil, in potem dobil vse stroške tudi povrnjene.

Ker bodo nekatere podrobnosti omenjene še kasneje, kaže na tem mestu dodati samo še to, da je kriminalist UNZ nedokazano ovadbo ZOP glede obračunov potnih stroškov potem celo dopolnil z novo - povsem skonstruirano - obtožbo. Dodal je namreč še sum o »poskusu protipravne pridobitve premoženja z zaračunavanjem grafičnih storitev naročniku«, kar je bilo tudi povsem nerazumljivo (pojasnjeno pa bo kasneje). Na podlagi te dokumentacije in svojih ugotovitev med zaslišanjem avtorja je preiskovalni sodnik nato izdal sklep o uvedbi kazenske preiskave, ki pa ga je zaradi avtorjeve (zelo obsežne) pritožbe pristojni senat Temeljnega sodišča v Ljubljani nato razveljavil in je zadevo vrnil v novo odločanje. Zanimivo je, da je sklep o preiskavi ta senat med drugim zavrnil tudi zato, ker preiskovalni sodnik ni upošteval med tem spremenjene kazenske zakonodaje, ki kaznivega dejanja, ki ga je navedel v sklepu (velike goljufije), sploh ni več poznala.

Zlorabljanje osebnih podatkov

Zahteva za vpogled v dosje. V naslednjih nekaj mesecih preiskovalni sodnik potem ni poslal več nobenega poziva, kar je avtorja celo navedlo na misel, da je morda uvidel nesmiselnost takega početja. Med tem časom se je avtor v mislih veliko ukvarjal z mnogimi preteklimi dogodki in je tako prišel na osnovi nekaterih domnev do ugotovitve, da v okviru *Službe državne varnosti* (tajne politične policije) bržkone obstaja tudi njegov dosje. Zato je že kmalu po spremembi zakonodaje, ki je bistveno povečala varovanje osebnih podatkov, vložil naslednjo zahtevo:

Datum: 8. 4. 1990

Republiški sekretariat za notranje zadeve RS

Zadeva: Zahteva za vpogled v dosje z mojimi podatki, s katerimi očitno razpolagate

Podpisani Janez Šček, rojen 23. 5. 1939 v Ljubljani, po izobrazbi magister ekonomije, s stalnim prebivališčem v Ljubljani na zgornjem naslovu, trenutno brez zaposlitve, na podlagi obvestila v časniku Delo dne 5. 4. in 6. 4. 1990 ter v skladu s 15., 16. in 17. členom Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS št. 8 od dne 16. 3. 1990) vlagam zahtevo za vpogled v dosje z mojimi osebnimi podatki, s katerimi očitno razpolaga vaša politična policija.

Kot sem seznanjen, je bil dosje z mojimi podatki odprt nekje v obdobju od meseca oktobra 1960 do konca meseca decembra 1961. V tem obdobju sem namreč enkrat poskušal, nato pa dvakrat tudi prešel državno mejo brez potnega lista. Ker so me tuje oblasti vselej vrnile (najprej iz Italije in nato tudi iz Avstrije, ker ni-

sem pridobil političnega azila) sem bil od sodnika za prekrške kaznovan za poskus ilegalnega prehoda državne meje (v mesecu oktobru 1960) s 7 dnevi zapora, za drugi ilegalni prehod državne meje (v mesecu septembru 1961) pa s 14 dnevi zapora (v to kazen pa, seveda, ni bil vštet preiskovalni zapor v takratnem zbirališču za povratnike v gradu Brestanica). Ob vrnitvi po prvem ilegalnem prehodu državne meje (sredi meseca maja 1961) pa sem bil iz zbirališča za povratnike v gradu Brestanica kot vojaški obveznik in oporečnik premeščen v zapore Vojaškega sodišča v Zagrebu. Tu sem bil v okviru preiskovalnega postopka spoznan za začasno nesposobnega za služenje vojaškega roka (diagnoza: Psychopatia paranoides), nakar sem bil (sredi meseca avgusta 1961) po več kot dveh mesecih preiskovalnega zapora izpuščen z oprostilno sodbo. Zaradi ponovnega ilegalnega prehoda državne meje so me pristojni vojaški organi v Ljubljani (v mesecu februarju 1962) spoznali za stalno nesposobnega za služenje vojaškega roka (diagnoza: Psychopatia), s čimer, seveda, ni bilo več razloga za moje nadaljnje ilegalne prebege v tujino. ...

Zloraba osebnih podatkov. Kot je razvidno iz teh navedb, gre z javno objavo tega pisma za razkritje avtorjevih zelo osebnih podatkov, ki so bili poznani samo njegovim staršem in nikomur drugemu. To zlasti velja za navedeno diagnozo, s katero so se preiskovalci na vojaškem sodišču maščevali avtorju, ker v skoraj treh mesecih preiskovalnega zapora niso mogli izsiliti njegovega priznanja o izmikanju vojaški obveznosti (dokazov za potrditev tega suma pa niso imeli). Dobro je namreč znano tudi dejstvo, da so psihiatrijo v bivšem sistemu velikokrat zlorabljali tudi za obračunavanje s svojimi nasprotniki, v vojski pa so morali skozi njene klešče obvezno vsi oporečniki, v kolikor tega niso že sami priznali. Vendar se je avtor lahko večkrat prepričal, da mnogi poznajo tudi te podrobnosti iz njegovega življenja. Posebej so mu dali misliti nekateri vzdečki (npr. norec, psihopat, ipd.), ki jih je večkrat dobival ob morebitnih sporih ali nesoglasjih in sploh niso mogli biti izrečeni zgolj naključno. ...

Kot sem se sam prepričal oz. lahko samo (utemeljeno) sumim, pa so bili v preteklem obdobju zgornji podatki večkrat zlorabljeni, in sicer:

- Nekje koncem leta 1964, ko sem bil profesionalni sekretar Obk (Občinski komite - op. avt.) ZSMS Ljubljana-Šiška, je te podatke vaš uslužbenec (takratne Udbe) Bogo Krenčič sporočil sekretarju Obk ZKS Ljubljana-Šiška Ludviku Golobu, ki je na podlagi teh podatkov (dejansko pa zato, ker sem organiziral odmevno javno tribuno in sem po naključju odkril okoriščanje občinskih funkcionarjev s stanovanjskimi krediti) izposloval mojo izključitev iz članstva ZK. Takoj nato je izvršni sekretar Obk ZKS Ljubljana-Šiška Janez Kržmanec s svojo podtalno aktivnostjo (s trditvami, da sem kot nekomunist in zaradi svoje »kriminalne« preteklosti moralno oporečen ter kot tak nisem primeren za profesionalnega funkcionarja ZSMS) dosegel tudi mojo popolno politično eksekucijo. ...

Kratka politična dejavnost. Iz teh navedb je razvidna tudi zelo kratka avtorjeva politična dejavnost, ki pa je zaradi velike časovne odmaknjenosti teh dogodkov ne kaže pojasnjevati. Ob teh dogodkih pa je avtor lahko spoznal, da proti njemu deluje celo

lastna sestra, saj je bil omenjeni udbovec njen svak, razkril pa je podatke in okoliščine, ki so bili znani le njej. ...

- Nekje sredi leta 1976, ko sva se v podjetju IMP-TEN v Ljubljani (tu sem se namreč zaposlil po odhodu iz Obk ZSMS Ljubljana-Šiška) s prej omenjenim Janezom Kržmancem ponovno srečala, ko je v to podjetje prišel za kadrovi-ka. Ker sem med tem časom zaradi dopolnilnega izobraževanja in uspešnega dela že večkrat napredoval in sem zasedal tudi pomembno vodstveno delovno mesto, mi je Janez Kržmanec ponudil ponovno članstvo v ZK. Ker sem odločno (in z gnusom) zavrnil takšno ponudbo, sem bil od takrat dalje v stalnih sporih z vodilno strukturo v podjetju (čez noč sem namreč postal nesposoben), zaradi česar sem bil (v začetku leta 1978) prisiljen poiskati novo zaposlitev.
- Nekje konec leta 1982, ko sem bil zaposlen v Gospodarski zbornici Slovenije in sem (po večletnem vestnem in uspešnem strokovnem delu) kljub temu, da sem opravljal zaupne strokovne delovne naloge (bil sem svetovalec Izvršilnega odbora GZS) ponovno odklonil sprejem v članstvo ZK. Bržkone tudi zato, ker sem ob tem brez oklevanja navedel tudi vse razloge, zaradi katerih sem bil enkrat že izključen iz članstva ZK, so se tudi tokrat nato pričele vrstiti različne težave pri mojem strokovnem delu in sem bil (sredi leta 1983) zato ponovno prisiljen poiskati novo zaposlitev. ...

Periodično pojavljanje težav. Iz teh navedb je razvidno, da je bilo članstvo v ZKS osnovni pogoj za opravljanje vseh zahtevnejših delovnih nalog, tudi strokovnih. V kolikor je nekdo zaradi svojega drugačnega prepričanja odklanjal to članstvo, si je s tem že po pravilu nakopal veliko težav. ...

- Nekje v začetku leta 1989, ko je omenjene podatke iz mojega dosjeja verjetno uporabil tudi preiskovalec Bojan Repenšek pri UNZ Ljubljana-Mesto. Le-ta je namreč (več kot eno leto) preučeval kazensko ovadbo javnemu tožilstvu, ki je bila konec leta 1987 vložena zoper mene od direktorja (paradržavne) svetovalne institucije ZOP - Zavod za organizacijo poslovanja v Ljubljani. Tu sem se namreč v začetku leta 1987 zoperstavil samovolji direktorja in sem zahteval varstvo svojih pravic zaradi nekaterih nezakonitosti v poslovanju ZOP, nakar sem bil suspendiran in zgolj na podlagi obtožb direktorja (zaradi po njegovem neupravičenih starih obračunov potnih stroškov in neupravičeno izstavljenega računa naročniku v skupni vrednosti okrog 85,00 sedanjih din) po sklepu disciplinske komisije tudi izključen iz ZOP. Zoper ta sklep se nisem pritožil na višjo instanco, ker sem nameraval začeti s samostojno dejavnostjo, pri čemer pa sem bil po zaslugi direktorja ZOP (zaradi vložene kazenske ovadbe javnemu tožilstvu) že na začetku močno oviran. Čeprav je imel kriminalist UNZ Ljubljana-Mesto Bojan Repenšek na voljo vso (mojo) pisno dokumentacijo, s katero sem tako v ZOP kot tudi pri Družbenem pravobranilcu samoupravljanja Ljubljana (očitno zaman) poskušal zavrnil nedokazane obtožbe direktorja ZOP in opozarjal na prave vzroke ter ozadje spora, je Repenšek ovadbo ZOP (brez dokazov!) celo dopolnil z novo - povsem skonstruirano - obtožbo. Slednje je moral ugotoviti tudi pristojni senat Temeljnega

sodišča v Ljubljani, ki je v mesecu oktobru 1989 na podlagi moje pritožbe razveljavil sklep Temeljnega sodišča v Ljubljani o uvedbi preiskave v tej kazenski zadevi (opr. št. II Kpr 215/89) in je zadevo vrnilo v novo odločanje. Vse do danes pa še nisem prejel morebitnega novega sklepa o poteku te kazenske zadeve (!?). Zaradi vseh teh zapletov je povsem razumljivo, da samostojne dejavnosti v vsem tem času praktično sploh nisem mogel opravljati.

Glede na vsa zgornja dejstva in moj upravičen sum, da so bili podatki iz dosjeja doslej že večkrat povsem neupravičeno uporabljeni in s tem zlorabljeni, na podlagi prej navedenega zakona zahtevam, da mi v predpisanem roku omogočite:

- takojšen vpogled v dosje z (kakršnimikoli) mojimi podatki v zbirki podatkov vaše politične policije, in
- izpis vseh podatkov iz tega dosjeja z navedbo oseb, točnega datuma ter namena uporabe tovrstnih podatkov.

Ime avtorja, L.r

***

Brez pisnega odgovora. Čeprav je že tedaj veljal 30 dnevni rok, v katerem je moral državni organ odgovoriti (tako ali drugače) na vsako pisno zahtevo, ustreznega odgovora v tem roku potem ni bilo. Vendar je treba upoštevati, da so navedeno pismo prejeli že po volitvah in je zaradi Demosove zmage na volitvah v tej instituciji vladala precejšnja zmeda. Zato je avtor takoj po izvolitvi novega Izvršnega sveta novemu sekretarju poslal naslednje pismo:

Datum: 17. 5. 1990

Republiški sekretariat za notranje zadeve RS
- v roke republiškem sekretarju, gospodu Igorju Bavčarju

Zadeva: Ponovna zahteva za vpogled v dosje z mojimi podatki, s katerim očitno razpolagate

Spoštovani,

Že pred več kot mesecem dni sem se pisno (in s priporočeno pošiljko) obrnil na ta sekretariat z navedeno zahtevo, vendar doslej kljub urgencam nisem dobil nobenega odgovora. Na vsa moja (telefonska) poizvedovanja sem vedno dobil enak odgovor (nazadnje pred nekaj dnevi tudi od tovariša Jakiča), in sicer, da bodo moje vprašanje prenesli nekakšni »komisiji za pritožbe«.

V izogib morebitnim težavam (nepotrebne iskanju ali poizvedovanju) svojo pisno vlogo izpred več kot meseca dni ponovno prilagam in hkrati ponavljam svojo zahtevo:

Glede na vsa navedena dejstva in moj upravičen sum, da so bili podatki iz omenjenega dosjeja verjetno že večkrat povsem neupravičeno uporabljeni in s tem zlorabljeni, na podlagi navedenega zakona zahtevam, da mi v predpisanem roku omogočite:

- vpogled v dosje z (kakršnimi koli) mojimi podatki v zbirki podatkov vaše politične policije, in

- izpis vseh podatkov v tem dosjeju z navedbo oseb, točnega datuma ter namena uporabe tovrstnih podatkov.

V pričakovanju ustreznega odgovora se vam, spoštovani gospod Bavčar, za vaše posredovanje že vnaprej lepo zahvaljujem in vas ob iskreni čestitki za vaše imenovanje tudi pristrčno pozdravljam,

Ime avtorja, L.r

***

Razmeroma pozen odgovor. Nekje v začetku meseca septembra - torej šele po preteku več mesecev - je avtor prejel iz tega državnega urada pismo s kratko navedbo, da nimajo »... nobenega takega dosjeja«, in da razpolagajo »... samo s podatki o kazenski zadevi, za katero je bil dosje odprt v letu 1989.« Vendar je treba na tem mestu omeniti, da je avtor že precej pred tem in z uporabo domiselne zvijače (odločen nastop in sklicevanje na namišljeno osebno poznanstvo s sekretarjem v njegovi odsotnosti) vendarle dobil vpogled v svoj zajeten dosje iz omenjenega obdobja. Žal, je imel na razpolago samo eno uro časa za bežen pregled dokumentov (fotokopiranje ali prepisovanje ni bilo omogočeno), kar pa je vendarle zadostovalo za seznanitev z njegovo vsebino. Le-ta je bila glede na pričakovanja celo precej bolj obsežna, vendar o tem še v tretjem delu knjige.

Pedantnost našega sodstva

Ponovna uvedba kazenske preiskave. Čeravno je bil avtor prepričan, da je preiskovalni sodnik naposled vendarle odnehal, ga je v drugi polovici aprila 1990 (po nekajmesečni odsotnosti) presenetil njegov osebni telefonski klic in povabilo na razgovor. Dejal je, da je poslal že nekaj pisnih pozivov, vendar jih pošta ni mogla vročiti. Na tem razgovoru je bil prisoten tudi namestnik pristojnega tožilstva, ki je avtorju pojasnil, da so obtožbe glede obračunov potnih stroškov med tem že »relativno zastarale« in so zato umaknjene, ostal pa je sum kaznivega dejanja o »namenu pridobitve protipravnega premoženja z navedbo zneska 22,40 din v računu za grafične storitve«. Avtor preprosto ni mogel verjeti svojim ušesom in navedbam obeh predstavnikov zakona, da v tem primeru znesek sploh ni pomemben, in da gre predvsem za prekršek »izrabe službenega položaja za pridobitev premoženjske koristi«. Na njegovo vprašanje, če jima je sploh jasno o čem govorita, ker je ta obtožba zelo očiten konstrukt in tudi čisti nesmisel, sta le skomignila z rameni ter vztrajala pri tej obtožbi.

Kmalu zatem je sledil tudi pisni sklep preiskovalnega sodnika o uvedbi te nesmiselne kazenske preiskave, pristojni senat pa je potem zavrnil avtorjevo pritožbo na ta sklep in s tem potrdil njegovo pravnomočnost. Utemeljili so ga s tem, da je »uvedba preiskave potrebna prav zato, da se razjasnijo morebitne netočnosti v utemeljitvi suma za storitev navedenega kaznivega dejanja«.

Kakorkoli že, na podlagi te skonstruirane obtožbe in takega nesmiselnega ravnanja našega sodstva je avtor sprevidel, da gre v ozadju te zadeve za očitno zlorabo sodne oblasti. Zato je že takrat sklenil, da ne bo nikoli več osebno sodeloval pri takih igrah našega sodstva, zaradi česar se od takrat dalje vse na avtorja naslovljene uradne pošiljke (s povratnico) vračajo pošiljatelju. Na podlagi te njegove odločitve pa sta nato sledili še dve njegovi pismi, in sicer:

Datum: 25. 7. 1990

Sebastijan Piskar, dipl. oec.
Malči Beličeve 25, 61000 Ljubljana

Obveščam te, da je s skoraj triletno zamudo uvedena proti meni kazenska preiskava na podlagi ovadbe ZOP Temeljnemu javnemu tožilstvu dne 23. 12. 1987, za katero kot takratni direktor ZOP nosiš tudi osebno odgovornost. Preiskava je bila uvedena dne 6. 7. 1990 na podlagi te ovadbe in poizvedovanja UNZ Ljubljana-mesto v ZOP v lanskem letu oz. »utemeljenega« suma javnega tožilstva, da je Janez Šček (citiram):

»... kot odgovorna oseba Zavoda za organizacijo poslovanja, z namenom, da bi si pridobil protipravno premoženjsko korist, izrabil svoj položaj, pri tem pa niso podani znaki kakšnega drugega kaznivega dejanja, s tem, da je dne 4. 3. 1987 v DO Zavod za organizacijo poslovanja v Ljubljani, v računu št. 20/R-87, izstavljenem delovni organizaciji Tovil Ljubljana, navedel tudi znesek 22,40 din, ki naj bi predstavljal stroške grafičnih storitev, dejansko pa takšne grafične storitve niso bile opravljene, temveč je znesek predstavljal strošek za sheme, ki jih je med delovnim časom za obdolženca izdelala Polona Smonig, za njegovo knjigo »Pot do učinkovite delovne organizacije«.
S tem je podan utemeljen sum, da je storil kaznivo dejanje zlorabe položaja ali pravic odgovorne osebe po čl. 133/II KZ RS ...« (konec citata). ...

Nerazumni razlogi za preiskavo. Na tem mestu kaže pojasniti, da se v ZOP avtor, seveda, ni nikoli ukvarjal z izstavljanjem računov, kar je glede na njegovo zahtevo storila računovodkinja ZOP. Trditev omenjenih predstavnikov sodne oblasti, da nekdo navede nek znesek v izstavljenem računu nekega podjetja zato, da bi si ga potem prilastil, pa ni samo smešna, ampak je tudi nora. Očitno jima sploh ni bilo razumljivo, da je morebitno plačilo takega računa potem nakazano na žiro račun podjetja, do katerega pa imajo dostop samo pooblaščenec osebe. Torej bi bilo treba tak »namen protipravne premoženjske koristi« utemeljiti tudi z navedbo, kako naj bo tak znesek potem tudi dejansko pridobljen. Razen tega pa jima je bilo nešteto krat pojasnjeno, da je omenjeni znesek v računu navedla računovodkinja na zahtevo direktorja in ne avtorja. Zato se sploh ne gre čuditi, če je naše sodstvo takšno, kakršno pač je. ...

Ker oba dobro veva, da je zgornja obtožba v celoti neresnična in v svojem bistvu tudi velik nesmisel (je zgolj konstrukt ter, žal, samo posledica tvoje bolešne maščevalnosti zaradi najinih strokovnih nesoglasij) te pozivam, da se samoiniciativno oglasiš pri preiskovalnem sodniku Francu Rupretu in mu pojasniš, kako je bilo v resnici s to zadevo. Kot boš lahko tudi sam ugotovil iz priloženega dopisa je slednjemu glede te zadeve sicer že marsikaj jasno, odprto je pravzaprav le še vprašanje, kako ti je sploh uspelo v tvojo umazano igro z menoj vključiti tudi Polono Smonig, da sedaj daje zmedene (in neresnične) izjave. Ob tem naj pripomnim še to, da je zgornja obtožba tudi celotni izplen tvoje ovadbe, saj je javno tožilstvo že pred tem zaradi »relativnega zastaranja« umaknilo zahtevo po preiskavi glede suma kaznivega dejanja v zvezi z obračuni potnih stroškov. Dejansko pa bržkone samo zato, ker so na osnovi mojega pričevanja in dokazovanja lahko ugotovili, da

so za ta sum obstajale zgolj samo tvoje navedbe v prijavi disciplinski komisiji ZOP, da teh potovanj sploh nisem opravil, torej zgolj samo tvoja izjava - brez kakršnegakoli dokaza.

V kolikor boš resno vzel moj poziv in se boš samoiniciativno pojavil pri omenjenem sodniku ter mu pojasnil celotno zadevo, boš po mojem mnenju tako sodišču kot tudi mnogim pričam s tem prihranil veliko dragocenega časa (in, seveda, tudi denarja). Sebi pa s takšno potezo lahko precej olajšaš svoj trenutni položaj, saj ti kot (takrat) odgovorni osebi ZOP nenazadnje tudi s strani javnega tožilstva preti kazenski pregon zaradi vložitve neresnične ovadbe. S tem pa, seveda, ne moreš več vplivati na mojo odločitev, da bom že v kratkem (ne glede na razplet te preiskave) vložil civilno tožbo zoper tebe osebno, s katero bom terjal ustrezno (zelo visoko) denarno odškodnino za povzročeno moralno in materialno škodo, ki sem jo utrpel zaradi te ovadbe v preteklih treh letih.

Na koncu tega (dobronamernega) pisanja pa moram poudariti še to, da se sploh ne zgleđujem po tebi in vsega tega ne počnem iz morebitne maščevalnosti. Prav nasprotno. Proti tebi osebno pravzaprav nimam nič in ti celo želim zelo dolgo življenje, da bi te tvoja vest (če jo, seveda, sploh imaš) lahko pekla čim dlje.

Prisrčno te pozdravljam,

Ime avtorja, l.r.

***

Odziva ni bilo pričakovati. Navedeno pismo je bilo naslovniku poslano kot avtorjeva informacija, da so bila vsa njegova prizadevanja očitno neuspešna. Končala so se namreč z nesmiselno preiskavo, ki pa bi mu lahko povzročila še veliko sitnosti. Vendar morebitnega odziva vseeno ni bilo moč pričakovati, ker kaj takega ni bilo v naravi prejemnika tega pisma. Z na koncu izrečeno grožnjo s civilno tožbo pa avtor, seveda, ni mislil resno, saj je bil na podlagi razpleta dogodkov v tej zadevi prepričan, da z njo v okviru sedanjega sodstva gotovo ne bi ničesar dosegel.

Navedenemu pisanju je bilo priloženo tudi naslednje pismo preiskovalnemu sodniku:

Datum: 25. 7. 1990

Temeljno sodišče v Ljubljani, Enota v Ljubljani
- sodnik gospod Franc Rupret

Zadeva: Preiskava opr. št. II Kpr 215/89

Spoštovani,

Glede na zavrnitev moje pritožbe s strani pristojnega senata vas želim v okviru navedene preiskave opozoriti še na nekatera nova dejstva, in sicer:

1) V zvezi z izjavo Polone Smonig (v uradnem zapisniku Temeljnega javnega tožilstva dne 15. 6. 1990), »... da je pismeni nalog obdolženca za izdajo predmetne fakture obstajal, da ga je sama videla, da pa ga sedaj ne najdejo ...« sem prepričan, da gre za nesporazum. Ona s tem nalogom očitno misli na moje navodilo glede projekta, na katerega je beležila svoj porabljeni čas. Tega, kot vam je znano, tudi nisem nikoli zanikal, medtem ko tovrstno navodilo (ne spominjam se več ali je bilo samo ustno ali tudi pisno, to je listek s številko pogodbe in nazivom naročnika) pa, seveda, ni bil hkrati tudi nalog za fakturiranje. Z nalogi za fakturiranje (mimogrede, med tem sem temeljito pregledal svoj arhiv in sem našel tudi mojo kopijo naloga za februar 1987!) pa sta itak imeli opravka samo delavki v računovodstvu ZOP, nikakor pa ne Polona Smonig (slednja je bila v tistem času zgolj risarka - pripravnica). ...

Čudno pričevanje tehnične risarke. Navedena oseba je bila vpletena v to zadevo zaradi dejstva, da je res izdelala nekatere sheme, ki so bile potem objavljene tudi v avtorjevi knjigi. Vendar so jo očitno zlorabili, saj se je kot pripravnica prav v tistem času potegovala za redno zaposlitev na ZOP. ...

2) V primeru, če DO Tovil ne bi zavrnila sporne postavke »grafične obdelave« v računu št. 20/R-87 in bi znesek 22,40 din (oz. takratnih 224.000.- din) tudi nakazala ZOPu, pa to, seveda, še ne bi pomenilo, da bi si s tem kar avtomatsko »pridobil protipravno premoženjsko korist«. Za to bi bilo namreč potrebno, da bi moral takšno postavko vključiti tudi v obrazec »Evidenca dela in izostankov - mesec 02, leto 87«, ki je bil osnova za izplačilo mojega OD za mesec februar 1987 (ali pa v obrazec za kak drug mesec). V sodnem spisu razpolagate s fotokopijami več takšnih obrazcev (vse sem tudi izpolnil lastnoročno!), vendar na nobenem ne morete zaslediti takšne postavke, ker tega preprosto nisem nikoli naredil. Pa še v tem primeru bi bil po takratnih samoupravnih aktih glede delitve OD upravičen samo do cca. 30 % tega zneska (drugo bi bil neupravičen dohodek ZOPa!). To pa tudi pomeni, da bi si lahko »pridobil protipravno premoženjsko korist« samo v znesku nekje okrog 6,70 din (takratnih 67.200.- din). ...

Popolno nerazumevanje poslovanja. S temi navedbami je ponovno potrjena domneva, da že omenjena predstavnika našega sodstva nista imela niti najmanjšega pojma o poteku poslovanja v podjetjih. Vendar vsaj glede omenjenega preiskovalnega sodnika to potem ni bila ovira, da ga ne bi kasneje imenovali celo za vodjo preiskovalnega oddelka na Okrožnem sodišču v Ljubljani. ...

3) Glede verodostojnosti izjav takratnega direktorja ZOP Sebastijana Piskarja pa priča uradni zaznamek UNZ Ljubljana-mesto dne 3. 4. 1989 (v spisu je pod zap. št. 2), v katerem je med drugim (v drugem odstavku) navedeno dobesedno tole: »Piskar nam je v razgovoru povedal, da je bil v času, ko je Šček protipravno ravnal, direktor ZOP Potočnik Miha. Tudi sam pa je bil takrat Ščekov sodelavec ...«. Ta Piskarjeva izjava uradni osebi, s katero se je očitno namenoma izognil mnogim (zanj neprijetnim) vprašanjem, je v celoti neresnična. Za direktorja ZOP je bil Piskar imenovan v mesecu juniju 1986 (prvi moj »prekršek«, za katerega me je Piskar osebno obtožil, pa je datiran z mesecem septembrom 1986!), medtem ko Piskar na ZOPu ni bil nikoli moj sodelavec. Omenjeni Miha Potočnik (sicer direktor ZOP pred Piskarjem) pa je bil predsednik disciplinske komisije, ki je bila sestavljena (izbrana) in imenovana posebej za moj primer. ...

Nerazumne laži direktorja ZOP. Navedeni direktor ZOP se je očitno zatekal tudi v docela nerazumne in prozorne laži, s katerimi pa je očitno nameraval speljati pozornost kriminalista v drugo smer (proč od sebe). Na tem mestu kaže omeniti tudi domnevo, da ta zadeva gotovo ne bi prišla na sodišče, če omenjeni Miha Potočnik, ki je s svojim poznanstvom omogočil vpogled v krtačne odtise avtorjeve knjige pri založniku, ne bi bil sin takrat zelo vplivnega vrhovnega sodnika (z enakim imenom in priimkom, ki ga omenjajo tudi kot starosto slovenskega planinstva). ...

4) Pri podrobnejši preučitvi dokumentacije v sodnem spisu o poteku disciplinskega postopka v ZOP sem prišel do zanimivega (za mene povsem novega) spoznanja, da se je odvijal natančno po »boljševističnem modelu« za tovrstne postopke:

- čeprav nisem bil član ZK so me takoj po moji zahtevi organu upravljanja ZOP za varstvo pravic dne 13. 4. 1987 obravnavali najprej na (partijskem) sestanku OO ZK dne 21. 4. 1987 (hkrati s pisanjem v 57. št. Nove revije!) in so med drugim sprejeli tudi zaključke (citiram): »... o delu tov. Ščeka in ukrepih zoper njega obvestiti DPO v občini .... Direktorju ZOP dajemo vso podporo pri ukrepanju in vodenju postopka zoper Janeza Ščeka zaradi njegovega dela, ki povzroča reklamacije iz DO oz. naročnikov ZOP-ovih storitev, kar povzroča motnje oz. slabo ime ter škodo ZOP-u ...« (konec citata). Razen vam poznane zavrnitve računa od DO Tovil (katero sem sam predlagal) pa na ZOP glede mojega dela nikoli ni prišla nobena reklamacija. Iz prej navedenega pa jasno izhaja, da so me že vnaprej tudi »obsodili«; ...

Partijski zapisnik kot dokaz. Prav neverjetno in še manj razumno se sliši, da našemu sodstvu kot dokazno gradivo očitno lahko služi tudi zapisnik OO (Osnovne organizacije) ZKS (v okviru ZOP). Čeprav takrat - po prvih demokratičnih volitvah - ta organizacija sploh ni bila več legalna, je bil tak zapisnik še vedno med dokumenti v zajetnem sodnem spisu. Na avtorjevo vprašanje preiskovalnemu sodniku, čemu sploh služijo taki zapisniki, je ta namesto odgovora obtožujoče pogledal svojo administratorko. Njegov pogled bi lahko pomenil vprašanje: kako je sploh mogel priti do tega papirja?

Iz zgornjih navedb je jasno razvidno, kako je v ZOP stekel postopek za odstranitev avtorja že takoj po njegovi zahtevi za varstvo pravic (dne 13. 4. 1987). Uporabili so kar že dobro preverjen in velikokrat uporabljen »boljševistični model« za odstranjevanje

nasprotnikov: upornika je treba najprej politično obsoditi v najožjem krogu (doseči dogovor), nakar sledi tudi širša obtožba (pred kolektivom) in nazadnje tudi morebitna inkriminacija njegovih »prestopkov«. Naše sodstvo je s takim postopkom očitno soglašalo, sicer v sodnem spisu ne bi bilo tudi dokumenta s takimi navedbami. Razen tega se tedanjemu tožilstvu očitno ni zdelo neobičajno niti ravnanje v ZOP, da je ovadba o »sumu hudega kaznivega dejanja« na pristojno mesto sledila šele po preteku več kot osem mesecev, odkar so sami »izvedeli« za take okoliščine. ...

- ob obravnavi direktorjevega predloga za moj suspenz je v zapisniku zbora ZOP z dne 21. 5. 1987 med drugimi tudi zaključek (citiram): »... da je direktorjev predlog o ugotovitvi odgovornosti Janeza Ščeka nujnost, saj bi v obratnem primeru morali delavci ZOP ugotavljati odgovornost direktorja;« (konec citata). To pomeni, da je bil izid glasovanja o mojem suspenzu znan že vnaprej.

Mnenja sem, da boste navedena dejstva (morda vsa razen zadnjega) lahko koristno uporabili. Ker bom tudi v naslednjih mesecih precej odsoten (večinoma bom v inozemstvu) in zato ne bom dosegljiv na zgornjem naslovu, vas prosim, da mi morebitno pošto posredujete na naslov. p.p. 19, 61107 Ljubljana

Ob tem naj pripomnim, da bom morebitno pošto iz tega predala prevzemal tudi z nekajtedensko zamudo.

Lep pozdrav,

Ime avtorja, l.r.

***

Razplet preiskave nepoznan. Iz teh navedb je moč videti, da so se zaposleni v ZOP morali odločati med avtorjem ali direktorjem, zaradi česar odločitev potem ni bila težka. Takšna glasovanja so bila v ZOP vedno javna, z morebitnim glasom proti taki direktorjevi odločitvi pa bi si vsak lahko nakopal veliko težav.

Kasneje se avtor sploh ni več zanimal za potek te preiskave, medtem ko je v času daljše odsotnosti (navkljub navedbi v pismu) dobival v naslednjih letih na svoj naslov nešteto sodnih pozivov. Vendar so se vse take poštno pošiljke vračale pošiljatelju, kar pa njegovo vnemo v naslednjih letih ni bistveno zmanjšalo. Vseeno pa bi bilo zanimivo videti, kako se je ta zadeva razpletala in kakšen je njen uradni zaključek.

V naslednjih letih je avtor dobival na svoj naslov nešteto uradnih pisemskih pošiljk (s povratnico), ki pa jih spričo opisanega ravnanja ni hotel več prevzemati. Ker je nameraval vplivati na tako nesmiselno početje, je odposlal tudi tole pismo:

Datum: 27. 9. 1995

Okrožno sodišče v Ljubljani
- predsednik g. Aleš Zalar

Spoštovani,

Glede na to, da sem v ponedeljek dne 25. 9. 1995 dopoldne povsem po naključju ujel nekatera vaša izvajanja v oddaji »Vala 202« sem se odločil, da vam posredujem svojo izkušnjo z naslovnim sodiščem oz. njegovim predhodnikom v preteklih osmih letih. Moje ravnanje v tej zvezi in kasnejše reakcije tega sodišča pa bržkone vplivajo tudi na njegovo sedanjo ažurnost.

V mesecu aprilu leta 1987 sem v (paradržavni) instituciji Zavod za organizacijo poslovanja v Ljubljani kot samostojni svetovalac vložil zahtevo za varstvo pravic pri zboru delavcev in kasneje tudi pri družbenem pravobranilcu, ker me je takratni direktor čedalje bolj šikaniral pri delu zaradi najinega strokovnega razhajanja. Ko je direktor hkrati izvedel, da je v tisku tudi moja knjiga »Pot do učinkovite delovne organizacije« me je takoj suspendiral in po enem mesecu, ko ni mogel preprečiti izida te knjige, me je obtožil pred disciplinsko komisijo, da nekaterih službenih poti v obdobju zadnjih 3 do 12 mesecev pred tem sploh nisem opravil in sem si s tem protipravno pridobil določeno premoženjsko korist. Za te obtožbe ni navedel nobenega dokaza, zgolj svojo trditev. Ker moj zagovor glede obtožb direktorja ni bil upoštevan in sem se zavedal, da nimam v tej delovni sredini nobenih možnosti več, sem v mesecu juliju sam prekinil delovno razmerje in pričel opravljati svetovalno delo v okviru obrtne dejavnosti. Tik pred koncem leta 1987, torej šele pet mesecev po mojem odhodu, je direktor na Temeljnem javnem tožilstvu v Ljubljani vložil proti meni ovadbo, v kateri je ponovil vse svoje nedokazane obtožbe.

V obdobju naslednjih dveh let in pol je ob nerazumljivem zavlačevanju nato potekala »dejavnost« omenjenega tožilstva, kriminalistov takratnega RSNZ in preiskovalnega sodnika Franca Rupreta (opr.št. II Kpr 215/89). Po zavrnitvi prvega njegovega sklepa o uvedbi preiskave (s strani pristojnega senata glede na mojo pritožbo) in umiku vseh obtožb glede potnih stroškov s strani tožilstva je ta sodnik dne 27. 6. 1990 vendarle uspel sestaviti sklep o preiskavi, ki ga je po moji vnovični pritožbi pristojni senat dne 6. 7. 1990 tudi potrdil. Kot razlog za to preiskavo je bil naveden utemeljen sum, da sem ... (sledila je že navedena utemeljitev - op. avt.) ...

Ker sem prav v tem času izkoristil zmedo na takratnem RSNZ takoj po volitvah 1990 in dobil vpogled v svoj zajeten dosje pri takratni SDV (bivši Udbi), sem ugotovil, da so ga vodili vse od leta 1961 dalje, ko sem bil kot vojaški obveznik ilegalno v tujini in sem bil zaradi tega tudi pred vojaškim sodiščem. Takrat sem ves zgrožen dobil tudi pojasnilo za mnoge moje težave v službah in doma, saj so bili njihovi obveščevalci (špiclji) mnogi moji »sodelavci« in celo moja lastna sestra ter bivša žena. Med drugim sem videl tudi (udbovsko) oceno moje prej navedene knjige, in sicer da »... ogroža načela, dognanja in pridobitve socialističnega samoupravljanja ...«, ter da mi je treba »... onemogočiti vsako dejavnost na njeni osnovi«. Uvidel sem, da je bila ovadba samo (udbovska) pretveza za preprečitev

moje nameravane samostojne dejavnosti, saj so bili med njihovimi obveščevalci tudi nekatere pomembne osebe v občinski upravi. Zato sem brez težav svojo dejavnost lahko opravljal samo na začetku v letu 1987.

Navedeno je poglavitni razlog, da sem sklenil dokončno opustiti opravljanje vseh pridobitnih in drugih dejavnosti v Sloveniji, saj se od takrat dalje preživljam bodisi s prihranki, ki sem jih nameraval vložiti v svojo dejavnost, ali s priložnostnimi zaposlitvami izven Slovenije.

Razen tega od takrat dalje ne sprejemam več nobenega uradnega pisma. Na začetku sem vsa pisma, ki so prispela z navadno pošto, vrnil neodprta z obratno pošto, ker pa jih je bilo čedalje več, sem jih začel spravljati kar neodprta. Med tem se jih je nabralo že za več kot kilogram. Pravzaprav se na zgornjem naslovu tudi nahajam samo občasno, največkrat samo toliko, da poravnam stroške glede tega stanovanja.

To svoje ravnanje bom prekinil šele takrat, ko bo sprejeta ustrezna zakonodaja, po kateri bo mogoče vse ključne akterje bivšega komunističnega režima postaviti pred sodišče, v katerem tudi ne bo več sodnikov tega režima. Tako kot mnogi drugi sem prepričan, da bo to že po naslednjih volitvah.

Žal mi je, da je tudi vaša institucija imela v preteklih letih zaradi te moje odločitve veliko nepotrebnega dela in stroškov. To sklepam po mnogih vaših (neuspešnih) poskusih, da bi mi vročili sodno pismo, kar se verjetno še vedno dogaja. Mimogrede, za vaše uradnike sem bil 'tovariš' še v drugi polovici leta 1993, sodno pismo s povsem osebno zadevo (oporoško očeta) pa so mi v letu 1991 vročili kar preko hišnika v stolpnici, kjer imam stanovanje. Torej kar preko povsem nepristojne osebe in tudi mimo zakona o varstvu osebnih podatkov.

Zato vam predlagam ustrezno posredovanje pri vaših uradnikih, da opustijo nadaljnje podobne poskuse in s tem preprečijo tudi nepotrebne stroške ter naj se raje posvetijo drugim sodnim zadevam, pri katerih ste tudi v zaostanku.

Zagotavljam vam, da bom takoj po spremenjeni zakonodaji sam poskrbel, da se bodo kar najhitreje zaključili vsi odprti sodni primeri. V nasprotnem primeru pa me te zadeve, tako kot življenje v Sloveniji, itak ne zanimajo.

Razen kazenske zadeve pod že prej navedeno opr. št. poznam samo še sodni zadevi pod opr. št. II D 1227/89 in VI P 469/90, za druge ne vem.

Podobno pismo bom poslal tudi občinski davčni upravi, ki me prav tako zasilpa s svojo računalniško administracijo, čeprav že od leta 1988 dalje (tudi po njihovi zaslugi in sodelovanju) ne opravljam nobene pridobitne dejavnosti. Ker njihovih pisemskih pošiljk sploh ne odpiram tako niti ne vem, za kaj sploh gre oz. kaj hočejo od mene.

Za morebitni odgovor se sicer zahvaljujem, vendar mi ga ne pošiljajte, saj me ne zanima in morebitnega (navadnega) vašega pisma tudi ne bom odpiral.

Lep pozdrav.

Ime avtorja, l.r.

***

Zavračanje poštnih pošiljk. Navedenega besedila verjetno ni treba pojasnjevati, saj gre zgolj za povzetek že večkrat omenjenih podrobnosti v tem in prejšnjih poglavjih. Na navedeno pismo kasneje avtor ni dobil nobenega odgovora, medtem ko so se v nje-

govem nabiralniku še kar naprej pojavljala občasna obvestila o nevročenih poštnih pošiljkah. Kasneje je avtor poslal pismo s podobno vsebino še predsedniku Okrajnega sodišča v Ljubljani, saj so se začela pojavljati tudi njihova obvestila o neuspešnih poskusih »vročitve sodnega pisma«. Vendar njihovega odgovora nato sploh ni prebral, medtem ko ta institucija s svojimi poskusi za vročitev očitno še ni prenehala.

Pristranskost TV medija

Zapiranje oči pred preteklostjo. Čeprav močno izstopa iz časovnega zaporedja doslej objavljenih pisem, kaže na tem mestu navesti še eno avtorjevo pismo, ker pojasnjuje nekatere že omenjene dogodke (v tem in prejšnjih poglavjih), hkrati pa razkriva tudi pristranskost našega nacionalnega televizijskega medija, in sicer:

Datum: 9. 11. 1996

TV Slovenija - Uredništvo »Tednika«
- gospod Darko Marin, urednik

Spoštovani,

V zadnji oddaji Tednika je avtorica prispevka, ki je skušal osvetliti žalostno usodo grada Brestanica oz. Richenburg, bodisi hote ali pa nehote zamolčala njegovo zgodovino v času po koncu druge svetovne vojne leta 1945 do omenjenega leta 1978. Povedano je bilo le to, da je bil v tem času grad v zelo slabem stanju. Ne vem sicer, kaj je bil vzrok, da se avtorici tega prispevka ni zdelo primerno, da bi vsaj omenila, kaj se je v razdobju teh 23 let dogajalo v tem gradu. Preprosto namreč ne verjamem, da ji nobeden od sodelujočih v njeni reportaži ne bi o tem vsaj kaj namignil.

Dejstvo je, da je v tem času ta grad uporabljala bivša slovenska Udba (politična policija) za svoj tajni zapor. V njem so namreč zasliševali vse slovenske in druge jugoslovanske državljane, ki so bili ilegalno, torej brez ustrezne potne listine, v inozemstvu in so bili nato bodisi vrnjeni, ali pa so se morda kasneje (denimo, tudi po preteku več let) celo sami vrnili. Medtem ko so državljane iz drugih predelov takratne SFRJ že po nekaj dneh transportirali v njihove republike, je za slovenske državljane ta zapor oz. zasliševanje o njihovem početju v inozemstvu trajal najmanj mesec dni, vse dotlej, dokler niso od svojih špicljev v inozemstvu dobili potrditev navedb zapornikov med zaslišanji. Ta zapor, čeprav je bil v svojem bistvu preiskovalni, se potem ni vstrel v zaporno kazen, ki je vsakega zapornika kasneje itak čakala bodisi na sodišču (takoj po vojni tudi po nekaj let zavora) ali kasneje samo pri sodniku za prekrške (od 15 do 30 dni zavora).

Sam sem kot vojaški oporečnik leta 1961 preživel v tem zaporu več kot dva meseca in tega ne bom nikoli pozabil. Razmere so bile namreč obupne: na oknih samo rešetke, brez ogrevanja, brez pravih sanitarij, v posteljah (s slamo) so bile bolhe in stenice, ogabna hrana samo enkrat dnevno, ipd. Že takrat je bil grad v podobnem stanju kot je še danes in zato se sploh ne gre čuditi, da smo morali ob odhodu podpisati izjavo, da ne bomo nikoli in nobenemu govorili o tem, kje smo bili ter kdo in kaj so nas izpraševali. Ko sem leta 1990 takoj po prvih demokratičnih volitvah zahteval vpogled v svoj udbovski dosje, ki se je, seveda, začel debeliti

že v tem gradu, sem dobil po nekaj mesecih kratek in suhoparen uradni odgovor iz takratnega Bavčarjevega ministrstva, da o meni nimajo nobenega tovrstnega dosjeja oz. podatkov.

Prepričan sem, da brez teh dejstev s tem prispevkom nikakor niste dosegli svojega cilja, pa kakršenkoli je že bil.

Lep pozdrav,

Ime avtorja, l.r.

***

Brez ustreznega odziva. Na navedeno pismo v naslednjih treh oddajah ni bilo nikakršnega odmeva ali sporočila, čeprav je omenjeni urednik v tistem času na začetku oddaje vedno vsaj z nekaj besedami opozoril na prejeta pisma (nekatera je tudi prebral). V četrti oddaji je urednik teh oddaj omenil nekaj prejetih pisem nakar se je zazrl v kamero in dejal: »to pa so bili tudi vsi odmevi gledalcev na naše zadnje oddaje«. Potemtakem je urednik *Tednika* navedeno avtorjevo opozorilo glede zgodovine gradu Brestanica zavestno prezrl. Če kdo tega urednika morda ne pozna, ga kaže spomniti, da je bil dolgo časa v Beogradu (v zadnjih dveh zveznih vladah naše nekdanje skupne držav) nekakšen »podsekretar za informiranje«, v Slovenijo pa se je vrnil (kot mnogi njemu podobni zagovorniki »jugoslovanstva«) šele po njeni osamosvojitvi.

Drugi del: **KRUTA SEDANJOST**

Če te kdo izda, mu ti ostani tembolj zvest.

Heine, Romanzero

7. Premikov ni bilo, nekateri okopi pa dejansko obstajajo

Nadaljevanje Depale vasi

Padeč Demosove vlade. Od dogodkov, ki so bili opisani v prejšnjih poglavjih, je minilo že nekaj let, saj se sedaj piše že leto 1994. V tem času je bil avtor zelo veliko odsoten (v inozemstvu), vendar se je tudi ob vmesnih vrnitvah v Slovenijo zelo malo zanimal za takratno politično dogajanje. Tako ga prenehanje razmeroma zelo kratke *Demosove* vladavine sploh ni presenetilo, medtem ko ni niti v sanjah pomislil, da bi se nekdanji (komunistični) časi lahko povrnili že tako kmalu. Čeprav morda mnogi mislijo drugače, se je po padcu *Demosove* vlade - to dejstvo pa je potem narekovalo predčasne volitve - razen nekaterih manj pomembnih stvari vse naše družbeno dogajanje večinoma vrnilo v kolesnice, ki so bile poznane še iz časov bivšega režima. Nenazadnje se je tedaj na oblasti že trdo zasedla nekdanja ZSMS (sedanja LDS), ki je svoj »boj za oblast in prevzem oblasti« napovedala že ob izvolitvi Jožefa Školjča za njenega predsednika (sredi leta 1988). Svoj takratni cilj so potem lahko tudi uresničili, ko so za predsednika stranke LDS uspeli pridobili tako znano in priljubljeno osebnost na slovenski politični sceni, kot je bil takrat dr. Janez Drnovšek.

Mnogi so danes verjetno že pozabili, da se nekaj podobnega zagotovo ne bi zgodilo, v kolikor ne bi *Demosove* vlade močno zamajal Janez Janša, ko je sicer upravičeno predlagal zamenjavo (dejansko premalo sposobnega) Peterleta in na njegovo mesto priporočil svojega prijatelja (?) in strankarskega kolega Igorja Bavčarja (takrat sta namreč še bila skupaj v stranki SDZ). S tem se je praktično že začel tudi *Demosov* propad, h kateremu je veliko pripomogla tudi bivša *Kmečka zveza* oz. današnja SLS, ki se je pridružila temu predlogu. Tako so po čudnem naključju prvo »vlado slovenske pomladi« pomagali zrušiti prav tisti novodobni politiki, ki so po razmeroma skromnem uspehu na volitvah v letu 1992 svoje stranke spet proglasili za »stranke slovenske pomladi«. Zgodovina slovenskega naroda resnično ubira zelo čudna pota.

Povod za Depalo vas. Z razpadom *Demos*a in podporo novemu mandatarju dr. Janezu Drnovšku je največ pridobila stranka SDZS, v katero je po razpadu stranke SDZ prestopil tudi Janez Janša in tako spet postal obrambni minister, medtem ko je dr. Pučnik postal eden od podpredsednikov prve Drnovškove vlade. Vendar je to stanje trajalo le nekaj mesecev do predčasnih volitev, na katerih je prepričljivo zmagala LDS. Tako je dobil dr. Drnovšek že drugič priložnost za sestavo nove vlade, v katero je poleg svoje nesojene zaveznice ZLSD zaradi lepšega videza povabil še stranki SKD in SDZS (sedanja SDS). Tako je Janez Janša že tretjič zapovrstjo postal obrambni minister, za dr. Pučnika pa zaradi bistveno zmanjšane pomembnosti njegove stranke (na volitvah je namreč pridobila samo 4 poslanska mesta) v vladi ni bilo več prostora.

Nova vlada je svoj pravi (dobro znani komunistični) obraz pokazala že s tem, da sta se (ednini bistveni pridobitvi *Demosove* vlade) procesa denacionalizacije in privati-

zacije bistveno upočasnila, medtem ko so se različne afere (zlasti glede številnih oškodovanj družbenega premoženja) vrstile druga za drugo. Kot po pravilu so bili v te afere večinoma vmešani vplivni ljudje iz vrst bivšega režima, zaradi česar so tako hitro kot so prišle na dan, vse te afere navadno po nekajtedenskem premlevanju v medijih počasi potonile v pozabo. Razjasnila se ni niti ena sama, čeprav so obstajali tudi nekateri taki poskusi bodisi v okviru parlamentarne preiskave ali na pristojnih sodiščih.

Sredi leta 1993 je prišla na dan tudi tako imenovana afera »orožje na mariborskem letališču«, ki jo je spektakularno razkril Janez Janša, ker je očitno hotel nabrati čim več političnih točk. Nekaj podobnega je verjetno hotel doseči tudi s svojo knjigo »Premiki«, s katero si je po mnenju mnogih začel kopati svoj prerani grob, s to afero pa ga je le še poglobil. Razen tega je storil tudi veliko napako, ker je odkritje omenjenega orožja takoj in preveč senzacionalno obesil na veliki zvon. Tako je pravzaprav že sam onemogočil, da bi s preišljeno preiskavo v ustreznih okvirih poskušali razkriti tudi ozadje teh kupčij z orožjem, ki so se začele že v času osamosvajanja Slovenije. Ker so vsi ti dogodki preveč dobro znani, kaže dodati le še to, da je od takrat dalje zahteva po Janševi zamenjavi neprestano »visela v zraku«, saj je postajal v tedanji vladi čedalje bolj moteči člen. Priložnost se je pokazala že dokaj kmalu ob znanih dogodkih v Depali vasi, kjer je prišlo do fizičnega obračunavanja med obveščevalnima službama obrambnega in notranjega ministrstva. Janševa zamenjava na položaju obrambnega ministra je tako postala zgolj rutinski postopek v parlamentu, ki se je končal natanko po izdelanem scenariju kljub zbrani množici Janševih pristašev pred poslopjem slovenskega parlamenta. Mnogim je bilo takrat jasno, da so imeli pri tej zamenjavi veliko opraviti tudi v tako imenovanih »predsedniških dvorih«.

Poskus razgovora z Janezom Janšo. Zamenjava Janeza Janše in njegova javna napoved izstopa SDS iz vladne koalicije je vzpodbudila avtorja k odločitvi, da bo preveril sedanje razpoloženje in morebitno pripravljenost v tej stranki za korenitejšo spremembo v slovenski družbi. Tako kot mnogi drugi je namreč (zmotno) pričakoval, da bodo iz koalicije izstopili tudi krščanski demokrati, kar bi, seveda, pripeljalo do predčasnih volitev. Vendar je avtor sklenil, da bo svoje strokovno sodelovanje v stranki ponudil le v primeru, če bo SDS pokazala resna prizadevanja za korenite spremembe v sistemu in se tvorno zavzela tudi za dokončno prekinitev vseh vezi z bivšim komunističnim režimom.

Takoj naslednji dan po zamenjavi na mestu obrambnega ministra se je zato avtor oglašil pri tedanjem glavnem tajniku SDS Branku Grimsu in ga prosil, da bi mu omogočil razgovor z Janezom Janšo. Pojasnil mu je, da želi glede na izstop SDS iz koalicije z bivšimi komunisti ponovno aktivno sodelovati v stranki. Vendar je ob tem poudaril, da ga politika sploh ne zanima, temveč želi sodelovati zgolj samo na ustreznem strokovnem področju. Ker glavni tajnik za takšno ponudbo ni kazal nobenega zanimanja in se je takoj pričel izgovarjati z veliko Janševo dejavnostjo v naslednjih dneh, se je avtor domislil drugačne vabe in je dejal: »Povejte mu, da mu bom pokazal tudi papir, zaradi katerega so ga verjetno aretirali pred šestimi leti.« Takrat pa je Grimsovo zanimanje naenkrat postalo povsem drugačno. Zahteval je, da mora ta papir najprej videti on, ker naj bi mu Janša tudi povsem zaupal. Šele ko bo on presodil, da je tudi verodostojen (dejal je: »imeti mora vse stampiljke...«), ga bo potem izročil predsedniku Janši. Avtor je to njegovo povsem odvečno vmešavanje, seveda, zavrnil in ponovil svojo zahtevo, da

želi o tem govoriti le z Janezom Janšo. Dal mu je svojo vizitko s prošnjo, da jo nemudoma izroči predsedniku Janši, in da naj ga v primeru potrebe po njegovi strokovni pomoči o tem tudi obvesti. Hkrati mu je povedal, da bo omenjeni dokument itak že v kratkem objavljen, pa ga bo takrat lahko videl tudi on.

V naslednjih dneh razen običajnih strankinih obvestil na to svojo ponudbo avtor ni dobil nobenega odgovora ali morebitnega telefonskega poziva, sam pa glede tega ni ukrenil ničesar več.

Gladovna stavka v Cankarjevem domu. Zborovanje (demonstracija) pred poslopjem slovenskega parlamenta v času obravnave Janševe zamenjave na položaju obrambnega ministra se je v zgodnjih jutranjih urah končalo tako, da so se čustveno najbolj prizadeti odšli v bližnji *Cankarjev dom* in pričeli z gladovno stavko. Kasneje so izoblikovali tudi nekaj popolnoma nesmiselnih stavkovnih zahtev, med katerimi je bila tudi, denimo, »takojšen odstop predsednika Milana Kučana«. Čeprav je cela ta zadeva že na prvi pogled delovala skrajno neresno, so stavkajoči v naslednjih dneh vendarle vzbujali čedalje večjo pozornost. K njim so začele rotati prave procesije »uglednih« predstavnikov takratne slovenske politične scene. Med prvimi se je pri njih pojavil Janez Janša in se jim osebno zahvalil za to njihovo podporo, kmalu za njim pa je tja prišel celo nadškof dr. Alojzij Šuštar. Tej gladovni stavki so namenili veliko pozornost tudi na nacionalni televiziji, saj so ji posvetili celo nekaj posebnih oddaj.

Ker se je po dobrem tednu dni ta stavka celo razmahnila, k njim so namreč začeli prihajati celo kandidati, ki bi povečali njihovo število, se je k stavkajočim podal tudi avtor. Vendar, seveda, ne z namenom, da bi se jim pridružil, temveč da bi jih v pogovoru z njimi odvrnil od teh nesmiselnih zahtev. Ker je do tega pogovora lahko prišlo šele v poznih večernih urah, je avtor pred tem lahko nekaj ur opazoval dogajanje v okviru te stavke, ki je bilo na moč pestro. Naposled je le dobil priložnost za poskus predočenja stavkajočim, da je tako ravnanje že vnaprej obsojeno na neuspeh, saj njihovih stavkovnih zahtev nihče ne jemlje dovolj resno. Razen tega je njihova zahteva po odstopu predsednika nesmiselna tudi zato, ker bi ga tudi v primeru odstopa pač zamenjal nekdo drug iz njegovega (starega) kroga. Potrebno bi bilo torej sprejeti zakon, na podlagi katerega bi morali odstopiti vsi bivši komunisti in ne samo Milan Kučan. Ob teh razmišljanjih so stavkajoči sicer prisluhnil, ko pa so slišali, da tega, seveda, ni mogoče storiti v okviru njihove stavke, temveč šele kasneje na podlagi dobro organizirane dejavnosti, so avtorja dobesedno nagnali iz *Cankarjevega doma*.

Prejkone so vesti o tem dogodku pricurljale tudi k Janezu Janši, saj je v *Cankarjevem domu* očitno imel svoja »ušesa«. Avtor se je namreč med čakanjem na razgovor s stavkajočimi pogovarjal tudi z nekom, ki naj bi se z Janšo srečeval zelo pogosto (pomagal naj bi mu pridobivati denar za potrebe stranke). Ko mu je nato avtor omenil, da je on to poizkušal pred kratkim, vendar kot vse kaže popolnoma brez uspeha, se je ta naključni sogovornik ponudil celo za posrednika. Toda avtor je odklonil to ponudbo, češ da se bo Janša že sam oglašil na ustrezen način, če bo in ko bo za to videl morebitno potrebo. V nasprotnem primeru pa je razgovor z njim itak brezpredmeten.

Mimogrede kaže omeniti še to, da se je že čez nekaj dni na bližnjem Kongresnem trgu zgodilo tudi tako imenovano »protikorupcijsko zborovanje«, ki sta ga organizirali stranki SDS in SKD. Na tem zborovanju je dobil besedo tudi predstavnik stavkajočih iz *Cankarjevega doma*. Nastop je brzkone pomenil njihov »labodji spev«, saj so ob čedalje

večjem nezanimanju javnosti naposled le opustil to nesmiselno početje. Vendar je glavna stavka v *Cankarjevem domu* vseeno pripomogla vsaj k spoznanju, da nekateri novodobni politiki pri svojem pohodu k vrhu oblasti dejansko ne izbirajo sredstev.

Javno vprašanje predsedniku

Previdnost uredništva Slovenca. V naslednjih dneh je avtor nameraval z ustreznim člankom spomniti tudi na dogodke pred šestimi leti, ko se je z množičnim zborovanjem na Kongresnem trgu (v podporo četverici pred vojaškim sodiščem) slovenska politična pomlad tudi uradno začela. K tej odločitvi ga je spodbudil objavljen intervju v *Nedeljskem dnevniku* s predsednikom Kučanom, v katerem je sebe predstavil kot »enega od nosilcev slovenske pomladi«. Vendar je svoje »zasluge« pri slovenski pomladi začel naštevati šele s »podporo stavki albanskih rudarjev v Trepči«, kar pa se je zgodilo šele več kot leto in pol kasneje. Tako je avtor napisal krajši sestavek, v katerem je skušal opozoriti na nekatere dogodke v ozadju procesa proti četverici, ki so opisani tudi v tretjem poglavju.

Glede na to, da je avtor že večkrat napisal kakšno »pismo bralcev« bodisi za *Delo* ali *Dnevnik* in je potem zaradi vsebine (morda tudi obsega, saj o resnih stvareh ni moglo pisati le z nekaj stavki) verjetno končalo v košu za smeti, mu je za objavo takega pisanja preostal le še časnik *Slovenec*. Najprej je navezal stik z urednikom notranjepolitične rubrike Ivanom Pucom, ki je z vsebino avtorjevega pisanja sicer soglašal, vendar naj bi članek za njegovo rubriko raje napisala kar njegova novinarka Biserka Karneža. Avtor na nekaj takega potem ni pristal, saj bi se v tem primeru (novinarka je po avtorjevi oceni pisala zelo površno) njegovo sporočilo zagotovo popolnoma izrodilo.

Avtor je nato ponudil svoje pisanje še Janezu Markešu, uredniku priloge »Sobotno branje«, ki pa je imel glede vsebine velike pomisleke, saj v njej ni videl pravega »rezona«. Vendar je imenovani s svojim vplivom nato vseeno omogočil, da so avtorjevo pisanje objavili v rubriki »Tako mislim«, kjer so objavljali dokaj številna pisma bralcev. Vsebina te objave (v časniku *Slovenec*, dne 25. 4. 1994, str. 8) pa je bila naslednja:

Ali je bil na začetku slovenske pomladi predsednik Milan Kučan zares eden od njenih nosilcev?

Spomniti se moramo dogodkov v začetnih mesecih leta 1988. Živeli smo še v socialistični Jugoslaviji z delavskim socialističnim samoupravljanjem na temelju družbene lastnine, ki pa je po 40-ih letih obstoja in slavaspevov kazalo zelo klavrno podobo, saj je kot vzrok ali posledica med drugim odsevalo: v povsem zgrešenem ekonomskem sistemu z (takrat) okrog 200 odstotno letno inflacijo, v brezciljnem in nemotiviranem gospodarstvu z vedno večjo zaostalostjo in nezaposlenostjo, v borbi delavskega razreda za golo preživetje kot v mezdni odnosih pred 100 leti. V časnikih je takrat komunistični socialist Jože Smole proglasil dr. Franceta Bučarja za narodnega izdajalca, ker je v Svetu Evrope predlagal prekinitve kreditiranja Jugoslavije, v tedniku *Mladina* so pisali o »Noči dolgih nožev«, po Sloveniji pa so krožile fotokopije magnetograma, v katerem je predsednik CK ZKS in član zveznega CK ZKJ v Beogradu na seji nekakšnega vojnega sveta med drugim trdil, da v Sloveniji ni nobene kontrarevolucije. V teh razmerah globoke gospodarske,

politične in družbene krize, ki jo merodajni očitno sploh niso znali ali hoteli odpraviti, so slovenski komunisti mirno pripravljali nekakšno programsko konferenco, s katero so očitno nameravali podaljšati svoje vladanje še za naslednjih nekaj desetletij.

Tedaj smo nekateri intelektualci, ki smo bili zaradi drugačnih pogledov na takratne probleme in njihovo razreševanje čedalje bolj šikanirani in preganjeni, sklenili, da je treba pričeti z organiziranjem ustrezne (ilegalne) družbene aktivnosti za korenito spreminjanje obstoječega stanja. Sklenili smo, da o tem seznanimo tudi komuniste na tej konferenci.

Vsebina pisma (njena istovetnost je dokazljiva z arhivskim gradivom CK ZKS in takratne Službe državne varnosti), ki je bilo poslano delegatom in organom konference ZKS v *Cankarjevem domu* (15. in 16. maja 1988) je bila naslednja:

»Iniciatorji gibanja za »Osvoboditev, Odcepitev in Prenovo Slovenije« (OOPS), ki dobiva vsak dan nove in nove somišljenike ter aktivne privrženca in vedno hitreje prodira v vse pore slovenske napredne družbe, vam predlagajo, da v podporo bližnjega splošnega prevrata in kontrarevolucije v usmeritve za svoje delo vgradite tudi glavna načela gibanja OOPS, ki bo v kratkem doseglo:

Osvoboditev Slovenije

- z odstranitvijo nesposobnega in skorumpiranega državnega ter partijskega vodstva, odgovornega za današnjo bedo slovenskega naroda;
- z ukinitvijo politične, gospodarske in družbene prevlade ter monopola Zveze komunistov;

Odcepitev Slovenije

- z izstopom slovenskega naroda iz balkansko zaudarjajoče in hitro potapljaajoče se ladje jugoslovanskega političnega ter gospodarskega bankrota;
- z združitvijo slovenskega naroda z razvito zahodno Evropo v svojstvu demokratične in etnično očiščene države Slovencev;

Prenovo Slovenije

- z uveljavitvijo popolne svobode misli, govora in združevanja Slovencev na načelih pluralističnih družbenih odnosov;
- z uvedbo sodobnega tržnega gospodarstva in podjetništva na osnovi kulta dela, zasebne lastnine ter inovacij.

Kontrarevolucionarni odbor OOPS

Kaj od tega je bilo nato v sklepih te konference nam ni znano, vemo pa, da je bilo v naslednjih dneh v takratni Službi državne varnosti (SDV oz. bivši Udbi) zelo »vroče« in napeto, sledili pa so znani dogodki: čez 14 dni so kriminalisti SDV aretirali Janeza Janšo (so morda mislili, da je eden od avtorjev tega pisma, saj bi ga zaradi podčrtanih fotokopij vojaškega ukaza lahko že veliko prej?), približno 20 dni zatem pa se je na Kongresnem trgu v Ljubljani zbralo več deset tisoč ljudi. Slovenska pomlad se je tudi formalno začela.

Omeniti velja, da smo 'splošni prevrat' in 'kontrarevolucija' vrinili v besedilo pisma samo za to, da bi naslovniki naša načela in cilje vzeli dovolj resno, medtem ko o kakšnem fizičnem nasilju v naših načrtih ni bil niti govor. Beseda »odcepitev« je bila uporabljena zgolj zaradi poudarka naše namere, s katero smo mislili na »državno mejo na Kolpi« in ne morda na kakšno obliko asimetrične federacije, za katero so se tako ognjevitno zavzemali slovenski komunisti v Beogradu. Pri 'etničnem čiščenju' pa smo imeli v načrtu samo to, da bi imeli danes približno 170.000 slovenskih državljanov manj. Zbrana množica zavednih Slovencev na Kongresnem trgu v Ljubljani, ki so očitno bili naši somišljeniki, čeprav so takrat zahtevali samo izpustitev Janeza Janše, nas je prijetno presenetila in smo zato sklenili, da prekinemo vse načrtovane aktivnosti ter se dejavno vključimo v aktivnosti takratnega »Bavčarjevega Odbora«. Kasneje so se kot vemo dogodki vrstili z veliko naglico, žal, samo nekateri naši cilji pa so se uresničili tudi veliko prej, kot smo sami mislili in optimistično zapisali v omenjenem pismu ('v kratkem'). Takoj po prvih demokratičnih volitvah v letu 1990 smo tudi mislili, da nameravane aktivnosti niso več potrebne, ker so za to pristojne ustrezne državne institucije. Zato smo se nekateri želeli tudi dejavno vključiti v hitrejše spreminjanje razmer v okviru tedanjega Demosa. Vendar smo (bridko razočarani) lahko hitro ugotovili, da je v njem mnogo ljudi iz prejšnjih političnih in oblastnih struktur, ki so naše poglede predobro poznali in so zato pristojnim bržkone odsvetovali naše aktivno sodelovanje.

Končno želimo poudariti, da je več razlogov za odločitev o tako pozni objavi navedenega pisma. Po eni strani avtorji pisma ponujamo predsedniku Kučanu enkratno priložnost, da dokončno odgovori na mnogo vprašanj glede njegove vloge pri začetku slovenske pomladi. V enem zadnjih njegovih intervjujev v Nedeljskem dnevniku, denimo, začenja naštevati svoje »zasluge« pri slovenski pomladi šele s podporo stavke albanskih rudarjev v Trepči. Mimogrede, sedaj je jasno, da je bila ta podpora samo dobro premišljena prevara komunistov za spor slovenskega naroda s Srbijo in povod za zaostritev razmer pri morebitni odcepitvi Slovenije od Jugoslavije. Po drugi strani nas dogajanja pred dnevi na »protikorupcijskem« zborovanju na Kongresnem trgu v Ljubljani opozarjajo, da je 'kontrarevolucija' še vedno prisotna vsaj v središču zavednih Slovencev in zato tudi še ni končana. Nenazadnje večina naših tedanjih ciljev tudi še ni uresničena in zato terjajo podobno aktivnost. Več o tem pa prihodnjic.

Inicialki avtorja

***

Brez kakršnegakoli odmeva. Navedenega sestavka namenoma nismo hoteli prekinjati z nekaterimi pojasnili, ki so bržkone tudi potrebna, vendar bo priložnost zanje še v drugih poglavjih. Zato kaže na tem mestu dodati nekaj besed le k sklepnem delu tega pisanja. Pred njegovo objavo je bil namreč potreben še razgovor z odgovornim urednikom Vinkom Zalarjem, ki je po nekajdnevem premisleku imel zadržke samo glede avtorjeve želje, da objavijo le njegovi inicialki. Ko je avtor pristal na objavo polnega imena, se je nato pod tem pisanjem vendarle pojavil podpis »Jože Ščink«, česar pa kasneje nista znala pojasniti ne urednik pisem bralcev ne omenjeni odgovorni urednik. Ob tem velja pripomniti, da je uredništvo časnika *Slovenec* dajalo zelo klavrno podobo. Ker

je avtor vedel za veliko pomanjkljivost tedanjih časopisov, ko so zelo površno prepisovali zlasti pisma bralcev in so se zato v njih pojavljale številne napake, je svoje pisanje prinesel tudi na disketi. Vendar je bilo potem treba vložiti še veliko navora, da so to njegovo (za njih čudno in nenavadno) zahtevo potem tudi upoštevali. Kljub temu so pri objavi navedenega pisma konferenci CK ZKS nastale napake, saj so pri spreminjanju oblikovanja (odstranili so podčrtane poudarke) izmaličili tudi poglavitna sporočila besedila. Kot je verjetno dobro znano, je že kmalu zatem časnik *Slovenec* zabredel v velike, zlasti finančne težave. Njegova naklada je čedalje bolj upadala, kar pa ob tako slabi »posadki« v njegovem uredništvu ni bilo nič čudnega. Po nekaj letih umiranja na obroke je šel časnik *Slovenec* v stečaj, najbolj zanikrn (šlampast) del njegovega zadnjega uredništva pa je dobil priložnost, da je začel urejati ponovno rojeni tednik *Demokracija*.

Kasneje se je avtor v uredništvu časnika *Slovenec* večkrat zanimal, če je na njegovo pisanje prispel morebitni odgovor, ki ga je sam morda prezrl, vendar se česa podobnega nihče ni mogel spomniti. Povedali so le to, da so po objavi nekateri po telefonu spraševali po točnem naslovu avtorja tega članka, vendar nato v uredništvo, kjer bi se morali osebno oglasiti in bi naslov tudi dobili, ni prišel nihče.

Molk predsednika Kučana. Verjetno je splošno znano, da ima naš predsednik tudi svoj urad, v njem pa številne zaposlene. Slednji imajo med drugim tudi to nalogo, da v službenem času prebirajo časopise in predsednika nato opozorijo na zanj pomembne sestavke. Tako ne more biti nobenega dvoma, da predsednik navedenega sestavka ne bi prebral, saj ga je vendar moral pritegniti že njegov naslov. Seveda, je možnih kar nekaj razlag, zakaj se potem ni tudi odzval na to pisanje.

Najprej kaže domnevati, da je bil v zelo težkem položaju, ker obstoja navedenega pisma ni mogel niti potrditi niti zanikati. Ob morebitni potrditvi prejema tega pisma bi potem moral vsaj z nekaj besedami pojasniti, kakšna je bila nato njegova usoda oz. kakšno ukrepanje je bilo potem sproženo. Ob zanikanju pa bi predsednik, seveda, tvegati, da bi se potem v javnosti pojavila še morebitna fotokopija tega pisma, ki bi zaradi nekaterih značilnih oznak lahko demantirala takšno trditev. Tako se je pokazalo kot najbolj prikladno ravnanje, da se je predsednikov urad preprosto naredil »toša« (kar bi lahko pomenilo nevednega), češ da tega javno postavljenega vprašanja sploh niso prebrali. Nenazadnje taka odločitev tudi ni bilo težka, saj jo je lahko sprejel kar tedanji vodja tega urada, sicer pa avtorjev star »znanec«.

Kakorkoli že je bilo takrat in kaj je bil dejanski vzrok za predsednikov molk, navedeno vprašanje kljub pretečenim letom še vedno »visi v zraku« in postaja tudi čedalje bolj aktualno. Vse pogosteje se namreč pojavljajo tudi informacije, da je bil naš predsednik celo med »nosilci socialdemokracije« pri nas in ne le slovenske pomladi. Zato bi bil res že čas, da predsednik Kučan o tem spregovori jasno in razločno ter ne le mimogrede. Morda bi lahko za začetek komentiral kar navedeno pismo in pojasnil, kaj je bilo v njem tako spornega, da ni mogel ustrezno ukrepati, oz. da je moral ukrepati tako kot pač je.

O 'premikih' in 'okopih'. Nedvomno je ta članek prebral tudi Janez Janša, ker tudi njemu ni mogel uiti že zaradi naslova. V kolikor bi se to celo zgodilo, kar pa je le malo verjetno, bi ga nanj zagotovo opozoril kak njegov sodelavec ali kateri od privržnih članov njegove stranke. Nekateri od njih (denimo, Marija Vodišek) so rubriko »Tako mislim« v časniku *Slovenec* gotovo redno brali, saj so zanjo pogosto pisali svoje

prispevke. Tako se je Janez Janša s tem pisanjem zagotovo seznanil, vendar ga očitno ni želel niti komentirati, kaj šele, da bi glede tega iskal tudi podrobnejše informacije. Vendar bodo te domneve pojasnjene kasneje, ob neki drugi priložnosti.

Na tem mestu kaže omeniti, da smo mnogim zastavili vprašanje, kako bi ravnali na mestu Janeza Janše, če bi jim nekdo omenil domnevo glede njegove aretacije. Odgovori so bili, seveda, različni, vendar nihče ni odgovoril, da se sploh ne bi oziral na tako informacijo. Tako namreč lahko ravna samo nekdo, ki se dejansko počuti tako vzvišene-ga, da do njega navadni zemljani sploh ne morejo priti. Vendar vedo stari in modri ljudje povedati, da kdor visoko leta, običajno zelo nizko pade.

Tako je mogoče za konec reči, da pri nas občutnih 'premikov', o katerih so nekateri že pred časom veliko pisali (resnici na ljubo je treba reči, da so večinoma objavljali uradno pisanje drugih), doslej zagotovo še ni bilo. Morda so jih nekateri sicer občutili, vendar bi po splošnem mnenju lahko rekli, da kvečjemu na slabše. Medtem pa nekateri 'okopi' pri nas dejansko obstajajo. Na njih pa so očitno tisti, ki si urejanje naše stvarnosti predstavljajo povsem po svoje in so tudi tako prepričani v svoj prav, da se sploh ne pustijo motiti pri tem.

8. Prava resnica o aferi JBTZ ne sme izpod preproge

Članka v časniku *Slovenec*

Sprenevedanje predsednika Kučana. Na tem mestu sta navedena dva avtorjeva članka, ki sta bila napisana v času, ko se je v državnem zboru začela parlamentarna preiskava o razkrivanju ozadja procesa proti četverici pred vojaškim sodiščem, o čemer je bil govor že v tretjem poglavju. Po objavi avtorjevega sestavka, ki je bil naveden v predhodnem poglavju, v uredništvu časnika *Slovenec* potem ni bilo več težav in so brez problemov v rubriki »Tako mislim« potem objavili še nekaj avtorjevih prispevkov. Tako je bil objavljen (*Slovenec*, dne 22. 9. 1995, str. 10) tudi tale:

»Resnica« o aferi JBTZ

Pred parlamentarno komisijo, ki preiskuje vpletenost posameznih nosilcev funkcij v aretacije in obtožbe Janeza Janše, Ivana Borštnerja, Davida Tasiča in Francija Zavrla sredi leta 1988, sta se kot prič žele pojavila dva najbolj izpostavljeni predstavnika prejšnje (komunistične) oblasti pri tej zadevi. Po vsebini in načinu njunega pričevanja, ki smo ga lahko videli v televizijskem Žarišču v nočnih urah istega dne, in po sklepu komisije tega dne, pa je že mogoče domnevati, da resnica o tej aferi ne bo prišla na dan in je nadaljnje delo te komisije očitno zaman in odveč.

Pazljivemu TV gledalcu ni ušlo, da je bil predsednik Kučan vidno vznemirjen in nervozen, iz vsebine njegovega govora tej komisiji, v katerem smo pogrešali njemu lastne (nemogoče) besedne zveze in stavčne zgradbe, pa je bilo videti, da so mu to 'predavanje' komisiji (in javnosti) pripravili drugi. Kljub temu je ostal zvest sam sebi in je tudi s svojimi vložki dosegel, da je tako kot običajno zelo na dolgo in široko pojasnjeval, ničesar pa ni pojasnil. Čeprav so bili izseki njegovega nastopa pred komisijo za to televizijsko oddajo verjetno skrbno izbrani (cenzurirani), smo vendarle lahko ujeli besedo, ki se je predsedniku Kučanu očitno zarekla, televizijcem pa je ušla. Ko je skušal pojasnjevati ozadje za te aretacije oz. pri naštevanju vzrokov za spore takratnega slovenskega komunističnega vodstva z Beogradom, je izustil besedo 'konfederacija'. Očitno je tudi naš predsednik, tako kot vsi njegovi kolegi iz tega obdobja, izgubil spomin. Zato ga moramo spomniti, da so komunisti v času pred aretacijami omenjene četverice v Beogradu zelo previdno omenjali nekakšno 'asimetrično federacijo', ki so jo šele eno leto kasneje v času ustavnih sprememb takratne Jugoslavije začeli tudi ognjevitno zagovarjati (spomnimo se zlasti tovariša Cirila Ribičiča). O 'konfederaciji' pa v vsem tem času celo takratna slovenska (nekomunistična) opozicija ni smela niti razmišljati, kaj šele o njej tudi javno govoriti. Kot se lahko spomnimo, so slovenski (prenovljeni in prebarvani) komunisti o 'konfederaciji' govorili šele ob koncu leta 1990 tik pred referendumom o osamosvojitvi Slovenije. S tako slabim spominom predsednik Ku-

čan kot priča, ki mora govoriti resnico, gotovo ne more pomagati tej komisiji pri iskanju resnice o tej zadevi. ...

Slab spomin ali kaj drugega. Prav neverjetno se zdi, ko predsednik Kučan očitno tako podcenjuje naših spomin, da si lahko privoščiti tudi takó neresnično izjavo. Vendar mu tako sprenevedanje prejkone uspeva samo zato, ker spomin, kot vse kaže, zapušča tudi slovensko novinarsko srenjo, ali pa si v medijih sploh ne upajo oporekati predsednikovim dvomljivim izjavam. Glede predsednikovega spomina pa, seveda, ne gre dvomiti, prav tako tudi glede tega ne, da besede 'konfederacija' morebiti ne pozna. Komur ta beseda ne pove ničesar, naj rečemo le to, da je imela 'konfederacija' nekdanj (kot »tabu« tema) popolnoma enak učinek, kot če bi govorili o osamosvojitvi Slovenije. ...

Povsem drugačen nastop od predsednika Kučana smo lahko videli pri takratnem šefu policije in Udbe tovarišu Ertlu. Njegov nastop pred komisijo je bil precej bolj odločen, njegov (ciničen) pogled pa je govoril: *Kaj se le greste, nič nam ne morete! Vendar je očitno tudi njemu že močno opešal spomin, saj je med drugim rekel, da pri tajnih preiskavah v Mikro Adi pri Janši niso iskali vojaških dokumentov, temveč neke druge papirje. Dejal je nekako takole: »Kot veste sta bila Janša in Bavčar pri Vinku Levstiku v Gorici in smo zato iskali domobranski propagandni material, ki ga je ta pošiljal k nam ...«. V časniku Slovenec (Sobotna branje 16. 9. 1995) smo lahko v intervjuju z Vinkom Levstikom prebrali, da sta bila Janez Janša in Igor Bavčar pri njem v Gorici 3. februarja 1989, torej šele 10 mesecev kasneje. Potemtakem tudi tovariš Ertl s tako slabim spominom komisiji ne more veliko koristiti.*

Na podlagi sklepov komisije tega dne pa si upamo reči, da se je kupčija s prihodnjimi volitvami že začela, pri njej pa očitno sodelujejo vse tiste stranke, katerih predstavniki so tega dne glasovali za sklep komisije. Bilo jih je šest, njihovih imen pa časnik Slovenec ni objavil.

Ime avtorja, l.r.

***

Nadaljevanje navedenega članka. Glede teh navedb je govor tudi v nadaljevanju, saj je bilo treba zaradi omejitve prispevkov v rubriki »Tako mislim« članek napisati v dveh delih. Tako je bilo čez nekaj dni (Slovenec, dne 28. 9. 1995, str. 11) objavljeno še nadaljevanje navedenega avtorjevega prispevka, in sicer:

»Resnica« o aferi JBTZ (2)

V petek 22. 9. 1995 je bil v tej rubriki objavljen prispevek z istim naslovom, v katerem sem navedel, da je predsednik Kučan pred parlamentarno komisijo za preiskavo ozadja procesa proti četverici JBTZ omenil tudi 'konfederacijo', ki naj bi bila eden vzrokov za spore takratnega slovenskega političnega vodstva z Beogradom. To sem povzel po televizijskem Žarišču dne 18. 9. 1995, v katerem so bili prikazani nekateri deli nastopa predsednika Kučana v vlogi priče pred to preiskovalno komisijo.

Ker me je zanimal celoten kontekst tistega dela predsednikovega govora, kjer je bila omenjena 'konfederacija', sem hotel to izvedeti kar pri sami komisiji. Predsednik komisije, gospod Pukl, je bil, žal, v naslednjih dneh po telefonu nedosegljiv, dne 20. 9. 1995 pa celo odsoten. Zato sem tega dne poskusil še pri samih članih te

komisije in kot prvega ujel poslanca Iva Verzolaku, člana poslanske skupine SND (Slovenske nacionalne desnice - op. avt.). Čeprav se osebno nisva poznala, sva se vendarle hitro dogovorila, da je to mogoče videti v (računalniškem) magnetogramu te seje in naj se okrog 12. ure oglasim pri njem v parlamentu. Ker je poslanec Verzolak med tem prebral moj prispevek v Slovencu in mu verjetno ni bila všeč moja sklepna domneva, da se je kupčija s prihodnjimi volitvami očitno že začela, tega magnetograma potem ni bilo mogoče videti. Dejal je namreč, da še ni »avtoriziran« (!?), ob tem pa naj bi bili v njem tudi nekateri deli, ki »niso za javnost«. Kljub temu, da se je Verzolaku prav tedaj že mudilo na sestanek k predsedniku Kučanu (usklajevali naj bi predlog za člane računskega sodišča), sva vendarle lahko nakratko spregovorila nekaj besed o temi, ki me je zanimala. Hitro pa se je izkazalo, da beseda 'konfederacija' za Verzolaka sploh ni sporna, saj naj bi se po njegovem »v tistem času res nekaj o tem govorilo«. Po tej njegovi ugotovitvi, ko očitno sploh ne razume bistva 'federalne' in 'konfederalne' ureditve neke države, se sploh ne čudimo več tudi zelo čudni odločitvi te komisije, da bo predsednik Kučan v prihodnje lahko (kot preiskovanec) še naprej nemoteno razlagal svojo resnico o tej zadevi. Ker je predsednik komisije, gospod Pukl, napovedal, da bodo v komisiji skušali delo zaključiti (napisati poročilo za državni zbor) še pred prihodnjimi volitvami, bo komisija verjetno upoštevala tudi željo (naročilo) predsednika Kučana, da je treba to zadevo, ki naj bi bila po njegovem »vzrok za mnoge manipulacije in diskvalifikacije«, končno že dati z dnevnega reda (nazaj pod preprogo). Nenazadnje pa je zanimivo tudi dejstvo, da nekateri naši poslanci ne uradujejo samo v sejnih sobah in dvorani državnega zbora ali v svoji pisarni, temveč tudi v pisarni predsednika države (seveda, brez zoprnega magnetograma). ...

Povsem nekompetentni poslanci. Iz teh navedb je razvidno, da so bili nekdanj v parlamentu tudi poslanci, ki niso imeli niti »pojma o pojmu« in so bili zato povsem nekompetentni (z drugo besedo: nesposobni za tako zahtevno delo). Vendar omenjeni poslanec, seveda, ni nobena izjema, prej bi lahko rekli, da kar pravilo. ...

V istem prispevku je tudi navedeno, da je tovariš Ertl v svojem pričevanju pred komisijo omenil kot enega vzrokov za tajne preiskave v Mikro Adi pred aretacijo Janeza Janše tudi njegov in Bavčarjev obisk pri Vinku Levstiku v Gorici, medtem ko je slednji v intervjuju za časnik Slovenec povedal, da sta ga obiskala 3. februarja 1989 (torej šele 10 mesecev kasneje). Ko sem kasneje dobil po naključju v roke knjigo »7 let pozneje« (avtorjev Janeza Janše, Ivana Borštnerja in Davida Tasiča) sem ugotovil, da tovariš Ertl vendarle nima tako slabega spomina, temveč samo razpolaga s slabimi (čudnimi) informacijami. V tej knjigi je v dokumentarni prilogi - Dokument št. 23 (gre za udbovski zapis o poteku procesa JBTZ) namreč navedeno, da se je 15. aprila (letnica ni napisana, očitno pa gre za leto 1988) Vinko Levstik dogovoril z dvema osebama iz Ljubljane za obisk pri njem v Gorici, kasneje pa naj bi se izkazalo, da sta bila obiskovalca Janez Janša in Igor Bavčar. V opombi »pod črto« na tem dokumentu pa je navedeno, da to (udbovsko) ugotovitev potrjujeta tako Igor Bavčar v tedniku Mladina št. 6. z dne 17. februarja 1989, kot tudi Vinko Levstik v Mladini št. 9. z dne 10. marca 1989. Vendar je edino logično, da gre v teh dveh člankih za njun obisk dne 3. februarja 1989 in ne skoraj eno leto

prej. Udbovci so očitno ta dokument o poteku procesa napisali (sfrizirali) šele precej kasneje, ko je bil proces proti četverici že davno končan. Čudno se nam zdi, da te zmede okrog datuma obiska v Gorici pri Vinku Levstiku ni opazil vsaj Janez Janša, ki je verjetno sodeloval pri urejanju te dokumentarne priloge. Še več, očitno je Janez Janša celo izkoristil to zmedo, saj je na 301. strani te knjige zapisal: »Kot izhodišče za razširitev obtožnice naj bi služil obisk pri slovenskem hotelirju Vinku Levstiku v Gorici, kjer sva se na njegovo vabilo mudila z Igorjem Bavčarjem.« Tudi Janez Janša omenja (enako kot Vinko Levstik v intervjuju v Slovincu) samo 1 (en) obisk in ne morda dva ali več. Kakorkoli že, verjetno tudi v tej knjigi ne bomo našli resnice a aferi JBTZ, ampak samo »resnico«.

Prilagajanje zgodovine svojim potrebam. Iz teh navedb je dobro razvidno, da so akterji na obeh straneh dogodke prilagajali svojim potrebam. Zato je povsem nesmiselno pričakovati, da bo ozadje afere JBTZ kdaj tudi zares razkrito. O dejanski resnici pa ob taki »resnicoljubnosti« lahko pri nas le še sanjamo. ...

Vse navedeno samo še potrjuje domnevo, da se okrog prihodnjih volitev že pletejo različne kupčije, ena teh bo verjetno tudi poročilo preiskovalne komisije o zadevi JBTZ. Udeleženci v teh kupčijah pa verjetno ne računajo dovolj z dejstvom, da bodo zadnje in odločilno besedo vendarle imeli slovenski volivci. Končno je do prihodnjih volitev še kar veliko časa, več kot dovolj tudi še za eno, tokrat pravo slovensko pomlad, v kateri bo trava pognala brez (komunistične) gnojnice.

Ime avtorja, L.R.

***

Nobenega odgovora ali odziva. Na objavljena avtorjeva prispevka potem vsaj v časniku *Slovenec* potem ni bilo nobenega odgovora ali komentarja. Nekaj takega navsezadnje tudi ni bilo mogoče pričakovati, saj se v predsednikovem uradu niso odzvali niti tedaj, ko se je predsednikovo ime pojavljalo celo v naslovu in je bilo nanj naslovljeno tudi javno vprašanje. Gotovo so prebrali tudi ta dva avtorjeva prispevka, vendar so njihovi odgovori verjetno šli po drugih poteh (o njih pa je bil govor v šestem poglavju). Prav tako ni nobenega dvoma, da tega pisanja (že zaradi naslova) ni prebral tudi Janez Janša. Zato je njegovo kasnejše popolno ignoriranje avtorja, ki je razvidno iz naslednjih poglavij, tudi povsem razumljivo.

Neumestni komentarji

Pismo Ljerki Bizilj. Na tem mestu kaže objaviti še avtorjevo pismo znani televizijski novinarki in poslanki Ljerki Bizilj, čeprav precej izstopa iz časovnega konteksta. Vendar se to avtorjevo pismo nanaša na prej navedena sestavka in deloma tudi na prejšnje poglavje, in sicer:

Datum: 20. 12. 1996

Spoštovana gospa Biziljeva,

Pred kratkim sem v javni knjižnici na polici za novitete opazil vašo zadnjo knjigo »Novinarski arhivi« in sem jo nameraval samo nahitro prelistati. Mojo pozornost pa sta pritegnili dve vaši navedbi v *Spremni besedi*, in sicer:

- da knjiga »... v bistvu zajema obdobje od l. 1968, ...«, pri čemer me je zanimalo, kaj iz tega davnega časa se sploh lahko najde tudi v vašem osebnem novinarskem arhivu (po naslovu knjige sodeč sem očitno zelo naivno pomislil, da gre v njej samo za vašo avtorska besedila);
- da je »... tudi to najbrž subjektiven pogled na dogodke v Sloveniji, zagotovo pa mnogo manj obremenjen od tistih pogledov, ki smo jih lahko brali od političnih akterjev ...«, pri čemer me je zelo zanimalo, v čem se sploh lahko »vaša resnica« razlikuje od »resnice«, ki ste jo našli bodisi v knjigah teh akterjev ali pa v različnih dokumentih Arhiva Slovenije.

Ker gradivo v tej vaši knjigi ni urejeno niti (strogo) kronološko niti vsebinsko, tega nisem mogel ugotoviti samo s površnim listanjem knjige, sem si jo zato tudi izposodil. Ko pa sem se z njeno vsebino podrobneje seznanil, sem si dovolil to nevljudnost, da vas z nekaterimi svojimi ugotovitvami (kljub velikemu pomanjkanju časa) tudi pisno seznanim, za kar se tudi opravičujem.

Že takoj na začetku branja sem (ob upoštevanju vaših navedb, da gre za »govorjeno besedo«, ki je niste niti »slovnično popravljala«, itn.) moral takoj ugotoviti, da bom imel pri branju vaših besedil težave predvsem zaradi očitnih netočnosti (bolje rečeno, neresnic). Tako ste, denimo, na strani 13 navedli: »Janez Janša, Franci Zavrl, Ivan Borštner, in David Tasić ... so šli konec maja v zapor, češ da so izdali ali nameravali izdati vojaško skrivnost ...« Ker se te vaše besede očitno nanašajo na leto 1988, je takšna navedba, seveda, silno netočna (takrat sta šla le dva od omenjenih v vojaški preiskovalni zapor, eden je šel za njima šele teden dni kasneje, eden - Zavrl - pa v preiskovalnem zaporu sploh ni bil), pri čemer vas, seveda, ne opravičuje dejstvo, da je bilo to izrečeno več kot štiri leta kasneje. Svojo ugotovitev, da je treba novinarska besedila (bodisi izgovorjena ali napisana) vzeti z veliko rezervo, sem zato pri branju vaše knjige moral upoštevati kot nezbežno dejstvo, čeprav sem se s tem zelo nerad sprijaznil. ...

Površnost in netočnost. Na osnovi navedb v tem delu je mogoče skleniti, da bi bilo večasih veliko bolje ugasniti televizor, kot pa poslušati nekatere (režimske) novinarje. Vendar je omenjena novinarka, kot je bilo moč slišati pred kratkim, tudi neznanjsko užaljena, ker glede na njene velike (seveda, le namišljene) sposobnosti ne more več pripravljati informativnih oddaj. ...

Prav pogrelo pa me je na strani 14, kjer glede procesa proti četverici navajate: »... Povod za začetek postopka je bila ugotovitev organov državne varnosti, da obstaja zveza med emigrantom Levstikom in Janšo ter Bavčarjem, preko katere se prinašajo in iznašajo varnostno relevantna gradiva. V zasledovanju te zveze je bil odkrit Kučanov magnetogram in vojaški dokument ...« itd. Ta navedba je namreč čista udbovska izmišljotina, ki jo vi povsem nekritično povzimate in očitno tudi prodajate kot resnico, čeprav so jo skonstruirali šele najmanj leto dni kasneje, ko je bilo treba udbovske arhive »urediti« za tozadevno skupščinsko komisijo.

Te svoje trditve vam lahko argumentiram z nekaterimi ugotovitvami v dveh mojih objavljenih člankih (njunihi fotokopiji vam, žal, ta hip ne morem posredovati) v časniku Slovenec v rubriki Tako mislim (pisma bralcev), ki ju očitno ne poznate. Ker se oba članka nanašata na ta proces vam ju posredujem v celoti, iz poudarjeno izpisanih delov tega besedila pa boste lahko kar sami ugotovili zakaj je vaša navedba po mojem zelo daleč od resnice:

... (na to mesto sta bila vstavljena že navedena avtorjeva prispevka »Resnica o aferi JBTZ« - op. avt.) ...

K tema člankoma (njuno istovetnost z objavljenim, seveda, lahko preverite) naj dodam le to, da se je po njuni objavi v uredništvu Slovenca kar nekaj ljudi zanimalo za moj natančen naslov, medtem ko odmevov nanju vsaj v tem časniku (kot mi je znano) ni bilo. Očitno so prizadeti ocenili, da sem samo »sitna riba« in je zato najbolje, če moje pisanje preprosto ignorirajo. Edina posledica teh dveh člankov je bila samo ta, da za moje članke (tako kot že prej v Delu in Dnevniku) tudi v časniku Slovenec potem ni bilo več »prostora«, za kar so verjetno poskrbeli bivši komunisti v tej hiši (bržkone kar oboji, tako Kučanovi kot tudi Janševi pristaši). Glede na to, da se v knjigi precej ukvarjate z afero JBTZ in med drugim tudi sami ugotavljate, da je v njenem ozadju ostalo še veliko nepojasnjenega, bo morda za vas zanimiv tudi naslednji moj članek, ki pa je bil objavljen skoraj leto in pol pred zgornjima dvema. Z njim želim nenazadnje tudi omajati vašo trditve na strani 114, češ da se je afera JBTZ »...zgodila že po odločitvi o tako imenovanem sestopu zveze komunistov z oblasti ...« itd., kar pa sploh ni res. O svojem sestopu so komunisti pričeli resno razmišljati šele leta 1989 (bržkone šele po »majniški deklaraciji«), ko je postajala politična opozicija vse širša in vse močnejša. Pred začetkom afere JBTZ (preden se je zgodil Kongresni trg) pa so bili komunisti bržkone prepričani, da so še trdno v sedlu:

... (na to mestu je bil vstavljen v prejšnjem poglavju naveden avtorjev prispevek »Ali je bil na začetku slovenske pomladi predsednik Kučan zares eden od njihovih nosilcev?« - op. avt.) ...

Globlji namen informacij. Na tem mestu je treba pojasniti, da to pismo in vsi trije avtorjevi članki niso bili Ljerki Bizilj posredovani zgolj zaradi njene knjige, temveč ji je avtor nekaj dni prej poslal tudi neko drugo pismo, o katerem je govor v enajstem poglavju. ...

No, sklepne pripombe 'kdaj drugič' v časnikih doslej še ni bilo mogoče prebrati (objaviti), verjetno pa ste sedaj že kar sami ugotovili, da ste nekaj tega vendarle lahko prebrali v pismu, ki ste ga prejela pred nedavnim (zato ste sedaj lahko

prepoznali tudi avtorja tega pisma). Vendar o tem na tem mestu ne nameravam razglabljati. Z navedbo zgornjega članka sem vas želel samo seznaniti z nekaterimi dejstvi, ki jih glede ozadja afere JBTZ vsi njeni udeleženci skrbno prikrivajo pred javnostjo. Tako tudi na ta članek kasneje ni bilo nobenega odmeva, kar pa glede na zelo skromen domet časnika Slovenec navsezadnje niti ni čudno. Zato se je bilo takrat najbolj prikladno delati, kot da ga ni nihče prebral. Predsednik Kučan bi danes verjetno rad kar prikri, da so v zgornjem članku navedeno pismo na omenjeni konferenci ZKS sploh prejeli, čeprav so zaradi odkrivanja njegovih avtorjev takoj dvignili na noge takratno SDV. To pa so morali storiti zelo previdno, saj so morali pismo skrbno prikriti pred zvezno SDV. Slednja bi ga verjetno takoj pograbila kot trden dokaz za njihove trditve o kontrarevoluciji v Sloveniji in za uvedbo izrednih razmer ter ustrezno posredovanje JLA, kar pa v knjigi na strani 118 omenjate tudi sami. Resnici na ljubo je treba povedati, da vsebina tega pisma danes, seveda, ni nič posebnega, takrat pa je vendarle pomenila zelo hud verbalni delikt in poskus hudega rušenja takratne ustavne ureditve SFRJ, za kar je bilo po zvezni kazenski zakonodaji zagroženo več kot 10 let zapora. Dejstvo pa je, da je bila takratna SDV pri odkrivanju avtorjev tega pisma povsem neučinkovita in je ves čas tavalala v popolni temi, zaradi česar se jim niso znali približati niti za en sam milimeter. Bili so namreč vse preveč prepričani, da se je vsa takratna slovenska opozicija nahajala samo v krogih Nove revije, Kersnikove 4, Mikro Ade in morda še Mladine, v katerih pa se nobeden od avtorjev tega pisma nikoli ni gibal.

Pomembni razlogi za prikrivanje ozadja. Na podlagi teh navedb je moč trditi, da so imeli akterji na obeh straneh kar precej razlogov, da se niso mogli odzvati na te avtorjeve trditve. ...

Nenazadnje se mi zdi potrebno v tej zvezi omeniti tudi svoje razmišljanje, da tudi Janez Janša ne kaže nobenega navdušenja za razkrivanje resničnega ozadja afere JBTZ, kar v knjigi tudi sami nekje omenjate. Po mojem si ne želi razkritja, da je bil vsaj on aretiran po pomoti, kot se je že takrat slišalo v nekaterih kuloarjih (bržkone zaradi napačnih predpostavk SDV glede morebitnih avtorjev prej navedenega pisma), s čimer bi se, seveda, takoj zrušil njegov mit. Dejstvo je namreč, da se nekaj deset tisoč Slovencev takrat ni zbralo na Kongresnem trgu samo zaradi njega (poznali so ga le redki, po trditvah takratne politične oligarhije pa je bil tudi povsem nepomemben). Ljudje so se v takem številu zbrali predvsem zaradi svojega protesta glede takratnih splošnih družbenih razmer, medtem ko razlogi za aretacije oz. priimki zaprtih takrat sploh niso bili merodajni. Upam si trditi, da bi bil Kongresni trg sedaj, ko smo mnogi lahko Janeza Janšo bolje spoznali (zlasti pa njegove že kar boleste oblastne ambicije), precej bolj prazen.

Naj končam, saj bi za svoj komentar tudi še nekaterih drugih vaših (po mojem prav tako zelo spornih) navedb v knjigi porabil preveč časa in prostora. Zares sem vas želel samo povsem dobronamerno opozoriti, da vsega kar je moč prebrati tudi v uradnih dokumentih vendarle ne kaže vzeti kot izključno resnico. Seveda, razen če niste na strani tistih, ki se očitno zelo trudijo, da bi lahko nekatere laži čim večkrat ponovili, ker bi s tem nekoč mogoče postale tudi resnica.

Ponovno se vam (enako kot nepovabljen gost v hiši) opravičujem za to svoje početje oz. vznemirjanje in vas lepo pozdravljam.

Ime avtorja, Lr.

***
Na pismo prejemnica ni odgovorila. Čeprav je imela prejemnica tega pisma, kot bo razvidno tudi kasneje, kar nekaj razlogov za morebitni odgovor, se vendarle ni odločila za tak korak. Verjetno je to avtorjevo pismo razumela kot neupravičeno poseganje v njeno zasebnost, kar pa, seveda, sploh ne drži. Kdorkoli se namreč pojavi v javnosti z izražanjem svojih stališč (izgovorjenih ali napisanih), mora vendar pričakovati, da z njimi vsi gotovo ne bodo soglašali in se bodo pojavila tudi drugačna mnenja in stališča. Seveda, se ob tem odpira vprašanje, če je nanje sploh moč odgovoriti in najti tudi ustrezne (proti)argumente. Očitno jih bivša novinarka in poslanka ter predsednica stranke *Slovenski forum* Ljerka Bizilj ni našla, ali pa tudi pri njej njena vzvišenost povzroča tolikšno oviro, da se ne more ozirati na pravila lepega vedenja.

9. 'Poštene volitve' le puhla parola in limanice za naivne volivce

Članek za tednik *Demokracija*

Ponovno rojstvo Demokracije. Po objavi avtorjevih prispevkov o aferi *JBTZ*, ki sta bila navedena v predhodnem poglavju, je potem tudi v časniku *Slovenec* zanj kar naenkrat »zmanjkalo prostora«. Tako nekaterih njegovih člankov, ki jih je poslal kasneje, potem niso več hoteli objaviti. Pravega vzroka za ta zasuk tudi ni bilo mogoče izvedeti, saj je bil časnik v čedalje večjih finančnih težavah, zaradi česar so ga kmalu zapustili vsi sposobnejši novinarji. Ostali so samo še tisti, ki niso mogli dobiti druge podobne zaposlitve, kar se je, seveda, odražalo tudi na čedalje slabši vsebini tega časnika.

V letu 1996 je začela *SDS* namesto strankarskega glasila »*Naši zapiski*« izdajati (v okviru svojega podjetja *Veda*, d.o.o.) časopis z imenom »*Dan*«, ki je izhajal enkrat mesečno. Ker so ta časopis začeli avtorju pošiljati po pošti in se je tako sploh lahko seznanil z njim, se je nato začel zanimati o možnostih za morebitno objavo njegovih sestavkov. Vendar se tedanja urednica tega časopisa ni odzvala na tovrstno ponudbo. Kmalu zatem je po nekaj izdanih številkah ta časopis prenehal izhajati in se je namesto njega pojavil drug z imenom *Demokracija*. Nekateri se morda še spomnijo, da je časopis s tem imenom izhajal v časih *Demosa* v letih od 1989 do 1991, nato pa je preminil hkrati z njim. Zato so nekateri očitno hoteli v pomanjkanju lastnih (svežih) idej ponovno obuditi te čase. Ker je časnik *Slovenec* ravno takrat šel dokončno v stečaj, so k temu novemu tedniku (s starim in že obrabljenim imenom) pristopili tudi nekateri njegovi novinarji. Čeprav je bila vsebina prvih številk tednika *Demokracija* milo rečeno obupna, je avtor kljub nekaterim pomislekom vseeno izključno zanj pripravil naslednji sestavek:

Datum: 24. 9. 1996

Bodo bližnje volitve res poštene?

Volilne izide je mogoče prikrojiti tudi z računalnikom

V 2. številki tednika Demokracija (dne 12. 9. 1996) smo na zadnji strani lahko prebrali opozorilo, da letošnja volilna tekma bržkone ne bo enakopravna (beri, poštena) in naj zato aktivisti ter člani SDS skušajo preprečiti morebitne goljufije z ustreznim nadzorom volitev oz. z vključitvijo predstavnikov SDS v vse volilne odbore. Kot smo lahko slišali, se to pri sestavi centralne volilne komisije ni zgodilo in lahko le upamo, da bo imela SDS več sreče pri sestavi tovrstnih organov na nižjih ravneh. Do tu je lahko vse lepo in prav, vendar mora volivce zanimati tudi to, kaj se dogaja z vsemi (denimo, pošteno) preštejimi glasovi volivcev, ko (denimo, tudi overjeni) zapisniki o izidi volitev zapustijo volilne enote. Ali je ustrezen nadzor glede preprečitve morebitnih goljufij zagotovljen tudi pri kasnejših računalniških obdelavah podatkov iz teh zapisnikov? Kot smo seznanjeni temu sploh ni tako

in je vse (škarje in platno) prepuščeno zgolj strokovnim kadrom v okviru okrajnih volilnih komisij in centralne volilne komisije. Bržkone je bila večina teh kadrov (tako kot, denimo, predsednik centralne volilne komisije) »ustrezno preverjena« že tako pri preteklih volitvah kot tudi v okviru bivšega (komunističnega) režima. ...

Nenadzorovane računalniške obdelave. Z navedenim sestavkom je avtor nameraloval opozoriti na nekatere domneve, da se računalniške obdelave volilnih glasov izvajajo brez vsake kontrole. Zato so morebitne zlorabe oz. potvarjanje volilnega izida pri računalniški obdelavi veliko lažje izvedljive, kot na voliščih. Ker so v okviru SDS, zlasti preko ust njenega predsednika, veliko govorili o »poštenih volitvah«, je bil avtor prepričan, da pri objavi tega njegovega pisanja ne bo nobenega problema. ...

Vendar naj najprej odgovorimo vsem tistim, ki bodo takoj zavpili, češ da so vsi programi za računalniško obdelavo podatkov iz zapisnikov o izidu volitev na voljo vsem, ki se nanje spoznajo, in da zato vsi nejeverni Tomaži vso to (zagotovo tudi obsežno) dokumentacijo lahko tudi preverijo. Vse to lahko tudi verjamemo in pravzaprav niti ne dvomimo, da vsa tovrstna dokumentacija oz. vsi programi in njihovi podprogrami niso izdelani natančno po določenih zadevnega zakona. Toda kdo nam lahko jamči, da se z vsemi temi (denimo, tudi preverjenimi) računalniškimi programi izvaja tudi dejanska obdelava teh podatkov? Nihče! Danes je namreč mogoče z zelo preprostimi programskimi prijemi na začetku obdelave zamenjati samo nekaj ključnih podprogramov z drugimi, ki nato (po mili volji) lahko prikrojijo kakršenkoli volilni izid v zelenega, ob samem zaključku obdelave pa vse tako zamenjane podprograme ponovno nadomestiti z neoporečnimi. Kako se vse to lahko (zelo preprosto) naredi, seveda, na tem mestu ne mislimo razlagati, saj bi nenazadnje lahko dobili »sidejo« tudi tisti, ki jim kaj takega doslej še ni prišlo na misel. Lahko pa zatrdimo, da je mogoče takšno goljufijo zanesljivo preprečiti z ustreznim proceduro na samem začetku obdelave podatkov, medtem ko, žal, ne poznamo tudi ustreznega načina, s katerim bi bilo mogoče odkriti oporečnost programov ob njihovem izvajanju.

Seveda, je za brezhibno izvedbo takšne (domnevne) volilne goljufije potrebna (razen nakazanega posega v računalniške programe) tudi ustrežna predhodna volilna propaganda. Le-ta mora volivce predvsem z »ustreznimi« anketami že vnaprej pripraviti na zelen (beri, prikrojen) volilni izid, ki je nato ustrežno vgrajen tudi v spremenjene (oporečne) dele programov, da uradno objavljeni volilni izidi potem niso preveč sumljivi. Vse to pa se nam zdi nekam znano tako iz okvira volitev v letu 1992 kot tudi iz zadnjega obdobja pred letošnjimi volitvami, zaradi česar lahko upravičeno domnevamo, da imajo nekateri na nakazanem področju bržkone tudi praktične izkušnje. Zato se nekaterim morda tudi s tega vidika zdi zelo prikladno, da ostane volilna zakonodaja kar taka, kot je bila leta 1992. Prejkone pa sploh še ni prepozno tudi za preverjanje verodostojnosti uradnih podatkov o volilnih izidih leta 1992 (denimo, s ponovitvijo nekaterih obdelav, če se arhivi s temi podatki medtem niso že izgubili), kar bi bodisi ovrгло ali pa potrdilo takšne sume. Morda bi s takšnim preverjanjem dobili celo jasen odgovor na nekatere domneve o resničnem ozadju umora Ivana Krambergerja, ki je z doseženimi 25 odstotki volilnih

glasov v letu 1990 edini resno ogrožal zelen (in v nekaterih kuloarjih tudi vnaprej napovedan) izid predsedniških volitev že v prvem krogu. ...

Številne možnosti za zlorabe. Navedenih domnev avtor ne stresa kar iz rokava, temveč je do njih prišel na podlagi dobrega poznavanja računalniškega programiranja in tudi nekaterih »hekerskih« izkušenj. Ker pa navedenih domnev, seveda, ni mogoče tudi dokazati, so podrobneje opisane v avtorjevi knjigi »Upanje ostane«, kjer je med drugim moč videti, da bi lahko bile še kako resnične. ...

Končno se velja vprašati, kaj je še mogoče storiti v preostalem času do letošnjih volitev oz. do začetka računalniške obdelave podatkov o doseženih volilnih izidih, da bi učinkovito onemogočili morebitne tovrstne goljufije. Glede na napovedano »mirovanje« parlamenta med volilno kampanjo pa zagotovo ne več veliko. Tako verjetno sploh ni več mogoče zagotoviti ustrezne (strokovne) organe, ki bi lahko nadzorovali celoten potek izvedbe računalniških obdelav v okviru volilnih komisij, saj bi morali pred tem v parlamentu odpraviti vso tozadevno zakonsko praznino. Preostane pa zagotovo še dovolj časa, da bi vsi zainteresirani (morda kar poslanci SDS) v parlamentu:

- opozorili na zgoraj nakazano možnost za prikrojevanje doseženih volilnih izidov pri računalniški obdelavi tovrstnih podatkov v okviru okrajnih volilnih komisij ali centralne volilne komisije ter zahtevali tudi odpravo zakonske praznine, ki omogoča takšne (morebitne) goljufije;
- zahtevali izpis celotnih računalniških baz podatkov o doseženih volilnih izidih po posameznih volilnih enotah in tudi nemoten dostop do teh baz podatkov (oz. njihove kopije) vsem zainteresiranim strankam takoj po končanih volitvah, da bi posamezna stranka lahko tudi sama preverila verodostojnost uradno objavljenih volilnih izidov.

Bilo bi preveč lepo, če bi bila takšna razmišljanja samo plod bolne domišljije, kot bodo gotovo takoj rekli nekateri. Žal, pa nas kruta (in tudi zelo črna) sedanjost z vsemi mogočimi aferami, številnimi krajami družbenega premoženja, nepojasnjenimi in nekaznovanimi zločini, ipd. prepričuje, da je goljufija pri volitvah še najmanjše zlo, ki ga lahko pričakujemo zlasti od vseh tistih sedanjih oblastnikov, ki so se prekalili že v bivšem (komunističnem) sistemu in zato v borbi za svoj obstanek na oblasti ne izbirajo sredstev.

Ime avtorja, Lr.

***

Predlogi za preprečitev zlorab. Iz navedenega je razvidno, da je avtor s tem sestavkom skušal opozoriti na možnost računalniškega prikrojevanja volilnih izidov in hkrati predlagal tudi način, kako bi se bilo moč temu učinkovito zoperstaviti. Poleg navedene-ga sestavka je avtor pripravil še naslednji dopis:

Datum: 25. 9. 1996

Uredništvo tednika Demokracija
- gospa Vida Kocjan, odgovorna urednica

Spoštovana,

Posređujem vam priloženi članek in predlagam, da ga glede na njegovo aktualnost tudi objavite v tedniku Demokracija. Poudarjam, da sem ga napisal šele včeraj in ga v nobenem primeru ne bom poslal še na kak drug naslov. Kot član SDS sem, seveda, zainteresiran, da je objavljen samo v tem tedniku.

Ker pa želim, da se morebitni problem, na katerega opozarjam, čimprej pojavi tudi v parlamentu, sem kopijo članka danes poslal tudi predsedniku SDS gospodu Janezu Janši na sedež stranke.

Lepo vas pozdravljam,

Ime avtorja, L.r.

***

Dogovor za objavo sestavka. Ker avtor ni poznal razmer v uredništvu tednika Demokracija, po telefonu pa ni bilo moč dobiti nikogar, je navedena sestavka nato kar osebno odnesel v njihovo uredništvo. Hkrati se je namreč dogovoril tudi za razgovor z direktorjem družbe, ki je izdajala ta časopis, da bi mu predstavil tudi nekatere zamisli, o katerih bo govor kasneje.

Po daljšem čakanju, in ko je omenjena odgovorna urednica prebrala navedeni sestavek, je avtor dobil njeno zagotovilo, da bo članek objavila med pismi bralcev. Na avtorjevo pripombo, da bi obravnavani problem dobil večjo težo, če bi ga lahko objavila v kaki drugi rubriki, je nato sledil odgovor, da bo o tem morala še razmisliti.

Ponudba Janezu Janši

Predlogi predsedniku SDS. Kot je že bilo omenjeno, je bil avtorjev sestavek »Bodo bližnje volitve res poštene?« nato poslan tudi predsedniku SDS Janezu Janši, hkrati pa še njegova naslednja ponudba:

Datum: 25. 9. 1996

Socialdemokratska stranka Slovenije
- v roke predsednika gospoda Janeza Janše

Zadeva: Nekaj predlogov za povečanje uspeha SDS na volitvah in za izvedbo korenitih sprememb po njih

Spoštovani gospod predsednik,

Oglašam se na podlagi pisma MO (Mestnega odbora - op. avt.) Ljubljana pred nekaj dnevi, s katerim sem bil očitno tako kot vsi drugi člani pozvan k sodelovanju oz. pomoči pri volilni kampanji SDS, v kolikor se bo name (citiram del navedbe v pismu) »... obrnil predstavnik krajevnega odbora ali mestnega odbora s prošnjo za pomoč.« Ker sem prepričan, da se kaj takega vsaj pri meni zagotovo ne bo zgodilo, sem se odločil, da vam svojo pomoč oz. morebitno sodelovanje ponovno ponudim kar sam. Kot boste lahko prebrali tokrat že tretjič (in bržkone tudi za-

dnjič). Doslej imam namreč s takšnimi svojimi ponudbami glede aktivnega dela v SDS zelo slabe izkušnje. V pojasnilo te moje, žal, tudi zelo trpke ugotovitve pa naj navedem samo naslednje razloge: ...

Brez dlake na jeziku. Čeprav je avtor dobro vedel, da si bo z navajanjem svojih slabih izkušenj glede SDS gotovo naredil »medvedjo uslugo«, je vendarle prevladalo njegovo siceršnje prepričanje in ravnanje. ...

1) Ko sem v svoji pristopni izjavi za članstvo v SDZS še pred volitvami leta 1990 navedel, da želim aktivno sodelovati na več strokovnih področjih in na to potem od takratnega vodstva stranke ni bilo nobenega odziva, sem se dne 10. 4. 1990 pisno obrnil na takratnega predsednika dr. Pučnika in mu navedel nekaj svojih pogledov za učinkovito razrešitev ključnih problemov slovenskega gospodarstva. Zlasti sem ga opozoril na problem privatizacije, oz. da (citiram) »...je mogoče tudi problem transformacije družbene lastnine v zasebno rešiti razmeroma enostavno in neboleče, ob tem pa tudi zelo učinkovito ter brez vsake škode za širšo družbeno skupnost. Prepričan sem, da sem našel ustrezen model za rešitev tega ključnega vprašanja, pri katerem bo mogoče ob transformiranju družbene lastnine v zasebno zagotoviti:

- učinkovit in enostaven način upravljanja podjetja samo od lastnikov delovnih sredstev oz. kapitala (podjetja),
- dejanski sestop obstoječe oblastne strukture z oblasti na vseh ravneh v podjetju, pri čemer bi pri upravljanju podjetja lahko obdržali vse dosedanje poslovodne delavce, v kolikor so tudi dejansko usposobljeni za menežerja, in če sploh želijo prevzeti potrebno (osebno) tveganje pri upravljanju podjetja v popolnih tržnih gospodarskih razmerah,
- ustrezen vpliv vseh delavcev pri (so)upravljanju podjetja.

Predvsem sem imel v mislih določbo v ustreznem privatizacijskem zakonu, po kateri bi morali vsi vodilni in vodstveni delavci v vseh podjetjih takoj po uvedbi zakona odkupiti določeno količino delnic podjetja (denimo, v višini najmanj 5 letnih njihovih osebnih dohodkov) bodisi z gotovino ali z najetjem hipotekarnega kredita v banki. V nasprotnem primeru bi morali takoj odstopiti s svojih položajev in jih prepustiti tistim, ki bi prevzeli takšno tveganje. Še vedno sem prepričan, da bi s takšno določbo takrat lahko preprečili večino stečajev in odtujitev družbenega premoženja. Zaradi dobrega poznavanja vseh razmer in takratne politične oligarhije sem namreč kar slutil, da se bo v nasprotnem primeru zgodilo prav to, kar se potem tudi je. Vendar pa moje takratne (čeprav zelo črnogledne) ocene možnih posledic ne predstavljajo niti petine posledic, ki so potem tudi dejansko nastale in se tudi še vedno pojavljajo. ...

Za vedno zamujene priložnosti. S temi navedbami je avtor hotel opozoriti, da so bile predvsem zaradi nepoučenosti in neznanja tedanjih Demosovih veljakov bržkone za vedno izgubljene številne priložnosti. V kolikor bi bili tedaj bolj dovzetni za nekatere predloge, bi bil sedanjí položaj mnogih naših ljudi zagotovo drugačen (bistveno bolj ugoden). ...

Na mojo ponudbo za aktivno sodelovanje pri reševanju teh vprašanj bodisi v okviru stranke oz. takratnega Demosa pa od dr. Pučnika ni bilo potem nikakršnega odziva oz. odgovora. Ko sem nato po daljšem obdobju neuspešnega telefoniranja na vodstvo stranke in v Demos vendarle prišel v stik z njim po telefonu, sem razočaran ugotovil, da mojega pisma bodisi ni vzel dovolj resno, ali pa ga morda sploh ni v celoti prebral. Odpravil me je namreč z nekaj puhlimi odgovori, češ da so vse te stvari (citiram ga) »zelo škakljive«, in da je vse to sedaj v izključni pristojnosti vlade oz. predsednika Peterleta, pri čemer pa on osebno tudi kot predsednik Demosa ne more nič storiti. Ko sem se nato pisno obrnil neposredno še na predsednika Peterleta (priložil sem tudi svoje pismo dr. Pučniku) prav tako tudi z njegove strani ni bilo nobenega odziva ali odgovora, po telefonu pa sploh ni bil nikoli dosegljiv. Takrat mi je postalo jasno, da niti vodstvo Demosa niti takratna njegova vlada niso želeli nobenega vmešavanja v svoj nameravani koncept privatizacije. Vse posledice te njihove takratne samozadostnosti pa so nam danes, žal, vsem še preveč dobro znane. Zato upravičeno domnevam, da sta oba imenovana poglavitna krivca za tako klavrni konec Demosa.

2) Med takratnim telefoniranjem dr. Pučniku sem zgolj po naključju izvedel, da se v okviru SDZS vzpostavlja strokovni svet, za kar je bil zadolžen Tit Turnšek. Ker sem ga poznal iz zgodnjih šolskih let in iz okvira Bavčarjevega odbora sem ga, seveda, takoj poklical in mu ponudil svoje sodelovanje. Čeprav mi je obljubil, da me bo vključil v ta svet, sem na prvo sejo prišel brez njegovega uradnega vabila in sem se tako sam nekako vrinil vanj. Že po nekaj sestankih pa sem se lahko prepričal, da glede privatizacije ta strokovni svet ne namerava storiti prav ničesar, saj ni obravnaval nobenega zakonskega gradiva v tej zvezi. Tudi sam potek sestankov je bolj kot na resno strokovno delo spominjal na (slaba) predavanja nekaterih povabljenih (strankinih veljakov ali akterjev bivšega sistema) oz. na nekakšno debatno krožke (npr. brez predhodnega gradiva, brez zapisnikov, brez pisnih sklepov oz. stališč). Med vabljenimi in sodelujočimi sem lahko prepoznal mnoge aparatčike iz okvira prejšnjega režima, zaradi česar sem postal samo še nemi opazovalec tega dogajanja. Postalo je namreč očitno, da je bil ta strokovni svet le farsa takratnega vodstva SDZS oz. njegov (zelo slab) odgovor na mnoge upravičene kritike, da stališča stranke ne stojijo na ustreznih strokovnih temeljih. Ko pa se je na tem strokovnem svetu konec leta 1990 pojavil še Andrej Ocvirk (prišel je iz Beograda, kjer je bil pomemben funkcionar v Markovičevi vladi), se mi je delo dokončno zagabilo in se na njegovih sestankih zato sploh nisem več pojavil. Prepričan sem, da je bil Tit Turnšek samo eden od številnih (komunističnih) vrinjencev v stranko SDZS iz okvira bivšega sistema, in da je svojo nalogo, vsaj kar se tiče popolne neučinkovitosti dela tega sveta, bržkone tudi odlično opravil. Kasneje sem samo nemo in ves zgrožen spremljal vse aktivnosti SDZS oz. Demosa, medtem ko me mnogi kasnejši dogodki (npr. razpad Demosa, padec Peterletove vlade, popoln neuspeh SDZS na volitvah leta 1992) sploh niso presenetili. ...

Neslavna dediščina SDZS. S podrobnejšim opisovanjem tega dogajanja, o katerem je že bil govor v prejšnjih poglavjih, je avtor hotel Janeza Janšo seznaniti z razmerami v tej stranki pred njegovim prihodom. ...

3) Takoj naslednji dan po vaši zamenjavi na mestu obrambnega ministra (spomladi leta 1994) sem se oglasil pri tedanjemu glavnemu tajniku gospodu Grimsu in ga prosil, da bi mi omogočil razgovor z vami. Pojasnil sem mu, da želim glede na izstop SDZS iz koalicije z bivšimi komunisti ponovno aktivno sodelovati v stranki. Ob tem sem poudaril, da me politika sploh ne zanima, temveč zgolj samo resno strokovno delo. Dal sem mu svojo vizitko s prošnjo, da vam jo nemudoma izroči, in da naj me v kolikor bi potrebovali mojo strokovno pomoč o tem tudi obvesti. Ne vem, če je moja želja glede čim hitrejšega razgovora z vami (skupaj z mojo vizitko, ki jo prilagam tudi v tem pismu) sploh prišla do vas. Dejstvo je, da razen običajnih strankinih obvestil na to svojo ponudbo potem nisem dobil nobenega odgovora ali morebitnega telefonskega poziva, sam pa tudi nisem ukrenil ničesar več. Takrat sem namreč, podobno kot tudi mnogi drugi, (zmotno) pričakoval, da bodo iz koalicije izstopili tudi krščanski demokrati, kar bi, seveda, pripeljalo do predčasnih volitev. Hkrati sem tudi sklenil, da bom svoje strokovno sodelovanje v stranki ponovno ponudil le v primeru, če bo SDS pokazala resen namen za izvedbo korenitih sprememb v sedanjem sistemu in se bo tvorno zavzela za dokončno prekinitev vseh vezi z bivšim komunističnim režimom. Nekaj takega ali vsaj podobnega pa ob sodelovanju oz. v koaliciji z akterji tega istega sistema, seveda, ni mogoče narediti. Za takšno trditev je dokazov več kot dovolj.

4) Za razumevanje mojega odpora do bivšega sistema, ki je po moji oceni (razen osamosvojitve Slovenije) v svojem bistvu tudi ostal prav tak kot je bil (v zadnjih nekaj letih je doživel samo redke manj bistvene spremembe, večinoma tudi na slabše), naj vam navedem samo nekatera poglavitna dejstva. Predvsem moram poudariti, da sem bržkone med zelo redkimi ali pa sem celo edini Slovenec, ki za sedanje stanje ne nosi prav nobene (so)odgovornosti, saj od leta 1987 dalje pravzaprav sploh nisem zaposlen. Takrat sem namreč kot svetovalec za organizacijo v paradržavni (udbomafijski) svetovalni instituciji izgubil zaposlitev, ker sem napisal knjigo »Pot do učinkovite delovne organizacije«, s katero sem nameraval začeti samostojno svetovalno dejavnost (navedena je na priloženi vizitki). S tem sem, seveda, postal nevaren tako za to institucijo kot tudi za takratne oblastnike, saj bi s tem lahko ogrozil izvedbo njihovih načrtov, ki so jih do danes že skoraj v celoti uresničili. Ustavili so me lahko le na ta način, da so inkriminirali moje načrtovano delo, saj so z izmišljenimi obtožbami in ovadbo (več o tem je razvidno iz priloge z dne 8. 4. 1990) dosegli celo uvedbo kazenske preiskave. Sklep o njej (zaradi suma, da sem si nameraval protipravno pridobiti premoženjsko korist v znesku 24.- din oz. takratnih 3,40 DEM) je dne 27. 6. 1990 (torej več kot dva meseca po prvih demokratičnih volitvah) podpisal sodnik, ki danes vodi preiskave pri Okrožnem sodišču v Ljubljani. Ker od tega dne dalje uradnih pisem (sodnih in tudi drugih) sploh ne sprejemam več, me o njenem poteku tudi niso mogli obvestiti, menda, pa še vedno ni končana.

Takrat sem tudi sklenil, da bom (kakršnokoli) pridobitno dejavnost pričel ponovno opravljati šele tedaj, ko se bodo sedanje razmere korenito spremenile in bo mogoče vse akterje bivšega sistema (odgovorne za sedanje stanje) postaviti tudi pred sodišče. Ker že dalj časa sploh nisem (na noben način) aktivno vključen v današnja dogajanja in so mi prav zaradi te nepristranskosti dobro poznani vsi

ključni vzroki za današnje razmere in razen tega poznam tudi učinkovite rešitve za korenite spremembe, sem se (po daljšem oklevanju) vendarle odločil za to pismo.

Predstavitev odločujočih podrobnosti. Kljub temu, da je s temi navedbami avtor močno obremenjeval besedilo svoje ponudbe, se mu je vendarle zdelo potrebno, da Janezu Janši »nalije čistega vina«. V nasprotnem primeru bi namreč bilo morebitno avtorjevo sodelovanje že vnaprej obsojeno na neuspeh. ...

Odločilni razlog za tole moje pisanje pa je pravzaprav vaša razprava na 3. taboru Slovencev v zamejstvu (pred časom sem jo slučajno ujel na TV3), v kateri ste omenili, da pripravljate v okviru strokovnega sveta predlog zakona, s katerim boste v SDS in ob podpori strank slovenske pomladi (po češkem zgledu) takoj po volitvah skušali doseči prekinitve sedanje komunistične kontinuitete in s tem tudi potrebno moralno prenovu družbe. Sam namreč podobno razmišljam že nekaj let in sem zato trdno prepričan, da je to pravzaprav tudi edini dovolj učinkovit način za izvedbo korenitih sprememb večine sedanjih razmer. Žal, ne poznam vsebine vašega predloga tega zakona, vendar po moji oceni češki zgled (njihov zakon sem prebral v vaši knjigi »7 let pozneje«) za naše razmere ni dovolj učinkovit in bi ga zato kazalo zastaviti precej bolj celovito. Po moji oceni bi moral tak zakon zajeti najmanj naslednja (okvirna) določila:

1. kratka in jasna opredelitev vseh prikritih ciljev bivšega socialističnega sistema, ustvarjenega na podlagi prevare z NOB, to je s pomočjo krvave komunistične revolucije, ki je bil zato škodljiv za slovenski narod tako v preteklem obdobju kot bo še dlje časa tudi v prihodnjem obdobju, za kar v celoti nosita odgovornost KPS in njena kasnejša naslednica ZKS, s čimer se odpravlja tudi dosedanji privilegij, da zločinov vseh akterjev iz okvira komunistične revolucije ni mogoče ustrezno kaznovati;
2. izročitev in odprtje vseh arhivov o članstvu v ZKS pred koncem leta 1988 in odprtje ter izročitev arhivov o delu in sodelavcih SDV oz. prejšnje UDV do konca leta 1989, za kar je kazensko odgovorno vodstvo takratne ZKS in SDV;
3. poprava vseh krivic, ki so bile povzročene s komunistično revolucijo v obdobju od začetka leta 1941 do konca leta 1945 s tem, da tako prizadeti dobijo ustrezno materialno nadomestilo za povzročene krivice in moralno zadoščenje, proti neposredno odgovornim za te krivice oz. proti še živečim članom takratne politične oligarhije pa se uvede ustrezen kazenski postopek;
4. poprava vseh krivic, ki so bile po letu 1945 povzročene s strani oblastnih organov oz. zlasti službe SDV proti vsem, ki so jih okarakterizirali kot nasprotnike samoupravnega socializma s tem, da tako prizadeti dobijo ustrezno materialno nadomestilo za povzročene krivice in moralno zadoščenje, proti neposredno odgovornim v teh organih oz. v službi SDV za povzročitev teh krivic pa se uvede ustrezen kazenski postopek;
5. ukinitve privilegija glede zasedanja pomembnih delovnih mest zgolj s strani preverjenih članov bivše ZKS s tem, da morajo takoj po uveljavitvi tega zakona vsi aktivni pripadniki ZKS (ob začetku slovenske pomladi) sredi leta

1988 in aktivni sodelavci SDV do prvih demokratičnih volitev leta 1990 samostojno odstopiti z vseh javnih funkcij in vodilnih ter vodstvenih delovnih mest v vseh oblastnih organih, državnih institucijah in v podjetjih za dobo najmanj 5 do 10 let, v tem času pa lahko opravljajo samo strokovno delo, za katerega so tudi dejansko usposobljeni;

6. ukinitve vseh privilegijev glede določitve pokojnine za vse udeležence NOB in drugih borcev oz. za vse nosilce družbenih funkcij pred koncem leta 1990 s tem, da se jim nova pokojnina določi zgolj na podlagi njihove dejanske delovne dobe in dosežene strokovne izobrazbe;
7. ukinitve vseh privilegijev glede določitve pokojnine za vse uslužbence državnih organov in drugih institucij ter družbenih organizacij pred koncem leta 1990 s tem, da se jim nova pokojnina določi zgolj na podlagi njihove dejanske delovne dobe in dosežene strokovne izobrazbe;
8. ukinitve privilegija, da so bili mnogi akademski nazivi oz. magistrski in doktorski naslovi na družboslovnih področjih doseženi z utemeljevanjem marksistične in socialistično-samoupravne ideologije s tem, da se odvzamejo vsi na ta način doseženi znanstveni naslovi, vsem prizadetim pa se dopusti možnost, da si izgubljeni naslov povrnejo s ponovno obrambo istega oz. spremenjenega znanstvenega dela;
9. ustrezne kazenske določbe, zlasti enormno visoke denarne kazni, za morebitno neizvajanje zgornjih določil tako od vseh prizadetih kot tudi vseh pristojnih organov in institucij, medtem ko naj bi vsi, ki opozorijo na morebitne kršitelje tega zakona prejeli določen del (denimo, najmanj eno petino) določene denarne kazni.

Za boljše razumevanje bi kazalo ustrežno poimenovati že sam naslov tega zakona, ki bi moral jasno nakazovati vso njegovo vsebino, denimo: »zakon o odpravi privilegijev socializma«. Slednje je pomembno tudi zato, ker je že vnaprej treba računati na določen odpor in zapetljaje pri njegovem sprejemanju v državnem zboru, zaradi česar je treba računati tudi z morebitnim neposrednim sprejemom tega zakona kar z referendumom. Tak korak bi bil morda celo najbolj smotrni, saj po moji oceni glede na zgoraj navedeno vsebino pri tem ne bi smelo biti težav. Vedeti je namreč treba, da bi izvajanje tega zakona neposredno prizadelo največ okrog 120.000 državljanov Slovenije oz. morda največ 7 - 9 % volilnega telesa, vsi drugi pa bi z njim lahko samo pridobili (npr. nova boljša delovna mesta, izboljšanje položaja upokojenec, občutno zmanjšanje državnega aparata in s tem tudi državnega proračuna, itn). Velika večina naših državljanov tudi dobro ve, da bi tak zakon prizadel samo tiste, ki že daljše obdobje predstavljajo največji balast in ovire pri hitrejšem razvoju in splošnem napredku Slovenije, hkrati pa so edino oni tudi najbolj bogateli na račun drugih že v preteklih letih, še bolj pa bogatijo zlasti v zadnjih nekaj letih. ...

Učinkovito urejanje odprtih vprašanj. Na tem mestu kaže opozoriti, da so navedene zamisli podrobneje pojasnjene v osemnajstem poglavju. Zato velja na tem mestu opozoriti le na to, da je bil z njimi tako seznanjen poleg nekaterih drugih (o njih je go-

vor v dvanajstem poglavju) tudi Janez Janša. Kljub temu je bilo njegovo ravnanje ob zadnjih predsedniških volitvah bistveno drugačno. ...

Prepričan sem, da bi SDS prav z ustreznim informiranjem o takem zakonu (tako glede njegove vsebine kot tudi bistvenih posledic ob njegovem izvajanju) v okviru bližnje volilne kampanje lahko svoj uspeh na volitvah bistveno povečala. Seveda, bi bili s tem zakonom prizadeti tudi nekateri člani in simpatizerji SDS, mislim pa, da bi z njim lahko SDS pritegnila bistveno več tistih (doslej neopredeljenih) volivcev, ki se morda volitev sploh ne nameravajo udeležiti. Mnogi volivci so spričo sedanjih že kar nevzdržnih razmer (velika nezaposlenost, nizka raven plač in pokojnin, nove in nove kraje družbene lastnine, popolna neaktivnost sodstva, itn.) namreč prepričani, da si korenitih družbenih sprememb v bistvu ne želi nobena stranka, zaradi česar bi za mnoge volivce napoved izvedbe takega zakona pomenila novo veliko upanje. Nenazadnje bi take spremembe lahko dojel tudi vsak (tudi preprost) volivec, večino volivcev pa bi s tem zlahka prepričali, da se bodo razmere vendarle spremenile tudi v njihov prid in ne samo v korist vseh privilegiranih, kot se je to doslej vedno dogajalo. Razen tega bi sprejem in izvajanje takega zakona omogočil tudi hitro razrešitev problemov, ki se vlečejo že vrsto let in jim danes ni videti konca (npr. poprava krivic, razrešitev vseh afer, vrnitev odtujenega družbenega premoženja, ipd).

Končno želim opozoriti, da bi si SDS pričakovan uspeh na volitvah lahko zagotovila tudi s tem, če bi javno dovolj izpostavila nevarnost za morebitno ponarejanje volilnega izida ne samo v okviru volilnih odborov, temveč tudi pri računalniški obdelavi teh podatkov. Več o tem je razvidno iz priloženega članka, ki sem ga danes poslal tudi (in samo!) tedniku Demokracija. Glede na napovedi, da si bo med volilno kampanjo parlament vzel dopust, glede tega bržkone ni mogoče veliko narediti. Vendar bo veliko storjenega že s tem, če se javnost seznanj z možnostjo takšne nevarnosti. Upam, da bodo vaši poslanci v parlamentu dovzetni za predloga, ki sta navedena na koncu tega članka. Prepričan sem, da bi jih pri tem podprla večina drugih strank, ki pri taki morebitni goljufiji itak ne morejo biti udeležene.

V kolikor želite glede napisanega morda še dodatna pojasnila, sem vam za to vedno na razpolago. Predlagam, da v tem primeru kar sami določite dan in uro razgovora in me o tem, prosim, kar pisno obvestite, saj sem po telefonu običajno dosegljiv šele po 20 uri, ali pa sploh ne. Vašemu morebitnemu pozivu se bom zagotovo in z veseljem odzval ter upam, da bo to čim preje.

Želim vam precej večji volilni uspeh od vaših pričakovanj in vas lepo pozdravljam,

Ime avtorja, Lr.

***

Pričakovanje ustreznega odziva. Kot je razvidno iz sklepnega dela te ponudbe, je imel avtor razen opozorila na navedena vprašanja v mislih tudi povečanje uspešnosti tednika *Demokracija*. Takrat namreč ta časopis, čeprav je bil v bistvu glasilo SDS, sploh še ni kazal takšne podobe, kakršno ima danes. Razen tega so imeli v načrtu, da bi tednik *Demokracija* že v začetku naslednjega leta postal dnevni časopis. Zato je bil avtor prepričan, da se bodo na njegove predloge tudi ustrezno odzvali.

Ponudba lastniku *Demokracije*

Medel odziv na ponudbo. Kot je že bilo omenjeno, se je avtor pred prihodom v uredništvo tednika *Demokracija* dogovoril tudi za razgovor z direktorjem družbe, ki izdaja ta časopis. Ker pa je navkljub vnaprejšnjemu dogovoru moral nato čakati več kot eno uro pred vrati njegove pisarne, da je dokončal enega svojih sestankov, je potem časa za njun pogovor kmalu zmanjkalo. Tako mu je lahko samo okvirno predstavil nekatere zamisli, ki so nakazane tudi v sklepnem delu ponudbe Janezu Janši. Zato sta se dogovorila, da bosta razgovor nadaljevala ob neki drugi priložnosti. Pred tem je direktor družbe *Veda* prebral tudi avtorjev sestavek o »poštenih volitvah«, na kar je sledilo njegovo mnenje: »tudi mi mislimo, da pri volitvah goljufajo tudi z računalnikom«.

Ko se je avtor čez nekaj dni v telefonskem pogovoru z odgovorno urednico tednika *Demokracija* pozanimal glede usode njegovega pisanja in nato izvedel, da ga sploh ne bodo objavili, se je odločil za naslednje pismo:

Datum: 29. 9. 1996

V e d a, d.o.o.

- v roke direktorja gospoda dr. Jožeta Zagožna

Zadeva: Povečanje poslovnega uspeha pri izdajanju tednika Demokracija

Cenjeni kolega,

Glede na časovno stisko, ki je bržkone vaš vsakodnevni spremljevalec, sem se odločil, da najin pred dnevi začetni razgovor skušam nadaljevati oz. nakratko obrazložiti svojo ponudbo kar po pisni (skrajno neprimerni) poti. Glavni razlog za to je moj včerajšnji telefonski razgovor z gospo Kocjanovo, za katerega sem potreboval (zaradi njenega očitnega izmikanja) kar več ur, saj telefonskega pogovora z menoj očitno sploh ni želela prevzeti. Hotel sem jo namreč vprašati, če je medtem moj članek »Bodo bližnje volitve res poštene?« v celoti prebrala, in če ga bo lahko objavila nekje izven rubrike »Pa brez zamere«, za kar sva se zadnjič v bistvu že dogovorila (za to objavo imam kot bralec in naročnik Demokracije ter ne nazadnje kot dolgoletni član SDS tudi pravico). Skrajno nevljudno in neprijazno mi je zabrusila, da mojega članka sploh ne namerava objaviti, in da naj zato ne hodim več k njim in jih nadlegujem. Na mojo pripombo, da ste članek videli in preleteli potem tudi vi, in da ste z njim očitno soglašali, sem dobil kratek odgovor: »Pri tem dr. Zagožen nima ničesar!« Naj omenim, da sva se z gospo Kocjanovo takrat, ko sem (več kot eno uro) čakal na razgovor z vami, šele prvič srečala in se prej sploh nisva poznala, govorila pa sva tudi samo nekaj minut kar stoje pred njeno pisarno, okoli naju pa je bilo polno poslušalcev. Vendar več o tem še kasneje. ...

Ukaz glavnega urednika. Nobena skrivnost ni, da ima pri urejanju vsebine tednika *Demokracija* glavno besedo Janez Janša, saj je SDS ustanovitelj in pretežni lastnik družbe *Veda*. Ker ima ta tednik formalno le odgovorno urednico, zato ne more biti nobenega dvoma, da je Janez Janša potemtakem glavni urednik tega časopisa. Iz navedenega ravnanja odgovorne urednice pa je tudi razvidno, kakšne ukaze je glede avtorja sporočil svojim podrejenim. ...

Zadnjič vam zaradi pomanjkanja časa (na vaši strani) nisem uspel niti omeniti glavnega razloga za moj obisk, to je svoje ponudbe, ki zadeva poslovni izid oz. uspešnost tednika *Demokracija*. Pred dnevi sem namreč poslal predsedniku SDS gospodu Janezu Janši v pismu nekatera svoja razmišljanja za bistveno razširitev vsebine zakona, ki ga, bojda, pripravlja (po češkem zgledu) strokovni svet SDS. Z njim bi namreč dejansko lahko dosegli korenite spremembe večine sedanjih razmer in zagotovo tudi moralno prenovo slovenske družbe. Trdno sem prepričan, da bi SDS prav z ustreznim informiranjem o takem zakonu (tako glede njegove vsebine kot tudi bistvenih posledic ob njegovem izvajanju) v okviru svoje volilne kampanje lahko svoj uspeh na bližnjih volitvah bistveno povečala. Upam, da si bosta z gospodom Janšo izmenjala moji pismi in zato ne bom podrobno navajal njegove vsebine (to pismo itak ni osebno in zadeva samo delovanje SDS).

Moja ponudba za sodelovanje pri pripravi tega zakona (nakazal sem jo že v pismu gospodu Janši vendar se nanjo še ni odzval) se sestoji v tem, da bi:

- pripravil članek o tem zakonu za objavo v tedniku *Demokracija* v času trajanja volilne kampanje SDS v treh nadaljevanjih (v skupnem obsegu največ treh strani), v katerem bi bil pojasnjen: namen, kratka vsebina in poglobljene posledice izvajanja tega zakona (tudi z vidika preprostih volivcev);
- pripravil osnutek ustrezne marketinške akcije (le-ta mora biti dognana, preprosta in zato tudi poceni - več o njej pa ob morebitnem sprejetju moje ponudbe), ki bi jo sprožili hkrati oz. še pred prvo objavo tega članka in bi bila tudi sestavni del volilne kampanje SDS na celotnem področju Slovenije.

Globoko sem prepričan, da bi lahko s tem v času volilne kampanje nakladi tednika *Demokracija* bistveno dvignili. Treba je namreč računati, da tak članek ne bi zanimal samo večine volivcev temveč zlasti tiste, ki bi jih ta zakon neposredno prizadel (teh pa bi bilo gotovo okrog 100.000). Nadaljnji poslovni uspeh tednika oz. morebitni finančni izkoristek učinka omenjene akcije (torej kateri novi bralci bi potem postali tudi naročniki) pa je, seveda, v celoti odvisen od njegove nadaljnje vsebine po volitvah, prav tako pa od nekaterih okoliščin in dejstev, kjer vam po moji oceni tudi lahko uspešno pomagam. ...

Možnosti za povečanje naklade. Ko se je avtor oglašil v (silno skromnih) prostorih uredništva tednika *Demokracija*, je lahko videl cele skladovnice neprodanih izvodov tega časopisa, kar je zanesljiv znak o njegovi slabi prodaji (naključnim bralcem). Treba je namreč vedeti, da so ta časopis prejeli vsi člani SDS (bojda jih je okrog 15.000), kar pa je za pokrivanje stroškov tiskanja, seveda, premalo (za finančno uspešnost časopisa je potrebna naklada vsaj okrog 30.000 izvodov). ...

Med drugim se namreč ukvarjam tudi z numerologijo, ki jo prav tako kot astrologijo v razvitem svetu čedalje več uporabljajo tudi v poslovne namene (za povečanje poslovne učinkovitosti), medtem ko je pri nas skoraj nepoznana. Denimo, ko sem omenil gospe Kocjanovi, da bi o tem lahko napisal članek, me je takoj prekinila z besedami: »Numerologija, kaj pa je sploh to?« (če ob tem ne omenjam tudi njenega neumnega vprašanja: »Kako pa gleda nanjo cerkev?«). Ko je nato od mene izvedela o njeni podobnosti z astrologijo, je takoj odsekala, da v to ona sploh ne verjame in zato kaj takega v političnem časniku tudi ne bo objavila

(sprašujem se, čemu potem objavlja kuharske recepte). Seveda, pa ne mislijo tako kot ona tudi številni bralci, denimo, drugih (poslovno) uspešnih dnevnikov, tednikov ali revij (bodisi pri nas, ali drugje), kjer astroloških koticov in prilog gotovo nimajo samo zato, ker v te »neumnosti« verjamejo njihovi uredniki.

Na kratko rečeno je numerologija (alternativna) znanstvena veda, s katero je mogoče pojasnjevati vplive kozmične (duhovne) energije na življenje človeka in na njegovo okolje. Ta energija pa so v bistvu tudi vsa imena in nazivi oz. vsa števila, s katerimi smo tako ali drugače povezani (preko njih pa s kozmosom), bodisi v dobrem smislu (kot pozitivna energija) ali v slabem smislu (kot negativna energija). Izhodišče za vse tovrstne vplive pa predstavlja (tako kot pri astrologiji) rojstni datum človeka oz. dan ustanovitve podjetja ali dan izida (katerega koli) literarnega dela. Denimo, v tem smislu tudi vašega tednika *Demokracija* (to je dne 5. 9. 1996), ki ga tudi ne morete več spremeniti. V tej zvezi naj navedem, da je bil ta datum (verjetno povsem naključno) zelo dobro izbran in si boljšega zato sploh ni mogoče zamisliti, medtem ko nekatere druge stvari na uspešnost vašega tednika vplivajo zelo neugodno (denimo, ime tednika, dan njegovega izhajanja, naslovi nekateri rubrik, itd., ne nazadnje tudi nekateri vaši poglobljeni sodelavci). To lahko trdim na podlagi zelo dobrega poznavanja numerologije, saj jo v zadnjih nekaj letih, ko sem jo temeljito preučil in preizkusil, uspešno uporabljam tudi pri svoji literarni dejavnosti. V tej zvezi sem sam izdelal tudi vse potrebne računalniške programe.

Na podlagi povedanega vam torej lahko pomembno pomagam pri vaših prizadevanjih za doseganje potrebne (vsebinske in finančne) uspešnosti vašega tednika *Demokracija* v zgoraj nakazanih smereh. Prepričan sem, da takšne priložnosti ne bi smeli zanemariti tudi zato, ker naj bi tednik *Demokracija* (po navedbi gospe Kocjanove) po novem letu postal celo dnevnik. Vendar je odločitev glede našega sodelovanja v tej zvezi, razumljivo, povsem v vaši domeni in zato tudi z zanimanjem pričakujem vaš morebitni pisni odgovor na obe moji pismi.

S spoštovanjem,

Ime avtorja, l.r.

***

Kratek odgovor Janeza Janše. Navedena numerološka sporočila, seveda, držijo tudi v primeru tednika *Demokracija*, še posebej v zvezi z njegovo finančno uspešnostjo. Vendar njegovih lastnikov finančni učinki verjetno sploh ne zanimajo in ta časopis bržkone izdajajo zaradi povsem drugačnih nagibov. Zato dr. Zagožen očitno ni zmožni niti toliko kulturnega dialoga, da bi na navedeno ponudbo odgovoril vsaj v nekaj stvkih s praznimi poslovnimi frazami, kot je to običaj pri resnih firmah. Na navedeno avtorjevo ponudbo je namreč odgovoril s svojim molkom, ki pa je bil navsezadnje glede na opisane dogodke tudi pričakovan.

Povsem brez odgovora pa vendarle ni bilo, saj je čez nekaj dni na vse pisanje, ki je navedeno v tem poglavju, avtor prejel osebni odgovor oz. nekaj suhoparnih stavkov od samega predsednika SDS Janeza Janše. Čeprav bi se z objavo fotokopije pisma lahko dobro ponazorila tudi njegova oholost in nadutost, je za nekaj takega škoda porabiti kar celo stran. V svojem kratkem odgovoru je Janez Janša najprej ugotovil, da je vsebina avtorjevega pisma »žaljiva za socialdemokratsko stranko«, medtem ko je v zvezi z za-

konom o odpravi privilegijev socializma nakratko presodil, da je to »ena od možnih rešitev«. Navedel je torej zgolj puhle ugotovitve, ki so imele očitno samo ta namen, da se avtor s svojimi predlogi ne bi nikoli več oglasil. Ob tem ni niti z eno samo besedo omenil, da je prebral tudi avtorjev članek in predloge glede »poštenih volitev« ter predloge direktorju družbe *Veda* za povečanje poslovnega uspeha pri izdajanju tednika *Demokracija*. S tem je med drugim potrdil tudi domnevo, ki je zapisana v naslovu tega poglavja.

Pismo predsednika SDS Janeza Janše se je končalo s ciničnim predlogom, da naj se avtor »glede svojega sodelovanja javi v tajništvu stranke in naj se vključi v enega od strankinih forumov«. Vendar ta njegova ponudba gotovo ni bila iskrena, saj Janez Janša zelo dobro ve, da avtorja pač ni mogoče zapreti v enega od »vrtičkov«, kjer predsednik SDS lahko učinkovito nadzira vse, ki znajo razmišljati tudi s svojo glavo.

10. Nezrelost in samoljubje novodobnih politikov

Zamisli za drugačno politično stranko

Razmišljanja ob čakanju na volilne izide. V tem poglavju so zgolj v informacijo navedena nekatera avtorjeva besedila, ki tvorijo miselno podlago za tretji del pričujoče knjige. V izogib nepotrebnemu ponavljanju so zato pojasnjena le z nekaterimi neobhodnimi pojasnili. To še zlasti velja za naslednja avtorjeva razmišljanja:

Datum: 10. 11. 1996

Politična stranka za novo tisočletje

Zadnje volitve poslancev v državni zbor Republike Slovenije so ponovno potrdile naše razmišljanje, da je do dejanske demokracije pri nas še dolga pot. Slovenski politični prostor je razen nekaterih navideznih prerazporeditev tudi po teh volitvah v svojem bistvu ostal tak kot je že dolga desetletja. Kljub obljubam in nekaterim velikim besedam (npr. Čas je za spremembe) si namreč korenitih družbenih sprememb ne želi nobena od sedanjih parlamentarnih strank, temveč želijo vse po vrsti spremeniti samo svoj sedežni red okrog oblastniškega korita. To ugotovitve so potrdili tudi objavljeni volilni sezname kandidatorov teh strank za novi državni zbor, kjer v večini primerov lahko najdemo ljudi bodisi iz kroga nekdanjih oblastnikov ali pa tiste, ki se želijo še preriniti vanj. Poleg tega je neizpodbitno tudi dejstvo, da se v vsaki od teh strank očitno nahajajo vplivni ljudje iz našega preteklega in sedanjega političnega življenja, ki stranko oz. naivce v njej ter okoli nje samo izrabljajo za uresničitev svojih povsem osebnih (samoljubnih) interesov, kar skoraj neovirano delajo že celo vrsto let in očitno nameravajo to početi še naprej.

Nahajamo se tik pred novim tisočletjem, ki bo zaradi nekaterih bistvenih korektivnih sprememb zagotovo precej drugačno od sedanjega. Na to nas med drugim opozarjajo tudi več sto let stare prerokbe, ki se zlasti v zadnjem času skoraj dosledno uresničujejo. Vendar »konca sveta«, seveda, ne gre razumeti zgolj kot njegovo materialno uničenje, temveč predvsem (ali pa samo) kot korenite družbene spremembe. Zato je čas, da zlasti vsi osveščeni Slovenci tvorno posežemo v prihodnje politično dogajanje in poskušamo preusmeriti sedanje trende v pozitivno smer. Nastopil je zadnji čas za vzpodbuditev širokega in močnega družbenega gibanja, ki bo lahko predstavljalo dejansko alternativo sedanjima političnima blokoma. Slednja se bosta v teh dneh (s tajnimi kupčijami) tako ali drugače povezala v novo vlado, ki bo pričela krojiti našo usodo po večinoma že poznanih poteh. Ker zakon takega gibanja ne priznava, je torej treba ustanoviti močno in učinkovito politično stranko, ki bo sedanjim parlamentarnim lahko enakopravno kljubovala z množičnim volilnim zaledjem. Predvsem velja pritegniti tisto tretjino volivk in volivcev, ki se spričo sedanjih nemogočih razmer volitev očitno sploh ne želijo več udeležiti. Novo stranko je treba ustanoviti tudi zato, da se bodo vanjo lahko brez zadržkov strnile vse dovolj resne neparlamentarne stranke.

Čas je torej za korenite spremembe sedanjega političnega dogajanja v Sloveniji in zato predlagamo ustanovitev politične stranke s kratico »OPS«, ki lahko med mnogim drugim tudi pomeni:

- ⇒ Osveščeno Politično Stranko, v katero se bodo združili samo pošteni, izobraženi in
- ⇒ Osveščeni Politiki Slovenije, njih pa bodo množično podprli zlasti vsi pošteni oz.
- ⇒ Osveščeni Prevarani Slovenci, seveda, če bodo delovali po povsem novih načelih.

Ugankarji vedo, da predlagana kratica OPS pomeni tudi mitološko boginjo rodovitnosti in žetve, kar tej novi združbi nedvomno zagotavlja potrebno jamstvo glede njene uspešnosti in učinkovitosti. Vendar je to domišljeno kratico mogoče zelo koristno uporabiti tudi pri vseh ključnih programskih opredelitvah stranke, ki jih tu, seveda, lahko predstavimo samo nakratko in zgolj okvirno.

Ključni in dolgoročni moto gibanja OPS:

- ⇒ Očistimo in Prenovimo Slovenijo
  - vzpodbudimo ustrezne aktivnosti za osveščenje in tvorno dejavnost vseh državljanek in državljanov Republike Slovenije, ki jim sploh ni vseeno v kakšni državi bodo živeli oni sami ter njihovi potomci oz. kaj se dandanes dogaja bodisi z njimi samimi ali z njihovim čedalje slabšim življenjskim in delovnim okoljem.

Politični program gibanja OPS:

- ⇒ Onemogočimo Politikantsko Samoljubje
  - v vseh sedanjih strankah delujejo skupine ljudi, ki stranko prikrito usmerjajo k svojim ozkim osebnim interesom, zaradi česar je, seveda, treba

vse take politične oligarhije (lobije) onemogočiti oz. jih odstraniti iz slovenskega političnega prizorišča ter jih zamenjati z neobremenjenimi in dejanskimi strokovnjaki;

⇒ Odpravimo Privilegije Socializma

- s sprejemom ustreznega zakona z referendumom, ki bo dokončno prerezal popkovino z bivšim realsocialističnim sistemom, z njim pa bomo popravili vse s komunistično revolucijo storjene krivice, odpravili privilegirano in predčasno upokojevanje, odstranili celotno bivšo komunistično nomenklaturo z vseh odgovornih položajev v državni in javni upravi, sodstvu, šolstvu, gospodarstvu in negospodarstvu;

⇒ Oblast Prepustimo Stroki

- z izbiro kandidatov Stranke OPS za vse volitve na podlagi javnega razpisa in z ustreznimi strokovnimi merili ter na enak način tudi z izbiro kandidatov stranke za mesta v državnih organih glede na dosežen volilni izid, s čimer se bo presegla ustaljena praksa vseh sedanjih strank, v katerih vse njihove kandidate večinoma tajno izbirajo strankini veljaki v tovrstnih »kuhinjah« po svojih merilih;

⇒ Omogočimo Prenovo Slovenije

- z vzpostavitvijo regionalne oz. deželne ureditve Republike Slovenije po zgledu razvitih držav zahodne Evrope, s katero bomo lahko zagotovili enakomeren (policentričen) razvoj celotnega slovenskega prostora in njegove gospodarske moči ter s tem preprečili nadaljnjo krepitev sedanje centralistične državne ureditve;

⇒ Obogatimo Prebivalce Slovenije

- s povrnitvijo ogromnega družbenega premoženja, ki se že dalj časa prikrilo in tudi javno preliva v žepe nekdanje politične (komunistične) oligarhije bodisi z divjim lastninjenjem ali s poceni prodajo razkošnih družbenih stanovanj, s čimer bomo edino lahko zagotovili potrebna nova delovna mesta in stanovanja;

⇒ Ovenčajmo Predsednika Slovenije

- omogočimo državljanom Republike Slovenije, da bodo za svojega predsednika lahko izvolili osebnost, ki bo imela trajen ugled tako v državi kot tudi povsod v svetu.

Strankino sporočilo vsem volivcem:

- ⇒ Obljubljam Preporod Slovenije, zato na prihodnjih volitvah Obkrožite Pravo Stranko - OPS.

Poglavitne določbe v statutu Stranke OPS:

- ⇒ Stranka bo imela samo ustanovne člane (le okrog 200), ki bodo lahko imeli prednost pred drugimi (strokovno enakovrednimi) kandidati stranke na volitvah.

- ⇒ *Organi stranke bodo samo: Svet, ki ga bodo sestavljali le njeni ustanovni člani, 11 članski (strogo strokovni) Izvršilni odbor in 3 članski Nadzorni odbor.*
- ⇒ *Stranka bo delovala popolnoma javno in bodo zato vsi njeni razpisi za kandidate na volitvah objavljeni samo v sredstvih množičnega javnega obveščanja, vsi kandidati stranke pa bodo izbrani po strogo strokovnih merilih na javnih konvencijah.*
- ⇒ *Stranka bo svoje strokovno zaledje oz. vire, iz katerih bo črpala svoje kandidate na volitvah, krepila z ustrežno podporo Društvu OPS, ki bo kot civilna združba delovalo na naslednjih področjih: čistejše okolje, osveščeno gospodarjenje, zdrava prehrana, alternativno zdravljenje, duhovnost in okultnost.*

***

Podlaga za pridobivanje somišljenikov. Navedeni sestavek je avtor pripravil predvsem kot podlago za pridobivanje morebitnih somišljenikov, ki bi morda hoteli spremeniti dogajanje na sedanji politični sceni.

Pobuda neparlamentarnim strankam

Povabilo manjših strank k sodelovanju. S pomočjo navedenega sestavka je avtor nameraval najprej presoditi razpoloženje med nekaterimi manjšimi političnimi strankami, ki se gotovo sploh ne zavedajo, da bodo ob tako razdrobljenem nastopu za vedno ostale zgolj neparlamentarne stranke. Čeprav je avtor že vnaprej vedel, da s tem le izgublja čas, je kljub temu v imenu *Stranke Osveščenih Politikov Slovenije* (v ustanavljanju) na 12 naslovov odposlal naslednje povabilo:

Datum: 14. 11. 1996

<naziv neparlamentarne politične stranke>, - <ime in priimek predsednika stranke>

Zadeva: Povabilo k sodelovanju pri ustanovitvi nove politične stranke

Spoštovani gospod predsednik neparlamentarne stranke <kratica stranke>, Znaní grški modrec je nekoč dejal, da se grenkoba poraza najhitreje pozabi z načrtovanjem boja za novo zmago. Prosimo vas, da temeljito preučite (in ne samo preletite) priloženo gradivo, ki je napisano kot podlaga za naše nadalje korake v medijih, v kolikor z vaše strani ne bi prišlo do ustreznega odziva. V kolikor gradiva ne boste prebrali se vam tudi ne kaže truditi z branjem našega povabila.

K vsemu napisanemu (žal je zmanjkalo prostora) velja najprej dodati že zelo staro in nešteto krat tudi potrjeno misel: napredka nikoli ni mogoče doseči brez predhodne temeljite katarze (očiščenja). Le na ta način se lahko znebimo vsega nepotrebne balasta, ki nas na novi poti bodisi samo ovira ali pa nas sčasoma celo zaustavi. Tega krutega in neogibnega dejstva so se vplivni (kvazi) politiki v bivšem Demosu premalo zavedali, ali pa so nanj v svojem brezglavem jurišu k oblastniškemu koritu preprosto pozabili. Tu naj le omenim, da v tistih časih (pred več kot 6. leti) na moje obširno pismo dr. Pučniku in Lojzetu Peterletu, v katerem

sem ju opozoril zlasti na problem ustrezne transformacije družbene v privatno lastnino in tudi predlagal več izvirnih in učinkovitih rešitev (npr. obvezen odkup delnic z gotovino ali hipotekarnim kreditom za vse vodilne in vodstvene delavce v vseh podjetjih v višini najmanj 5 njihovih letnih plač) nisem dobil nobenega odgovora, telefonskim pozivom pa sta se oba celo izmikala. Še danes sem globoko prepričan, da bi takrat s podobnimi ukrepi, predvsem pa s temeljito katarzo bivšega režima (po češkem zgledu), edino lahko prepričali »rop stoletja«. Vendar vse še ni zamujeno, čeprav večine pokradenega bržkone nikoli ne bo mogoče vrniti pravim lastnikom (naivnim slovenskim državljanom). Zato je v gradivu omenjen zakon o odpravi privilegijev socializma zagotovo edini učinkovit način za temeljito katarzo slovenskega političnega in gospodarskega prostora. Brez tega so namreč vse velike besede o našem hitrem in učinkovitem razvoju ipd. zgolj slepilo ter prazne obljube. Samo s takim zakonom lahko naredimo dokončno črto pod našo preteklostjo in potem gremo hitro naprej, v nasprotnem primeru se bomo vedno vračali, obujali spomine ter izgubljali svoj žolč in čas. Mislimo, da je ta zakon (njegov osnutek v 9. členih je že napisan) lahko ključnega pomena za ustrežno prerazporeditev slovenskega političnega prostora, zaradi česar naj bi bil njegov čim hitrejši sprejem (seveda, z referendumom) prva in edina naloga nove Stranke OPS v naslednjih nekaj mesecih, ne glede na morebitne zaplete pri sestavi nove vlade (tudi v primeru predčasnih volitev, ki pa so manj verjetne).

Nadalje kaže omeniti, da razmišljanja v priloženem gradivu niso sad Marti-nove nedelje, temveč se kristalizirajo že več let. V stranki LS (gospod Malenšek) in SND (gospod Lap) tudi vedo, da sem se takoj po Janševi zamenjavi pred več kot dvema letoma, ko so bile v zraku predčasne volitve, oglasil pri njih in se pozanimal za možnost, da bi takratna njihova stranka »Združena desnica« prevzela novo ime in nov program, ki bi lahko povezal večino zlasti majhnih strank. Odziv je bil pričakovan, kasneje pa to tudi ni bilo več aktualno (nov zakon o političnih strankah). Lahko se tudi prepričate v registru strank (gospa Potočar in gospa Brus), da smo jim že konec maja letos poslali statut Stranke OPS v predčasno presojo, da bi prepričali morebitne zaplete pri registraciji stranke. Naša predvidevanja so se potrdila, saj so zaradi vsebine statuta (dali so nam vedeti, da takega nima nobena stranka) predvsem pa zaradi prijavljenega imena stranke (Očistimo in Prenovimo Slovenijo) takoj hoteli dobiti tudi strankin program. Postalo nam je jasno, da s pravočasno registracijo v zelo kratkem času do volitev ne bo nič in smo zato ustavili vse tovrstne aktivnosti. K tej odločitvi je prispeval tudi podatek o poplavi novih strank, ki so tedaj oblegale ta register. Uvideli smo, da čas za njihovo snubljenje k morebitni združitvi in tudi za ustrežno promoviranje Stranke OPS ni primeren in je zato bolje počakati, da mine predvolilna evforija ter pride tudi do potrebne iztrenitve. Takoj smo ustavili tudi vse aktivnosti glede ustanovitve in registracije Gibanja OPS (z istim imenom kot stranka) pri Upravni enoti Ljubljana, njegova dejavnost pa je (kot ste že sami opazili) nakazana tudi v priloženem gradivu.

Nenazadnje želim (spodaj podpisani) poudariti, da me kot avtorja večine razmišljanj v tem pismu k njihovi uresničitvi ne vodijo nikakršne politične ambicije, saj tako kot doslej tudi v bodoče ne nameravam kandidirati na nobenih volitvah. Moje aktivno delo na ekonomskem področju je bilo bržkone za vedno končano

pred 9. leti, ko sem kot svetovalec v paradržavni instituciji napisal knjigo »Pot do učinkovite delovne organizacije« vendar mi je takratna politična oligarhija nato preprečila, da bi z njo začel opravljati samostojno svetovalno dejavnost (navedena je na priloženi vizitki). Od takrat dalje se namreč ukvarjam z drugim delom (pretežno s pisanjem), nameravam pa tudi za dalj časa oditi v tujino. Pred tem pa hočem (v gradivu le nakratko zapisane izvirne) zamisli presaditi iz svoje glave v misli mojih morebitnih somišljenikov in jih s tem tudi zasejati, da bodo iz njih lahko obrodili ustrezni (za vse Slovence tako potrebni) sadovi.

Glede na vse povedano, vas prosimo za razmislek o našem povabilu, da poskušamo strniti svoje vrste in na ta način tudi doseči vsak svoje cilje, vendar po isti poti ter na najbolj učinkovit in smotrni način. Mislim, da je vztrajanje malih strank pri samostojnem nastopu le Siziŕovo delo, ki več škoduje kot pa koristi, saj je s tem zlasti brezplačen medijski prostor zelo neracionalno izkoriščen.

V kolikor se dejansko nahajamo v istem čolnu, veslamo k istemu bregu in imamo tudi iste (poštene) namene vas prosimo, da nam sporočite:

- 1) načelni sprejem našega povabila, da boste kot stranka aktivno sodelovali pri ustanovitvi Stranke OPS po vseh nakazanih zamislih (imamo tudi izvirne zamisli za pridobitev potrebnih finančnih in materialnih sredstev);
- 2) ime osebe, ki bo lahko pri tem aktivno sodelovala in vse njene poglobitve podatke (rojstni datum, izobrazba, točen naslov, telefon, zaposlitev);
- 3) povabljeni iz pred kratkim ustanovljenih strankah (denimo, CIS, DEUS, NOVA, SF, SED in ZA) tudi to, če ste morda pripravljeni takoj preimenovati svojo stranko, sprejeti nov statut, izvoliti novo (začasno) vodstvo in vse to tudi takoj registrirati (še pred ustanovnim zborom Stranke OPS).

Prosimo vas, da razmislite o tem povabilu in nanj tudi čimprej odgovorite na naslov: ... Preko telefona je podpisani dosegljiv (vendar ne vedno) samo zvečer med 20. in 21. uro. Zaradi načrtovanih nadaljnjih aktivnosti pri ustanovitvi Stranke OPS (le-te sedaj mirujejo) vas prosimo, da bi vaš odgovor prejeli najkasneje do sobote, 23. novembra 1996.

Že vnaprej se zahvaljujemo za vaš odgovor in vas lepo pozdravljamo,
za stranko OPS:
Ime avtorja, l.r.

Poslano (po seznamu v Delu dne 26. 10. 1996, str. 17):

- Miha Burger, CIS	- Tone Peršak, DS	- Milan Seme, DEUS
- Franc Miklavčič, KSU	- Vitomir Gros, LS	- Gorazd Drevenšek, NOVA
- Gojko Stanič, SOPS	- Sašo Lap, SND	- Ljerka Bizilj, SF
- Jožef Jarh, SED	- Ivan Frbežar, ZA	- Vane Gošnik, ZS

***

Po pričakovanju en sam odgovor. Iz navedenega seznama je razvidno, da je bilo povabilo poslano samo resnejšim manjšim strankam. Kljub temu je v želenem roku prispel en sam (že vnaprej pričakovan) odgovor, kar je razvidno tudi iz naslednjega avtorjevega pisma:

Datum: 19. 12. 1996

Spoštovani gospod Tone Peršak,

Zahvaljujem se vam za odgovor na naše povabilo, ker ste z njim v celoti potrdili vsa naša pričakovanja oz. prvotne domneve, zaradi česar smo se za takšno pismo tudi odločili. Že vnaprej smo bili namreč prepričani, da se nihče od prejemnikov našega povabila nanj ne bo odzval, medtem ko smo morebitni pisni odgovor dejansko pričakovali in tudi dočakali samo od vas. Tako ste med drugim potrdili tudi našo oceno, da ste med vsemi sedanjimi (kvazi) politiki edini, ki ste sposobni vsaj kulturnega dialoga.

Žal pa ste s svojim odgovorom potrdili tudi našo domnevo, da nihče od 12. prejemnikov našega povabila le-tega sploh ne bo prebral v celoti in smo to bojazen nakazali že na začetku pisma. Iz vašega odgovora, v katerem na koncu omenjate »... koliko truda zahteva ustanavljanje stranke, oblikovanje njene organizacijske mreže, pridobivanje aktivistov in vse drugo ...«, je namreč mogoče sklepati, da ste priloženo gradivo »Politična stranka za novo tisočletje« bodisi samo preleteli ali pa ste ga prebrali le po diagonali. V kolikor bi namreč prebrali tudi njegov sklepni del, bi lahko že sami ugotovili, da je takšna pripomba povsem brez pomena, in sicer (navajam poglobitve določbe v statutu stranke OPS, ki ste jih očitno prezrli):

- stranka bo imela samo ustanovne člane (le okrog 200), ki bodo lahko imeli prednost pred drugimi (strokovno enakovrednimi) kandidati stranke na volitvah;
- organi stranke bodo samo: Svet, ki ga bodo sestavljali le njeni ustanovni člani, 11 članski (strogo strokovni) Izvršilni odbor in 3 članski Nadzorni odbor;
- stranka bo delovala popolnoma javno in bodo zato vsi njeni razpisi za kandidate na volitvah objavljeni samo v sredstvih množičnega javnega obveščanja, vsi kandidati stranke pa bodo izbrani po strogo strokovnih merilih na javnih konvencijah;
- svoje strokovno zaledje bo stranka krepila z ustrežno podporo Gibanju OPS, ki bo kot civilna združba delovalo na področjih: čistejše okolje, osveščeno gospodarjenje, zdrava prehrana, alternativno zdravljenje, duhovnost in okultnost.

Iz zgornjih navedb torej sledi ugotovitev, da v našem političnem prostoru ni stranke, ki bi bila načrtovani vsaj malo podobna. Tako bo stranka OPS dejansko

delovala zgolj zato, da bodo v naš parlament lahko prišli resnični strokovnjaki (namesto kvazi strankarskih), ki bodo po svoji strokovni vesti in načelih lahko zares delovali samo v prid volivcev in ne nekih (ozko) strankarskih interesov. Zato nam morebitne izkušnje pri ustanavljanju katerekoli sedanje stranke lahko več škodujejo kot pa koristijo. Razen tega pa na vsej naši sedanji politični sceni tudi ne vidimo nikogar, ki bi lahko tvorno sodeloval pri izvedbi teh zamisli.

Iskreno se vam zahvaljujem za vaše želje in vas lepo pozdravljam,
Ime avtorja, l.r.

***

Za drugačno politiko očitno ni zanimanja. Iz navedenega je mogoče skleniti, da si novodobni politiki bržkone sploh ne znajo niti zamisliti, da bi neka politična stranka delovala na povsem drugačnih izhodiščih, kot delujejo njihove stranke. Vendar bo v tretjem delu pričujoče knjige moč razbrati, da so takšna predvidevanja tudi uresničljiva, v kolikor nekdo hoče tudi dejansko uresničiti svoje predvolilne obljube.

11. Remi ali načrtovan pat ob zadnjih državnozborskih volitvah

Sporočila Janezu Janši

Odgovor na zavrnitev ponudbe. Z navedbo besedil v tem poglavju želi avtor predvsem opozoriti na predvidevanja, ki so bila izrečena v njegovih pismih nekaterim našim politikom, vendar jih očitno niso vzeli dovolj resno. Čeprav avtor sprva sploh ni imel namena odgovoriti na osebno pismo Janeza Janše, ki je omenjeno na koncu devetega poglavja, se je naposled zanj vendarle odločil in mu napisal naslednje pismo:

Datum: 25. 12. 1996

Spoštovani gospod Janša,

Prejel sem vaše zadnje strankino pismo, s katerim od mene zahtevate nekatere dodatne podatke, ker očitno želite (po mojem kar nekaj let prepozno) ustvariti ustrezno kadrovske evidenco članov stranke. Ko sem preletel priloženi vprašalnik, sem lahko takoj ugotovil, da ni sestavljen po ameriškem vzorcu (kot navajate), temveč prej po kakšnem starem komunističnem vzorcu (deniva, bivše ZKS). V nobenem ameriškem vzorcu namreč ne boste našli rubrike za (nekakšno) politično akademijo in še nekaterih drugih, v omenjenem vzoru pa zagotovo. Tu, seveda, mislim na navedbo v osnutku političnega programa SDS (maj 1995, str. 3), in sicer: »... Socialdemokracija ni ideologija, ampak je gibanje, ki se s sredstvi parlamentarne demokracije bori za demokratično in socialno pravično družbo ...«. Slednje pa, seveda, ni skladno z vašo socialdemokratsko politično (torej ideološko!) akademijo, katero naj bi, bojda, obvezno imeli vsi kandidati stranke SDS. Mene ta vaša akademija pač ne bo nikoli videla, zato tudi nikoli ne bom vaš kandidat, zaradi česar mojih tovrstnih podatkov tudi ne potrebujete. Ob tej ugotovitvi pa naj še pripomnim, da sestavljavec vašega vprašalnika očitno ni končal niti višje (kaj šele visoke) šole, ker bi sicer moral vedeti, da se višja in visoka stopnja študija zaključita z zagovorom diplomskega dela na določeno temo in torej ne z oceno (kot se izpiti), pri magisteriju in doktoratu pa je (mного bolj) pomembno področje in ne tema. Na sploh pa se mi zdita tako celoten vprašalnik kot tudi način zbiranja podatkov tako diletantska (pomembnih podatkov se vendar ne more zbirati na tako primitiven način), da vam ta poteza po moji oceni gotovo ne bo koristila (lahko pa vam z netočnimi podatki veliko škoduje). Takoj mi je prišla na misel anketa 2000, s katero so pri LDS pred pol leta posiljevali vse državljane Slovenije in ne samo svojih članov. Takrat sem ta njihov vprašalnik korektno izpolnil z dejanskimi in prav nič žaljivimi odgovori ter ga tudi podpisal z vsemi svojimi podatki. Skratka, napolnil sem ga z vso svojo (pozitivno) energijo, ki jo premorem in vanj zapisal tudi svoje videnje oz. napoved prihodnosti (približno takole): Vsi ti podatki vam na volitvah ne bodo več veliko koristili, kajti: »Priložnost izgubljena ne vrne se nobena«. S tem sem dosegel, da ga je dobil v roke tudi dr. Drnovšek (to je bil moj po-

glavni namen) in se je vsaj glede njega to moje videnje bržkone že skoraj v celoti udeležilo. Resnično vam želim, da sem (s podobno napovedjo) glede vašega vprašalnika v zmoti, vendar verjetno nisem. Tu moram zelo nerad pojasniti (in hkrati tudi poudariti), da je običajno v mojem pisanju nakopičena taka količina (pozitivne) energije, da ima precej večji vpliv na okolje kot si morda mislite. Zato vam priporočam, da se skušate tej energiji približati z razumevanjem (torej s svojo pozitivno energijo), kajti samo na ta način imate lahko koristi od nje tudi vi. V nasprotnem primeru (oz. če moje pisanje neprebrano zavržete) bo ta moja energija vplivala, da bo vaša delovala morda povsem drugače, kot si želite (upam, da boste to kratko pojasnilo lahko pravilno razumeli in ga tudi sprejeli). ...

Kadrovanje z »brado«. Iz teh navedb je mogoče razbrati, da je kadrovanje v SDS na moč podobno nekdanjim časom. Razlika je le v tem, da je bila nekdanj v modi tako imenovana »politična šola«, danes pa tej isti (osnovni) šoli rečejo »akademija«. Verjetno so tudi predavatelji isti. ...

Vendar o tem kadrovskem vprašalniku res samo mimogrede, saj sem prav v teh dneh nameraval odgovoriti na vaše (krajko) sporočilo, ki ste mi ga poslali že pred časom očitno kot vaš odgovor na dve moji pismi. Eno pismo sem poslal vam osebno (pravilno sem ocenil, da ste za objavo v tedniku Demokracija merodajni vi), drugo pa je nekaj dni kasneje prejel kvazi direktor vaše (strankine) firme Veda, d.o.o. in sem prepričan, da ste bili z njim tudi seznanjeni. Reči moram, da vašega osebnega sporočila takrat sploh nisem pričakoval in tudi v primeru vašega pozitivnega odgovora do najinega (osebnega) razgovora sploh ne bi prišlo (v vsakem primeru pa bi sledilo tole moje pisanje). Najin »vlak« je namreč za vedno odpeljal v različne smeri že pred skoraj tremi leti, ko ste (sam ne vem, zakaj) vzvišeno zavrnil razgovor z menoj, ko sem ga predlagal preko gospoda Grimsa. Tudi tu moram pojasniti, da je nama »v zvezdah« dodeljeno mesto daleč vsak sebi, ker se moram (numerološko gledano, v rangih 1 do 9) zaradi mojega kozmičnega vrstnega reda (5) izogibati ljudem vašega vrstnega reda (3), še posebej tudi zaradi vašega rojstnega dneva (17), ker se moram tega sicer srečnega števila še posebej izogibati (1+7=8). Zato sem se takrat hotel prav prisiliti v največ enourni razgovor z vami, da bi z njim za vselej končal moro, ki me je preganjala od sredine leta 1988. Hotel sem vam namreč pokazati pismo takratnemu partijskemu vodstvu, ki je bilo očitno vzrok za vašo takratno aretacijo in najmanj enodneveni pripor, dokler niso v SDV ugotovili (s temeljitim pregledom vseh vam dostopnih PC-jev in tiskalnikov), da vi z njim ne morete imeti prav nobene zveze. Takrat vas sploh nisem poznal in sem se zato kot glavni pobudnik tega pisma prav »oddahnil« ko sem izvedel za vaše delovanje in spore z JLA, zaradi česar so vas nato izročili vojaškemu sodišču. Potrditev za to svojo domnevo sem dobil precej kasneje s pridobitvijo kopij tega pisma iz arhiva CK ZKS in SDV, ki z nekaterimi zabeležkami na njih to potrjuje (ena bi bila za vas zelo zanimiva). To tudi pojasnjuje moje kasnejše zanimanje za afero JBTZ (tozadevno dokumentacijo) in moje pisanje v tej zvezi. Razgovor, ki ste mu nespametno odrekli, pa bi bil za vas lahko koristen tudi zato, ker sem vam nameraval svetovati, kako bi se morali učinkovito lotiti udobomafije (po vaše Organizacije), da bi ji uspešno stopili na prste. O tem pripoveduje zgodba v enem

mojih romanov, ki pa ga boste lahko brali samo v angleščini. V času svojega dela na gospodarski zbornici sem bil med drugim dalj časa osebni svetovalec sedanjega udobomafijskega predstavnika (bržkone »zakladnika«) v Italiji. Takrat je bil ta mož podpredsednik zbornice, kasneje pa zadnji finančni minister bivšega režima in zato poznam mnoge podrobnosti o delu takratne politične oligarhije. Več o omenjenem pismu komunistom (njegovo celotno vsebino in okoliščine zanj) lahko preberete v priloženem pismu Ljerki Bizilj (za to prilogo sem se odločil zaradi pomanjkanja časa, in da bi s tem lahko skrajšal tole pisanje). S tem sem želel preprečiti izdajo njene podobne (že napovedane) knjige, saj po moji oceni z njimi po-neumlja ljudi in je zaradi takih knjig tudi škoda uničevati okolje (sekati drevesa).

Možno ozadje znanih dogodkov. S priloženim pismom novinarki Ljerki Bizilj (navedeno je v osmem poglavju) in temi navedbami je avtor hotel Janeza Janšo seznaniti z nekaterimi dogodki (opisani so v tretjem poglavju), ki njegovo aretacijo pred desetimi leti postavljajo v povsem drugo luč. ...

Če se torej povrnem na vaš odgovor sem bil takrat prepričan, da bo dr. Zagožen zmogel vsaj toliko bontona in kulturnega dialoga, da bo na mojo zelo resno ponudbo odgovoril vsaj v nekaj stavkih s praznimi poslovnimi frazami (floskulami), kot je to običaj pri resnih (žal, le pri tujih) firmah. Dočakal pa sem samo vaš hladan, kratek, suhoparen in vzvišen odgovor. Slednji pa to pravzaprav sploh ni, saj ste mi (očitno zelo užaljeno) posredovali samo vašo splošno oceno o mojem pisanju, medtem ko konkretnega odgovora na svoje obsežno pisanje sploh nisem dobil. Žal, mi je, če vas je navedba nekaterih resničnih dejstev tako prizadelo, vendar že po pravilu resnica običajno zelo boli. Namesto vas mi je tudi žal, da ste (izključno samo v svojo veliko škodo) zelo vzvišeno ignorirali mojo zelo resno in pošteno mišljeno ponudbo za sodelovanje pri povečanju vašega volilnega izida in uspešnosti tednika Demokracija. Ob mojem sodelovanju gotovo ne bi naredili te neumnosti, da ste si precej boljši volilni izid zapravili predvsem z neustrežno (večkrat prav absurdno) vsebino tega časopisa pred volitvami, s tem pa ste, seveda, izgubili tudi ogromno denarja. Že takrat sem namreč vedel, da so to strankino glasilo (zaradi cene in vsebine) zavračali celo mnogi člani stranke, medtem ko se v prosti prodaji zaradi slabega marketinga kot časopis sploh ni mogel prodajati (o tem je bil govor na letni konferenci šišenskega odbora SDS, podatke pa je posredovala tudi vaša bivša tajnica). Vaši (za to glasilo pristojni) ljudje očitno ne vedo, da je treba v vsakem časopisu in tudi v tedniku Demokracija pisati samo tisto, kar je všeč bralcem in ne novinarjem (bolje, pisunom) ali urednikom. Predvsem pa danes bralci vseh časopisov želijo prebrati, kaj bo jutri in kako bo to vplivalo nanje. O tem, kaj je bilo pred 20, 30, in več leti mnoge sploh ne zanima več, ker zaradi očitne nemoči (bolje, nehotenja) sodstva v tovrstnih temah tudi ne vidijo nobene svoje koristi. Zato dejansko velja vse te zadeve prepustiti (seveda, novemu) sodstvu, medtem ko naj bi (predvsem mladi) ljudje v časopisih in knjigah brali o prijetnejših stvareh, ki zadevajo njihovo sedanje in zlasti prihodnje življenje. O teh preteklih zadevah je bilo (očitno povsem zaman) že vse tudi večkrat napisano, medtem ko je pri vseh teh temah najbolj debelo smetano posnel (in

s tem obogatel) že Roman Leljak pred nekako šestimi leti. Zato tudi glede večine knjig v založbi Veda, d.o.o. velja povsem enaka ugotovitev kot malo prej za knjige Ljerke Bizilj. Skratka, tednik Demokracija ima že ves čas svojega izhajanja skoraj enako obliko in vsebino kot časnik Slovenec v času, ko mu je naklada začela drastično upadati. Vendar mene spričo dobrega poznavanja obeh okolij (bil sem tako v uredništvu časnika Slovenec kot tudi tednika Demokracija) to sploh ne čudi, saj v delovnem okolju s toliko negativne energije na enem mestu nikakor ne more nastati dober in uspešen časopis. Morda boste kdaj vendarle uspeli dojeti, da nekatere vam očitno povsem neznane vede (npr. numerologija) lahko zelo uspešno pomagajo razumeti in tudi ustrezno spremeniti (izboljšati) naše okolje in obnašanje. Po drugi strani pa sem bil kasneje zelo vesel, ker do mojega sodelovanja ni prišlo, saj bi me bilo danes hudo sram, če bi bilo kdaj v tem časopisu objavljeno tudi moje pisanje. V času volilne kampanje je namreč postal tednik Demokracija strankarsko trobilo in pljuvalnik najbolj primitivne vrste. Zato ne bo prav nobene škode, ko bo prenehal izhajati (po moji oceni že v kratkem) in se bo zlasti zaradi njegove povsem zgrešene vsebine in neustreznega imena tudi glede njega uresničilo na začetku (pri anketi LDS) omenjeno reklo ali kot rečejo Anglo-Američani: *Never come back!* Govori se (tako kot v tem vašem časopisu), da mojega članka o možnih računalniških goljufijah pri volitvah (z njegovo objavo sta takoj soglašala tako gospa Kocjanova kot tudi dr. Zagožen) vi potem niste dovolili objaviti, ker je »dobre ideje škoda metati proč«. Upam, da so vam medtem (kot glavnemu uredniku) že posredovali moje pripombe glede »strokovnosti« vaše zadnje 'ankete Veda', oz. kako glede na vaše dnevne potrebe izkrivljate številčne podatke. To pa počnete kar javno in tako nespretno, da vas pri prevari lahko zaloti celo povprečen srednješolski matematik. Hkrati se samo vam opravičujem glede nekaterih drugih (priznam, zelo primitivnih, neslanih in povsem nepotrebnih) pripomb ter glede načina njihovega posredovanja, saj se sploh nisem hotel niti malo potruditi (služile so le za povečanje utripa). ...

Nesmiselno pogrevanje zgodovine. K navedenemu kaže dodati, da tako v tedniku Demokracija kot v knjigah v okviru založbe Veda večinoma pišejo samo o preteklosti. V kolikor le-ta z ureditvijo odprtih vprašanj ne bi bila več zanimiva, potemtakem skoraj ne bi imeli več o čem pisati. ...

Glavni razlog za tole pismo pa ni zgoraj napisano, temveč moje pisanje, ki vam ga prilagam. Za to neprimerno obliko sem se (kot je bilo že povedano) odločil zaradi pomanjkanja časa in zato, ker ne vidim nobenega razloga, da bi prav posebej za vas naredil morebitni izvleček. Ker vse obravnavane teme v tej prilogi, seveda, neposredno zadevajo tudi vas osebno, bi jih kazalo (tudi zaradi prej omenjenega opozorila) v celoti prebrati. Tako boste tudi vedeli, kaj so že lahko prebrali tudi nekateri drugi. Predvsem pa vas želim sedaj seznaniti s celotnim ozadjem, zaradi katerega sem nameraval napisati članek o (tako imenovanem) Zakonu o odpravi privilegijev socializma ter ga objaviti v tedniku Demokracija. Taka objava vam ne bi prav nič škodovala, temveč bi vam kvečjemu lahko samo koristila (seveda, bi se lahko od nje tudi ogradili, hkrati pa zamisel javno preverili). Očitno pa želite vse take probleme reševati povsem drugače (sklepam, da tudi selektivno

samo pri nekaterih izbranih), kar kaže tudi vaše obnašanje, da nekoga javno etikirate kot enega zadnjih članov CK ZKS, dober mesec dni kasneje pa ga postavite kot svojega (top) kandidata na volitvah. Taka dvojna morala ob vseh vaših ostrih kritikah bivšega režima, seveda, ni mogla ostati neopažena in je zagotovo posledično vplivala tudi na precej slabši volilni izid za SDS od vaših (tudi javno izraženih) pričakovanj. Zato tudi morate prebrati (v prilogi), kaj sem glede katarze in napredka zapisal za vaše politične (neparlamentarne) kolege in, seveda, velja tudi za vas.

Skratka, v prihodnjem letu se nameravamo takoj po končani negotovosti glede oblikovanja parlamenta in bodoče vlade zelo resno lotiti uresničevanja vseh zamisli, ki so strnjene v gradivu »Politična stranka za novo tisočletje«. Tako kot sem bil pred osmimi leti trdno prepričan o uresničitvi glavnih ciljev in načel OOPS (našli jih boste v pismu Ljerki Bizilj) in glede tega sploh nisem bil v zmoti, sem danes še bolj trdno prepričan v skorajšnjo uresničenje celotne sheme v tem gradivu. Prav današnje nemogoče politične razmere, v katerih je zaradi namerno vzpostavljene »pat pozicije« blokirano skoraj celotno naše družbeno in gospodarsko delovanje, terjajo korenite strukturne spremembe v slovenskem političnem prostoru. Teh pa, seveda, ne bo mogoče učinkovito doseči dokler se v Sloveniji dokončno ne izvijemo izpod komunističnega jarma. Le-ta je po moji oceni predvsem zaradi njegove skrbno prikrite prisotnosti v skoraj vseh državnih in javnih institucijah še hujši in zato še bolj škodljiv, kot je bil pred osmimi leti. Že samo površna ocena današnjih razmer v Sloveniji kaže, da so vsi takratni cilji OOPS (razen odcepitve Slovenije) danes še bolj pomembni, saj smo se v preteklih letih lahko že velikokrat prepričali, kje so glavne ovire in zavore za hitrejšo prenovo ter razvoj Slovenije. Seveda, pri vseh tistih, ki tega niti ne želijo niti ne potrebujejo ter hočejo zgolj s sodobnim leporečjem in samo z nekaterimi kozmetičnimi popravki v bistvu povrniti nekdanje (komunistične) čase. Nenazadnje je tako poenostavljen in transparenten politični prostor, ki ga prikazuje omenjena shema, v Sloveniji potreben tudi zato, ker bi samo z njim prihranili ogromno dragocenega časa in (tudi proračunskega) denarja, saj bi po zgledu predlagane stranke OPS oblikovanje politike lahko v celoti prenesli v parlament, kjer je za to dejavnost tudi edino pravo mesto. V svojem videnju prihodnosti političnega prostora Slovenije (danes mu tudi veliko bolj zaupam) tudi vidim na čelu zgornjih dveh političnih blokov (imenujte ju kakorkoli hočete) dva mlada in zelo karizmatična obraza, ki lahko močno prekrizata mnoge vaše načrte. Vendar to mene osebno prav nič ne zadeva in tudi ne zanima, medtem ko bom z vsemi svojimi močmi poskrbel, da na čelu spodnjega (nepolitičnega, torej civilnega) bloka nikoli ne bo karizmatična oseba, ampak vedno le dovolj sposoben strokovnjak (predvsem dober organizator). Svetujem vam, gospod Janša, da ne poskušate zavirati uresničitve vseh teh zamisli, temveč raje čimbolj tvorno sodelujte v dobrobit vseh Slovenk in Slovencev. ...

Natančno predvidevanje prihodnosti. K navedenemu je treba pripomniti, da so bila k pismu priložena tudi avtorjeva razmišljanja o »Stranki za novo tisočletje«, pismo Ljerki Bizilj in povabilo nekaterim strankam. Hkrati pa velja tudi poudariti, da je bilo vse to napisano ob koncu leta 1996. Takrat pa je bil, kot mnogi vedo, predsednik stran-

ke ZLSD še Janez Kocjančič in je še obstajal tudi »pomladni trojček«. V omenjenima »mladima in karizmatičnima obrazoma« pa ni težko prepoznati Boruta Pahorja, ki sedaj predseduje stranki ZLSD, in Marjana Podobnika, ki je šele dva meseca kasneje postal podpredsednik vlade. Tako so se potrdila tudi avtorjeva predvidevanja o »prekrižanju načrtov« Janeza Janše, ki se gotovo ni »boril« samo za vodilno vlogo v opoziciji. Prej ko slej pa bo to vlogo izgubil v okviru slovenske socialdemokracije, v kolikor je že ni. Tudi glede te ideologije je namreč treba gledati v prihodnost, kar pa Janezu Janši očitno ne uspeva najbolje. ...

Dovoljujem si, da bom na koncu (zelo odkrito in prav nič sovražno ter samo v vašo korist in za vaše branje) zapisal, da je po moji oceni vaša »politična zvezda« očitno pričela temneti (žal) že veliko prej, preden je sploh lahko v celoti zasedela. Temu pa, seveda, sploh niso krivi drugi, temveč le in edino VI sami oz. vaša nezmožnost (drugače povedano, pomanjkanje lastnih izvirnih idej) za videnje in doumevanje potreb današnjega sveta. Ob tem ni nepomembno tudi to, da v svoji bližini trpite le ljudi, ki lahko večinoma razmišljajo samo z vašo glavo. Mene zato vaša socialdemokratska ideologija (zlasti zaradi že davno preživelih metod dela kot so: razno razni forumi, politična akademija, reševanje gospodarskih problemov s kongresi, in podobni nesmisli) preveč spominja na stare komunistične čase oz. celo na ruski socialdemokratski boljševizem po letu 1917, ko je zažarela Lenina »zvezda« in začela sejati komunistično zlo po vsem svetu. Verjemite mi, da dandanes ljudem ne bo potrebno prav dosti časa, da bodo vse take zamisli do kraja spregledali in tudi doumeli za kaj v bistvu pri vsem tem sploh gre.

Ne trudite se, lepo prosim, z morebitnim odgovorom, ker bi rad s tem pismom sklenil najino (pozitivno) korespondenco, saj si pravzaprav tudi nimava več kaj povedati. Pismo pa bom končal z (vzvišenim in hladnim) zaključkom vašega zadnjega pisma, ki je kljub lepi besedi (z veliko začetnico) nemogoča kombinacija pozitivne in negativne energije ter zato v njem ni topline, primerne za ta adventni čas. Ta vaša (zgrešena) poteza dvojne morale se vam je očitno (kot bumerang) že vrnila preteklo nedeljo v stolnici, ko so vam verniki (verjemite mi, da povsem spontano) samo zaradi prisotnosti vaše negativne energije v tem božjem hramu (pozitivne energije) dodelili z izpraznjenimi sedeži okrog vas status »levega razbojnika pri Kristusovem križanju« (leva stran cerkve ima namreč posebno vlogo). Kaj naj bi to dejansko pomenilo (na TV je bilo videti obupno), vam je gospod nadškof dr. Alojzij Šuštar bržkone sporočil (med vrsticami ali pa kar direktno) v svoji pridigi. Ob tem naj povem, da se krščanskih obredov sam ne udeležujem že več kot 40 let, ker trdno verjamem v božanstvo vseh vrst pozitivnih (kozmičnih) energij in jih moram zato sprejemati drugje in na drug način. Zato še moj zadnji nasvet: preden boste zopet naredili kakšno podobno (noro) potezo, uredite vendar pred tem svete zakramente, ki jih Cerkev očitno terja od vas. Mislim, da je to tudi njihov zelo jasen namig, kaj si Cerkev in verniki mislijo glede vašega Krščanskega foruma. Ta dogodek je tudi dodatni dokaz, da imate dejansko okrog sebe zelo slabe svetovalce, saj bi vam že vsaj malo veren sodelavec lahko prihranil tak javni posmeh. Ali pa so vam to celo podtaknili? Mnogi namreč govorijo, da si največkrat

sploh ne dovolite svetovati in hočete vse narediti le s svojo glavo (vmes pa, seveda, tudi veliko napak).

»Lep pozdrav, vesele Božične praznike in srečno v letu 1997«, (kar je tudi edina k vam usmerjena negativna energija v tem pismu).

Ime avtorja, l.r.

***

Odgovor tudi ni bil pričakovan. K navedenemu je treba dodati, da so poslanci SDS tik pred koncem leta 1996 naročili nekakšno mašo in nanjo verjetno povabili tudi svoje kolege. Ko je televizijska kamera izza oltarja (med pridigo gospoda nadškofa) pokazala popolnoma nabito cerkev, je bilo moč lepo videti, kako je Janez Janša sam sedel v prvi vrsti levega dela cerkve (pogled proti oltarju). Sedeži na drugi strani v prvi vrsti pa so bili vsi zasedeni, od znanih politikov pa je bilo nahitro moč videti le Janeza Podobnika. Komu so bili namenjeni sedeži poleg Janeza Janše in jih potem ni bilo, seveda, lahko le ugibamo. Morda so tisti tudi bili v cerkvi, vendar so raje stali kje zadaj kot večina drugih vernikov. Da ne bi prišlo do morebitne pomote kaže dodati še to, da je pozdrav (v navedku) dobesedno prepisan iz njegovega pisma, ki je omenjen na začetku.

Razumljivo je, da Janez Janša na to pismo ni odgovoril, vendar zagotovo ne zaradi takšne avtorjeve prošnje. Avtor je zatem pričakoval, da ga bodo izbrisali iz strankine članske evidence, vendar kot vse kaže se to še ni zgodilo. Njihova pošta namreč še vedno prihaja na avtorjev naslov (čeprav vse redkeje), članarine pa pri SDS nezaposlenim itak ni treba plačevati.

Pobuda predsedniku parlamenta

Remi ob zadnjih državnozborskih volitvah. Na tem mestu kaže le omeniti, da so se zadnje volitve poslancev za državni zbor končale z neodločenim rezultatom, saj je dobil tako imenovani »pomladni trojček« (tvorile so ga stranke SLS, SDS in SKD) 45 poslanskih mest, druge parlamentarne stranke pa le 43 (2 mesti sta rezervirani za predstavnika obeh narodnih manjšin). Tako nobeden od teh dveh »blokov« ni mogel izvoliti nove vlade, mandatarstvo pa je, kot vemo, predsednik države (po daljšem razmisleku o tej zapleteni situaciji) potem zaupal stranki LDS, ki je tudi na teh volitvah dobila največ glasov. V teh razmerah so se (ob tajnih kupčijah glede morebitne koalicije) v parlamentu že dokaj kmalu lahko domenili le to, da je predsedniško mesto v parlamentu dobila SLS, ki je bila po številu volilnih glasov na drugem mestu, sledili pa so ji SDS, SKD, ZLSD, SNS in DESUS.

V teh razmerah popolne negotovosti, ko je bilo takoj jasno, da bo oblikovanje nove vlade (bolje, mešetarjenje z oblastniškimi fotelji) trajalo še najmanj mesec dni (v zraku pa so bile tudi zahteve po novih volitvah), je avtor napisal in odposlal na domači naslov novega predsednika parlamenta naslednje pismo:

Datum: 25. 12. 1996

Spoštovani gospod dr. Janez Podobnik,

Čeprav se osebno ne poznavam v teh dneh delim simpatije in želje verjetno z mnogimi slovenskimi državljanami in državljani, da bi skupaj z vašim bratom v teh težkih trenutkih in čedalje večji negotovosti vendarle odločno vztrajali pri vseh vajinih stališčih kot doslej. Predvsem pa upam, da ne bi morda podlegli pritiskom po predčasni volitvah, ki po tako kratkem času zagotovo sploh ne bi pripomogle k bistvenim premikom v slovenskem političnem prostoru. Ker sem globoko prepričan, da se bo kmalu (mogoče že v prihodnjem letu) uresničila že stara napoved našega velikega pesnika: »Vremena Kranjcem bodo se zjasnila«, vam že kar sedaj (in ne šele po koncu negotovosti glede oblikovanja parlamenta in bodoče vlade, kot je bilo prvotno načrtovano) posređujem gradivo, ki vaju oba z g. bratom po moji oceni mora zanimati. Prosim vaju, da ga kljub veliki sedanjí obremenjenosti vendarle skušata vsaj preleteti, ker bosta zagotovo našla v njem tudi dovolj spodbud za preseganje sedanje (namenoma povzročene) negotovosti. Zlasti opozarjam na gradivo »Politična stranka za novo tisočletje«, medtem ko je iz ostalih prilog mogoče razbrati, da vsa tovrstna razglabljanja niso od včeraj. Za to neprimerno obliko (priloge namesto ustreznega izvlečka) sem se v veliki časovni stiski odločil tudi zato, da bi lahko videli neokrnjeno celoto vseh teh razmišljanj. S tem gradivom je bil poleg vseh navedenih včeraj seznanjen le še predsednik SDS Janez Janša, vendar več o tem kasneje.

Preden nadaljujem naj poudarim, da ima vse to pisanje (figurativno povedano) namen graditi, vendar od (pra)starih temeljev navzgor in zato porušiti samo tisto, kar novo gradnjo bodisi onemogoča ali pa ne sodi več v ta čas. Zato so vse navedbe v prilogah resnične in jih lahko argumentiram, če s katero morda ne soglašate. Slednje pa, seveda, ne velja za nekatere navedbe v shemi, ki so namenoma zapisane izzivalno, zato vseh ne vzemite preveč resno! Ob tem naj (sicer zelo nerad) tudi pojasnim, da je običajno v mojem pisanju nakopičena taka količina (pozitivne) energije, da ima precej večji vpliv na okolje, kot si morda mislite. Zato bi kazalo, da se skušate tej moji energiji približati z razumevanjem (torej s svojo pozitivno energijo), kajti samo na ta način imate lahko koristi od nje tudi vi. V nasprotnem primeru (oz. če moje pisanje neprebrano zavržete) bo ta moja energija vplivala, da bo vaša delovala morda povsem drugače kot si želite (upam, da boste to kratko - ker se ne poznamo tudi potrebno - pojasnilo lahko pravilno razumeli in ga tudi sprejeli). ...

Preprečitev predčasnih volitev. Kot je razvidno, so bila tudi temu pismu priložena avtorjeva razmišljanja za oblikovanje potrebnega političnega prostora, s katerim bo moč za vedno preprečiti sedanje neugodno stanje (ravnotežje med obema političnima blokoma). Hkrati je bilo priloženo tudi (prvo) pismo Janezu Janši in Ljerki Bizilj ter povabilo strankam, ker se avtor ni hotel truditi s pisanjem povzetkov. Nenazadnje je imel avtor že takrat namen, da bo vse to pisanje enkrat tudi objavil (med drugim tudi pričujoče pismo). Razen tega je hotel po svojih močeh prispevati tudi k temu, da ne bi prišlo do predčasnih volitev, ki v tedanjih razmerah (zgolj ob sedanjih političnih strankah) zagotovo ne bi koristile ničemur. ...

Glavni razlog za tole pismo je v gradivu omenjeni (tako imenovani) Zakon o odpravi privilegijev socializma (na kratko Zakon OPS), s katerega osnutkom smo vas nameravali seznaniti in o njem pridobiti tudi vaše mnenje, še preden bi začeli z nadaljevanjem nakazanih aktivnosti za ustanovitev Stranke OPS. Še pred volitvami smo skušali nekaj o tem zakonu (njegov poglavitni namen, kratko vsebino in učinke njegovega delovanja) objaviti v tedniku Demokracija ter s tem (in, seveda, tudi z ustreznim marketinškim pristopom) povečati njegov doseg, vendar mero-dajnih pri tem časopisu to očitno ni zanimalo. Takrat smo g. Janši posređovali kratek povzetek osnutka tega zakona, zaradi česar smo ga sedaj (samoiniciativno) seznanili tudi s celotnim ozadjem za ta naš poizkus. Skratka, v prihodnjem letu se nameravamo takoj po končani negotovosti glede oblikovanja parlamenta in bodoče vlade zelo resno lotiti uresničevanja vseh zamisli, ki so strnjene v gradivu »Politična stranka za novo tisočletje«. Tako kot sem bil pred osmimi leti zelo prepričan o uresničitvi glavnih ciljev in načel OOPS (našli jih boste v pismu Ljerki Bizilj) in glede tega sploh nisem bil v zmoti, sem danes še bolj trdno prepričan v bližnjo uresničitev celotne sheme v omenjenem gradivu. Prav današnje nemogoče politične razmere, v katerih je zaradi namerno vzpostavljene »pat pozicije« blok-rano skoraj celotno naše družbeno in gospodarsko delovanje, terjajo zelo korenite strukturne spremembe slovenskega političnega prostora. Teh pa, seveda, ne bo mogoče učinkovito doseči dokler se Slovenija ne bo dokončno izvila izpod komunističnega jarma. Le-ta je po moji oceni predvsem zaradi njegove skrbno prikrite prisotnosti v skoraj vseh državnih in javnih institucijah še hujši in zato še bolj škodljiv, kot je bil pred osmimi leti. Že samo površna ocena današnjih razmer v Sloveniji kaže, da so vsi takratni cilji OOPS (razen odcepitve Slovenije) danes še bolj pomembni, saj smo se v preteklih letih lahko že velikokrat prepričali kje so glavne ovire in zavore za hitrejšo prenovo ter razvoj Slovenije. Seveda, pri vseh tistih, ki tega niti ne želijo niti ne potrebujejo ter hočejo zgolj s sodobnim leporečjem in samo z nekaterimi kozmetičnimi popravki v bistvu povrniti nekdanje (komunistične) čase. Nenazadnje je tako poenostavljen in transparenten politični prostor, ki ga prikazuje omenjena shema, v Sloveniji potreben tudi zato, ker bi samo z njim lahko prihranili ogromno dragocenega časa in (tudi proračunskega) denarja, saj bi po zgledu predlagane stranke OPS oblikovanje politike lahko v celoti prenesli v parlament, kjer je za to dejavnost tudi edino pravo mesto. V svojem videnju prihodnosti političnega prostora Slovenije (danes mu tudi veliko bolj zaupam) tudi slutim na čelu zgornjih dveh političnih blokov (imenujte ju kakorkoli želite) dve mladi in zelo karizmatični osebi, ki lahko prekrižata načrte nekaterih in s tem tudi močno spremenita sedanjo politično sceno. Vendar to mene osebno prav nič ne zadeva in tudi ne zanima, medtem ko bom z vsemi svojimi močmi poskrbel oz. skušal vplivati na moje somišljenike, da na čelu spodnjega (nepolitičnega, izključno civilnega) bloka nikoli ne bo karizmatična oseba, ampak vedno samo dovolj sposoben in pošten strokovnjak (predvsem pa dober organizator). ...

Predvidevanje politične prihodnosti. Tudi v tem pismu so bila namenoma izpostavljena avtorjeva predvidevanja glede slovenske politične prihodnosti, kar se je med tem

že pričelo tudi udejanjati. Vendar je vprašanje, katero od »mladih oseb« je prejemnik tega pisma lahko prepoznal, njega avtor zagotovo ni imel v mislih. ...

Prosim vas dr. Podobnik, v kolikor se glede omenjenega Zakona OPS (figurativno) nahajamo v istem čolnu in veslamo k istem bregu (naši cilji v tem primeru sploh niso bistveni), da kljub vašim velikim obveznostim in časovni stiski skušate najti v svojem koledarju približno eno uro svojega dragocenega časa za razgovor o tej temi, in da me o tem, takoj ko bo to mogoče, tudi obvestite. Lahko vam že sedaj obljubim, da se bom prilagodil kateremukoli terminu (dnevu in uri) tega razgovora, če me boste obvestili (najbolje pisno) vsaj dva dni prej. Zagotavljam vam, da vam bo ta razgovor lahko koristil tudi kot moj namig za vzpostavitev učinkovitega (in tudi smotrnega) delovanja parlamenta, saj delo v tej hiši zelo dobro poznam še iz časov svojega (več letnega) dela na gospodarski zbornici (od tam sem odšel pred 13-imi leti). Zato lahko trdim, da se metode in oblike dela, kljub današnji računalniški opremi, očitno niso veliko spremenile. Slednje sklepam po precej večjem številu zaposlenih od takrat, medtem ko me ob pogledu (preko TV ekrana) na kupe papirja v poslanskih klopih vedno zaboli, ker ob tem takoj pomislim na uničevanje okolja (sekanje dreves) zaradi takih neumnosti. Kot izkušen svetovalec pri organiziranju (katerega koli) poslovanja tudi trdim, da tako ne-učinkovito (in zato, seveda, tudi potratno) organizacijo pisarniškega poslovanja, kot je v tej hiši, v praksi zelo redko srečamo. Enaka ugotovitev glede (ne)učinkovitosti pa, seveda, velja tudi za vse vladne službe, kjer se vsi tovrstni stroški vrtoglavo vzpenjajo razen zaradi nespametnega (in zato neproduktivnega) zaposlovanja tudi zaradi nekaterih drugih nesmotrnosti. Vendar več o tem morda na razgovoru, seveda, v kolikor bo do njega sploh prišlo.

Lepo vas pozdravljam in želim tako vam kot tudi vsem vašim bližnjim veselo praznovanje (preostalih) Božičnih praznikov in srečno, zdravo ter uspehov vseh vrst polno Novo leto 1997,

Ime avtorja, I.r.

***

Pobuda za smotrno delo parlamenta. Čeprav je bilo moč predvidevati, da se novi predsednik parlamenta ne bo oziral na razmišljanja nekoga, za katerega v svoji »dolgoletni« politični karieri ni niti slišal, ga verjetno niso pritegnili niti navedeni predlogi za racionalizacijo administrativnega dela v parlamentu (o tem teče beseda tudi v sedemnajstem poglavju). Tako niti v naslednjih dneh niti kdaj kasneje od njega ni bilo nobenega glasu, čemur pa se glede na nekatere vesti o njegovi svetovalki in svetovalcih v državnem zboru sploh ne gre čuditi.

Glede na nekatere govorice, da brata Podobnik včasih »delata tudi drug mimo drugega«, je bilo čez nekaj dni prav tako na domači naslov drugega od bratov Podobnik odposlano še naslednje pismo:

Datum: 2. 1. 1997

Spoštovani gospod Marjan Podobnik,

Upam, da ste bili med tem časom že seznanjeni s pisanjem, ki sem ga pred dnevi poslal na domači naslov vašega spoštovanega brata, namenjeno pa je bilo vama obema. Že takrat sem bil tudi prepričan, da se bodo glede oblikovanja nove

vlade zadeve zasukale tako kot so se, zaradi česar vama želim v tej zvezi (povsem nepristransko, dobronamerno in brez kakršnihkoli osebnih špekulacij) ponuditi tudi nekatera svoja razmišljanja in ocene.

Ker sem podobno kot vi prepričan o »padcu« g. Drnovška pri prvem glasovanju v parlamentu o novem mandatarju, vam predlagam temeljit razmislek pred drugim glasovanjem o mandatarju »pomladnih« strank. Mislim, da se tudi sami dobro zavedate velike tveganosti te opcije (takšna vlada bi bila zelo neučinkovita in zato precej kratkega »daha«), neugodna pa je tudi z vidika vseh volivk in volivcev. Nenazadnje boste njihovo naklonjenost in podporo še kako potrebovali pri vseh naslednjih volitvah, zaradi česar se ne bi smeli že sedaj onemogočiti za te prihodnje čase kot neuspešen sedanji mandatar. Zato bi dejansko kazalo pred tako (po moji oceni tudi zelo nespametno) potezo ponovno oceniti opcijo (25+19+10=54), ki vam je bila s strani LDS, menda, že ponudena oz. so jo v medijih že precej omenjali. Vaši sedanji (podpisani) dogovori v okviru pomladnih strank mi, seveda, sploh niso znani (tako kot niso tudi veliki večini volivcev), ki pa zlasti z vidika prihodnosti Slovenije ne bi smeli biti najbolj bistveni. Odločilno bi bilo lahko že to, da bi v tej opciji imeli obe pomladni stranki večino (25<19+10), kar je bilo pred volitvami po mojem zelo pomembno sporočilo za večino volivcev. Prepričan sem, da je to tudi edini (razumni) izhod iz sedanjega pat položaja, ki zagotavlja (v tej negotovi situaciji) tudi najbolj stabilno in učinkovito različico bodoče vlade. Seveda, pri tem mislim na to, da bi LDS v tej opciji imela (tako želeno) mesto predsednika vlade, pomladni stranki pa bi si obvezno morali izboriti mesto dveh (enakovrednih!?) podpredsednikov vlade. Verjemite mi, da to glede na vaše sedanje izkušnje sploh ne bi bilo tako slabo, saj bi bilo priložnosti za (nujno potrebno) dviganje vašega ugleda tudi v mednarodni javnosti s tem več kot dovolj. Na ta način bi se lahko v veliki meri (tudi najbolj elegantno) izognili najrazličnejšim in številnim kritikam na račun bodoče vlade, ki po moji oceni (kakršnakoli bi že bila) sploh ne bo mogla zdržati celega mandata. S tem pa bi, seveda, pridobili tudi potreben čas za zares korenite strukturne spremembe v sedanjem slovenskem političnem prostoru, o čemer pa sem vam itak že dovolj »polnil glavo«.

Čeprav bi bila takšna opcija bodoče vlade za vas (zaradi omenjene večine) sicer zelo ugodna, bi vendarle kazalo, da glede vseh vaših sedežev v taki vladi temeljito razmislite. Vendar bi po moji oceni moralo biti razen področja zlasti pomembno, da si pri izbiranju vseh kandidatov za ta mesta skušate »v kozarce naliti čistega vina«. Zaradi različnih napovedi v nekaterih medijih glede bodočih ministrov (in drugih pomembnih položajev v vladi) bi kazalo morebitno (kasnejše) presenečenje v tej zvezi preprečiti tudi s tem, da svojih kandidatov ne izbirate med tistimi, ki so v bližnji preteklosti prestopali iz stranke v stranko. Verjemite mi, da je v vseh strankah še veliko »spečih agentov« bivše politične nomenklature in zato tovrstna previdnost nikakor ne bi smela biti odveč. ...

Neupoštevanje dovolj jasnega opozorila. Kot je razvidno iz začetka tega pisma, je avtor nameraval Marjana Podobnika opozoriti na to, kar bi ga gotovo čakalo v primeru, da bi skušal sam pridobiti mandatarstvo za oblikovanje nove vlade. Med tem časom je verjetno že vsakomur postalo jasno, da SLS ne razpolaga niti s tolikšnim številom ustre-

zno izobraženih kadrov, da bi z njimi lahko zapolnili tistih nekaj ministrskih mest, ki so jih dobili s koalicijo z LDS. V kombinaciji (25+19+10=54) pa gre, seveda, za stranke LDS, SLS in SKD, kar bi bila zagotovo tudi najboljša različica (vendar za LDS glede na sedanjo, seveda, precej manj ugodna). Avtorju je takrat šlo predvsem za to, da v vlado v nobenem primeru ne bi prišla SDS, ki bi kasnejše dogajanje gotovo skušala zapeljati v čim bolj razburkane politične vode.

Če je Marjan Podobnik potem med drugim upošteval tudi ta avtorjev nasvet, ali pa je ravnal zgolj na podlagi lastnih razmislekov, seveda, ne moremo vedeti. Zagotovo pa ni upošteval avtorjevega opozorila glede nekaterih kandidatov stranke SLS, ki so že takrat krožila v medijih in javnosti. Med njimi se je namreč pogosto pojavljalo tudi ime Tita Turnška, ki naj bi ob nekaterih drugih možnih kombinacijah prevzel tudi mesto obrambnega ministra, kar se je potem tudi zgodilo. Avtorjevo opozorilo se je, seveda, nanašalo prav nanj, saj ga pozna še iz davnih šolskih dni in svojega kratkega delovanja v strokovnem svetu nekdanje stranke SDZS (sedanje SDS, o čemer je bil govor ob koncu petega poglavja). Zanimivo je, da je avtor že takrat zelo dobro predvidel zaplete z njim in težave, ki jih je pred nedavnim povzročil stranki SLS pri svojem odstop(an)ju kot minister za obrambo. Čeprav je Janez Janša v svojem odgovoru menil, da je bilo avtorjevo opisovanje razmer v SDZS »žaljivo za socialdemokratsko stranko« - gotovo je pri tem mislil tudi na Tita Turnška, je v pretečenem času glede njega očitno že spremenil mnenje. V enem njegovih (pogostih) televizijskih nastopov je bilo namreč moč slišati njegove (privoščljive) besede, da »so Tita Turnška podtaknili SLS«. Sedaj, ko bo imel predsednik SDS na voljo celo poseben televizijski kanal, bo ob kaki priložnosti morda povedal o tem »podtikanju« celo še kaj več. ...

Končno vam lahko ponudim tudi nekatere moje ocene z vidika numerologije, s katero se med drugim tudi ukvarjam. Zanimivo je, da se v tem pogledu zgoraj omenjena opcija v primerjavi s »pomladno« prav nič ne spremeni (ostaja povsem enako neugodna). Seveda, ne vem, koliko ste osebno naklonjeni tudi takim pogledom, ki pa vendarle lahko v veliki meri prispevajo k boljšemu razumevanju našega okolja in (predčasnemu) premagovanju ovir ter nesoglasij. V tej zvezi bi bile za vas mogoče zelo zanimive (in tudi pomembne) nekatere ugotovitve glede vašega dolgoročnega strankarskega partnerja (SKD), ki bi pomagale pojasniti vzroke nesoglasij v preteklosti in odpraviti (zaobiti) tovrstne težave v prihodnje. Vendar več o tem morda kdaj kasneje (na razpolago imam namreč premalo podatkov), seveda, če vas to sploh zanima.

Opravičujem se za to svoje vznemirjanje in vas lepo pozdravljam,

Ime avtorja, I.r.

***

Pomembna numerološka sporočila. Omenjena numerološka sporočila, ki jih je moč pridobiti zgolj na podlagi rojstnih datumov naših političnih veljakov, so tudi dejansko zelo zanimiva in veliko povedo. Tako je mogoče ugotoviti, da je Lojze Peterle (s številom 5) moteči člen v vseh možnih kombinacijah s strankami LDS, SLS in SDS (vsi trije predsedniki imajo tako kot tudi Janez Podobnik v rojstnem ključu število 3). Pravkar omenjeni bi potemtakem lahko v politiki odlično sodelovali, če ne bi bila vmes težava vseh povzpeticov: predsedniško mesto, za katerega si očitno prizadevajo, je samo eno. Razen tega, da sta števili 3 in 5 nezdružljivi, je treba poudariti tudi to, da

število 3 tudi najbolj ustreza političnemu dogajanju (politika je namreč pod vplivom števila 8, ki je med vsemi števili najmanj ugodno, saj je združljivo le s številom 3 in 9). S tega vidika bi bilo za Lojzeta Peterleta najbolje, če bi se preprosto umaknil iz politike, saj se mora zaradi svojega rojstnega ključa (števila 5) izogibati tako številu 3 (ključnih nasprotnikov) kot tudi številu 8 (politike same). Zato Lojzetu Peterletu tudi sedanja naveza z Janezom Janšo lahko prinese več škode kot koristi, kar se je med drugim potrdilo tudi z dogodki ob zadnjih predsedniških volitvah (denimo, v zvezi z »lustracijo«, o čemer je govor v naslednjem in sedemnajstem ter osemnajstem poglavju). Zanimivo je, da ima tudi predsednik države v svojem rojstnem ključu število 5, ki vsaj z vidika numerologije za nobenega politika ne more biti preveč ugodno. Morda je bil to tudi eden od razlogov, da se je naš predsednik odločil »zamrzniti« svojo politično preteklost. Vendar to zagotovo še ni dovolj, saj se v politiki še vedno nahaja in mu tako razen »osmice« (politike) lahko grenijo življenje tudi »trojke« (nekatero mu ga zagotovo). Ker je avtor iz zelo podobnega testa (5) in ima z vsemi takimi nevšečnostmi tudi lastne (hudo grenke) izkušnje, bi morda prav zato veljalo upoštevati tudi taka sporočila.

Glede na to, da njegova vsebina nekako sodi v kontekst tega poglavja, kaže navesti še naslednje avtorjevo pismo:

Datum: 27. 2. 1997

Spoštovani gospod Marjan Podobnik,

Zares iskreno vam čestitam k vaši izvolitvi za podpredsednika nove slovenske vlade in vam hkrati želim, da bi tudi dejansko lahko uresničili vse tisto, kar vas je vodilo do tega razumnega in pomembnega koraka v vaši politični karieri.

Po moji oceni ste tako rekoč zadnji hip spregledali majhnost in neperspektivnost podjetja, imenovanega tudi »pomladni trojček«, s katerim ste bržkone samo izgubljali dragoceni čas v zadnjih nekaj mesecih. Ta »šola« vas je verjetno tudi veliko stala, vendar je bila gotovo tudi potrebna, da se kaj podobnega ne bo več zgodilo. Čeprav gospoda Pucka sploh ne cenim preveč, je vendarle samo on na začetku svoje današnje razprave (preberite to v magnetogramu, ker vas takrat ni bilo več v dvorani) zelo pravilno in tudi realno ocenil dejansko vrednost vaših dveh (kvazi koalicijskih) pomladnih partnerjev. Lepo je, da je pomlad sedaj prišla brez »pomladi« in je zato o vsem tem sedaj škoda izgubljati celo besed, oz. kot domiselno rečejo Američani: »Show must go on!«

Hkrati si dovoljujem tudi potezo, da vas ponovno opozarjam na gradivo, s katerim ste bili verjetno že seznanjeni preko vašega gospoda brata. Od takratnega se priloženo gradivo razlikuje samo v tem, da je izpisano z nekaj let »mlajšo«, torej sodobno računalniško opremo. Ponovno pa vam ga posredujem zato, ker nameravamo v naslednjih tednih pričeti z zelo resnimi aktivnostmi za uresničevanje vseh teh zamisli. Če hočete to priznati ali ne, je nenazadnje to tudi edini možen način, da bi dokončno oz. vsaj dolgoročneje lahko odstranili politični vakuum, ki že nekaj mesecev hromi in zelo resno ogroža nadaljnji razvoj Slovenije. Iskreno tudi upam, da se glede vseh teh prizadevanj nahajamo na istem bregu.

Spet se opravičujem za to svoje vznemirjanje in vas lepo pozdravljam,

Ime avtorja, I.r.

***

Resnični remi ali načrtovani pat? Navedeno pismo je bilo napisano in oddano še isti dan, ko je bila v parlamentu povsem po zaslugi omenjenega »odpadnika« stranke SKD potrjena sedanja koalicijska vlada. Vendar avtor vsega tega, seveda, ni počel na podlagi dejanske naklonjenosti bratoma Podobnik, saj ima tudi glede njiju povsem enako mnenje kot o vseh drugih sedanjih politikih. Bržkone bo ta avtorjeva navedba povsem razumljiva (in potem tudi ustrezno razumljena) šele v sedemnajstem poglavju, kjer je govor o *drugačni politiki*. Šele takrat bo povsem jasna tudi avtorjeva trditev, da se ob drugačni politiki, ki je bila nakazana v predhodnem poglavju, dogajanja ob zadnjih volitvah za poslance državnega zbora in predsednika države ne bodo nikoli več ponovila.

Od obeh bratov Podobnik potem ni bilo nobenega odgovora ali kakih drugih znakov, po katerih bi bilo moč sklepati, da sta navedeno avtorjevo pisanje tudi prebrala. Edini znak je morda dal predsednik parlamenta Janez Podobnik, ko je kmalu po izvolitvi v neki televizijski oddaji (omizju) na vprašanje »ali mislite, da je slovenski politični prostor že izoblikovan?« po krajšem pomisleku odgovoril: »mislim, da še ni«. Vendar te svoje misli potem ni pojasnil, voditeljica te oddaje pa ga tudi ni več izpraševala. Morda pa je bilo o tem mogoče tudi kaj prebrati, kar pa avtor (kot popolni časopisni analfabet), seveda, ne more vedeti.

Končno kaže glede domneve, ki je navedena v naslovu tega poglavja, zapisati samo še to, da si tako vprašanje verjetno zastavljajo mnogi. Vendar si ne kaže z njim preveč razbijati glave, saj tudi morebitni odgovor ne bo veliko koristil. Dobri poznavalci kraljevske igre, od koder je vzeta ta prisposoba, pa, seveda, dobro vedo, da je mogoče v tak položaj priti bodisi po naključju, ali pa s pomočjo odlične taktike v igri. Kaj je prevladovalo v »igri« ob zadnjih državnozborskih volitvah, seveda, ne vemo, lahko le ugibamo. Zagotovo pa je mogoče trditi, da se niti »remi« niti »pat« bržkone ne bosta več ponovila. Vendar bo, cenjene bralke in spoštovani bralci, to mogoče doseči edino na ta način, da boste prebrali še naslednja poglavja, na podlagi vsega napisanega potem pošteno razmislili in po taki presoji kasneje tudi sami pripomogli k uresničitvi vseh teh zamisli.

12. 'Lustracija' ni niti prava niti dovolj učinkovita rešitev

Poskus urejanja preteklosti

Knjiga o »lustraciji«. V začetku leta 1997 je Založba Nova revija izdala knjigo Andraža Zidarja z naslovom »Lustracija« in podnaslovom »Izločitev nasprotnikov demokracije z javnih položajev«. Čeprav je ta knjiga že takrat naletela na veliko zanimanje, pa je »lustracija« dodobra razburkala slovensko javnost šele jeseni v času predsedniških volitev. Ker bo o tej temi govor tudi v osemnajstem poglavju, naj na tem mestu o njej spregovorimo le informativno. Pravzaprav velja ta opomba kar za celo poglavje, zaradi česar so k navedenima sestavkoma podana samo najnujnejša pojasnila.

Najprej kaže navesti pojasnilo za pojem »lustracija« iz slovarja tujk, po katerem naj bi pomenila »slovesno religiozno očiščenje pri Rimljanih«. Zaradi takega pojasnila vzbuja velike pomisleke že sama beseda »lustracija« kot taka, medtem ko nas omenjeni podnaslov knjige lahko še bolj zbega in bržkone tudi zavede.

Knjiga pravnika Andraža Zidarja ima pet poglavij, v katerih obravnava zgodovinski pregled institucionalnih očiščevalnih ukrepov od proskribcij (preganjanj ali izobčenj) v rimskem pravu prek inkvizicije do terorja v času francoske revolucije. V vseh teh primerih gre za izločitev političnih nasprotnikov, v primerih inkvizicije pa tudi za kaznovanje drugače mislečih. Podrobneje je obravnavana denacifikacija (iztrebljanje nacizma) po drugi svetovni vojni v Zahodni Nemčiji in »lustracija« (čiščenje) po letu 1989 v nekaterih socialističnih državah (denimo, v Madžarski in Bolgariji). Zelo bežno oz. skoraj mimogrede je v knjigi omenjen tudi poizkus »lustracije« v Sloveniji, ko je v času *Demosove vlade* dr. Pučnik predlagal prepoved opravljanja sodniške službe za vse tedanje sodnike, ki so aktivno sodelovali v povojnih političnih procesih.

Že iz tega kratkega povzetka je moč videti, da za urejanje tovrstnih vprašanj naše preteklosti ta knjiga ne daje skoraj nobene podlage, saj se vendar ne kaže z gledovati po davnih zgodovinskih primerih ali po ravnanju v nekaterih bivših socialističnih državah. Glede na to, da je knjigo napisal pravnik, bi zato poleg (bistveno krajše) obravnave nekaterih značilnih zgledov v svetu v njej predvsem veljalo podati ustrezno pravno podlago za ureditev teh vprašanj pri nas. Vendar založnik očitno ni imela takega namena, temveč je bržkone hotel s to knjigo samo »pripraviti teren« za nekatere kasnejše dogodke.

Zelo različna in deljena mnenja. Ob izidu te knjige je Klub Nove revije organiziral tudi okroglo mizo, pri kateri so sodelovali nekateri vidnejši predstavniki bivšega režima in dva predstavnika bivšega Demosa (opiramo se na zapis v *Demokraciji*, št. 14/10, 4. 1997 - str. 19). Čeprav sogovorniki niso bili najbolj primerni (nekateri so sodelovanje, bojda, tudi odklonili), je že sam pojem »lustracije« zbudil popolnoma različne razlage in komentarje.

Predstavnik bivšega režima sta, seveda, menila, da se s takimi ukrepi sploh ne strinjata in se jima ne zdijo niti potrebni, da je »lustracija« nevdržna iz političnih razlogov (»demokracija bi morala veljati za vse«), da je »lustracijski vlak« že odpeljal, in da so se komunisti nenazadnje že kar sami »zlustirali«. Omenjeno je bilo, da je ZKS že pred letom 1990 sama z vodilnih funkcij v stranki umaknila vse partijske »trdorokce in dogmatike«, in da so samoočiščenje v osemdesetih letih opravili celo večkrat (naveden je bil primer »žaganja štafete«). Poudarjeno je bilo, da s pravnega stališča nasprotujejo »vsakršnemu čiščenju, bodisi etničnemu, političnemu, ideološkemu, ali rasnemu, pa čeprav se imenuje še tako imenitno (lustracija)«. Za njih je »lustracija groba in očitna kršitev ene temeljnih človekovih pravic, se pravi pravice do poštenega obravnavanja«. Prav tako naj bi bila »lustracija« tudi v nasprotju s kazenskim pravom, ki temelji na domnevni nedolžnosti, »lustracija« pa na domnevni krivdi, kar je bil temelj inkvizicije.

Predstavnik nasprotne strani samega pojma »lustracija« sploh nista komentirala, temveč sta predvsem skušala opravičiti nemoč takratne *Demosove* »šibke večine«, ki je v skupščini preprečevala sprejem tovrstne zakonodaje. Rečeno je bilo, da se je o »takih ukrepih sicer govorilo, toda nikdar z resnim namenom«. Poudarjeno je bilo, da *Demosu* v državnem zboru »ni uspelo niti to, da bi obsodili komunistični sistem za totalitarizem in poboje. Čeprav ni šlo za maščevanje, je bil *Demos* ob vsakem poskusu takoj deležen očitkov o revanšizmu«.

Zanimivo je, da ima zelo podobno mnenje, kot so ga izrekli predstavniki bivšega režima, tudi ustavni sodnik dr. Boštjan M. Župančič, ki je predstavljeno kar v knjigi. On »lustracijo« predvsem razume kot »zamenjavo na oblasti«, v knjigi pa je zapisal, da »je lustracijsko diskriminiranje na podlagi preteklosti ... protiustavno«. Vendar, kot menijo nekateri, je ta njegova trditev milo rečeno zelo čudna, saj se je »kot posameznik in ustavni sodnik vživel v vlogo celotnega ustavnega sodišča«. S tem je, menda, prišel v nasprotje celo z mnenjem nekaterih predstavnikov Sveta Evrope in s tem tudi z evropsko konvencijo o človekovih pravicah. Zato bi moral kot ustavni sodnik tudi dokazati, v čem se slovenska ustava tako bistveno razlikuje, na primer, od češke ustave, ki omogoča »lustracijo«, in zakaj je slovenska ustava ne omogoča.

Kakorkoli že, s knjigo »Lustracija« zagotovo ni bil storjen korak naprej pri razjasnjevanju in odpravljanju še vedno odprtih vprašanj naše preteklosti. Moč je celo trditi, da je bila s to knjigo namenoma povzročena še večja polarizacija mnenj o teh vprašanjih, kar naj bi potem nekateri tudi izrabili v ugodnem trenutku.

Odgovor na »Pismo resnice«

Mnenje k pismu slovenskih razumnikov. Kot je bilo moč pričakovati, izdaja prej omenjene knjige nikakor ni bila sama sebi namen. Čez nekaj mesecev je bil namreč iz istega mesta vržen v slovenski »politični tolmun« še en kamen, ki je ponovno razburkal njegovo gladino. Tokrat se je nanj odzval tudi avtor, in sicer z naslednjim sestavkom:

Datum: 27. 7. 1997

Od velikih besed k učinkovitim dejanjem

Z objavo tako imenovanega *Pisma resnice 31. slovenskih intelektualcev z naslovom »Ura evropske resnice za Slovenijo«* v tedniku *Demokracija* z dne 17. 7. 1997 smo tudi nepriviligirani smrtniki lahko v celoti prebrali tisto, o čemer so drugi naši mediji (pristransko) poročali v glavnem samo v svojih komentarjih. Žal, prihaja to pismo z nekajletno zamudo in zato tudi veliko prepozno, da bi mnoge zamujene priložnosti še lahko ustrezno nadomestili. Kljub nazorni predstavitvi sedanjega neugodnega stanja v Sloveniji na nekaterih področjih pa navsezadnje tudi to pismo predstavlja zgolj samo eno od mnogih ponesrečenih analiz, ki zlasti zaradi svoje nedorečenosti v sklepnem delu ne morejo veliko prispevati k bistvenemu izboljšanju naših sedanjih, že kar katastrofalnih družbenih razmer.

Poglavitno sporočilo tega pisma je, da sedem let po prvih demokratičnih volitvah Slovenija čedalje bolj zaostaja za evropskimi kulturnimi in demokratičnimi standardi. Njena demokracija je tako zgolj formalna oz. le navidezna, ker so vse veje oblasti še vedno trdno v rokah bivšega režima oz. takratnih političnih akterjev. Ta grozljiva dejstva so v pismu podkrepljena tudi s členitvijo sedanjega stanja na nekaterih področjih, oz. zlasti glede neizvojanja denacionalizacije, velike pristranskosti medijev, odzivanja kulture in duhovnosti na rob družbenega dogajanja, neuspešnega pridruževanja evropskim integracijam, nerazčiščenih vojnih zločinov, odsotnosti ustreznih lustracijskih aktov. Pismo se končuje z navedbo nekaterih dejanj, ki bi jih morali po mnenju njegovih podpisnikov odgovorni državni organi storiti za izboljšanje sedanjega poraznega stanja oz. za doseganje bistvenega preobrata na navedenih področjih, da bi Slovenija lahko kdaj postala moderna evropska država.

Čeprav je bilo veliko tega bodisi samo povedano ali tudi napisano že neštetokrat ob najrazličnejših priložnostih, pa tega dejansko nikoli ni dovolj in je zato vsa ta dejstva res treba ponavljati spet in spet. Veliko tega so nekateri podpisniki pisma napisali že v znani 57. številki *Nove revije* (objava slovenskega narodnega programa) pred 10. leti, ki je, bojda, povzročila tudi mnoga kasnejša dogajanja, zlasti pa osamosvojitve Slovenije pred 6. leti. Tako je tudi moč videti, da je na samo vsebino pisma veliko vplivala njihova profesionalna usmerjenost oz. vizija zlasti kulturniških in socioloških znanstvenih krogov, iz katerih podpisniki pisma večinoma izhajajo. Zato se tudi ne kaže preveč čuditi, da je v pismu gospodarsko področje kar izpuščeno oz. ni niti omenjeno, čeprav na njem že več kot desetletje vlada popolno razsulo. Žal, mnogim pri nas še vedno ni jasno, da so vsa področja neke države lahko uspešna samo toliko (in nič več) kot je uspešna njena gospodarska struktura oz. njena tovrstna dejavnost. Očitno se tega neizpodbitnega dejstva ne zavedajo niti avtorji tega pisma, čeprav se sami radi razglašajo tudi za slovensko razumniško elito. Slednji so se (samovšečno) razkrili v naslednji številki tednika *Demokracija*, ko so predstavili genezo *Pisma resnice*, hkrati pa so se skušali tudi javno opravičiti zaradi (neprodušne) zaprtosti njihovega kroga, ki vsaj nekatere močno spominja na stare čase (privilegij partijske moralnopolitične neoporečnosti). Tako smo navsezadnje vendarle izvedeli, da je pretežni del pisma napisal

pisatelj, medtem ko so nekateri drugi, ki izhajajo iz okvirov bivšega Demosa, samo dopolnjevali posamezna poglavja. Zato ne preseneča tudi njihova zelo zmotna trditev, da je glavni krivec za današnje porazno stanje v Sloveniji sedanja vlada oz. stranke, ki jo sestavljajo. Po mnenju mnogih si namreč morajo to krivdo (seveda, z različnimi deleži) razdeliti kar VSI, ki so tvorno sodelovali bodisi v (vseh) prejšnjih vladah, v parlamentu ali samo v izpostavljenih državnih institucijah. Resnici na ljubo pa je treba tudi zapisati, da za takšno pismo danes zagotovo ne bi bilo nobenega pravega razloga, v kolikor bi bil Demos tudi dejansko tisto, za kar se je izdajal. V Pismu resnice je namreč omenjeno veliko tistega, kar je bilo bržkone za vselej zamujeno predvsem v času njegove (sicer zelo kratke) vladavine. O tem pa poglobitni avtorji tega pisma (in hkrati tudi organizatorji Demosa ter njegovi idejni vodje), seveda, modro molčijo.

Podobno neučinkovita kot je bil Demos oz. zgolj samo skupek velikih besed so zato tudi vsa v zaključku pisma navedena dejanja, ki naj bi po mnenju avtorjev pripomogla h korenitemu spreminjanju današnjih družbenih razmer v Sloveniji. Kakšna zmota! Do bistvenih sprememb sedanjega stanja namreč v nobenem primeru ne more pripeljati zgolj samo nekakšna »javna in slovesna izjava v slovenskem parlamentu« ali kaka druga podobna deklaracija oz. nekakšen »ilustracijski akt«, ki ga tudi omenjajo. Za tako korenite družbene premike je namreč potreben zgolj samo jasen in nedvoumen zakonski akt, s katerim bi lahko naenkrat in za vedno prerezali popkovino z bivšim totalitarnim (komunističnim) režimom. Edino s takim zakonom bi lahko dokončno odpravili tudi večino naših sedanjih najbolj perečih problemov in težav, zlasti na gospodarskem področju ter pri našem vključevanju v ustrezne evropske povezave. Nekaj podobnega so (verjetno po češkem zgledu) pred zadnjimi volitvami sicer zelo previdno obljubljali v nekaterih krogih SDS, danes pa o tem modro molčijo in so očitno to temo (bolje, limanice) prihranili za prihodnje volitve. Očitno jim sploh ni veliko mar čim prejšnja rešitev vseh teh odprtih vprašanj, precej bolj jih zanima »kovanje političnega kapitala« s pomočjo takšnih (velikih) tem, zlasti v času volitev.

Da pa na tem mestu ne bi samo kritizirali slabo domišljene navedbe v sklepnem delu Pisma resnice, velja nakratko navesti le nekaj poglobitnih (okvirnih) določil v takem zakonu, ki ga pripravljamo in bo po mnogih ocenah zagotovo pripeljal do korenitih sprememb večine sedanjih neugodnih razmer v Sloveniji, in sicer:

1. kratka in jasna opredelitev vseh prikritih ciljev bivšega socialističnega sistema, ustvarjenega na podlagi prevare z NOB, to je s pomočjo krvave komunistične revolucije, ki je bil zato škodljiv za slovenski narod tako v preteklem obdobju kot bo še dlje časa tudi v prihodnjem obdobju, za kar v celoti nosita odgovornost KPS in njena kasnejša naslednica ZKS, s čimer se odpravlja tudi dosedanji privilegij, da zločinov vseh akterjev iz okvira komunistične revolucije ni mogoče ustrezno kaznovati;
2. izročitev in odprtje vseh arhivov o članstvu v ZKS pred koncem leta 1988 in odprtje ter izročitev arhivov o delu in sodelavcih SDV oz. bivše UDV do konca leta 1989, za kar je kazensko odgovorno vodstvo takratne ZKS in SDV;

3. poprava vseh krivic, ki so bile povzročene s komunistično revolucijo v obdobju od začetka leta 1941 do konca leta 1945 s tem, da tako prizadeti dobijo ustrezno materialno nadomestilo za povzročene krivice in moralno zadoščenje, proti neposredno odgovornim za te krivice oz. proti še živečim članom takratne politične oligarhije pa se uvede ustrezen kazenski postopek;
4. poprava vseh krivic, ki so bile po letu 1945 povzročene s strani oblastnih organov oz. zlasti službe SDV proti vsem, ki so jih označili kot nasprotnike samoupravnega socializma s tem, da tako prizadeti dobijo ustrezno materialno nadomestilo za povzročene krivice in moralno zadoščenje, proti neposredno odgovornim v teh organih oz. v službi SDV za povzročitev teh krivic pa se uvede ustrezen kazenski postopek;
5. ukinitve privilegija glede zasedanja pomembnih delovnih mest zgolj s strani preverjenih članov bivše ZKS s tem, da morajo takoj po uveljavitvi tega zakona vsi aktivni pripadniki ZKS (ob pričetku slovenske pomladi) sredi leta 1988 in aktivni sodelavci SDV do prvih demokratičnih volitev leta 1990 samostojno odstopiti z vseh javnih funkcij in vodilnih ter vodstvenih delovnih mest v vseh oblastnih organih, državnih institucijah in v podjetjih za dobo najmanj 5 do 10 let, v tem času pa lahko opravljajo samo strokovno delo, za katerega so tudi dejansko usposobljeni;
6. ukinitve vseh privilegijev glede določitve pokojnine za vse udeležence NOB in druge borbe oz. za vse nosilce pomembnih družbenih funkcij pred koncem leta 1990 s tem, da se jim nova pokojnina določi zgolj na podlagi njihove dejanske delovne dobe in dosežene strokovne izobrazbe;
7. ukinitve vseh privilegijev glede določitve pokojnine za vse uslužbenke državnih organov in drugih institucij ter družbenih organizacij pred koncem leta 1990 s tem, da se jim nova pokojnina določi zgolj na podlagi njihove dejanske delovne dobe in dosežene strokovne izobrazbe;
8. ukinitve privilegija, da so bili mnogi akademski nazivi oz. magistrski in doktorski naslovi na družboslovnih področjih doseženi z utemeljevanjem marksistične in socialistično-samoupravne ideologije s tem, da se odvzamejo vsi na ta način doseženi znanstveni naslovi, vsem prizadetim pa se dopusti možnost, da si izgubljeni naslov povrnejo s ponovno obrambo istega oz. spremenjenega znanstvenega dela;
9. ustrezne kazenske določbe, predvsem enormno visoke denarne kazni, za morebitno neizvajanje zgornjih določil tako s strani vseh prizadetih kot tudi vseh pristojnih organov in institucij, medtem ko naj bi vsi, ki opozorijo na morebitne kršitelje tega zakona prejeli določen del (denimo, najmanj eno petino) določene denarne kazni.

Zaradi boljšega razumevanja bo treba ustrezno poimenovati že sam naslov tega zakona, ki mora jasno nakazati vso njegovo vsebino, in sicer: »Zakon o odpravi privilegijev socializma«. Slednje je pomembno tudi zato, ker pač velja računati na določene odpore in zaplete pri njegovem sprejemanju v državnem zboru, zaradi česar je, seveda, treba že vnaprej predvideti neposredno sprejemanje tega zakona z referendumom. Tak korak je tudi najbolj smotrni, saj glede na zgoraj na-

vedeno vsebinsko edino pri njegovem sprejemanju z referendumom ne more priti do bistvenih težav. Vedeti je namreč treba, da bi izvajanje takega zakona neposredno prizadelo največ okrog 120.000 državljanov Slovenije oz. največ 7-9 % volilnega telesa, vsi drugi pa bi z njim lahko samo pridobili (npr. nova boljša delovna mesta, izboljšanje položaja upokojencev, občutno zmanjšanje državnega aparata in s tem tudi državnega proračuna, itn). Velika večina Slovencev tudi dobro ve, da bi tak zakon prizadel samo tiste, ki že daljše obdobje predstavljajo največji balast in ovire pri hitrejšem razvoju in splošnem napredku Slovenije, hkrati pa so predvsem oni tudi najbolj bogateli na račun drugih že v vseh preteklih desetletjih, še bolj pa bogatijo zlasti v zadnjih nekaj letih. Seveda, bodo s tem zakonom prizadete vse današnje politične stranke in ne samo parlamentarne. Zagotovo pa bodo s tem zakonom vsaj nekatere od njih v kadrovskega pogledu dobesedno obglavljene. Vendar to je pač cena za korenito kadrovskega in moralno prenovo naše družbe do katere, seveda, mora priti in bo tudi prišlo. Zato bodo morale to ceno vse naše politične stranke slej ko prej itak plačati in se temu neizogibnemu in tudi povsem naravnemu dejstvu sploh ne morejo v nedogled izmikati.

Mnogim slovenskim volivkam in volivcem je spričo sedanjih že kar nevzdržnih razmer (velika nezaposlenost, nizka raven plač in pokojnin, nove in nove kraje družbene lastnine, popolna razpuščenost sodstva, itn) danes že povsem jasno, da si korenitih družbenih sprememb v bistvu ne želi nobena stranka, kar se zelo jasno kaže tudi v čedalje slabši volilni udeležbi. Zato bo za mnoge napoved sprejetja in izvajanja takega zakona pomenila novo veliko upanje v boljši jutri in izhod iz njihovega današnjega malodušja in apatije. Nenazadnje bo nakazane spremembe lahko dojel vsak (tudi preprost) volivec. Večino volivcev pa bo moč s tem zlahka prepričati, da se bodo razmere vendarle spremenile tudi v njihov prid in ne samo v korist vseh privilegiranih, kot se je to doslej vedno dogajalo. Razen tega bo ta zakon omogočil tudi hitro razrešitev mnogih problemov, ki se vlečejo že vrsto let in jim danes ni videti konca (npr. poprava krivic, razrešitev vseh afer, vrnitev odtujenega družbenega premoženja, ipd).

Končno velja poudariti, da avtorjem Pisma resnice, seveda, sploh ni moč zameriti tega njihovega dejanja, oz. jih za to celo obsojati, kot to počnejo skoraj vsi naši mediji, pri čemer svojo glavo, seveda, porinejo v pesek. Daleč od tega. Avtorjem in podpisnikom pisma je moč zameriti le njihovo očigledno samozadostnost oz. preveliko zaverovanost samih vase in v svoj (namišljeni) elitizem, pri čemer ne upoštevajo niti naukov svojih velikih vzornikov (na primer Prešernovega: »le čevlje sodi naj kopitar«). Če temu ne bi bilo tako, se potem ne bi tako tesno zapirali v svoje kuloarje okrog Nove revije in bi bilo lahko v Sloveniji marsikaj drugače že v času Demosa, zlasti pa danes in, seveda, tudi jutri. Prav tako ni mogoče zanikati tudi dejstva, da oba današnja politična bloka »komunističnega kadavra« očitno sploh ne želita vzeti iz zamrzovalnika in ga dokončno ter enkrat za vselej tudi pokopati. Eni gotovo še vedno čakajo na njegovo ponovno ožvitev (in pomladitev), drugi pa se bržkone bojijo, da bodo s tem naenkrat izgubili vse svoje priljubljene velike teme, s katerimi je moč tako prikladno manipulirati zlasti v času volitev. Kaže pa, da bo teh njihovih iger, ki Sloveniji prinašajo doma in v svetu tudi velikansko škodo, vendarle že v kratkem konec.

* * *

Pravilno predvidevanje. Kot je bilo že na začetku tega poglavja rečeno, navedena prispevka namenoma nismo prekinjali s pojasnili, ker bo zanje še veliko boljših priložnosti.

Navedeni sestavek je bil nato poslan uredništvu časopisa *Demokracija*, čeprav je bil avtor že vnaprej prepričan, da ga v nobenem primeru ne bodo hoteli objaviti. To slutnjo je avtor sporočil (kot je razvidno iz nadaljevanja) tudi odgovorni urednici tega časopisa Vidi Kocjan, o kateri je že bilo nekaj napisanega.

Pobuda za morebitni dialog

Poskus morebitnega razgovora. Naveden sestavek je bil nato poslan tudi krogu, iz katerega izhajajo avtorji in podpisniki omenjenega »Pisma resnice«, predstavlja pa ga *Nova revija*. Ob tem je treba omeniti, da je avtor nekaj mesecev prej *Založbi Nova revija* poslal ponudbo za izdajo pričujoče knjige, kateri je bil priložen tudi osnutek »Predgovora« in »Vsebine« za pričujočo knjigo. Nanjo pa potem z njihove strani ni bilo nobenega odziva, ker za njih (po privzeti maniri iz bivšega sistema) očitno »niso pomembne besede, temveč usta, ki jih izrečejo«. Vendar je takrat avtor razmišljal o eni sami knjigi, kar je razvidno tudi iz njegovega naslednjega pisma:

Datum: 28. 7. 1997

Založba Nova revija

- gospod Niko Grafenauer, direktor

Spoštovani gospod Grafenauer,

Pred časom sem vam poslal svojo ponudbo za izdajo knjige, vendar se potem nisem več oglasil, ker sem zaradi nekaterih okoliščin (vzgibov) prekinil s tem delom. Približno mesec dni kasneje sem se po naključju seznanil s knjigo: James Redfield & Carol Adrienne, »The Celestine Prophecy, An Experiential Guide«, Warner Books, Inc., New York, 1995, v kateri sem našel potrditev za večino svojih razmišljanj. Ker sem spoznal, da tako kot jaz in približno v istem času razmišljajo tudi meni povsem neznan ljudje čisto na drugem koncu našega planeta (na Floridi v ZDA), bom nekatera poglavja v knjigi še razširil. Ko pa sem prebral še vaše »Pismo resnice« in nato še članek o njegovi genezi (v tedniku *Demokracija*) sem si bil takoj na jasnem, da sem pred zaključkom knjige moral počakati tudi nanj.

Zato sem na to »vaše« pismo pred dnevi strnil nekatere svoje poglede in razmišljanja v priloženem članku, ki sem ga včeraj tudi poslal gospe Vidi Kocjanovi, odgovorni urednici tednika *Demokracija*. Ker boste morda o tem seznanjeni na izkrivljen in pomanjkljiv način, in da ne bom na tem mestu ponavljal nekaterih svojih trditev, vam svoj spremljiv dopis k temu članku posređujem kar v celoti:

Pošiljam vam priloženi članek »Od velikih besed k učinkovitim dejanjem« za objavo v vašem tedniku, čeprav sem že vnaprej trdno prepričan, da tega sploh ne morete storiti. Dobro namreč vem, da nekaj takega vaš glavni urednik ne bi dopustil niti v svojih sanjah, vi sami pa take pristojnosti, seve-

da, tudi nimate. Do uresničitve vaših zgolj deklarativnih trditvev o nepristranskosti tednika *Demokracija* je tako še zelo zelo dolga pot, teh časov pa vsaj midva zagotovo ne bova dočakala (jaz v Sloveniji, vi pa pri tem časopisu).

Pravzaprav vam to svoje pisanje posredujem samo zato, da ga bom lahko uvrstil tudi v svojo zadnjo knjigo »Gibanje novega tisočletja. Priročnik za razumevanje sedanjosti in obvladovanje prihodnosti«, ki bo izšla v moji samozaložbi. V njej bodo v vsebinsko zaokroženi celoti tako vendarle objavljene mnoge moje razprave in članki iz obdobja zadnjega desetletja, za kar v naših medijih nikoli ni bilo prostora, poleg njih pa tudi mnoga moja pisma nekaterim bivšim in sedanjim političnim oblastnikom s predlogi za korenite spremembe naših družbenih razmer, na katera od njih nikoli nisem dobil ustreznega odgovora. Z enim od teh člankov in dvema pismoma (vašemu direktorju in glavnemu uredniku) ste bili pred časom tudi seznanjeni. Zgolj za vašo informacijo, oz. da bi sploh lahko dojeli celoten kontekst in ključni cilj tega mojega pisanja, vam prilagam še gradivo »Politična stranka za novo tisočletje«, s katerim je bil že pred časom med drugimi seznanjen tudi vaš glavni urednik (bržkone se je ob njem tudi globoko zamislil). Žal, bo do popolne uresničitve teh (vizionarnih) razmišljanj prišlo šele tedaj, ko bo za mnoge zavedne, preproste in poštene Slovence to že veliko prepozno. Preteči namreč mora še nekaj vode, da se bodo kar sami razkrinkali poleg gospoda Peterleta in obeh bratov Podobnik tudi še drugi njim podobni »pomladniki«, ki se potegujejo za oblastniške fotelje brez ustreznih strokovnih in moralnih predispozicij, zgolj samo na podlagi svojih (bolnih) oblastiželjnih ambicij. Stvar (zelo slabega) okusa pa je, seveda, tudi zaupanje (tiste peščice) bralcev v vaš strankarski tednik, v katerem nekoga brez pravega razloga povzdignete med zvezde, kmalu zatem pa ga brez najmanjšega kanca sramu polivate z najbolj smrdljivo gnojnico. Znete pa narediti tudi obratno (primer gospoda Peterleta, da ne bo pomote) in se bržkone sploh ne zavedate, da s tem polivate tudi sebe. Če bi vso to (strankarsko) gnojnico lahko iztočili iz vašega tednika, pa bi itak ostalo samo par strani s pisunskimi članki, začetniško sestavljena (in zato za vaše večinoma ostarele bralce veliko pretežka) križanka, nekaj oglasov vaših grosupeljskih donatorjev in diletantsko zamišljena ter zato tudi povsem neučinkovita propaganda za stranko SDS in vaš (njen) tednik. Uboga naša lepa Slovenija, če bi se ji res kdaj obetala takšna pomlad. Na srečo mnogih, ki za vaš tednik še slišali niso in tudi ne bodo, pa temu nikoli ne bo tako. Dejstvo pa je, da odkar si nekateri najbolj nestrpni slovenski novodobni »politiki« (seveda, tudi z vašo pomočjo) lastijo monopol celo nad letnimi časi, še vreme ni več tisto, kar je nekoč že bilo.

V zgornji dopis sem namenoma zapisal tudi nekatere (prejkone zelo boleče) resnice, vse samo s tem namenom, da članka vendarle ne bi objavili. Bilo bi me namreč pošteno sram, če bi se moje pisanje res kdaj pojavilo v tem (primitivnem) strankarskem časopisu. Vendar mislim, da je moje predvidevanje pravilno in do tega ne bo prišlo. ...

Namerno žaljiva vsebina pisma. Na tem mestu kaže priznati, da si je v navedenem pismu odgovorni urednici časopisa *Demokracija* avtor dal »duška« za nekatere njene (žaljive) besede, ki mu jih je izrekla v telefonskem pogovoru glede članka o »poštenih volitvah«. Razen tega ji je hotel tudi predočiti, kako se človek počuti, če ga nekdo poliva z »gnojnico«, kar v tem časopisu počnejo že od samega začetka. Vendar je bila razlika v tem, da je avtor govoril resnico, v časopisu *Demokraciji* pa velikokrat objavljajo tudi izmišljotine. Omenjeni primer blatenja Lojzeta Peterleta, ki naj bi bil »glavni krivec« za razpad časopisa *Slovenec* (od tam namreč izvira pretežni del uredništva *Demokracije*), je značilen tudi zato, ker je takrat že obstajal tako imenovani »pomladni trojček«. Vendar to dejstvo uredništva časopisa *Demokracija* očitno ni prav nič motilo, saj je bil Lojze Peterle stalni gost njihove (skrajno primitivne in klevetaške) rubrike »Govori se«. Verjetno je to rubriko zelo rad bral tudi njihov glavni urednik, ki Lojzetu Peterletu zagotovo ni nikoli odpustil glasovanja SKD ob njegovi zamenjavi, tako kot tudi Peterle ni njemu nikoli odpustil prvega rušenja *Demosove* vlade (njega). Tako gre to med »prijatelji«, ki jih očitno družijo zgolj povzpethiška želja, da bi se vrnil na nekdanje oblastniške položaje. V sili pa hudič še muhe žre. ...

Tako ta članek sedaj posredujem samo še vam oz. vašemu krogu, v katerem je »Pismo resnice« nastalo, saj ga komu drugemu (denimo, drugim časopisom) ne bom pošiljal. Takšno pranje perila namreč ni v moji navadi in zanj tudi nimam časa. Sprva sem ga nameraval sam poslati vsem njegovim avtorjem, vendar sem to misel potem opustil. Hkrati kot vam sem ga tako poslal samo dr. Francetu Bučarju in mag. Rudiju Šeligi, za katera sem našel njun domači naslov. Ker za dr. Jožeta Pučnika slednjega nisem našel, vas lepo prosim, da mu priloženi kopiji bodisi pošljete ali pa mu jih ob priliki osebno izročite. Vnaprej lepa hvala.

V tedniku *Demokracija* je bila geneza *Pisma resnice* pojasnjena v članku z naslovom: »Čas je za vnovičen premislek«. Prav tako se na podlagi priloženega pisanja sedaj glasi tudi moje sporočilo njegovim avtorjem, saj bi bilo zares škoda, če bi tako pomembne stvari ostale nedorečene. V kolikor prej imenovani to želijo, sem vedno pripravljen svoje poglede tudi širše pojasniti in jih, seveda, tudi ustrezno argumentirati. Vendar kolikor poznam vsaj nekatere med njimi (oni me tako kot tudi vi zagotovo ne), in če me nekateri občutki ne varajo, do takega srečanja nikoli ne bo prišlo. Škoda, ali pa tudi ne.

Hkrati vas želim seznaniti tudi s svojim spoznanjem med tem časom, da krogi bralcev *Nove revije* oz. knjig iz njene založbe bržkone sploh niso tisti, ki jim je namenjena moja knjiga. Zato vas v tej zvezi tudi ne nameravam več poklicati, saj bom ostal kar pri prvotni odločitvi, da bom knjigo izdal v samozaložbi, medtem ko nekatera dejstva tudi kažejo, da predviden čas izida knjige (zgodaj jeseni) lahko tudi nekoliko odložim. Kljub temu se vam zahvaljujem za vaš dragoceni čas, ki sem vam ga morda ukradel s svojim nadlegovanjem.

Lepo vas pozdravljam,

Ime avtorja, l.r.

***

Preziranje navadnih smrtnikov. Navedenemu pismu je bil priložen tudi avtorjev prispevek »Politična stranka za novo tisočletje«, ki je bil priložen tudi pismu odgovorni urednici časopisa *Demokracija*. Kot je avtor že vnaprej lahko pričakoval, od navedenih

avtorjev »Pisma resnice« potem ni bilo nobenega odziva. Na tem mestu kaže pojasniti, da se za navedeno trojico avtor ni odločil povsem naključno. Kot je bilo že omenjeno, je imel z dr. Pučnikom slabo izkušnjo še iz časa začetkov *Demos*, medtem ko avtor mag. Šeligo pozna še iz študijskih časov, ko je bil njegov profesor za statistiko in je imel tudi do izrednih študentov povsem nemogoč (preveč vzvišen) odnos. Glede dr. Bučarja pa si avtor nikoli ni prišel na jasno zaradi njegovega skrajno zadržanega obnašanja, ko je tega profesorja vozil z nekega posvetovanja, vendar v dobrih dveh urah vožnje (iz Portoroža do Ljubljane) z njim ni mogel navezati nikakršnega razgovora. Očitno vsi navedeni tudi dejansko živijo v svetu svojega (namišljenega) elitizma, v katerem navadni smrtniki nimajo kaj početi.

Navkljub povedanemu pa je bila avtorjeva pobuda za morebitni dialog mišljena zelo iskreno. Zato je mogoče trditi, da v primeru njihovega (kakega koli) odziva v pričujoči knjigi tega poglavja zagotovo ne bi bilo, bržkone pa bi tudi osemnajsto poglavje imelo povsem drugačno vsebino, kot jo ima sedaj.

Tretji del: SVETLA PRIHODNOST

Nasilja, ki preti vsem živim bitjem, se človek osvobodi, ko premaga samega sebe.

Goethe

13. Gibanje novega tisočletja

Spoznanja nove duhovnosti

Spreminjanje sveta in naše zavesti. Na našem planetu se pojavlja nova zavest oz. povsem novo gledanje na svet, ki nas obdaja in v njem živimo. Vendar ti novi duhovni pogledi niso samo niz nekih novih intelektualnih dejstev, ta nova zavest je veliko bolj intuitivna in izkustvena. Pri njej gre namreč predvsem za velike premike v občutenju našega življenja in gledanju nanj ter manj za morebitno spremembo naše življenjske filozofije. Skratka, to novo zavedanje bi samo z dvema besedama lahko najboljše opisali kot *zdrava pamet*, ki jo ponovno odkrivamo in prepoznavamo.

Bržkone je ta nova duhovnost nekakšen nasledek desetletnih intelektualnih opisov, toda ko jo tudi dejansko zaživimo dobi naš pogled na svet oz. naše okolje povsem nove, drugačne temelje. Naše izkustvo namreč lahko nadomesti dosedanja teorija. Ko tako prepoznavamo svojo napol zavestno možnost, s katero sledimo različnim namigom, izkoriščamo naključne priložnosti in lahko tudi dejavno občutimo višje duhovno vodstvo. Prihajamo torej v stik z nečim, kar nam je bilo doslej sicer že znano, čeprav sploh nismo vedeli, da nam je. Prepričani smo, da je ta nova izkustvena raven sicer namenjena nam vsem, vendar jo je moč neposredno udejanjiti samo na ta način, da jo odkrije in prepozna *vsak sam*.

S temi novimi duhovnimi spoznanji se tako seznanjamo vsi hkrati, njihovo vraščanje v našo zavest pa je zahteven in dolgotrajen proces, ki poteka od človeka do človeka. Razvoj polnejše duhovne zavesti na našem planetu namreč poteka zgolj zaradi nekaterih posameznikov, ki se znajo in hočejo za korak odmakniti ter prepoznati, da je življenje mnogo bolj skrivnostno, kot smo mislili doslej. Vendar je treba prelomiti dosedanje navade skepticizma in zanikanja, da bi lahko odkrili svoje pravo poslanstvo in lastni intuitivni način sodelovanja v razvoju sveta.

Poglavitna sporočila novih duhovnih spoznanj. Iz uvodoma navedene dvojnice te knjige s podnaslovom »*Duhovni preporod*« naj zaradi boljšega razumevanje nekaterih (preteklih ali prihodnjih) izvajanj povzamemo samo poglavitna sporočila spoznanj nove duhovnosti, in sicer:

⇒ *Kritična masa.* Naš planet se spreminja počasi in tudi brez zvoka fanfar. Prvo spoznanje nove duhovnosti nas najprej nauči, da je občutek nemira prvi znak prebujanja globokega notranjega klica. Lahko bi ga opisali tudi kot nezadovoljstvo, ki se včasih pojavi celo pri doseženem cilju, ali kot nejasno nelagodje oz. občutek, da nam preprosto nekaj manjka. V življenju nas kdaj preseneti ali vznemiri tudi naključni dogodek, ki zdrami posebno počutje. Nenadoma dojamemo, da gre za neki višji smisel. Za hip začutimo vez s skrivnostjo, ki se sicer izmika našemu razumevanju.

Preplet notranjega iskanja, ki ga spodbudi misel: »V življenju gre gotovo za nekaj več«, in občasnih kozmičnih sunkov, ob katerih se lahko pojavijo celo vzkliki, kot sta: »Kakšno nenavadno naključje! Bogve kaj naj bi to pomenilo?«, je mogočen

proces. Skrivnostna in vznemirljiva naključja nas namreč povsem namerno potiskajo naši usodi nasproti. Čeprav si jih večkrat sploh ne znamo razložiti, nas vendarle poživijo, saj v nas zbudijo močan občutek, da očitno deluje neki večji načrt. Obstaja nevidno morfogensko oz. neko posebno organizacijsko polje, ki so ga dobri poznavalci duhovnosti poimenovali kritična masa. To vsepredirno polje, ki ga ne omejujeta prostor in čas, namreč določa obliko in vedenje vseh sistemov ter organizmov. Sprememba, ki se rodi v enem sistemu ali neki vrsti v enem delu sveta, lahko vpliva na podobne sisteme in druge vrste na kateremkoli delu sveta. Z višanjem ravni zavesti posameznikov se krepi tudi morfogensko polje višjih stanj, pa tudi drugi ljudje se lažje razvijajo v to smer. Družba tako dobi potreben zagon za razsvetljenje, kar naposled pripelje do verižne reakcije: nenadoma vsi začnejo prehajati na višjo raven zavesti.

Več ko se nas bo zavedalo tega skrivnostnega duhovnega gibanja, hitreje bomo odkrivali zapleteno naravo človeškega bivanja na tem planetu. Če pa bomo dovolj odprli svoj um in srce, bomo lahko tudi sami tvorno sodelovali v evoluciji nove duhovnosti.

To duhovno spoznanje nas seznanja z začetkom človekovega duhovnega prebujanja. Nenadoma si podrobneje ogledamo svoje življenje in ugotovimo, da se dogaja več, kot mislimo. Onstran vsakdanjih rutin in izzivov zaslutimo skrivnostni vpliv božanskega »pomenljiva naključja«, ki nam pošiljajo sporočila in nas vodijo v neko smer. Sprva zaznamo samo prebliske teh naključij, saj navadno kar drvimo mimo njih in jim komajda posvetimo kaj pozornosti. Sčasoma pa se upočasnimo in si tudi pobliže ogledamo take dogodke. Postanemo bolj odprti in budni, zato tudi lažje zaznamo naslednji sinhroni dogodek.

Naključja tako pritekajo in odtekajo, včasih kar navalijo v hitrem zaporedju, včasih pa tudi nasedemo in jih sploh ni. Toda kljub temu vemo, da smo na pravi poti, saj smo odkrili proces duše, ki nam lahko vodi naše življenje naprej. Naslednja duhovna spoznanja med drugim tudi pojasnjujejo, kako lahko stopnjujemo pogostost teh skrivnostnih naključij in kako odkrijemo svojo dokončno usodo ter naposled spoznamo, kam nas vodi.

⇒ *Daljša sedanjost.* Drugo duhovno spoznanje umešča naše zavedanje pomenljivih naključij v širši zgodovinski okvir. Odgovarja na vprašanje, ali so imele zaznave življenjskih naključij kak pomen tudi v zgodovini, ali pa so zgolj posebnost oz. modna muha, ki sicer zbuja naše zanimanje, vendar je za prihodnost brez vsakršnega pomena. Pojasnjuje tudi vprašanje, ali bo naše zanimanje za vpliv duhovne razsežnosti in njeno sinhrono vodenje morda obledelo z razvojem človeške družbe. Drugo duhovno spoznanje zato terja določen odmik od trenutnega dogajanja in razmislek o daljši verigi dogodkov v človekovi zgodovini. S tem pa nas lahko pripelje tudi do razumevanja nekaterih novih znakov.

Naš planet se nam razodene v povsem novi luči. Nič več ga ne vidimo kot statičen svet, temveč kot areno, v kateri se že nekaj sto milijonov let menja vrsta za vrsto. Velikanski napredek v tem času daje slutiti, da bi se ljudje lahko razvijali tudi naprej. Evolucija, ki nas čaka, je torej najvišja, neogibna kretnja, ki kaže proti skrivnostni prihodnosti, namenjeni živim oblikam. V nas samih so zato skrite sposob-

nosti nadaljnje preobrazbe. Upravičeno lahko domnevamo, da nas kljub mnogim omejenostim zagotovo čaka napredek, morda celo nova vrsta evolucije.

To duhovno spoznanje je zavedanje, da je zaznava skrivnostnih življenjskih naključij pomembno zgodovinsko dogajanje. Po razsulu srednjeveškega pogleda na svet so ljudje izgubili varnost, ki jim jo je prej dajala cerkvena razlaga vesolja. Pred petimi stoletji so se odločili, da bodo preusmerili pozornost k obvladovanju narave in z uporabo znanosti in tehnologije varno živeli na svetu. Začeli so ustvarjati posvetno varnost, da bi nadomestili duhovno, ki so jo izgubili. Da bi se počutili varnejše, so načrtno odrivali in zanikali skrivnostne vidike življenja na planetu. Skovali so iluzijo, da živijo v vesolju, ki ga je moč pojasniti in je predvidljivo, kjer naključni dogodki nimajo nobenega pomena. Tak privid so želeli tudi ohraniti, zato so zanikali vse nasprotne dokaze, omejili znanstveno raziskovanje paranormalnih pojavov, s tem pa so sprejeli vse preveč skeptično naravnost. Raziskovanje mističnih razsežnosti življenja je postalo tabu.

Nato so se ljudje počasi vendarle začeli tudi duhovno prebujati. Vendar to prebujanje ni nič drugega kot osvobajanje izpod posvetne usmerjenosti sodobnega časa ter odpiranje človekovega uma novemu, veliko bolj resničnemu pogledu na ta svet.

⇒ *Duhovna energija.* Tretje duhovno spoznanje nam pojasnjuje, da je vesolje sestavljeno iz čiste energije, ki ustvarja vse oblike in vsebine naše domnevne resničnosti. Energija, ki je pravzaprav prostrano morje vibracij, se zgošča v milijarde oblik obstoja, pa naj gre za skalo, val, cvetlico, plašč v naši omari, ali za nas same. Naše življenje je tako sestavljeno iz snovi, ki je v nenehnem gibanju, z njo se rodimo, razvijamo in, seveda, tudi spreminjamo. Vse stvari okoli nas so potemtakem pravzaprav ena sama, saj so medsebojno povezane. Energija se prepleta, zato si jo človeška zavest lahko prilagaja z dejanji namere. Zveni sicer neverjetno, toda energija se tudi odziva na naša pričakovanja. Misli in občutki, ki jih sevamo navzven, namreč sprožajo energijo, da steče v svet in vpliva na druge energijske sisteme. Zato poskusimo vstopiti v resničnost kozmične energije in jo opazovati v naravi in ljudeh. Tega se najlažje naučimo z gojenjem in razvijanjem občutka za vse lepo. Ko ozavestimo enkratne in prelepe lastnosti narave ali človeka, zavibriramo na višji ravni zavestnega kontinuuma. In ko nam bo povsem uspelo doseči sozvočje z lepoto, bomo na naslednji ravni zaznave lahko videli tudi energijo.

Zavedanje kozmične energije je pogoj, da nazadnje prodremo v njen tok in jo tudi soustvarjamo. Kakor hitro vemo, da smo del živega sistema energije, ki nam je bila vse dotlej nevidna, spremenimo osnovno prepričanje in lahko zaživimo na višji vibracijski ravni. To spoznanje začnemo ponotranjati takrat, ko naše srce zakliče: »Da, seveda, tako je!« Nekaterim se začne življenje pospešeno odvijati ali pa doživljajo naključje za naključjem, drugim se mogoče zbudi novo upanje ali samozavest, pa tudi jasnost. So tudi taki, ki se morajo nanovo zgraditi in preživljajo obdobje bolečega preurejanja. Življenje se nam prične spreminjati, čeprav ne tako hitro, kot bi včasih radi videli.

Poskusimo vizualizirati umska stanja kot različne frekvenčne trakove. Ko vnašamo vanje višje energijske vibracije, kot so zavedanje, hvaležnost, lepota, integriteta, radost in zaupanje, se usklajujemo s kozmično energijo. Sposobnost, da s pomočjo zavedanja ohranjamo stik z energijo, vnesimo tudi v vsakdanje življenje. Seveda,

bomo kdaj še doživljali občasne stresne trenutke, vendar bomo ohranili stik z utripom svojega duhovnega vodstva. Če skrbimo zase in sodelujemo z drugimi, si lahko oblikujemo mogočne temelje, ki nas bodo podpirali v trenutkih morebitnega dvoma. Vsako spoznanje in vez, ki jo vzpostavimo z ljudmi na poti razvoja, nas namreč dvigne na višjo energijsko raven, vsak premik pa utre pot naslednjemu.

To duhovno spoznanje opisuje povsem nov pogled tako na vesolje kot tudi na njegovo dinamično energijo. Ko se zazremo v svet, ki nas obdaja, vemo da ni sestavljen iz trdne snovi. Mnoga odkritja sodobne fizike in čedalje močnejša povezava z modrostjo Vzhoda nam razodevajo, da je vesolje prostrano energijsko polje, kvantni svet, v katerem so vsi pojavi medsebojno povezani in sovplivni.

Vzhodnjaška modrost trdi, da imamo vsi dostop do kozmične energije. Z mislimi in namerami jo lahko projiciramo navzven in vplivamo na svojo resničnost, s tem pa, seveda, tudi na resničnost drugih ljudi.

⇒ *Boj za energijo.* Četrto duhovno spoznanje skuša dokazati, da se ljudje v vsem svojem življenju medsebojno borimo in tekmujemo za energijo. To počnemo nezavedno v skoraj vsakem svojem srečanju z drugimi ljudmi. Če opazujemo svoje delovanje in delovanje drugih, pa tako tekmovanje lahko ozavestimo in počasi dojamemo prikrito naravo človeških konfliktov. Bolj ko ga ozavestimo, vse bolj jasno nam je, da na ta način pridobljena energija ne traja dolgo. Večje zavedanje nas tako pripelje do ugotovitve, da prava energija, ki jo potrebujemo in zato tudi iščemo, izhaja iz kozmičnega vira in zato sploh ni nobene potrebe, da bi si prilaščali energijo drugih ljudi.

Te navade počasi začnemo opuščati, saj se čedalje bolj zavedamo svojega prirojenega nagnjenja, da bi v življenju nadzirali, spodkopavali in ukazovali, ali pa se trudili ugajati drugim.

To duhovno spoznanje je zavedanje, da smo se ljudje odklopili od notranje povezave z mistično energijo. Ker se počutimo slabotne in negotove, energijo skušamo pridobiti od soljudi. Navadno to počnemo tako, da manipuliramo z njihovo pozornostjo in jo nadzorujemo. Če izsilimo njihovo pozornost, s tem pridobimo tudi energijo, ki nas okrepi, človek, ki smo mu jo vzeli, pa je oslavljen. Zato se nemaleokrat zgodi, da se upre takemu jemanju energije, kar pa sproži nov boj za energijo. Vsi konflikti na tem svetu izvirajo iz boja in tekmovanja za človeško energijo.

⇒ *Skrivnostna sporočila.* Peto duhovno spoznanje nas spodbuja, naj osebno izkusimo veličastnost kozmosa in nesporno enost z njim. Tako izkustvo namreč sproži globok uvid, saj omogoči tudi bežen pogled v prihodnost. V nadčutnem stanju ne občutimo več pritiska časa, prostora in naravnih zakonov, temveč zgolj samo nepopisen mir, ljubezen in domačnost. Kozmos nam lahko daje vse, kar potrebujemo, le odpreti se mu moramo. Evolucija človeštva in njene pridobitve, kot so telesna višina, razvoj veščin in tehnologije, družbene strukture in daljšanje življenjske dobe, je vse do našega stoletja potekala nezavedno. Izjemno globok premik, ki se je dogodil v dvajsetem stoletju, pa spodbuja zavesten potek naše nadaljnje evolucije.

To duhovno spoznanje tudi napoveduje, da bo neobičajno stanje zavesti uspelo doseči čedalje več ljudem našega časa, ne pa samo redkim učencem eteričnih tradicionalnih znanosti. Nekateri zgolj samo s pogovorom o teh stanjih niso več zadovoljni, želijo si namreč tudi neposrednega izkustva.

Ko se bomo po svoji intuiciji ustrezno povezali s kozmičnim virom, bomo prešli na raven, kjer bomo delovali ustvarjalno in brez potrebe po nadzoru. Spoznanje o skrivnostnih (mističnih) sporočilih tako rešuje tudi dilemo boja in tekmovanja za energijo oz. za večjo moč. Sčasoma bomo lahko prerasli vse osebne in družbene boje za energijo, saj se bomo čedalje bolj povezovali s kozmičnim virom energije in bomo z njim tudi precej bolj uglašeni. Vendar se bo tak proces sprva dogajal le v nekaterih posameznikih, ki bodo najhitreje lahko sprejeli nove oblike človekovega bivanja na tem planetu.

Spoznanje o skrivnostnih sporočilih nas tako spodbuja, naj si prizadevamo za višjo raven zavesti, ne da bi čakali na morebitno božje posredovanje ali življenjsko stisko. Naša naloga je namreč v tem, da se postopoma odpiramo in potujemo proti končnemu stanju združenosti. Da pa bi to zmogli, se moramo zavestno polniti le iz kozmičnega vira energije, kajti samo ta prinaša tudi naključja, ki nam bodo pomagala utrditi novo življenjsko raven.

Nenazadnje je to duhovno spoznanje tudi izkustvo notranje povezave z božansko energijo. Z raziskovanjem božjega, ki je v nas, lahko doživimo skrivnostno (mistično) izkustvo. Ko se trudimo doseči to spremenjeno stanje zavesti, razlikujemo med intelektualnim opisom zavedanja in zavedanjem samim. Zato moramo uporabiti nekatera izkustvena merila, ki določajo, ali smo tudi dejansko v stiku s kozmično energijo.

Mnogi sporočajo o občutenju lahkotnosti telesa, o počutju lebdenja, doživljanju občutka enosti in popolne varnosti. Predvsem pa sporočajo o izkustvu stanja zavesti, ki se mu pravi ljubezen. Vendar ne kot ljubezen do nečesa ali nekoga, temveč kot stalen občutek v našem življenju. Stik s kozmično energijo odpravlja tudi konflikte v medsebojnih odnosih, saj nam energija drugih ljudi ni več potrebna.

⇒ *Razjasnitev preteklosti.* Šesto duhovno spoznanje nas prepričuje, da v svojem razvoju za cel korak presežemo svoje starše. Svoj višji smisel na zemlji lahko odkrijemo v prepoznavanju, kaj so naši starši dosegli in kje so zastali. Ko uskladimo njihovo zapuščino s stvarmi, ki naj bi jih rešili namesto njih, nam postane jasno, kdo smo in kaj naj bi storili.

Pri razjasnjevanju svoje preteklosti je na mestu vprašanje, zakaj se morda ne počutimo izpolnjene in polno uresničene. Izkušnje kažejo, da lahko bistveno oviramo svoj razvoj, ko obtičimo ali vztrajamo v tako imenovani »drami nadzora« in si prizadevamo nadzirati, da bi s tem pridobivali energijo. Namesto da bi se prepustili naključjem, ki nas lahko vodijo naprej, ponavljamo vzorce svojega obnašanja iz otroštva in s tem zaustavljamo svoj napredek.

Znani sta dve nasilni in dve pasivni obliki nadziranja energije, ki jih prevzamemo v svojem otroštvu. Brž ko pa prepoznamo svojo dramo nadzora, se lahko začnemo osvobajati svojega omejujočega vedenja. Nenadoma se zavedamo, kako zaustavljamo pretok energije, ki nas po naravni poti lahko pelje proti višjemu smislu, s tem pa začnemo prepoznavati svoj resnični jaz.

To duhovno spoznanje omogoča ozaveščanje trenutkov, v katerih izgubljammo svojo notranjo vez s kozmično energijo. Pogosto odkrivamo, da se v takih trenutkih zatekamo k osebnim (in nezavednim) metodam manipuliranja z ljudmi in jim jemljemo energijo. Manipuliranje z ljudmi je bodisi pasivno ali pa nasilno. Narav-

nanost tako imenovane »žrtve (ubogega jaz)« je najbolj pasivna: vedno vidi negativni vidik dogajanja, išče pomoč, opisuje dogodke tako, da zbuja krivdo in jih s tem prisiljuje, da ji posvečajo pozornost in dajejo energijo. Manj pasivna je prikrita strategija »zadržanega človeka«: nejasno odgovarja na vprašanja, ne sprejema obveznosti, v ljudeh si prizadeva zbuditi zanimanje in željo, da bi ga razumeli. Tako pridobi pozornost in s tem tudi energijo.

Metoda kritike pri »zasliševalcih« je nasilna: vedno iščejo napake v početju drugih, vedno hočejo nadzirati. Če ujamejo ljudi na napaki, se zmedejo, postanejo pretirano oprezni, prične jih skrbeti, kaj si mislimo o njih. Vedno nas opazujejo s kotičkom očesa. Tako jim posvečamo pozornost in jim dajemo energijo. Precej bolj nasilen je slog »zastraševalca«. Daje videz neobvladanosti, podvržen je nenadnim izbruhom, nevaren je in bojevit. Ljudje se ga bojijo in so pozorni nanj, on pa s tem pridobiva energijo.

Privzete metode zelo radi ponavljamo v vseh srečanjih z ljudmi. Z njimi oblikujemo vse, kar se nam dogaja. Drame nadzora so torej ponavljajoči se vzorci, ki izživajo enake življenjske situacije. Ko tako dramo ozavestimo, se lahko zavemo, kdaj zdrsnemo vanjo, in ohranimo močnejši stik s svojo notranjo energijo. Razčlenitev vplivov zgodnjega otroštva razkriva kal in razvoj teh dram. Če staršem odpustimo, uvidimo globlje razloge življenja z njimi. Naše življenjsko vprašanje izvira iz močnih plasti staršev in njihovih neizpoljenih razvojnih načrtov. Ko ga prepoznamo, lahko izpolnjujemo svoje »poslanstvo« na tem svetu.

⇒ *Vključitev v tok.* Sedmo duhovno spoznanje nas opozarja, da se lahko razvijamo zavestno. Poudarja, da se ljudje ne razvijamo le telesno, temveč tudi psihološko in duhovno. Z njegovo pomočjo dojamemo, kako naj se vključimo v tok energije. To storimo tako, da se ob nakopičenju potrebne energije najprej spomnimo svojih osnovnih življenjskih vprašanj, nato pa prepoznamo še druge neizogibne podrobnosti. Če opazujemo svoje misli, dnevna sanjarjenja in sanje, lahko odkrijemo pomembna sporočila, ki odgovarjajo na naša življenjska vprašanja in tudi svetujejo, kaj naj naredimo.

To duhovno spoznanje je zavedanje, da nas naključja vodijo proti prepoznavanju poslanstva in življenjskih vprašanj. Z razumevanjem in reševanjem manjših vprašanj, ki izhajajo iz večjih ciljev, napredujemo dan za dnem. Ko svoja vprašanja pravilno oblikujemo, dobivamo odgovore v skrivnostnih priložnostih, ki se nam ponujajo.

Vsako naključje, pa naj spodbuja razvoj ali ne, nam zada novo vprašanje. Na duhovni poti razvoja tako živimo v procesu vprašanj in odgovorov, ki vedno nosijo v sebi novo vprašanje. Naključne odgovore nam dajejo sanje, dnevno sanjarjenje, intuitivne misli, najpogosteje pa ljudje, ki nam prinašajo sporočila.

⇒ *Medsebojna etika.* Osmo duhovno spoznanje opozarja, da se bo duhovni razvojni proces pospešil, ko bodo ljudje ozavestili energijo v medsebojnih odnosih. V naključja so namreč skoraj vedno vpleteni tudi drugi ljudje, ki nam prinašajo sporočila. To spoznanje med drugim tudi opisuje, kako je tako skrivnostno naključje mogoče pospešiti, ozavestiti in si na ta način pripraviti več priložnosti za izmenjavanje sporočil. Če se bomo bolj potrudili za zavestne medsebojne odnose in delovali

bolj celostno, bomo pospešili tako svoj osebni razvoj, kot tudi razvoj naslednjega rodu.

To duhovno spoznanje je zavedanje, da večina naključij prinaša sporočila, ki nam jih dajejo drugi ljudje. Ta skrivnostna naključja se bodo še bolj množila z razširjanjem nove duhovne etike. Če ne tekmujemo za energijo in ohranjamo stike s kozmično energijo v sebi, z njo spodbujamo tudi druge. Ko se osredotočamo na lepoto njihovega obraza, lahko pri vsakem človeku uvidimo tudi njegovo višjo nadarjenost. Ko nagovorimo človekov višji jaz, ga namreč naša energija, ki mu jo s tem dajemo, dvigne na višjo raven samozavedanja in poveča možnost, da nam bo predal sporočilo. Dviganje na višjo energijsko raven je še posebej pomembno pri delovanju v skupinah. Uporaba take duhovne etike je pomembna tudi pri vzgoji in ravnanju z otroki. Tudi pri njih velja govoriti o modrosti njihovega višjega jaza in biti pošten do njih. V ljubezenskih razmerjih pa je treba paziti, da vznesena ljubezenska zveza ne bo nadomestila stika z našim notranjim središčem in virom energije, sicer se bo razmerje izkrivilo v boj in tekmovanje za moč, partnerja pa se bosta zasvojila z energijo drug drugega.

⇒ *Nova kultura.* Deveto duhovno spoznanje oriše prihodnost človeštva v naslednjem tisočletju in ponuja vizijo povsem nove civilizacije. Slednja bo udeležena, ko bodo ljudje združili vsa do sedaj opisana duhovna spoznanja v zavestni način bivanja. Poglavitna vloga spoznanja o novi kulturi je v tem, da ustvarimo potrebno zaupanje v nadaljnji razvoj.

Spoznanje o novi kulturi poudarja vez med spoštovanjem lepote in duhovnim razvojem. Bolj ko opažamo lepoto in energijo okoli sebe, toliko bolj se razvijamo. In bolj ko se razvijamo, na višji energijski ravni vibriramo. Povečana zaznava in višja energijska vibracija bosta ljudem naposled omogočili prehod meje med fizičnim in nevidnim svetom, od koder smo pravzaprav vsi prišli, in kamor se vračamo po izrabi ali smrti svojega materialnega telesa. Spoznanje o novi kulturi nas opogumlja zlasti v trenutkih, ko podvomimo o svoji življenjski poti in izgublamo vizijo svojega duhovnega procesa. Pomirja nas tudi s pripovedjo, da se z duhovnim razvojem približujemo dnevu, ko bomo dosegli svet precej višje energijske vibracije, ki že obstaja prav tu, kjer sedaj smo.

Spoznanje o novi kulturi je zavedanje o tem, kako se bo evolucija nadaljevala, ko bomo lahko polno zaživelj vsa, doslej opisana duhovna spoznanja. Naključja se bodo stopnjevala in dvigali se bomo na čedalje višje ravni duhovne energije. Prepoznali bomo svoje pravo poslanstvo, po potrebi tudi zamenjali poklic, ali pa si izmislili kak nov posel in delali na področju, ki nas bo najbolj navdihovalo in zapolnjevalo. Mnogi bodo razvijali avtomatizacijo proizvodnje osnovnih dobrin in uslug, denimo, pridobivanje hrane (razen tiste, ki jo bomo osebno gojili v okolici svojih bivališč), zgradb za bivanje, potrebnih oblačil in obutve, prometnih sredstev, sredstev občil in sredstev za sprostitev, ipd. Avtomatizacija bo uzakonjena, kajti večinoma se ljudje nove dobe ne bodo več osredotočali na industrijo kot na svoje življenjsko delo. Ker bodo ljudje sledili naključjem, ki jih bodo vodila po njihovi razvojni poti, in bodo uporabljali le tisto, kar je nujno potrebno, ne bodo več zlorabljali dostopa do materialnih dobrin.

Dajatev določenega dela rezultatov človekovega dela bo nadomestila današnje dohodke in ljudi osvobodila delovnega okolja, kot ga poznamo danes. Sčasoma bo povsem izginila potreba po denarju, saj bodo energijski viri omogočili popolno avtomatizacijo vseh osnovnih dobrin. V nadaljevanju evolucije bo sinhronistični razvoj dvignil človekove energijske vibracije do točke, ko bo lahko prodril tudi v razsežnost življenja po življenju, z njeno spojitvijo pa bo sklenjen krog rojstev in smrti.

⇒ *Ohranjanje vizije.* Vsa doslej obravnavana spoznanja opisujejo resničnost človekovega duhovnega razvoja, tako osebnega kot tudi skupnega, udejanjanje teh spoznanj oz. življenje po njih in izpolnjevanje usode, ki nam je namenjena, pa zahteva globlje razumevanje duhovnega procesa. Slednje je zajeto v tem zadnjem, desetem spoznanju, ki naj bi pokazalo resničnost duhovnega zemeljskega preoblikovanja, vendar ne le z vidika zemeljske razsežnosti, ampak tudi z vidika razsežnosti življenja po življenju. S pomočjo duhovnega spoznanja o ohranjanju vizije lahko globlje razumemo, zakaj je treba združevati te razsežnosti, in zakaj morajo današnji ljudje izgubiti svoj zgodovinski smisel. Ko bomo takšno razumevanje naposled lahko vnesli tako v svojo kot tudi občo kulturo, bo nedvomno prineslo zelene rezultate.

Širom našega planeta nas je v tem zgodovinskem času vedno več, ki doživljamo enaka duhovna izkustva. Ko v celoti dojamemo vsa spoznanja nove duhovnosti, ostajamo sicer na istem mestu, vendar smo duhovno pomirjeni in neizmerno obogateni. Kljub navideznemu pesimizmu, ki ga še čutimo, in ločenosti, ki nas obdaja, poskušamo nova spoznanja vnašati v vsakodnevno življenje. Sčasoma tako pridobivamo širši in jasnejši pogled na svoj duhovni položaj in s tem prepoznavamo, kdo pravzaprav smo. Začenjamo se zavedati, da lahko aktivno sodelujemo pri ozaveščanju veliko večjega načrta za Zemljo.

Spoznanje o ohranjanju vizije govori o ohranjanju optimizma in budnosti. Z njim se učimo bolje prepoznavati svoje intuitivne prebliske in jim tudi verjeti, saj vemo, da so te miselne podobe bežni spomini na našo izvorno namero. Tako odkrijemo svojo rojstno vizijo in se spomnimo, kako smo se namenili živeti to svoje življenje. Odločili smo se hoditi po neki poti in se naposled spomniti tudi resnice, na katero nas pripravljajo življenjska izkustva, nato pa to vedenje vnesti tudi v svet. Življenje sedaj vidimo s širšega vidika, tudi z vidika razsežnosti življenja po življenju. Zavedamo se, da se vsa naša osebna doživetja odvijajo v okviru dolge zgodovine človeškega prebujanja. S tem spominom in vedenjem lahko ozemljimo in bolje okvirimo svoje življenje. Prepoznavamo namreč dolgi proces poduhovljanja fizične razsežnosti, pa tudi svojo trenutno nalogo v njem.

Ukoreninjenje spoznanj nove duhovnosti. V zgornjem povzetku so, seveda, lahko omenjena samo poglobljena sporočila spoznanj nove duhovnosti, medtem ko se je s podrobnostmi moč seznaniti v prej omenjeni knjigi. Iz nje oz. iz poglavja z enakim naslovom, kot ga ima to, je na tem mestu povzet razen zgornjega bistva novih duhovnih spoznanj tudi obsežnejši del, ki je najbolj vplival na nadaljnja razglabljanja. Vendar pomembnost tega gradiva opravičuje tako odločitev in hkrati odpravlja tudi morebitne pomisleke o ponavljanju že povedanega. *Prepričani smo namreč, da bo marsikaj tega*

treba ponoviti še dostikrat, preden se bodo dobro in dokončno ukoreninila spoznanja nove duhovnosti.

Prodiranje nove duhovnosti

Uporaba novih duhovnih spoznanj. Spoznanja nove duhovnosti nezadržno prodirajo tudi v naše okolje in zato nedvomno terjajo tudi določeno ravnanje. Z njihovo pomočjo namreč spoznamo, kako bi lahko v življenju veliko bolje in lažje delovali bodisi kot posamezniki ali kot celota.

Duhovno spoznanje o *kritični masi* tako opozarja, da nam kozmos ponuja številne naključne priložnosti, ki nas vodijo proti usodi, medtem ko spoznanje o *daljši sedanosti* omogoča, da si ogledamo preteklost in uvidimo svojo duhovno naravo. Spoznanje o *duhovni energiji* nas nauči, da je kozmos čista energija, ki se odziva na našo namero, spoznanje o *boju za energijo* pa dokazuje, kako si ljudje zmotno prizadevamo pridobiti energijo drug od drugega, kar se nato izraža v občutkih pomanjkanja, tekmovanja in borbe. Spoznanje o *skrivnostnih sporočilih* opisuje, kakšen je skrivnostni tok s kozmično energijo in kako se širi naš pogled na življenje, medtem ko nam spoznanje o *razjasnitvi preteklosti* pomaga, da se osvobodimo dram nadzora, nato pa z ogledom starševske dediščine določimo svoje poglobljeno življenjsko vprašanje.

Omenjena spoznanja nove duhovnosti vplivajo na nas in naše življenje kot na posameznike, medtem ko nam naslednja omogočijo bolj celostno in usklajeno medsebojno delovanje. Duhovno spoznanje o *vključitvi v tok* tako sproži razvoj naše prave biti z nasveti o postavljanju pravih vprašanj, sprejemanju intuitivnih prebliskov in iskanju ustreznih odgovorov. Spoznanje o *medsebojni etiki* pa nam pokaže, kako prebujati najboljše v drugih in s tem izročiti ključ do delovanja skrivnosti in priklica odgovorov.

Z ozaveščanjem in postopnim udejanjanjem teh spoznanj nove duhovnosti, kar pri mnogih že zbuja povišani občutek budnosti in pričakovanja, je mogoče napovedati dokončno izoblikovanje *nove kulture*, ki nas bo naposled povezala s čudovito skrivnostjo naše biti in obstoja človeštva na tem planetu.

Drugačni medsebojni odnosi. Med temi spoznanji nove duhovnosti kaže posebej poudariti zlasti osmo spoznanje, ki nas opozarja, da se bo duhovni razvojni proces pospešil, ko bodo ljudje ozavestili energijo v medsebojnih odnosih. V naključja so namreč skoraj vedno vpleteni tudi drugi ljudje, ki nam prinašajo sporočila. Spoznanje o medsebojni etiki nam med drugim pojasnjuje, kako je mogoče tako skrivnostno naključja pospešiti, ozavestiti in si na ta način pripraviti veliko več priložnosti za izmenjevanje sporočil.

Pogostost naključij, ki nas vodijo, lahko stopnjujemo s prizadevanjem za razvoj vsakega človeka, ki stopi v naše življenje. Tudi v ljubezenskih razmerjih je treba paziti, da ne prekinemo svojega notranjega stika z energijo. Izjemno pomembno je pravilno ravnanje z otroki, ki pripomore k njihovem občutku varnosti in ustreznemu razvoju. Pomembno je tudi naše obnašanje in ravnanje pri medsebojnem druženju, kjer vsak občuti energijo drugih.

Spoznanje o medsebojni etiki je torej zavedanje, da večina naključij prinaša sporočila, ki nam jih dajejo drugi ljudje. Ta skrivnostna naključja se bodo z razširjanjem nove

duhovne etike še bolj množila. Če ne bomo teknovali za energijo drugih in namesto tega ohranjali stike s kozmično energijo v sebi, bomo z njo spodbujali tudi druge.

Udejanjanje nove kulture. Nekateri smo prepričani, da bodo spoznanja nove duhovnosti postopoma izoblikovala resnično poduhovljeno družbo, v kateri se bodo ljudje lahko razvijali kot kolektivna duša in bodo zato opuščali svoj ego. Najpomembnejši korak evolucije bo dosežen, ko bodo ljudje z novo kulturo ozavestili svoj notranji sedež resnice, se osredotočili na njegovo prisotnost in ga oživili. S tem bodo dosegli in uveljavili tudi svojo notranjo enost. V kolikor hočemo prepoznati svojo poslanstvo na zemlji, moramo voljno odstraniti vse, kar lahko nasprotuje in ugovarja taki notranji resnici.

Najbolj spoštovan zakon nove kulture v novi duhovni dobi bo *notranja svoboda*, ki bo združevala notranjo enost vsakega posameznika z notranjo enostjo drugih ljudi. Taka zamisel izhaja iz pozitivnega združevanja zahodnjaških in vzhodnjaških vrednot ter temelji tudi na mnogih dosedanjih izkustvih, zaradi česar je posejana tudi z nekaterimi pastmi. Vendar je njen končni cilj, ki pogumno in smelo utira nadaljnjo pot novi duhovnosti, zagotovo tudi dosegljiv.

Novo civilizacijsko načelo. Z udejanjanjem nove kulture bodo v tretjem tisočletju lahko prevladali *naravni sistemi* in nadomestili večino dosedanjih, ki so bistveno manj učinkoviti. Naravne sisteme je namreč treba razumeti kot mreže, ki jih sestavljajo omrežja medsebojno povezanih večsmernih, nelinearnih delov. Njihova skupna značilnost je, da so ciklični in se *samoorejajo* v procesu zank in povratnih zvez. Povratne zveze so v njih zato, ker pomenijo *učenje* (npr. ob dotiku ognja se opečemo in s tem pridobimo izkustvo: ne dotikaj se), ki samodejno prenaša rast in ustvarjalnost. V naravnih sistemih se posameznik ali skupnost *samoorganizirata* z neposrednim izkustvom in zato ne potrebujeata neke zunanje avtoritete (denimo, današnje institucionalne politične vlade), ki bi opozarjala na napake. Brž ko razumemo, da je življenje nekakšno omrežje, lahko potem tudi dojamemo, da je *samoorganiziranost ključna značilnost življenja*. To povsem novo načelo naše prihodnje civilizacije se precej oddaljuje od dosedanjega (večinoma tudi preživelega) načela, ki je že od srednjega veka dalje naslonjeno na trojno oblast religije, politike in znanosti.

Nemoteno delovanje samozadostnih sistemov je, seveda, odvisno od sodelovanja in partnerstva njegovih delov, kjer je *ciklični tok pomembnejši od današnje prevladujoče zamisli o tekmovalnosti*. V naravnih sistemih živijo vrste druga v drugi, njihovo preživetje pa je medsebojno odvisno in usklajeno. Tok steče, ko se osredotočimo na lastno energijo, ki jo prosto dajemo tudi drugim. Pomembna naravna zakona sta prožnost in različnost. Vsak sistem, ki hoče preživeti, se mora odzivati na spremembe. Bolj ko je raznolik, več možnosti ima, da bo preživel večje spremembe, saj lahko črpa za svoj obstoj potrebno energijo iz različnih virov.

Osveščeno delovanje v okolju. V novem tisočletju bo zelo pomembno tudi načelo (so)evolucije. Če se želi neka skupnost ohraniti, se mora (so)razvijati v medigri ustvarjalnosti in vzajemnega prilagajanja. Ustvarjalno sprejemanje novosti je namreč temeljna lastnost življenja. Ob tem velja upoštevati, da kot ustvarjalna in intuitivna bitja, ki jih hromita tudi strah ali obup, zmoremo reševati vse svoje težave, če le prisluhnemo svojemu notranjemu vodstvu.

Načrtovanje vseh prihodnjih organizacij bo moralo temeljiti na načelih ekologije kot so: medsebojna odvisnost, vzdrževanje (z vizijo dolgoročnega vpliva), ekološki

cikli, energijski tok, partnerstvo, prožnost, različnost in soevolucija. Potrebno bo poiskati prave poti za uresničevanje ekoloških načel in uveljavitev sprememb, nujnih za preživetje in ohranitev življenja na zemlji. Obvladati bo treba zmedo, nevednost in močan odziv, ki jih poraja zlasti *onesnaženo okolje*. V tovrstne pogovore bo treba zajeti čim več ljudi, jim zbuditi novo upanje in jim ponuditi sodelovanje. V vseh družbenih skupnostih in pri neposrednem delu se bodo ljudje novega tisočletja morali pogovarjati predvsem o tem, ali naj tvorno sodelujejo pri obnovi našega okolja, ali pa naj se prepustijo nevednosti, ki jih bo nedvomno slej ko prej obsodila na popolno izginotje.

Ker evolucija človeštva in živalskih vrst veliko bolj vijuga kot napreduje, je zato umestno predpostavljati, da so tudi za evolucijo na metanormalnem področju značilni viški in padci. Slednji pa praviloma in zato tudi ne brez vzroka sproščajo adrenalin, ki običajno povzroči tudi nov zagon. Odločitev o tem, ali naj razvijemo svoje višje zmožnosti in sposobnosti, je potemtakem *naša*. Če tega vsaj nekateri med nami ne bodo uresničili, se človeštvo ne bo razvijalo dalje.

Pričakovane spremembe

Pomembne kozmične spremembe. Nahajamo se tik pred prestopom v tretje tisočletje, ki bo v mnogih pogledih zagotovo bistveno drugačno od sedanjega. Predvsem je to mogoče upravičeno sklepati na podlagi nekaterih pomembnih kozmičnih sprememb, saj bo Sonce v naslednjem tisočletju prestopilo iz ozvezdja Rib v ozvezdje Vodnarja. Slednja pa sta si glede poglobitvenih astroloških značilnosti skoraj v popolnem nasprotju. Tako je moč pričakovati, da se bo dokončno izgubil prevladujoč neugoden in škodljiv vpliv ozvezdja Rib, ki je krojil dogajanja v iztekajočem se tisočletju (predvsem glede vsesplošnega uničevanja), prevladovati pa bo začel blagodejni vpliv ozvezdja Vodnarja (zlasti glede večje razsvetljenosti in čustvenih vrednot). Zato so stare prerokbe lahko predvidevale vrhunec apokalipse prav ob prelomu tega tisočletja, medtem ko naj bi zatem tudi po teh napovedih nastopilo »tisočletje miru in ljubezni«.

Kakorkoli že, zaradi teh kozmičnih sprememb glede ozvezdja Vodnarja in njegove astrološke značilnosti je moč pričakovati in tudi napovedati, da bo to zodiakalno znamenje dalo zlasti novi duhovnosti nesluten razmah.

Premik v duhovnem razvoju. S širitvijo okužbe z novo duhovnostjo se bo razširjalo tudi razumevanje, da smo tu in zdaj zaradi svojega duhovnega razvoja in ne zaradi ustvarjanja in kopičenja materialnih dobrin. Rezultat tega razumevanja bodo vibracijske spremembe naše duhovne energije, medtem ko bo *iskanje resnice* vodilo v nov življenjski slog. Ko bo dosežena kritična masa ljudi, ki razumejo in tudi udejanjajo spoznanja nove duhovnosti, se bo to razumevanje razširilo na ves planet. Sledilo bo obdobje intenzivnega pogleda navznoter. Ljudje bodo naposled začeli dojemati lepoto in dragocenost naravnega sveta, kar jih bo spodbujalo k ohranjanju in čaščenju naravnega okolja. Tako ozaveščeni ljudje novega tisočletja ne bodo več dopuščali gospodarske dejavnosti, ki bi ogrožala njihovo življenjsko okolje in obstoj njihovih potomcev.

S prepoznavanjem naključij in intuitivnih prebliskov, ki nam osvetljujejo pot, bomo zadovoljili potrebo po pomenu in smislu. Da bi mogli prisluhniti vsaki novi resnici, se bomo bistveno *upočasnili* in čuječe spremljali nova pomembnejša srečanja. V vsakem srečanju bomo izmenjali vprašanja, dobili novo smer in spoznanja, ki bodo spremi-

njala vibracijsko raven. S sprejemanjem jasnih intuitivnih prebliskov o tem, kdo smo in kaj naj bi sploh počeli, bomo začeli menjavati zaposlitve, ki nam bodo omogočale nadaljnjo rast. Vsak posameznik bo korak za korakom sledil svoji usodi in povsem naravno doživljal intuitivne prebliske, povezane tudi z reševanjem družbenih problemov in problemov okolja.

Osveščena skrb za okolje. Postopoma bodo vsi ljudje prerasli potrebo po obvladovanju narave in bomo lahko veliko bolj kot doslej častili naravne energijske vire gora, puščav, gozdov, rek, jezer in morij. V novem tisočletju bomo zlasti varovali gozdove, veliko bolj bodo zaščitene tudi druge naravne lepote. Še bolj skrbno bomo gojili vrtove okrog svojih bivališč in pošiljali energijo užitnim rastlinam v njih. Glede duhovnega življenja, kjer bo v ospredju zlasti ohranjanje okolja, nas ne bo več vodila vlada političnih oblastnikov, temveč naša lastna *intucija*. Zato bo vsak lahko natanko vedel, kaj naj dela in kako naj se usklajuje z delovanjem drugih.

Uveljavilo se bo spoznanje, da ima onesnaževanje okolja vedno očitvice, ki so, seveda, sokrivi, če ne ukrenejo nič. Mnogi ljudje, ki sami nikdar ne bi onesnaževali okolja, vedo za mnoga podjetja in družbe, katerih proizvodnja škoduje biosferi planeta. Nekoč so morali o tem molčati predvsem iz strahu pred represijo, danes pa bodisi zato, da bi ohranili službo, ali ker je njihovo mnenje preveč osamljeno. Prebudili se bodo in začeli dramiti javno mnenje zlasti proti onesnaževalcem, ki z odlaganjem škodljivih snovi v končni posledici zastrupljajo vodotoke in morja, uporabljajo strupene kemične snovi pri pridobivanju sadja in zelenjave, v ozračje izpuščajo nevarne in strupene pline, ali objavljajo lažne raziskave o nevarnosti novega kemičnega sredstva. Ne glede na postopek se bodo vedno našle navdihnjene priče, še zlasti če bodo čutile ustrezno podporo novih gibanj in javnih organizacij, ki jih bodo tudi nagrajevali za take informacije. Postopoma bo čedalje več tistih, ki bodo kritični javnosti razkrili tako zločinsko delovanje v okolju.

Nastanek duhovnega gospodarstva. V naslednjem tisočletju bodo ljudje namerno omejili število rojstev, da bi se s tem izognili problemom prenaseljenosti. Dojeli bodo, da je denar samo ena od oblik energije. Zavedali se bodo, da doteka v praznino, nastalo z dajanjem, podobno kot nam doteka energija, ko jo pošiljamo navzven. Taka duhovna ekonomija bo naposled sprožila pravi premik v poslovni kulturi naslednjega tisočletja, saj bo zajela čedalje več ljudi. Avtomatizirana pridelava poglavitnih dobrin bo ljudem omogočila, da bodo zadovoljevali svoje potrebe brez denarne izmenjave, ne da bi se prepustili lenobi in brezdelju. Ko se bodo rešili strahu pred pomanjkanjem in potrebe po nadzoru, bodo rešili okolje, nahranili lačne in vpeljali pravo demokracijo. Zaradi avtomatizacije proizvodnje dobrin bodo imeli ljudje več časa, tako da se bodo mogli posvetiti drugim zanimanjem. Delovni čas bo krajši. Na enem delovnem mestu s polnim delovnim časom, ki ga sedaj zaseda en človek, bosta delala po dva ali trije. Nihče ne bo pretirano porabljal, saj bodo ljudje opustili potrebo po lastništvu in nadzoru. Bolj ko jim bo energija dotekala, hitrejši bo proces njihovega razvoja in višja bo njihova (energijska) vibracijska raven.

Zdravo prehranjevanje. Velike premike je moč pričakovati tudi na področju prehranjevanja, saj bo vegetarijanstvo postalo edini veljavni način zdrave prehrane. Sčasoma bodo ljudje povsem opustili uživanje živalskega mesa tudi zaradi čedalje večjega prenašanja mnogih nevarnih bolezni. Ob nadomestitvi sedanjih pesticidov z naravnimi

sredstvi pa vegetarijanski način prehranjevanja izključuje vse te nevarnosti. Razen tega je tak način prehranjevanja tudi najbolj gospodaren. Znano je namreč, da pridelava in predelava živalskega mesa zelo obremenjuje okolje, razen tega pa onemogoča smotrno uporabo kmetijskih zemljišč. Mesna industrija je namreč neposredno odgovorna za preko petdeset odstotkov vse porabe vode, petinosemdeset odstotkov izgube rodovitne prsti in *tridesetkrat* večjo uporabo kmetijskih zemljišč, kot jih potrebuje proteinsko enakovredna vegetarijanska prehrana, denimo, s sojo. Vzreja dveh govedi, ki lahko nahranita v nekem obdobju samo *dva* človeka, namreč terja tako veliko zemljišče, kot je potrebno za pridobivanje soje, ki v istem obdobju lahko nahrani *enainšestdeset* ljudi. Pomembno je poudariti tudi dejstvo, da ustrezno izbrana vegetarijanska prehrana *ne vsebuje* škodljivih snovi (na primer, maščob in holesterola), medtem ko z njo v nekaterih primerih lahko pridobimo celo *več* proteinov kot z enako količino živalskega mesa.

Preventivna skrb za zdravje. Medicina bo pod vplivom naprednejših zdravnikov, osredotočenih na duhovno/psihični izvor bolezni, prešla od mehničnega obravnavanja simptomov bolezni na preventivno zdravljenje. Znanstveno uveljavljena veda bo opustila metode, ki so ustvarjale konflikt, bile same sebi namen in tudi prikrivale resnico, da bi bile zmagovite. Medicina bo tako prešla k pravemu reševanju konflikta, v katerem imata obe strani največjo možno korist.

Ljudje bodo s pomočjo nove duhovnosti dojeli, da morajo tudi sami poskrbeti za svoje zdravje s tem, da delujejo preventivno, še preden se določena bolezen sploh lahko razvije. Prvi korak preventivnega zdravljenja mora zajemati zlasti prepoznavanje strahu, s katerim je povezana zdravstvena težava. Na ta način namreč odstranimo energijsko oviro v telesu in izzovemo zavestno zdravljenje. Naslednji korak pa je, da privabimo čimveč energije, ki jo je nato treba osredotočiti na mesto ovire na telesu, kjer čutimo bolečino. S tem v tisti del telesa zavestno pošiljamo višjo (pozitivno) energijo z namenom, da bodo poškodovane celice spet popolno delovale.

Vendar je med spoznanji nove duhovnosti moč zaslediti tudi načelo, da velja tovrstne napotke izvajati *v povezavi z vsem najboljšim*, kar lahko ponudi tradicionalna medicina.

Razvoj duhovne doktrine. Vsa evolucija bo temeljila na duhovnih načelih, sedanje religiozne dogme pa se bodo morale spreminjati in zajeti tudi evolucijo posameznika. Doslej se je religija ukvarjala s človeštvom, ki išče odnos z višjim virom duhovne energije. Šlo je za zaznavo Boga znotraj vernikov, ki naj bi jih izpolnjevala in jim dajala večji pomen. Vendar se je ta zaznava izkrivila, ko so začeli cerkveni vodje razlagati »Božjo voljo«, namesto da bi *vernikom pokazali kako je mogoče najti to smer v sebi*. Pričakujemo lahko, da bo nekdo med ljudmi z *novo kulturo* spoznal, kako naj se poveže z »Božjim virom« energije. Tako bo postal zgled, da je takšna vez tudi možna. Nato bodo tudi drugi lahko sledili tej poti in se povezali z istim virom energije.

Moč nove duhovnosti. Poleg vsega zgoraj povedanega, seveda, velja upoštevati tudi zamisli o *udejanjanju svetovne vizije*, kjer je moč najti tudi podrobnosti glede drugačnega načina reševanja problemov, učinkovitega spopada s prestopniki, zaščite naravnih energijskih virov, razsvetljenega družbenega dogajanja, svetovne politične enotnosti, novih vidikov posvetnosti in nastajanja nove dobe.

Obstaja domneva, da bi tako široka duhovna preobrazba lahko pomenila tudi splošno veljavno evolucijsko gonilno moč. Hitrejša spreminjanje zavesti širše družbe, ki bo

v končni posledici zagotovo rešilo naš planet, bo možno šele tedaj, ko bo dosežena potrebna kritična masa in bo prišlo tudi do širšega odmeva spoznanj nove duhovnosti.

Skratka, na tej idejni podlagi temelji avtorjeva zamisel za potreben duhovni preporod tudi v našem okolju in za hitrejšo udejanjanje spoznanj nove duhovnosti, o čemer bo tekla beseda tudi v naslednjih poglavjih. Ta idejna podlaga bo zato prevladujoča pri vseh kasnejših izvajanjih, čeprav je ne bomo več izrecno omenjali.

Zamisel družbenega gibanja

Zgledi vselej ne vlečejo. Ob preučevanju in povzemanju zgornjih duhovnih spoznanj iz izvirne literature (knjižnih del Jamesa Redfielda) so bile zanimive tudi ugotovitve, ki so se ob tem ponujale glede njihovega namena. Nobena stvar na tem svetu se namreč ne dogaja sama zaradi sebe, ampak gre pri vsaki za neko namero, zaradi katere se naposled tudi dogaja. Taka namera je običajno povsem razvidna, ker je jasno izpovedana ali celo poudarjena. V nekaterih primerih pa je namera skrbno prikrita nekje v ozadju ali pa celo zanikana, vsekakor pa obstaja in še kako vpliva na kasnejši tok dogodkov. Vendar zaradi zelo obsežnih in dosledno navedenih strokovnih podlag, na katerih slonijo spoznanja nove duhovnosti, po avtorjevi presoji ni moč niti za trenutek podvomiti v njihovo verodostojnost. Navsezadnje bi lahko bila ta duhovna spoznanja zaradi neke prikrita namere tudi izmišljena.

Tako je moč ugotoviti, da so na podlagi spoznanj nove duhovnosti v Ameriki razvili že pravi posel, kar se vidi zlasti iz zadnjega tovrstnega vira, ki je že precej pod strokovno ravnijo predhodnih. Iz njegove vsebine oz. iz predstavljenih primerov je namreč mogoče sklepati, da je medtem pričelo izhajati tudi posebno glasilo z naslovom »*Celestine Journal*«, ki ima verjetno tudi več kontaktnih rubrik. Ameriški način razmišljanja in dojemanja posvetnih stvari namreč omogočata, da o številnih vidikih spoznanj nove duhovnosti lahko razpravljajo v nedogled, ob tem pa čedalje bolj širijo tudi svoj domet. Glede na prostranstva anglo-ameriškega govornega področja je takšna »poslovna« usmeritev povsem upravičena, razen tega pa zagotovo tudi najbolj smotna in učinkovita. Ker v teh okoljih vse družbeno dogajanje skoraj v celoti sloni izključno na bazi posameznikov, v tej zvezi bržkone tudi ni moč pričakovati nekih drugih organizacijskih ali institucionalnih oblik delovanja. Zato vseh tovrstnih zgledov po avtorjevi oceni ne kaže upoštevati v celoti, oz. se je v naših razmerah treba potruditi še za kaj več.

Potrebna je ustrezna institucija. Prepričani smo, da je treba v našem okolju storiti precej več kot to, da spoznanja nove duhovnosti samo prevedemo v slovenski jezik in jih kot taka nato skušamo razširjati, pri čemer naj bi bilo vse nadaljnje dogajanje povsem prepuščeno posamezniku in naključju.

Potrnila so se razmišljanja, da je treba pri nas storiti precej več in razviti ustrezno institucionalno obliko, v okviru katere bi se lahko krepile in ustrezno razvijale zamisli nove duhovnosti. Ob tem so bila koristna tudi dognanja o razdrobljenosti današnjega prostora slovenske civilne družbe, kjer odseva tudi naša pretežna miselnost in značilnost, ki ju najbolje opredeli in pojasni beseda »vrtičkarstvo«. Čeprav naj bi bilo po novem registriranih le okrog pet tisoč društev (v ta podatek močno dvomimo in jih je gotovo precej več), se zdi njihova primerjava z »vrtičkom« zelo umestna. Vendar pa s tem, seveda, ne omalovažujemo in ne zanikamo njihovega pomena v nekem bistveno ožjem

okolju, kjer je taka oblika organiziranja zagotovo tudi najbolj primerna. Pravzaprav moti le poimenovanje te institucije (»društvo«), tako kot razne »zveze« nas preveč spominja na bližnjo (največkrat tudi neslavno) preteklost, ki pa še vedno kroji našo sedanjost in prihodnost.

Kakorkoli že, ob vseh teh dognanjih se je potrdila tudi avtorjeva prvotna zamisel, da je treba vzpostaviti bistveno širšo institucionalno obliko združevanja in jo tudi ustrezno poimenovati.

Smernice Gibanja OPS. Na podlagi nekaterih izhodišč (podrobneje pojasnjenih v prej omenjeni knjigi) je nastalo tudi besedilo, ki je bilo pripravljeno kot temeljna usmeritev pri organiziranju in opredeljevanju programa dejavnosti Gibanja OPS, ki je tudi na tem mestu navedeno v celoti. Skratka, vse zamisli in spoznanja nove duhovnosti, ki so bila malo prej le okvirno pojasnjena, je treba jemati kot temeljno vodilo za nekatere zamisli, ki jih poskušamo razvijati v taki meri in obliki, da jih bo moč tudi izvajati. Prejkone je to moč videti že v naslednjem besedilu, ki ga bomo po potrebi tudi pojasnili, in sicer:

OKVIRNE SMERNICE ZA DELOVANJE GIBANJA OPS

Mnogi opažamo, da v zadnjem času na vseh koncih sveta potekajo plodni in raznovrstni pogovori o duhovnem življenju. Vendar v teh poslednjih dneh drugega tisočletja ne gre za odkrivanje nekih povsem novih duhovnih izkustev, temveč bolj za resno tehtanje in presojanje tistih, o katerih smo še pred nedavnim zamahnili z roko ali pa jih jemali kot povsem samoumevna. Stari newtonski svetovni nazor, ki temelji na zamisli, da je vesolje velik materialistični stroj, se na podlagi takih razgovorov počasi razvija v novo gledanje, da je svet vendarle veliko več. Postaja nam vedno bolj jasno, da je svet inteligen ten duhoven kraj, kjer ljudje razvijajo svojo zavest, čutijo vodstvo intuicije in skrivnostnih naključij ter prebujajo vedenje o svojem poslanstvu, s katerim so se rodili. Ker se vse hitreje bližamo pomembni zgodovinski prelomnici - novemu tisočletju, v katerem bo imela duhovnost precej večji pomen in vlogo - so takšni pogovori tudi razumljivi. ...

Razlogi za vzpostavitev gibanja. Zdelo se nam je potrebno, da zaradi večje stopnje razumevanja v to gradivo vnesemo tudi nekatere navedbe, ki so bile sicer omenjene že nekajkrat. Vendar jih je po naši oceni zlasti zaradi njihove pomembnosti treba spet in spet ponavljati. ...

Navedeno so poglavitni razlogi za vzpostavitev širokega družbenega gibanja, da bo na načelih te nove duhovnosti spodbujalo in združevalo vse osveščene ter dobro misleče državljanke in državljane Slovenije, ki jim ni vseeno kaj se dogaja bodisi z njimi samimi ali z njihovim življenjskim in delovnim okoljem oz. z njihovo domovino Slovenijo. Takšna skrb postaja vse bolj pomembna, saj sta tako naše neposredno okolje kot tudi cel planet Zemlja čedalje bolj ogrožena, vsi skupaj pa v stalni tekmi za življenjskimi (zlasti materialnimi) dobrinami storimo odločno premalo za njegovo ohranitev tudi našim potomcem. Vse premalo se zavedamo, da smo tu in zdaj zaradi svojega duhovnega razvoja in ne zaradi ustvarjanja in kopičenja materialnih dobrin. Duhovna ozaveščenost nam zato narekuje določene

premičke zlasti glede ohranjanja našega okolja in razvijanja medsebojnih odnosov. Preusmeriti se moramo od ropanja naravnih virov k taki gospodarski dejavnosti, ki si bo prizadevala za obnovo virov in na vsakem koraku posnemala naravne sisteme ter postala prava simbioza podjetja, porabnika in ekologije. Duhovni razvojni proces pa mora pospešiti in ozavestiti energijo v naših medsebojnih odnosih in pripraviti več priložnosti za ustrezna naključja in izmenjavanje sporočil. Če se bomo bolj potrudili za zavestne medsebojne odnose in delovali bolj celostno, bomo pospešili tako svoj osebni razvoj, kot tudi razvoj naslednjega rodu. ...

Poglavitni moto gibanja. Ko smo razmišljali o ustreznem poimenovanju takega gibanja, smo izhajali iz temeljne usmeritve, da kaže v vsakem primeru obdržati prvotno zamišljeno kratico in njegov poglavitni moto. V tem okviru je bilo potem izbrano tudi poimenovanje tega gibanja, ki po naši oceni dobro opredeljuje tudi njegovo poglavitno dejavnost. ...

Taka idejna zasnova je vplivala tudi na poimenovanje novega družbenega gibanja, saj naj bi njegovo ime razen izvirnosti omogočilo tudi prepoznavnost njegovih poglavitnih ciljev in dejavnosti. Na tej podlagi je bilo za to gibanje izbrano ime: *Gibanje »Osveščenih Prebivalcev Slovenije«* oz. nakratko *Gibanje OPS*. Za njegov glavni moto in dolgoročni cilj pa je predlagano reklo: *»Očistimo in Prenovimo Slovenijo«*, ki je mišljeno tako v materialnem kot tudi v duhovnem smislu. Slednje prav tako kot njegovo ime podpira in pojasnjuje kratico *»OPS«*, ki je premišljeno izbrana tudi zaradi predvidene dejavnosti *Gibanja OPS*. Tako bi prizadevanja glede varovanja in zaščite potrošnikov na področjih njegovega delovanja ta kratica gibanja lahko, na primer, pomenila tudi *»Organizirani Pritisk Slabotnih«*. Iz nje je mogoče razviti tudi še druga podobna rekla, ki bodo pojasnjevala posamezna prizadevanja *Gibanja OPS*. Nenazadnje lahko izbrani dolgoročni moto tega družbenega gibanja usmerimo bodisi na prizadevanja posameznikov (*»Očistimo in Prenovimo Se«*, torej sebe) ali pa na naše najširše življenjsko in delovno okolje (*»Očistimo in Prenovimo Svet«*, torej planet Zemljo). Prav zaradi slednjega bo *Gibanje OPS* registrirano kot mednarodno gibanje (društvo), saj se bo tako tudi lažje zvedovalo in sodelovalo s podobnimi mednarodnimi civilnimi združbami (denimo, z *GREENPEACE* in podobnimi). ...

Področja delovanja *Gibanja OPS*. Ugankarji vedo, da predlagana kratica *»OPS«* pomeni tudi mitološko boginjo rodovitnosti in žetve, kar temu novemu gibanju nedvomno zagotavlja potrebno jamstvo glede njegove uspešnosti in učinkovitosti. To domišljeno kratico je med drugim mogoče koristno uporabiti tudi pri vseh ključnih programskih opredelitvah, ki so v tem gradivu samo nakratko in zgolj okvirno predstavljene. Kot bo razvidno malo kasneje, smo se za to domišljeno kratico odločili tudi zato, ker je z njo mogoče pojasniti tudi nekatere druge dejavnosti, ki preraščajo prostor civilne družbe in so zato namenoma obravnavane posebej (v pričujoči knjigi). ...

Gibanje OPS bo delovalo na vseh področjih, ki bodo tudi zaradi nekaterih bistvenih kozmičnih sprememb v prihodnjem tisočletju za človekovo življenje čedalje pomembnejša, medtem ko bo zaradi določenih, povsem specifičnih in raz-

mljivih razlogov vpliv države oz. vseh njenih institucij na njih bržkone zelo omejen, in sicer:

- ⇒ **Čistejša okolje.** Naše okolje je čedalje bolj onesnaženo, kar terja bistveno večjo skrb posameznikov in pristojnih institucij, da ga skušamo ohraniti tudi za naše zanamce, od katerih smo si ga le izposodili. *Gibanje OPS* bo s svojim delovanjem spodbujalo ustrezno ravnanje z okoljem, predlagalo potrebne ukrepe in opozarjalo pristojne državne organe in kritično javnost na posamezne primere onesnaževanja.
- ⇒ **Osveščeno gospodarjenje.** Pri izvajanju različnih gospodarskih dejavnosti prihaja razen onesnaževanja okolja tudi do primerov, ko v iskanju čim večjega dobička prihajajo na tržišče izdelki, ki so škodljivi za potrošnika. *Gibanje OPS* bo s svojim delovanjem najprej skušalo strokovno pomagati takim gospodarskim združbam oz. podjetjem ali posameznikom z ustreznimi strokovnimi nasveti, v primerih očitnega zavračanja pobud pa bo na take primere opozorilo tudi pristojne državne organe in kritično javnost.
- ⇒ **Zdrava prehrana.** V vedno hujši dirki za kopičenjem materialnih dobrin, kar naposled pripelje do stresov in različnih obolenj, postaja skrb za ustrezno in zdravo prehrano čedalje bolj pomembna. Vendar nekateri vidijo v tem tudi svojo priložnost za hiter zaslužek in možnost za manipuliranje z lahkovernimi potrošniki. *Gibanje OPS* bo s svojim delovanjem opozarjalo pristojne državne organe in kritično javnost na take primere, v primeru strokovnih neskladij pa spodbujalo in tudi organiziralo ustrezno strokovno razjasnjevanje in usklajevanje spornih vprašanj.
- ⇒ **Alternativno zdravljenje.** Poleg skrbi za zdravo prehrano in s tem za zdravo življenje je pomembno tudi prizadevanje, da skuša posameznik s pomočjo različnih preventivnih metod sam skrbeti za svoje zdravje. Tako povečana skrb za zdravje je vzpodbudila hiter razvoj najrazličnejših načinov in pristopov alternativnega zdravljenja, kjer pa vidijo svojo priložnost tudi nestrokovnjaki in celo mazači (šarlatani). *Gibanje OPS* bo s svojim delovanjem spodbujalo take posameznike, da svojo dejavnost prenesejo v ustrezne institucionalne okvire, v primeru očitnega zavračanja takih pobud pa bo opozarjalo pristojne državne organe in kritično javnost na take primere, da bo s tem onemogočeno njihovo škodljivo delovanje.
- ⇒ **Duhovnost in okultnost.** Povsod po svetu se pospešeno in nezadržno širijo nova duhovna spoznanja, ki spreminjajo tradicionalne poglede o bistvu človekovega bivanja na tem planetu. Bistvo teh spoznanj je v tem, da smo tu in zdaj zaradi svojega duhovnega razvoja in ne zaradi ustvarjanja in kopičenja materialnih dobrin. Vendar se tudi na tem področju najdejo posamezniki ali njihove združbe, ki skušajo povečano zanimanje javnosti za duhovnost izrabiti izključno v svojo korist. *Gibanje OPS* bo s svojo dejavnostjo razširjalo nova duhovna spoznanja in spodbujalo ter tudi organiziralo ustrezno strokovno pojasnjevanje in usklajevanje spornih vprašanj, v primerih zavračanja takega pristopa pa opozarjalo kritično javnost na morebitne poskuse zavajanja in manipuliranja z lahkovernimi ljudmi. ...

Oblike in metode Gibanja OPS. Zgoraj navedena področja dejavnosti bodo v naslednjih poglavjih tudi podrobneje pojasnjena, medtem ko je način njegovega delovanja pojasnjen že v nadaljevanju. ...

Kot ključno dejavnost Gibanja OPS torej velja posebej izpostaviti spodbujanje državljanov in državljanov Slovenije oz. širše javnosti v obliki sporočil, pobud in nasvetov za ustrezno ravnanje in obnašanje, ki neposredno določa in vpliva na kakovost življenja ljudi glede čistejšega okolja, osveščene načina gospodarjenja, zdravega načina prehranjevanja, preventivne skrbi za zdravje, ter notranje obogatene in izpolnjene duhovne življenja.

Vse dejavnosti Gibanja OPS se bodo izvajale v okviru tako imenovanih forumov, ki bodo vzpostavljeni na vseh omenjenih področjih. Glede na kasnejši razmah njegove dejavnosti se bodo sčasoma oblikovali tudi drugi, ki bodo stalni ali pa samo občasni. Tako naj bi se posamezna dejavnost vedno odvijala ob navedbi skrajšanega imena gibanja in zadevnega področja, na primer: »Gibanje OPS - Forum za čistejše okolje«.

Vse oblike in metode dela Gibanja OPS bodo potekale javno ob kar največji izrabi vseh razpoložljivih medijev množičnega obveščanja in bodo praviloma ustvarjalne (konstruktivne). To pomeni, da bodo vse pobude vsebovale poleg kritične predstavitve določenega problema iz področij dejavnosti gibanja tudi predloge za ustrezno in čim hitrejšo razrešitev zadevne problematike. Pobude Gibanja OPS glede reševanja določenih problemov bodo naslovljene na gospodarske organizacije, združbe in druge institucije ter posameznike, ki na katerikoli način (škodljivo) delujejo na prej navedenih področjih, hkrati pa tudi na zadevne zakonodajalce. ...

Način delovanja Gibanja OPS. Morda bo komu prišlo na misel, da so v tem gradivu nekatere dejavnosti ostale nedorečene, ali da so premalo pojasnjene. Zagotovo pa taki pomisleki odpadejo ob seznanitvi s poglavjem, v katerem so zgornje programske opredelitve obrazložene tudi podrobneje. ...

Ena glavnih dejavnosti Gibanja OPS bo torej opozarjanje povsem določenih gospodarskih družb oz. podjetij ali posameznikov na morebitne probleme in nevarnosti njihove dejavnosti. Na ta način bi jih skušali pripeljati do bolj osveščene ga poslovanja oz. gospodarjenja, ki ne bo škodljivo vplivalo na njihovo okolje oz. ne bo šlo v škodo potrošnikov njihovih izdelkov. Gibanje OPS bo v svoji pobudi takim podjetjem (zlasti manjšim oz. vsem, ki ne bodo imeli ustreznih strokovnih kadrov) predlagalo, da Gibanje OPS angažira ustrezne strokovnjake, ki bodo (seveda, na njihov račun) pripravili predloge za učinkovito in čim hitrejšo razrešitev ugotovljenih problemov. V kolikor ne bodo sprejeli takšne pobude in strokovne pomoči Gibanja OPS, bodo proti takšnim podjetjem razen potrebnih ukrepov stekla prizadevanja, da jim bo ob pomoči medijev množičnega obveščanja, torej s pritiskom kritične javnosti, onemogočena njihova dejavnost.

Gibanje OPS bo nastopilo tudi zoper nekatere posameznike (šarlatane), ki poskušajo bodisi preko oglaševanja v časnikih in revijah ali preko lokalnih televizijskih postaj privabiti v okvir svoje dejavnosti čimveč preprostih in neukih ljudi, ki jim tako nasedajo zaradi različnih osebnih stisk in tegob, v katerih se dandanes

vsi nahajamo. V tej zvezi velja posebej poudariti zlasti različne kvazi strokovnjake za zdravo prehrano, alternativno zdravljenje in vse vrste duhovnosti. Njihova dejavnost je v veliko primerih tudi nelegalna, torej brez ustrezne obdavčitve, oderuške in nenadzorovane cene pa jim omogočajo hiter in lahek zaslužek. Gibanje OPS bo javno opozorilo na škodljivost njihovega početja in jih pozvalo, da spravijo svojo dejavnost v institucionalne okvire oz. v okrilje ustreznega društva, ki bo lahko učinkovito nadziralo in tudi sankcioniralo njihovo dejavnost, predvsem pa preprečilo manipuliranje s preprostimi ljudmi. Takoj po dokončni registraciji Gibanja OPS bodo pozvani vsi taki posamezniki, ki delujejo na področjih njegove dejavnosti, da svojo dejavnost vključijo bodisi v njegov okvir ali v okvir nekega drugega društva. V nasprotnem primeru bo Gibanje OPS ukrenilo vse potrebno, da bodo čim prej prenehali s svojim (škodljivim) delovanjem.

Skratka, v prizadevanjih Gibanja OPS bo imel pomembno mesto tudi dolgoročni cilj, da bi na vseh področjih njegove dejavnosti postopno dosegli, da bodo zdrava prizadevanja in ustrezno podjetništvo zamenjali sedanje sleparstvo in zgolj pridobitništvo. ...

Nekatere pridobitne dejavnosti. Za uspešno in učinkovito delovanje vsake združbe so razen ustreznega programa dejavnosti odločilnega pomena tudi materialna sredstva, ki sploh omogočajo takšno dejavnost. Absurdno je namerati pričakovati, da bo Gibanje OPS že na samem začetku delovanja deležno ustrezne podpore pristojnih državnih organov. Čeprav bi bil glede na nameravano dejavnost Gibanja OPS v nekem »normalnem« okolju njihov odziv zagotovo tudi »normalen«, je v naših razmerah moč pričakovati prej nasprotno. Zato je tem vprašanjem že sedaj posvečena precejšnja pozornost, obstajajo pa tudi nekatere zamisli, kako bi lahko tudi dolgoročno razrešili tovrstne probleme. ...

Razen omenjenega kaže med predvideno dejavnostjo Gibanja OPS poudariti tudi organiziranje različnih strokovnih prireditve, kot so posvetovanja, predavanja, delavnice, in podobne prireditve, na katerih naj bi razjasnjevali in usklajevali morebitne različne poglede in razhajanja. V tem pogledu bo pomembna tudi publicistična dejavnost Gibanja OPS, kjer je predvideno izdajanje glasila oz. revije z imenom OPS, različnih knjig in brošur, letakov, plakatov in avdiovizualnih sredstev s tematiko iz področij njegove dejavnosti. Vse podrobnosti o delovanju Gibanja OPS so razvidne iz osnutka statuta.

V Gibanju OPS se že sedaj intenzivno preučujejo tudi razpoložljive možnosti za njegovo večjo prodornost, zlasti na ekološkem področju in pri dajanju pobud za ustrezne spremembe obstoječe zakonodaje, kar bi nenazadnje lahko omogočilo tudi ustrezno financiranje dela njegove dejavnosti v zakonsko dopustnih okvirih. Tako so bila hkrati sprožena potrebna prizadevanja, da naj bi istočasno ustanovili tudi ustrezno politično stranko, ki bo izhajala iz njegovega dolgoročnega mota in uporabljala njegovo kratico OPS.

Ljubljana, 15. 10. 1997

Ime avtorja, l. r.

***

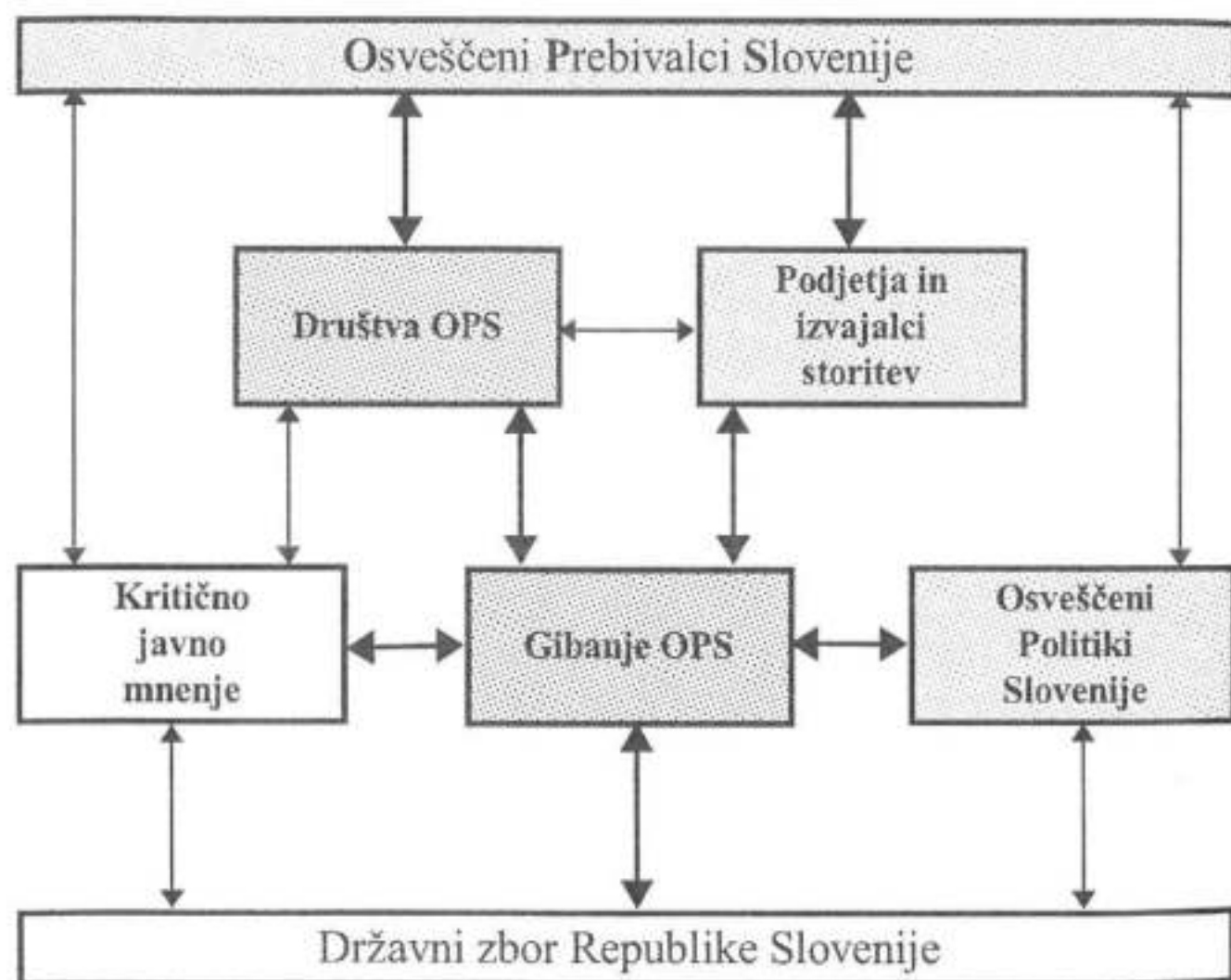
Podrobnosti v naslednjih poglavjih. Zgornje smernice za delovanje Gibanja OPS so tvorile temeljno podlago za nekatere podrobnejše opredelitve, ki so predstavljene v

naslednjih poglavjih. Tako so vse organizacijske opredelitve razvidne iz osnutka njegovega temeljnega akta oz. statuta, katerega osnutek je naveden v naslednjem poglavju, medtem ko je programska in druga dejavnost *Gibanja OPS* v naslednjih poglavjih obravnavana celo večkrat.

Zamisel delovanja *Gibanja OPS*

Shematski prikaz njegovega delovanja. V izogib morebitnim nesporazumom in zaradi večje razumljivosti doslej povedanega smo se odločili tudi za shematični prikaz načina delovanja *Gibanja OPS* in njegove umestitve v slovenski družbeni prostor. S pomočjo tega prikaza je moč lažje pojasniti tudi vlogo in pomen *Društev OPS*, s katerimi prav tako računamo, medtem ko so mnoge organizacijske podrobnosti obrazložene v naslednjem poglavju.

UMESTITEV GIBANJA OPS V SLOVENSKI DRUŽBENI PROSTOR

Obrazložitev umestitve Gibanja OPS. Iz zgornjega prikaza so prejkone dobro razvidni vsi pomembnejši sestavni deli (objekti) slovenskega družbenega prostora in vse ključne povezave med njimi. S pomočjo tega prikaza želimo izpostaviti tudi poglobljeno

značilnost *Gibanja OPS*, da bo delovalo kot *institucija civilne družbe*. Slednje je razvidno tudi iz povezav med posameznimi objekti v tej shemi, kjer so močnejše poudarjene vsebinske (formalne) povezave, ki so v osnutku statuta *Gibanja OPS* natančno opredeljene. S tega vidika je druge (nepoudarjene) povezave treba jemati kot neformalne. Razen prikazanih povezav so, seveda, možne še nekatere druge, ki pa za predmet te obravnave niso pomembne in se zato z njimi v tej shemi tudi nismo ukvarjali.

Te splošne opredelitve je mogoče utemeljiti tudi z nekaterimi podrobnejšimi pojasnili zgornjega prikaza oz. z obrazložitvijo posameznih objektov v prikazani shemi, in sicer:

- ⇒ *Osveščeni Prebivalci Slovenije.* Bržkone ni treba izgubljati besed s pojasnjevanjem, da je s tem objektom opredeljena skupina (kategorija) ljudi, ki so ji namenjena vsa naša prizadevanja in zaradi katere bo navsezadnje tudi obstajalo in delovalo *Gibanje OPS*. To kategorijo smo namreč imeli v mislih, ko smo v smernicah *Gibanja OPS* zapisali, da bo združevalo »vse osveščene ter dobro misleče državljanke in državljane Slovenije, ki jim ni vseeno kaj se dogaja bodisi z njimi samimi ali z njihovim življenjskim in delovnim okoljem oz. z njihovo domovino Slovenijo«. Lahko pričakujemo, da se bo z razširjanjem spoznanj nove duhovnosti ta kategorija vedno bolj krepila in dosegla tudi potrebno kritično maso, potem pa bo vse potekalo veliko lažje in hitreje.
- ⇒ *Društva OPS.* Vendar do takega združevanja po ustanovitvi in registriranju *Gibanja OPS* ne bo več prihajalo neposredno, temveč le še preko ustreznih *Društev OPS*. Slednja bodo s privzemom imena in krstice *Gibanja OPS* namreč uresničevala dogovorjeni del programa njegove dejavnosti, medtem ko bodo taka društva v vseh drugih pogledih svojega delovanja povsem samostojna (avtonomna).
- ⇒ *Podjetja in izvajalci storitev.* Ta objekt smo imeli v mislih, ko smo v smernicah *Gibanja OPS* zapisali, da bo s svojim delovanjem vplivalo »na gospodarske organizacije, združbe in druge institucije ter posameznike, ki na katerikoli način delujejo na področjih« njegove dejavnosti. Pričakovati je moč, da bodo slednji postopoma dojeli svoje koristi in prednosti, če se bodo včlanili v *Gibanje OPS*, saj bodo s tem veliko lažje in bolj učinkovito opravljali svojo dejavnost.
- ⇒ *Gibanje OPS.* Na podlagi zgornjih opredelitev in že nakazane dejavnosti *Gibanja OPS* je moč trditi, da bo to novo gibanje slovenske civilne družbe povsem opravičilo svoj namen in obstoj. Prepričani smo, da bo v teh okvirih mogoče uspešno in učinkovito udeležati tudi spoznanja nove duhovnosti, čemur pripisujemo poseben pomen.
- ⇒ *Kritično javno mnenje.* Brez tega objekta *Gibanje OPS* zagotovo ne bi moglo delovati učinkovito. Zato smo v smernicah *Gibanja OPS* tudi zapisali, da bo njegovo delovanje potekalo »ob pomoči medijev množičnega obveščanja, torej s pritiskom kritične javnosti«. Vendar je v tej zvezi treba poudariti, da *kritično javno mnenje* lahko učinkovito deluje samo v primeru popolne neodvisnosti in nepristranskosti medijev množičnega obveščanja, za kar pa pri nas in v tem trenutku ne damo roke v ogenj. Vse preveč je namreč še primerov, ko je usoda teh medijev veliko bolj odvisna od državnih in drugih subjektov kot pa od kritične javnosti, zaradi katere sploh obstajajo taki mediji. Upamo pa si trditi, da se bodo sedanje nezdrave razme-

re na tem področju začele hitreje spreminjati med drugim tudi na podlagi delovanja *Gibanja OPS*.

⇒ *Osveščeni Politiki Slovenije*. V smernicah za delovanje *Gibanja OPS* je navedeno, da hkrati tečejo tudi prizadevanja »za njegovo večjo prodornost, zlasti na ekološkem področju in pri dajanju pobud za ustrezne spremembe obstoječe zakonodaje«. Ta objekt smo namreč imeli v mislih, ko smo v smernicah za ustanovitev *Gibanja OPS* nakazali tudi potrebo po ustanovitvi politične stranke, »... ki bo izhajala iz njegovega dolgoročnega mota in uporabljala njegovo kratico OPS«. Pobude *Gibanja OPS* glede spreminjanja zakonodaje bodo tako potekale tudi v tej smeri. V naslednjih poglavjih je ta objekt tudi podrobneje pojasnjen in obrazložen.

⇒ *Državni zbor Republike Slovenije*. Na ta objekt smo predvsem mislili ko smo v smernice *Gibanja OPS* zapisali, da bodo njegove pobude za spreminjanje veljavne zakonodaje naslovljene na »zadevne zakonodajalce«. Poleg te osrednje institucije slovenskega parlamenta, seveda, obstajajo tudi še drugi zakonodajni (vladni) organi, ki pa se nam v tem trenutku ne zdijo toliko pomembni, da bi jih morali uvrstiti v shemo. Nenazadnje je vsak zakon veljaven šele tedaj, ko ga sprejme parlament in velja toliko časa, dokler slednji ne prekliče njegove veljavnosti.

Povezave v umestitvi Gibanja OPS. Glede samih povezav v prikazani shemi verjetno ne kaže izgubljati besed, saj so več ali manj razumljive že same na sebi. Ob seznanitvi s programom dejavnosti *Gibanja OPS*, kjer je obrazložena tudi vsebina teh povezav, pa zagotovo odpadejo še morebitne nejasnosti. Ob tem velja poudariti, da je bilo pri oblikovanju tega shematskega prikaza upoštevano tudi načelo naravnih sistemov, o katerih je bil govor pri omenjanju novega civilizacijskega načela. Prepričani smo, da je *Gibanje OPS* glede njegove zgradbe in vsebine delovanja že mogoče šteti med take *samoorganizirane sisteme*, ki bodo temeljili na *samoorganiziranju* in bodo v prihodnosti tudi prevladovali. Zamenjali bodo namreč sedanje okorele in večinoma že preživele sisteme iz naše preteklosti, katerih pa se mnogi sedanji oblastniki vse preveč trdno oklepajo in s tem zavirajo naš razvoj, saj se niso sposobni ustvarjalno soočiti z mnogimi izzivi novega časa.

Na podlagi vsega doslej povedanega smo tako prišli do spoznanja, da je dejansko treba vzpostaviti ustrezno in dovolj učinkovito institucijo civilne družbe, ki bo bdela zlasti nad interesi povprečnih in preprostih ljudi, ter se tudi tvorno zavzemala za njihove interese. Na vseh omenjenih področjih nekaj takega od pristojnih državnih organov sploh ni moč pričakovati, saj so njihovi interesi večkrat celo v nasprotju z interesi državljanov in državljanov, čeprav obstajajo zaradi njih in ne narobe, kot velikokrat sami mislijo in tudi ravnaajo.

Ločena obravnava zgornjih zamisli. Vendar o podrobnostih ustanavljanja *Gibanja OPS* na tem mestu ne bomo več razpravljali. V nadaljevanju se bomo posvetili zgolj razreševanju problemov, ki preraščajo sfero civilne družbe, kamor *Gibanje OPS* nedvomno sodi. Zaradi lažjega razumevanja smo se namreč odločili za ločeno obravnavo teh vprašanj v dveh vsebinsko samostojnih knjigah, vendar z enakim naslovom. Prepričani smo, da smo že z njunima podnaslovoma (*Duhovni prepoved* in *Drugačna politika*) potegnili med njima dovolj jasno ločnico. S tem hočemo med drugim preprečiti tudi že dokaj ustaljeno prakso nekaterih, ki bodo pričujoče pisanje gotovo vzeli pod svoj drobnogled in ga tudi kritično obdelali, da ne bodo mogli namenoma mešati hrušk z jabolki,

ali obratno. V normalnih razmerah nekaj takega sploh ne bi bilo treba početi, saj gre tako kot pri omenjenem sadju tudi v obeh omenjenih knjigah za *povsem isto stvar*. *Gre namreč za novo duhovnost, ki jo bodo naposled morali pripoznati in sprejeti tudi tisti, ki morda sedaj še upajo, da jih bo nekako obšla in bodo lahko še naprej uporabljali svoje zastarele in preživele miselne vzorce*.

Ustanovitev nove politične stranke

Čas je za spremembe. Tako kot pri vseh prejšnjih so se tudi ob zadnjih volitvah poslancev za Državni zbor Republike Slovenije potrdile nekatere domneve, da je do dejanske demokracije pri nas še dolga pot. Slovenski politični prostor je razen nekaterih navideznih prerazporeditev tudi po teh volitvah ostal v bistvu tak kot je že dolga desetletja, kar so potrdile tudi nedavne volitve za predsednika republike. Kljub mnogim predvolilnim obljubam in nekaterim velikim besedam si korenitih družbenih sprememb očitno ne želi nobena od sedanjih parlamentarnih strank, temveč večinoma želijo spremeniti samo svoj sedežni red okrog oblastniškega korita. Tako domnevo potrjujejo objavljeni volilni sezname kandidatorov teh strank na volitvah, kjer v večini primerov lahko najdemo ljudi bodisi iz kroga nekdanjih oblastnikov ali pa tiste, ki se še želijo preriniti vanj. Poleg tega so v vsaki od teh strank vplivni ljudje iz preteklega in sedanjega političnega življenja, ki stranko in navce v njej ter okoli nje samo izrabljajo za uresničitev svojih povsem osebnih (samoljubnih) interesov. Nekateri od njih to delajo že celo vrsto let in očitno nameravajo to početi še naprej. Med drugim se je tudi ob zadnjih državnozbornih volitvah potrdila domneva, da se katerakoli od sedanjih strank (na podlagi tajnih kupčij) lahko bodisi tako ali drugače poveže v novo izključno politično vlado, ki nato kroji našo usodo po večinoma že poznanih in preverjenih poteh.

Nahajamo se pred pomembnim prestopom v tretje tisočletje, ki bo zaradi nekaterih kozmičnih sprememb zagotovo precej drugačno od sedanjega. Na to med drugim opozarjajo tudi nekatere zelo stare prerokbe, vendar »konca sveta«, seveda, ne gre razumeti kot njegovo materialno uničenje, temveč predvsem kot neizogibne in korenite družbene spremembe. Prišel je trenutek, da zlasti vsi osveščeni Slovenci in Slovenke tvorno posežemo tudi v prihodnje politično dogajanje in poskušamo preusmeriti sedanje trende v pozitivno smer. Napočil je zadnji čas za vzpostavitev širokega in močnega družbenega gibanja, ki bo lahko predstavljalo dejansko alternativo sedanjima političnima blokoma.

Politična stranka za novo tisočletje. Kaže nam torej ustanoviti močno in učinkovito politično stranko, ki bo sedanjim parlamentarnim strankam lahko enakopravno kljubovala z množičnim volilnim zaledjem. Predvsem pa je treba z ustreznim programom pritegniti tisto tretjino volivk in volivcev, ki se spričo sedanjih nemogočih razmer volitev očitno sploh ne želijo več udeležiti. Upadanje volilne udeležbe so potrdile tudi zadnje predsedniške volitve, medtem ko nadomestne volitve za ljubljanskega župana napovedujejo pravo katastrofo na tem področju. *Volivce očitno ne zanimajo več stari in preživeli miselni vzorci, ki se jih trmasto oklepajo sedanji (kvazi) politiki, po katerih v predvolilnem času obljubijo marsikaj, nato pa zaradi različnih samoljubnih in strankarskih interesov na vse obljube preprosto pozabijo. Prav tako volivce očitno ne premamijo več tudi velike besede, denimo, o nujnosti našega združevanja v Evropo, ker iz svojih grenkih izkušenj v bližnji in daljni preteklosti dobro vedo, da imajo od njih koristi vedno eni in isti. Zato je treba volivcem ponuditi in obljubiti le tisto, od česar bodo imeli tudi oni dejanske koristi in jim bo med drugim pomagalo lažje in bolje živeti.*

Zaradi učinkovitega uresničevanja nekaterih političnih ciljev na področju delovanja *Gibanja OPS* in nenazadnje tudi korenitega spreminjanja sedanjega političnega

dogajanja v Sloveniji je zato predlagana ustanovitev nove politične stranke s kratico »OPS«, ki lahko med mnogim drugim pomeni:

- ⇒ »Osveščeno Politično Stranko«, katere delovanje bo vzpostavljeno po povsem novi organizacijski zamisli, da se bodo vanjo lahko vključevali predvsem vsi poštenu, izobraženi in dovolj
- ⇒ »Osveščeni Politični Slovenije«, ki bodo v njenem interesu zmožni delovati zgolj po svojih strokovnih in moralnih načelih, da jih bodo na volitvah množično podprli vsi poštenu in ustrezno
- ⇒ »Osveščeni Prebivalci Slovenije«, vendar samo ob pogoju, da bodo njihovi izvoljeni predstavniki kasneje tudi dejansko delovali po teh načelih in izključno v njihovo korist.

Na podlagi take organizacijske in okvirne vsebinske ter programske zasnove kaže novo politično stranko poimenovati kot »Stranka OPS - Osveščeni Politični Slovenije« ali samo nakratko »Stranka OPS«. Zaradi lažjega razumevanja njene politične orientacije naj njeno umestitev v slovenski politični prostor prikažemo še shematično, in sicer:

Dolgoročne programske usmeritve. Kot dolgoročni cilj *Stranke OPS* kaže uporabiti poglobitveni moto *Gibanja OPS*: »Očistimo in Prenovimo Slovenijo«, ki bo zagotovo tudi v tem primeru omogočil združevanje dobro mislečih državljanov in državljanov Slovenije, ki jim ni vseeno, kaj se dogaja bodisi z njimi samimi ali z njihovim življenjskim in delovnim okoljem oz. z njihovo domovino Slovenijo. Kot je mogoče videti, kratico »OPS« lahko zelo koristno uporabimo tudi v tem primeru. Vendar je to domišljeno kratico mogoče uporabiti tudi pri vseh poglobitvenih programskih opredelitvah *Stranke OPS*. Tako kaže v okvir dolgoročnejšega programa dejavnosti *Stranke OPS* uvrstiti nekatere programske smernice, s pomočjo katerih bo mogoče v prihodnjem obdobju oblikovati tudi njene podrobnejše programske naloge, in sicer:

- ⇒ *Odpravimo Privilegije Socializma.* Velja pripraviti predlog zakona, s katerim bodo dokončno in v vseh pogledih odpravljene škodljive posledice socialističnega samoupravljanja v preteklih desetletjih. Vendar je treba že na začetku upoštevati dejstvo, da je zaradi različnih pogledov in pripravljenosti za ureditev teh izredno pomembnih vprašanj preteklosti ter zaradi še vedno zelo mo(go)čnih lobijev nekdanjih oblastnikov v večini državnih organov potrebno tak zakon sprejeti z referendumom. S pomočjo takega zakona bo zagotovo prišlo tudi do potrebne *prenove slovenske družbe*.
- ⇒ *Onemogočimo Politikantsko Samoljubje.* V vseh sedanjih političnih strankah delujejo skupine ljudi, ki stranko prikrito usmerjajo k svojim ozkim osebnim in samoljubnim interesom. Zato je treba vse take politične oligarhije (lobije) onemogočiti oz. jih odstraniti iz slovenskega političnega prizorišča na ta način, da jih s pomočjo *drugačne politike* na njihovih sedanjih mestih v družbeni skupnosti zamenjajo dejanski strokovnjaki, ki tudi niso obremenjeni s preteklostjo.
- ⇒ *Oblast Prepustimo Stroki.* Velja upoštevati povsem novo zamisel za izbiro kandidatov *Stranke OPS* na vseh volitvah, bodisi za državni zbor, za organe lokalnih skupnosti ali za predsednika republike. Kandidati naj bodo vselej izbrani na podlagi javnega razpisa in z ustreznimi strokovnimi merili, s čimer se bo presegla ustaljena praksa vseh sedanjih političnih strank, kjer vse kandidate večinoma tajno izbirajo strankini veljaki v tovrstnih »kuhinjah« po svojih merilih.
- ⇒ *Omogočimo Prenovo Slovenije.* Vzpostaviti je treba tako imenovano regionalno oz. deželno ureditev Republike Slovenije po zgledu razvitih držav zahodne Evrope. Na ta način bo edino mogoče zagotoviti enakomeren (policentričen) razvoj celotnega slovenskega prostora in njegove gospodarske moči ter s tem preprečiti nadaljnjo krepitev sedanje centralistične državne ureditve, ki najbolj ustreza sedanjim (in starim) političnim oligarhijam.
- ⇒ *Obogatimo Prebivalce Slovenije.* Potrebno je predlagati ustrezne ukrepe, ki bodo omogočili povrnitev ogromnega družbenega premoženja, ki je v dolgoletnem obdobju socialističnega samoupravljanja lahko nastajalo predvsem zaradi zavestnega odpovedovanja in zategovanja pasu preprostih ljudi. Vendar se večina tega premoženja že dalj časa prikrito in tudi javno preliva v žepe nekdanje politične (komunistične) oligarhije bodisi z divjim lastninjenjem ali s poceni prodajo razkošnih družbenih stanovanj, zlasti pa z nenormalno visokimi »menežerskimi« plačami. S takšnimi ukrepi bo edino mogoče vzpostaviti pravno državo in med drugim zagotoviti tudi potrebna nova delovna mesta in stanovanja.
- ⇒ *Ovenčajmo Predsednika Slovenije.* Z uvajanjem nove volilne zamisli pri izbiranju ustreznih kandidatov *Stranke OPS* velja omogočiti državljanom in državljanom Republike Slovenije, da bodo za svojega predsednika lahko izvolili ustrezno osebnost, ki bo tudi dejansko imela trajen ugled tako v državi kot tudi povsod v svetu.
- ⇒ *Obljubimo Preporod Slovenije.* Potrebno je vzpostaviti takšno programsko delovanje *Stranke OPS*, da bo mogoče na vseh volitvah obljubiti volivcem korenito spreminjanje obstoječih razmer, ki bodo vodile k dejanskemu preporodu. Na ta način bo moč tudi dolgoročno uporabljati strankino sporočilo volivcem: »Obkrožite Pravo Stranko - OPS«.

Okvirne organizacijske zamisli. Na podlagi nekaterih organizacijskih zamisli za vzpostavitev sodobne politične stranke, ki bo zmožna uresničiti izzive tretjega tisočletja in bo delovala na podlagi novih civilizacijskih načel ter po zgledu naravnih sistemov in načelu ustreznega samoorganiziranja, je mogoče poudariti naslednje poglavitne določbe v statutu *Stranke OPS*:

- ⇒ *Članstvo stranke.* Upoštevaje načela smotrnosti in učinkovitosti bo imela *Stranka OPS* samo ustanovne člane, torej samo okrog 200, kot jih predvideva tudi veljaven zakon za njeno ustanovitev. Njeni ustanovni člani naj bi imeli zatem tudi prednost pred drugimi (strokovno enakovrednimi) kandidati stranke na volitvah. Kasneje naj bi se v *Stranko OPS* združevali na podlagi javnih razpisov predvsem tisti, ki bodo ustrezali razpisnim pogojem in bodo hoteli nastopiti kot njeni kandidati na volitvah, pred tem pa bodo, seveda, sprejeli tudi njen statut in program dejavnosti.
- ⇒ *Organi stranke.* Glede na omenjena sodobna načela samoorganiziranja in način izbora kandidatov *Stranke OPS* na volitvah, so potrebni samo naslednji organi stranke: *svet*, ki bo njen najvišji organ in ga bodo sestavljali vsi njeni člani, in *izvršni odbor*, ki bo njen izvršilni organ, njegovih 9 članov pa bodo na zasedanju sveta člani med seboj izbrali na podlagi strokovnih meril. V sklopu strankinih organov bo deloval še 3 članski *nadzorni odbor* in *časno razsodišče*.
- ⇒ *Način delovanja.* Na podlagi zgornjih načel bo delovala *Stranka OPS* povsem javno in bodo zato vsi njeni razpisi za njene kandidate na volitvah objavljeni v sredstvih množičnega javnega obveščanja, medtem ko bodo kandidati izbrani po strogo strokovnih merilih in na javnih volilnih zbiorih (konvencijah).
- ⇒ *Področja delovanja.* Glede na tesno programsko povezanost z *Gibanjem OPS* bo tudi poglavitno delovanje *Stranke OPS* potekalo na področjih, ki bodo v prihodnjem tisočletju za življenje in obstoj človeštva zagotovo najbolj pomembna. Tako bo *Stranka OPS* svoje sprotne programske naloge in politične cilje oblikovala predvsem na področjih: čistejše okolje, osveščeno gospodarjenje, zdrava prehrana, alternativno zdravljenje, duhovnost in okultnost.

Predvidevati je mogoče, da bo po zgornjih smernicah zasnovano delovanje *Stranke OPS* med drugim povzročilo tudi potrebne premike v sedanjem slovenskem političnem prostoru, ki postaja čedalje bolj kaotično. Predvsem bo mogoče z njenim pojavom v tem prostoru odpraviti sedanje že kar nevzdržno stanje, ko zaradi neugodnega (izenačenega) razmerja moči med sedanjima političnima blokoma in njunega mučnega ter dolgotrajnega dogovarjanja za daljši čas povsem zastane gospodarsko življenje. Bržkone ni treba utemeljiti, da gre takšno obnašanje sedanjih političnih akterjev izključno v škodo in na račun državljanov in državljanov, ki od takega (mešetarskega) dogovarjanja običajno nimajo nobene koristi.

Nadaljnje opredelitve teh zamisli. Že nekajkrat je bilo omenjeno, da bodo podrobnejše opredelitve (seveda le v izogib nepotrebnemu ponavljanju) podane v nadaljevanju oz. v naslednjih poglavjih. Zaradi večje preglednosti naj slednja na tem mestu tudi bolj natančno navedemo, in sicer:

- ⇒ *Organizacijske podlage.* V tem poglavju je na voljo osnutek temeljnega akta oz. statuta *Stranke OPS*. Hkrati so navedene tudi druge podlage, ki so potrebne pri njeni ustanovitvi.

- ⇒ *Programske opredelitve.* Na tem mestu je naveden osnutek programa dejavnosti *Stranke OPS*, ki je v določenem smislu potem pojasnjen tudi v nadaljevanju (v zadnjih dveh poglavjih).
- ⇒ *Delovanje preko Interneta.* Kot je razvidno že iz naslednjega poglavja, je v okviru delovanja *Stranke OPS* predvidena tudi uporaba »ustreznih elektronskih medijev«. S tem je mišljena predvsem uporaba ustreznih računalniških sredstev, kjer ima pomembno mesto tudi omrežje Interneta. Brez tega si sploh ni več mogoče predstavljati delovanja katerekoli institucije v pogojih današnje informacijske družbe.
- ⇒ *Uvajanje drugačne politike.* Na tem mestu je obrazložena zamisel *drugačne politike* glede na dosedanjo (strankarsko), s pomočjo katere bodo prihajali v organe družbene skupnosti samo pravi strokovnjaki, ki edini lahko zagotovijo tudi njen ustrezen razvoj.
- ⇒ *Prenova slovenske družbe.* V tem poglavju je pojasnjen osnutek zakona, ki ga je treba spričo sedanjih (nezdravih) razmer v slovenskem parlamentu sprejeti z referendumom. S takim zakonom naj bi med drugim dosegli tudi potrebno kadrovske prenovi vseh institucij slovenske družbe, ki odločilno vplivajo na njen nadaljnji razvoj.

14. Organizacijske podlage

Veljavna zakonska podlaga

Pomembna zakonska določila. Temelj za ustanovitev politične stranke predstavlja Zakon o političnih strankah (Uradni list Republike Slovenije, stran 3402, št.62 z dne 7.10.1994), kjer v razdelku »II. Ustanovitev in registracija stranke« oz. v njegovem 4. členu najdemo tole besedilo: »Stranko lahko ustanovi najmanj 200 polnoletnih državljanov in državljanov Republike Slovenije, ki podpirajo izjavo o ustanovitvi stranke (v nadaljnjem besedilu: ustanovna izjava).« Glede na prej veljaven (jugoslovanski zakon) se je število potrebnih ustanoviteljev od prvotnih 20 povzpelo po tej noveli zakona kar na 200. Bržkone je zakonodajalec s tem želel zajezi poplavo strank, ki so po prvih (bolj) demokratičnih volitvah v letu 1990 rasle kot gobe po dežju in skladno z reklom: »dva Slovenca, tri stranke«. Vendar pa mnogih tudi to določilo kasneje ni zaustavilo, saj so bile pred zadnjimi državnozborskimi volitvami, ki so za politikante očitno najbolj privlačne, ustanovljene številne nove stranke.

Takoj v naslednjem členu je vsebina te ustanovne izjave tudi podrobno opredeljena, in sicer: »V ustanovno izjavo ustanovitelj vpiše: ime in priimek; podatke o datumu rojstva; državljanstvo; stalno oz. začasno prebivališče; ime, skrajšano ime in kratico imena stranke; izjavo, da sprejema statut stranke in njen program. Podpis ustanovitelja na ustanovni izjavi mora biti overjen pri državnem organu oz. pri notarju.« V nadaljnjih členih so v zvezi z ustanovitvijo navedene še določbe glede članstva in imena politične stranke, kar je, seveda, treba smiselno upoštevati pri pripravi njenega temeljnega akta. Za temi členi pa sledijo še številne določbe glede registracije politične stranke, ki pa nas v tem trenutku ne zanimajo. Treba jih je pač upoštevati, ko nastopi čas zanje in postanejo aktualne.

Manj razumne podrobnosti. Med drugimi določbami tega zakona pa velja omeniti še razdelek »III. Akti in notranja ureditev stranke«, kjer njegov 19. člen določa naslednje: »Stranka ima statut in program. Statut stranke mora določiti: 1. ime, skrajšano ime, kratico imena, znak in sedež stranke; 2. notranjo oziroma teritorialno organiziranost stranke; 3. pravice in dolžnosti članice oziroma člana stranke; 4. postopek in organ, ki določa kandidatke oziroma kandidate za volitve v državni zbor in za predsednico oziroma predsednika republike ter kandidatke oziroma kandidate za volitve v organe lokalnih skupnosti.; 5. način zagotavljanja enakih možnosti obeh spolov pri določanju kandidat in kandidatov za volitve iz četrte točke tega člena; 6. postopek odločanja o prenehanju stranke oziroma postopek odločanja o združitvi ali razdružitvi stranke; 7. postopek in organ stranke, ki ureja premoženjsko-pravna razmerja stranke v primeru združitve ali razdružitve stranke; 8. odgovornost za materialno in finančno poslovanje stranke; 9. mandatno dobo članov organov stranke; 10. postopek sprejemanja in spreminjanja statuta oziroma programa stranke.« V naslednjem členu tega razdelka pa je še navedeno: »Stranka mora imeti organ predstavnikov vseh članic oziroma članov stranke in izvršilni organ stranke. Statut stranke lahko določi tudi ustanovitev drugih organov

stranke.« Očitno je zakonodajalca v tem okviru zelo skrbela ureditev razmerij ob morebitni združitvi ali razdružitvi stranke, kar pa je glede na mnoge tovrstne spore in probleme tudi povsem razumljivo. Precej manj pa je razumljiva njegova skrb za enakopravnost članic posamezne stranke z njihovimi moškimi kolegi v njej, saj tako preciznih določb drugi zakoni zagotovo ne vsebujejo. Bržkone so imela pri pripravi tega zakonskega besedila prste vmes tudi ustrezna ženska gibanja, ki jih politično delo očitno zelo zanima in ne želijo biti v ničemer prikrajšane. Ker pa spoštovanim in cenjenim predstavnicam nežnejšega spola, hvala bogu, enakopravnost jamči že ustava, se zato zdi povsem zgrešeno, da se nanjo na tako zapleten način sklicuje tudi posamezen zakon.

Druga zakonska določila se nanašajo na financiranje stranke, kar je, seveda, treba smiselno upoštevati pri pripravi njenega statuta, in nadzor nad izvajanjem določb tega zakona, ki ga opravlja Ministrstvo za notranje zadeve. Na koncu so navedene še številne kazenske določbe za primere kršitve tega zakona ter prehodne in končne določbe, ki pa se nanašajo na status, naloge in premoženjske zadeve »starih« političnih strank (delujočih pred uveljavitvijo tega zakona).

Osnutek statuta Stranke OPS

Predhodno preverjanje osnutka. Omeniti kaže, da smo pri pripravi spodnjega besedila izhajali iz osnutka statuta za Stranko OPS, ki smo jo nameravali ustanoviti že pred časom in smo v tej zvezi s prisojnega mesta pridobili tudi ustrezno mnenje. Nekaj v tej zvezi je že bilo omenjeno, nekaj pa bo tudi kasneje. Na tej podlagi je nastalo naslednje besedilo:

OSNUTEK

23.12.1997

Na podlagi 19. in 20. člena Zakona o političnih strankah (Uradni list št. 62/94) je bil na ustanovnem dne _____ sprejet

STATUT

Stranke OPS - Osveščeni Politiki Slovenije

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Politična stranka z imenom »Osveščeni Politiki Slovenije«, skrajšanim imenom »Stranka OPS« in kratico »OPS«, v nadaljnjem besedilu Stranka, je organizacija, v katero se prostovoljno združujejo dobro misleče državljanke in državljani Slovenije, ki jim ni vseeno kaj se dogaja bodisi z njimi samimi ali z njihovim življenjskim in delovnim okoljem oz. z njihovo domovino Slovenijo.

Dolgoročno postavljeni moto Stranke se glasi: »Očistimo in Prenovimo Slovenijo«, ki hkrati z njenim imenom pojasnjuje tudi njeno kratico »OPS«.

2. člen

Stranka je združenje državljanek in državljanov, ki uresničujejo svoje politične cilje, sprejete v programu Stranke, z demokratičnim oblikovanjem njihove politične volje in s predlaganjem kandidatk in kandidatov na volitvah v državni zbor, za predsednico oz. predsednika republike in v organe lokalnih skupnosti.

V Stranki imajo vse članice in člani, v nadaljevanju člani, enake pravice ne glede na spol, raso, veroizpoved ali politično prepričanje.

3. člen

Stranka deluje na območju Republike Slovenije, v primeru določene dejavnosti mednarodnega pomena pa tudi izven nje.

4. člen

Stranka je pravna oseba in ima vsa pooblastila v pravnem prometu. Sedež Stranke je v _____ (kraj, ulica in hišna št. kot naslov poslovnih prostorov Stranke, kar bo določeno še pred ustanovnim zborom - op. avt.)

5. člen

Pečat Stranke je pravokotne oblike v velikosti 5,5 x 2,5 cm, kjer je v levem delu pečata stiliziran logotip kratice OPS, nad njim je beseda »Stranka«, pod njim pa je preko cele širine pečata izpisano reklo: »Očistimo in Prenovimo Slovenijo«. V desnem delu pečata so med zgornjim delom pečata in tem reklom izpisane besede: »Osveščeni«, pod njo »Politiki« in nato še »Slovenije«.

6. člen

Stranka se programsko povezuje z Gibanjem OPS in drugimi političnimi strankami ali sorodnimi organizacijami v Republiki Sloveniji in v tujini.

7. člen

Delovanje Stranke je javno. Stranka obvešča o svojem delu njene članice in širšo javnost preko sredstev javnega obveščanja in svojega glasila.

Stranka obvešča članice:

- ⇒ s posredovanjem pisnih sporočil, obvestil in informacij;
- ⇒ z obvestili in informacijami v glasilu z imenom »OPS«;
- ⇒ z informacijami in zapisniki o sejah organov Stranke vsem zainteresiranim;
- ⇒ z obveščanjem preko elektronskih medijev in svojih spletnih strani v omrežju Interneta.

Stranka obvešča javnost:

- ⇒ z vabljenjem predstavnikov javnih medijev in drugih zainteresiranih na seje organov Stranke;
- ⇒ preko svojega glasila in drugih sredstev javnega obveščanja;
- ⇒ s publicistično dejavnostjo.

Za posredovanje ustnih informacij o delu Stranke so zadolženi predsednik, podpredsednik in glavni tajnik Stranke, pisne informacije o delu Stranke pa potrdi izvršni odbor. Za zagotavljanje javnosti dela je odgovoren predsednik Stranke, ki je tudi njen zastopnik.

DEJAVNOST STRANKE

8. člen

Dejavnost Stranke načelno opredeljujejo že njen namen, ki je opredeljen v 1. členu, njeno ime »Osveščeni Politiški Slovenije« in njen dolgoročno postavljeni moto »Očistimo in Prenovimo Slovenijo«, kar pojasnjuje tudi njeno kratico »OPS«. Poglavitna dejavnost Stranke poteka zlasti na področjih: čistejše okolje, osveščeno gospodarjenje, zdrava prehrana, alternativno zdravljenje, duhovnost in okultnost, ki bodo za življenje ljudi vedno bolj pomembna.

Podrobnejša vsebina dejavnosti Stranke in njeni politični cilji na teh področjih so opredeljeni v programu dejavnosti, ki ga sprejme svet. Za ustrezno tolmačenje, podrobnejše opredelitve in uresničevanje programa dejavnosti je zadolžen izvršni odbor.

9. člen

Oblike in metode dela, ki jih Stranka uporablja pri izvajanju programa dejavnosti, so:

- ⇒ spodbujanje svojih članov in širše javnosti v obliki sporočil, pobud in predlogov za ustrezno ravnanje oz. obnašanje, ki neposredno vpliva na kakovost življenja ljudi glede čistejšega okolja, osveščenega načina gospodarjenja, zdravega načina prehranjevanja, preventivne skrbi za zdravje ter notranje obogatene in izpolnjene duhovnega življenja;
- ⇒ predlogi Stranke pristojnim državnim organom glede ustreznih ukrepov in načina reševanja določenih problemov na vseh področjih njenega delovanja;
- ⇒ priprava, organizacija in vodenje ustreznih posvetovanj in podobnih oblik delovanja ter nastopanja v javnosti v okviru sprejetega programa dejavnosti Stranke;
- ⇒ izdajanje glasila »OPS«, publikacij, letakov, plakatov in podobnih sredstev s tematiko iz področij dejavnosti Stranke in v skladu z veljavnimi predpisi;
- ⇒ stiki s podobnimi strankami in sorodnimi organizacijami v Sloveniji in tujini ter izmenjava informacij in izkušenj.

ČLANSTVO STRANKE

10. člen

Član Stranke je lahko vsak polnoleten državljan Republike Slovenije, ki podpira v 1. členu naveden namen, v 8. členu navedeno dejavnost in v 9. členu navedene oblike in metode dela Stranke.

V članstvo Stranke pristopi zainteresirana oseba na podlagi svoje pisne pristopne izjave, ki vsebuje: ime in priimek, spol (Ž, M), datum rojstva, kraj rojstva, država rojstva, naslov stalnega bivališča, poštna številka in kraj stalnega bivališča, občina, država, dosežena izobrazba, poklic, naziv službe (podjetja ali šole), delovno mesto, telefon službe, telefon doma, naslov e-pošte, izjava: »S svojim podpisom sprejemam statut in program dejavnosti Stranke ter s tem k njej pristopam«, kraj in datum pristopa in podpis. Članstvo v Stranki je prostovoljno. Nove člane sprejema izvršni odbor.

Stranka ima tudi častne člane. Naziv častnega člana lahko dobi član Stranke, ki ima posebne zasluge za razvoj in uspešno delo Stranke. Častni član Stranke lahko postane tudi tuj državljan. Naziv častnega člana podeli svet na predlog izvršnega odbora.

11. člen

Pravice članov Stranke so:

- ⇒ da volijo in so voljeni v organe Stranke;
- ⇒ da sodelujejo in soodločajo v organih Stranke;
- ⇒ da sodelujejo kot kandidati Stranke na volitvah;
- ⇒ da uresničujejo svoje osebne interese na področju dejavnosti Stranke;
- ⇒ da so seznanjeni s programi dejavnosti in poslovanjem Stranke ter njenim finančnim in materialnim poslovanjem.

12. člen

Dolžnosti članov Stranke so:

- ⇒ da spoštujejo statut in druge akte ter sklepe organov Stranke;
- ⇒ da dejavno sodelujejo in s svojim delom prispevajo k uresničevanju ciljev in programskih nalog Stranke;
- ⇒ da kot izvoljeni kandidati Stranke delujejo v skladu z njenim programom;
- ⇒ da redno plačujejo članarino v višini, ki jo določi svet;
- ⇒ da dajejo Stranki informacije, ki so potrebne za izvajanje skupno dogovorjenih nalog;
- ⇒ da prenašajo svoje izkušnje in znanje na mlajše člane Stranke; da vzdržujejo in varujejo ugled Stranke.

13. člen

Članstvo v Stranki preneha: s prostovoljnim izstopom, s črtanjem iz članstva, z izključitvijo, s smrtjo.

Član prostovoljno izstopi iz Stranke, če izvršnemu odboru pošlje pisno izjavo o izstopu. Izvršni odbor iz članstva črta člana, če ta kljub opominu ne plača članarine v tekočem letu.

O izključitvi člana iz Stranke odloča častno razsodišče s sklepom. Sklep mora biti v skladu z disciplinskim pravilnikom.

ORGANI STRANKE

14. člen

Organi Stranke so: svet, izvršni odbor, nadzorni odbor, častno razsodišče. Zasedanja sveta in seje izvršnega odbora praviloma potekajo v torek.

Svet je najvišji organ Stranke, ki ga sestavljajo vsi člani. Izvršni odbor je izvršilni organ Stranke in je za svoje delo odgovoren svetu.

15. člen

Zasedanje sveta je lahko redno in izredno. Redno zasedanje sveta sklicuje izvršni odbor enkrat letno. Izredno zasedanje sveta se skliče po sklepu izvršnega odbora, na zahtevo nadzornega odbora, ali na zahtevo ene tretjine članov Stranke. Izvršni odbor je dolžan sklicati izredno zasedanje sveta v roku trideset dni po prejemu zahteve za njen sklic. Če izvršni odbor izrednega zasedanja sveta Stranke ne skliče v predpisanem roku, ga skliče predlagatelj, ki mora predložiti tudi dnevni red z ustreznim gradivom.

Izredno zasedanje sveta sklepa samo o zadevi, za katero je bil sklican svet.

16. člen

O sklicu sveta in s predloženim dnevnim redom morajo biti člani Stranke seznanjeni najmanj štirinajst dni pred njegovim sklicem.

Zasedanje sveta je sklepčno, če je navzočih več kot polovica vseh članov Stranke. Če zasedanje sveta ni sklepčno ob napovedani uri, se zasedanje preloži za trideset minut. Po preteku tega časa je zasedanje sveta sklepčno, če je prisotnih najmanj trideset članov Stranke.

Glasovanje na zasedanju sveta je praviloma javno, lahko pa se člani na samem zasedanju odločijo za tajni način glasovanja. Volitve organov Stranke so praviloma tajne.

18. člen

Naloge sveta so:

- ⇒ sklepa o dnevnem redu;
- ⇒ sprejema in spreminja statut ter druge akte Stranke;
- ⇒ sprejema program dejavnosti Stranke;
- ⇒ sprejema finančni načrt in zaključni račun;
- ⇒ voli in razrešuje predsednika, glavnega tajnika in člane izvršnega odbora, nadzornega odbora in častnega razsodišča;
- ⇒ odloča o višini članarine;
- ⇒ odloča o pritožbah zoper sklepe izvršnega odbora, nadzornega odbora in častnega razsodišča;
- ⇒ odloča o sodelovanju z drugimi strankami in sorodnimi organizacijami;
- ⇒ dokončno odloča o izključitvi člana iz Stranke;

⇒ odloča o drugih zadevah, ki jih predlagajo organi in člani v skladu z namenom in cilji Stranke;

⇒ odloča o nakupu in prodaji nepremičnin;

⇒ sklepa o prenehanju delovanja Stranke.

Predlogi za razpravo na svetu morajo biti posredovani v pisni oblik, poslani pa morajo biti izvršnemu odboru najmanj osem dni pred njenim sklicem. O delu sveta se vodi zapisnik, ki ga podpišejo predsedujoči, zapisnikar in dva overovatelja zapisnika.

19. člen

Izvršni odbor opravlja organizacijska, strokovno tehnična in administrativna dela ter vodi delo Stranke med dvema zasedanjema sveta po programu dejavnosti in sklepkih, ki jih je sprejel svet.

Izvršni odbor šteje devet članov. Sestavljajo ga: predsednik, podpredsednik, glavni tajnik, blagajnik, pet članov izvršnega odbora. Na prvi seji po volitvah se konstituira tako, da iz vrst članov izvršnega odbora izvoli še podpredsednika in blagajnika.

Izvršni odbor se sestaja po potrebi, najmanj pa dvakrat letno. Seje izvršnega odbora vodi predsednik, v primeru njegove odsotnosti to delo opravlja podpredsednik, v odsotnosti obeh pa glavni tajnik Stranke.

20. člen

Naloge izvršnega odbora Stranke so:

- ⇒ sklicuje zasedanja sveta;
- ⇒ pripravi program dejavnosti Stranke;
- ⇒ skrbi za izvrševanje sklepov in programa dejavnosti Stranke;
- ⇒ pripravi predlog statuta in drugih aktov Stranke;
- ⇒ pripravi predlog finančnega plana in zaključnega računa;
- ⇒ skrbi za finančno in materialno poslovanje Stranke;
- ⇒ upravlja s premoženjem Stranke;
- ⇒ ustanavlja in ukinja sekcije za izvajanje programa dejavnosti Stranke;
- ⇒ sprejema mnjenja in obvešča javnost o nameravani in izvršeni dejavnosti Stranke;
- ⇒ izreka prenehanje članstva članu Stranke, ki ne plačuje članarine ali ne sodeluje pri dejavnosti Stranke;
- ⇒ uresničuje druge naloge, ki izhajajo iz aktov Stranke in naloge, ki mu jih še dodatno naloži svet.

21. člen

Seje izvršnega odbora sklicuje predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik ali glavni tajnik Stranke. Sklic seje lahko zahtevajo tudi drugi člani izvršnega odbora. Izvršni odbor je sklepčen, če je navzoča več kot polovica članov. Veljavne sklepe sprejema z večino glasov prisotnih.

O seji izvršnega odbora se vodi zapisnik, za kar je odgovoren glavni tajnik, podpišejo pa ga predsedujoči in dva prisotna člana izvršnega odbora kot overovatelja.

Izvršni odbor lahko veljavno sklepa tudi preko ustreznih elektronskih medijev. Sklep je sprejet kadar ga potrdi več kot polovica članov izvršnega odbora.

22. člen

Za posamezna področja dejavnosti Stranke izvršni odbor oblikuje in določi stalne ali občasne programske sekcije ter določi njihovega predsednika in člane. Člani programske sekcije so člani Stranke in tudi ustrezni zunanji sodelavci. Za svoje delo je programska sekcija odgovorna izvršnemu odboru.

Izvršni odbor lahko za izvajanje posameznih nalog imenuje ustrezno komisijo in določi njene naloge, predsednika in člane. Člani komisije so lahko samo člani Stranke. Komisije so za svoje delo odgovorne izvršnemu odboru.

23. člen

Predsednik zastopa in predstavlja Stranko pred državnimi in drugimi organi ali organizacijami v državi in v tujini. Predsednik Stranke je hkrati tudi predsednik izvršnega odbora. Izvoli ga svet za dobo štirih let. V njegovi odsotnosti ga zamenjuje podpredsednik.

Predsednik je odgovoren za delovanje Stranke v skladu s statutom in pravnim redom Republike Slovenije. Za svoje delo je odgovoren svetu in izvršnemu odboru.

24. člen

Za opravljanje strokovno tehničnega in administrativnega dela ter za koordinacijo dela med organi Stranke skrbi glavni tajnik, ki ga izvoli svet za dobo štirih let. Glavni tajnik je za svoje delo odgovoren svetu in izvršnemu odboru.

VOLITVE ORGANOV STRANKE

25. člen

Mandatna doba za vse člane izvršnega odbora je štiri leta. Za predsednika in podpredsednika Stranke se štiriletni mandat lahko ponovi le enkrat. Ob izteku mandatne dobe se lahko zamenja največ tretjina članov izvršnega odbora.

26. člen

Izvršni odbor mesec dni pred iztekom mandatov imenuje tričlansko kandidacijsko komisijo, ki na podlagi predlogov članov Stranke pripravi seznam kandidatov za predsednika in glavnega tajnika ter druge člane izvršnega odbora. Člani izvršnega odbora ne morejo biti člani kandidacijske komisije.

Kandidacijska komisija pred zasedanjem sveta pravočasno obvesti vse člane Stranke o predlaganih kandidatih za izvršni odbor.

27. člen

Kandidacijska komisija ob sodelovanju izvršnega odbora pripravi tudi predloge za člane nadzornega odbora in častnega razsodišča.

Člani Stranke imajo pravico med zasedanjem sveta predlagati za katerokoli funkcijo drugega ali dodatnega kandidata. Tak predlog morajo podpreti vsaj trije člani izvršnega odbora Stranke.

NADZORNI ODBOR

28. člen

Nadzorni odbor je sestavljen iz treh članov. Nadzorni odbor spremlja delo izvršnega odbora in drugih organov Stranke ter opravlja nadzor nad finančnim in materialnim poslovanjem Stranke. Nadzorni odbor o svojem delu enkrat letno poroča svetu. Konstituirajo se, ko člani izmed sebe izvolijo predsednika. Mandat članov nadzornega odbora traja tri leta.

29. člen

Nadzorni odbor sprejema sklepe, če so navzoči vsi trije člani. Sklepi so sprejeti, če zanje glasujeta vsaj dva člana. Nadzorni odbor je za svoje delo odgovoren svetu Stranke.

ČASTNO RAZSODIŠČE

30. člen

Častno razsodišče sestavljajo trije člani in enako število namestnikov. Predsednika častnega razsodišča izvolijo člani izmed sebe. Častno razsodišče vodi disciplinski postopek in izreka disciplinske ukrepe v skladu z disciplinskim pravilnikom, ki ga sprejme izvršni odbor. Mandat članov častnega razsodišča traja štiri leta.

31. člen

Častno razsodišče sprejema veljavne sklepe, če so navzoči vsi trije člani ali njihovi namestniki, in če so soglasni. Častno razsodišče je odgovorno svetu. Njegove naloge so: ugotavljanje odgovornosti; izrekanje predlogov disciplinskih ukrepov v primeru kršitve statuta Stranke.

32. člen

Za disciplinski prekršek članov Stranke se šteje hudo nespoštovanje statuta in sklepov organov ter vsako ravnanje, ki je hudo prizadelo interese in ugled Stranke. O prekrških članov Stranke odloča na prvi stopnji častno razsodišče.

33. člen

Častno razsodišče lahko proti posameznim članom Stranke predlaga svetu naslednje ukrepe: opomin, javni opomin, izključitev.

Za disciplinski postopek se smiselno uporabljajo določbe zakona o kazenskem postopku. O pritožbah proti ukrepom častnega razsodišča odloča svet kot drugostopenjski organ na prvem naslednjem zasedanju.

KANDIDACIJSKI POSTOPKI

34. člen

Najkasneje tri mesece pred volitvami v državni zbor, za predsednico oz. predsednika republike ali v organe lokalnih skupnosti, izvršni odbor pripravi:

- ⇒ javni razpis za izbiro kandidat in kandidatov Stranke, v nadaljevanju kandidatov, na volitvah, in določi pogoje za prijavo ter rok za zbiranje prijav in izbiro kandidatov;
- ⇒ oblikuje in določi potrebno število najmanj sedem članskih volilnih komisij Stranke ter njenega predsednika;
- ⇒ oblikuje in določi merila za izbor kandidatov Stranke na volitvah;
- ⇒ oblikuje in določi program, postopek ter sredstva za vodenje volilne kampanje;
- ⇒ javni razpis za izbiro kandidatov Stranke za mesta v državnih organih oz. organih lokalnih skupnosti glede na volilni izid in določi rok za zbiranje prijav in njihovo izbiro;
- ⇒ glede na volilni izid oblikuje in določi merila za izbor kandidatov Stranke za mesta v državnih organih oz. organih lokalnih skupnosti.

Pri oblikovanju in določitvi volilnih komisij in oblikovanju meril za izbor kandidatov Stranke na volitvah mora izvršni odbor upoštevati enake možnosti obeh spolov.

35. člen

Na javni razpis za kandidate Stranke na volitvah se lahko prijavijo vse polnoletne državljanke in državljani Republike Slovenije, ki ustrezajo pogojem razpisa in v razpisanem roku predložijo svojo pisno prijavo.

V kolikor prijavljeni niso člani Stranke, morajo hkrati s prijavo predložiti tudi podpisano pristopno izjavo, s katero sprejemajo statut in program dejavnosti Stranke.

Člani Stranke imajo pravico in dolžnost, da posameznega kandidata, ki po njihovem mnenju ustreza razpisanim pogojem in sprejetim merilom za izbor, spodbujajo naj se prijavi na objavljeni javni razpis kandidatov Stranke na volitvah oz. za mesta v državnih organih oz. organih lokalnih skupnosti glede na volilni izid.

36. člen

Volilna komisija v določenem roku na podlagi zbranih prijav na javni razpis in sprejetih meril za izbor kandidatov Stranke na volitvah pripravi dokončni seznam kandidatov Stranke na volitvah po volilnih enotah oz. območjih.

Glede na volilni izid volilna komisija v določenem roku na podlagi zbranih prijav na javni razpis in sprejetih meril za izbor kandidatov Stranke za mesta v državnih organih oz. organih lokalnih skupnosti pripravi njihov dokončni seznam.

Svoje sklepe volilna komisija sprejema z večino glasov prisotnih članov. Za vsak sklep morajo glasovati najmanj štirje od vseh članov volilne komisije.

Na sprejet dokončni seznam kandidatov lahko vsak, ki podvomi v delo volilne komisije glede pravilne uporabe meril za izbor, vloži pisno pritožbo z ustrežno utemeljitvijo v roku treh dni po njegovi objavi. Izvršni odbor dokončno razsodi o umestnosti take pritožbe in potem po potrebi tudi spremeni dokončni seznam kandidatov Stranke.

VOLILNA KAMPANJA

37. člen

Volilno kampanjo organizirajo in vodijo člani volilne komisije za posamezno območje na podlagi sprejetega programa, postopkov in v okviru določenih sredstev. V tem smislu in okviru lahko v volilni enoti oz. območju, kjer kandidirajo, volilno kampanjo organizirajo tudi sami kandidati Stranke.

Pri organizaciji volilne kampanje morajo člani volilne komisije in kandidati upoštevati veljavne zakonske predpise in odloke lokalnih skupnosti, za kar prevzamejo tudi vso kazensko odgovornost.

38. člen

Posamezni kandidati Stranke na volitvah lahko mimo programa volilne kampanje Stranke tudi sami organizirajo predvolilne shode v volilni enoti oz. območju, kjer kandidirajo, za kar sami prevzamejo vso moralno in kazensko odgovornost.

FINANČNO POSLOVANJE

39. člen

Finančni viri Stranke so: zbrana članarina; prispevki zasebnikov, pravnih in fizičnih oseb; prihodki od premoženja Stranke; darila in volila; sredstva proračuna; prihodki od kulturne oz. založniške dejavnosti Stranke.

Če Stranka ustvari presežek prihodkov nad odhodki, to razliko porabi za financiranje dejavnosti Gibanja OPS ali za podobne dejavnosti in v dobrodelne namene. Vsaka delitev premoženja Stranke med njene člane je nična.

40. člen

Stranka razpolaga s finančnimi sredstvi v skladu s programom dejavnosti in letnimi finančnimi plani, ki jih sprejme svet. Na svetu se vsako leto obravnava in sprejme zaključni račun.

Finančne in materialne listine podpisujejo predsednik, podpredsednik in glavni tajnik Stranke. Finančno poslovanje mora biti v skladu z veljavnimi predpisi.

41. člen

Blagajnik vodi finančno in materialno poslovanje v skladu s pravilnikom o finančnem in materialnem poslovanju, ki ga pripravi izvršni odbor. V tem pravilniku je določen tudi način vodenja in izkazovanja podatkov o finančnem in materialnem poslovanju Stranke, ki mora biti v skladu z računovodskimi standardi za politične stranke oz. podobne organizacije.

Stranka ima svoj žiro račun pri Agenciji Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje.

42. člen

Delo blagajnika je javno. Vsak član ima kadarkoli pravico vpogleda v finančno in materialno dokumentacijo ter poslovanje Stranke.

Za pomoč pri urejanju finančno materialnih zadev lahko Stranka zaposli finančnega strokovnjaka v skladu z veljavno zakonodajo s področja delovnega prava.

SPONZORJI STRANKE

43. člen

Stranka ima lahko tudi sponzorje, ki so fizične ali pravne osebe. Sponzorji Stranki materialno, moralno ali kako drugače pomagajo.

Sponzorji lahko sodelujejo in razpravljajo na seji sveta Stranke, nimajo pa pravice odločanja o zadevah, ki so na njenem dnevnem redu.

PRENEHANJE DELOVANJA STRANKE

44. člen

Stranka preneha delovati: ko se število članov skrči pod trideset; če svet odloči, da ni več razlogov za obstoj Stranke; če se Stranka po odločitvi sveta združi s programsko sorodno stranko ali organizacijo; po samem zakonu.

45. člen

V primeru prenehanja delovanja Stranke preide njeno premoženje: v okvir Gibanja OPS oz. njegovega naslednika ali po dejavnosti sorodne organizacije v primeru, če se število članov Stranke skrči pod trideset, ali če svet odloči, da ni več razlogov za obstoj Stranke; v okvir programsko sorodne organizacije, s katero

se Stranka združi v primeru, če je ta organizacija ustanovljena na podlagi Zakona o političnih strankah.

Vse odločitve glede prenehanja delovanja in ureditve premoženjsko-pravnih razmerij Stranke sprejme zadnje zasedanje njenega sveta.

KONČNA DOLOČBA

46. člen

Ta statut je sprejel svet Stranke dne _____ in stopi v veljavo takoj.

Glavni tajnik Stranke:

Predsednik Stranke:

***

Pojasnila morebitnih vprašanj. Zgornji osnutek statuta Stranke OPS smo skušali pripraviti v čim bolj razumljivem jeziku, kar pa nam zaradi težnje h kratkemu besedilu morda tudi ni povsem uspelo. Morebitne nejasnosti, ki so zaradi tega nastale zlasti glede razumevanja 8. in 9. člena ter členov o kandidacijskih postopkih in volilni kampanji, bodo zagotovo odpravljene v naslednjih poglavjih, kjer bodo te navedbe pojasnjene podrobneje.

Pazljivemu bralcu brzkone ni ušla določba v 14. členu osnutka statuta, da zasedanja oz. seje najpomembnejših organov Stranke OPS praviloma potekajo v torek. Gre namreč za dejstvo, da kaže v skladu z nekaterimi numerološkimi priporočili glede na najpogosteje uporabljeno poimenovanje organizacije (denimo, Stranka OPS) upoštevati njen najbolj ugoden dan za sprejemanje najpomembnejših oz. usodnih odločitev. Kdor v to ne verjame, lahko mirno zamahne z roko ali pa se s prstom nekje potrka, vendar zagotovo ne gre zgolj za naključje, da so se vse poglavitne zamisli v tem delu knjige (tako kot tudi glede Gibanja OPS, kar v tem smislu pomeni isto) porodile in kasneje tudi potrdile ravno na torek.

Osnutek logotipa in pečata

Predstavitev nekaterih zamisli. V zgornjem osnutku statuta je naveden tudi tako imenovan »logotip« kratice OPS in podroben opis pečata Stranke OPS. Čeprav s tem ne želimo ničesar prejudicirati, bomo vseeno predstavili nekatere zamisli, ki so bile v tej zvezi opredeljene glede osnutka pečata za Gibanje OPS oz. pečata za poljubno Društvo OPS, in sicer:

Na podlagi zgornjih zamisli potem ni bilo težko v skladu z besedilom 5. člena osnutka statuta narediti tudi osnutka pečata za *Stranko OPS*, in sicer:

Zgornje osnutke bo, seveda, treba prepustiti ustreznemu strokovnjaku (oblikovalcu), ki bo izdelal najprej tako imenovano »celotno podobo« *Gibanja OPS*, kjer bo dokončno opredeljen tudi logotip kratice *OPS*. Šele na tej podlagi bo moč opredeliti tudi njegov pečat, ki pa naj bi bil v oblikovnem smislu potem enak za posamezna *Društva OPS* in tudi za *Stranko OPS*, kot je prikazano zgoraj.

Obrazec ustanovne izjave

Overba podpisa pri notarju. Kot je bilo na začetku omenjeno že sam zakon dokaj podrobno omenja postopek ustanovitve politične stranke. V isti številki Uradnega lista pa je bil poleg tega zakona objavljen tudi »Pravilnik o registru političnih strank ter o obrazcu ustanovne izjave«, ki predpisuje naslednjo obliko:

USTANOVNA IZJAVA

IME IN PRIMEK	
DATUM ROJSTVA	
DRŽAVLJANSTVO	
NASLOV STALNEGA BIVALIŠČA	
SKRAJŠANO IME - CELOTNO IME STRANKE V USTANAVLJANJU	STRANKA OPS - OSVEŠČENI POLITIKI SLOVENIJE
IZJAVLJAM, DA SPREJEMAM NJEN STATUT IN PROGRAM DEJAVNOSTI.	
Podpis ustanovitelja:	Pečat in podpis notarja:
Kraj in datum:	

Ta obrazec je na voljo tudi v poglavju »Dodatek« na koncu pričujoče knjige, da ga je mogoče v primeru potrebe tudi izločiti (izrezati ali iztrgati) in uporabiti, medtem ko njegovo fotokopiranje ni dovoljeno. Pri ustanavljanju *Stranke OPS* bodo namreč upoštevane samo izvirne (torej iz te knjige izločene in nato overovljene) ustanovne izjave. Gre namreč zato, da je samo v tem primeru mogoče tudi verjeti izjavi, torej da je njen podpisnik zares imel možnost prebrati statut in program dejavnosti *Stranke OPS*, ki ju s svojim podpisom tudi sprejema.

Pristopna izjava za članstvo

V osnutku statuta *Stranke OPS* je navedena tudi *pristopna izjava*, s katero posamezen član izjavi, da s svojim podpisom sprejema njen statut in programske opredelitve. Obrazec za tako pristopno izjavo, katere vsebino natančno določa 10. člen osnutka statuta, je lahko tudi takle:

PRISTOPNA IZJAVA

Ime in priimek: _____

Datum rojstva: _____ Država: _____

Kraj: _____ Spol: *Ž M*

Naslov stalnega bivališča: _____

Poštna številka in kraj stalnega bivališča: _____

Občina: _____

Država: _____

Dosežena izobrazba: _____

Poklic: _____

Naziv službe (podjetja ali šole): _____

Delovno mesto: _____

Telefon službe: _____

Telefon doma: _____

Naslov e-pošte: _____

**S svojim podpisom sprejemam statut in program dejavnosti
Stranke OPS in s tem tudi pristopam k njej.**

Kraj in datum: _____ Podpis: _____

Uporaba obrazca. Povsem enako določilo, kot je bilo navedeno glede uporabe ustanovne izjave, velja tudi za pristopno izjavo, ki je prav tako na razpolago v »Dodatku«. Kdor torej namerava uporabiti ustanovno izjavo, mora hkrati izpolniti tudi pristopno izjavo in resničnost podatkov potrditi s podpisom, česar pa, seveda, ni treba

nositi tudi k notarju. Na istem mestu je moč najti tudi naslov, kamor se lahko pošljeta obe izjavi.

Dopolnitev in spremembe

Pridobitev ustreznega mnenja. Navedeno besedilo osnutka statuta *Stranke OPS* bo, seveda, treba v okviru priprave njenega ustanovnega zbora še podrobneje preučiti in ga še pred tem po potrebi dopolniti. Vendar kaže poudariti, da je pripravljen na podlagi osnutka statuta *Gibanja OPS*, pri katerem je bilo med drugim upoštevano tudi uradno strokovno mnenje upravnega organa, v okviru katerega je registriranih največ podobnih organizacij (društev).

Razen tega je upoštevano tudi predhodno mnenje uradne osebe v *Ministrstvu za notranje zadeve*, kateremu smo že pred časom predložili dokaj podoben osnutek. Takrat smo uradno mnenje te institucije oz. njihove sodelavke, ki se ukvarja z registrom političnih strank, dobili kar po telefonu in še to le v zvezi z na začetku omenjenimi zakonskimi določili glede predpisane vsebine statuta politične stranke. Vendar je imela imenovana v zvezi s takratnim osnutkom statuta kar precej vprašanj. Njena poglobljena pripomba je bila, da takega statuta nima nobena stranka. Zlasti jo je motilo dejstvo, da v osnutku statuta ni bil nikjer govor o teritorialni organiziranosti stranke. Zato si tudi ni znala predstavljati poteka kandidacijskih postopkov oz. izbora kandidatov stranke na volitvah, ki pa je bil takrat v primerjavi s sedanjimi določbami resnično precej manj podroben. Pomisleke je imela tudi glede predvidenega izbora kandidatov stranke s pomočjo javnega razpisa, češ da kaj takega ne počne nobena sedanja stranka. Na avtorjevo vprašanje, ali lahko navede določbe zakona, ki onemogočajo podobno vsebino statuta politične stranke, je potem namesto odgovora zahtevala, da ji predložimo še program stranke. Ko smo jo nato vprašali, če obstajajo morebitna zakonska določila glede programa stranke, je bil telefonski pogovor kmalu zatem tudi končan.

Na podlagi kasnejše temeljite preučitve vseh določil na začetku navedenega zakona pa lahko ugotovimo, da zgornja vprašanja in pomisleki uradne osebe nimajo nobene zakonske podlage. Morebitni zakonski zadržki bi namreč edino lahko bili v okviru prvega razdelka tega zakona »1. Splošne določbe«, ki jih na začetku nismo omenili. Vendar smo besedilo 1. člena zakona skoraj dobesedno povzeli v drugem členu osnutka statuta, glede 2. člena zakona, ki govori o javnosti delovanja stranke in njenega finančnega ter materialnega poslovanja, pa tudi ne more biti nič narobe. Tako preostane samo še 3. člen tega razdelka, ki najprej določa, da v »... Republiki Sloveniji ne sme delovati stranka, ki ni registrirana v skladu z določbami tega zakona ali stranka, ki ima sedež v tujini.« Nadalje je še določeno, da politična stranka »... ne sme delovati oziroma ustanavljati svojih organizacijskih oblik v gospodarskih združenjih, v zavodih in drugih organizacijah ter v državnih zavodih.« Nadalje pa ta člen še določa: »Stranka ne sme delovati kot vojaško ali kot oboroženo združenje in je v ta namen ni dopustno ustanoviti. V Republiki Sloveniji se ne sme registrirati niti delovati stranka, ki propagira nasilje, rušenje ustavne ureditve ali zahteva odcepitev kakšnega dela Slovenije, oziroma sicer namerava delovati ali deluje protiustavno.« S temi navedbami je ta razdelek zaključen, 4. člen zakona pa smo itak že omenili na začetku.

Na podlagi pravkar napisanega je moč sklepati, da je potemtakem omenjeno uradno osebo morda motilo takratno strankino ime: »Stranka OPS - Očistimo in Prenovimo Slovenijo«. Slednje je bilo verjetno povsem narobe razumljeno, saj je Slovenijo vendarle moč očistiti in prenoviti *tudi* oz. zlasti v ekološkem in duhovnem smislu, medtem ko je zakonodajalec očitno imel v mislih nekaj povsem drugega, ko je oblikoval prej omenjeno zakonsko besedilo.

Morebitni zaplet ob registraciji. Kakorkoli že, zaradi zgornjih očitnih nesporazumov bo kazalo čim prej predložiti osnutek statuta in programa *Stranke OPS* pristojnemu ministrstvu in zahtevati od njega predhodno uradno mnenje. Vendar glede na veljavne zakonske določbe v tej zvezi ne bi smelo biti nobenih zadržkov.

Težave lahko nastopijo edino glede predlagane kratice »OPS« oz. zakonskih določil v tej zvezi v 16. členu tega zakona, in sicer: »Stranka, ki meni, da se ime, skrajšano ime, kratica imena in znak druge stranke ne razlikuje bistveno in nedvoumno od njene, že prej registriranega imena, skrajšanega imena, kratice imena in znaka ter spravlja oziroma bi utegnili spraviti državljane oziroma državljanke v zmoto, ima pravico s tožbo izpodbijati odločbo o vpisu druge stranke v register ter zahtevati izbris stranke iz registra.« Nadalje je še določeno, da je treba tako tožbo vložiti v roku »... 30 dni od objave izreka odločbe o vpisu stranke v register v Uradnem listu Republike Slovenije.«

Slednje omenjamo zato, ker doslej nismo mogli pridobiti natančnega seznama vseh registriranih političnih strank in vseh registriranih izpeljank njihovih imen in kratic. Prav tako nam ni bil dovoljen niti vpogled v ta register, da bi se sami prepričali, če katera od strank kratice »OPS« ni morda rezervirala za sebe. Tako lahko le po svojem spominu zatrdimo, da nekaj takega sploh ni mogoče in zato tudi glede tega pri registraciji *Stranke OPS* ne bi smelo priti do težav.

15. Programske opredelitve

Nekatere strokovne zahteve

Namen programskih opredelitev. Vsaka organizacijska tvorba ima za svoje delovanje postavljene neke cilje, ki so v časovnem pogledu postavljeni bodisi dolgoročno, to je za obdobje več let skupaj, ali pa le kratkoročno, to je za obdobje največ enega leta. Ko govorimo o programu dejavnosti, imamo torej v mislih dokument, s katerim si taka organizacija določi okvire bodočega delovanja za neko krajše časovno razdobje. V njem morajo biti na podlagi dolgoročnih ciljev določene podrobnejše opredelitve oz. posamezne *programske naloge*, ki bodo omogočile doseganje teh ciljev v nekem krajšem obdobju, poleg njih pa tudi možni načini oz. *politika* njihovega uresničevanja.

V našem primeru je dolgoročni cilj delovanja *Stranke OPS* vgrajen v njen temeljni akt oz. statut in ga najdemo zapisanega kot njen moto, določena pa so tudi področja njene poglobitve dejavnosti. Na tej podlagi se za krajše obdobje oz. za posamezno leto pripravi in sprejme *program dejavnosti*, kjer se v vsebinskem pogledu opredelijo okvirne smernice za njeno delovanje in ustrezne programske naloge ter politika za njihovo uresničevanje.

Upoštevanje temeljnih načel planiranja. Kot lahko vidimo, se program dejavnosti neke organizacije nanaša na njeno prihodnjo dejavnost oz. predstavlja vsebinske opredelitve za njeno bodoče delovanje. Gre torej za predvidevanje prihodnosti oz. planiranje njene dejavnosti v prihodnjem obdobju, kar, seveda, pomeni, da je program dejavnosti neke organizacije treba razumeti kot *plan* njenega delovanja. Če pa pripravljamo plan delovanja neke organizacije to, seveda, pomeni vključevanje v proces planiranja, zaradi česar velja upoštevati tudi nekatere zahteve, ki jih (ekonomska) stroka terja za tako dejavnost.

Na tem mestu tovrstnih strokovnih zahtevah, seveda, ni mogoče niti naštetih, še manj pa o tem tudi razpravljati. Zato naj omenimo le to, da je proces planiranja v strokovnem smislu opredeljen kot predvidevanje, v okviru katerega se iščejo, določajo in izbirajo cilji prihodnjega delovanja neke organizacije, sprejeti plani pa so nato eno najpomembnejših sredstev za njeno upravljanje. Take plane je moč v končni posledici enačiti s posameznimi *programskimi nalogami*, ki naj se izvedejo in uresničijo v nekem časovnem razdobju, medtem ko je treba že omenjeno *politiko* razumeti kot opredelitev možnih oblik, načinov in sredstev delovanja pri uresničevanju takih programskih nalog.

Naša dognanja in izkušnje kažejo, da so gospodarstveniki pri nas na vseh področjih odločno premalo uspešni in učinkoviti predvsem zato, ker v mnogih pogledih največkrat ne upoštevajo niti teh temeljnih strokovnih zahtev. To žalostno dejstvo gre, seveda, izključno na račun bližnje (realsocialistične) preteklosti, kjer je bila vsa gospodarska dejavnost pod strogim partijskim nadzorom. Tako so več desetletij na naših fakultetah ekonomijo poučevali predvsem (partijsko preverjeni) politekonomisti, ki so lahko zaprisedli na Marxa in Kardelja. Danes so na to dejstvo mnogi (zlasti vsi prizadeti) že »pozabili«, medtem ko so posledice tega nespametnega početja, seveda, vidne še

sedaj in bodo zagotovo opazne tudi še dalj časa. Zato naši gospodarstveniki večinoma ne poznajo niti temeljnega bistva procesa planiranja in očitno sploh ne vedo, da je planiranje izredno zahteven strokoven proces. Pri nas se na področju planiranja pod bremenom te neslavne in škodljive (socialistično-samoupravne) preteklosti namreč še vedno samo prestopajo na mestu, medtem ko izdelavo in sprejemanje planov v večini primerov jemljejo zgolj kot rutinski postopek (kot so jih naučili v okviru samoupravljanja). To neprijetno in hkrati tudi grozljivo spoznanje pa velja tako za posamezna podjetja, kot tudi za vse državne organe. Zato se potem sploh ne gre čuditi, da so temu primerni tudi rezultati njihovega dela, ki so največkrat samo odraz premalo domišljenih planov.

Preseganje prakse političnih strank. Pripravljanje programa dejavnosti neke organizacije in, seveda, tudi politične stranke je potemtakem zelo strokovno delo in bi zato veljalo pri pripravi tega dokumenta tako tudi ravnati. Vendar lahko za večino strank pri nas rečemo, da tovrstnih zahtev očitno sploh ne poznajo, ali pa jih morda nočejo upoštevati. Tako iz njihovih programov, ki smo jih lahko videli, na zelo prepoznaven način odseva njihovo preteklo obnašanje in ravnanje. V programih političnih strank namreč večinoma prevladuje povsem nepotrebno čvekanje o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti, medtem ko v tej časovni in vsebinski zmedilni silno redko lahko zasledimo tudi katero konkretno in dovolj natančno programsko opredelitev. Programi dejavnosti sedanjih političnih strank, če jim v mnogih primerih sploh lahko tako rečemo, so namreč veliko bolj podobni referatom za politične kongrese iz realsocialistične preteklosti, v katerih je moralo biti že po pravilu in ustaljenih običajih veliko megle in nedorečenosti, da so se kasneje tudi politični veljaki takratne dobe lahko obnašali temu primerno.

Navedeno omenjamo zato, ker hočemo tudi pri pripravi programa dejavnosti *Stranke OPS* preseči pristop, ki nas preveč spominja na to nedavno preteklost. Zato smo ta dokument pripravili in ga prikazali povsem drugače, kot narekujejo zgledi iz prakse sedanjih političnih strank. Vanj smo tako vnesli samo kratke, jasne in nedvoumne programske opredelitve za delovanje *Stranke OPS* oz. za ta namen potrebne delovne naloge in politiko za njihovo uresničevanje. Slednje smo v vsebinskem smislu poskušali zapisati čim bolj posplošno, vendar hkrati tudi dovolj podrobno, da bo mogoče programske naloge brez kasnejših dodatnih opredelitev tudi uresničiti.

Upoštevati pa velja tudi določilo v osnutku statuta *Stranke OPS*, da ima njen izvršni odbor polnomočje glede tolmačenja in nadaljnega podrobnejšega opredeljevanja sprejetih programskih nalog. Zato so programske naloge lahko samo okvirno navedene, medtem ko ni nobenega zadržka, da jih ne bi ob sprejemanju tudi podrobneje pojasnili (lahko tudi pisno), česar pa, seveda, ni treba potem vključevati tudi v program.

Osnutek programa dejavnosti

Predstavitev programskih opredelitev. Najprej kaže opozoriti na določilo v osnutku statuta *Stranke OPS* o programskem povezovanju z *Gibanjem OPS*, kar je treba razumeti tako, da bodo v njegovem okviru sprejeti programi služili kot strokovna podlaga za delovanje *Stranke OPS*. Zato je pri vseh spodaj navedenih programskih opredelitvah treba upoštevati, da bodo pripravljene s pomočjo strokovnega sodelovanja *Gibanja OPS* in tudi na podlagi vseh potrebnih podatkov, ki bodo pridobljeni v njegovem

okviru. S tem dejstvom je pač treba računati in ga zato v nadaljevanju tudi ne bomo več navajali, medtem ko ga na tem mestu omenjamo zaradi morebitnega pomisleka, da o tako pomembnih stvareh pišemo kar na pamet.

Na podlagi zgoraj omenjenih strokovnih zahtev in ob neupoštevanju zgledov v drugih političnih strankah smo za potrebe *Stranke OPS* na samem začetku njenega delovanja pripravili programski dokument, ki naj bi ga obravnavali in sprejeli že na njenem ustanovnem zboru. V tej nameri smo to gradivo zato predstavili v celoti in ob tem programske naloge v okviru posameznega področja tudi nakratko pojasnili. Vendar je treba upoštevati, da je pretežni del teh nalog zasnovan na podlagi osnutka programa dejavnosti *Gibanja OPS*, kjer so ustrezno pojasnjene tudi posamezne naloge. Zato si v primeru morebitne nerazumljivosti pač velja ogledati še pojasnila v dvojnici pričujoče knjige. Vsebina tako pripravljenega programskega dokumenta za potrebe *Stranke OPS* pa je naslednja:

OSNUTEK

13. 1. 1998

Na podlagi 18. člena osnutka statuta *Stranke OPS*, v nadaljevanju Statuta, je bil na ustanovnem zboru *Stranke OPS*, v nadaljevanju Stranke, dne _____ sprejet

PROGRAM DEJAVNOSTI

IN NALOGE TER POLITIKA ZA NJEGOVO IZVAJANJE

I.

V okviru področij dejavnosti, ki so določene v 8. členu Statuta, so opredeljene okvirne smernice dejavnosti na posameznem področju in sprejete naslednje programske naloge:

⇒ **Čistejšje okolje.** Naše okolje je čedalje bolj onesnaženo, kar terja bistveno večjo skrb posameznikov in pristojnih institucij, da ga skušamo ohraniti tudi za naše zanamce, od katerih smo si ga le izposodili. Stranka s svojim delovanjem spodbuja ustrezno ravnanje z okoljem in predlaga potrebne ukrepe pristojnim državnim organom.

1. Predlaganje ukrepov za ustrezne spremembe in dopolnitve veljavne zakonodaje glede učinkovitejšega varovanja gozdov in zelenih površin, s katerimi bodo vse večje gozdne in zelene površine prešle v javno dobro oz. lastnino, hkrati pa bo, zlasti z vidika ohranjanja okolja, vzpostavljeno v strokovnem pogledu ustrezno in smotno ter učinkovito gospodarjenje z njimi, od česar bodo imeli korist tudi dejanski lastniki.
2. Predlaganje ukrepov za sprejem programa široko zasnovanega narodnega varčevanja z električno energijo v okviru vseh gospodarskih in drugih dejavnosti ter gospodinjstev, kar bo v končni posledici omogočilo predčasno oz. čim hitrejšo zaprtje Jedrske elektrarne Krško.
3. Predlaganje ukrepov pristojnim organom glede vseh pomembnejših primerov novega onesnaževanja v okolju, zlasti glede odlaganja vseh

vrst odpadkov in nevarnih snovi izven okvira za to določenih in ustrezno nadzorovanih odlagališč.

4. Priprava predloga zakona, s katerim bodo dokončno in v vseh pogledih odpravljene škodljive posledice socialističnega samoupravljanja v preteklih desetletjih, ki ga je zaradi različnih pogledov in pripravljenosti za ureditev teh vprašanj naše preteklosti ter zaradi še vedno zelo močnih lobijev nekdanjih oblastnikov v večini državnih organov potrebno sprejeti z referendumom. ...

Širše razumevanje čistega okolja. Glede morebitne pripombe, da zadnja programska naloga nikakor ne sodi v to področje, lahko rečemo le to, da je okolje treba razumeti kot naš življenjski in delovni prostor. Ob tako širokem pojmovanju našega okolja pa potem vanj, seveda, ne sodi samo zrak, ki ga vdihavamo, in zemlja, ki nam zagotavlja hrano. Vanj tako sodi tudi politični, ali če hočete naš duhovni prostor, na katerega se nanaša četrta programska naloga. Ker pa je to vprašanje zelo pomembno, smo mu namenili kar celo poglavje, ki smo ga poimenovali »Prenova slovenske družbe«. Zato naj na tem mestu poudarimo le še avtorjevo prepričanje, da bi kazalo to programska naloga zaradi pomembnosti zapisati celo kot prvo, medtem ko bo njena (ne)uresničitev zagotovo imela usodne posledice v naši bližnji in daljni prihodnosti.

V zvezi z drugimi programskimi nalogami za to področje pa je treba najprej reči, da bi poleg njih lahko že sedaj opredelili še katero. Na tem področju je namreč stanje v glavnem nespremenjeno in zelo pereče, čeprav so v zadnjih desetih letih »delovale« (bolj na papirju in v času volitev kot v resnici) številne tovrstne združbe, pred tem pa je bilo v vsemogočni socialistični državi bogokletno razmišljati o takih stvareh. Za tako imenovano »ekologijo« še vedno skrbijo samo državni uradniki, vendar bolj z lepimi in velikimi besedami kot dejansko, medtem ko naše okolje postaja čedalje večje smetišče. Tako je tudi v tem pogledu (kot glede varčevanja z električno energijo) potreben program široko zasnovanega narodnega ravnanja z odpadki, kar bo ob ustreznem sortiranju in predelavi (reciklaži) odpadkov v končni posledici omogočilo bistveno zmanjšanje obsega in števila organiziranih odlagališč (teh grozljivih posledic naše civilizacije) in preprečilo nastajanje divjih. Mnogi se sploh ne zavedajo, denimo, da na tla odvrženi cigaretni ostanek lahko zastupi okoli 40 litrov vode, ki za pitje potem sploh ni več primerna. Zagotovo pa bodo to doželi že čez nekaj let, ko bo ob nadaljevanju takega barbarskega ravnanja z okoljem pitna voda le še na obeh zemeljskih polih in v steklenicah, zaradi česar bo verjetno tudi precej dražja od alkohola.

Glede prvih treh nalog pa je mogoče trditi, da bomo v dolgoročnejšem pogledu z njihovim uresničevanjem dejansko lahko veliko storili za naše neposredno okolje. Čeprav se bodo komu zdela ta razmišljanja v času pospešenih razprav o vračanju gozdov Cerkvi morda bogokletna, je to vendarle edini smotrni način za dolgoročno ohranitev tega naravnega bogastva. K takim rešitvam se namreč vedno bolj nagibajo v vseh razvitejših in osveščenih državah, kjer je že sedaj v javni lasti neprimerno večji odstotek gozdov kot pri nas. Samo v zadnjih nekaj letih pa lahko opazimo katastrofalne posledice v okolju, ko je mnogo gozdov prešlo iz državne nazaj v privatno lastnino, vendar z njimi danes nihče več ne gospodari in zato klavrno propadajo in umirajo. Tu velja pripomniti, da javna lastnina, seveda, ne pomeni isto kot državna, medtem ko bi podrob-

nejše pojasnjevanje in utemeljevanje tega predloga terjalo preveč prostora. Lahko rečemo le še to, da take ukrepe narekujejo izkušnje osveščenih in strokovno usposobljenih ljudi, ki lahko vidijo v našo prihodnost precej dlje od politikov, ki jih itak najbolj skrbi čas trajanja njihovega mandata. Slednje velja tudi za drugo programska naloga, kjer pa pristojni pred kritično javnostjo še vedno prikrivajo nekatere podatke iz časov izgradnje tega nespametnega objekta. Danes namreč v javnosti nihče ne omenja dejstva, da je bila odločitev za njegovo gradnjo sprejeta v najvišjih in zelo ozkih partijskih krogih, in da so *zavestno prezrli* opozorila strokovnjakov o pomembni potresni prelomnici prav na tej lokaciji. Vendar, zlasti naši avstrijski sosede, seveda, poznajo tudi take (umazane) podrobnosti, zaradi česar se dobro zavedajo nevarnosti te tempirane jedrske bombe. Od tod namreč izvirajo tudi vsi njihovi pritiski za takojšnje zaprtje te elektrarne, ki se bodo zagotovo še razširili in stopnjevali. ...

⇒ *Osveščeno gospodarjenje.* Pri izvajanju različnih gospodarskih dejavnosti prihaja razen onesnaževanja okolja tudi do primerov, ko v iskanju čim večjega dobička prihajajo na tržišče tudi izdelki, ki so škodljivi za potrošnika. Stranka opozarja pristojne državne organe na take primere in predlaga potrebne ukrepe.

5. Predlaganje ukrepov pristojnim organom v primerih, ko v okviru določene gospodarske dejavnosti oz. posamezne gospodarske družbe, podjetja ali samostojnega podjetnika prihajajo na trg izdelki ali storitve, ki imajo v končni posledici škodljiv vpliv na potrošnike.
6. Predlaganje ukrepov za ustrezne spremembe in dopolnitve veljavne zakonodaje z vsemi potrebnimi utemeljitvami, s katerimi bodo pri pridelovanju sadja in zelenjave vsa zdravju škodljiva kemična sredstva zamenjana z neškodljivimi naravnimi sredstvi, medtem ko bo dovoljen samo uvoz v biološkem pogledu povsem neoporečnega in zdravju neškodljivega sadja in zelenjave, za kar bo vzpostavljena tudi ustrezna kontrola pristojnih državnih organov in institucij.
7. Predlaganje ustreznih ukrepov pristojnim organom v primerih, ko se pri pridelovanju sadja in zelenjave v okviru posameznih gospodarskih družb, podjetij ali samostojnih pridelovalcev uporabljajo zdravju škodljiva kemična sredstva. ...

Pridobitev ustreznih podatkov. Predvsem kaže poudariti, da je za podrobnejšo opredelitev navedenih programskih nalog treba pridobiti ustrezne podatke, vendar na legalen način. Naš trud pri iskanju potrebnih tovrstnih podatkov in informacij je namreč doslej velikokrat spodletel, ker nismo mogli ustrezno odgovoriti na njihovo običajno vprašanje: »Zakaj vas pa to zanima?« Razen tega so takemu vprašanju kasneje nemalokrat sledile tudi anonimne grožnje po telefonu. Tako smo ob raziskavi enega takih primerov glede oporečnega tako imenovanega »pšeničnega mesa« (izdelovali so ga iz odpadkov kemične industrije pri proizvodnji škrobastih lepil), naleteli na zelo buren odziv prizadetega podjetnika (njegovo grožnjo s tožbo). Vendar so take in podobne reakcije lahko povsem razumljive, saj gre pri vsem tem vendarle za velike količine (brez truda) pridobljenega denarja. Mnogi podatki in nekateri indici pa kažejo, da je takšnih

primerov še veliko. Vsekakor pa bo mogoče nekatere konkretne naloge na tem področju opredeliti šele potem, ko bodo potrebni podatki in informacije pridobljeni na legalen način, kar, seveda, velja tudi za vsa druga področja.

Ustrezni podatki so tako potrebni tudi v zvezi s programsko nalogo glede pridelovanja in uvažanja neoporečnega sadja in zelenjave, kjer kaže raziskati in odpraviti pravo cenovno podivjanost tega blaga v zadnjih nekaj letih. Kot kaže mnogih sploh ne moti, če morajo za to blago, zlasti v zimskih mesecih, plačevati skoraj vsak teden drugačne cene, ki se razlikujejo od prejšnjih tudi za več deset odstotkov. Vendar pri tem cenovnem nihanju ne igra ekonomska logika prav nobene vloge, temveč ima na tem tržišču že nekaj let vse niti v rokah tako imenovana »zelena mafija« (bojda, se loči tudi po narodnosti in ji je treba reči albanska, srbska, črnogorska, itn.), ki so jo kratkovidni politiki, kot vse kaže, že pred leti (z nespametnim podeljevanjem državljanstva *zavestno*) »uvozili« hkrati s tem blagom. V teh visokih cenah je največkrat vračunano tudi to, da bo večina blaga zaradi visokih cen čez čas itak končala na smetišču. Zato ne smejo presenečati in zavajati nizke cene ob čedalje pogostejših tako imenovanih »akcijskih prodajah«, pri katerih je treba za preveč zrelo sadje in napol uvelo zelenjavo (včasih tudi že napol gnilo) še vedno plačati veliko več, kot v sosednjih zahodnih državah. Ob tem se mnogi sploh ne zavedajo, da zaradi visokih cen pri nas lahko tovrstno blago pripeljejo iz vseh delov sveta, in da njihovega izvora (in načina pridelave) nihče ne nadzira. Zaradi smešno nizkih cen namreč lahko, na primer, »černobilsko zelenjavo«, ki je, menda, tudi nenavadno velika, vozijo kar preko nekaj držav (morda tudi samo po papirju) in jo tudi večkrat prepakirajo, dokler ne pride na naše tržnice, kot neoporečna »španska«. V Ljubljani je eden od kandidatov za nadomestnega župana, ki potem ni prišel niti v drugi krog, denimo, obljubljal izgradnjo velike tržnice, ki naj bi med drugim odpravila tudi sedanje prekupčevanje. Vendar v slabem letu dni, kolikor bi ga imel ta kandidat na razpolago za ta mandat, gotovo ne bi mogel v tej zvezi narediti ničesar. Morda samo to, kar so verjetno storili njegovi predhodniki, ki so tako stanje vsaj v Ljubljani pravzaprav pomagali vzpostaviti (slišati je moč, da so »rumene kuverte«, ki slišijo tudi na ime *korupcija*, pri teh poslih neverjetno zajetne). Bržkone bo »red« na tem področju lahko naredil samo nekdo, ki se ne bo lotil urejanja teh vprašanj iz koristoljublja, temveč zgolj zato, da bomo tudi na naših tržnicah kupovali neoporečno sadje in zelenjavo po normalnih cenah.

V tej smeri je zasnovana tudi zadnja programska naloga na tem področju, s katero bo mogoče (ob vzpostavitvi organiziranega zbiranja tovrstnih podatkov in informacij v okviru *Gibanja OPS*) ustrezno ukrepati proti brezvestnim domačim pridelovalcem sadja in zelenjavo v primerih, ko bodo uporabljali nedovoljena fitofarmaceutvska sredstva in gnojila. Zavedati se je namreč treba neizogibnega dejstva, da bo to blago že v bližnji prihodnosti postalo naša najbolj pomembna hrana. ...

⇒ *Zdrava prehrana. V vedno hujši dirki za kopičenjem materialnih dobrin, kar naposled pripelje do stresov in različnih obolenj, postaja skrb za ustrezno in zdravo prehrano čedalje bolj pomembna. Vendar nekateri vidijo v tem tudi svojo priložnost za hiter zaslužek in možnost za manipuliranje z lahkovernimi potrošniki. Stranka opozarja pristojne državne organe na take primere in predlaga ustrezne ukrepe.*

8. Predlaganje ukrepov za ustrezne spremembe in dopolnitve veljavne zakonodaje z vsemi potrebnimi utemeljitvami, s katerimi bodo pridobitno dejavnost na celotnem področju zdravega prehranjevanja lahko opravljali samo posamezniki z dokazano in preverjeno strokovno usposobljenostjo, za kar bo vzpostavljena tudi ustrezna kontrola pristojnih državnih organov.
9. Predlaganje ukrepov pristojnim organom v primerih, ko prihaja ob propagiranju in uvajanju bolj zdravega oz. vegetarijanskega načina prehranjevanja tudi do določenih zlorab in manipuliranja z lahkovernimi potrošniki bodisi s strani podjetij ali posameznikov. ...

Prevlada ljubiteljstva in neznanja. Tu kaže poudariti, da so opredelitev teh programskih nalog omogočile nekatere neposredne izkušnje, ki so nenazadnje tudi prese- netljive. V mislih imamo izbiro ustreznega prehrabnega blaga (artiklov) v tovrstnih trgovinah, čemur pripisujemo izjemen pomen že v bližnji prihodnosti. Mogoče je namreč predvidevati, da se bo tudi pri nas končala zlata doba velikanskih samopostrežnih trgovin oz. tako imenovanih »superdiskontov«. Zamenjale jih bodo majhne in priročne trgovinice, ki jih bomo lahko našli za vsakim vogalom, v njih pa bodo prodajali zgolj prehrabeno blago in ne tudi strupov (denimo, alkohola, ipd.) Take prodajalne se sicer pojavljajo že sedaj, vendar so glede prodanih količin (in tudi cen) bolj podobne lekar- nam, kot trgovinam. Ker tovrstne razmere dobro poznamo lahko trdimo, da je večina takih trgovin nastala bolj zaradi ljubiteljskih nagnjenj njihovih lastnikov k tovrstni de- javnosti, zaradi premajhnega poznavanja te stroke pa v poslovnem pogledu največkrat samo životarijo. Večkrat smo priče skoraj neverjetnemu neznanju v takih trgovinah, saj se dostikrat lahko takoj vidi, da večine blaga v njih sploh ne poznajo. Mnoge take trgo- vine so podobne pravim balkanskim »svaštarnicam«, saj razen prehrabnega blaga v nekaterih ponujajo tudi domača in industrijska zdravila, kozmetična sredstva, različno literaturo (npr. glede zdrave prehrane, alternativnega zdravljenja, ipd.), nemalokrat pa imajo po stenah izobešeno reklamo za razna predavanja, seminarje in delavnice. V mnogih takih trgovinah je moč takoj opaziti, da jo vodijo popolni amaterji v teh poslih, in da sploh nimajo ustrezne strokovne izobrazbe. Zato je v okviru delovanja *Gibanja OPS* tudi opredeljena posebna programska naloga, s pomočjo katere bi lahko mnogim od njih pomagali pridobiti potrebno »orodje« za ustrezno izbiro in ponudbo blaga ter oblikovanje primernih cen, s čimer bodo ob pokrivanju obratovalnih stroškov lahko dosegli tudi ustrezen dohodek. Tako jim ne bo več treba iskati svojih priložnosti še na drugih področjih, za katera večinoma sploh niso usposobljeni. (denimo, za organiziranje tovrstnih predavanj in delavnic). V veliko primerih bo moč s tem odpraviti sedanje počasno odmiranje (agonijo) takih in podobnih trgovin. Seveda, nekaj takega ne bo mogoče storiti brez ustreznega sodelovanja njihovih lastnikov.

V vsakem primeru pa velja za opravljanje tako pomembne dejavnosti zahtevati us- trezno strokovno izobrazbo, kar je, seveda, treba urediti z ustrezno zakonodajo. Glede naslednje programske naloge pa je mogoče na tem mestu reči le to, da pri propagiranju zdrave prehrane s pomočjo tovrstnih predavanj in delavnic mnogi iščejo zlasti prilož- nost za hiter zaslužek, medtem ko je njihova usposobljenost za tako zahtevno delo vpra-

šljiva že na prvi pogled. Velikokrat se izkaže, da se s tako dejavnostjo ukvarjajo popolni nestrokovnjaki (diletanti), kar jim je, seveda, treba z ustreznimi ukrepi tudi preprečiti. ...

⇒ *Alternativno zdravljenje.* Poleg skrbi za zdravo prehrano in s tem za zdravo življenje je pomembno tudi prizadevanje, da skuša posameznik s pomočjo različnih preventivnih metod sam skrbeti za svoje zdravje. Tako povečana skrb za zdravje je vzpodbudila hiter razvoj najrazličnejših načinov in pristopov alternativnega zdravljenja, kjer pa vidijo svojo priložnost tudi nestrokovnjaki in celo mazači (šarlatani). Stranka opozarja pristojne državne organe na take primere in predlaga ukrepe za preprečitev takega škodljivega delovanja.

10. Predlaganje ukrepov za ustrezne spremembe in dopolnitve veljavne zakonodaje z vsemi potrebnimi utemeljitvami, s katerimi bodo pridobitno dejavnost na celotnem področju alternativnega zdravljenja lahko opravljali samo posamezniki z dokazano in preverjeno strokovno usposobljenostjo, za kar bo vzpostavljena tudi ustrezna kontrola pristojnih državnih organov. ...

Največ si lahko pomaga vsak sam. Tudi to področje bo že v bližnji prihodnosti postajalo vedno bolj pomembno, saj za svoje zdravje lahko največ storimo predvsem sami. Nedvomno smo ljudje tudi odgovorni za svoje splošno zdravstveno stanje in počutje, zaradi česar je zmotno, če nekdo takšno skrb prepušča izključno zdravnikom. Navsezadnje je moč reči, da zdravje pri večini zdravnikov ni nič boljše, kot pri drugih ljudeh. Glede na nekatere statistične podatke je zaradi velikih obremenitev v tem poklicu celo še veliko slabše. Čeprav se mnogi zdravniki danes že zelo trudijo s svojimi bolniki, vsega potrebnega vendarle ne morejo postoriti in zato še vedno predvsem zdravijo bolezni (torej delujejo kurativno), namesto da bi jih preprečevali (delovali preventivno) še preden se sploh razvijejo. V stari Kitajski so, na primer, zdravnike zaposlovali predvsem zaradi preprečevanja bolezni in so jih plačali samo takrat, ko so bili ljudje zdravi, torej ko so svoje delo dobro opravili. Zato so jim celo zadržali plačilo toliko časa, dokler njihovi bolniki niso ozdraveli. Prepričani smo, da se bodo ti stari časi spet povrnili. Danes so zdravniki lahko upravičeno ponosni na visoko stopnjo razvitosti medicinske tehnologije, še vedno pa niso razvili učinkovitega preventivnega sistema zdravstvenega varstva. Zato bi bilo zelo nespametno, če bi v tem pogledu čakali nanje prekrižanih rok in ne bi že sami storili nekaterih korakov.

Vendar so tudi na tem področju za opredelitev še nekaterih programskih nalog, ki jih sicer že imamo v mislih, najprej potrebni ustrezni podatki in informacije. Z njimi bo med drugim mogoče bodisi potrditi ali pa zavreči tudi mnoga sumljiva znamenja (indice), da tudi na tem področju deluje veliko nestrokovnjakov (šarlatanov), ki prihajajo celo iz sosednje Hrvaške. Nenazadnje je moč veliko tega videti tudi na nekaterih lokalnih televizijah, kjer že po nekaj minutah njihovega nastopanja tudi laik lahko ugotovi, da gre za prave šušmarje (diletante). Zato smo globoko prepričani, da je treba ustrezno in nemudoma urediti to področje, čemur je namenjena navedena naloga. Gotovo je povsem nesmiselno ali celo zmotno pričakovati, da bodo nekaj takega storili pristojni državni organi na tem področju, ki so zaradi svoje splošne neučinkovitosti pravzaprav poglaviti krivec za razraščanje takih razmer. ...

⇒ *Duhovnost in okultnost.* Povsod po svetu se pospešeno in nezadržno širijo nova duhovna spoznanja, ki spreminjajo tradicionalne poglede na bistvo človekovega bivanja na tem planetu. Poglavitno sporočilo teh spoznanj je v tem, da smo tu in zdaj zaradi svojega duhovnega razvoja in ne zaradi ustvarjanja in kopičenja materialnih dobrin. Vendar se tudi na tem področju najdejo posamezniki in njihove združbe, ki skušajo povečano zanimanje javnosti za duhovnost izrabiti izključno v svojo korist. Stranka opozarja pristojne državne organe na take primere in predlaga potrebne ukrepe za preprečitev zavajanja in manipuliranja z lahkovernimi ljudmi.

11. Predlaganje ukrepov za ustrezne spremembe in dopolnitve veljavne zakonodaje z vsemi potrebnimi utemeljitvami, s katerimi bodo pridobitno dejavnost na področju duhovnosti, zlasti pa storitve v okviru napovedovanja prihodnosti (na primer, jasnovidnosti, astrologije, numerologije, ipd.), lahko opravljali samo posamezniki z dokazano in preverjeno strokovno usposobljenostjo, za kar bo vzpostavljena tudi ustrezna kontrola pristojnih državnih organov.
12. Predlaganje ukrepov pristojnim organom in institucijam pri organiziranju in izvajanju iger na srečo za nekatere spremembe, s katerimi bodo preprečene morebitne zlorabe, s čimer bo lahko celo povečana korist tovrstne dejavnosti pri financiranju dejavnosti posebnega družbenega pomena.
13. Predlaganje ukrepov za ustrezne spremembe veljavne zakonodaje z vsemi potrebnimi utemeljitvami, s katerimi bo določena povsem nova vloga nacionalnega radio-televizijskega medija in bo odpravljeno sedanje neenakopravno stanje pri pobiranju naročnine za njihov čedalje bolj komercialni program. ...

Donosno vedeževanje. V zvezi s prvo programsko nalogo na tem področju je mogoče glede na že povedano reči, da lahko govori že same za sebe in zato pojasnjevanja niti ne potrebuje. Kljub temu velja o njej vendarle povedati nekaj več, saj se tovrstne storitve vedno bolj razraščajo.

Verjetno ni nikogar, ki mu ne bi padli v oči oglasi v časnikih in revijah z velikimi nakladami, v katerih ponujajo svoje storitve domiselni ljudje, ki imajo po svoji oceni nekakšno »naravno danost« za ugibanje prihodnosti oz. za »vedeževanje«, kot sami imenujejo to svojo nadarjenost. Tovrstni oglasi so čedalje večji, sestavljeni in oblikovani so vedno bolj domiselno, pojavljajo pa se celo taki, s katerimi iščejo celo nove »vedeževalce«. Očitno gre pri vsem tem za zelo velik in donosen posel, kar potrjujejo že sama cena in številnost teh oglasov. Vse to se odvija v okviru telefonskih komercialnih linij 090 ..., pri katerih gre, seveda, samo za to, da nekoga obdržijo čim dlje ob odprti telefonski liniji. To pa navsezadnje niti ni tako težko, saj se vsak tak pogovor mora pričeti s previdnim »otipavanjem«, pri katerem pa klicatelj hočeš-nočeš mora sodelovati, v kolikor želi nato sploh kaj izvedeti. Ob tem pa čas hitro teče, telefonski impulzi pa se, seveda, nabirajo na veliko veselje enega in šele na mnogo kasnejšo žalost drugega sogovornika. Iz tovrstnih oglasov je moč videti, da z njimi izkoriščajo lahkoverne prepuste ljudi in njihove življenjske stiske in tegobe, saj jim obetajo podatke za izboljšanje

finančnih razmer, pridobitev boljše zaposlitve, izbiro ustreznega partnerja, in podobno. S temi navedbami pa nikakor ne želimo v celoti razvrednotiti dejavnosti tako imenovanih »vedeževalcev«. Prej nasprotno, saj dobro vemo, da ima veliko ljudi sposobnost za videnje prihodnosti, mnogi se takih svojih sposobnosti niti ne zavedajo. *Vendar pravi jasnovideci vedno povedo vse, kar jim je dano videti in ne samo tisto, kar bi nekdo najraje slišal.* Navsezadnje tudi ne smejo zamolčati ničesar, če nočejo izgubiti take - povsem naravno pridobljene - sposobnosti. Zato se pravi *vidci* s tako dejavnostjo največkrat tudi nočejo ukvarjati, še manj pa se z njo celo okoriščati ali varati ljudi. Po drugi strani pa dandanašnji »vedeževalci« lahko rastejo kot gobe po dežju samo zato, ker v glavnem govorijo samo tisto, kar ljudje najraje slišijo. Eden izmed dokazov za to trditev so občasni nastopi »vedeževalca« iz kart na eni od komercialnih televizij, v katerih s svojim osladnim in leporečnim besedičenjem vselej napove ljudem samo tako prihodnost, v kateri se jim bosta »cedila med in mleko«. Če bi jim namreč povedal še kaj drugega, denimo, tudi kaj neprijetnega ali hudega, kar jih potem itak tudi doleti, ga, seveda, ne bi nikoli poklicali na njegovo komercialno telefonsko linijo, za katero si s temi oddajami in »brezplačnimi« nasveti dela reklamo. Pred časom je celo sam javno priznal, da je navaden slepar, ko je v svojih televizijskih reklamah razglašal, da pri vedeževanju s kartami uporablja »metodo, ki je poznana samo njemu«. Z drugimi besedami povedano to pomeni, da si je metodo kar sam izmislil. Ker so ga verjetno opozorili na to njegovo neumnost, tega sedaj ne omenja več. To je to.

Opozorimo naj še na zadnjega takih primerov v časniku z visoko naklado, kjer domiselna podjetnica v skoraj celostranskem oglasu lahkovernim ljudem kaže tisoče tolarjev v svojih rokah in jim zagotavlja, da bodo z njeno pomočjo zadeli na lotu »... 7 milijonov v treh mesecih«. Za tako pomoč zahteva samo natančne rojstne podatke, na podlagi katerih bo brezplačno »... sporočila: 1. vaše zlato astralno število, 2. pomembno študijo (4 strani) o vaši astralni temi, 3. natančna ugodna obdobja (igra - ljubezen - naklonjenost), 4. rešitev, ki jo predlaga za osebne težave.« Pri tem še obljublja: »Od vas nikoli ne bom zahtevala plačila za moja razkritja.« Vendar v svojem odgovoru, ki verjetno zaradi obilice prijav za te njene dobrotniške storitve sledi šele čez čas, na to obljubo kratko malo pozabi, saj za svoje nadaljnje usluge zahteva »... za osem zlatih tabel ... 2990,00 SIT + stroške pakiranja«. Prej citirano brezplačno »sporočilo« pa vsebuje 7 fotokopiranih listov zelo na redko (deloma s pisalnim strojem in tudi kar na roko) izpisane besedila, ki nima praktično prav nobene vrednosti. Njeno »zlato astralno število« je verjetno kar dan rojstva po kitajskem koledarju, ki, seveda, nima nobenega pomena, čeprav naj bi po njenem zagotovitvi »... ustvarjalo pozitivne vibracije, ki prihajajo iz globine vaše duše«, medtem ko je v numerološkem pogledu zagotovo celo neugodno. Poleg tega je njeno besedičenje o prihodnosti na moč podobno napovedim, ki jo za svoje zodiakalno znamenje lahko preberete tudi v Pavlihovi pratiki. Druge njene navedbe, denimo, da vam bo v naslednjih mesecih šlo »... vse kot po maslu tako na finančnem kot na čustvenem področju, vendar le pod pogojem, da boste sledili mojim navodilom .. v osmih zlatih tabelah«, pa že na prvi pogled kažejo na očitno sleparijo. Bržkone imajo podobno vrednost tudi njene nadaljnje usluge, kjer vam poleg omenjenih »zlatih tabel« lahko brezplačno pošlje »... osebni ljubezenski talisman .. za srečo in bogastvo«. Očitno pa ta domiselna podjetnica (s tujim priimkom) slovenske besede 'brezplačno' sploh ne razume, saj na koncu vendarle napiše, da lahko tak talisman dobite »... po ceni 1990

SIT, kar je za 3410 SIT manj od običajne cene 5400 SIT.« Na podlagi te njene matematike zato na tovrstni naročilnici od morebitnega kupca brez sramu zahteva še podpis izjave: »... Brezplačno bom prejel/a dva talismana za ljubezen in srečo. Sprejemam vaše 100 - odstotno jamstvo, da mi boste povrnili denar, če s talismanom ne bom zadovoljen/na.« Čeprav vse to meji že na norost, bo prejkone s tem oglasom v najslabšem možnem primeru od lahkovernih ljudi samo za »zlate tabele« (mimogrede, 8 listov papirja stane pri njej toliko, kot drugje plačate za knjigo z okrog 300 stranmi) v treh mesecih iztržila najmanj tolikšen znesek, kot ga obljublja bralcem. Za obljubljeni dobiček (7 milijonov) na lotu je namreč potrebno imeti tudi veliko sreče, ona pa za pridobitev tega zneska potrebuje samo okrog 2400 naivnih ljudi. Slednjih pa med tistimi, ki v igrah na srečo zaradi čedalje bolj krutega vsakdana vidijo celo edino možnost za svoje preživetje, ne bo težko najti. Žalostno je tudi to, da je takih ljudi očitno vedno več, saj so vrste pred kioski za vplačila iger na srečo vsak dan daljše.

Zato smo prepričani, da nekdo mora poseči na to področje in nekako urediti tudi to dejavnost. Pristojni državni organi nekaj takega gotovo ne bodo nikoli storili, saj imajo od nje tudi oni svoje koristi. Verjetno pa ne morejo niti približno ugotoviti obsega finančnega prometa na tem donosnem področju, zaradi česar v državni proračun gotovo pride precej manj denarja, kot bi lahko. Bržkone pa takšno dejavnost omogočajo tudi zato, ker je po njihovi logiki za državljanke itak bolje imeti lahkoverne ljudi oz. neumno ljudstvo, saj bi zdrava pamet državljanov utegnila celo ogroziti njihov obstoj.

Sumljive igre na srečo. Vendar, kot vse kaže, v prizadevanjih za svoj dobiček ne varajo samo nekateri posamezniki, ampak morda celo tisti, pri katerih kaj takega sploh ne bi pričakovali. Gre za čedalje pogostejše govorice, pojavljajo pa se celo pisne pritožbe, da z igrami na srečo pri našem monopolistu za te svari morda le ni vse tako, kot bo moralo biti. V mislih imamo zlasti igri »loto« in »3 x 3«, v katerih se večkrat obrača zelo veliko denarja. Ti dve igri naj bi temeljili na ustreznih *naključjih*, o katerih je več povedanega v dvojnici te knjige, vendar, kot vse kaže, temu sploh ni tako. Na sedanji stopnji tehničnega razvoja je pri tovrstnih napravah (za pihanje »srečnih« kroglic iz posode v cev), ki jih lahko vidimo tudi na televiziji, povsem možno v »srečno naključje« poseči tudi z elektroniko (vemo namreč, kako je danes to že mogoče storiti). Tako je z njeno pomočjo mogoče oblikovati povsem določeno kombinacijo (in jo tudi računalniško preveriti, da je res edina), ki jo nato »vplača« povsem določena *anonimna* oseba. O teh povsem realnih tehničnih možnostih, o katerih se njihovi »nadzorni komisiji« verjetno niti ne sanja, na tem mestu, seveda, ne bomo podrobneje razpredali, ker se bo za nekaj takega gotovo pokazala precej boljša priložnost. Zato naj dodamo samo še to, da takih domnev o morebitni goljufiji ni mogoče ovreči drugače, kot na ta način, da bi pristojni objavili seznam vseh, ki jih je v preteklih letih »obiskala« sreča in jim omogočila najvišje dobitke. Tega pa prireditelji teh iger, seveda, ne bodo hoteli storiti. Verjetno se bodo izgovorili na predpise o »varovanju osebnih podatkov«, ki pa pri nas itak precej bolj varujejo nepridiprave, kot poštene ljudi. Zaradi teh »človekovih pravic« pri nas o ozadju iger na srečo ne vemo prav ničesar, medtem ko drugje tudi o takih dogodkih vedno obveščajo javnost.

Glede druge programske naloge za to področje naj samo omenimo, da je ustrezna rešitev tega problema vendarle dokaj preprosta. Ne potrebuje namreč nobenih zapletenih naprav, kot jih danes uporabljajo, in tudi ne zahteva nobenega »občasnega uradnega

tehtanja kroglic ter njihovo barvanje in pogosto menjavanje«, kar, menda, počnejo zaradi »zagotavljanja neoporečnosti teh iger«. Prav tako ne potrebuje niti sedanje nadzorne komisije, ki, bojda, nadzira prej omenjene neumnosti glede kroglic, medtem ko delovanja teh naprav sploh ne more nadzorovati. Najboljša nadzorna komisija bi bili lahko kar igralci sami, ki bi tako žrebanje spremljali preko televizije, in sicer: »V podobno posodo, kot jo uporabljajo pri televizijski igrici *LINGO* (prozorno za gledalce, zgoraj pa zaprto z gibljivima neprozornima zavesama), naj bi pred televizijskimi kamerami spustili vanjo vse kroglice. Slednje bi morale biti pred tem lepo razvrščene na posebnem platu, da bi bile vse številke dobro vidne. Zatem naj bi jih iz te posode izmenično izvlekla, denimo, tri letna *Srečka* in kako leto starejši *Srečko*, ali obratno. Tako rešitev, ki ji potem ne bi mogel nihče očitati niti kančka nepoštenja, je, seveda, možno vpeljati pri obeh omenjenih igrah. Čeprav bi takó poenostavljeno žrebanje trajalo le nekaj minut, bi iz njega z malo domišljije lahko naredili prav tak ali celo večji »šov«, kot ga za drag denar in s pomočjo državne televizije delajo sedaj. Poglavitno pri tem pa bi bilo dejstvo, da otrok ne bi mogel nihče obdolžiti morebitne goljufigije, pa čeprav kroglic v svoji nerodnosti sploh ne bi premešala«.

Možna rešitev je potemtakem zelo preprosta in je tudi dejansko moč priti do nje *takoj*. Vendar si upamo staviti, da se organizator teh iger kljub temu zanjo ne bo navdušil. Zato bi mu kazalo pri tem malo pomagati na ta način, da bi ga igralci teh iger v nekaj takega prisilili z *bojkotom* vplačil v nekaj kolih. Tako naj bi naivnim in lahkovernim igralcem v teh igrah tudi s pomočjo tega zapisa malo odprli oči, da bodo potem tudi sami v taki potezi videli bistveno večjo priložnost za glavni dobitok. V primeru žrebanja na prej nakazan način bi ga zares ukrojilo srečno naključje, česar pa sedaj ni mogoče trditi.

Problem nacionalnega medija. Bržkone bi bile igre na srečo med ljudmi bistveno manj poznane in s tem tudi precej manj vabljive, če se ne bi tako pogosto in v tako velikem obsegu pojavljale tudi na tako imenovanem »nacionalnem« radio-televizijskem mediju (*RTV*). Čeprav gre pri teh igrah za izključno komercialno oddajo, ki z nacionalnim televizijskim programom ne bi smela imeti nič skupnega, se v tej *RTV* hiši z njimi vendarle zelo veliko ukvarjajo, zagotovo precej več, kot si te neumne igre zaslužijo. Za ta medij itak že od leta 1990 naprej ni mogoče natančno vedeti, kdo vse pri njih »pije«, saj je v tako številnem (bivšem državnem) aparatu zelo težko vzpostaviti ustrezen pregled in nadzor. Zato so izgube, v katere se pogrezajo zlasti v zadnjih letih, nekaj povsem razumljivega in pričakovanega. Medtem pa lahko zelo dobro vemo kdo vse to že od nekdaj plačuje (zelo pohlevno in ponižno, kar je prišlo v starih časih že v navado) in bo moral naposled pokriti tudi njihove sedanje izgube. To so naivni plačniki njihove tako imenovane »*RTV* naročnine«, saj mnogi sploh ne vedo, da je *plačevanje take naročnine tudi neustavno*. Naša ustava namreč jamči enakopravnost vsem državljanom in državljanom, vendar so plačniki te naročnine v neenakopravnem položaju glede na tiste, ki te naročnine sploh ne plačujejo, ker nakupa *TV* sprejemnika nikoli niso prijavi. Po nekaterih ocenah je slednjih več kot 40 % sedanjih plačnikov te naročnine, večinoma pa so to tudi premožnejši, ki so do *TV* sprejemnikov lahko prišli z nakupom v tujini in zato kot naročniki nikoli niso mogli biti evidentirani (tudi takrat ne, ko je še veljal avtomatizem tovrstne prijave ob nakupu novega sprejemnika). Vse to je pristojnim v *RTV* hiši, seveda, zelo dobro znano, pa vendar ne ukrenejo ničesar.

Zato zadnja programska naloga predstavlja pripravo predloga za ustrezne spremembe veljavne zakonodaje, s katerimi bo problem glede »*RTV* naročnine« dokončno razrešen. Razmišljanja gredo v tej smeri, da naj se priprava in oddajanje tako imenovanega »nacionalnega programa« (seveda, ob ustreznem sodelovanju drugih televizijskih hiš) financira iz denarja vseh davkoplačevalcev (torej iz državnega proračuna in ne iz žepov samo nekaterih), medtem ko bo *RTV* hiša vso drugo svojo dejavnost (kot to delajo druge televizijske hiše) pokrivala iz svojih komercialnih prihodkov. *Danes je ta hiša že tako skomercializirana, da ne morejo niti informativne oddaje več pripraviti brez reklamnih vložkov, ki so tudi čedalje daljši*. Seveda, pa pristojnim v *RTV* hiši, ki je eden zadnjih realsocialističnih mastodontov, taka rešitev ne ustreza in očitno hočejo obdržati svoj monopolni »status quo« in verjetno tudi vse svoje (ne)zaposlene. Vse namreč kaže, da v tej hiši sploh nimajo ustreznih strokovnjakov, ker bi sicer ta za njih tako pomemben problem lahko že davno tega ustrezno (marketinško) razrešili. Obstaja namreč vrsta povsem drugačnih in veliko bolj domiselnih ter učinkovitih rešitev, kot je njihova (že davno tega tudi preživela) »*RTV* naročnina«, ki terja sama po sebi tudi ogromne stroške. Očitno je domiselnost teh ljudi odpovedala že davno tega zaradi zelo preprostega dejstva: »*RTV* hiša že od nekdaj dobiva denar, da dela program, medtem ko morajo druge *TV* hiše delati program, da dobijo denar«.

Slednje pa je zelo velika in tudi pomembna razlika. Zagotovo bi tudi v tem primeru do hitre in učinkovite rešitve problema prišli z bojkotom plačevanja njihove »*RTV* naročnine« v še večjem obsegu, kot se že itak dogaja. V kolikor bi gledalci in poslušalci *RTV* programov v še večjem obsegu sledili takim zgledom, ki so po nekaterih ocenah tudi povsem utemeljeni, bi ta »hiša iz kart« dokončno zgrmela na kup že v zelo kratkem času. Iz teh klavnih ostankov (balasta) nedavne realsocialistične preteklosti bi potem brez večjih težav in zelo hitro lahko sestavili tisto, kar potrebujemo in očitno zaman čakamo že vrsto let: *nepristransko in učinkovito »nacionalno« radio-televizijsko hišo*. Slednja bo, seveda, morala biti v kadrovskem smislu (po zgledu podobnih evropskih institucij) nekajkrat manjša, vendar bo lahko veliko bolj opremljena in zato učinkovitejša ter neprimerno cenejša. ...

II.

V okviru oblik in metod dela Stranke, ki jih opredeljuje 9. člen Statuta in jih tu navajamo zaradi lažjega razumevanja, so na podlagi 18. člena Statuta sprejete še naslednje podrobnejše opredelitve:

⇒ *Spodbujanje svojih članov in širše javnosti v obliki sporočil, pobud in predlogov za ustrezno ravnanje oz. obnašanje, ki neposredno vpliva na kakovost življenja ljudi glede čistejšega okolja, osveščene načina gospodarjenja, zdravega načina prehranjevanja, preventivne skrbi za zdravje ter notranje obogatene in izpolnjene duhovne življenja.*

1. Priprava in sprejem potrebnih ukrepov za opredelitev in udejanjanje najbolj primerne načina obveščanja širše javnosti o namenu in vs e-bini delovanja Stranke, s čimer se bo ob vpeljavi nekaterih novih zamisli in pristopov povečala možnost za večjo prepoznavnost Stranke in stopnjeval njen ugled.

2. Sprotno obveščanje vseh zainteresiranih in širše javnosti o poglavitni dejavnosti Stranke na podlagi ustreznih objav v pomembnejših sredstvih javnega obveščanja in na Spletnih straneh omrežja Internet. ...

Nekatera pojasnila še sledijo. Pri prvi podrobnejši opredelitvi navedb v statutu Stranke OPS gre zato, da bodo s pomočjo posebne projektne naloge v Gibanju OPS celovito preverjene nekatere tovrstne zamisli in bodo nato z njenim izvajanjem tudi udejanjene. Bržkone je ta opredelitev, tako kot je zapisana, že sama po sebi dovolj jasna in utemeljena. Zato bi nadaljnje razpredanje o njej terjalo tudi preveč prostora, ki ga bomo raje veliko bolj koristno uporabili za pojasnjevanje še nekaterih drugih zadev.

Mednje zagotovo sodi tudi druga podrobnejša opredelitev, pri kateri smo eni od možnih oblik obveščanja - preko sodobnih elektronskih sredstev - namenili kar posebno (naslednje) poglavje. ...

⇒ *Predlogi Stranke pristojnim državnim organom glede ustreznih ukrepov in načina reševanja določenih problemov na vseh področjih njenega delovanja.*

3. Posredovanje ustreznega predloga pristojnim državnim organom za odpravo določenih problemov pri izvajanju gospodarske dejavnosti v okviru posamezne gospodarske družbe, podjetja ali samostojnega podjetnika, kjer imajo njihovi izdelki ali storitve v končni posledici lahko škodljiv vpliv na potrošnika in predlaganje ukrepov, s katerimi bi preprečili njihovo škodljivo delovanje. ...

Utemeljitev z neposredno izkušnjo. O tej opredelitvi je bilo že nekaj napisanega v okviru pojasnjevanja pete programske naloge. Razen tega so v dvojnici pričujoče knjige na voljo tudi podrobnejša pojasnila glede problemov pri proizvodnji omenjenega »pšeničnega mesa«, ki nenazadnje tudi utemeljujejo tako opredelitev. Razpolagamo pa tudi z nekaterimi (zaenkrat še nepreverjenimi) podatki, da je podobnih problemov še veliko, zaradi katerih je ta naloga tudi povsem na mestu. ...

⇒ *Priprava, organizacija in vodenje ustreznih posvetovanj in podobnih oblik delovanja ter nastopanja v javnosti v okviru sprejetega programa dejavnosti Stranke.*

4. Priprava in organiziranje ustreznih posvetovanj in predavanj na vseh področjih dejavnosti Stranke s pomočjo strokovnega sodelovanja Gibanja OPS, če so v skladu s sprejetim programom dejavnosti in se s takimi strokovnimi prireditvami hkrati povečuje tudi prepoznavnost in ugled Stranke. ...

Preseganje sedanjih razmer. K tej opredelitvi kaže pripomniti, da je na prej omenjenem mestu na razpolago veliko podatkov in informacij, da so sedanje razmere na nekaterih področjih delovanja Gibanja oz. Stranke OPS več kot porazne. Videti je mogoče, da se danes s predavateljsko dejavnostjo lahko ukvarja že skoraj vsak, čeprav tudi ta posel tako kot vsak drug zahteva mojstre in ne vajence. Vendar v sedanjih razmerah pri tovrstni dejavnosti očitno ni pomembno nič drugega kot to, da ljudem pač pripoveduješ tisto, kar najraje poslušajo. Žal, je res tako, ker v normalnih razmerah (ob zahtevnejših obiskovalcih) večine takih predavanj ali delavnic sploh ne bi bilo.

Prepričani smo, da bo z udejanjanjem zamisli v okviru programa delovanja Gibanja OPS (glede izdelave posebnega strokovnega gradiva o pripravi in poteku predavanja ali delavnice ter z nabavo in izposajo ustrezne elektronske opreme za uporabo nekaterih pripomočkov v njihovem okviru) lahko presežena sedanja praksa in bo tovrstna dejavnost postavljena na raven, ki ji tudi pripada.

Vendar s to opredelitvijo, seveda, ni mišljeno morebitno podvajanje dejavnosti na tem področju. Tovrstne strokovne prireditve bodo v okviru Stranke OPS smotrne samo v primeru, ko bi jim s tem morda dali večjo težo in pomen. Zato je treba to opredelitev jemati zgolj kot hipotetično možnost, ki prejkone ne bo nikoli udejanjena. ...

⇒ *Izdajanje glasila »OPS«, publikacij, letakov, plakatov in podobnih sredstev s tematiko iz področij dejavnosti Stranke in v skladu z veljavnimi predpisi.*

5. Priprava in sprejem ustreznih ukrepov, s katerimi bo zagotovljeno izdajanje revije z imenom »OPS« (kar lahko med drugim pomeni tudi »Ogledalo Prebivalcev Slovenije«), ki bo Stranki nato omogočala ustrezno obveščanje javnosti glede njenih ciljev in doseženih rezultatov.
6. Priprava in sprejem ustreznih ukrepov, s katerimi bo Stranki na najbolj smotrni način zagotovljena priprava in izdajanje knjižnih in drugih sredstev s tematiko iz področij njenega delovanja. ...

Ugotavljanje dejanskih razmer. Pri prvi opredelitvi gre za izvedbo posebnega projekta v okviru Gibanja OPS, s katerim bo prišlo do izhajanja revije s tem imenom, v kateri naj bi si zagotovila svoj prostor tudi Stranka OPS. Vendar bo nekaterim morda šele v zadnjih dveh poglavjih postalo jasno, da si vlogo in delovanje Stranke OPS predstavljamo povsem drugače, kot se obnašajo današnje politične stranke. Zato taka opredelitev v nobenem primeru ne pomeni, da bo načrtovana »Revija OPS« tudi nekakšen strankarski časopis. Daleč od tega, saj navsezadnje tudi Stranka OPS ne bo skoraj v ničemer podobna sedanjim političnim strankam.

V zvezi z naslednjo podrobnejšo opredelitvijo pa je treba pojasniti morda le to, da bodo v tem okviru z ustrežno analizo najprej ugotovljene razmere in potrebe na tem področju in bodo šele zatem sprejete tudi morebitne odločitve glede tovrstne dejavnosti Stranke OPS. Verjetno je tudi ta opredelitev zgolj hipotetična možnost, saj je moč pričakovati, da bo povsem zadoščala in ustrezala tovrstna dejavnost v okviru Gibanja OPS. ...

⇒ *Stiki s podobnimi strankami in sorodnimi organizacijami v Sloveniji in tujini ter izmenjava informacij in izkušenj.*

7. Priprava seznama sorodnih organizacij in institucij, ki bodisi v Sloveniji ali v tujini aktivno delujejo na področjih dejavnosti Stranke in navedena ter vzpostavitev ustreznih neposrednih stikov z njimi, določitev stičnih točk in opredelitev programov sodelovanja.
8. Neposredno spremljanje dejavnosti sorodnih organizacij in institucij bodisi v Sloveniji ali v tujini in udeležba na njihovih strokovnih prireditvah glede na njihovo pomembnost in v skladu s sprejetim programom dejavnosti Stranke.

9. Sodelovanje z Gibanjem OPS pri načrtovanju in usklajevanju dejavnosti na vseh področjih njegovega delovanja in prevzemanje pobud glede spreminjanja in dopolnjevanja veljavne zakonodaje na teh področjih ter njihovo uveljavljanje v Državnem zboru Republike Slovenije in v okviru pristojnih državnih organov. ...

Ustvarjanje pogojev za ustrezno sodelovanje. Ker sta prvi dve navedeni opredelitvi dovolj jasni že sami po sebi in jih niti ni treba pojasnjevati, naj nekaj besed namenimo samo zadnji podrobnejši opredelitvi. V tem okviru pa vidimo tudi možnost za dolgoročno zadovoljevanje kadrovskega potreb *Stranke OPS*, zlasti v času volitev.

Spomniti moramo na shematični prikaz umestitve *Gibanja OPS* v družbeni prostor (v enem od predhodnih poglavij), iz katerega se lahko takoj razbere, kaj imamo v mislih. Organiziranost *Gibanja OPS* namreč lahko v določenem pogledu nadomesti edino organizacijsko pomanjkljivost *Stranke OPS*, ki je prejkone samo v tem, da ni tudi teritorialno organizirana po zgledu drugih političnih strank. Vendar je taka »terenska izpostava« bržkone potrebna samo v času volitev, zlasti v organe lokalnih skupnosti, medtem ko druge njene vloge sploh ne vidimo. Z nakazanim sodelovanjem z *Gibanjem OPS* in preko njega po potrebi tudi s posameznimi *Društvi OPS*, pa bo moč učinkovito nadomesti to edino pomanjkljivost *Stranke OPS*. Pričakovati je mogoče, da bodo nekateri posamezniki iz tega širokega organizacijskega okvira gotovo hoteli uresničiti tudi morebitne izzive za kandidiranje na volitvah, kar bo lahko zelo dobra osnova za morebitno sodelovanje njihove matične organizacije (društva). Nenazadnje je morebitna pomoč potrebna samo v organizacijskem smislu (denimo, glede zagotovitve ustreznih prostorov za predvolilne zbornice, tozadevno obveščanje, itn.), medtem ko tako imenovane »terenske kadrovske kuhinje« (zaradi katerih imajo druge politične stranke svoje terenske izpostave) v okviru *Stranke OPS* gotovo ne bodo nikoli delovale.

Kdor temu dejstvu še vedno ne verjame, bo morda spremenil svoje mnenje takrat, ko bo govor samo o tej temi v enem od naslednjih poglavij. ...

III.

Na podlagi določil o članstvu Stranke v 10. členu in določil o kandidacijskih postopkih v 35. členu Statuta ter opredeljenih programskih nalog je sprejeta naslednja politika včlanjevanja v Stranko:

- 1) Članice in člani Stranke, v nadaljevanju člani, lahko postanejo vsi, ki še pred njeno formalno ustanovitvijo podpišejo pristopno in ustanovno izjavo ter slednjo overijo tudi pri notarju.
- 2) Po formalni ustanovitvi in registracije Stranke postanejo njeni člani vsi polnoletni državljani Republike Slovenije, ki se prijavijo na katerega od javnih razpisov za kandidate Stranke na volitvah in ustrezajo pogojem razpisa. V razpisanem roku morajo poleg svoje pisne prijave na razpis hkrati predložiti tudi podpisano pristopno izjavo, s katero sprejemajo statut in program dejavnosti Stranke.
- 3) V Stranko se lahko včlanijo vsi, ki se poklicno bodisi samostojno ali kot podjetniki ukvarjajo z eno od dejavnosti na področjih delovanja Stranke in iz-

polnijo pristopno izjavo, s katero sprejemajo statut in program dejavnosti Stranke. ...

Politika včlanjevanja v Stranko OPS. Menimo, da so s temi podrobnejšimi opredelitvami pojasnjene še zadnje morebitne nejasnosti glede članstva *Stranke OPS*. Seveda, se je mogoče včlaniti v *Stranko OPS* tudi izven okvira zgoraj pojasnjene politike, o čemer pa bo glede na določila osnutka statuta odločal izvršni odbor, ki bo zadolžen tudi za izvajanje te politike.

S temi opredelitvami je potrjen tudi eden od poglavitnih namenov *Stranke OPS*, da bodo z njeno pomočjo v slovenski parlament lahko prišli resnični strokovnjaki (namesto kvazi strankarskih), ki bodo po svoji strokovni vesti in moralnih načelih lahko delovali le v prid volivcev in ne nekih (ozko) strankarskih interesov. Razen tega bo mogoče s tem pomemben del davkoplačevalskega denarja, ki ga sedaj v večini obstoječih strank potrošijo v prazno (samo za vzdrževanje ogromnega in povsem neučinkovitega ter nepotrebne strankinega »aparata«), porabiti za precej bolj pomembne in koristne stvari. ...

IV.

Na podlagi 18. člena Statuta in zgoraj navedenih opredelitev je določena višina članarine za posamezno obliko članstva v Stranki, s katero se praviloma pokrivajo samo organizacijski stroški za sprotno obveščanje članstva in stroški v zvezi s pripravo sej organov Stranke, na katerih sodelujejo. Pri vseh izvoljenih in imenovanih kandidatih Stranke pa članarina vključuje tudi njihov prispevek za pokrivanje stroškov volilne kampanje Stranke pri njihovi izvolitvi ali imenovanju. Na tej osnovi je določena ustrezna višina *celoletne* članarine, ki se praviloma plačuje *vneprej* bodisi v celotnem znesku, ali v največ *štirih obrokih* na začetku zapadlosti posameznega obroka, če je članarina določena v fiksnem znesku, oz. v *mesečnih obrokih* po koncu zapadlosti, če je določena v odstotku neto plače člana, in sicer:

- 1) 10.000,00 SIT letno za vse ustanovne člane in druge člane, ki opravljajo posamezne funkcije v okviru organov Stranke.
- 2) 15.000,00 SIT letno za člane, ki se poklicno ukvarjajo z eno izmed dejavnosti na področjih delovanja Stranke, ali če delujejo samo v svetu.
- 3) 20.000,00 SIT letno za člane, ki delujejo kot izvoljeni kandidati Stranke oz. svetniki v organih lokalnih skupnosti.
- 4) 30.000,00 SIT letno za člane, ki se včlanijo v Stranko hkrati s prijavo na javni razpis za njene kandidate na volitvah, vendar morajo v tem primeru članarino plačati *vneprej v enkratnem znesku*, kar se kasneje ustrezno poračuna.
- 5) 1 % zneska neto plače za člane Stranke, ki so na podlagi njenega doseženega volilnega rezultata imenovani na delovna mesta v organih lokalnih skupnosti.
- 6) 1,5 % zneska neto plače za člane Stranke, ki so na podlagi njenega doseženega volilnega rezultata imenovani na delovna mesta v organih Republike Slovenije ali drugih podobnih institucijah.
- 7) 2 % zneska neto plače za člane Stranke, ki delujejo kot izvoljeni kandidati Stranke oz. poslanci v Državnem zboru Republike Slovenije. ...

Opredelevanje višine članarine. Z navedenimi opredelitvami so odnosi v okviru članstva Stranke pojasnjeni tudi v finančnem smislu, vsaj kar zadeva članarino. Vendar je opredeljene zneske treba jemati z veliko rezerve, saj jih bo moč dokončno oblikovati šele po nekaterih izračunih, za kar pa trenutno še ni na voljo vseh potrebnih podatkov. S temi približno določenimi opredelitvami smo namreč hoteli samo ponazoriti način razmišljanja, ki je glede višine članarine prisotno pri strankah v večini zahodnih evropskih držav. Na ta način se vzpostavijo tudi precej bolj trdni odnosi glede članske pripadnosti stranki, ki so v sedanjih političnih strankah sicer na zelo majavi podlagi. Vemo namreč za primere pravega sprehajanja med posameznimi strankami, zlasti v času državnozbornih volitev, česar drugje skoraj ne poznajo, pri nas pa postaja že pravilo. ...

V.

Ta program dejavnosti Stranke in naloge ter politiko za njegovo izvajanje je sprejel svet Stranke dne _____ in stopi v veljavo takoj. Za njegovo izvajanje in smiselno tolmačenje navedenih opredelitev je odgovoren Izvršni odbor.

Glavni tajnik Stranke:

...

Predsednik Stranke:

Veljavnost programskih opredelitev. V osnutku statuta *Stranke OPS* ni posebnega določila, ki bi opredeljeval trajanje veljavnosti programa dejavnosti oz. njegovo morebitno preverjanje. Bržkone glede tega tudi ne more biti dileme in je moč predpostaviti, da velja pač toliko časa, dokler ni uresničen oz. ni treba programskih opredelitev zamenjati z novimi.

Menimo pa, da bi veljalo programske opredelitve preverjati vsako leto in sicer v času, ko se sprejema finančni načrt Stranke. Takrat je itak treba v njem zagotoviti potrebna sredstva tudi za izvajanje planiranih programskih nalog. Tako se ponuja tudi priložnost, da se hkrati preverijo vse programske opredelitve in se glede na razpoložljiva finančna sredstva v program dejavnosti vnesejo tudi morebitne nove programske naloge oz. drugačne opredelitve.

Dopolnjevanje programa dejavnosti

Morebitne spremembe in dopolnitve. V predstavljenem dokumentu, ki naj bi služil kot osnutek programa dejavnosti *Stranke OPS*, bo, seveda, treba posamezne opredelitve v okviru priprave njenega ustanovnega zbora še preučiti in jih nato po potrebi tudi dopolniti ali spremeniti. Pravzaprav velja tudi v tej zvezi upoštevati nekatere strokovne zahteve, ki nam narekujejo, da morajo pri pripravi kakršnihkoli planov obvezno sodelovati tudi tisti, ki jim je kasneje zaupano njihovo izvajanje in uresničevanje. Bržkone smo v teh prizadevanjih uspeli vsaj toliko, da smo pripravili ustrezen temelj, na katerem bo moč ustrezno graditi naprej. Upamo in pričakujemo namreč, da že na samem začetku v tej zvezi ne bo treba imeti opravka z morebitnimi sodelavci, ki bodo namesto nadaljnje gradnje predlagali rušenje in razdiranje. Žal, pa moramo ugotoviti, da lahko kjerkoli in kadarkoli najdemo veliko več takih ljudi, ki jim je pri srcu zlasti rušenje in podiranje, medtem ko je bistveno manj tistih, ki so pripravljeni svojo energijo uporabljati in vlagati veliko bolj smotrno. Podirati namreč kaže samo v primerih, ko določeno stvar dejansko

preraste čas in jo je zato tudi treba čim prej zamenjati in nadomestiti s čim novim in veliko boljšim. Le v tem primeru je tako nevhvalno delo moč šteti kot smotno in pozitivno.

Odsotnost strankarskih tem. V kolikor bo nekdo morebiti pogrešal nekatere tako imenovane »velike teme«, ki jih sicer najdemo v večini programov drugih političnih strank, se bo pač moral sprijazniti z dejstvom, da jih v okviru *Stranke OPS* skoraj gotovo ne bo nikoli našel. V mislih imamo nekatere priljubljene strankarske teme, denimo, glede zaključka denacionalizacije in privatizacije, uvedba pokojninske reforme, vprašanja v zvezi s plačami, in podobne teme naših notranjih problemov (če zunanji niti ne omenjamo), brez katerih si mnogih političnih strank ni moč niti zamisliti. Vendar se navadno izkaže, da sedanje politične stranke o vseh teh temah lahko *samo razpravljajo* v nedogled in s tem poskušajo nabirati politične točke za naslednje volitve, medtem ko hkrati kot po nekakšnem pravilu ne ponudijo tudi ustreznih rešitev. Če temu ne bi bilo tako, potem o vseh teh vprašanjih sploh ne bi bilo več treba razpravljati, ker bi bila že davno tega ustrezno razrešena.

Vendar pa to ne pomeni, da po avtorjevem prepričanju tovrstna vprašanja sploh ne sodijo v okvir strankinega programa. Nasprotno, globoko smo prepričani, da vsekakor sodijo, vendar samo na tak način, da jih je mogoče s predlogi ustreznih ukrepov tudi razrešiti. Zgolj z razpravljanjem o njihovem reševanju pa bomo zagotovo ostali tam kjer smo sedaj, ko se pristojni okrog teh vprašanj že vrsto let samo prestopajo kot »mačka okrog vroče kaše«. Zato smo trdno prepričani, da bo pri nas mogoče o vsem tem učinkovito razpravljati šele tedaj, ko bodo s pomembnih mest pri vodenju naše države odstranjeni ljudje, ki so povzročili takšno sedanje stanje. Šele ko jih bodo na njihovih odgovornih mestih zamenjali pravi in neobremenjeni strokovnjaki, je mogoče pričakovati dokaj hitro in tudi učinkovito razrešitev vseh teh vprašanj. V tej smeri pa je itak zasnovana četrta programska naloga, o kateri bo kasneje še veliko povedanega. Kot je že bilo omenjeno, nas že zelo stara *kmečka logika lahko nauči, da zavoženega grunta nikoli ne more rešiti tisti, ki je povzročil njegov propad, ampak mora priti nov gospodar*. Treba je torej najprej skočiti in šele potem reči »hop«. Ali je morda prav ravno narobe?

Zagotavljanje potrebnih sredstev. Pri opredeljevanju programske dejavnosti *Stranke OPS* doslej nismo izrecno omenjali tudi *finančnih sredstev*, ki bodo že na samem začetku potrebna za njeno delovanje. Zato se nam zdi ob razmišljanju o programski dejavnosti *Stranke OPS* zelo pomembno tudi to, kako pridobiti in zagotoviti potrebna finančna sredstva za uresničitev takih namer. Treba je namreč upoštevati, da bo sredstva iz občinskih ali državnega proračuna lahko pridobila šele po uspešnem nastopu na teh volitvah. Do takrat pa si bo pač treba pomagati drugače, saj mora biti jasno, da pri nas ni mogoče v tej zvezi pričakovati nobene podpore s strani državnih organov, prej celo nasprotno. Vendar tu mislimo predvsem na ustrezne prostore in opremo, saj o pridobitvi morebitnih finančnih sredstev itak ni moč niti pomisliti. Zato kaže na tem mestu nekaj besed porabiti tudi o tem, kako že na samem začetku delovanja *Stranke OPS* pridobiti tudi potrebna finančna sredstva.

Glede na prej omenjeno spreminjanje in dopolnjevanje programa dejavnosti *Stranke OPS* se nam zato zdi pomembno izpostaviti, da bo treba ob morebitnih tovrstnih predlogih spregovoriti tudi o teh vprašanjih. Zgolj spreminjanje programskih opredelitev, ne da bi ob tem predlagali tudi ustrezne rešitve za pridobivanje potrebnih finančnih

sredstev za uresničitev takih razmišljanj, se nam zdi nedopustno. Ob tem naj poudarimo, da razpolagamo tudi v tej zvezi z nekaterimi izvirnimi zamislimi in možnimi rešitvami, o čemer pa na tem mestu in v tem trenutku še ne želimo razglabljati. Na ta način namreč puščamo podobno možnost odprto tudi za druge, ki bodo kritično presojali navedene programske opredelitve in bodo morali ob morebitnih drugačnih predlogih razmišljati tudi o možnostih za njihovo uresničitev. Upamo pa, da s temi navedbami in opozorili morda nismo dosegli prav nasprotni učinek.

16. Delovanje preko Interneta

Internet je globalni medij

Uvodna opredelitev. Zadnje desetletje drugega tisočletja bo v zgodovinskih knjigah naših potomcev zapisano kot obdobje, ko je človeštvo stopilo v informacijsko dobo, svet pa je začel postajati globalna vas. Takrat bo Internet, kakršnega poznamo danes, bržkone deloval že na moč starinsko, našim potomcem se bo verjetno zdel kot rokopisni pergamenti, ki jih danes lahko občudujemo v muzejih. Vseeno pa bodo v njem gotovo prepoznali prednika svetovnega spleta, kakršnega bodo uporabljali tudi sami.

Kot vedo povedati poznavalci, bo Internet prihodnosti združeval digitalno televizijo in radio, telefon, tisk, pošto in, seveda, računalnik. Vse to bo tesno prepleteno v celoto, ki bo povezana s svetovnim omrežjem satelitov. Čeprav morda nekaterim te besede zvenijo kot informacijska utopija, vendarle postajajo realnost, ki čedalje močnejše in hitreje trka tudi na naša vrata. Zato ni nobenega razloga, da ne bi tudi v našem primeru sprejeli teh izzivov novega tisočletja in kar takoj začeli izrabljati tudi to možnost skokovitega informacijskega razvoja.

Splošno o Internetu. Danes bržkone že težko srečamo nekoga, ki ni še nikoli slišal za besedo internet, oz. ne bi znal vsaj približno povedati, kaj pomeni. Vedno več pa je tistih, ki cele noči presedijo pred svojimi računalniki, in gredo zjutraj v šolo ali na delo z rdečimi očmi, ki jih dobijo zaradi pretiranega strmenja v njegov zaslon med »deskanjem« po Internetu. Pri nas so namreč tovrstne telefonske povezave čez dan tako obremenjene, da navdušenim »internavtom«, kot tudi rečejo najbolj zagnanim uporabnikom Interneta, potem preostane samo noč. Pa še veliko ceneje je.

V strokovnem pogledu lahko Internet opredelimo kot mednarodno podatkovno povezavo, ki danes povezuje tisoče računalniških omrežij po vsem svetu. Nastal je v času hladne vojne, rodil pa se je v Združenih državah Amerike (ZDA) v njihovih vojaških računalniških laboratorijih kot računalniško omrežje, ki naj bi preživel tudi atomsko vojno. Slednje potem (še) ni bilo, ostalo pa je robustno računalniško omrežje, ki je kmalu zatem kot informacijska »superavtocesta« preraslo cel svet. Zato se ne smemo čuditi, da se več kot dve tretjini Internetovega omrežja še vedno nahaja v ZDA, medtem ko se je Omrežje (kot nekateri rečejo Internetu) iz raziskovalnega orodja spremenilo v rastoč medij, ki danes po nekaterih podatkih (iz avgusta 1996) doseže že več kot 65 milijonov ljudi.

V nadaljevanju se bomo samo nhitro sprehodili med nekaterimi poglavitnimi deli tega globalnega medija, ki jih je moč že danes zelo učinkovito uporabljati tudi pri nas.

Svetovni splet. Najpomembnejši del omrežja Internet je tako imenovani »Svetovni splet«, ki ga nakratko označuje tudi kratica *WWW* (World Wide Web), v pogovornem jeziku pa mu mnogi rečejo samo *Web* (splet). To je množica informacij, ki so nameščene na tako imenovanih *strežnikih*, ki jih uporabniki dosegaajo s pomočjo ustreznega računalniškega programa. Lahko bi rekli, da je Svetovni splet stičišče večpredstavnosti in Interneta, saj v to omrežje prinaša celovitost, kakršno ponuja televizija. Mnogi celo

menijo, da Svetovni splet Internetu koplje prerani grob, saj raste veliko hitreje kot preostali del tega omrežja. Tudi ta del Internetovega omrežja je najbolj številni na področju ZDA, medtem ko se jim v tem pogledu Evropa in tudi druge celine skokovito približujejo.

Spletne strani so dandanes že »ena sama svetovna trgovina«, po kateri se zgolj z uporabo računalnika in ustrezne telekomunikacijske povezave lahko po mili volji sprehajate, ogledujete in kupujete tudi vi, le če imate čas in, seveda, tudi (plastičen) denar. Če ste podjetnik pa v tej trgovini lahko po isti poti tudi oglašujete in prodajate. Kot kažejo podatki, smo pri nas celo v prednosti, saj imamo v večini primerov neomejen dostop v to omrežje, medtem ko ima, na primer, veliko ameriških uporabnikov Interneta še vedno močno omejen dostop in največkrat tudi brez slik. Pri nas pa tako kot skoraj v celi Evropi lahko vidimo spletne strani v vsej njihovi veličini. Seveda, pa ta svoboda prinaša tudi nevarnosti kot so pornografija, pedofilija, zlorabe s kreditnimi karticami in podobne neprijetne zadeve, ki opozarjajo, da Internet vendarle niso samo rožice, ampak so vmes tudi koprive. Toda tak je pač svet in naša družba, Internet je le njen digitalni odsev.

Ponudniki dostopa v Internet. Za pristop v ta globalni medij je potreben ustrezen ponudnik takih omrežnih storitev, ki mu včasih rečejo samo *strežnik* (oz. *IPP* ali *Internet Presence Provider*). To je neko podjetje ali organizacija, ki proti določenemu plačilu uporabnikom ponuja dostop do Interneta. V bistvu pa gre pri njem samo za dovolj zmogljiv računalnik, na katerem so shranjene datoteke, ki so na voljo uporabnikom v omrežju Interneta.

Tako kot povsod po Evropi tudi pri nas ponudniki teh storitev rastejo kot gobe po dežju, ponudba njihovih storitev pa je čedalje bolj pestra.

Elektronska pošta. Če je Svetovni svet najpomembnejši del Interneta, potem lahko rečemo, da je tako imenovana »elektronska pošta« njegova najbolj razširjena oblika komunikacije v tem omrežju. Je torej nekakšen skupni imenovalec med uporabniki Interneta, ki si z njeno pomočjo izmenjujejo najrazličnejše pisne informacije, datoteke, programe in podobno. Za zelo malo denarja lahko po tej poti kar od doma komunicirate z ljudmi vsega sveta.

Novičarske skupine. S pomočjo elektronske pošte se lahko vključite tudi v tako imenovane »novičarske skupine« (*newsgroups*), ki na njeni podlagi pravzaprav temeljijo. Danes, menda, obstaja že več kot 30.000 novičarskih skupin, vendar je v celoti odvisno od vašega strežnika, katere od teh vam bodo (verjetno le zaradi njihovega prevelikega števila) tudi dostopne. Ukvarjajo se praktično z vsemi mogočimi témami, ki vam lahko v tem trenutku padejo na misel.

Druge storitve. Med vsemi drugimi možnimi omrežnimi storitvami naj omenimo samo še tako imenovani »BBS« (*Bulletin Board Service* - storitve oglasnih desk), ki je bil pri nas pred prihodom Interneta skoraj edini in zelo razširjen način (med)računalniškega komuniciranja. V tem okviru se ponujajo možnosti razen za lokalno reklamiranje podjetja in možnosti nakupa še: elektronska pošta, mali oglasi, različni forumi in omrežne konference. V bistvu gre pri BBS-u za to, da vsak računalnik, ki je opremljen z ustreznim programom in povezan preko tako imenovanega »modema« s telefonsko linijo, lahko sprejme telefonski klic nekega drugega računalnika, in to kadar koli in brez poprejšnjega dogovora. V pretežnem delu Amerike, kjer so krajevni klici

zastonj in je zato skoraj vsak računalnik opremljen tudi z modemom, so BBS-i dobesedno vzcveteli. Izmed 100.000 BBS-ov, kolikor jih, menda, najdemo po vsem svetu, jih je skoraj dve tretjini v ZDA.

Morda bi kazalo omeniti še tako imenovano »klepetalnico« (chat room), ki je lahko v okviru Interneta ali BBS-a. Pri tej storitvi se lahko srečuje hkrati več uporabnikov, ki si neposredno (online) izmenjujejo sporočila.

Poglavitna računalniška znanja

Povzetek potrebnega znanja. Na tem mestu nameravamo samo opozoriti na poglavitna dejstva v tej zvezi, ki so povzeta iz že večkrat omenjene dvojnice pričujoče knjige, in sicer iz poglavja z enakim naslovom. Tam je torej na voljo tudi podrobnejši povzetek tovrstnega znanja, ki je že danes neobhodno za uspešno in učinkovito delovanje vsakega posameznika ali katerekoli institucije v informacijski družbi. Vendar je besedilo napisano na podlagi izkušenj, ki jih tovrstni priročniki običajno sploh ne omenjajo. Če morebiti sodite, da to področje dobro obvladate in vam nimamo povedati nič novega, ga potem samo nahitro preletite. Tako na omenjenem mestu lahko najdete potrebne informacije glede naslednjega:

- ⇒ **Računalniška oprema.** Podrobno je naveden sestav osebnega računalnika oz. njegova strojna oprema, ki je potrebna za vedno bolj priljubljeno deskanje po Internetu. Navedeni so tudi nekateri nasveti glede njenega nakupa in uporabe ter pridobitve ustrezne programske opreme.
- ⇒ **Izbira ustreznega strežnika.** Na kratko so opisani vsi možni načini omrežne povezave z Internetom in na kaj je treba biti pozoren pri izbiri strežnika oz. ustreznega ponudnika storitev v omrežju Interneta.
- ⇒ **Uporaba Svetovnega spleta.** Navedeno je vse, kar je treba vedeti glede naslovov v omrežju Interneta oz. kako delujejo tako imenovane hiperpovezave. Podani so nasveti glede smotrnega shranjevanja strani, za ureditev njihovega arhiva in za ureditev hitrega dostopa do njih.
- ⇒ **Uporaba elektronske pošte.** Podani so napotki za ustrezno nastavitve programa, ki zagotavlja tudi sprotno praznjenje poštnega predala. Razen tega so navedene tudi nekatere »zvijače«, ki jih tovrstna navodila običajno ne omenjajo. V tem okviru je navedeno tudi vse potrebno za oblikovanje sporočila (glede bontona v sporočilih, pošiljanja, sprejemanja in shranjevanje sporočil ter čiščenja poštnega predala).
- ⇒ **Obisk novičarskih skupin.** Navedeno je vse potrebno, kar je treba vedeti glede novičarskih skupin v omrežju Interneta in za učinkovito uporabo tovrstnega programa (nastavitve in prireditve programa, razvrstitve skupin, včlanitev v skupino, branje sporočil in odgovori nanje, shranjevanje pomembnih novic, prilagoditev skupine potrebam). V tem okviru je navedeno tudi vse kar je treba vedeti glede tako imenovanih omrežnih konferenc.

Nekateri se bodo morda spraševali, zakaj je bilo treba pisati tudi o nekaterih podrobnostih glede nakupa in uporabe računalnika oz. nekaterih programov. Take naj zato opozorimo na uvodno pojasnilo, da je omenjena knjiga napisana kot priročnik. To pa, seveda, ne pomeni, da si tako knjigo izposodite v javni knjižnici, jo preberete ali samo prelistate, jo vrnete in nato pozabite nanjo. Priročnik velja imeti v domači knjižnici in ga

potem po potrebi vzeti v roke, po možnosti čim večkrat, saj je le na ta način opravičen tudi njegov nakup. Tega že večkrat preverjenega pravila logike se mnogi, žal, vse premalo zavedamo.

Računalnik le za okras. Ob odločitvi za navedbo tudi nekaterih podrobnosti pa smo »imeli v ognju več želez«, kar želimo pojasniti tudi na tem mestu. Predvsem želimo poudariti, da nekatere navedbe v statutu in programu *Stranke OPS* glede uporabe elektronskih medijev (v prejšnjih dveh poglavjih) niso bile samo za okras oz. tako imenovani »bla, bla«, ampak smo z njimi mislili zelo resno. Prav tako tudi naša navedba na začetku tega poglavja, češ da je znanje, ki je tu navedeno, že na današnji stopnji razvoja informacijske družbe, v kateri se nedvomno že nahajamo, nujno potrebno za učinkovito delovanje vsakega posameznika, zlasti pa neke družbene institucije.

Naše dolgoletne izkušnje pa kažejo, da se zlasti nekoliko starejši ljudje danes računalnikom zelo na daleč izogibajo, čeprav jih imajo v svojih pisarnah in s takim ozadjem zelo radi nastopajo tudi v medijih. Tako izmikanje razvoju se posledično, seveda, izkaže tako, da njihovo podjetje samo »poskakuje« na mestu, ali pa celo nazaduje. Veliko je tudi tako imenovanih »menežerjev«, naplavljenih iz okvira bivšega sistema, ki imajo na pisalni mizi v svojem razkošno opremljenem delovnem kabinetu zaradi primerne vtisa tudi zadnji tip računalnika, katerega pa občasno vklopi samo njihova tajnica, sicer pa se na njem nabira prah. Poznamo celo univerzitetnega profesorja tega kova, ki predava študentom informatike in se jim, bojda, kaže tudi kot računalniški veščak, v resnici pa je takrat kadar sam sedi pred računalnikom zelo nebogljen. Čeprav je bil nekdanj celo vodja računalniškega centra in je računalnik uporabljal že več let, mu je bilo treba kot pravemu začetniku razložiti kako se v *DOS*-u vpiše ukaz za disketno enoto. Da ima slednja vedno oznako »A:« je namreč slišal prvič, čeprav je bil ta operacijski sistem v tistih časih še nujnost, saj programskega orodja *Windows* takrat še ni bilo. Zato močno dvomimo, da ta uglašeni profesor danes svoj računalnik na fakulteti obvlada že vsaj toliko, da bi lahko za silo sledil besedilu v tem poglavju. Površnost je namreč navada, ki postane »železna srajca«.

Seveda, obstajajo tudi izjeme in zato vseh malo starejših vsaj glede računalništva ni mogoče metati v isti koš. Na srečo so računalniki danes med mladimi veliko bolj priljubljeni in zato tudi že zelo razširjeni. Med drugim to vzbuja tudi upanje, da se vsaj v tem pogledu ne zgledujejo preveč po svojih starših. Seveda, pri tem *ne* mislimo le na igro in zabavo, temveč na veliko bolj resno uporabo računalnika.

Računalnik je učinkovito orodje. Skratka, z navedbo nekaterih podrobnosti smo želeli opozoriti, da je računalnik lahko zelo preprosto in učinkovito orodje, samo če se ga lotiš na pravem koncu, medtem ko o njegovih koristih bržkone ni treba izgubljeni besed. Predvsem pa smo želeli nazorneje predstaviti, da Internet vendarle ni tak »bavbav« kot še mnogi mislijo, nekateri pa so o tem celo prepričani, temveč zna biti zelo prijazen družabnik, če se mu znamo in zmoremo ustrezno približati. Če smo o tem morda uspeli prepričati tudi koga od vas, bo naš trud za tole pisanje več kot samo opravičen.

S tem poglavjem želimo med drugim tudi opozoriti, da bomo aktivno sodelujoče v *Stranki OPS* iskali in pridobivali samo v krogu tistih, ki jim uporaba računalnika ni tuja ali pa zoprna. Danes je tovrstna oprema že pri nas dosegla tako raven, da je mogoče veliko dejavnosti organizirati in voditi kar s pomočjo računalnika - na podoben način.

kot potekajo omrežne konference. Pričakovati in tudi napovedati je mogoče, da bo takšna oblika delovanja že kmalu postala vsakdanjost.

Nenazadnje hočemo s temi navedbami tudi opozoriti, da bo v okviru *Stranke OPS* presežena praksa nekaterih političnih strank, ki zelo rade nastopajo na tako imenovanih »tiskovnih konferencah«. Nekateri strankarski veljaki jih imajo tudi zelo pogosto in so gotovo prepričani, da so te konference priljubljene tudi pri gledalcih. Vendar takšnega prepričanja ne potrjujejo medijske lestvice njihove priljubljenosti, kjer so začeli hitreje drseti navzdol in tudi izginjati iz njih prav zaradi takih konferenc. Čeprav se predstavniki medijev v zadnjem času čedalje bolj upirajo tej obliki strankarskega »dela«, kar nazorno kažejo tudi večinoma prazni sedeži na teh konferencah, so si to nadlogo vendarle povsem sami pripravili. Brez njihovega nekdanj zelo množičnega in tvornega sodelovanja takih konferenc danes namreč sploh ne bi bilo. Kakorkoli že, v okviru *Stranke OPS* bodo tovrstni stik z mediji množičnega obveščanja potekali povsem drugače in na sodobnejši način.

Stranka OPS na Internetu

Omrežno delovanje Stranke OPS. Ker je bilo doslej morda res porabljenih že preveč besed za pojasnjevanje »kristalno jasnega« (vendar, žal, ne še za vse), bomo zato v nadaljevanju lahko veliko krajši, saj bodo nadaljnje navedbe sedaj gotovo tudi bolj razumljive. Kot je bilo moč razbrati že iz ustreznih opredelitev v statutu in programskih izhodiščih *Stranke OPS*, bodo v okviru omrežja Internet vzpostavljene naslednje dejavnosti:

- ⇒ *Spletne strani.* Bržkone je povsem samoumevno, da bo imela *Stranka OPS* (verjetno kar skupaj z *Gibanjem OPS*) svoje spletne strani na Internetu, ki bodo opozarjale na njeno poglobljeno dejavnost. Želimo si, da bi na predvidenem naslovu <http://www.ops.si> kmalu lahko videli te strani.
- ⇒ *Elektronska pošta.* Ta način komunikacije bo prevladujoč v okviru delovanja in poslovanja *Stranke OPS*, saj bo na ta način posredovana in zbrana večina potrebnega gradiva (sporočila, vabila, zapisniki, itn.).
- ⇒ *Novičarske skupine.* V okviru *Gibanja OPS* bodo stekle potrebne aktivnosti za vzpostavitev ustreznih novičarskih skupin na vseh področjih njegove dejavnosti, ki jih bo potem uporabljala tudi *Stranka OPS*. Na ta način je namreč mogoče zelo učinkovito razširjati določene zamisli in predloge ter zbirati morebitne odzive nanje.
- ⇒ *Omrežne konference.* Ta oblika omrežnega delovanja bo sčasoma postala ena poglobljenih dejavnosti *Stranke OPS*. Z njo bomo lahko zelo učinkovito nadomestili danes zelo priljubljene in razširjene »tiskovne konference« z mediji javnega obveščanja. Brez njihovega ustreznega sodelovanja si navsezadnje tudi učinkovitega delovanja *Stranke OPS* ni mogoče predstavljati.
- ⇒ *Debatni forumi.* Ta oblika omrežnega delovanja bo sicer razširjena zlasti v okviru *Gibanja OPS* in podobna omrežnim konferencam. Potekala bo na podlagi vnaprej dogovorjene teme na določen dan in uro med zainteresiranimi *Društvi OPS* v različnih krajih, vendar ob istočasnem njihovem srečanju, katerega bo neposredna omrežna povezava z drugimi društvi preko računalnika samo spremljala in popes-

trila. Ne vidimo nobenega razloga, da se v take razprave ne bi mogla po potrebi vključiti tudi *Stranka OPS*.

⇒ *Posredovanje informacij*. V okviru zgoraj navedenih dejavnosti bodo, seveda, pridobljena tudi ustrezna gradiva, informacije in podatki, ki bodo v okviru spletnih strani vsem zainteresiranim na razpolago za prenos (preko protokola *ftp*).

Morebitne dopolnitve in spremembe navedenih dejavnosti bo, seveda, moč narediti kadarkoli, zlasti če bo vse te možnosti prerasel čas oz. se bodo odprle nove tehnične možnosti. Zaenkrat pa se tega ni bati, saj bomo lahko veseli, če bodo vsaj nekatere zgoraj omenjene omrežne dejavnosti stekle brez večjih zapletov in težav.

Sodelovanje z Gibanjem OPS. Pričakovati je mogoče, da bo takoj po opravljeni uradni registraciji *Gibanja OPS* vzpostavljeno ustrezno sodelovanja s primernim ponudnikom dostopa do Interneta, v katerega se bo potem vključila tudi *Stranka OPS*. Takoj zatem bodo lahko stekle tudi potrebne aktivnosti za pridobitev spletnih strani.

Razen tega je v okviru *Gibanja OPS* predvidena pridobitev primerne računalniške hiše, pri kateri bi v okviru ustreznega sodelovanja kupovali in vzdrževali svojo računalniško opremo. V tak dogovor se bo potem lahko vključila tudi *Stranka OPS*, saj bo v tem primeru morebitni dogovor veliko bolj ugoden.

Razmišljanja gredo torej v tej smeri, da bodo vsi člani Izvršnega odbora *Stranke OPS* imeli doma na voljo računalnik, s katerim bodo neposredno povezani s poslovnimi prostori preko telefonske povezave (ali boljše, ko bo to uresničljivo). Sčasoma naj bi imel vsak na voljo tudi primeren prenosni računalnik. V okviru *Gibanja OPS* namreč obstajajo tudi nekatere zamisli za precej bolj razširjeno uporabo prenosnih računalnikov, kar bo med drugim ugodno vplivalo tudi na naše okolje. V kolikor jih bo mogoče tudi uresničiti, bo pot do potrebnih prenosnih računalnikov potem veliko bolj enostavna in krajša.

17. Uvajanje drugačne politike

Nekatere opredelitve politike

Umestitev države. Država je osnovna oblika političnega organiziranja neke družbene skupnosti, kot formalni predstavnik družbene enotnosti pa opravlja celo vrsto funkcij, ki so nujne za življenje družbe kot celote. Država je torej oblika javne oblasti, ki je tej družbi odtujena in nadrejena in katere osnovna funkcija je varovanje in pospeševanje določenega razrednega ustroja družbe. Glavno sredstvo države je uporaba ali grožnja uporabe legitimnega prisiljevanja, bistvo njene državnosti pa je obstoj aparata javne oblasti, ki razpolaga z monopolom organizirane prisile in je ločen od družbe.

V tem splošnem organizacijskem okviru neke države je državljan vsaka fizična oseba, ki je pravno vezana nanjo tako, da so ji formalnopravno zagotovljene in dostopne vse osebne, politične in ekonomsko-socialne pravice, in sicer ne glede na to, ali živi na ozemlju te države ali pa nekje v tujini. Prej omenjeno družbo pa lahko opredelimo kot organizirano skupnost ljudi, ki so povezani z vzajemnim delovanjem na naravi in z najrazličnejšimi medsebojnimi odnosi. Pogoj nastanka in obstoja neke razredne družbe je proizvodnja različnih (materialnih) dobrin, iz katere izvirajo tudi odnosi znotraj nje.

Znotraj neke države imajo pomembno in velikokrat tudi odločilno vlogo *politične stranke*, ki jih kaže razumeti kot razmeroma stalne organizacijske tvorbe. Njihovo bistvo je v tem, da temeljijo na razredni razčlenjenosti družbe in si v okviru določene ideologije prizadevajo bodisi pridobiti ali ohraniti državno oblast, oz. da bi bile v njej vsaj udeležene. V tej zvezi se srečujemo tudi s pojmom *politika*, ki predstavlja področje odnosov med posameznimi razredi v družbi oz. kot njihov odnos do državne oblasti in boja za osvojitve ali ohranitev te oblasti.

Splošna opredelitev politike. Po nekaterih zelo splošnih opredelitvah naših leksikografov naj bi politiko v ožjem smislu razumeli kot dejavnost neke države ali kot neko ravnanje, ki je usmerjeno nanjo. V širšem smislu pa naj bi kot politiko razumeli vsako družbeno dejavnost, s katero se ureja temeljni položaj človeka in družbenih skupin v posamezni družbi in v mednarodnih razsežnostih. Bistvene prvine oz. sestavine politike po teh opredelitvah so: *politični subjekti*, kot osebnosti in nosilci te zavestne dejavnosti; *politična ideologija*, kot nauk o poglavitnih idejah v njenem okviru; in *politična aktivnost*, kot zavestna dejavnost v njenem okviru. Politika se običajno poimenuje glede na njene subjekte (na primer, državna politika, strankarska politika, politika združenih narodov, ipd.), pa tudi po drugih merilih, med katerimi sta zlasti pomembna ozemeljski obseg in vsebina politične dejavnosti (npr. zunanja politika, notranja politika, gospodarska politika, kmetijska politika, finančna politika, socialna politika, stanovanjska politika, kulturna politika, znanstvena politika, itn.).

S proučevanjem in raziskovanjem politike se ponekod ukvarja posebna družboslovna veja, ki jo največkrat imenujejo »politologija« in jo opredeljujejo kot znanost oz. znanost o politiki. Nekateri politologijo uvrščajo med najstarejše znanstvene veje, ki pa so jo šele v najnovejšem času začeli uvajati tudi kot samostojno študijsko in raziskoval-

no smer. Pri nas so še nedavno tega v okviru tovrstnega visokošolskega študija gojili vrsto njenih disciplin (npr. politična teorija, zgodovina političnih doktrin, politični sistemi, znanost o upravljanju, mednarodni odnosi, sodobno delavsko in socialistično gibanje, politična teorija socializma, ipd.), medtem ko so po zaključku študija iz tega okvira prihajali tako imenovani »politologi«, ki naj bi se po teh opredelitvah znanstveno ukvarjali s politiko. Vendar se je večina njih potem znašla na različnih bolj ali manj pomembnih mestih v državni upravi in v vodstvu podjetij. Tako je mogoče veliko teh kadrov najti tudi med sedanjo tako imenovano »menežersko elito«, ki jo je naplavil prejšnji (socialistično-samoupravni) sistem.

Ustvarjalna opredelitev politike. Poleg navedenih zelo splošnih opredelitev politike, kakršne lahko srečamo samo v okviru nekdanjih socialističnih držav, pa, seveda, lahko zasledimo tudi popolnoma drugačne opredelitve politike. V strokovni literaturi razvitih zahodnih držav je politika največkrat opredeljena kot zelo pomembna strokovna dejavnost, ki predvsem odloča o gospodarskem življenju in rezultatih gospodarske dejavnosti v neki družbeni skupnosti. V okviru take strokovne dejavnosti se na ustvarjalen način in na znanstveni podlagi odloča o temeljnih ciljih za delovanje slednje, oz. se izbirajo ustrezne strategije za usmerjanje delovanja družbene skupnosti za doseganje njenih temeljnih ciljev. Na osnovi take dejavnosti se politika konkretizira z ožjo določitvijo ciljev v času in prostoru, z opredelitvijo potrebnih nalog in ciljno usmerjenih aktivnosti za njeno uresničitev. Hkrati politika predstavlja tudi podlago za usmerjanje miselnega ustvarjalnega dela v družbeni skupnosti, ki jo v širšem smislu razumemo kot državo, v ožjem smislu pa kot posamezno gospodarsko družbo ali podjetje. *Ustvarjalnost (razumemo jo kot razmišljanje, ki rodi nove ideje) oz. ustvarjalno delo je potemtakem ključni dejavnik pri oblikovanju in udejanjanju tako opredeljene politike.*

V razvitem zahodnem svetu torej politiko opredeljujejo kot *ustvarjalno dejavnost*, v okviru katere se iščejo in izbirajo temeljni cilji neke družbene skupnosti, medtem ko je odločanje o politiki poglavitno jedro njene državnosti. Pripravljanje osnov politike je zato treba razumeti kot zelo zahtevno strokovno delo, ki mora biti med drugim naslonjeno tudi na znanstvena izhodišča in ustvarjalno razmišljanje tistih, ki predlagajo določeno politiko. To pa so izbrani predstavniki te družbene skupnosti v njenem najvišjem državnem organu oz. parlamentu in poleg njih tudi nekateri zaposleni v državnih organih, ki imajo posebna pooblastila. *Predstavniki družbene skupnosti v njenem parlamentu oz. po naše poslanci se tako pri oblikovanju in udejanjanju določene politike pojavljajo v posebej zahtevni vlogi, saj preverjajo zamisel take politike, jo dopolnjujejo in potrjujejo ter pooblaščajajo določene državne organe oz. druge izvajalce za njeno uresničitev.*

Tako oblikovana politika neke družbene skupnosti se potem v najožjem smislu vsebinsko nanaša na proizvodno, tržno in finančno usmeritev njenih gospodarskih delov oz. na posamezne gospodarske družbe ali podjetja. Razen tega se sprejeta politika odraža tudi v medsebojnih (človeških) odnosih znotraj teh delov, z vidika bodočnosti (razvoja) pa se nanaša tudi na znanost. Politiko takih gospodarskih delov je sicer mogoče obravnavati celovito, toda v resnici je njihova politika sestavljena iz vrste ožjih politik: *razvojna politika* glede razvoja njenega celotnega poslovnega procesa s posebnim poudarkom na inovacijski dejavnosti, razvoju izdelkov in tehnologije ter zato potrebnih investicij; *politika kakovosti*, glede stopnje kakovosti izdelkov, ki jo omogoča vgrajena

tehnologija proizvodnega procesa in zahteva tržišče oz. jo je pripravljeno tudi plačati; *finančna politika* glede priskrbe, preoblikovanja, uporabe in vračanja vseh vrst finančnih sredstev; *proizvodna politika* glede obsega in asortimana tržno želenih izdelkov, tehnologije proizvodnega procesa, tehnične ravni proizvodnje, ipd.; *politika nabave*, glede obsega, načina in virov preskrbe s surovinami, materiali, energijo, storitvami, ipd.; *politika prodaje* glede disponiranja izdelkov in doseganja potrebne donosnosti in tržne vrednosti prodanih izdelkov in storitev; in *kadrovska politika* glede izbire, izobraževanja in razmeščanja strokovnih in vodilnih ter drugih kadrov, kot tudi glede življenjskih in delovnih razmer v gospodarski združbi, ravni plač, ipd..

Morda kaže k navedenim opredelitvam politike dodati še to, da je na ustvarjalnost in znanost naslonjena politika v primerjavi z drugačnimi pristopi lahko tudi veliko bolj dolgoročna. Poleg tega pa ustvarjalen in znanstven pristop pri oblikovanju politike zagotavlja tudi precej več maneverskega prostora.

Preživelo razumevanje politike. Mnogi podatki in izkušnje kažejo, da je navedena *ustvarjalna opredelitev politike* pri nas (nekateri smo imeli zaradi takega razumevanja politike pred nedavnim tudi veliko težav) zelo zapostavljena. Pri nas namreč še vedno prevladuje razumevanje politike, kot je bilo razširjeno v preteklem (socialistično-samoupravnem) obdobju in ga nakazuje prej omenjena splošna opredelitev politike. Po tem razumevanju je politika zgolj samo nekakšna stalna planska odločitev ali pravilo obnašanja v možni situaciji, medtem ko je planiranje najširši okvir poslovnega odločanja v taki družbenopolitični (samoupravni) skupnosti.

Vendar očitno velja podpirati in se zavzemati za omenjeno ustvarjalno opredelitev politike, medtem ko gre planiranje razumeti kot pomembno sredstvo za udejanjanje politike. *Razlika med obema pristopoma je očitna in v vsebinskem smislu tudi zelo pomembna. Zato se ne gre čuditi, da so sedanjemu (po avtorjevi presoji popolnoma zgrešenemu in že davno preživelemu) razumevanju politike pri nas potem zelo podobni tudi doseženi rezultati.*

Dejanske razmere na področju politike

Posledice preteklega dogajanja. Iz navedenih splošnih opredelitev politike je tako med drugim mogoče izluščiti tudi srž sedanjih ključnih problemov. V preteklosti so bile take opredelitve politike nujne zato, da so o vseh najpomembnejših družbenih vprašanjih lahko odločali v tesno zaprtih partijskih krogih. Zato so bila v tistih časih potrebna taka predstavniška telesa družbene skupnosti, ki so brez lastnega razmišljanja in prispevka samo potrjevala tako sprejete (partijske) odločitve. Potreben je bil torej nekakšen glasovalni stroj, ki je lahko zagotovil tudi širše sprejetje take politike, medtem ko je dobro utečen represivni aparat politične policije med drugim zagotavljal tudi njeno uresničevanje. Zato je bil izumljen tudi tako imenovani »delegatski sistem« v nekdanji državi, ki je dolga leta pod plaščem samoupravljanja med drugim zagotavljal tudi legitimnost odločanja o politiki oz. o najvažnejših vprašanjih v zelo ozkih krogih. Razumljivo mora biti, da je bila stroka pri tem potisnjena povsem v ozadje, saj so prevladovali čisto drugačni (največkrat zgolj samoljubni) interesi. Nenazadnje to tudi ni čudno, saj so bili skoraj vsi najvišji tedanji voditelji brez ustrezne izobrazbe. Samo redki med njimi so

jo pridobili šele kasneje, vendar večinoma na politološkem področju, ki pa je že bilo omenjeno in je zato mogoče oceniti tudi vrednost take izobrazbe.

Tako razumevanje politike in obnašanje pri njenem sprejemanju in udejanjanju v preteklosti pa še vedno predstavlja veliko breme na ramenih večine tistih, ki se še danes hočejo ukvarjati z zelo podobno politiko. Edina razlika je pravzaprav samo v tem, da so zamenjali in preimenovali le ogrinjalo, s katerim je takšno početje prekrito. Nekdaj se je tak plašč imenoval »socialistično samoupravljanje«, danes pa mu isti ljudje brez sramu rečejo »demokracija«, čeprav je dogajanje pod njim ostalo več ali manj nespremenjeno. Vseh teh (kvazi) politikov gotovo ne moti niti dejstvo, da je tako njihovo obnašanje in ravnanje na področju politike, ki so ga v pomanjkanju lastnih idej očitno prevzeli od svojih prednikov in vzornikov, že davno tega prerasel čas. Zato ga tudi ne morejo več vleči s seboj v nedogled, čeprav si nekaj takega, seveda, močno želijo.

Prav v teh dneh smo slišali aforizem (da ne bo pomote, njegov avtor je Niko Brušen), ki se glasi približno takole: »Pri nas se vsi spoznamo na politiko, tako kot na nogomet.« Nekdaj je podobno reklo veljalo tudi za »osebne dohodke«, o katerih naj bi v tistih »zlatih socialističnih časih« vsi vedeli vse. Vendar so se prav zaradi takega (boljševističnega) razmišljanja takratnih (in nekaterih sedanjih) naših voditeljev vse besede kot so, denimo, socializem, osebni dohodki, politika, in podobne, zaradi že v osnovi zgrešene rabe tudi popolnoma *razvrednotile*. Zato je treba v ta aforizem, k besedi »politika« dodati še tujko »kvazi«, da se bo resnici še bolj približal. O tem, kakšno ceno ima Slovenija danes v Evropi glede politike in nogometa (kot vsi dobro vemo smo nekje na njenem repu), pa sploh ne kaže izgubljati besed.

Sedanje strankarsko obnašanje. Sedanje stanje na področju splošnega razumevanja politike in ravnanje političnih strank pri njenem oblikovanju ter sprejemanju v primerjavi z bližnjo in daljno preteklostjo sploh ni dosti drugačno. Kljub nekaterim navideznim demokratičnim spremembam v letu 1990, je vsaj glede politike vse več ali manj ostalo pri starem. Za politične stranke, ki so izšle iz tedanjega okvira družbenopolitičnih organizacij (takratne ZKS, ZSMS in SZDL, ki so se postopoma prelevile v sedanji stranki ZLSD in LDS) je to popolnoma razumljivo in kaj drugega tudi ni bilo mogoče pričakovati. Zato glede njihovega obnašanja na področju politike tudi ne kaže po nepotrebem zapravljanju besed. Vendar pa ni mogoče razumeti, da tudi nove politične stranke oz. tako imenovane »stranke slovenske pomladi« niso na področje oblikovanja in sprejemanja politike vnesle nobenih pretresljivih sprememb. Prav nasprotno, mogoče je celo trditi, da so bile v mnogočem celo precej manj domiselne od bivših političnih strank oz. so se večinoma obnašale še »bolj papeško od papeža«. Kot je že bilo povedano in ponazorjeno tudi s konkretnimi primeri, se po avtorjevem mnenju to dogaja zaradi prevelike zaverovanosti njihovih (takratnih in nekaterih sedanjih) voditeljev samih vase in v svojo (ne)spodobnost.

Najbolj zgovoren dokaz za to trditev je klavrn razpad tedanje koalicije novih političnih strank (poimenovane *Demos*), nekaterih hudih posledic tega nerazumnega in samoljubnega početja pa zagotovo ne bo mogoče nikoli ustrezno premostiti. Teh žalostnih dogodkov prizadete politične stranke danes najraje niti ne omenijo, ali pa jih skušajo opravičiti z velikimi takratnimi razlikami med njimi. Vendar s takimi izgovori, seveda, ne morejo prikriti resničnega vzroka za njihov neuspeh. Vse po vrsti so namreč delale popolnoma enake napake kot njihovi (socialistično-komunistični) vzorniki: tudi novo-

dobni politiki so se zapirali v preveč ozke kroge in se naslanjali samo na »preverjene kadre«. Nove politične stranke so očitno spregledale dejstvo, da so taka »pravila igre« iz preteklosti lahko delovala le s pomočjo ustreznega represivnega aparata (politične policije), katerega pa one niso imele več na razpolago.

Razvrednotenje slovenske pomladi. Tedanja nezrelost »pomladnih« političnih strank je bila zaradi pomanjkanja neposrednih izkušenj na področju oblikovanja in sprejemanja politike morda tudi opravičljiva, danes pa temu, seveda, ni več tako. V preteklih letih se je namreč jasno izkazalo, da se »pomladne« stranke pravzaprav v ničemer ne razlikujejo od njihovih nasprotnic. Medtem so se že vse pomembnejše med njimi znašle tudi na oblasti v koaliciji s strankami starega kova iz okvira bivšega sistema. Prav neverjetno se zdi, kako so se vse od njih lahko izredno hitro prilagodile razmeram na področju oblikovanja in sprejemanja politike, ki vladajo pri nas že desetletja. Navadno so v teh strankah dvignili svoj glas proti takemu početju šele takrat, ko so v koaliciji tudi dejansko postali »peto kolo« in bili le še za »demokratičen okrasek«, ali ko so jih iz nje nagnali. Glede tega tudi v zadnji koaliciji, ki zagotavlja trenutno politično vlado, očitno ni bistvenih sprememb.

Nesposobnost teh novodobnih politikov se jasno kaže tudi v tem, da se še vedno oklepajo že davno tega razvrednotene (nekdaj pa tako velike in močne) misli glede »slovenske pomladi«. Zanimivo je tudi, da se nanjo spomnijo samo v jesenskem in zimskem času, medtem ko v zanj pravem (koledarskem) času navadno že utihnejo, ker jim očitno usahnejo moči. Ne izučijo jih niti doseženi rezultati na volitvah, saj sploh ni treba imeti veliko znanja za ugotovitev, da jim je nastop na volitvah »pod zastavo slovenske pomladi« zagotovo več škodoval kot koristil. V vseh teh letih so se v novodobnih strankah očitno naučili samo to, da tudi popolno volilno polomijo brez sramu prikazujejo kot uspeh in dosežek, kar je bilo vidno zlasti ob zadnjih predsedniških volitvah. Tako sta stranki, ki sta na zadnjih državnozborskih volitvah pred dobrima dvema letoma s posamičnim nastopom iztržili (gledano v celoti) okrog 25 % volilnih glasov, s skupnim nastopom na zadnjih predsedniških volitvah, ko sta se odeli s plaščem »slovenske pomladi«, pa sta te glasove s tako potezo spravili na manj kot 10 %. Kljub temu so v stranki, ki je za ta skupni podvig prispevala kandidata, izid volitev proglasili kot dober rezultat, čeprav so ga dosegli skupaj z drugo stranko. Podoben poskus jima je nato spodeltel tudi pri nadomestnih volitvah za ljubljanskega župana, kjer je njun skupni kandidat prav zaradi tega oguljenega plašča lahko prišel le do drugega kroga. Verjetno strategiji v teh dveh strankah še niso uspeli dojeti, da je k temu popolnemu fiasku na (obojih) volitvah svoje dodala tudi njihova »predvolilna petarda« (lustracija, o kateri bo govor v naslednjem poglavju), ki naj bi zagrmela na samem višku volilne kampanje. Zaradi slabe konstrukcije in premalo domišljenega manevra pa se jim je ta petarda razletela kar v rokah. Kot mnogi vemo, se nekaj podobnega zgodi zlasti tedaj, ko se s tako nevarnimi stvarmi igrajo otroci. Vendar glavni pobudniki tega popolnoma zgrešenega manevra (lustracijskega zakona) očitno še niso obupali, ker ga, bojda, nameravajo ponoviti tudi na tovrstnem referendumu. Kot pa kažejo nekatera znamenja, se bodo morali v tak referendum podati v zelo razredčenih vrstah, saj so mnogi med tem že spoznali (bržkone tudi načrtovano) *nedorečenost* omenjenega zakona. Sprašujemo se, kakšno sporočilo volivcev bi nekateri novodobni politiki še potrebovali, preden bodo dokončno dojel, da

se je njihov čas v *pravi slovenski pomladi* nepreklicno iztekel, ker ga niso znali ustrezno izkoristiti takrat, ko je še delal v njihovo korist.

Volitve v predstavniška telesa. Vendar je vse navedeno samo delen in tudi manj pomemben razlog za sedanje razmere na področju politike. Poglavitni razlog namreč tiči v tem, da v najvišje predstavniško telo na tako zahtevno delovno mesto, kot je poslanec, tudi danes prihajajo ljudje (tako kot nekaj delegati), ki večinoma sploh nimajo ustrezne izobrazbe. Pri njihovi izbiri namreč še vedno prevladuje razmišljanje iz bližnje in daljne preteklosti, da je treba za taka mesta izbrati ljudi, ki bodo »ob pravem času in za pravo stvar dvignili roko«. Razen nekaterih izjem tudi med sedanjimi poslanci lahko najdemo ljudi, ki v tako pomembnem organu kot je parlament, praktično ne morejo početi kaj drugega, kot da na dogovorjen namig pritisnejo na ustrezen gumb. Čeprav verodostojnih podatkov ni mogoče dobiti, vseeno lahko trdimo, da v vseh sedanjih političnih strankah prihajajo do svojih kandidatov na volitvah na povsem enak način oz. z istimi metodami. Vendar takih metod, seveda, ni mogoče najti v nobenem učbeniku, ker so posledica dolgoletne prakse v tako imenovanih »kadrovskih kuhinjah«. V njih so se učili od istih kuharjev in se tudi izučili za to obrt skoraj vsi sedanji politiki, pa če to hočejo priznati ali ne. O tem namreč pričajo nekatera dejstva, zato takšna priznanja sploh niso potrebna. Mnoga znamenja tako potrjujejo domnevo, da večino kandidatov sedanjih političnih strank na volitvah bržkone izberejo in določijo v zelo ozkem krogu najbolj vplivnih strankinih veljakov. Glede na rezultate takšnega izbora, ki jih zaradi javne objave tudi ne morejo prirediti in olepšati, pa je več kot očitno, da pri njihovih merilih za izbor izobrazbena raven nima nobene večje teže.

Takšno domnevo namreč v celoti potrjujejo objavljeni podatki o kandidatih političnih strank na zadnjih volitvah za državni zbor, kjer lahko zasledimo vse mogoče poklice. Pri tem pa, seveda, ne mislimo zgolj na nekatere manjše in nepomembne stranke, v katerih so morali zaradi »članske suše« za svoje kandidate izbrati tudi ljudi s popolnoma neprimerno izobrazbo (na primer, natakariče, peke, rudarje, voznike, avtomehanike, elektrkarje, tesarje, mizarje, skladiščnike, itn.), ali pa so njihovo pomanjkljivo izobrazbo prikrili z izmišljenimi poklici (denimo, podjetnik, direktor podjetja, ipd.). Ti podatki so zanimivi samo zategadelj, ker odkrivajo še eno značilnost slovenske folklorne (zlasti ozkost in majhnost nekaterih ljudi) in kažejo tudi na to, kdo vse se že danes želi preriniti med politike (seveda, zgledi vlečejo). V mislih imamo predvsem vse večje politične stranke, ki so na teh volitvah dosegle najmanj 5 odstotni delež volilnih glasov, vendar glede na omenjeno prakso manjših in nepomembnih strank tudi pri njih ni videti bistvenih razlik. V nobeni od teh političnih strank med svojimi člani, čeprav glede članstva navajajo zelo visoke številke (nekateri celo precej več kot desetisoč), očitno ne morejo najti niti toliko ustrezno izobraženih, da bi z njimi »pokrili« vsa razpoložljiva mesta (teh pa je v vseh volilnih območjih skupaj, kot vemo, samo 88). Po splošno znanih statističnih podatkih imata visoko izobrazbo približno dva Slovenca med stotimi. Potemtakem bi jih moralo biti toliko tudi v okviru političnih strank, vendar temu očitno ni tako. Kot kaže (po teh podatkih) v političnih strankah sploh nimajo dovolj ljudi z visoko strokovno izobrazbo, ali pa jim morda ne ustrezajo najbolj, ker znajo razmišljati tudi s svojo glavo. Kakorkoli že, pri njihovih kandidatih za volitve je namreč mogoče zaslediti v več primerih dokaj nenavadno strokovno izobrazbo, ki za zahtevne naloge v parlamentu zagotovo ni najbolj primerna (denimo, kmetovalec z osnovnošolsko izobrazbo).

Med njimi je tudi izredno veliko primerov zgolj srednješolske izobrazbe (na primer, tehniki vseh mogočih profilov), glede na vsebino poslančevega dela pa je mogoče zaslediti tudi povsem neprimerno strokovno izobrazbo (denimo, zdravnik, veterinar, dramski igralec, komparativist, profesor zgodovine, profesor glasbe, profesor telovadbe, ipd.). Tem podatkom primerna je zato tudi izobrazbena raven in struktura poslancev v sedanjem sklicu parlamenta. Čeprav jih ima veliko med njimi tudi akademsko raven izobrazbe (magisterij ali doktorat), je njihova izobrazba v povprečju vendarle le nekje na ravni višje izobrazbe. Povprečje jim namreč močno kvarijo zlasti nekateri tehniki, ki so se bodisi zaradi pomanjkanja ustrezno izobraženih kadrov ali drugačnih zaslug spet znašli v parlamentu (nekateri od njih celo že večkrat zapovrstjo).

Ob teh navedbah se nenazadnje lahko vprašamo, kaj vse se dogaja šele na precej nižji ravni, to je glede izobrazbe svetnikov v organih lokalnih skupnosti. Kot vemo pa za to področje nekih celovitih tovrstnih podatkov itak ni mogoče pridobiti in zato o takih ali drugačnih razmerah lahko le ugibamo.

Značilnosti slovenskega parlamenta. Takšen pristop v okviru sedanjih parlamentarnih strank glede izbiranja njihovih kandidatov za volitve, seveda, odseva tudi v slovenskem parlamentu. Zgolj na podlagi tistega, kar je mogoče prebrati ali videti preko televizije, lahko strnemo naslednje njegove slabosti:

- ⇒ *Nestrokovnost.* Ker pride v parlament veliko poslancev s popolnoma neprimerno strokovno izobrazbo (torej nestrokovnjaki) je razumljivo, da mora takšno vrzel nekdo nadomestiti. Zato poslanci potrebujejo tudi mnoge strokovne sodelavce, da opravijo delo namesto njih. Nekateri jih pripeljejo kar s seboj in zato tudi ne morejo biti bistveno drugačni od njih. Zaradi takih razmer se potem tudi ne gre čuditi premalo domišljeni zakonodaji, ki jo največkrat sprejmejo šele po mnogih težavah in zapletih. Velikokrat se tudi zgodi, da sicer dobro pripravljen zakonski predlog poslanci s svojimi premalo domišljenimi amandmaji povsem izmalicijo.
- ⇒ *Neučinkovitost.* Seje parlamenta so nenavadno dolgotrajne in se običajno že začnejo z mnogimi zapleti. Pogosto porabijo poslanci kar cel delovni dan in tudi več samo za dogovore o vsebini dnevnega reda za posamezno sejo, medtem ko se posamezno zasedanje potem vleče tudi po več mesecev. Tako večino svojega dela poslanci uspejo dokončati predvsem v okviru tako imenovanih »izrednih« zasedanj parlamenta, ki jih je v primerjavi z rednimi kar nekajkrat več.
- ⇒ *Dolgoveznost.* Kadar dobimo s pomočjo televizijskih kamer priložnost neposrednega vpogleda v delo parlamenta lahko vidimo, da mnogi poslanci porabijo ogromno časa za povsem nepotrebne in dolgovezne razprave ter prazno besedičenje. Medtem pa nekateri poslanci za govornico samo prebirajo vnaprej pripravljena besedila, kar izkazuje in poudarja njihovo (ne)sposobnost. Nekateri pa pretiravajo celo na ta način, da se v okviru tako imenovane »obstrukcije« podajo v več ur trajajočo (maratonsko) razpravo. Očitno sploh ne morejo dojeti, da s takim obnašanjem samo kradejo dragoceni čas in povsem po neumnem zapravljajo davkoplačevalski denar.
- ⇒ *Potratnost.* Poleg razvpitih poslanskih plač (te zagotovo niso v skladu s sedanjo splošno izobrazbeno ravni in sposobnostjo večine poslancev) in pretiravanja ob prostorskih preureditvah parlamenta (denimo, glede ureditve poslanske kuhinje in

zasebnih kopalnic) nekateri znaki kažejo, da se v tudi v parlamentu zgledejejo po potratni državni upravi. Tu naj posebej izpostavimo samo zadnjo zamisel o nekakšnem »funkcionalnem dodatku« za delo poslanca v njegovi volilni bazi, s katerim so si še povečali svoje že itak previsoke plače in na ta način obšli tudi njihovo morebitno zamrznitev.

⇒ *Privilegiranost.* Poslanci so obdržali skoraj vse privilegije »zaslužnih« politikov iz nekdanjega obdobja (na primer, državna stanovanja, privilegirane kredite, visoke plače, predčasno upokojevanje, ipd.), kljub svojim nenormalno visokim plačam pa hočejo uvesti celo še nekatere nove (denimo, enormne odpravnine).

Zelo podobne ali še veliko slabše razmere, seveda, vladajo tudi v okviru organov lokalnih skupnosti, kjer posebej izstopajo zlasti nekatere občine s tako imenovanim »mestnim« statusom. Nekaj tega je mogoče videti tudi na nekaterih lokalnih televizijah, ki seje takih svetov celo neposredno prenašajo in s tem razkazujejo njihovo neučinkovitost. V tem okviru se navedenim značilnostim pridružijo še posamezne strankarske zdrahe, ki velikokrat tudi popolnoma ohromijo njihovo delo.

Preseganje sedanjega stanja. Vse doslej navedeno skupaj z razmerami v slovenskem parlamentu, seveda, močno vpliva tudi na splošne družbene razmere, zlasti pa na čedalje bolj neugodno gospodarsko stanje. To je poglobitveni razlog, da hočemo vsaj v okviru *Stranke OPS* preseči sedanje neugodno stanje in ga nadomestiti z ustrežnejšimi metodami in pristopi. Oblikovanje in sprejemanje politike tako želimo postaviti na popolnoma drugačne (izključno strokovne) temelje in odmisli vse tovrstne zglede iz preteklosti in sedanjosti. *Predvsem pa hočemo z drugačnimi zgledi vplivati na odstranitev že omenjenih metod dela v strankarskih »kadrovskih kuhinjah«, ki so zagotovo poglobitveni vzrok za večino sedanjih problemov.*

Te trditve potrjujejo že nekatere navedbe v osnutku statuta in programu dejavnosti *Stranke OPS*, kjer gre gotovo za nekatere popolnoma nove pristope. Brez lažne skromnosti lahko celo rečemo, da gre za novotarijo (inovacijo), saj podobnih rešitev ni mogoče nikjer zaslediti. Pravzaprav takih zgledov tudi nismo iskali, ker nam sploh niso bili potrebni. Do navedenih novih rešitev, ki bodo na tem mestu še podrobneje pojasnjene, smo prišli samo na podlagi logičnega razmišljanja in *striktnega ločevanja vzrokov od posledic*, kar edino lahko pripelje do ustrezne in prave rešitve problema. Po tej poti namreč nastane tudi največ inovacij, kar potrjujejo tudi mnogi dobro znani primeri.

Vendar pa neke inovacije (tako kot iznajdbe), seveda, ni mogoče presojati samo na podlagi nekakšnih zgledov. Če bi tako ravnali že pradavni predniki, se gotovo ne bi mogli oprijeti zamisli, denimo, »okroglega kolesa«, kar pa je kot dobro vemo povzročilo pravi prepoved na tehničnih področjih in omogočilo tudi mnoge nadaljnje iznajdbe.

Drugačni kandidacijski postopki

Povzetek statutarnih določil. Iz predstavljenega osnutka statuta *Stranke OPS* je bilo mogoče razbrati, da se bodo kandidacijski postopki začeli nekako tri mesece pred začetkom volitev za državni zbor, organe lokalnih skupnosti ali predsednika republike. Takrat bo njen Izvršni odbor pripravil in objavil *javni razpis* za izbiro kandidat in kandidatov *Stranke OPS* na volitvah in določil pogoje za prijavo ter rok za zbiranje prijav in izbiro kandidatov. Hkrati bo oblikoval in določil potrebne volilne komisije, ki

bodo imele najmanj sedem članov, imenoval pa bo tudi njihovega predsednika. Nadalje bo oblikoval in določil tudi merila za izbor kandidatov *Stranke OPS* na volitvah ter določil program, postopek in sredstva za vodenje volilne kampanje. Izvršni odbor bo pripravil tudi javni razpis za izbiro kandidat in kandidatov *Stranke OPS* za delovna mesta v državnih organih oz. občinskih in mestnih upravah glede na dosežen volilni izid in določil rok za zbiranje prijav in njihovo izbiro. Glede na ta izid bo oblikoval in določil tudi merila za izbor kandidatov *Stranke OPS* za omenjena delovna mesta v državnih organih oz. občinskih in mestnih upravah.

Na tak javni razpis za kandidate *Stranke OPS* na volitvah se bodo lahko prijavile vse polnoletne državljanke in državljani Republike Slovenije, ki bodo ustrezali pogojem razpisa in v okviru določenega roka predložili svojo pisno prijavo. V kolikor prijavljeni ne bodo člani *Stranke OPS*, bodo morali hkrati s prijavo predložiti tudi podpisano pristopno izjavo, s katero bodo sprejeli njen statut in program dejavnosti.

Primer javnega razpisa. Med poglobitvenimi novostmi v teh kandidacijskih postopkih lahko podarimo zlasti javne razpise *Stranke OPS* za pridobivanje njenih kandidatov na volitvah in kasneje tudi za njena mesta v državni ali lokalni upravi glede na volilne izide. Čeprav ne želimo prehitovati nekaterih dogodkov, naj zaradi večje razumljivosti te poglobitvene novosti (glede na sedanje strankarsko početje) vendarle navedemo besedilo enega takih razpisov (na naslednji strani).

Navedeno vsebino razpisa je, seveda, treba vzeti le kot vzorec, ki ga bo treba ustrezno prilagoditi takratnim razmeram, ko bo postal tak razpis tudi aktualen. Kot je razvidno, se nanaša na volitve za državni zbor, ki so za našo prihodnost brzkone tudi najbolj pomembne, medtem ko bo moral biti tak razpis v primeru tako imenovanih »lokalnih« volitev, seveda, precej drugačen. Vendar bo poglobitveno sporočilo takega razpisa v vseh primerih popolnoma enako. *Na ta način naj bi v vsa predstavniška telesa in organe družbene skupnosti pripeljali strokovno podkovane ljudi, ki sedanje neugodno splošno stanje edini lahko preobrnejo v pozitivno smer.*

Na podlagi 34. člena statuta Stranke OPS - Osveščeni Politiki Slovenije njen izvršni odbor objavlja javni

RAZPIS
za pridobitev kandidatke in kandidatov Stranke OPS
na volitvah za državni zbor

Imate visoko strokovno izobrazbo in potrebne delovne izkušnje, razen tega pa tudi zamisli za razreševanje naših poglobitnih družbenih in gospodarskih vprašanj v okviru slovenskega parlamenta? Ste morda doslej odpravili take izzive samo zato, ker se vam preprosto upira, da bi postali zgolj orodje v rokah politikov v sedanjih strankah?

Če s temi vprašanji morda beremo vaše misli, potem se morate prijaviti na ta razpis in ugotoviti boste, da se vam te želje lahko uresničijo. Ustanovili smo namreč politično stranko, ki združuje samo vam podobne ljudi, da bi v naš parlament tako prišli dejanski strokovnjaki in pričeli reševati naše poglobitne probleme na pravem koncu. Od vas zahtevamo samo to, da boste v slovenskem parlamentu delovali zgolj na podlagi svojih strokovnih in moralnih načel, medtem ko je program dejavnosti Stranke OPS zagotovo napisan tudi po vaših merilih in pričakovanjih.

Premislite o tej ponudbi in v primeru svoje odločitve, da boste poskušali izrabiti to priložnost za udeležanje vaših doslej skritih želja, nam pošljite svojo prijavo s kratko biografijo, in sicer:

- poglobitne osebne podatke, podatke o doseženi strokovni izobrazbi, podatke o vseh vaših dosedanjih zaposlitvah in delovnih nalogah, in podatke o morebitnem članstvu v političnih strankah;
- nekaj kratkih navedb o tem, s katerimi strokovnimi vprašanji ste se doslej največ ukvarjali in za kakšne cilje ter rešitve ste se ob tem zavzemali;
- navedbe strokovnih področij, na katerih bi se želeli kot poslanka ali poslanec spoprijeti z našimi ključnimi problemi, in poglobitnih rešitev zanje, za katere se nameravate zavzemati.

Navedeno pošljite na spodnji naslov, prosimo, po možnosti čimprej, najkasneje pa v roku 15 dni od dneva te objave. Na podlagi vaše prijave vam bomo posredovali gradivo s podrobnejšimi informacijami.

V kolikor se morda želite pred dokončno odločitvijo seznaniti s statutom in programom dejavnosti Stranke OPS, se lahko po telefonu dogovorite tudi za osebni razgovor. Z veseljem vas bomo seznanili z vsem, kar vas v tej zvezi zanima. ...

Vloga volilnih komisij. Po nekaterih predvidevanjih in ocenah bo treba oblikovati (bodisi za državnozborske ali lokalne volitve) približno pet do (največ) sedem volilnih komisij, verjetno kar v okviru sedanjih volilnih enot (teh je kljub razraščanju števila novih občin, menda, še vedno osem) oz. z združitvijo nekaterih manjših. V primeru predsedniških volitev pa bo vse delo, seveda, lahko opravila ena sama komisija. Taka volilna komisija bo v določenem roku na podlagi zbranih prijav na javni razpis in sprejetih meril za izbor kandidatov Stranke OPS na volitvah pripravila dokončni seznam njenih kandidatov na volitvah po volilnih enotah oz. območjih. Kot bo kasneje razvidno, bo delo take volilne komisije potekalo povsem javno, saj bodo kandidati izbrani na javnih volilnih zborovanjih (konvencijah), sezname izbranih kandidatke in kandidatov Stranke OPS na volitvah pa bodo objavljeni takoj po uradnem zaključku take konvencije.

Kot je določeno v osnutku statuta, bodo volilne komisije potem organizirale in vodile tudi volilno kampanjo v vseh svojih območjih, vendar na podlagi sprejetega pro-

grama, postopkov in v okviru določenih sredstev. V tem smislu in okviru bodo lahko v volilni enoti oz. območju, kjer bodo kandidirali, volilno kampanjo organizirali tudi sami kandidati Stranke OPS. Oboji pa bodo morali pri tem, seveda, upoštevati veljavne zakonske predpise in občinske odloke, za kar bodo morali prevzeti tudi vso kazensko odgovornost. Posamezni kandidati Stranke OPS na volitvah bodo mimo programa strankine volilne kampanje lahko tudi sami organizirali predvolilne shode v volilni enoti oz. območju, kjer bodo kandidirali, za kar pa bodo morali prevzeti vso moralno in kazensko odgovornost.

Glede na volilni izid Stranke OPS bo volilna komisija na podlagi prijav na objavljen javni razpis in sprejetih meril za izbor strankinih kandidatov za mesta v državnih organih oz. organih lokalnih skupnosti pripravila njihov dokončni seznam. Pri tem ji bo v veliko pomoč ocenjevalno gradivo iz okvira volilnih konvencij, saj je po vsej logiki mogoče pričakovati, da bodo prijavljeni kandidati nastopili že na njej. Če pa v nekaterih primerih temu le ne bo tako, bo morala volilna komisija pač ubrati zelo podobno pot. Razlika bo prejkone samo v tem, da bodo merila izbora nekoliko drugačna, in da tak preizkus sposobnosti kandidatov ne bo potekal javno.

Merila za izbor kandidatov

Zametek uvajanja drugačne politike. Na podlagi navedenih statutarnih določil glede kandidacijskih postopkov je bil pripravljen tudi osnutek meril, ki naj bi jih uporabili pri izboru kandidatov in kandidatke Stranke OPS na prihodnjih volitvah. Kot je nekaterim verjetno znano, se bodo najprej zgodile lokalne volitve, ki bodo že letos jeseni. Seveda, so za reševanje poglobitnih problemov precej bolj pomembne volitve za državni zbor. Do takrat je sicer še dobri dve leti, vendar se kaj lahko primeri, da bo do njih prišlo že veliko prej.

Zaradi boljšega razumevanja vsega doslej povedanega, predvsem pa zaradi izrečenih kritik na račun obnašanja večine strank oz. njihovih »kadrovske kuhinje« in zato, da ta kritika ne bo izzvenela kot nekonstruktivna, naj pripravljeno gradivo o merilih za izbor kandidatov Stranke OPS na volitvah navedemo kar v celoti in ga po potrebi tudi pojasnimo, in sicer:

OSNUTEK
20. 1. 1998

Na podlagi 34. člena osnutka statuta Stranke OPS - Osveščeni Politiki Slovenije, v nadaljevanju Stranke, so bila na seji Izvršnega odbora dne _____ sprejeta

MERILA

za izbor kandidatov Stranke na volitvah

I. SPLOŠNE DOLOČBE

Podlaga za uporabo teh meril je dosledno izpolnjen ustrezen obrazec s spodaj navedenimi podatki, ki ga kandidatka ali kandidat, v nadaljevanju kandidat, izpolni ob prijavi na razpis. Na obrazcu mora biti pred njegovim podpisom navedena izjava: »Resničnost vseh navedenih podatkov jamčim s svojim podpisom in s

tem prevzemam vso moralno in materialno odgovornost, v primeru neresničnih podatkov pa soglašam tudi s svojim odpoklicem.»

Merila v razdelkih II. do V. se uporabijo samodejno v okviru ustrezne računalniške obdelave obrazcev, ki jih izpolnijo in predložijo kandidati. V tej obdelavi je treba pripraviti za vsakega člana komisije tudi seznam vseh prijavljenih kandidatov (razvrščenih po abecednem vrstnem redu priimka), iz katerega so razvidne dosežene točk pri vsakem merilu (na primer, II.A - 10, II.B - 9, itd.) in skupni seštevek točk po vseh teh merilih (Skupaj II. do V. - 71). Komisiji morajo biti na voljo tudi kopije izvirnih podatkov. Za oceno kandidatovega volilnega programa člani volilne komisije uporabijo merila v razdelku VI. že pred začetkom javnega volilnega zborovanja (konvencije). Volilna komisija hkrati pripravi tudi ustrezna tematska (in dovolj aktualna) vprašanja, ki jih morajo kandidati obvezno uporabiti kot vsebinsko podlago v svojem uvodnem javnem nastopu.

Na dan poteka javne konvencije mora volilna komisija najmanj eno uro pred njenim začetkom na vidnem mestu izobesiti seznam vseh prijavljenih kandidatov (z navedbo doseženih točk po merilih II. do V.) in razpoložljiva tematska vprašanja za javni nastop kandidatov. Merila v razdelkih VII. in VIII. člani volilne komisije povsem samostojno uporabijo že med potekom konvencije, tako da so končni rezultati ocene kandidatov znani najkasneje pol ure po njenem uradnem zaključku.

Prizadeti kandidati lahko vložijo pritožbo glede števila doseženih točk v okviru meril v razdelkih II. do V. najkasneje v roku treh dni po tej razglasitvi na Izvršni odbor Stranke. Ocene z uporabo meril v razdelkih VI. do VIII. pa se štejejo kot dokončne in nanje ni mogoče ugovarjati. ...

Ocenjevanje kandidatov na konvenciji. V navedenih splošnih določbah je zajeto bistvo omenjenih kandidacijskih postopkov, k čemur skoraj ni kaj dodati. Morda naj poudarimo samo to, da bodo v razpisu navedeni osebni in drugi podatki samo informativni, ki bodo služili komisiji pri ocenjevanju sposobnosti kandidatov. Kasneje bo namreč moral kandidat izpolniti in predložiti še poseben obrazec, ki bo sestavljen na podlagi meril v naslednjih štirih razdelkih, da bo na ta način zagotovljena računalniška obdelava oz. uporaba teh meril. Omenjena izjava glede resničnosti podatkov pa je potrebna zato, da bo z njo prijavljen kandidat prevzel tudi potrebno odgovornost za nastale stroške v primeru, ko bi ob morebitni zlorabi takega zaupanja morali namesto njega izbrati nadomestnega kandidata. V tej zvezi naj spomnimo na opredelitev glede politike plačevanja članarine, po kateri bodo morali tisti, ki se bodo včlanili v *Stranko OPS* hkrati s prijavo na javni razpis za njene kandidate na volitvah »... članarino plačati vnaprej v enkratnem znesku, kar se kasneje ustrezno poračuna.« Ta poračun je, seveda, mišljen glede različne višine članarine, vendar bo v primeru navedbe neresničnih podatkov mogoče vplačan znesek uporabiti tudi za povračilo stroškov, ki bodo nastali zaradi pridobitve nadomestnega kandidata.

Na tem mestu kaže opozoriti še na določbo, da bo morala komisija pripraviti tudi »... ustrezna tematska (in dovolj aktualna) vprašanja«, ki jih bodo kandidati uporabili v svojem javnem nastopu pred komisijo. Gre namreč zato, da prijavljeni kandidati na taki konvenciji ne bodo mogli govoriti na podlagi vnaprej pripravljenega besedila, temveč si bodo morali morebitni osnutek svojega (kratkega in jedrnatega) govora pripraviti šele

na podlagi teh vprašanj. Ta njihov nastop bo navsezadnje tudi odločilen pri ocenjevanju njihove kandidature (predvidoma bo namreč predstavljal najmanj 60 % vseh zbranih točk). ...

II. STROKOVNA IZOBRAZBA

A. Dosežena raven izobrazbe	Točke
1) Srednješolska izobrazba	1
2) Višješolska izobrazba (diploma prve stopnje)	5
3) Visokošolska izobrazba (diploma druge stopnje)	8
4) Akademska raven izobrazbe (magisterij ali doktorat)	10

Navdilo: Upošteva se samo eno (najbolj ugodno) od navedenih meril.

B. Smer strokovne izobrazbe	Točke
1) Druge smeri od navedenih	1
2) Tehnična fakulteta (elektro, strojna, gradbena, ipd.)	2
3) Filozofska fakulteta	5
4) Družboslovna fakulteta (sociologija, novinarstvo, ipd.)	7
5) Pravna fakulteta	9
6) Ekonomska fakulteta	10

Navdilo: Upošteva se samo eno (najbolj ugodno) od navedenih meril. ...

Upoštevanju ustrezne izobrazbe. Iz zgornjih meril je že mogoče razbrati, da pri ocenjevanju strokovne izobrazbe ne bo pomembna samo diploma, temveč tudi vrsta dosežene izobrazbe. Gre namreč zato, da bi v parlament prihajale zlasti take poslanke in poslanci, ki se bodo lahko soočili in spopadli s ključnimi problemi. Slednji pa zagotovo tičijo na področju gospodarstva, saj bodo zaradi nakopičenih problemov iz bližnje in daljne preteklosti bržkone v ospredju še veliko let. S tem pa drugih strokovnih področij, seveda, ne želimo zapostavljati, temveč jim dati samo težo, ki jo imajo v tem trenutku glede na poglobljene probleme.

Trdno pa smo prepričani, da bi tudi dejansko veljalo iz poslanskih vrst odstraniti vse, ki so se izobraževali v popolnoma drugih smereh, ki so potrebne za opravljanje poslanskega dela. Če so nekateri poslanci zares tako sposobni, kot se hočejo pokazati in zato posegajo še na druga (njim popolnoma nepoznana) strokovna področja, potem imajo bržkone nešteto možnosti za uveljavitev kar v svojem poklicu. To še posebej velja za zdravnike, ki bi svoje »družbenopolitične« ambicije in sposobnosti lahko uresničevali kar v svojem cehovskem okviru. Imajo namreč nešteto svojih zelo specifičnih problemov, ki jih bodo morali nenazadnje razrešiti kar sami in zaman čakajo, da bo to storil nekdo drug namesto njih.

Kakorkoli že, iz meril v zadnjih treh razdelkih pa vendarle zelo jasno izhaja dejstvo, da pri ocenjevanju kandidatov strokovna izobrazba bržkone ne bo odločilnega pomena. Razen, seveda, v primerih, ko posamezni člani komisije, ki bodo uporabljali ta merila, ne bodo morda drugačnega mnenja. Škarje bodo namreč skupaj s platnom povsem v njihovih rokah. ...

III. DELOVNE IZKUŠNJE

A. Trajanje delovnih izkušenj	Točke
1) do 3 leta	1
2) do 5 let	3
3) do 10 let	5
4) do 15 let	7
5) do 20 let	9
6) nad 20 let	10

Navodilo: Upoštevajo se samo delovne izkušnje v okviru redne zaposlitve.

B. Mesto zadnje zaposlitve	Točke
1) v državnem zboru ali državnem svetu (na voljeni funkciji)	1
2) v republiškem upravnem organu	1
3) v občinskem organu oblasti (na voljeni funkciji)	2
4) v občinskem upravnem organu	2
5) v javnem zavodu	4
6) v okviru šolstva ali zdravstva	5
7) v okviru negospodarstva	7
8) v okviru gospodarstva	8
9) v okviru samostojne dejavnosti	10

Navodilo: Pri navedenih merilih se upošteva zadnja zaposlitev, ki je trajala najmanj dve leti.

C. Delovne naloge v okviru zadnje zaposlitve	Točke
1) »menežerske« delovne naloge	1
2) vodilne delovne naloge	5
3) vodstvene delovne naloge	7
4) druge naloge od navedenih	8
5) strokovne delovne naloge	9
6) samostojna intelektualna dejavnost	10

Navodilo: Pri navedenih merilih se upošteva zadnja zaposlitev, ki je trajala najmanj eno leto. ...

Ustrezne delovne izkušnje. Pri ocenjevanju kandidatov bodo, seveda, pomembne tudi njihove delovne izkušnje in kje vse so jih pridobili. Kot je mogoče videti iz navedenih meril, bodo glede njihovega trajanja najbolj ocenjeni tisti kandidati, ki bodo že prešli obdobje, v katerem si vsak poskuša zagotoviti ustrezne življenjske (eksistenčne) razmere in ustvariti družino. Tako se bodo veliko lažje posvetili zahtevnemu in napor-nemu poslanskemu delu v parlamentu, kar jim bo njihov ustvarjeni položaj samo še utrdilo. Razen tega bo pomembna tudi njihova zadnja zaposlitev, kjer bodo odločilnega pomena zlasti njihove izkušnje v okviru neposrednega strokovnega dela. Kot je videti iz navedenih meril morebitne izkušnje bodisi v parlamentu, v državni upravi ali pri vodenju gospodarskih družb ali podjetij ne bodo imele nobene teže, kar je glede na sedanje razmere oz. nameravano njihovo preseganje, zagotovo tudi edino prav. ...

IV. ČLANSTVO V STRANKAH

Kratice in ime politične stranke	Točke
1) ZLSD Združena lista socialdemokratov	1
2) LDS Liberalna demokracija Slovenije	1
3) SLS Slovenska ljudska stranka	2
4) SDS Socialdemokrati Slovenije	2
5) SKD Slovenski krščanski demokrati	2
6) ... Druge politične stranke	2
7) ... V nobeni politični stranki	2
8) OPS Osveščeni Politiki Slovenije	8
9) OPS Osveščeni Politiki Slovenije (le za ustanovne člane)	8
	10

Navodilo: Upošteva se samo eno od navedenih meril, vendar se merili pod 8) ali 9) uporabita samo v primeru, da je bilo pred tem zadoščeno merilu pod 7). ...

Pomembna tudi strankarska opredelitev. K navedenim merilom in navodilu za njihovo uporabo je gotovo treba dodati, da pri izbiri kandidatov *Stranke OPS* naj ne bi nikogar od kandidatov že vnaprej (a priori) odklanjali zaradi njihove dosedanje politične opredelitve. Seveda, ostaja odprto vprašanje, kako bodo takega kandidata potem ocenjevali posamezni člani komisije pri merilih v zadnjih treh razdelkih. Tak podatek bodo namreč člani komisije imeli pred seboj in bo vsaj pri nekaterih lahko vplival tudi na oceno nastopa posameznega kandidata, kjer gre v vsakem primeru zgolj za subjektivno oceno. Vendar tega ne kaže tudi narobe razumeti, temveč zgolj kot eno od možnih razmišljanj ob teh merilih. Hočemo pa poudariti, da v takem primeru članstvo v *Stranki OPS* ne bo imelo nobene teže, pa čeprav bi bil prijavljeni kandidat tudi med njenimi ustanovitelji. Slednje bo pomembno šele pri njegovih naslednjih kandidaturah, saj naj bi ustanovni člani *Stranke OPS* vedno imeli tudi določeno prednost pred drugimi kandidati. Pionirsko delo je vendarle treba tudi ustrezno nagraditi. ...

V. POSEBNI PODATKI

Poglavitne osebne karakteristike	Točke
1) rojstvo v eni od bivših jugoslovanskih republik	1
2) rojstvo v tuji državi	5
3) rojstvo na ozemlju nekdanje SR Slovenije	10
4) aktivno znanje enega od svetovnih (nejugoslovanskih) jezikov	5
5) aktivno znanje dveh svetovnih jezikov	7
6) aktivno znanje treh ali več svetovnih jezikov	9
7) kandidat	7
8) kandidatka	10

Navodilo: Upošteva se eno od meril 1) do 3) in eno od 4) do 6) ter ustrezno od naslednjih dveh. ...

Ustrezno upoštevanje svetovljanstva. K navedenim merilom je bržkone treba pripomniti, da naj bi z njimi naredili potrebno razliko med prijavljenimi kandidati glede državljanstva, saj veljavna zakonodaja morebitnega dvojnega državljanstva zaenkrat še ne prepoveduje. Poleg tega je treba ustrezno upoštevati tudi morebitno »svetovljanstvo« kandidata, čeprav znanja tujih jezikov ne bi posebej preverjali. Zaradi pridobitve nekaj točk pa se verjetno nihče od prijavljenih kandidatov ne bo neupravičeno kitil z znanjem tujih jezikov, ker bo bistveno več točk lahko pridobil z ustreznim javnim nastopom. Z zadnjim merilom pa naj bi v slovenski parlament privabili tudi več predstavnic nežnejšega spola, saj so zlasti v njegovem sedanjem sklicu vse preveč zapostavljene. ...

VI. OCENA PROGRAMA

Ocena predloženega programa	Točke
1) dolgovezna in slabo razumljiva stališča	1
2) dolgovezna, toda razumljiva in argumentirana stališča	3
3) dolga, razumljiva, toda slabo argumentirana stališča	3
4) dolga, razumljiva in dobro argumentirana stališča	5
5) dolga, razumljiva in zelo dobro argumentirana stališča	7
6) kratka, toda slabo razumljiva in neargumentirana stališča	1
7) kratka, razumljiva, toda slabo argumentirana stališča	5
8) kratka, jedrnata in argumentirana stališča	8
9) kratka, jedrnata in dobro argumentirana stališča	10

Navodilo: Uporabi se samo eno od navedenih meril. Upošteva se seštevek točk vseh članov komisije, vendar se pri tem ne upoštevata (odštejeta) najnižja in najvišja ocena. ...

Ocenjevanje besedila prijave na razpis. S pomočjo navedenih meril bodo člani komisije ocenili vsebino prijave (sestavo besedila) posameznega kandidata, kar bodo morali storiti že pred začetkom konvencije (denimo, dan ali dva dni prej). To jim bo med drugim tudi v veliko pomoč pri ocenjevanju njihovega javnega nastopa, saj bodo to oceno lahko primerjali s kandidatovim javnim nastopom. Upoštevale se bodo ocene vseh članov komisije, pri čemer se bosta obe skrajni (ekstremni) oceni odšteli. Na ta

način bodo člani komisije prišli do ustrezne skupne povprečne ocene, ki bo zagotovo lahko bistveno omilila nekatere pomanjkljivosti subjektivnega ocenjevanja. ...

VII. IZRAŽANJE STALIŠČ

Ocena izražanja stališč v uvodnem nastopu	Točke
1) branje v celoti vnaprej pripravljenega besedila	1
2) branje pripravljenega besedila z nekaj pripovednimi vložki	3
3) suhoparno in neprepričljivo pripovedovanje	4
4) dolgovezno in neprepričljivo pripovedovanje	5
5) dolgovezno, toda prepričljivo pripovedovanje	6
6) kratko, toda manj prepričljivo pripovedovanje	7
7) kratko, toda manj prepričljivo nizanje in opisovanje dejstev	8
8) kratko in prepričljivo nizanje in opisovanje dejstev	9
9) kratko in zelo prepričljivo nizanje in opisovanje dejstev	10

Navodilo: Uporabi se eno od navedenih meril pri uvodnem nastopu kandidata in dodatno še eno od navedenih meril pri njegovih morebitnih repliciranjih. Upošteva se seštevek točk vseh članov komisije, vendar se pri tem ne upoštevata (odštejeta) najnižja in najvišja ocena. ...

Ocena izražanja stališč. Najprej kaže opozoriti, da je poglavitni namen navedenih meril doseči ustrezno razlikovanje med kandidati, ki bodo bodisi samo brali vnaprej pripravljeno besedilo, ali pa bodo morebitni osnutek svojega govora le občasno uporabili, medtem ko bodo poslušalcem lahko ves čas gledali v oči. Navedena merila torej kaže razumeti zlasti v tem smislu, ker je navsezadnje zelo težko nakratko pojasniti bistveno razliko med 'branjem', 'pripovedovanjem' ali 'nizanjem in opisovanjem dejstev', kar naj bi bilo odločilnega pomena v tem delu ocenjevanja kandidatov.

Na podlagi teh meril bo volilna komisija ocenila uvodni nastop prijavljenih kandidatov, ki naj bi trajal nekako od najmanj pet do največ deset minut, seveda, glede na razpoložljiv čas in število kandidatov. Čeprav se bo morda zdel nekemu ta čas preveč strogo odmerjen, je vendarle mogoče v tem času povedati marsikaj. Vendar je treba razpoložljiv čas uporabiti zelo smotno, zaradi česar je pač treba izpustiti vse nepotrebne besede (denimo, bom rekel, ipd.) in se omejiti samo na bistvo. Navsezadnje bodo imele v uvodnem nastopu kandidata največjo težo samo premišljeno izbrane in izgovorjene besede. Če se bodo izbrani (in nato, seveda, še izvoljeni) kandidati tako obnašali tudi v parlamentu, bodo njihova zasedanja lahko bistveno krajša, kupi papirjev na njihovih delovnih mizah pa bodo verjetno tudi veliko nižji.

Morda kaže opozoriti še na možnost, da bodo kandidati lahko povečali svojo oceno tudi z ustrezno pripombo (repliko) na izvajanje drugega kandidata (vendar se bo upoštevala samo ena, na primer, najbolj ugodna), ki pa bodo, seveda, časovno omejene (denimo, na največ eno minuto). S tem se bo zanimivost in privlačnost teh konvencij lahko bistveno povečala. ...

VIII. JAVNO NASTOPANJE

Ocena javnega nastopa kandidata	Točke
1) <i>trema pred javnim nastopom je zelo očitna</i>	1
2) <i>nesproščen nastop s pretežnim pogledom v stran ali v besedilo</i>	3
3) <i>sproščen nastop, toda s pogostim pogledom v stran ali v besedilo</i>	5
4) <i>sproščen toda manj prepričljiv in všečen nastop</i>	7
5) <i>zelo sproščen in prepričljiv nastop, ki ga potrjuje tudi aplavz</i>	10

Navodilo: Uporabi se eno od navedenih meril pri uvodnem nastopu kandidata in dodatno še eno od navedenih meril pri njegovih morebitnih repliciranjih. Možno je uporabiti tudi vmesno oceno. Upošteva se seštevek točk vseh članov komisije, vendar se pri tem ne upoštevata (odštejeta) najnižja in najvišja ocena.

IX. KONČNE DOLOČBE

Ta merila za izbor kandidatov Stranke na volitvah stopijo v veljavo takoj. Za smiselno tolmačenje zgornjih opredelitev in razsojanje v morebitnih pritožbah na delo komisije je pristojen Izvršni odbor, za dosledno uporabo navedenih meril pa so odgovorne pristojne volilne komisije.

Glavni tajnik Stranke:

Predsednik Stranke:

***

Merila prirejena razmeram. K zadnjim merilom kaže pripomniti, da bodo z njihovo pomočjo člani komisije poskušali oceniti tudi vtis, ki ga bo kandidat naredil s svojim javnim nastopom. Pri tem naj bi jim bila merila le v pomoč, saj bodo svojo oceno oblikovali nekje med 1 in 10. Kandidati bodo tudi tu imeli možnost »popravnega izpita«, saj se bo ocenjeval tudi vtis njihovega nastopa ob morebitnih pripombah na nastope drugih kandidatov.

Na koncu velja dodati, da je naveden osnutek meril za izbor kandidatov Stranke OPS na volitvah, seveda, prirejen sedanjim razmeram. Zato je treba računati z dejstvom, da bodo taka ali zelo podobna merila veljala samo ob prvih naslednjih volitvah za organe lokalnih skupnosti in državni zbor. Kasneje bo merila pač treba prilagoditi nastalim razmeram, ki bodo po nekaterih predvidevanjih in mnogih pričakovanjih gotovo že bistveno drugačne od dosedanjih.

Predviden potek volilnih konvencij

Vloga volilne konvencije. Najprej velja poudariti, da je zamisel o volilni konvenciji vzeta iz tovrstnih zgledov v nekaterih državah, kjer so demokratična načela že vrsto desetletij trdno zasidrana v miselnosti in ravnanju ljudi, in jih torej ni mogoče videti samo na papirju. Vendar imajo takšne volilne konvencije zelo različne vloge, ki jih navsezadnje tudi nismo podrobno raziskovali. Šlo nam je predvsem zato, da bi na kar se da enostaven in smotrni način zagotovili javnost dela volilnih komisij Stranke OPS. S tem pa hočemo nazorno pokazati vsem sedanjim strankarskim »kadrovskim kuhinjam«, da se je njihov čas bržkone že iztekel. Mogoče je namreč trditi in tudi napovedati, da

bodo temu zgledu morale slediti tudi druge stranke, saj bodo v nasprotnem primeru morale svoje kandidate izvoliti kar same. Vendar pa volilne konvencije zagotovo ne bodo edina stvar, ki jih bodo politične stranke (hočeš-nočeš) morale povzeti iz pričujoče knjige. Nenazadnje je bil to tudi eden od pomembnih razlogov, da smo se sploh lotili tega pisanja.

Velja tudi poudariti, da volilne konvencije, kot smo si jo zamislili, nikakor ne gre enačiti z volilnimi zbori, ki smo jih bili vajeni do sedaj. Kot je mogoče razbrati že iz osnutka statuta Stranke OPS, so predvideni tudi že omenjeni »predvolilni shodi«, ki bodo sestavni deli strankine volilne kampanje. Na teh shodih bodo kandidati nastopili šele v primeru, ko se bodo uvrstili na ustrezna mesta v dokončnih seznamih kandidatov Stranke OPS na volitvah. Volilna konvencija pa bo sestavni del kandidacijskih postopkov in jo bo zato mogoče organizirati že pred uradnim začetkom volilne kampanje. Vendar bo v tem primeru, seveda, treba upoštevati vse tovrstne zakonske omejitve. Prejkone pa bo kazalo volilne konvencije organizirati šele na samem začetku uradne volilne kampanje, saj jim bo v tem primeru mogoče dati precej večjo težo in pomen. Kot bo razvidno tudi kasneje, bodo volilne konvencije (kot si jih zamišljamo in predstavljamo) lahko ustrezno zamenjale »volilne šove«, ki jih zadnje čase organizira državna televizija. Volilna konvencija bo namreč morala biti izključno strankina zadeva, ki naj bi jo zainteresirana televizijska hiša samo posnela in v ustreznem terminu ter po lastni (in, seveda, tudi neodvisni) presoji nato posredovala svojim gledalcem. Popolnoma zgrešen pa se nam zdi sedanji pristop, ko hoče tako - izključno politično - prireditev nek množični medij organizirati kar sam (s tem pa ji, seveda, dati tudi vsebino, ki si jo sam najbolj želi). Takšno obnašanje in ravnanje je zelo jasen dokaz za trditev, da je glede sedanjega statusa državne televizije treba nemudoma storiti potrebne korake in mu odvzeti nekdanjo vlogo, v kateri se očitno še vedno zelo dobro počuti.

Potrebno število konvencij. Omenjeno je bilo, da bodo javne volilne konvencije za ocenjevanje in izbiranje ustreznih kandidatov Stranke OPS organizirane v okviru vseh večjih volilnih območij. Vendar bo kazalo le v skrajnem primeru oblikovati več kot pet do (največ) sedem volilnih komisij, saj bi ob večjem številu komisij zagotovo bistveno ohromili njihovo delo. Treba je namreč računati tudi z dejstvom, da bodo nekateri člani sodelovali tudi v več komisijah, saj bo njihovo delo izključno strokovne narave. Zato bo treba razpored in organizacijo javnih konvencij zelo dobro uskladiti, zaradi česar bo bržkone kazalo nekatera volilna območja bodisi smiselno združiti, ali pa isto komisijo uporabiti v več območjih. Nenazadnje bo le na ta način mogoče delo volilnih komisij postaviti tudi na ustrezno strokovno raven.

Na tem mestu imamo predvsem v mislih volilne konvencije za državnozbornske volitve, ki bodo zagotovo tudi najbolj pomembne. Vendar tega ne gre razumeti kot zapostavljanje lokalnih volitev, kjer pa glede volilnih konvencij tako v organizacijskem kot tudi v vsebinskem smislu ne bo nobene bistvene razlike. Edina razlika bo samo v tem, da bo v tem primeru volilnih konvencij veliko več, saj je občin že danes še enkrat več kot je volilnih območij, predlogi za številne nove občine pa se kar vrstijo. Tako kot je svoj čas veljalo reklo: »dva Slovenca, tri stranke«, bo verjetno zelo podobno reklo nastalo tudi glede občin (denimo, »tri slovenske vasi, tri občine«). Kot vse kaže se zelo uspešno uresničuje dolgoročni načrt nekaterih novodobnih strategov (vendar starega kova), ki hočejo s takšno decentralizacijo podeželja v bistvu doseči še večjo centraliza-

cijo Slovenije. Njihova skrbno prikrita prizadevanja gredo namreč za tem, da bi čim večje število lokalnih skupnosti zapletli v mučna in dolgotrajna pogajanja o delitvi skupnega premoženja. Ob tem se po starih slovenskih (zaplotniških) navadah zapletejo tudi v številne spore, prepire in zamere, kar pa njihovo moč nato bistveno oslabi. Tako se nevarnost za morebitno deželno (regionalno) ureditev Slovenije po zgledu razvitih evropskih držav vedno bolj manjša in, seveda, tudi odmika, kar je poglobilni cilj teh strategov. Pri tem pa je najbolj žalostno to, da jim pri uresničevanju teh njihovih podlih načrtov gredo na roko (hote ali pa nehote) v vseh političnih strankah. V strankah namreč vidijo v novih občinah tudi priložnosti za njihove številne »kralje na Betajnovi«, ki jih največkrat lahko utišajo samo na ta način. Slednje je tudi poglobilni razlog pri vseh teh prizadevanjih, česar pa mnogi očitno sploh ne dojamajo. Uboga slovenska zaplankanost, ki včasih ne vidi niti prsta pred svojim nosom.

Kakorkoli že, nekatera razmišljanja potrjujejo, da tudi pri lokalnih volitvah ne bi kazalo oblikovati večjega števila volilnih komisij. Treba je namreč upoštevati, da poznavanje konkretnih razmer v nekem okolju vendarle nima tolikšne teže, da bi zaradi tega morali imeti posebno volilno komisijo v vsaki občini. Če bi namreč tako ravnali, bi potem takšna komisija s tem dobila vlogo strankarskih področnih odborov, ki pa v okviru *Stranke OPS*, seveda, nimajo kaj početi. Na podlagi vsega povedanega to vendar mora biti jasno. V kolikor pa bodo take težnje ponekod vseeno obstajale, pa jih kaže zelo skrbno preučiti in morebitno odvečno energijo tudi izkoristiti (denimo, z ustanovitvijo *Društva OPS*, ki za razvoj nekega okolja lahko stori neprimerno več kot vsak sedanjí strankarski področni odbor). Zato smo prepričani, da bo v okviru omenjenega skrajnega števila volilnih komisij, seveda, ob ustrezni organizaciji in časovni uskladitvi, mogoče opraviti vse potrebno za pridobitev strankinih kandidatov tudi na lokalnih volitvah. Tako naj bi *Stranka OPS* nastopila že na teh volitvah in si pričela nabirati izkušnje. Nobenega razloga tudi ni, da ne bi predstavljenih meril za izbiro strankinih kandidatov uporabili že kar na teh lokalnih volitvah in jih na ta način tudi preizkusili ter po potrebi tudi izboljšali. Nekatere izkušnje pa bo moč pridobiti tudi že prej, o čemer bo govor v naslednjem poglavju.

Potek in zaključek konvencije. Volilna konvencija v nobenem primeru ne bo izključno strankina »interna zadeva«, temveč jo bo treba v čim večji možni meri izrabiti tudi za utrjevanje prepoznavnosti in ugleda *Stranke OPS*. Poleg prijavljenih kandidatov naj bi se je udeležili tudi tisti, ki jih zanima ustrezno reševanje problematike njihovega neposrednega življenjskega in delovnega okolja. Na ta način bi namreč lahko spoznali takó morebitne rešitve za te probleme, kot njihove predlagatelje, ki bi jih potem kazalo podpreti tudi na volitvah. To pa med drugim pomeni, da bo treba volilno konvencijo dobro pripraviti tudi v vsebinskem smislu. Slednje predvsem velja za že omenjene aktualne teme, ki bodo prejkone imele odločilno vlogo pri zagotavljanju ustreznega obiska teh konvencij.

Na volilnih konvencijah bodo, seveda, morali biti prisotni tudi predstavniki kritične javnosti, kjer mislimo na vsa sredstva množičnega obveščanja (tisk in televizijo). Glede ustrezne udeležbe lokalnih medijev si bržkone ne kaže delati skrbi, saj vendar morajo o nečem poročati svojim bralcem ali gledalcem. Če bo taka volilna konvencija hkrati pomenila tudi uradni začetek volilne kampanje, bo njihovo ustrezno prisotnost mogoče zagotoviti že na ta način. Za gledalce lokalnih televizijskih postaj (teh bo goto-

vo tudi vedno več) bodo, seveda, najbolj zanimivi neposredni televizijski prenosi, kar je še en razlog za zelo dobro vsebinsko in organizacijsko pripravo teh konvencij. Slednje pa hkrati potrjuje tudi prej omenjeno razmišljanje o manjšem številu volilnih komisij, da bodo lahko veliko bolj profesionalne in učinkovite. V vsakem primeru se kaže prizadevati, da se bodo za te volilne konvencije začele zanimati razen lokalnih tudi druge televizijske hiše.

Kot je že bilo mogoče razbrati iz navedbe meril za izbiro kandidatov *Stranke OPS* na volitvah, se bo taka konvencija (seveda, jo bo vodil ustrezen moderator, ki ne bo član volilne komisije) začela s predstavitvijo članov volilne komisije in prijavljenih kandidatov ter pojasnilom »pravil igre« pri njihovem javnem nastopu. Ti bodo potekali po zaporedni številki prijave kandidatov na razpis, opravili pa ga bodo za posebno govornico, medtem ko bodo morebitne pripombe lahko izrekli kar iz svojega sedeža v dvorani (zanje bodo rezervirani sedeži v prvih vrstah). Prepričani smo, da bodo njihovi nastopi na bistveno višji ravni kot smo jo lahko videli na že omenjenih »volilnih šovih« nacionalne televizije. Kandidati se bodo namreč dobro zavedali, da bodo njihovo končno oceno dvigovali samo kulturni, strpni in argumentirani dialogi. Razpoložljiv čas pa bodo itak morali izrabiti predvsem za ustrezno predstavitev vsebine svojih pogledov in razmišljanj o določenem problemu. Kandidati se bodo namreč dobro zavedali tudi dejstva, da bo ustrezen nastop na konvenciji predstavljal poleg visokega mesta na dokončnem seznamu strankinih kandidatov na volitvah tudi njihovo popotnico na že omenjenih predvolilnih shodih. Ta del volilne konvencije bo treba opraviti (glede na nekatere zahteve smotnosti take prireditve) v času največ dveh ur in pol, kar pa ob učinkoviti pripravi in dobrem vodenju ne bi smelo predstavljati težav.

Uradni del volilne konvencije bo končan z nastopom zadnjega kandidata, nakar se bo začel njen neuradni del. Obstajajo namreč tudi nekatere zamisli, s katerimi bo mogoče take konvencije še bolj popestriti, vendar o tem kdaj drugič. V vsakem primeru pa naj bi vsaj za prijavljene kandidate pripravili skromen prigizek, kar bi bila tudi dobra priložnost za pogovor in navezavo novih stikov. Med tem časom pa bodo člani volilne komisije sešteli svoje ocene in pripravili tudi dokončni seznam kandidatov *Stranke OPS* na volitvah v dotičnem območju, z njegovo objavo pa se bo volilna konvencija tudi končala.

Prednosti glede na sedanje razmere. Predvsem velja poudariti, da z navedenimi pojasnili, seveda, nismo v celoti izčrpali vseh zamisli, ki se glede možne vsebine in izvedbe volilnih konvencij kar same ponujajo. Navsezadnje vseh teh zamisli tudi na kaže obešati na veliki zvon, zlasti pa ne nekaterih najbolj »udarnih«, ki bodo zagotovo tako kot opisane volilne konvencije popolnoma spremenile sedanjo podobo in potek volitev. Povemo naj le to, da smo našli veliko boljši način za obveščanje namesto dose-danjega plakatiranja, s katerim sedanje stranke poleg svojih veljakov (na čedalje večjih plakatih) razkazujejo tudi svojo nedomiselnost in mačehovsko skrb za okolje. Bržkone ni treba posebej dokazovati, da zaradi te strankarske kratkovidnosti v času volitev naše okolje postane pravo smetišče (v vseh možnih pogledih), navkljub tovrstnim omejitvam in predpisom. Zato bodo nekatere povsem nove zamisli uvedene tudi na omenjenih predvolilnih shodih, ki bodo zagotovo vnesle tudi popolnoma drugačen odnos državljanov in državljank do volitev. Če se bo namreč nadaljeval sedanji trend čedalje manjšega zanimanja za volitve, kar nekateri skrbno načrtujejo že dalj časa, bodo na volitve

hodili samo še tisti, ki si že vrsto let lahko režejo najdebelejše kose pogače. Vendar obstaja več zanesljivih znamenj, da se jim te nakane (bolje rečeno, računi brez krčmarja) zagotovo ne bodo nikoli uresničile, o čemer pa na tem mestu ne nameravamo razpredati. Gre namreč zato, da je pri nas veliko političnih strank, v katerih ob pomanjkanju lastnih idej prežijo na vsako priložnost, s katero bodo lahko zatrli ali uničili svojega nasprotnika, pri čemer sploh ne izbirajo sredstev. O tem pa je bil že govor tudi v tej knjigi.

Z vsem doslej povedanim glede volilnih konvencij smo nameravali podati samo bolj jasen obris nekaterih postopkov pri uvajanju popolnoma drugačne politike, kot smo je bili vajeni doslej. Če smo v tem tudi uspeli, pa je, seveda, odprto vprašanje, na katerega sami ne moremo odgovoriti. O tem bodo pač morali presoditi drugi.

Vendar primerjava navedenih zamisli glede opisanega poteka volilne konvencije s sedanjimi razmerami v okviru kandidacijskih postopkov v drugih političnih strankah, seveda, ni niti smiselna niti možna. S tako volilno konvencijo bo namreč zagotovljen popolni javni vpogled v delo *Stranke OPS* pri izbiri njenih kandidatov na volitvah, medtem ko o tovrstnem dogajanju v drugih strankah lahko le ugibamo. Vprašanje je tudi, če bi pristojni v sedanjih političnih strankah in kakršni se kažejo v zadnjih nekaj letih, sploh hoteli na tak način razkriti svoje ravnanje pri izbiranju kandidatov. Že samo tisto kar kritična javnost uspe izvedeti o tovrstnem njihovem početju preko najbolj »obveščanih« medijev je namreč povsem dovolj za domnevo, da gre v sedanjih strankarskih »kadrovskih kuhinjah« za pravo mešetarstvo in odnose. Zato bosta sedanjim veljakom v političnih strankah slej ko prej ostali samo dve možni izbiri: ali bodo sprejeli nova civilizacijska (duhovna) načela in bistveno spremenili svoje dosedanje obnašanje in ravnanje, ali pa bodo preprosto izginili iz političnega prizorišča. Zaradi sedanjih metod dela pa mnoge od političnih strank itak že dalj časa sodijo na smetišče zgodovine. Vendar bodo nekateri strankarski veljaki, ki so »mladi« samo še zaradi svojih let, gotovo to doželi šele takrat, ko se bodo tudi dejansko znašli na njem.

Nova podoba slovenskega parlamenta

Bistveno drugačne razmere. Končno kaže nekaj prostora in besed nameniti tudi nekaterim pričakovanjem glede popolnoma spremenjene podobe naših predstavnikov v organih družbene skupnosti. Predvsem pa hočemo v tem delu opozoriti na bistveno drugačno podobo slovenskega parlamenta, h kateri bo gotovo pripomogla tudi uveljavitev omenjenih povsem drugačnih kandidacijskih postopkov. Ker je bilo glede njih že veliko povedanega, zato nekaterih navedb verjetno ni treba tudi podrobno opisovati in utemeljevati.

Bržkone je doslej povedano glede teh kandidacijskih postopkov težje razumljivo predvsem za tiste, ki imajo pred očmi sedanje strankarsko manevriranje pri izbiranju njihovih kandidatov na volitvah in imajo morda vpogled tudi v ozadje tega dogajanja. Zato si gotovo sploh ne znajo predstavljati nekaterih strankarskih veljakov, ki bi ob širši uveljavitvi takih postopkov (popolnoma novih pravil igre) nenadoma postali »peto kolo« v stranki. Njihovo najbolj pomembno delo, ki so ga opravljali vrsto let in so v njem tudi neznansko uživali, naj bi sedaj namesto njih opravila kar nekakšna strokovna komisija. Takih strankarskih veljaki so bili namreč doslej vajeni popolnoma drugačne vloge

komisij. Zelo staro balkansko načelo, ki se je z njihovo pomočjo razširilo tudi pri nas, se namreč glasi: »ustanovi komisijo, če nečesa nočeš storiti«. Zato takó komisije kot tudi vsi drugi organi v strankah več ali manj samo ustvarjajo formalni videz nekega organiziranega delovanja, medtem ko se vse pomembnejše odločitve itak sprejemajo povsem drugje (v kabinetih političnih veljakov). Približno tako je namreč deloval bivši režim dolga desetletja, in tako *več ali manj vse* deluje še danes, pa če to kdo hoče priznati ali ne. Zato lahko le še največji naivneži mislijo, da se je ta dobro utečen in naoljen sistem kar naenkrat popolnoma spremenil po letu 1989 že samo s tem, ko je Slovenija izgubila 'socialistični' okrask v svojem uradnem nazivu, in ko so bivši komunisti zaradi svojega tako imenovanega »sestopa z oblasti« zaradi nekoliko bolj »demokratičnega« videza nhitro *kar sami* ustanovili še nekaj političnih strank. V pravkar povedanem tiči tudi poglobitveni razlog, da so po tem obdobju vsi ti nekdanji (ali sedanji) politični voditelji nenadoma začeli gledati samo »naprej - v prihodnost«. Do takrat pa niso znali povedati ali napisati ničesar brez dolgega in širokega opisovanja (njim všečne) preteklosti in njihovih »velikih« zaslug. Kdor je na to morda že pozabil, se lahko o tem prepriča kar v njihovih govorih pred deset in več leti, medtem ko bo za nadaljevanje teh razmišljanj nekaj priložnosti še v naslednjem poglavju.

Kakorkoli je že bilo takrat, z uveljavljanjem opisanih kandidacijskih postopkov in še nekaterih drugih, o katerih doslej še ni bilo dosti govora, bo preteklost zagotovo lahko počasi in dokončno utonila v pozabo. Vendar pa tega, seveda, ne bo mogoče doseči prej, *dokler ne homo pod to preteklostjo potegnili tudi črto*, in če ne bodo hkrati z njo odšli v pozabo tudi vsi tisti, ki so krojili takratna dogajanja in očitno nameravajo nekaj podobnega početi tudi glede naše prihodnosti.

Drug videz parlamenta. Na osnovi vsega povedanega lahko z veliko verjetnostjo napovedujemo, da se bo z uvajanjem omenjenih kandidacijskih postopkov, ki so hkrati tudi znanilci popolnoma *drugačne politike*, zlasti v parlamentu marsikaj spremenilo in obrnilo na bolje. Tako smo globoko prepričani, da že v bližnji prihodnosti lahko pričakujemo v najvišjem organu družbene skupnosti poslanke in poslance z naslednjimi značilnostmi:

⇒ *Ustrezna izobrazba.* V slovenski parlament bodo že v naslednjem sklicu prišli ljudje, ki se bodo reševanja vseh nakopičenih problemov lotili z ustreznimi znanstvenimi metodami. Slednje bodo zamenjale sedanje (politično) mešetarjenje na podlagi različnih strankarskih in drugih (prikritih) interesov. Sedanje strankarske, politične in drugačne lobije bodo tako zamenjali *strokovni lobiji* (ali če hočete, strokovne skupine), ki pa so nekaj povsem drugega, saj lahko med drugim tudi veliko koristijo pri ustreznem reševanju problemov. Razen tega bodo imeli poslanci takšno strokovno izobrazbo, da bodo tudi razumeli problematiko, ki bo na dnevnem redu in jim ne bo več treba med sejami (zaradi dolgočasje) prebirati časopisov in revij. Bržkone bo precej višja in ustrežnejša strokovna raven poslancev prispevala tudi k temu, da bodo iz pristojnih državnih organov prihajali osnutki in predlogi zakonov, ki bodo precej bolje pripravljene, kot so sedaj.

⇒ *Izboljšana struktura.* Prepričani smo, da se bo struktura poslancev bistveno spremenila in bo v parlament prišlo precej več poslank kot doslej. Vendar poslanke ne bodo prihajale v parlament zaradi nekakšne politične odločitve (denimo, da mora biti med kandidati 30 % žensk, kar je smešna in tudi popolnoma zgrešena misel),

ampak predvsem zato, ker se bodo na volilni konvenciji precej bolje odrezale od moških kolegov. Seveda, bodo morale poleg volilne komisije potem prepričati še volivce, kar pa jim bo prejkone tudi uspelo, ko bodo tako možnost sploh dobile (danes pa kot vemo v večini strank že itak zelo redke ženske *morajo* dati prednost svojim kolegom). Vendar pri tem ne mislimo samo na kandidatke *Stranke OPS*, saj smo trdno prepričani, da bodo prav ženske tiste, ki bodo tudi v drugih političnih strankah zahtevale uvedbo drugačnih kandidacijskih postopkov. Takšnih namreč, ki jim bodo zagotovili *enako* možnost kot moškim (in torej ne samo tretjinsko, ki so si jo, bojda, priborile ženske članice v »največji« stranki).

⇒ *Učinkovito delo.* Pričakovati je mogoče, da bo precej višja strokovna raven in izboljšana struktura poslancev prispevala k temu, da bo njihovo delo postalo bistveno bolj učinkovito. Bržkone ne bomo več imeli priložnosti, da bi v morebitnem televizijskem prenosu na sejah parlamenta videli dolgovezenje in nepotrebno besedičanje, ki smo mu priča danes. Poslanci tudi ne bodo več prihajali za govornico z napisanimi (in predolгими) govori, s katerimi bodo utrujali svoje kolege, temveč bodo izpostavili samo poglobljena bistva, ki naj bi vplivala pri sprejemanju odločitev. Spremenjena izobrazbena in strokovna raven bo zagotovo vplivala oz. povzročila bistvene spremembe tudi glede sedanjih parlamentarnih teles (odborov in komisij) in strokovnih služb. Ker pa bo na čelo takega (veliko bolj strokovnega) parlamenta potem prišel tudi ustrezen strokovnjak in dober organizator dela, bo potem tudi veliko lažje razumel določene predloge za izboljšanje dela parlamenta s sodobnimi sredstvi, ki bodo odstranila skladovnice papirjev iz poslanskih klopi. Nena zadnje pa je treba omeniti, da ob drugačnem (precej bolj učinkovitem) delu poslancev zagotovo ne bo več pripomb glede njihovih plač, pa čeprav bodo ostale na enaki ravni, ali pa se bodo celo povečale. Tovrstnih pripomb verjetno sploh ne bi bilo, če ne bi javnost ob podatkih o poslanskih plačah s pomočjo televizije hkrati videla tudi njihovo slabo in neučinkovito delo ter tudi preganjanje dolgočasje med sejami parlamenta (denimo, reševanje križank, spanje po izdatnem kosilu, ipd.).

⇒ *Poslanski klubi.* Sedanje poslanske skupine, ki so danes v bistvu samo državnozborna podružnica posamezne politične stranke, bodo zaradi drugačnega zgleda v primeru *Stranke OPS* zagotovo dobile popolnoma drugo vlogo, tako kot jim tudi pripada. Poslanska skupina *Stranke OPS* namreč ne bo imela nad seboj nikakršnega strankinega »aparata«, ki bi ji ukazoval ali dajal določene namige in navodila, saj bo delovala *popolnoma samostojno*. Poslanci bodo namreč povsem prepuščeni svojim strokovnim in moralnim načelom. Spremenila se bo v pravi *poslanski klub*, v katerem bodo poslanke in poslanci iskali ustrezne strokovne in najbolj domišljene rešitve problemov v zvezi z zakonodajo in drugimi pomembnimi odločitvami. *Sedanje poslanske skupine pa se največ ukvarjajo s strankarskimi zadevami in so zato bolj podobne kovačnicam strategij za zavlačevanje in oteževanje dela parlamenta, za kar sedanji poslanci bržkone porabijo tudi največ časa.* Če temu morda ni tako, potem lahko preberemo in vidimo samo tisto, kar je laž, medtem ko nam »resnico« nekdo zelo spretno prikriva.

Oblikovanje politike sodi v parlament. Verjetno bi lahko izpostavili še kakšno značilnost, ki bi lahko še bolj poudarila precej drugačen videz slovenskega parlamenta glede na sedanjega, vendar naj bo zaenkrat dovolj. Z navedenim smo hoteli povzeti

samo poglobilne obrise najvišjega predstavniškega telesa, v katerega se bo hkrati z novim valom bistveno drugačnih poslank in poslancev preselila tudi dejavnost, ki vanj nenazadnje tudi sodi: *postal bo tudi edino mesto za oblikovanje in sprejemanje ustrezne politike.*

Kot smo omenili že na začetku poglavja (zaradi boljšega razumevanja pa naj nekatera bistva tudi ponovimo), v *razvitem in demokratičnem svetu politiko opredeljujejo kot ustvarjalno dejavnost, v okviru katere se iščejo in izbirajo temeljni cilji neke družbene skupnosti, medtem ko je odločanje o politiki poglobljeno jedro njene državnosti. Zato velja pripravljane osnovne politike razumeti kot zelo zahtevno strokovno dejavnost, ki mora biti med drugim naslonjena tudi na znanstvena izhodišča in ustvarjalno razmišljanje tistih, ki predlagajo določeno politiko. To pa so izbrani predstavniki te družbene skupnosti v njenem najvišjem državnem organu oz. parlamentu in poleg njih tudi nekateri zaposleni v državnih organih, ki imajo posebna pooblastila. Poslanci se tako pri oblikovanju in udejanjanju določene politike pojavljajo tudi v posebej zahtevni vlogi, saj morajo hkrati preverjati zamisel take politike, jo dopolnjevati in potrjevati ter pooblaščati določene državne organe oz. druge izvajalce za njeno uresničitev.*

Iz pravkar povedanega je torej mogoče povzeti kristalno jasno ugotovitev, da sodi oblikovanje in udejanjanje določene politike v najvišji državni organ, ki ima pri nas uradni naziv Državni zbor Republike Slovenije, medtem ko mu v žargonu rečemo parlament. Pripravljanje njenih *strokovnih* podlag pa ta najvišji državni organ lahko zaupa tudi nekaterim zaposlenim v državnih organih, ki imajo posebna pooblastila. To pa so pri nas edino lahko posamezni ministri, njihov ministrski predsednik oz. (pri nas) predsednik vlade in morda le še (prej izjemoma kot po pravilu) kakšen državni sekretar v posameznem ministrstvu. Vendar gre v tem primeru le za *predlaganje podlag* za določeno politiko, ki jih nato poslanci presodijo, preverijo, dopolnijo in potrdijo. Za udejanjanje tako *oblikovane in sprejete politike* pa poslanci nato zadolžijo ustrezne državne organe, za kar morajo v njih poskrbeti zlasti vsi malo prej omenjeni. Pri predlaganju, oblikovanju in sprejemanju politike potemtakem v tako imenovanih »predsedniških dvorih« nimajo kaj početi, medtem ko ima predsednik države po veljavni ustavi nekatera *zelo ozka in omejena* pooblastila pri neposrednem udejanjanju tako določene politike.

To je to in prav ničesar drugega. *Praksa sedanjih političnih dejavnikov pa je, seveda, popolnoma drugačna, saj se skoraj vsa politika tako kot nekdanja (v bivšem komunističnem režimu) oblikuje in sprejme tajno ter prikrito v zelo ozkih »strankarskih« in drugačnih (nestrokovnih in neformalnih) krogih.* Vendar pri teh navedbah, seveda, ne kaže morda pomisliti, da so to neke popolnoma nove ugotovitve, ki so nastale na osnovi temeljitih analiz. Sploh ne, o tem namreč pričajo mnoga dejstva, ki so navsezadnje že zelo dolgo poznana tako pri nas kot tudi v razvitem svetu, kamor naj bi bili usmerjeni pogledi naše države in njena prihodnost. Pravzaprav so v tujini vsa ta (neizpodbitna) dejstva še veliko bolj poznana kot pri nas, o čemer pa slovenski »neodvisni« (in sprenevedavi) mediji največkrat sploh ne poročajo. V tem smislu je namreč treba gledati in presojsati vsa številna opozorila iz tujine, ki prihajajo zlasti v zvezi s slovenskimi prizadevanji glede vključevanja v vse možne evropske povezave. Kot pa mnogi lahko vemo, so takšna opozorila vedno bolj številna in tudi čedalje bolj ostra, vendar se o tem v javnosti zelo malo izve in govori.

Morebitni odzivi in komentarji

V *politiki gre za velike stvari*. Na podlagi vsega napisanega (zgolj v tem poglavju) je, seveda, mogoče pričakovati tudi številne komentarje, zlasti v najbolj prizadetih strankarskih ložah, kar pa je popolnoma razumljivo in tudi pričakovano. V njihovih sedanjih igratih in igricah gre vendarle za velike in pomembne stvari, ki, seveda, tudi močno preraščajo okvirje politike, kot smo jih poskušali zarisati. Danes je namreč zaradi omenjenih razmer v bližnji in daljni preteklosti politika še vedno zelo trdno zasidrana in globoko ukoreninjena, zlasti v gospodarskem sistemu, kjer posamezne stranke zato skušajo bodisi obdržati v preteklosti pridobljene položaje, ali pa si jih nanovo zagotoviti. V tem smislu bodo vse prizadete stranke *gotovo nastopile tudi zelo enotno*, saj nena doma ne bo šlo več za sprenevedanje o »političnem sistemu«, ki zaradi sedanje kaotičnosti (največkrat se sploh ne ve, kdo pije in kdo plača) itak nima nobenega pomena. V strankah bodo namreč spoznali, da gre med drugim tudi za njihov nadaljnji obstoj, saj bodo dobro začutili, da se njihovim preživelim strankarskim metodam obetajo zelo hudi časi. Tisti, ki nekaj dajo na astrologijo, se bodo verjetno spomnili tudi na značilnosti letošnjega »tigrskega leta«, ki je za vse take zadeve, kjer so možni veliki preobrati (strmi vzponi in globoki padci), še posebej nevarno (to potrjujejo tudi nekatera dejstva, denimo, nekdanje težave Nixona in sedanje Clintonove). Predvsem pa je v nevarnosti njihov skrbno prikrit in neverjetno usklajen ter grozljiv cilj: *čim več ljudi hočejo oddaljiti od politike in jim jo prisiliti, da bodo potem med enako mислеčimi, ki bodo zanesljivo prihajali na volitve, veliko lažje in po svoji meri »urejali« vse zadeve*. Zadnje čase so ta cilj že skoraj dosegli, med strankami pa razen nekaterih redkih izjem tudi ni bistvenih razlik.

Pričakovani odzivi prizadetih. Zato smo že vnaprej trdno prepričani, da zaradi pričujoče knjige, oz. zlasti tega in naslednjega njenega poglavja, v okviru sedanjih političnih strank zagotovo ne bomo doživeli nobenega odobravanja ali ploskanja. Avtorjeve neposredne izkušnje z nekaterimi prizadetimi strankami v zadnjem desetletju, o katerih je bilo tudi že precej povedanega, tako kažejo, da so možni zlasti naslednji njihovi odzivi:

⇒ *Molk in prezrtje*. Najbolj pogost odziv, ki smo ga doslej doživeli in je bilo o njem že veliko povedanega, sta molk in prezrtje. Namesto slovenske besede 'prezrtje' bi bilo sicer veliko bolje uporabiti tujko 'ignoriranje' (namerno prezrtje, navadno iz prezira), ker veliko bolj ustreza resnici. Tak način odgovora namreč uporabljajo vsi, ki so se v prejšnjem režimu dobro prekalili, saj so bile podobne metode nekaj povsem običajnega. Vendar pa z molkom, seveda, ni mogoče odgovarjati takrat, kadar so odgovori potrebni, razen tega pa molk v večini primerov pomeni tudi priznanje. Po drugi strani pa s prezrtjem (bolje, ignoriranjem) nasprotnik zelo jasno razkrije svojo kulturno in civilizacijsko raven ter hkrati tudi prizna, da nima na voljo ustreznih (proti)argumentov.

⇒ *Tiskovna konferenca*. Novodobnim politikom je, zlasti v zadnjih letih, postala že kar navada, da svoje morebitne odgovore na neke javno izrečene ali napisane trditve posredujejo samo še v okviru tako imenovanih »tiskovnih konferenc«. Nekaterim so tako prirasle k srcu, da brez njih sploh ne znajo več delovati. Slišati je bilo moč domiselno pripombo, da jo skličejo tudi zaradi svojih problemov s prebavo ali

z ženo. Ta oblika kontaktiranja z javnostjo je za mnoge od njih tudi najbolj prikladna, saj na taki konferenci lahko avtoritativno (eks katedra) in brez ustreznih argumentov zavrnejo neke trditve, zaradi česar so verjetno pri njih tudi tako priljubljene. Vendar naj ob tem zatrdimo, da doslej nismo bili prisotni še na nobeni od teh »tiskovnih konferenc« niti se je ne nameravamo kdaj udeležiti, še manj pa jo sklicevati. Mnogim nam je namreč dovolj že samo to, kar je mogoče o taki konferenci izvedeti in videti s pomočjo televizije. To nam povsem zadostuje tudi za oceno, da gre pri njih zgolj za strankarsko razkazovanje mišic (in njenih simbolov v ozadju), za kar pa je škoda izgubljati čas. Na srečo se tega vedno bolj zavedajo tudi mediji, saj očitno hodijo na te konference samo še taki novinarji, ki drugače nimajo o čem pisati ali poročati.

⇒ *Argumentiran odgovor*. Edino sprejemljiv in tudi skladen z mnogimi normami je, seveda, jasen in argumentiran odgovor na trditve, s katerimi nekdo ne more (ali noče) soglašati. Vendar 'argumentiran' ne pomeni, da se namečejo le neka splošna veljavna načela ali citirajo nazivi nekih zakonov, temveč da se taka sporna trditev jasno navede (na kratko ponovi) in nato z ustreznimi dejstvi (podatki, informacijami, ipd.) ponazori nasprotna trditev, ki prejšnjo izpodbije. Tako namreč ravnajo v sodobnem svetu, kamor pa bi nekateri radi prišli s svojimi starimi (balkanskimi) navadami. Seveda, mora biti tak (argumentiran) odgovor posredovan po isti poti, kot so do nekoga prišle take trditve. Torej nekih napisanih trditev ni mogoče ovreči zgolj z izrečenimi besedami, ki jih itak lahko bodisi preslišimo ali pa nanje že naslednji hip tudi upravičeno pozabimo. Teh civilizacijskih dejstev pa se mnogi pri nas zaradi preveč ukoreninjene popolnoma drugačne (realsocialistične) prakse sploh ne zavedajo, ali pa jih prav zaradi nje tudi nočejo upoštevati. Če se prav spomnimo, se je nek star komunist svoj čas ustil tudi z aforizmom: »s knjigo nad knjigo«, vendar se tako argumentiranega odgovora bržkone sploh ni moč nadejati. Saj navsezadnje njen avtor tudi ne bi imel o čem pisati.

⇒ *Posreden odgovor*. V preteklosti smo v primeru odkritega in argumentiranega nastopa velikokrat doživeli tudi posreden odgovor, ki je bil v bivšem režimu, kot mnogi zelo dobro vemo, prej pravilo kot izjema. O enem takih posrednih odgovorov smo nekaj napisali tudi v šestem poglavju in s tem tudi ponazorili to trditev. Takih posrednih odgovorov smo torej že vajeni in se jim znamo tudi ustrezno zoperstaviti. Najboljši način je namreč ta, da se uporabi enako orožje, kot ga zgovorniki takih (primitivnih) metod že desetletja uporabljajo, zapisano pa je v prvi alineji. Čeprav so se razmere med tem precej spremenile, pa je vendarle moč pričakovati tudi take nizke udarce. V ložah, od koder so svoj čas prihajali taki posredni odgovori, so namreč še vedno »stare posadke«, ki lahko marsikaj naredijo (kot so to počele včasih), če le dobijo ustrezen poziv ali naročilo. Več indicev namreč pričča o tem, da si nekateri očitno še vedno zelo prizadevajo, da bi poravnali neke že zelo stare (in po njihovem mnenju še vedno odprte) račune. Seveda, je mogoča tudi ponovitev enega takih posrednih odgovorov izpred šestih let, ki je takrat še lahko spremenil razmere, danes pa jih ne more več. »Duh je namreč že davno tega ušel iz steklenice in ga nenazadnje tudi ni več moč spraviti nazaj in ponovno zapreti vanjo«.

Edini pravi odgovor je spreminjanje razmer. Bržkone bi lahko našli še kakšen možen način, vendar bo podobna priložnost na voljo še v naslednjem poglavju. Na tem mestu naj zato navedemo le še to, da je pričujoča knjiga napisana izključno z namenom, da bi prispevala k *spreminjanju sedanjih razmer* (seveda, na bolje) in ne zaradi morebitnih drugih razlogov. Torej nam vsem skupaj bržkone preostane samo to, da poskušamo najprej vsak zase presoditi, kaj lahko storimo v tej smeri. Globoko smo prepričani, da tako mislijo tudi mnogi med nami, kar bo bržkone odločilno v vseh dogodkih, ki bodo zagotovo sledili in kakršni pač že bodo.

Kot je razvidno tudi iz zadnjega poglavja, je ta knjiga napisana kot povsem logičen zaključek nekega obdobja. Vsak zaključek pa hkrati pomeni tudi začetek nečesa novega. Vendar glede avtorja to zagotovo ne pomeni začetek njegove politične kariere, ker ga takšno delo nikoli ni niti privlačilo niti zanimalo, zato takih izzivov sploh ne čuti. Pričujoča knjiga je bila namreč napisana zgolj zato, da se ne bi *ogromna količina pozitivne energije*, ki jo čutimo že vrsto let (lahko bi jo imenovali tudi »prava slovenska pomlad«, ali še kako drugače) in je zagotovo prisotna v mnogih zavednih Slovenkah in Slovencih, ne bi zaradi nekaterih preveč samoljubnih (kvazi) politikov *popolnoma porazgubila*. Letos bo okrogla obletnica od dogodkov, ko smo to velikansko in neznansko močno (duhovno) energijo v slovenskih ljudeh lahko prvič občutili. Vendar takrat večino ljudi ta energija ni prignala na ljubljanski Kongresni trg zato, da bi se uprli tedanji *JLA*, oz. ker so poznali takrat priprto trojico v ljubljanskem vojaškem zaporu in vedeli, za kaj sploh gre. Omenjena energija je namreč za tiste čase ogromno množico preprostih ljudi na tem starem prizorišču velikih dogodkov zbrala zato, da bi takratnemu (komunističnemu) režimu tudi nazorno pokazali bistvo v tistem času velikokrat zapisanega grafita: »dost mamó«. Mnogi tedaj sploh nismo vedeli za nekakšne spore (bolje rečeno: »nadmudrivanje«) z jugoslovansko vojsko v okviru časopisa *Mladina*, ker ga sploh nismo brali. Smo pa na svoji koži občutili zelo podobne *ekonomske* probleme, ki večino preprostih ljudi danes še precej huje zadevajo (npr. nezaposlenost, stečaji, inflacija, itn.), hkrati pa smo videli tudi ignoranco (nevednost in neznanje) pristojnih za ustrezno reševanje vseh teh nakopičenih problemov. Čeprav bi takratni državni voditelji vse te probleme danes radi naprtili mnogo kasnejši slovenski osamosvojitvi in izgubi jugoslovanskih trgov, ki je povsem logično sledila tej odločitvi, o vsem tem namesto njih pričajo podatki iz tistega obdobja. Nekateri tovrstni podatki so za osvežitev »slabega« spomina na voljo tudi v četrtem poglavju, medtem ko je v drugem poglavju dokaz za trditev glede prej omenjene ignorance pristojnih.

Zgodovina se rada ponavlja. Takrat smo bili mnogi prepričani, da nastajajoče izredno močno gibanje in kopičenje prej omenjene energije hkrati pomeni tudi začetek nekega popolnoma novega in drugačnega obdobja, kar nam je vlilo tudi veliko novih moči. Vendar smo se že kmalu zatem, mnogi pa šele čez nekaj let lahko prepričali, da temu sploh ni tako, saj je tudi takrat šlo le za podlo prevaro nekaterih povzpetnikov (zelo podobno tisti iz časa *NOB*). Žalostno je, da so se nekateri politiki teh velikih dogodkov spomnili in jih začeli tudi obujati šele takrat, ko jim ni uspel (tako kot njihovim takratnim kolegom) prodor med sedanjo oblastniško in bogataško elito. Vendar je moč pričakovati, da jim vsaj takrat zbrani ljudje na prej omenjenem prizorišču, ne bodo več nasedli, ker so medtem že uspeli dojeti, za kaj pri vseh teh poskusih pravzaprav gre: *samo in zgolj za slo po oblasti*. Njene slasti se namreč lahko najbolje zave samo tak, ki

jo je že kdaj okusil. Mnoge ljudi oblast sploh ne zanima, nekatere pa tako prevzame, da se ji (podobno kot narkomani) potem ne morejo več upreti.

Od takrat se je torej pri nas veliko spremenilo, nekaj stvari (in za nekatere zelo redke) se je obrnilo na bolje, večinoma in za mnoge med nami pa so se najbolj pomembne stvari zasukale na (bistveno) slabše. Pred novim letom je v svoji novoletni poslanici predsednik države omenil »narodni preporod«, ki naj bi ga Slovenci dosegli v zadnjih nekaj letih s svojo samostojnostjo. Vendar lahko le ugibamo, kaj je takrat mislil s tem *preporodom*, saj ga kot navadno ni v ničemer pojasnil. Mnogi v Sloveniji pa nekakšen preporod vsaj glede materialnih razmer doživljamo tako, da so *bogati postali bogatejši, revni pa še bolj revni*. Prav zaradi takega *preporoda nekaterih* pa je treba pri nas marsikaj premakniti in tudi nemudoma postoriti nekatere nujne in še vedno odprte zadeve.

18. Prenova slovenske družbe

Ura celovite resnice za Slovenijo

»Resnica« slovenskih razumnikov. V poglavju »Lustracija« ni niti prava niti dovolj učinkovita rešitev« je bilo že omenjeno tako imenovano »Pismo resnice« nekaterih slovenskih intelektualcev, na katerega bomo oprli tudi začetek tega poglavja in moramo zato nekatere tamkajšnje navedbe tudi ponoviti. Ker so avtorji to svoje pismo poimenovali »Ura evropske resnice za Slovenijo«, smo podobno oblikovali tudi navedeni mednaslov, da bi z njim poudarili poglobljeno pomanjkljivost njihove »resnice«. Razen dejstva, da je vse premalo resnična, je njena pomanjkljivost tudi v tem, da sploh ni celovita. Žal, je prišlo to njihovo pismo tudi s kar nekajletno zamudo in zato tudi veliko prepozno, da bi mnoge zamujene priložnosti še lahko ustrezno nadomestili. Kljub zelo nazorni predstavitvi takratnega (sedanjega) neugodnega stanja v Sloveniji na nekaterih področjih, je vendarle tudi to pismo predstavljalo zgolj samo eno od ponesrečenih analiz, ki ne morejo veliko prispevati k bistvenemu izboljšanju sedanjih, že kar katastrofalnih družbenih razmer. Tako kot mnoge podobne analize v preteklih desetletjih je bila namreč tudi v tej storjena povsem enaka napaka: ne ločuje (razlikuje) vzrokov in posledic. Slednje se je izkazalo zlasti v njenem sklepnem delu, kjer so bile njihove predlagane rešitve zato silno pomanjkljive in nedorečene. Oprte so bile namreč na odpravljanje posledic, namesto da bi skušale odstraniti dejanske vzroke za opisano stanje. Vendar se temu tudi ne gre čuditi, saj je pretežni del tega pisma napisal pisatelj, ki tovrstnih strokovnih zahtev pri izdelavi analiz bržkone sploh ne pozna. Pravzaprav mu jih tudi ne bi bilo treba poznati, če bi se ukvarjal samo z delom, za katerega je usposobljen.

Vendar sploh ne gre oporekati večini ugotovitev v tem pismu, ki so jih avtorji pisma sicer povedali ali napisali že nešteto ob najrazličnejših priložnostih. Poglobljeno sporočilo njihovega pisma pa je bilo, da sedem (skoraj bo že osem) let po prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji čedalje bolj zaostajamo za evropskimi kulturnimi in demokratičnimi standardi. Njena demokracija je tako zgolj formalna oz. le navidezna, ker so vse veje oblasti še vedno trdno v rokah bivšega režima oz. takratnih političnih akterjev. Ta grozljiva dejstva so v pismu podkrepljena tudi s členitvijo sedanjega stanja na nekaterih področjih, oz. zlasti glede neizvajanja denacionalizacije, velike pristranskosti medijev, odtravanja kulture in duhovnosti na rob družbenega dogajanja, neuspešnega pridruževanja evropskim integracijam, nerazčiščenih vojnih zločinov, odsotnosti ustreznih »lustracijskih aktov«. Pismo je bilo sklenjeno z navedbo vsega potrebnega, kar bi morali po mnenju podpisnikov tega pisma nemudoma storiti odgovorni državni organi za izboljšanje stanja oz. za doseganje bistvenega preobrata na navedenih področjih, da bi Slovenija lahko kdaj postala moderna evropska država.

Zapostavljanje ključnih problemov. Veliko tega so nekateri podpisniki pisma napisali že v znani 57. številki *Nove revije* (objava slovenskega narodnega programa) pred 11. leti, ki je po njihovi presoji povzročila mnogo kasnejših dogodkov, zlasti pa osamosvojitve Slovenije pred sedmimi leti. Tako je na vsebino tega pisma veliko vplivala tudi

njihova profesionalna usmerjenost oz. vizija zlasti kulturniških in socioloških znanstvenih krogov, iz katerih avtorji in podpisniki pisma večinoma izhajajo. Zato se tudi ne kaže čuditi, da v pismu *gospodarsko področje ni niti omenjeno, čeprav na njem že več kot desetletje vlada popolno razsulo*. Očitno mnogim pri nas še vedno ni razumljivo, da so vsa področja neke države lahko uspešna samo toliko, kot je uspešna njena gospodarska dejavnost. Žal, se tega dejstva ne zavedajo niti avtorji tega pisma, čeprav se radi razglašajo tudi za slovensko razumniško elito. Ker pa izhajajo iz okvirov bivšega *Demos*, ne preseneča niti njihova zelo zmotna trditev, da je glavni krivec za sedanje porazno stanje v Sloveniji sedanja vlada oz. politične stranke, ki jo sestavljajo. Po mnenju mnogih pa si morajo to krivdo (seveda, z različnimi deleži) razdeliti kar vsi, ki so sodelovali bodisi v prejšnjih vladah, v parlamentu ali v najbolj izpostavljenih državnih institucijah. Nenazadnje za takšno pismo danes zagotovo ne bi bilo nobenega razloga, če bi tedanji *Demos* dobro in ustrezno odigral svojo zgodovinsko vlogo. V »Pismu resnice« je namreč omenjeno veliko tistega, kar je bilo za vselej zamujeno prav v času njegove vladavine. Tega neizogibnega dejstva pa avtorji pisma in hkrati tudi organizatorji *Demos* ter njegovi idejni vodje, seveda, nikjer ne omenjajo. Ob tem nam prihajata na misel dve izmed temeljnih vrednot sodobne človeške družbe, ki se jim lahko reče »poštenost do sebe« in »poštenost do drugih«, omenili pa smo ju tudi v prvem poglavju. V razvitem svetu, denimo, postavijo za vodjo (menežerja) samo nekoga, ki »lahko svojemu podrejenemu reče, da slabo dela, in če hkrati tudi sam lahko drugim odkrito prizna svojo zmoto, ali če slabo dela«. Omenjeni vrednoti imata namreč v svetu mnogo večjo veljavo kot pri nas. Morda pa je tako tudi prav, saj bi pri nas imeli pristojni ob podobnih pogojih kadrovanja za najbolj odgovorna mesta z (ne)zaposlenostjo bistveno več problemov.

Podobno neučinkoviti kot je bil *Demos* (samo kopica velikih besed) so zato tudi vsi v sklepnem delu tega pisma navedeni predlogi za korenito spreminjanje sedanjih razmer v Sloveniji. Nekaj takega namreč sploh ni mogoče doseči, če predlagane rešitve ne posegajo v odpravo resničnih vzrokov za naše poglobitve probleme in neugodno stanje na večini področij. Prejkone so avtorjem tega pisma ti vzroki dobro poznani in se jih verjetno tudi zavedajo, vendar tega »vročega kovanja očitno nočejo vzeti iz žerjavičice«.

Nastanek sedanjega obrobja. Iz zgodovine je poznano, da se je pred več sto leti po odkritju novih ozemelj na njih pojavila bela civilizacija s svojimi pravili in je sčasoma povsem spremenila njihovo podobo. Za prvotne (avtohtone) prebivalce je njihov prihod omogočil samo nekatere prednosti in neposredne koristi, osvajalcem teh ozemelj pa je tudi dolgoročno zagotovil velikanske gmotne koristi. Takšna osvajanja so povzročila tudi pojav popolnoma novega družbenega pojava - nastajanje tako imenovanega *obrobja*, katerega so po prihodu belcev več ali manj začeli predstavljati prvotni prebivalci. Čeprav bi morali biti zaradi svoje večine v samem središču dogajanja, so se morali umakniti veliko bolj agresivni beli manjšini. Najbolj razvpit je primer ameriških indijancev, avstralskih aboriginov, južnoafriških črncev in nenazadnje tudi novozelandskih Maorov. Posledice tega osvajanja, ki je ponekod celo iztrebilo nekatere avtohtone prebivalce, so dobro poznane in jih zato verjetno ni treba razlagati. Prvotni prebivalci so bili večinoma izrabljeni zgolj kot poceni delovna sila, bili so brez temeljnih človeko-

vih pravic in svoboščin, zaradi takega izkoriščanja pa so zapadli v revščino, v kateri so še danes.

Nekaj zelo podobnega se je pred več kot petdesetimi leti začelo dogajati tudi pri nas, ko so se v okviru tedanjega večinskega delavskega in kmečkega razreda pojavili nekateri posamezniki s komunističnimi idejami (po sovjetskem zgledu). Ta komunistična elita je nato izkoristila svetovni spopad z nacistično nadlogo in s prevaro narodnoosvobodilnega boja zanetila krvavo boljševistično revolucijo, po zmagi zavezniških sil in odhodu okupatorja pa se je povzpela na oblast. To ji je uspelo s pomočjo represije po sovjetskem vzoru in z razširjanjem zlaganih idej o *socializmu in socialni enakosti*, kar pa sploh ni bilo res. Že takrat so bile namreč opazne velike razlike, saj so si udobno in brezskrbno življenje lahko privoščili le izbranci v tej komunistični eliti, o čemer pa se ni smelo niti premišljevati, kaj šele govoriti. Hkrati so namreč razvijali tudi zelo močan represivni aparat v okviru njihove tajne politične policije, ki je dolga desetletja ustrahovala večino ljudi in vzdrževala popolno enoumje. Po sporu s takratnimi sovjetskimi somišljeniki so začeli slovenski komunisti izumljati popolnoma nov in v celoti izmišljen družbenopolitični sistem, ki so ga poimenovali »socialistično samoupravljanje«. Vendar velike razlike med prejšnjim po sovjetskem vzoru sploh ni bilo, saj je bil v svojem bistvu prav tako totalitaren politični režim, ki si je »človeški obraz« le naslikal. Z njegovo pomočjo pa je komunistična elita skupaj z njihovimi potomci in sorodniki zavzela vsa pomembnejša mesta v slovenski družbi. Takratni večinski delavski in kmečki razred, zaradi katerega in v korist katerega naj bi se tak »socializem« dogajal, pa je medtem počasi tonil v *obrobje - z vsemi značilnostmi prej omenjenih avtohtonih prebivalcev*, kjer se brez večjih razlik večinoma nahaja še danes.

Morda bo kdo nasprotoval takšni primerjavi, vendar argumentov za njeno ovržbo gotovo ne bo našel, ker jih preprosto ni. Vse to se je dogajalo, se še dogaja, in kot vse kaže naj bi se tudi še naprej dogajalo isto, saj je omenjena komunistična elita oz. njeni nasledniki še vedno trdno v sedlu. Razen nekaterih navideznih olepšav in prerazporeditev se namreč pri nas ni veliko spremenilo. Bržkone velja tudi na tem mestu poudariti, da se je zgodilo predvsem to, da so nekateri že od nekdaj revni postali še bolj revni in so se jim mnogi morali tudi pridružiti, medtem ko so vsi že od nekdaj bogati še bolj obogateli.

Naši poglobitvi problemi. Ker na tem mestu, seveda, ne nameravamo navajati tudi podrobnejših podatkov v podkrepitev pravkar povedanega, naj nakratko strnemo le poglobitva dejstva, ki označujejo naše najbolj pomembne probleme:

⇒ *Visoka stopnja inflacije.* Podatki kažejo, da nekdanje visoke stopnje inflacije spet postajajo naša vsakdanjost. Ko bodo začeli v celoti veljati evropski standardi za merjenje stopnje inflacije, bo ta poglobitva značilnost bivše »juge«, brez katere očitno sploh ne moremo, še bolj izrazita. Visoka inflacija pa med drugim negativno vpliva tudi na varčevanje in obvladovanje stroškov, kar bo le še stopnjevalo že itak pereče probleme zlasti na gospodarskih področjih. Vendar je treba hkrati vedeti, da tako potratne državne uprave, kot jo imamo sedaj, oz. tako velikega obsega javne porabe tudi ni mogoče financirati brez visokih stopenj inflacije. Pri tem nerazumnem početju pa zelo usklajeno sodelujejo prav vse parlamentarne politične stranke, saj ob vsaki obravnavi državnega proračuna prav tekmujejo med seboj s povsem novimi zahtevami za njegovo povečanje.

- ⇒ *Prešibka tržna usmeritev.* Usmeritev v razvite trge je pri nas očitno samo na papirju, medtem ko se večina podjetij ozira predvsem po manj zahtevnih trgih. To potrjujejo tudi nekateri dogovori glede ponovne vzpostavitve gospodarskih odnosov z nekdanjo skupno državo. Videti je, da so v podjetjih na najbolj pomembnih položajih še vedno ljudje, ki se pomena usmeritve na zahtevne trge sploh ne zavedajo. Ustrezno rast in napredek podjetja namreč lahko zagotovi samo trda in ostra konkurenčna borba, medtem ko lagodno delo uspava in vodi podjetje k nazadovanju in umiranju. Ker so pogledi gospodarstvenikov spet uprti na Balkan, se, kot vse kaže, niso prav ničesar naučili iz izkušenj z našo nekdanjo družbeno lastnino na teh področjih. Očitno so za njih precej bolj pomembne lagodne (balkanske) tržne razmere, ki jih zlasti vsi starejši gospodarstveniki v naših podjetjih bržkone že močno pogrešajo.
- ⇒ *Gospodarska neučinkovitost.* Pretežni del naše gospodarske strukture še vedno predstavljajo veliki in gnili (stari) poslovni sistemi, za katere tako kot nekdanj skrbi država in se v pretežni meri ukvarja samo z njimi. Ob tem jim zmanjkuje časa in zato zanemarjajo manjša podjetja in mlade podjetnike, ki so večinoma prepuščeni samim sebi. Glede gospodarske (ne)učinkovitosti je bilo veliko povedanega že v prvem delu knjige, vendar so razmere danes, kot vse kaže, še veliko slabše kot so bile takrat. Gospodarsko razsulo se v tistem času namreč še ni kazalo v tako slabi luči, kot ga je videti danes (npr. pomanjkanje naročil, čakanje na delo, stečaji, zapiranje podjetij, nezaposlenost, itd.). Ko človek povsem nepristransko opazuje vso to gospodarsko katastrofo dobi celo občutek, da gre za nekakšen skrivni in podli načrt. Ustvarile naj bi se skrajno neugodne gospodarske razmere, v katerih bi potem lahko nastopili »rešitelji« (bivši oblastniki), ki bi naše gospodarstvo spet spravili na nekdanjo raven in v okvir starih trgov. Razlika bi bila samo v tem, da je bilo nekdanj vse v družbeni lasti, sedaj pa bi bilo večinoma v njihovi (privatni) lasti. Vedno več sumljivih znamenj (indicev) potrjuje tako črna razmišljanja in ocene.
- ⇒ *Odsotnost ustreznih strategij.* Verjetno ne bomo povedali nič novega s tem, da na vseh bistvenih področjih manjkajo ustrezne strategije. Kot je bilo glede že davno preživelega pojmovanja politike opozorjeno že v predhodnem poglavju, se nekaj podobnega, seveda, kaže tudi na področju planiranja naše prihodnosti, za kar nimamo na voljo nobenih strokovnih podlag (strategij). Vendar se temu ne gre čuditi, saj na naših fakultetah predavajo še vedno isti predavatelji kot nekdanj, ko so morali biti zapriseženi in dokazani marksisti in politekonomisti. Pomanjkanje ustreznih strategij pa je moč pripisati predvsem dejstvu, da se v pristojnem državnem uradu z makroanalizami še vedno ukvarjajo isti ljudje, ki so še pred nedavnim načrtovali tako imenovane »petletke«, »svobodno menjavo dela«, »družbene dogovore«, »samoupravne sporazume«, in podobne neumnosti. Za obvladovanje in posredovanje znanj, ki so danes potrebna na področju planiranja in oblikovanja ustreznih strategij, bi namreč morali iti nekateri profesorji (politekonomisti) na naših fakultetah ponovno v šolo.
- ⇒ *Neučinkovito sodstvo.* Tako kot malo prej bi tudi glede sodstva lahko rekli, da gre za popolno odsotnost pravne države, kar je bilo sicer povedano ali napisano že

neštetokrat. Vendar vse ostaja le pri besedah, dejanskih premikov pa ni. Pojavlja se čedalje večja finančna nedisciplina, kar je največje rakasto tkivo sedanjega gospodarstva. V takih razmerah pa lahko na tuj kapital kar pozabijo, če nanj sploh še kdo računa. O odtujevanju (krajah) družbene lastnine obstajajo številni podatki in dokazi, vendar doslej še noben tak primer ni bil ustrezno razrešen. Nimamo niti ustreznih zakonov niti sodnikov, tožilstva in preiskovalcev. Na najbolj pomembnih položajih v sodstvu so še vedno isti ljudje kot nekdanj, ki nekaterim na debelo gledajo skozi prste, pri drugih pa se spuščajo v dlakocepske in nepomembne podrobnosti. Tako se potem ne gre čuditi ugotovitvam, da so v naših zaporih v glavnem kurji tatovi, medtem ko so pravi kriminalci zavaljeni v »menežerske« in oblastniške fotelje.

Potrebne so korenite spremembe. S temi navedbami zagotovo nismo izčrpali niti desetine tistega, kar bi lahko napisali v tej zvezi. Pravzaprav bi se o tem dalo napisati celo knjigo, če bi to sploh imelo kakšen smisel. Vendar je že doslej povedano povsem dovolj za potrditev informacij, ki v zadnjem času prihajajo že z več strani, in sicer da se Slovenija uvršča že na sam rep bivših (evropskih) socialističnih držav. Prehiteli sta nas že Češka in Madžarska, kot vse kaže pa celo sosednja Hrvaška.

Potrebne so torej korenite spremembe, ki edine lahko bistveno spremenijo sedanje neugodno stanje. Mnogi smo prepričani, da je potrebna zlasti *korenita kadrovska prenova slovenske družbe*. To pa z drugimi besedami povedano pomeni, *da je treba dati priložnost povsem novim ljudem*.

Ker pa mnogi pri nas takšni trditvi morda še ne verjamejo, jo je zato treba tudi dokazati, kar bomo v nadaljevanju tudi poskušali narediti. Vendar so pri nas nesporazumi tako veliki, da kaže spet opozoriti na očitno neupoštevanje nekaterih *temeljnih zahtev* pri izdelavi katerekoli (znanstvene) analize. Mnogi tako imenovani »znanstveniki«, ki se pri nas z analizami trudijo že dolga desetletja, so očitno »bosi« in ne znajo »šteti niti do pet«. Če temu ne bi bilo tako, jih potem ne bi izdelali že na tone, medtem ko se »naš voz vse globlje pogreza v blato«.

Ugotavljanje 'vzroka' in 'posledice'

Nekatere strokovne opredelitve. Reševanja prej navedenih poglavitnih problemov se je, seveda, treba lotiti na pravem koncu in z ustrezno (znanstveno) metodo. Nobenega problema namreč ni mogoče rešiti, če ne razmejimo njegovih sestavnih delov: vzrokov in posledic. *Vsak problem namreč lahko odpravimo šele tedaj, ko odpravimo tudi njegov vzrok.* Če ostanejo vzroki nedotaknjeni, zagotovo ostane tak tudi problem in vse njegove posledice.

Čas bi že bil, da bi pri nas vendarle začeli razlikovati med *vzrokom* in *posledico*, kar vsaj v ekonomski teoriji in praksi igra zelo pomembno vlogo. Seveda, o tem ni mogoče prebrati v marksističnih in kardeljanskih učbenikih, ki so še vedno na naših fakultetah in v glavah večine tamkajšnjih profesorjev, kar je bržkone eden glavnih razlogov za sedanje katastrofalne gospodarske razmere. Zato naj bo avtorju oprosteno, da bo tokrat spet morili z zahodnjaško ekonomsko teorijo. Vendar je to treba storiti, saj bo potem marsikaj postalo precej bolj jasno.

Postopek za ustrezno ugotavljanje 'vzroka' in 'posledice' je silno enostaven, saj ne zahteva nobenih dragih in zapletenih naprav in sredstev (denimo, računalnika in programov). Potrebna je le trezna in spočita človeška glava, v kateri je treba uporabiti samo okrog pet odstotkov njene poglavitne vsebine (možganov) in začeti z njo logično razmišljati. Da ne bo nesporazuma, tujka 'logika' pomeni *zdravo, dosledno mišljenje in razsojanje*. K temu pripomore še list papirja in svinčnik in *prav nič drugega*. List papirja z vzdolžno črto razdelimo na dva dela, na vrhu levega dela napišemo 'POSLEDICE', na desni del pa 'VZROKI', potegnemo še črto pod tema besedam in ga začnemo polniti.

Z opisovanjem 'posledic' se verjetno ni treba posebej truditi, saj so vsepovsod okrog nas, z nekaterimi čedalje bolj neugodnimi se pri nas ubadajo že desetletja, pa so še kar tu. Za kratek opis 'posledic' je treba poiskati le nekaj (tri do največ pet) najbolj pomembnih oz. ključnih besed. Če je napisanih več besed, kaže med njimi podčrtati najbolj pomembno. Vendar se je treba iskanja 'vzroka' za posamezno 'posledico' lotiti šele potem, ko so opredeljene vse 'posledice', ki naj bi jih preučili. Oboje hkrati namreč na kaže početi, ker bi to pomenilo mešanje hrušk z jabolki. Strokovnjaki za prehrano (prebavo) opozarjajo, da se obojega naenkrat tudi jesti ne sme.

Glede ugotavljanja 'vzrokov' pa je stvar bolj zapletena, saj mnogi pri nas mešajo in zamenjujejo 'vzroke' in 'posledice'. To se najbolje vidi takrat, ko predlagajo rešitve za odstranjevanje 'posledic', na odstranjevanje njihovih 'vzrokov' pa niti ne pomislijo. V kolikor se namreč ne bomo znebili 'vzrokov', se bomo v nedogled otepal tudi s 'posledicami' (seveda, gre tu za *negativne posledice*, druge pa naj kar ostanejo, če bi le bile - pa jih največkrat ni). Ko pridemo do *namišljenega* 'vzroka' to, seveda, še ni dovolj, *treba je iti še dlje in poiskati tudi njegov 'vzrok'*. Če ga najdemo (vzroka 'vzroka' pa, seveda, ni) to potemtakem pomeni, da smo prej namesto na 'vzrok' naleteli na 'posledico'. Pravi 'vzrok' najdemo šele takrat, ko v svoji glavi ne moremo najti nobene druge možnosti več. Verjetno ni treba razlagati, da je 'posledica' *zadnji* dogodek ali splet dogodkov, 'vzrok' pa je edino lahko dogodek ali splet dogodkov *pred tem*. Če bi v časovnem pogledu ubrali drugo smer, to ne bi bila več analiza (razčlenjevanje), ampak prej vedeževanje (ugibanje prihodnosti), saj je treba za morebitno *planiranje* prihodnosti uporabiti druge metode.

Čeprav so za mnoge to zelo jasna in dobro znana dejstva, jih je bilo iz previdnosti vendarle treba napisati, ker je pri nas marsikaj pošteno zmešano. Nenazadnje je s pojasnilom najbolj preproste metode za človekovo *razumno ravnanje* tudi jasno dokazano, *da pri reševanju katerihkoli problemov ni mogoče gledati samo naprej - v prihodnost*. To navadno počnejo tisti, ki jim preteklost ni po godu in zato s tem želijo preobrniti pozornost kritičnih opazovalcev. Tako ravnanje pa izhaja iz preizkušene metode nekaterih bančnih roparjev, ki z ukradenim denarjem v žepih skočijo na cesto in začnejo vpiti: *»primite lopova!*« Ob tem, seveda, gledajo nekam daleč stran od sebe in morda še pokažejo z roko. Nauk tega primera je potemtakem jasen: če je nekdo preveč zaverovan le v prihodnost, kaže dobro pogledati, kaj v svoji preteklosti hoče s tem prikriti.

Na podlagi povedanega potemtakem 'vzrok' predstavlja dogodek ali splet dogodkov, ki so povzročili končni dogodek ali splet dogodkov oz. 'posledico'. Iz tega sledi logična ugotovitev, da če hočemo odpraviti nek problem (negativne posledice), *moramo poiskati njihov pravi vzrok, in ga odpraviti*. Postopek za ugotavljanje pravih vzrokov

nekega problema je torej dejansko zelo preprost. *Vendar ga mnogi najbolj pristojni pri nas nočejo uporabiti, ker očitno nočejo odpraviti pravih vzrokov naših poglavitnih problemov*. Če temu morda ni tako, potem, seveda, velja ugotovitev, *da pač nočejo logično razmišljati, kar pa prejšnje trditve ne spremeni*.

Nekaj vsakdanjih primerov. Da bo ta postopek še bolj jasn, ga kaže prikazati še na nekaterih primerih, ki so dokaj pogosti. Konec leta bo okrogla obletnica velikih neurij na Štajerskem, ki so povzročila velike poplave in ogromno materialno škodo. Ker se je z odpravljanjem posledic teh neurij ukvarjala zlasti *Demosova* (po mnenju mnogih povsem neučinkovita) vlada potem ni čudno, da še vedno niso odpravljene (ali pa zato, ker je to obljubila ona in ne tiste za njo). Kakorkoli že, povodenj je treba vzeti kot 'posledico', vendar z obnovitvijo porušenega mostu 'vzroka' za te 'posledice' ne bomo odpravili. Vzrok bi morda (kdaj pozneje) odpravili, če bi najprej nagnali tiste, ki že desetletja tako mačehovsko ravnaajo z našim okoljem in ga uničujejo. Eden od temeljnih vzrokov za takšne poplave so namreč goloseki in nespametna gradnja gozdnih cest ter urejanje hudournikov. Med drugim taki nerazumni posegi v naravo povzročijo, da meteorna voda ob velikih neurjih kar naenkrat pridrvi v dolino in jo poplavi, včasih pa je tekla čez tisoče koreninic in korenin ter v nešteto potočkih in potokih, kar je meteorno vodo upočasnilo in jo sproti preusmerjalo tudi v zemljo. Pristojni pri nas vse to, seveda, dobro vedo in jim nismo povedali nič novega, delajo pa vendarle drugače, kot bi morali. Vendar do teh ugotovitev ni mogoče priti samo na gozdarski fakulteti, ampak tudi zgolj z logičnim razmišljanjem, ko si osveščen človek ogleduje sedanja razdejanja v okolju.

Ker je bil že nekajkrat omenjen »zavožen grunt«, naj ga uporabimo še za pojasnilo omenjene metode. Če se malo lepše izrazimo, potem besedi »propadajoča kmetija« gotovo pomenita eno od možnih 'posledic' nerazumnega ravnanja. Če bi jo začeli odpravljati z dobro utečenimi (balkanskimi) metodami, bi to, seveda, pomenilo, da bi začeli vanjo metati na kupe denarja, kmetija pa bi gotovo ostala takšna kot je, ali pa še slabša. V kolikor pa bi se začeli ubadati z 'vzrokom' te 'posledice' pa bi gotovo prišli med drugim tudi »do starega gospodarja, ki ta mlademu ne pusti niti dihati«. Rešitev je torej na dlani: ker je pravi 'vzrok' za propadajočo kmetijo »stari gospodar«, mu je pač treba dati »preužitek in ga posaditi v zapeček«. Težava je le v tem, da ima ta mož vse še v svojih rokah in o čem takim noče niti slišati. Seveda, je mogoče z isto metodo in logičnim razmišljanjem rešiti tudi to težavo, kar pa je že druga zgodba. Kljub temu pa smo s tem že rešili najmanj polovico problema »propadajoče kmetije«, saj smo prišli do njegovega pravega 'vzroka'. Kot je bilo rečeno že v prvem poglavju, to z drugo besedo povedano pomeni: *'znati'*. Sedaj torej vemo, kaj je treba storiti. Potrebno je torej uporabiti še manjkajoči del, to pa je: *'hoteti'*. Gre torej za vprašanje, če to hočemo tudi storiti, pri čemer pa se pri nas večina stvari potem ustavi. Morda je sedaj že postalo jasno zakaj so bili nekateri s takim bogokletnim (logičnim) razmišljanjem za prejšnjo oblastniško garnituro »trn v peti«. Če pa je nekdo s podobnimi razmišljanji napolnil še celo knjigo, si je z njo zagotovo izkopal tudi svoj grob.

Naštevanje primerov naj sklenemo še z najbolj vsakdanjim, saj kot 'posledico' lahko opredelimo tudi »hud glavobol«. Po povsem enakem postopku se potemtakem lahko gremo tudi zdravnika, saj bomo z logičnim razmišljanjem gotovo prišli do njegovega vzroka. Vendar tega primera nismo omenili zaradi običajnih vzrokov glavobola, temveč zaradi *hudega glavobola, ki ga bo nekaterim povzročila pričujoča knjiga*. Naj

jim bo torej prej omenjena metoda v pomoč, da bodo lahko za tak glavobol poiskali tudi prave 'vzroke'. Vendar pričujoča knjiga zagotovo ni 'vzrok' njihovega sedanjega glavobola, ampak prej 'posledica' nečesa, kar je skrito v kratici OPS. Ta pa glede njihovega glavobola lahko pomeni tudi »Odpravljanje Privilegijev Socializma«. Zato morajo iti tako prizadeti s svojim razmišljanjem še bolj nazaj v *preteklost*, kar med drugim pomeni, da morajo vendarle začeti gledati tudi nazaj in ne samo naprej. Če jim to povemo še s kratico OPS, bi v tem primeru lahko pomenila »Ozrite Prijatelji Se« in si oglejte razdejanje, ki ste ga povzročili s svojo neodgovornostjo in nestrokovnostjo. Vendar s tem že začenjamo prehitovati logični razplet nekega dogodka in bomo zato tu končali.

Iz povedanega je moč razbrati, da lahko človek samo s svojo glavo in tistim kar je v njej (upajmo, da so to zdravi možgani) lahko pride do rešitve kateregakoli problema zgolj s pomočjo logičnega razmišljanja. Tako pride do povsem novih miselnih vzorcev, ki potem usmerjajo tudi njegovo nadaljnje zavestno ravnanje. Tej dejavnosti se z drugimi besedami reče 'razmišljati s svojo glavo', kar je bilo svoje čase pri nas strogo prepovedano, mnogi pa tega tudi nočejo početi. Veliko raje uporabijo že izdelane miselne vzorce, ki jih brez svojega razmišljanja in lastne presoje lahko vzamejo vsepovsod. Temu pa se z drugimi besedami reče 'razmišljati s tujo glavo', naša sedanja država in politične stranke pa srčno upajo, da bi tako počeli vsi v Sloveniji. Seveda, pri tem mislijo, da naj bi razmišljali samo z njihovo glavo. Kdor pri nas na veliko kupuje in bere časopise, nezavedno (ali pa povsem zavestno in namerno) počne prav to.

Analiza »Pisma resnice«. Že nekajkrat je bilo poudarjeno, da kljub zelo nazorni predstavitvi sedanjega neugodnega stanja v Sloveniji na nekaterih področjih tudi na začetku omenjeno »Pismo resnice« predstavlja zgolj samo eno od mnogih ponesrečenih analiz. Ta bogokletna misel je njegove avtorje verjetno zelo razhudila, vendar jim bomo sedaj na podlagi prej povedanega dokazali upravičenost take trditve. Če uporabimo samo poglavitne besede v mednaslovih njihovega pisma (predvidevamo, da so z njimi izpostavili bistvo, omenjene pa so tudi na začetku tega poglavja) in jih vzamemo kot 'posledice' (o tem tudi ne sme biti dvoma), s pomočjo prej opisane metode za ugotavljanje 'posledic' in 'vzrokov' pridemo do presenetljivih ugotovitev. Kdorkoli bo hotel to analizo ponoviti, bo s poštenim, nepristranskim in zdravim logičnim razmišljanjem zagotovo prišel do istih opredelitev 'vzrokov', ki so razvidni v naslednji preglednici:

POSLEDICE	VZROKI
zaostajanje za demokratičnimi standardi	nedemokratični stari politiki
cilji niso doseženi	stari politiki na oblasti
demokracija le navidezna	sprenevedanje starih politikov
oblast v rokah prejšnjega režima	imajo jo stari politiki
denacionalizacija se ne izvaja	stari politiki so proti njej
problem medijev	v rokah starih politikov
duhovnost je na robu naše družbe	umestili so jo stari politiki
v Evropo nas vodijo neodgovorni ljudje	oblast imajo stari politiki
krivci vojnih zločinov niso imenovani	med njimi so tudi stari politiki
»lustracijski« akti niso sprejeti	proti so stari politiki v parlamentu

V preglednici so kot 'posledice' uporabljene besede v vseh desetih mednaslovih (razdelkih) omenjenega pisma, čemur je v enajstem mednaslovu sledilo še njihovo retorično vprašanje: »Kaj je treba storiti?« Vendar se v tem delu niso ukvarjali z iskanjem 'vzrokov' in iskanjem ustreznih ukrepov, temveč so se zadovoljili s ponovitvijo nekaterih starih Demosovih ciljev, ki so tudi po njihovi zaslugi (takrat, ko je bil čas zanje) ostali samo mrtva črka na papirju. Naj zato le povzamemo iz njihovega pisma česa takrat niso storili: »urediti razmerje do totalitarne preteklosti .. razveljaviti vse politične sodbe ... razčistiti postopke v obdobju tranzicije ... pospešiti in dokončati denacionalizacijo ... zagotoviti medijsko svobodo in pluralnost ... ustvariti ustrezne razmere za slovensko kulturo .. povezovanje s Slovenci v zamejstvu ... pridruževanje Evropski zvezi ...« Kot je mogoče videti te besede niso primerne niti za opredelitev 'posledic', še manj pa 'vzrokov'. Mladi danes takim besedam zelo domiselno rečejo »nakladanje«, kar je sicer drugačna (precej bolj primerna) opredelitev za že omenjeno ugotovitev, da so njihovi predlagani ukrepi »... podobno neučinkoviti kot je bil Demos (samo kopica velikih besed)«. To misel naj dokončamo še z numerološkim sporočilom, ki sledi iz njihovega pisma. Če bi njegovi avtorji vedeli in, seveda, tudi hoteli upoštevati, da je število deset najbolj ugodno med vsemi števili (zato je tudi »Božjih zapovedi« deset in ne morda enajst ali več, ali pa samo devet), bi potem kak mednaslov gotovo izpustili (denimo, »cilji niso doseženi«, s katerim so le spomnili na svoje grehe). V tem primeru pa bi imelo njihovo pismo morda povsem drugačen (pozitiven, zelo ugoden, blagodejen, ipd.) učinek. Tako pa je njihovo pismo prejkone prav zaradi števila enajst v zadnjem razdelku neslavno končalo v košu za smeti (to število je eno od najmanj ugodnih števil, saj pomeni sovražnike, nesreče, prevare, konflikte, ipd.).

Da pa na tem mestu glede prej opredeljenih 'vzrokov' ne bo ostalo nič nedorečenega, naj spomnimo na članek v časopisu *Mladina* pred desetimi leti. Takrat so že s samim naslovom članka »Mamula go home« povzročili pravi vihar (po mnenju mnogih pa le v kozarcu vode), čemur so potem sledili dobro znani dogodki, ki smo jim takrat še lahko povsem upravičeno rekli *slovenska pomlad*. To angleško frazo si bomo izposodili tudi za komentar prej opredeljenih 'vzrokov' oz. za rešitev ključnega problema Slovenije, s katerim so se ubadali avtorji »Pisma resnice«. Če bi šlo v njem res za kakšno resnico, potem bi morali na koncu (namesto omenjenega »nakladanja«) vanj »odločno in z razločnimi besedami« (kot bo kasneje razvidno so to njihovi izrazi) zapisati: *Old politicians go home!* (po slovensko se temu reče: *stari politiki pojdite domov*). Vendar

'stari', seveda, ni mišljeno le glede let, temveč zaradi njihovih zastarelih nazorov, ki so jih tako ali drugače pridobili kot odkriti in preverjeni podporniki, zagovorniki in prisledniki prejšnjega komunističnega režima. S tem pa smo navsezadnje prišli tudi do že omenjenene domneve, da avtorji »Pisma resnice« tega »vročega kostanja očitno nočejo vzeti iz žerjavice«.

Zablode predlagateljev »lustracije«

Povzetek »lustracijske zakonodaje«. Tako imenovan »lustracijski zakon« smo omenili že v prejšnjem poglavju, kjer smo omenili, da sta predlagateljici tega zakona stranki SDS in SKD z njim nastopili na samem višku volilne kampanje za zadnje predsedniške volitve. Vendar je treba vedeti, da je bila zadnja omenjena stranka pri tem le privesek, medtem ko glavni pobudniki zagotovo izhajajo iz stranke SDS. V njenem časopisu *Demokracija* (št. 45/13.11.1997) so namreč kasneje objavili tudi celotno besedilo tega zakona in tudi nekakšne resolucije, ki ga je spremljala. V celotnem času obravnave teh predlogov pa so o vsem tem tudi na dolgo in široko pisali in objavljali tudi mnoga pisma bralcev. S tem se je potrdila tudi avtorjeva domneva (bolje, *napoved*), ki je bila izrečena v komentarju prej omenjenega »Pisma resnice« (v dvanajstem poglavju), in sicer da: »...so očitno to temo (bolje, limanice) prihranili za prihodnje volitve. Očitno jim sploh ni veliko mar čim prejšnja rešitev vseh teh odprtih vprašanj, precej bolj jih zanima 'kovaje političnega kapitala' s pomočjo takšnih (velikih) tem zlasti v času volitev«. Domneva se je torej v celoti potrdila, žal, pa tudi mnoge druge, ki so bile izrečene v pismih predsedniku te stranke (navedeni so v več poglavjih drugega dela).

Na tem mestu, seveda, ne mislimo povzemat vsebine tega zakona, ker si kaj takega tudi ne zasluži, ampak opozoriti samo na poglobitve zablode njegovih predlagateljev. Prepis naslovov razdelkov in posameznih členov v tem zakonu pa izgleda takole: I. ARHIVI KOMUNISTIČNE PARTIJE IN NJENIH PRAVNIH NASLEDNIC TER TAJNE POLICIJE (1. namen zakona 2. obseg arhivov 3. vsebina arhivov 4. žrtve nadzora 5. privilegiranci 6. poklicni in uradni registrirani sodelavci 7. tretje osebe 8. izvzetje sodelavcev 9. državni pooblaščenec za arhive totalitarnega režima 10. dolžnost prijave dokumentov 11. pravica vpogleda 12. obveznost izročitve 13. pravne naslednice 14. vrnitev dokumentov 15. vloga oseb 16. pravice državljana 17. pravice pravnih oseb 18. pravica do opombe 19. varstvo pravic žrtev 20. prednost vpogleda 21. vpogled po dolžnosti) II. LUSTRACIJA (22. poziv k odstopu 23. lustracijsko sodišče 24. uvedba postopka 25. pritožba 26. odločitev lustracijskega sodišča 27. lustracija) III. KAZENSKÉ DOLOČBE (28.) IV. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE (29. poprava vseh pravic 30. 31. nezastaranje kaznivih dejanj iz političnih razlogov 32.). Da ne bo morebitnega nesporazuma, naj navedemo še celotno besedilo 1.člena (namena zakona): »Ta zakon določa sredstva in pogoje za odpravo posledic komunističnega totalitarizma v času od 15. maja 1945 do 15. maja 1990.«

Prepričani smo, da k navedenemu izpisu ni potreben noben komentar. Če so pri pripravi tega zakona sodelovali tudi pravniki, seveda, ne vemo, videti pa tega ni. Že na podlagi navedenega je mogoče reči, da je predlog tega zakona takšno skrupucalo, ki bi se ga moral sramovati vsak izobražen Slovenec, kaj šele pravnik. Njegova celotna vsebina in tudi mnoge besede v njem pa nas spominjajo na čase totalitarnega enoumja, za katere

smo menili, da so dokončno mimo. Vendar jih s tako zakonodajo nekateri očitno spet hočejo povrniti, oz. so očitno že tu.

Usklajena dejavnost in trma. V šestem poglavju so bili izrečeni tudi nekateri pomisleki glede same uporabe besede »lustracije«, ker ni niti primerna niti prava rešitev. Posredovali smo jih tudi direktorju *Založbe Nova Revija*, ki je izdala knjigo s tem naslovom, iz tega krogu pa izhajajo tudi avtorji in podpisniki »Pisma resnice«. V njem pa je tudi zelo jasno poudarjena »odsotnost lustracijske zakonodaje«. Kot vse kaže je šlo za zelo usklajeno dejavnost vseh teh njenih pobudnikov in zagovornikov, ki je bila tempirana na čas zadnjih predsedniških volitev.

Ko so bili vsi ti predlogi v slovenskem parlamentu zavrjeni, so se avtorji »Pisma resnice« spet oglasili, vendar le s posebno izjavo. Objavili so jo v časopisu *Demokracija* (št. 50/18.12.1997) in jo poimenovali »Izjava slovenskih razumnikov Odgovor '97«. V njej so avtorji in podpisniki (tokrat je bila njihova sestava nekoliko drugačna, pa tudi manj jih je bilo) med drugim ugotovili: »... da se del slovenske družbe in večinski del parlamenta nista pripravljena in zmožna soočiti s temi dejstvi in njihovimi posledicami. Krivice niso odpravljene, premoženje prehaja v last ljudi kontinuitete, isti ljudje pa s pomočjo občil povsem nadzorujejo javno življenje. Pravi hujskaški medijski odmevi na Uro evropske resnice in na predloženo resolucijo, zamolčevanje vsebine Resolucije 1096 Sveta Evrope in nenazadnje pomanjkljivo in tendenciozno poročanje o parlamentarni razpravi dokazujejo, da smo v Sloveniji vsak dan dlje od ukrepov za nadgradnjo totalitarnega režima in vsak dan bližje popolni vladavini nosilcev njegove kontinuitete.« Nadalje v njem *zahtevajo*, »... da državni zbor Republike Slovenije odločno in z razločnimi besedami obsodi delovanje komunističnega totalitarnega režima v Sloveniji in s tem jasno razmeji demokracijo od totalitarizma.« Na koncu te izjave pa *pozivajo* »... državljanke in državljane Slovenije, da s svojimi podpisi podprejo to zahtevo in s tem izpričajo svojo voljo, da sprejmejo temeljna načela evropske demokracije in spoštovanja temeljnih človekovih pravic. Pozivamo politične stranke in civilna združenja, da organizirajo zbiranje podpisov.« Čeprav je bila ta izjava objavljena v časopisu *Demokracija*, ki je, kot nekateri dobro vemo, navadno strankarsko trobilo (njegova lastnica je SDS oz. njena družba *Veda* d.o.o.), je bil objavljen tudi v glasilu SDS »*Naši zapiski*« (št.1/januar 1998), kar navsezadnje osvetljuje tudi celotni krog pobudnikov »lustracije« v Sloveniji.

Navedenim trditvam v tej izjavi, seveda, sploh ni mogoče oporekati, saj jih mnogi podpišemo tudi tisočkrat ali pa milijonkrat, samo če bi to tudi kaj pomagalo. Prepričani smo, da so takega mnenja tudi vsi pošteni in zavedni Slovenci tako pri nas kot povsod po svetu in zato sploh ni treba zbirati podpisov. Vendar kaj nam pomagajo vsa taka pisma in izjave, če hkrati ne predlagajo tudi ustreznih rešitev, ali pa ne znajo (morda tudi nočejo) logično razmišljati in priti do njih. Seveda, mora o reševanju problemov razmišljati nekdo, ki je za to usposobljen. Zato so bili avtorji »Pisma resnice« tudi opozorjeni na nauk njihovega velikega vzornika Franceta Prešerna: »le čevlje sodi naj kopitar«. Gotovo je bil to glavni razlog, da so zavrili takratno avtorjevo pobudo za pojasnitev poglobitvenih zmot in zablod v zvezi z lustracijo, saj so nanjo odgovorili z molkom in prezrtjem (verjetno tudi s hudo jezo in prezirom). Zato so pač morali o vsem tem prebrati kar v tem sestavku, saj ga v nasprotnem primeru zagotovo sploh ne bi bilo. Prejkone velja tudi na tem mestu ponoviti, da ima verjetno prste vmes njihov

(namišljeni) elitizem, ki ga zelo očitno podpira tudi trdovratna (in zdrava slovenska) trma. Vendar mora za njo stati tudi zdrava pamet, da je lahko pozitivna.

Ocena »lustracijskega zakona«. Že večkrat omenjen »lustracijski zakon« je imel uradni naziv: »Predlog Zakona o odpravi posledic komunističnega totalitarnega režima«. Ker se nam je dejansko zdelo škoda časa za njegovo temeljito branje, smo ga preleteli le »po diagonali«. Kljub temu naj poudarimo njegove pglavitne slabosti, in sicer:

⇒ *Ne rešuje problemov.* Primerjava zahtev avtorjev »Pisma resnice« in predlagateljev tega zakona izkazuje, da se sploh ne zavzemajo za celovito in čim hitrejšo razrešitev problemov z ustreznim zakonom enkrat za vselej, ampak očitno hočejo reševanje vseh teh problemov vleči v nedogled. Enkrat s pismom, drugič z resolucijo in zmedenim zakonom, potem z neko izjavo, itn. Navsezadnje vse te pobudnike velja vprašati, zakaj niso s takimi zahtevami in zakonom nastopili že v času *Demosove* vladavine, ali pa takoj po njegovem padcu (v kolikor res niso imeli nič zra-ven).

⇒ *Tendenciozne namere.* Iz določbe o vpogledu po dolžnosti (21. člen) jasno izhaja namera, da naj bi s tem zakonom izvajali tudi medsebojne politične obračune, saj podrobno navaja le nekatere funkcije, ki naj bi jih zadela taka »lustracija« (npr. »... predsednik države, predsednik in podpredsednik vlade, ministri in državni sekretarji, poslanci v državnem zboru..., predstojniki upravnih organov..., sodniki in tožilci, novinarji in uredniki, ...«). Uvajati torej hoče nekdanje udbovske metode, kar potrjujejo tudi nekatere opredelitve v zakonu (npr. v 21. členu: »V primerih iz točk d) in e) ... se omogoči tudi preverjanje oziroma varnostni pregled vseh oseb, ki kandidirajo za posamezne funkcije oziroma se potegujejo za sprejem v službo.«). Razen tega pa že čas vložitve tega zakona poudarja, da je bil v odkritem volilnem boju uporabljen kot umazano in skrajno nedemokratsko sredstvo.

⇒ *Neustrezna vsebina.* Besedilo predloga zakona je napisano zelo površno, zapleteno, nepregledno in skrajno nesistematično (zares pravo skrupucalo). Tako so nekateri člani zaradi le nekaj uporabljenih besed povsem nedorečeni (prekratki), drugi pa so nerazumno razvlečeni, ker se spuščajo tudi v nebitne podrobnosti (npr. »... v času preiskave so navzoči policisti in kriminalisti v celoti pod vodstvom in podrejeni navodilom državnega pooblaščenca...«, kar je povrh še čisti nonsens). Tako je bila zavrnitev predloga tega zakona *edina razumna poteza v parlamentu v času njegove obravnave*, vse drugo pa je bila povsem nekoristna in nesmiselna izguba časa. Žal, je to trajalo kar nekaj dni, pri čemer so bili povzročeni tudi povsem odvečni stroški (npr. za nepotrebne televizijske prenose).

⇒ *Vračanje enoumja.* Iz predlaganega zakona zelo jasno izhaja ugotovitev, da se nekateri politiki pri nas zelo odkrito zavzemajo za čase nekdanjega enoumja, saj predlagajo uvedbo podobnih nedemokratskih oblik (npr. državni pooblaščenec za komunistične arhive, sedem sodnikov lustracijskega sodišča, in podobne neumnosti). Od vsega tega ne bi bilo prav nobene ekonomske koristi, temveč zgolj povsem nepotrebni stroški. Edina korist bi bilo polnjenje strani v nekaterih časopisih, ki o čem pametnejšem verjetno sploh ne znajo (smejo) pisati. Očitno se nekateri politični dejavniki pri nas sploh ne zavedajo, da nas danes prizadevajo in tarejo povsem

drugačni problemi, ki pa se ob takih že davno preživelih političnih metodah le še poglobljajo, saj se z njimi pravzaprav nihče ne ukvarja.

⇒ *Ukvarjanje z nebitnim.* Pglavitna slabost zakona je torej v tem, da se ukvarja z vidika sedanjih perečih problemov s povsem nebitnimi zadevami, ki pa jih hkrati sploh ne razrešuje. To jasno potrjuje že samo poimenovanje zakona, ki se namesto z *vzroki* (akterji) totalitarnega režima največ ukvarja zgolj z njegovimi *posledicami* (arhivi), ki pa na sedanje stanje in naše pglavitne probleme nimajo več nobenega vpliva. Iz tega izhaja neizpodbitna domneva, da se predlagatelji tega zakona naših sedanjih pglavitnih problemov očitno sploh ne zavedajo. V nasprotnem primeru, denimo, tudi ne bi predlagali uvajanje neposrednih televizijskih prenosov iz parlamenta (bojda celo na posebnem programu), ki razen razkazovanju strankarskih in politikantskih mišic (tistih v ustih) ne koristijo ničesar drugemu. Z njimi se morda kratkočasijo samo še nekateri zelo redki (bržkone že davno tega upokojeni) posamezniki, ki očitno ne znajo ali nimajo početi ničesar pametnejšega.

Z zgornjo razčlenitvijo so nazorno potrjene tudi ugotovitve iz prejšnjega poglavja glede *uvajanja povsem drugačne politike v slovenski parlament*. Vendar je treba hkrati iz njega za določen čas odstraniti tudi vse tiste, ki jim je stara in že davno tega tudi preživela politika očitno še vedno zelo pri srcu. Takim bi morda kazalo narediti miniaturne lesene parlamente, da bi se z njimi igrali in se lahko šli tako politiko kar doma.

Predlog ustrenejšega zakona

Osnutek Zakona OPS. Da pa ne bomo samo kritizirali slabo domišljenega »lustracijskega zakona, naj na tem mestu navedemo osnutek zakona, ki je zagotovo veliko bolj ustrezen. Sprejem in dosledno izvajanje tega zakona bo namreč omogočilo, da se bomo pri nas vendarle lahko lotili reševanja številnih in perečih problemov, česar zaradi silno različnih pogledov in pripravljenosti za njihovo razrešitev in še vedno zelo močnih lobijev nekdanjih oblastnikov v parlamentu in v večini državnih organov danes ni mogoče storiti.

Omenjeno je že bilo, da je treba zaradi boljšega razumevanja ustrezno poimenovati že sam naslov tega zakona, ki mora zelo jasno nakazati vso njegovo vsebino. Po daljšem tehtanju več različnih možnosti, smo se odločili za ime: »Zakon o odpravi privilegijev socializma«. V tej zvezi je bilo treba vložiti kar precej napora, da je naposled vendarle prevladala razumna odločitev in smo prav tako predlagano besedo 'posledic' zamenjali s tujko 'privilegijev'. Čeprav nam tujke nasploh niso všeč, je bilo v tem primeru vendarle treba narediti izjemo, ker je z eno samo (tujo) besedo mogoče povedati precej več. Glede opustitve besede 'posledic' pa naj opozorimo le na že izrečeno dejstvo, da z *odpravljanjem posledic problemov že po pravilu ni mogoče reševati*. Razen tega pa ni moč oporekati tudi dejstvu, da so bile nekatere *posledice »socializma« nedvomno tudi pozitivne*. Zato bi takšno poimenovanje zakona zagotovo sprožilo številne povsem nekoristne razprave, verjetno zelo podobne tistim okrog »lustracijskega zakona«. Nekateri sedanji parlamentarci so namreč postali že pravi mojstri za »lov na muhe, medtem ko mimo korakajo sloni«. Vendar jih bodo gotovo našli dovolj tudi v samem besedilu tega zakona, ki ga lahko nakratko poimenujemo kar *Zakon OPS*, osnutek njegovega celotnega besedila pa je takle:

ZAKON o odpravi privilegijev socializma

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta zakon ureja nekatera še vedno odprta vprašanja iz obdobja od leta 1941 dalje, ko je bila pod pretvezo narodno osvobodilne borbe (s kratico NOB) proti tedanjemu okupatorju slovenskega ozemlja izvedena krvava komunistična revolucija in državljanska vojna, na podlagi tako prikritih ciljev pa je bil po osvoboditvi leta 1945 ustvarjen politični in gospodarski sistem, ki je bil dolga desetletja večinoma škodljiv za pretežni del slovenskega naroda. Za uvajanje in vzdrževanje takega sistema na slovenskem ozemlju sta brez najmanjšega dvoma odgovorni takratna politična organizacija Komunistična partija Slovenije (KPS), ki je bila glavni pobudnik in organizator navedene NOB, in njena naslednica Zveza komunistov Slovenije (ZKS) ter njuna tajna politična policija, ki se je najprej imenovala Uprava državne varnosti (UDV), kasneje pa se je preimenovala v Službo državne varnosti (SDV). ...

Navedba ključnega cilja zakona. Na začetku uvoda (preambule) tega zakona je tako opozorjeno na njegovo poglobitno vsebino, kar hkrati pojasnjuje tudi njegov ključni cilj. Seveda, bodo zlasti pravniki mnenja, da bi kazalo dodati še kak stavek, vendar bi se s tem obseg že itak predolgega uvoda še bolj povečal. Tako pa smo s tema dvema stavkoma skupaj z naslovom že lahko odgovorili na poglobitna vprašanja: kaj, kdaj, kje, kdo in zakaj. V tem smislu (maniri) so bili nato sestavljeni tudi naslednji odstavki, v katerih je bržkone zajeto vse tisto, kar doslej še ni bilo zapisano na istem mestu v nekem državnem aktu. ...

S krvavo revolucijo pridobljeno oblast sta navedeni organizaciji KPS in ZKS obdržali z vzpostavitvijo tako imenovanega »socialističnega« družbenega sistema, ki pa je bil v bistvu totalitaren (celoten, vse obsegajoč, povzemajoč vse v svoje območje), saj je le navidezno državnim ciljem podredil vse javno in zasebno življenje, pri čemer je izključeval vsako drugačno mnenje ali opozicijo, kar je bilo zapisano tudi v tedanji (jugoslovansko) slovenski ustavi. S tem totalitarnim režimom (politično ureditvijo) so bile tako že v kali zatrite nekatere temeljne človekove pravice in svoboščine, kar je potem trajalo vse do leta 1990, ko je bila sprejeta nova (izključno) slovenska ustava. V vsem tem obdobju so bili mnogi zaradi uveljavljanja svoje temeljne pravice do svobodnega mišljenja in gibanja tudi sodno preganjani ali drugače omejevani. Zaradi ugodnejšega zunanjega videza je bila taka državna ureditev kasneje preimenovana v »sistem socialističnega samoupravljanja«, ki naj bi tak totalitarizem (totalitarni politični sistem) zagotovil tudi dolgoročno, navedeni službi tajne politične policije pa sta ga vzdrževali z metodami represije (zatiranje, tlačenje, zaprtje in kazenski ukrepi).

OSNUTEK
10. 2. 1998

Na osnovi izmišljene znanstvene teorije je bil vzpostavljen tudi tako imenovani »socialistično-samoupravni gospodarski sistem«, ki je v bistvu omogočal odločanje v zelo ozkih izključno političnih (partijskih) krogih, temeljil pa je na visoki inflaciji in zadolževanju v tujini. Zaradi nesmotrne in zelo šibke organizacije in gospodarske učinkovitosti ter skozi to veliko slabših poslovnih rezultatov je ta sistem terjal tudi precej večje zadolževanje v tujini od potrebnega, kar pa je v bistvu pomenilo prelaganje večine tedanjih bremen na poznejše rodove. Veliko zadolževanje v tujini je med drugim omogočalo tudi vzpostavitev zelo ugodnega sistema kreditiranja, saj tako pridobljenih kreditov zaradi čedalje višje inflacije sčasoma sploh ni bilo treba odplačevati. Vendar so do teh nerazumno poceni in ugodnih kreditov v glavnem lahko prišli samo odkriti podporniki tega totalitarnega režima, kar so dokazovali tudi s članstvom v navedenih organizacijah KPS in ZKS, ki sta razvijali in vzdrževali tudi totalitarno enounje. Odkriti podporniki tega totalitarnega režima so zgolj na podlagi tega članstva razen do ugodnejših kreditov za gradnjo stanovanjskih hiš lahko prišli tudi do razkošnih družbenih stanovanj in najbolj odgovornih ter najvišje plačanih delovnih mest, čeprav zanje največkrat sploh niso imeli potrebne strokovne izobrazbe.

Vsa navedena dejstva so splošno poznana in podkrepljena tudi z mnogimi uradnimi arhivskimi podatki in analizami iz tega obdobja, posledice tega nerazumnega, samoljubnega (egoističnega) in skrajno škodljivega početja za pretežni del državljanov Slovenije v preteklih desetletjih pa so strnjene v sedanjem javnem dolgu Republike Slovenije, ki je večinoma nastal prav v tem obdobju, odplačevati pa ga bodo morali še otroci današnjih otrok. ...

Obsodba totalitarnega režima. Čeprav bodo mnenja o zgornjem besedilu zagotovo zelo deljena, je v zadnjem odstavku vendarle zajeto dejstvo, ki mu sploh ni mogoče oporekati, saj je splošno znano tudi v okviru mednarodne javnosti. Tudi tu bi lahko dodali še veliko dodatnih stavkov, vendar potem »zaradi dreves ne bi več videli gozda«. Tako pa se hkrati lahko vidi tako gozd, kot tudi vsa njegova največja drevesa. Vendar je ob tem treba izreči avtorjem besedila tudi pohvalo, da so to besedilo sestavili skrajno obzirno in brez odvečnih ter žaljivih (umazanih) besed. Besedilo je dostojanstveno in na ustrezni intelektualni ravni, čeprav je hkrati tudi zelo ostro. Navedena so namreč samo resnična dejstva, ki jih ni mogoče ovreči, prav zato pa bodo za tedanje oblastnike in njihove potomce tembolj boleča. Vendar te bolečine zagotovo ne bodo pomenile niti delec tistih, ki jih je moral velik del slovenskega naroda zaradi navedenih dejstev trpeti v preteklih sedeminpetdesetih letih.

Ta del preambule zakona pa nenazadnje ustrezno zamenjuje tudi povsem nesmiselne resolucije, s katerimi se nekateri trudijo in smo jih že imeli možnost prebrati, bojda, pa nastajajo tudi nove. Vendar z njimi zagotovo ne bo mogoče doseči tisto, kar je doseženo že s to preambulo: končno je pri nas tudi v ustreznem zakonu mogoče reči »bodu bodu«, medtem ko bomo z njegovim izvajanjem lahko dokončno potegnili pod našo preteklostjo tudi črto in začeli počasi pozabljati nanjo. Z vsako novo resolucijo, ki sama po sebi itak ne prinaša prav nobene koristi, ali z morebitnim drugačnim zakonom pa bi se sedanje nevzdržne razmere nadaljevale v nedogled, sedanje delitve in polarizacija mnenj pa bi se samo še stopnjevale. Morda pa je poglobitni cilj teh resolucij prav to:

ničesar storiti, da bi se sedanje stanje lahko še nadaljevalo in po možnosti tudi poglobljalo. Takšna misel se namreč poraja ob tako imenovanem »Predlogu slovenske resolucije«, ki so jo napisali in vložili avtorji »lustracijskega zakona«. Če smo slednjega lahko označili kot skrupucalo, ki bi se ga moral sramovati vsak izobražen Slovenec, potem glede te resolucije smemo reči, da so v njej zapisane tudi nočne more njenega glavnega avtorja. Podobne pamflete (sramotilne spise) so svoje čase pisali komunisti glede tako imenovanega »dviganja roke meščanske desnice«, sedaj pa se jim, kot vse kaže, to vrača milo za drago. Žalostno pa je predvsem to, da se mora s temi strankarskimi igrami ukvarjati slovenski parlament, kar nas nenazadnje tudi veliko stane, medtem ko mu za mnoge veliko bolj pomembne reči zmanjkuje časa. ...

Ta zakon ne ureja ugotavljanja odgovornosti in iskanje krivcev za vzpostavitev in sodelovanje v navedenem totalitarnem režimu, ker to prepušča pristojnim državnim tožilstvom, da to storijo po uradni dolžnosti na podlagi pobud prizadetih posameznikov, ki bodo po določbah tega zakona zahtevali popravilo storjenih krivic. Z določbami tega zakona se:

- ⇒ *odpravljajo nekateri privilegiji (posebne, izjemne pravice določene družbene plasti), ki so si jih neupravičeno in predvsem na škodo drugih lahko prilastili samo eminentni (najbolj vidni) predstavniki bivšega totalitarnega režima;*
- ⇒ *preprečuje možnost, da bi se podobne stvari dogajale tudi v prihodnjem obdobju, zaradi česar preverjenim zagovornikom in podpornikom bivšega totalitarnega režima za določen čas prepoveduje opravljanje odgovornih delovnih nalog;*
- ⇒ *samo omogoča, da se bo na podlagi izvajanja določb tega zakona Republika Slovenija dokončno izvila izpod jarma nekdanjega totalitarnega režima in postala sodobna ter napredna evropska država. ...*

Poglavitni namen zakona. Z navedenim sklepnim delom preambule je tako jasno določen tudi poglavitni namen tega zakona. Kot je razvidno iz nadaljevanja, so zgornje tri navedbe tudi sestavni del referendumskega vprašanja pri njegovem sprejemanju, saj je utopično pričakovati, da bi tak zakon v sedanjem parlamentu sploh prišel v obravnavo. Če pa bi se to vendarle zgodilo, bi potem njegovo spreminjanje in dopolnjevanje zagotovo trajalo najmanj do konca sklica sedanjega parlamenta, pri čemer bi njegovo besedilo tudi povsem izmaličili. Vendar več o tem še kasneje. ...

II. IZROČITEV ARHIVOV

2. člen

Odgovorni predstavniki najvišjega in najnižjega vodstva v 1. členu navedene organizacije ZKS in službe SDV v obdobju od začetka tako imenovane »slovenske pomladi« v sredini leta 1988 do prvih demokratičnih volitev v letu 1990 morajo v 30 dneh od dneva uveljavitve tega zakona izročiti Arhivu republike Slovenije celotno svoje arhivsko gradivo, ki se je v tem obdobju nahajalo v tajnih podzemnih zgradbah na več desetletij zaprtem območju okrog Gotenice v Kočevskem rogu, vendar so ob odprtju tega območja v letu 1990 našli samo prazne arhivske police

in omare, s čimer je bila preko televizije doslej že večkrat seznanjena tako slovenska kot tudi mednarodna javnost. Predvidevati je mogoče, da so se v tem arhivskem gradivu med drugim nahajali tudi podatki o izvršenih povojnih pobojih na tem območju, o čemer pričajo tankajšnja množična grobišča, razen tega pa tudi zaupni podatki o članstvu organizacije KPS in ZKS ter o delovanju službe SDV in o njenih tajnih sodelavcih.

V primeru neupoštevanja te določbe v navedenem roku prevzamejo neposredno kazensko odgovornost po tem zakonu vsi, ki so aktivno delovali v ožjem vodstvu najvišjega organa navedene organizacije ZKS in najvišjega vodstva službe SDV v prej navedenem obdobju, kar mora zagotoviti pristojno državno tožilstvo po uradni dolžnosti bodisi po lastni iniciativi ali na pisno pobudo posameznikov, ki poznajo take okoliščine in jih bodo s svojim pričanjem tudi dokazali. ...

Ureditev vprašanja arhivov. Z navedeno zakonsko določbo bo mogoče naposled doseči tisto, kar so predlagatelji veljavnega zakona o ravnanju z arhivskim gradivom očitno »pozabili« vanj zapisati. Vendar ta določba v ničemer ne posega v njegove pristojnosti (kompetence), če pri tem, seveda, odmislimo, da bo zaradi nje treba zagotoviti dodaten prostor za njegovo shranjevanje, česar pa se verjetno ni bati.

Sicer pa je ta določba bržkone tako jasna, da jo sploh ne kaže pojasnjevati. Odkar pa smo nekateri že pred časom izrabili priložnost in nekaj tega gradiva pridobili iz beograjskih arhivov, se nam preprosto upira, da bi pisali tudi o teh umazanih podrobnostih prejšnje komunistične nomenklature. Človeku se tak sistem preprosto zagabi, ko se na svoje oči lahko prepriča, da je imel udbovskega »špiclja« celo v lastni sestri in tudi v svoji zakonski postelji. Zato postajajo vedno bolj razumljiva tudi prizadevanja sedanjih pogajalcev glede ureditve odnosov z našo prejšnjo državo, ko so se nenadoma začeli zanimati za beograjske arhive in jih sedaj postavljajo v ospredje teh dogovorov.

Kakorkoli že, nekaterim zagotovo ne bo težko ugotoviti, če so bili zgoraj navedeni arhivi vrnjeni v celoti in morebitno odsotnost nekaterih dokumentov tudi dokazati. Ob tem pa se, seveda, odpira tudi vprašanje neposredne odgovornosti tistih, ki imajo na vesti odtujevanje (krajno ali celo uničenje) teh arhivov. Vendar se bodo morali s tem in podobnimi vprašanji spopasti v pristojnih državnih tožilstvih, saj imajo precej boljši vpogled v sedaj veljavno zakonodajo. Upati je moč, da je veljavni zakon glede odtujevanja teh arhivov bolj natančen kot je, denimo, glede odtujevanja bivšega družbenega premoženja. Zagotovo pa kaže o takih in podobnih odprtih vprašanjih začeti razmišljati šele takrat, ko bo uveljavljen pričujoči zakon. ...

III. POPRAVA KRIVIC

3. člen

Na podlagi neposrednega vpogleda v arhivsko gradivo (navedeno v 2. členu) v okviru Arhiva republike Slovenije in v skladu z veljavnim zakonom o uporabi tega gradiva lahko popravo krivic, ki so bile povzročene s komunistično revolucijo v obdobju od začetka leta 1941 do konca leta 1945, zahteva bodisi še živeči neposredno prizadeti ali njegovi zakoniti dediči. Navedeni upravičenci lahko dosežejo popravilo krivic na ta način, da pri pristojnem državnem tožilstvu vložijo za-

hitevo za ustrezno materialno nadomestilo za povzročene krivice in moralno zadoščenje, proti neposredno odgovornim za povzročitev teh krivic oz. proti še živečim neposrednim krivcem za takšna dejanja pa zahtevajo tudi uvedbo kazenskega postopka.

O taki zahtevi, ki mora biti utemeljena in podkrepjena tudi z ustreznimi dokazi ali pričevanji, mora pristojno državno tožilstvo presoditi po uradni dolžnosti in v okviru zakonsko določenega roka ter ustrezno ukrepati. ...

Razjasnitev povojnih pobojev. Na tej podlagi bo zagotovo mogoče dokončno urediti tudi to žalostno plat naše preteklosti, česar pa zagotovo ni mogoče storiti zgolj s priložnostnim govorom in udeležbo na maši zadušnici za žrtve v množičnih grobiščih v kočevskih brezni, pri tem pa imeti roke globoko v žepih. Potrebno je storiti tudi to, da bodo neposredni in še živeči krivci teh dohodkov lahko stopili pred pristojno redno sodišče, ki bo enkrat za vselej o tem tudi presodilo. Zgornja določba torej omogoča razkritje nekaterih dogodkov v navedenem obdobju, ki so kljub mnogim pričevanjem nekaterih neposrednih žrtev (kot vemo so se po srečnem naključju rešili iz teh brez) še vedno zaviti v trdo temo. Upati je moč, da bo z morebitno vrnitvijo tega arhivskega gradiva to zagotovljeno, za kar pa ne damo svoje roke v ogenj. ...

4. člen

Na podlagi neposrednega vpogleda v arhivsko gradivo (navedeno v 2. členu) v okviru Arhiva republike Slovenije in v skladu z veljavnim zakonom o uporabi tega gradiva lahko popravo krivic, ki so bile povzročene v obdobju od konca leta 1945 do prvih demokratičnih volitev v letu 1990 s strani oblastnih organov oz. v 1. členu navedenih služb UDV in SDV proti tako imenovanim »notranjim sovražnikom in nasprotnikom samoupravnega socializma«, zahteva bodisi še živeči neposredno prizadeti ali njegovi zakoniti dediči. Navedeni upravičenci lahko dosežejo ustrezno popravilo krivic na ta način, da pri pristojnem državnem tožilstvu vložijo zahtevo za ustrezno materialno nadomestilo za povzročene krivice in moralno zadoščenje, proti neposredno odgovornim za te krivice oz. proti še živečim neposrednim krivcem za takšna dejanja pa zahtevajo tudi uvedbo kazenskega postopka.

O taki zahtevi, ki mora biti utemeljena in podkrepjena tudi z ustreznimi dokazi ali pričevanji, mora pristojno državno tožilstvo presoditi po uradni dolžnosti in v okviru zakonsko določenega roka ter ustrezno ukrepati. ...

Poprava udbovskih krivic. Verjetno navedene določbe ni treba podrobneje pojasnjevati, ker lahko govori kar sama za sebe. Utemeljimo pa jo naj kar z avtorjevo izkušnjo, ki je bila omenjena že v šestem poglavju in tudi dokumentirana. Vendar iz nje avtor ne namerava delati »slona« oz. se prikazovati kot »žrtev«, kar navsezadnje tudi ni bilo res. Torturo (izsiljevanje priznanj) v okviru službe SDV, o čemer je bil v navedenem poglavju že govor, je namreč doživljal samo kratek čas. S tem primerom hoče prikazati utemeljenost te določbe in pričujočega zakona že na podlagi nekaterih povsem nepomembnih podrobnosti. Prepričani smo namreč, da bo s tem zakonom zagotovljeno ustrezno moralno zadoščenje in popravilo krivic tistim, ki so morali podobno gorje trpeti dolga leta in v bistveno večjem obsegu.

V tej zvezi zato kaže spomniti le na navedbo v enem od pisem v tem poglavju: »Med drugim sem videl tudi (udbovsko) oceno moje ... knjige, in sicer da »... ogroža načela, dognanja in pridobitve socialističnega samoupravljanja ...«, ter da mi je treba »... onemogočiti vsako dejavnost na njeni osnovi«. Uvidel sem, da je bila ovadba samo (udbovska) pretveza za preprečitev moje nameravane samostojne dejavnosti, saj so bili med njihovimi obveščevalci tudi nekatere pomembne osebe v občinski upravi. Zato sem brez težav svojo dejavnost lahko opravljal samo na začetku v letu 1987.« Ta navedba je potrjena tudi z ustreznim dokumentom iz beograjskih udbovskih arhivov, vendar ga avtor ne namerava uporabiti, ker s temi zadevami ne namerava nikoli več izgubljati časa. Z njimi naj se ukvarjajo in tudi živijo predvsem tisti, ki so bodisi izumljali ta nečloveški sistem, ali pa so ga dolga desetletja pomagali vzdrževati. Danes pa bi se radi oddaljili od vsega tega početja kar na ta način, da se bodo preprosto zazrli v našo prihodnost in jo še naprej tudi soustvarjali. ...

IV. ODPRAVA PRIVILEGIJEV

5. člen

S tem zakonom se ukinjajo privilegiji glede določitve izjemne pokojnine za vse udeležence v 1. členu navedene NOB in druge borce oz. za vse nosilce pomembnih družbenih funkcij v obdobju pred koncem leta 1990 na ta način, da se jim nova pokojninska osnova določi zgolj na podlagi njihove dejanske delovne dobe in dosežene strokovne izobrazbe, katero morajo dokazati z ustreznimi dokumenti. Nova pokojninska osnova se jim začne izplačevati z dnem uveljavitve tega zakona.

Za izvajanje te določbe so odgovorni vsi pristojni v okviru Zavoda za invalidsko in pokojninsko zavarovanje Slovenije, za kar v primeru neizvajanja te določbe prevzamejo tudi neposredno kazensko odgovornost po tem zakonu.

Izvajanje te določbe mora zagotoviti tudi pristojno državno tožilstvo po uradni dolžnosti bodisi po lastni iniciativi ali na pisno pobudo posameznikov, ki poznajo take okoliščine in jih s svojim pričanjem tudi dokažejo. ...

Odprava izjemnih pokojnin. Glede problematike izjemnih pokojnin prav tako ne nameravamo izgubljati čas, saj je bilo o tem v medijih povedanega ali napisanega že zelo veliko. Nenazadnje o tej zadevi veliko in zelo pogosto pišejo v časopisu *Demokracija* in objavljajo tudi natančne (poimenske) podatke o višini teh pokojnin in številu njihovih upravičencev. Kogar torej zanimajo taki podatki, si jih lahko ogleda kar tam, na tem mestu jih ne nameravamo niti povzeti. Mnenja smo namreč, da o tej zadevi ne velja niti govoriti niti pisati, temveč nekaj ukreniti. Takšne predloge pa v tem časopisu doslej še ni bilo moč zaslediti, naše izkušnje z nekaterimi iz njegove sedanje posadke (o čemer je tudi že bilo nekaj napisanega) pa kažejo, da nekaj podobnega tudi ne nameravajo storiti (s tem bi izgubili svoje »velike« teme in potem verjetno ne bi imeli več o čem pisati).

Vendar velja opozoriti, da z ukinitvijo teh izjemnih pokojnin, razen, seveda, materialnega zadoščenja za mnoge sedanje upokojence z bednimi pokojninami, kake večje koristi sploh ne bo. Problemov nizkih pokojnin ne bo rešila niti pokojninska reforma,

ker z njo ni mogoče napolniti povsem izropanih pokojninskih skladov, ki smo jih polnili dolga desetletja. Te pokojninske sklade bo namreč mogoče ustrezno in hitro napolniti samo z razcvetom slovenskega gospodarstva, ko se z njim ne bodo več ukvarjali tisti, ki ga danes hromijo in siromašijo, kar v bistvu počnejo že odkar pomnimo. ...

6. člen

S tem zakonom se ukinjajo privilegiji glede predčasnega upokojevanja ali določitve izjemne pokojnine za vse uslužbence državnih organov in drugih institucij ter družbenopolitičnih organizacij v obdobju pred koncem leta 1990 na ta način, da se jim nova pokojninska osnova določi zgolj na podlagi njihove dejanske delovne dobe in dosežene strokovne izobrazbe, katero morajo dokazati z ustreznimi dokumenti. Nova pokojninska osnova se jim začne izplačevati z dnem uveljavitve tega zakona, prizadeti pa se v primeru neustrezne višine pokojnine, ki ne zadošča njihovim potrebam, lahko prijavijo na Zavodu za zaposlovanje Slovenije oz. si sami poiščejo ustrezno zaposlitev, ki ni v nasprotju z 7. členom tega zakona.

Za izvajanje te določbe so odgovorni vsi pristojni v okviru Zavoda za invalidsko in pokojninsko zavarovanje Slovenije, za kar v primeru neizvajanja te določbe prevzamejo tudi neposredno kazensko odgovornost po tem zakonu.

Izvajanje te določbe mora zagotoviti tudi pristojno državno tožilstvo po uradni dolžnosti bodisi po lastni iniciativi ali na pisno pobudo posameznikov, ki poznajo take okoliščine in jih s svojim pričanjem tudi dokažejo. ...

Zaposlitev mladih upokojencev. Vse izrečeno glede izjemnih pokojnin v okviru prejšnje določbe, seveda, velja tudi glede navedene. Tudi tu gre predvsem za ustrezno materialno zadoščenje tistim, ki so v pokoj odhajali v pozni starosti in tako od pokojnine največkrat tudi niso imeli prav veliko. Nekateri privilegirani predstavniki bivšega režima pa so lahko vanjo prešli iz svojega udobnega oblastniškega fotelja že kmalu po štiridesetem letu starosti, torej v najbolj produktivnem obdobju. Mislimo, da takšno nerazumno početje bivše politične nomenklature jasno dokazuje, da je mislila in delala predvsem v svojo lastno korist, medtem ko so imeli »skrb za delovnega človeka in njegove socialne pravice« samo na jeziku.

Glede navedene značilnosti, da naj bi se mladi upokojenci v primeru prenizko odmerjene nove pokojninske osnove ponovno zaposlili, pa si ne kaže delati sivih las. Sprejemamo tudi stave, da se noben od njih ne bo pojavil med čakajočimi na zaposlitev in prišel po bagatelno nadomestilo. Z omenjenim razcvetom gospodarstva pa se bo tudi število sedaj nezaposlenih lahko dokaj kmalu in bistveno zmanjšalo. ...

7. člen

S tem zakonom se ukinjajo desetletja trajajoči privilegiji glede zasedanja pomembnih delovnih mest zgolj samo s strani preverjenih članov v 1. členu navedene organizacije ZKS na ta način, da morajo v roku 30 dni od dneva uveljavitve tega zakona vsi aktivni pripadniki oz. člani organizacije ZKS na začetku tako imenovane »slovenske pomladi« sredi leta (30. junija) 1988 in vsi tajni sodelavci v 1. členu navedene službe SDV do prvih demokratičnih volitev leta 1990 samostojno odstopiti z vseh javnih funkcij in tako imenovanih »menežerskih«, vodilnih in vod-

stvenih delovnih mest v vseh državnih organih ter uradih, državnih institucijah, javnih zavodih, občinskih organih in upravah, v gospodarskih družbah in podjetjih. Prepoved opravljanja takih funkcij ali delovnih nalog traja za člane organizacije ZKS naslednjih 5 let, za člane najvišjega organa te organizacije in tajne sodelavce službe SDV pa naslednjih 10 let. V tem času lahko opravljajo samo strokovne delovne naloge za katere so tudi dejansko usposobljeni in niso v nasprotju z 8. členom tega zakona.

V primeru neupoštevanja te določbe v navedenem roku prevzamejo vsi v prejšnjem odstavku navedeni neposredno kazensko odgovornost po tem zakonu, kar mora zagotoviti pristojno državno tožilstvo po uradni dolžnosti bodisi po lastni iniciativi ali na pisno pobudo posameznikov, ki poznajo take okoliščine in jih s svojim pričanjem tudi dokažejo. ...

Samostojni odstop z oblastniških položajev. Če je komu ob branju navedenih določb morda vzelo sapo, naj ga opozorimo na nekatera vzhodnjaška priporočila glede pravičnega (počasnega) dihanja. Vedno je namreč treba zrak vdihniti le skozi obe nosnici in čim bolj globoko ter ga nato počasi izdihniti spet samo skozi nosnici (idealni so največ štiri globoki vdih in počasni izdih na minuto, in ne več). Kdor upošteva take nasvete in opusti prehitro dihanje, potem podobnih težav nikoli nima.

Za kratek intermezzo pred nadaljevanjem pa kaže prebrati tole basen: »Nekoč že pred davnimi leti je bilo lepo mravljišče, v katerem so živele zelo pridne in marljive mravlje. Večinoma so bile črne barve, nekatere pa malo bolj rjavkaste, vendar so bile kljub temu zelo srečne, ker so bile miroljubne in zelo delavne in so spoštovale druga drugo. Potem pa so se od nekod vzele rdeče mravlje, ki so bile zelo vsiljive in napadalne, delati pa niso znale nič. Rekly so, da so ruske, da so one med seboj tovarišice, in da so prišle nadzirat to mravljišče, več pa niso hotele povedati. Od takrat se je v mravljišču vse spremenilo. Črne in rjavkaste mravlje so morale samo delati in biti tiho, rdeče pa so samo nadzirale in vmes veliko govorile, delale pa niso nič. Tako se je mravljišče razdelilo na mravlje delavke in tovarišice mravlje nadzornice. Delavke niso smele več iz mravljišča, tovarišice nadzornice pa so stalno nekam hodile. Tudi stanovale so čisto drugje, saj so si izbrale najboljše dele mravljišča, da so lažje nadzirale. Rdeče mravlje so imele tudi svojo glavno tovarišico mravlji(ic)o, ki je nadzirala tudi njih in je imela toliko za povedati, da je na glas brala po cele ure. Tisto kar je brala pa nobena od mravelj ni razumela. Gotovo tudi sama ni razumela, ker je vsak dan brala eno in isto. Nadzornice pa so jo vseeno imele zelo rade in so se ves čas z njo nekaj na skrivaj dogovarjale, nato pa so se tudi dogovorile. Nekega dne je glavna rdeča mravlji(ic)a vsemu mravljišču povedala, da se ne grejo več, da nič več ne bo tako, kot je bilo, da rdeče mravlje ne bodo več nadzirale, in da ne bodo več rdeče, ampak modre. Črne in rjavkaste mravlje so bile najbolj vesele tega, da jih ne bodo več nadzirale, razumele pa niso nič. Glavna mravlji(ic)a res ni bila več rdeča, tudi modra ne, bila pa je še vedno tovarišica in je še vedno nadzirala vse tako kot prej, ampak sedaj samo še naskrivaj. Najbolj priliznjene mravlje so jo kmalu potem začele ogovarjati kot 'njena ekselencia', ko pa so jim druge povedale, da ji s tem preveč očitno nekam lezejo, je bila od tedaj naprej le še gospa glavna. Rdeče mravlje, ki niso bile več tovarišice in so bile sedaj modre, pa res niso več nadzirale, ampak tudi delale niso. Črne in rjavkaste mravlje so kmalu potem ugotovile,

da sploh niso samo modre, ampak so tudi zelo premetene, ker so iz mravljišča naskrivaj odnašale vse, kar se je dalo odnesti. Zato je mravljišče postajalo vedno manjše in čedalje bolj revno. Potem pa so črne in rjavkaste mravlje nekega lepega pomladnega dne vendarle razumele za kaj sploh gre v njihovem mravljišču in so zato gospej glavni mravlji(ic)i povedale, da se sedaj tudi one ne grejo več. Ker jih je samo debelo gledala, ji je ena od rjavkastih mravelj vse na dolgo in široko napisala. Če je gospa glavna mravlji(ic)a potem razumela, črne in rjavkaste mravlje niso nikoli izvedele, ker je nahitro nekam odšla. Potem so tudi rdeče mravlje uvidele, da ne morejo biti več modre in premetene, in da bodo morale mravljišču vrniti vse, kar so iz njega odnesle, so zato tudi one vse naenkrat nekam odšle. Črni in rjavkastih mravelj pa to sploh ni več zanimalo, vesele so bile samo tega, da so se rdečih mravelj za vedno znebile. Potem je njihovo mravljišče kar čez noč spet oživel in postalo veliko večje in bogatejše, kot je bilo nekaj. Črne in rjavkaste mravlje so bile spet srečne, njihova glavna pa je postala najbolj ugledna in pametna med njimi. «Vsaka basen ima vedno tudi nauk, kdor ga morda ni mogel ujeti, mora basen prebrati večkrat. Brati jo je treba tako dolgo, dokler nauk ne postane kristalno jasen vsem, ki razumejo in govorijo slovensko in čakajo na prihod (tokrat prave) pomladi. Basen je namreč tako preprosta, da jo razumejo tudi otroci v vrtech. Ko malčki slišijo, da so rdeče mravlje odšle nihče ne zajoka, ampak vsi začnejo ploskati. Sedaj pa se povrnimo nazaj k veliko bolj resnim stvarem.

Črta pod našo preteklostjo. Glede navedenih določb bo zagotovo največ pripomb, ker bodo navsezadnje prizadele tudi največje število preverjenih in odkritih zagovornikov bivšega totalitarnega režima. Vendar na njihove poglobljene pripombe, ki jih čutimo že vnaprej, nameravamo celovito odgovoriti (v izogib nepotrebnemu ponavljanju) šele v sklepnem delu tega poglavja. Pri tem so bila v ospredju pozornosti predvsem vsa (s to določbo prizadeta) delovna mesta v okviru gospodarstva, od koder bo zagotovo tudi največ ugovorov. Na morebitne pripombe prizadetih iz okvira državne uprave oz. občinskih uprav in negospodarstva, pa se po oceni in prepričanju mnogih sploh ne kaže ozirati. Njihove reakcije so namreč povsem razumljive, vendar zagotovo sploh niso pomembne. Glede njih namreč smiselno velja kar je povedano v pojasnilo zadnje od navedenih določb z vidika tako prizadetih delovnih mest v okviru gospodarstva. Vendar je, seveda, treba upoštevati tudi vse tisto, kar je že bilo izrečeno, saj vsega tistega ne nameravamo več ponavljati. Predvsem mislimo na opis primera »propadajoče kmetije«, kar je še dokaj mila prispodoba za današnje stanje gospodarstva. Precej boljša bi bila namreč opredelitev »zavožen grunt«, saj so razmere v mnogih delih gospodarstva še veliko hujše. Ob tem velja tudi poudariti, da navedena določba temelji na dolgoletnih in neposrednih izkušnjah njegovih avtorjev v okviru gospodarstva in negospodarstva ter izvrstnem poznavanju vseh razmer. Te pa se v zadnjih nekaj letih sploh niso spremenile na bolje, ampak so se v večini primerov le še bistveno poslabšale. Kar se je včasih dogajalo samo v nekaterih najbolj zanemarjenih (šlampastih) delovnih organizacijah, se namreč danes dogaja že skoraj v vseh sedanjih podjetjih. O tem pričajo tudi mnogi podatki in analize, v mislih pa imamo predvsem malo večja, srednja in največja podjetja. Ta določba namreč ni napisana kar na pamet, temveč temelji na temeljitem razmisleku o vseh možnih vzrokih in posledicah sedanjih poglobljenih gospodarskih problemov. Zato je mogoče le z uveljavitvijo take določbe pričakovati začetek njihovega razreševanja in korenite premike ter spremembe že v najkrajšem možnem času.

Najprej je verjetno treba pojasniti, zakaj mora taka določba veljati za vse bivše komuniste in ne samo za nekatere. Preprosto zato, ker samo na ta način lahko *naenkrat potegnemo ravno črto* pod našo preteklostjo in nato gremo naprej. Če bi začeli delati izjeme, bi gotovo potrebovali prav tako, ali celo še bolj zapleten zakon, kot ga ponujajo »ilustratorji«. Takih neumnosti in očitnih napak pa vendarle ne velja početi. Na ta način bi bržkone dosegli samo to, da bi bila črta pod našo preteklostjo zelo krivenčasta, vlekli pa bi jo najmanj še nekaj naslednjih let in ob tem za nič izgubljali ogromno časa. *Korist pa bi bila povsem ista ali še manjša kot v primeru, ko takšno črto potegnemo naravnost in naenkrat. Vendar v tem primeru že najmanj v prihodnjem letu lahko pričakujemo bistveno bolj ugodne razmere od sedanjih, v nasprotnem primeru pa bi se gotovo še najmanj nekaj let prestopali na istem mestu, ob tem pa po vsem po nepotrebnem izgubljali energijo.* Nekateri zanesljivi znaki pa nakazujejo, da bi znalo biti prihodnje leto bistveno ugodnejše od letošnjega, vendar le v primeru, če bo v tem letu prišlo do korenitih zasukov. Ob morebitnem nadaljevanju sedanjih neugodnih trendov pa se takega zasuka zagotovo ni mogoče nadejati, razen, seveda, na bistveno slabše. K razumevanju lahko pripomore (v četrtem poglavju) omenjen primer »sanacije jezera«

Iz blata naj voz potegnejo sveži konji. Na vprašanja zakaj ravno 5 in 10 let pa je mogoče odgovoriti takole. Pet let je ravno primeren čas za en mandat (ne glede kje), v katerem je treba dati priložnost ustreznim ljudem, ki z našo bližnjo in daljno preteklostjo *niso obremenjeni ne tako ali drugače.* Prepričani smo, da samo taki ljudje in na kateremkoli področju lahko *potegnejo naš »voz iz blata«*, ker so spočiti, in ker dobro vedo na katerem koncu je treba začeti vleči in kam ga je treba potegniti. Nenazadnje tudi zato, ker doslej vanj sploh niso bili neposredno vpreženi in so samo gledali to početje in si pri tem gotovo mislili svoje. Verjeti je treba mnogim ocenam in pričakovanjem, *da se bo po uveljavitvi takega zakona veliko strokovnjakov vrnilo nazaj v gospodarstvo od vsepovsod, kamor so se zatekli, ker nerazumnega početja enostavno niso mogli več prenašati.* Potrebni je torej le pet let priložnosti za vse tiste, ki jo do danes iz takšnega ali drugačnega vzroka niso dobili in imeli. Po drugi strani pa je navedenih 10 let potreben čas, da bodo vsi neposredno prizadeti s tem zakonom lahko v tako določenem obdobju gledali kako »teče voz tudi po ravnem« - takrat, ko bo že ven iz blata, v katerega so ga oni pomagali spraviti, saj so bili vpreženi vanj. Zato ne kaže nasedati vpitju s temi določbami prizadetih, da se bo brez njihove prisotnosti na oblastniških položajih vse od kraja le še poslabšalo. *To sploh ni res, ker sedanje razmere, slabše kot so, sploh ne morejo biti.*

Če se morda kdo sprašuje, kaj bodo tako odstavljeni bivši komunisti počeli v predvidenem času njihovega »prisilnega počitka in opazovanja«, potem velja poudariti le to, da bodo po črki tega zakona pač morali sprejeti delo za katerega so tudi dejansko usposobljeni. Če dejansko znajo kaj delati in ne samo ukazovati, potem si bodo tako delo zagotovo sami poiskali nekje drugje, da jim ne bo treba prenašati take sramote. V kolikor pa take možnosti (temu se reče »starih prijateljev« na pravih mestih) ne bodo imeli, bodo pač morali sprejeti delo, ki jim bo dodeljeno. Pri tem se jim bo godilo enako kot vsem drugim zaposlenim, ko morajo le pridno delati in molčati (sicer dobijo nogo). Tako bodo vsaj dodobra spoznali sistem, ki so ga pred leti pomagali soustvarjati in vzdrževati. Prepričani pa smo, da se bodo tovrstne razmere že v kratke normalizirale in

bo tudi Slovenija postala ena izmed sodobnih evropskih držav, z vsemi prednostmi in, seveda, tudi slabostmi.

V kolikor bi morda kdo pomislil, da bi morali pri izvajanju te določbe vključiti tudi pravno osebo, pri kateri so zaposleni neposredno prizadeti, kaže v tej zvezi poudariti, da bi s tem po nepotrebnem zapletali nadzor nad izvajanjem tega zakona. Za morebitno ponovno zaposlitev mimo navedenih določb v okviru navedenega roka, bodo zato prevzeli vso odgovornost po tem zakonu spet kar tisti, ki je ne bodo upoštevali. Iz predzadnjih določb pa je razvidno, da bo imel ta zakon tudi zelo učinkovite »nadzornike« za njegovo dosledno izvajanje. Če bi bilo tako tudi v okviru drugih zakonov, potem do tolikšnih kršitev zakonov, kot smo jim priče danes, gotovo ne bi več prihajalo.

Začetek slovenske pomladi. Glede morebitnega vprašanja: »zakaj ravno 30. junija 1988?« pa kaže poudariti le to, da se je nekaj dni prej prvič »zgodil« ljubljanski Kongresni trg, ki je tedanjim komunistom na oblasti jasno in glasno pokazal, da je »vrag vzal šalo«, in da se socializma »po njihovi meri« ne nameravamo iti več. Takrat je vsak pošten komunist že davno tega zapustil njihove vrste. Ostali so samo še tisti, ki so bili voljni sprejeti njihovo umazano igro in so se zaradi nekaterih privilegijev, ki jih je omogočalo članstvo v tej nečloveški organizaciji, zavestno odpovedali svoji poštenosti in moralni držbi. Verjemite, da je takrat že vsak komunist zelo dobro vedel za kaj pri vsem tem gre in kakšne koristi in prednosti bo s tem dobil. Kdor je zdržal do tega datuma v tej (podli in nečloveški) organizaciji, potem zagotovo njegova cena na trgu človeške morale in poštenja ni bila vredna niti piškavega oreha. Nenazadnje kaže omeniti, da bržkone sploh ne gre le za naključje, ampak tudi za pomembno sporočilo, da je ta dan ravno na terek. Pazljivim bralkam in bralcem verjetno ni ušlo, da je prav ta dan v več smereh tesno in močno povezan z vsem, kar se nanaša na kratico OPS.

Žal so bili tedaj na čelu omenjene množice preprostih ljudi na Kongresnem trgu *napačni ljudje*, ki jih danes lahko večinoma najdete med tistimi, proti katerim naj bi takrat nastopili. Že samo na podlagi dejstev, ki so bila glede teh znanih dogodkov pojasnjena v pričujoči knjigi in jih sedaj ne bomo ponavljali, je mogoče trditi, da prava resnica o ozadju vseh teh dogodkov nikoli ne bo prišla na dan. To domnevo namreč potrjuje trdovratni molk in sprenevedanje akterjev na obeh straneh, kar, seveda, jasno kaže tudi na določene nečiste račune v tej zvezi. V nasprotnem primeru bi lahko že davno tega »v kozarce nalili čistega vina«. Vendar bodo tudi na osnovi pričujoče knjige to vendarle morali storiti, ali pa bodo s svojim nadaljnjim molkom vse te domneve ponovno potrdili. *Najbolje pa bi bilo vse te dogodke enkrat za vselej odmisli, saj je od takrat do danes verjetno moral preteči določen čas, da so se akterji takratne slovenske pomladi na obeh straneh med tem pokazali v svoji pravi luči.* Zanimiva pa je pri tem ugotovitev, da se oboji danes kažejo kot socialdemokrati, ki naj bi bili to že tedaj. Vendar je bila prva socialdemokratska stranka neformalno ustanovljena že leta 1997, formalno pa dve leti kasneje, medtem ko nikogar od teh tako imenovanih »socialdemokratov« takrat ni bilo zraven. Pri nas nekateri res mislijo, da imajo namesto klenega naroda tolpo butcev, ki se tako kot oni ničesar več ne spomnijo.

Nenazadnje velja še poudariti, da se z navedeno določbo v nobenem primeru ne bodo zgodile pretresljive in usodne stvari za Slovenijo. *Nekaj slabega in škodljivega se zagotovo ne bo zgodilo, kar potrjujejo mnoga zanesljiva znamenja, vse drugo pa naj se kar zgodi. ...*

8. člen

S tem zakonom se ukinja privilegij, da so bili mnogi akademski nazivi oz. magistrski in doktorski naslovi zlasti na družboslovnih področjih podeljeni na podlagi utemeljevanja marksistične in izmišljene socialistično-samoupravne ideologije, ki se je v vseh družbenih sistemih izkazala kot skrajno škodljiva in je bila zato povsod (z izjemo Kube) tudi odpravljena. To se doseže na ta način, da se odvzamejo vsi na podlagi utemeljevanja navedene ideologije podeljeni znanstveni naslovi, kar mora v 30 dneh od dneva uveljavitve tega zakona prijaviti pristojni fakulteti vsak, ki je svoj akademski naslov dosegel na tej podlagi, pristojni urad take fakultete pa mora o tem izdati ustrezno odločbo. Vsem na ta način prizadetim se dopusti možnost, da odvzeti znanstveni naslov lahko povrnejo s ponovno obrambo istega ali spremenjenega znanstvenega dela po veljavnih zakonih in pravilih pristojne fakultete.

Za izdajo prej navedene odločbe o odvzemu znanstvenega naslova so odgovorni pristojni v okviru vseh fakultet in drugih visokošolskih institucij, ki so podeljevale prej opisane znanstvene naslove in je to razvidno tudi iz arhiviranega znanstvenega dela, v primeru neizvajanja te določbe pa prevzamejo tudi neposredno kazensko odgovornost po tem zakonu.

Izvajanje te določbe mora zagotoviti tudi pristojno državno tožilstvo po uradni dolžnosti bodisi po lastni iniciativi ali na pisno pobudo posameznikov, ki poznajo take okoliščine in jih s svojim pričanjem tudi dokažejo. ...

Pokop marksistične in kardeljanske ideologije. Da bodo navedbe v okviru te določbe še bolj razumljive, naj jih ponazorimo kar s konkretnim primerom, ki ga zelo dobro poznamo. Bivši minister za znanost in tehnologijo Radoslav Bohinc, ki je, menda, tudi profesor na ljubljanski pravni fakulteti, je svoj magistrski znanstveni naslov dosegel z utemeljevanjem »sistema tržnih cen v socialističnem samoupravnem sistemu«, doktorski naslov pa z utemeljevanjem »družbene lastnine v funkciji upravljanja«. O tem namreč pričata tudi njegovi knjigi s podobnim naslovom, ki sta bili v tiskarni že veliko pred obrambo njegovih »znanstvenih« naslovov (med tovariši kolegi so bile mogoče tudi take prevare). Kot pa mnogi vemo, sta zlasti ti dve (tudi največkrat opevani) temi doživeli celo najbolj klavrn konec na smetišču marksistične in kardeljanske ideologije. Tega se očitno zaveda tudi omenjeni »znanstvenik«, saj v zadnji knjigi »Slovenski izziv« (mož je namreč tudi neumorni pisatelj) prve od omenjenih knjig v svoji bibliografiji (povsem logično) sploh ni navedel, drugo pa je kar preimenoval v »Lastnina in upravljanje«. Vendar takrat zagotovo ni šlo za *privatno* lastnino, ker je ta knjiga izšla že v letu 1987 (mimogrede, avtorjeva knjiga je morala zaradi tega čakati v tiskarni več mesecev, saj je omenjeni imel tudi takšne privilegije). Kot pa mnogi dobro vemo je ta mož s svojo »družbeno lastnino in upravljanjem« utrujal še na začetku nove slovenske države (tedaj je bil še podpredsednik gospodarske zbornice), ko je bila uvedba privatne lastnine že neizogibno in dogovorjeno dejstvo. V tistih časih je ustanovil tudi tako imenovani »inštitut za menežment«, v okviru katerega so potem nastale vse teorije, podlage in dogovori za sedanje izredno močno in agresivno »menežersko združenje« ter njihove nerazumne in popolnoma nerealne plače.

Seveda, poznamo še veliko takih primerov, toda s tem ne kaže izgubljati časa. Dodamo naj samo še avtorjevo lastno izkušnjo pri obrambi magistrskega dela s temo »presojanje kvalitete gospodarjenja«. Ker ni hotel tovrstnih del Edvarda Kardelja napisati niti v seznam uporabljenih literature (saj tudi dejansko ni bilo v teh delih ničesar uporabnega), se je obramba te magistrske teze pri mentorici (politekonomski) Dragi Stepko vlekla več kot dve leti. V tem času pa je njegov kolega France Kastelic svojo magistrsko tezo o »svobodni menjavi dela v okviru sistema Mercator« (kot se je sam zelo rad pohvalil) napisal in obranil v približno dveh mesecih. Vendar avtorju sploh ni mar za ta izgubljeni čas, saj je obdelana tema sedaj še celo bolj aktualna, kot je bila takrat. Mnogi pa se morajo danes sramovati svojega nekdanjega »znanstvenega« dela (podobno kot prej omenjeni pisatelj), zaradi česar jim je tudi treba nekako pomagati in omogočiti, da se bodo lahko znebili take sramote. S tem bodo »znanstvena« dela in kipi Karla Marxa in tovariša Kardelja lahko umaknjeni v muzej in pozabo, njuna zgrešena in neživiljenjska ideologija pa bo za vekomaj pokopana. Nenazadnje bodo potem tudi učbeniki na naših fakultetah lahko takšni, kot jih imajo v sodobnih in razvitih državah že desetletja. ...

V. KAZENSKÉ DOLOČBE

9. člen

V primerih neizvajanja določb v zgoraj navedenih členih tega zakona morajo pristojni sodni organi na osnovi ustreznega gradiva pristojnega državnega tožilstva uveljaviti naslednje kazenske določbe:

- ⇒ Z denarno kaznijo najmanj 20.000.000 tolarjev za prekršek ob neizvajanju določb tega zakona se kaznujejo vsi v 2. členu navedeni posamezniki glede izročitve arhivov organizacij KPS in ZKS ter o delovanju službe SDV.
- ⇒ Z denarno kaznijo najmanj 15.000.000 tolarjev za prekršek ob neizvajanju določb tega zakona se kaznujejo vsi v 7. členu navedeni posamezniki glede samostojnega odstopa in prepovedi opravljanja funkcij ali delovnih nalog.
- ⇒ Z denarno kaznijo najmanj 10.000.000 tolarjev za prekršek ob neizvajanju določb tega zakona se kaznujejo vsi v 8. členu navedeni posamezniki glede samostojne prijave pristojni fakulteti, da jim je bil neutemeljeno podeljen znanstveni naslov.
- ⇒ Z denarno kaznijo najmanj 1.000.000 tolarjev za prekršek ob neizvajanju določb tega zakona se kaznujejo vsi v tem zakonu navedeni, ki so pristojni in odgovorni za dosledno izvajanje tega zakona, vendar tega potem zaradi kakršnegakoli vzroka ne bodo storili. ...

Enormne denarne kazni. Na zgornje določbe bo gotovo padlo veliko pripomb, če neposredno prizadetih pri tem sploh ne omenjamo, saj je njihovo nestrinjanje tudi pričakovano. Pravniki bodo gotovo rekli, da tako visokih denarnih kazni doslej še ni bilo, morda pa bodo našli celo še kakšno ustavno razlago za svoje pripombe in pomisleke. Lahko pa jim odgovorimo, da tolikšnega neupoštevanja in kršenja zakonodaje, kot je prisotno sedaj, tudi ni bilo nikoli. Vendar je to bržkone edini način, da se bodo napisani in sprejeti zakoni pri nas začeli tudi upoštevati in izvajati, in da ne bodo samo mrtva

črka na papirju. Prizadete pa kaže spomniti na misel znanega angleškega dramatika (na začetku knjige), ki je nekoč zapisal: »Vsako divje veselje se običajno tudi divje konča«.

V tej zvezi je mogoče dodati, da navedeni zneski denarnih kazni niti niso tako visoki glede na sedanje plače tistih, ki jih bodo te določbe večinoma prizadele. Morebitnim nejevernim Tomažem naj postrežemo z javno izrečenim podatkom razvpitega (bivšega) Mercatorjevega glavnega »menežerja« Živka Preglja, »da znaša plača menežerja po sedaj veljavnih dogovorih okrog 10.000 DEM mesečno«. Ker to zneske na leto okrog 11.000.000 tolarjev, bi morda kazalo razmisliti celo o povečanju teh zneskov. Vendar pa kaže omeniti, da bodo nekateri v zares težkem položaju, ker jim bo morebitna kazen grozila kar po vseh treh postavkah. Seveda, je v celoti odvisno samo od njih, če bodo morale biti navedene denarne kazni tudi uveljavljene oz. izterjane. ...

Pristojni sodni organi navedenih zneskov denarne kazni v nobenem primeru ne smejo spremeniti v zaporno kazen, ampak morajo ukreniti vse potrebno za izterjanje plačila te kazni z zasegom in prodajo zasebnega premoženja kršiteljev določb tega zakona ali njihovih ožjih družinskih članov. Vsi navedeni zneski denarnih kazni v tem členu se morajo ob plačilu revalorizirati na podlagi vrednosti euro valute, ki je veljala za tolar na dan uveljavitve tega zakona.

V primeru dane pobude posameznikov pristojnemu državnemu tožilstvu za ukrepanje po določbah tega zakona, ker vedo za kršenje določb tega zakona in to potem s svojim pričanjem dokažejo tudi na pristojnem sodišču, se takim pobudnikom kot nadomestilo za izgubljeni čas in tveganje morebitnega maščevanja prizadetih izplača ustrezno denarno nadomestilo. Takšno nadomestilo mora znašati najmanj eno petino navedenih zneskov denarne kazni za prekršek, ki se v primeru večjega števila pobudnikov za posamezen primer kršitve določb tega zakona razdeli na enake dele.

VI. KONČNA DOLOČBA

10. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

***

Ena od oblik poprave krivic. Ob navedenih določbah kaže poudariti, da pričujoči zakon ni bil napisan zato, da bi z njim preganjali ali trpinčili ljudi, temveč da bi jih za določen čas oddaljili s položajev, kjer se sprejemajo za našo skupno prihodnost najbolj pomembne odločitve. S svojim preteklim obnašanjem pa so vsi prizadeti dokazali, da temu očitno niso dorasli, kar potrjujejo tudi mnogi podatki in sedanje razmere. Vendar pa oddaljevanje v nobenem primeru ne pomeni zapiranja, ker to ne vodi nikamor. Taka kazen tudi ni vzgojna. Kazen bo namreč veliko bolj učinkovita, če bodo prizadeti na lastne oči lahko videli, da znajo drugi nekatero delo opraviti bolje od njih. Tako se bodo tudi marsikaj naučili in bodo lahko to uporabili, ko se bo prepoved iztekla.

Glede zadnje določbe pa je mogoče reči, da bo z njo zagotovljeno precej večje udejanjanje zakona kot tedaj, če bi zanj morali skrbeti samo sodni organi. S tem tudi ne bo prišlo do nobenega »lova na čarovnice«, kot bodo nekateri gotovo zavpili. Dejstvo

je, da ljudje marsikaj vidijo in vedo, na ta način pa si bodo morda upali to tudi povedati. Nenazadnje pa tudi ne bo slabo, če bodo del denarja dobili nazaj od tistih, ki so ga doslej na vse mogoče načine spravljali v svoje žepe namesto njih. Tako bo z zadnjo določbo v določenem pogledu zagotovljena tudi »poprava preteklih krivic«. Nekateri si želimo, da bi bilo takih prijav zelo veliko, pa čeprav bodo nekateri ob tem na ves glas vpili, da gre za »kršitve človekovih pravic«, ali karkoli podobnega.

Kratko in jasno besedilo. Pri oblikovanju besedila tega zakona je bila ves čas v ospredju misel, da naj bi bila razumljiva vsem ljudem in ne samo pravnikom. Razen tega pa bo z njim med drugim dosežena tudi »jasna razmejitev demokracije od totalitarizma«, ki so jo v svoji zadnji izjavi zahtevali »slovenski razumniki«, vendar očitno ne vedo kako priti do tega. Upamo in prosimo Boga, da sedaj ne bodo stopili na stran tistih, ki bodo zagotovo izvedli »hujškaški napad« na *Zakon OPS*.

Slednje je izrečeno tudi zato, ker pač velja računati na velike odpore in zaplete pri njegovem sprejemanju v državnem zboru. Prav zaradi tega je, seveda, treba že vnaprej predvideti neposredno sprejemanje tega zakona z referendumom. Tak korak je zagotovo tudi najbolj smotrni, saj glede na zgoraj navedeno vsebino edino pri njegovem sprejemanju z referendumom ne more priti do bistvenih težav.

Sprejem Zakona OPS z referendumom

Razumevanje bistva zakona. Mnogim slovenskim volivkam in volivcem je spričo sedanjih že kar nevzdržnih razmer (velika nezaposlenost, nizka raven plač in pokojnin, nove in nove kraje družbene lastnine, popolna razpuščenost sodstva, itn.) danes že povsem jasno, da si korenitih družbenih sprememb v bistvu ne želi nobena politična stranka, kar se zelo jasno kaže tudi v čedalje slabši volilni udeležbi. Zato bo za mnoge napoved sprejetja in izvajanja zakona z navedeno vsebino bržkone pomenila novo veliko upanje v boljši jutri in izhod iz njihovega sedanjega malodušja in apatije.

Nenazadnje bo nakazane spremembe lahko dojel vsak, tudi še tako preprost volivec. Večino volivk in volivcev pa bo moč s tem zakonom zlahka prepričati, da se bodo razmere vendarle začele spreminjati tudi v njihov prid in ne samo v korist vseh privilegiranih, kot se je to doslej vedno dogajalo. Razen tega si bo vsak pri nas na jasnem, da bo ta zakon omogočil tudi hitro razrešitev mnogih problemov, ki se vlečejo že vrsto let in jim danes ni videti konca (npr. poprava krivic, uveljavitev pravne države, razrešitev vseh afer, vrnitev odtujenega družbenega premoženja, sprejem ustrežnejše zakonodaje, itd.).

Na podlagi vsega povedanega glede razumevanja o utemeljenosti in nujnosti sprejema in uveljavitve *Zakona OPS* verjetno ni več pomislekov (na nekatere pa bo še odgovorjeno). Vsebinsko tega zakon s poglobitvimi pojasnili pa bo treba natisniti tudi v primernejši obliki, da bo lahko prišel v vsa slovenska gospodinjstva. Zaradi kratke in vsem razumljive vsebine tega zakona je mogoče vse to spraviti na največ dva lista papirja, zaradi česar s tem tudi ne bo velikih stroškov. S takim gradivom pa nameravamo (ob pravem času) napolniti poštne nabiralnike vseh slovenskih gospodinjstev.

Posledice neslavne preteklosti. Dogodki v slovenskem parlamentu ob obravnavanju »lustracijske zakonodaje« so pokazali, da v sedanji sestavi sploh ni sposoben za trezno in razumno presojanje (verjetno česarkoli). Čeprav vseh teh razprav s pomočjo

televizije tudi ni bilo mogoče spremljati v celoti (mnogi pa tega sploh nismo hoteli gledati), se je vendarle dalo iz njih razbrati, da gre v sedanjem sklicu parlamenta v glavnem za »pogovor gluhih«. Vsebine tega zakona namreč sploh niso obravnavali, ampak so se več dni skupaj »pogovarjali« večinoma le o starih očitkih, zamerah in nesporazumih. Najbolj glasni pa so bili tisti, ki so še pred desetletjem in več gulili iste šolske klopi, se ukvarjali z isto dejavnostjo, se dobivali ob pijači in prijateljevali, itd., danes pa, bojda, stojijo na »nasprotnih bregovih«. Vendar se je doslej verjetno le malokdo vprašal, zakaj je tako, oz. kaj v bistvu sploh pomenijo ti »nasprotni bregovi«. Bržkone ne bo odveč, če na tem mestu porabimo nekaj prostora tudi za eno od možnih razlag teh njihovih sporov in nesporazumov.

V preteklosti je zlasti med mladimi komunisti (tako imenovanimi »komsomolci«, ki so bili po partijski liniji zadolženi za ZSMS) velikokrat prihajalo do velike nestrpnosti. Največkrat je vzrok zanjo tičal v utečeni partijski hierarhiji in napredovanju po njihovi »kadrovske lestvi«. Če je kdo morda pozabil ali sploh ne ve, so imeli na njej prednost tako imenovani »španski borci« (od tam so tudi prinesli dobro preizkušeno zamisel za krvavo revolucijo in državljansko vojno pri nas), potem vsi prvoborci *NOB* (v glavnem štabni), zatem vsi njihovi otroci in sorodniki, šele potem tudi najbolj glasni stari komunisti, in tako naprej. Vsi so bili tako zelo lepo razvrščeni po tej lestvi in se počasi pomikali proti vrhu, ki je hkrati pomenil največjo moč v partiji in državi. Kdo je potem zasedel ta vrh (oblastniški prestol), so, seveda, odločali tisti, ki so mu bili najbližji. Verjetno ni treba razlagati, da je vsak klin na tej lestvi predstavljal tudi jasno določene privilegije (npr. zaposlitev, stanovanje, ugled, itd.). Čim višje je bil klin, tem več in večje privilegije je omogočal. To metodo »kadrovanja« so povzeli iz sovjetskega modela, deloval pa je tako v okviru Slovenije, kot tudi nekdanje skupne države. Priorite na tej lestvi sploh ni bilo, dobili so jo samo nekateri zelo redki izbranci, ki so napredovali po njej tako, da so si jih na tej lestvi (razvrščeni) podajali iz klina na klin. Veliko so nekateri govorili o tem, da je na ta način na njen vrh prilezel zadnji predsednik te čudne družine.

Zakaj je potreben referendum? Sedaj je verjetno že mogoče razumeti prej omenjeno nestrpnost »komsomolcev«, saj tudi pri nas ljudje dolgo živijo in je zato mogoče na vrh take lestve (čim bližje k oblastniškemu prestolu) priplezati šele v pozni starosti. »Komsomolci« so tako kot prej omenjene mravlje rekli, da se oni tega ne grejo več (menda so se hoteli obnašati precej bolj »liberalno«). Zato so k oblastniškemu prestolu lepo prislonili kar svojo lestev, ki pa je bila narejena v isti tovarni. Pravila za pomikanje na njej so bila zato zelo podobna, razlika je bila le v tem, da je bilo napredovanje precej hitrejše, privilegiji pa bistveno manjši. Stari komunisti so se tej njihovi nestrpnosti le nasmihali in so jih prizanesljivo opazovali. Seveda, je na tej lestvi kmalu nastala gneča, saj je bilo tudi med »komsomolci« veliko oblastiželjnih, ki so se ozirali celo k samemu vrhu. Vendar so na novi lestvi odločala tudi pravila »močnejših«, ki so odpirali šibkejše. Zato so morali šibki pač odnehati in čakati na svojo priložnost. Pred drugimi malo bolj »demokratičnimi« volitvami leta 1992 se je tako nekaterim (šibkim) ponudila priložnost, da si poiščejo novo stranko (lestev), kjer pa glede napredovanja ni bilo večjih razlik (vse take lestve so namreč narejene v isti tovarni). Zaradi takih razmer so nekateri morali »odkriti« socialdemokracijo šele po daljšem času svojega političnega udejstvovanja, čeprav naj bi ta ideologija na slovenskem (zaradi izmišljene vloge Ivana Cankarja), bojda, praznovala že stoletnico.

Z navedenim smo hoteli le *osvetliti* sedanje negativne razmere v parlamentu, za katere so poglavitni vzrok omenjena dogajanja na opisanih lestvah (zlasti prerivanje in zamere pri tem). Zato potem ni čudno, da v sedanjem parlamentu ni mogoče sprejeti ničesar, kar se na kakršenkoli način nanaša na našo (neslavno) preteklost. Ista usoda kot jo je doživel »lustracijski zakon« in tovrstne resolucije, se potemtakem obeta tudi *Zakonu OPS*. V državnem zboru je namreč preveč ljudi, ki jih bo ta zakon neposredno prizadel. Zato je povsem logično, da je treba *Zakon OPS* zaradi različnih pogledov in pripravljenosti za ureditev teh vprašanj naše preteklosti ter tudi zaradi še vedno zelo močnih lobijev nekdanjih oblastnikov v večini državnih organov *sprejeti neposredno in v celoti z referendumom*.

Osnutek referendumskega vprašanja. Iz predstavljenega besedila je razvidno, da je že preambula *Zakona OPS* sestavljena tako, da so v njenem sklepnem delu v nekaj alineah povzeti cilj, namen in poglavitna vsebina, ker bo to besedilo predstavljalo tudi del referendumskega vprašanja. Na tej osnovi bi referendumsko vprašanje za odpravo privilegijev socializma, tudi njemu naj nakratko rečemo kar *Referendum OPS*, lahko izgledalo tudi takole:

REFERENDUM o odpravi privilegijev socializma

Referendumsko vprašanje. Ali ste za sprejem zakona, s katerim bodo dokončno in v vseh pogledih odpravljeni škodljivi privilegiji (posebne, izjemne pravice določene družbene plasti) iz okvira prejšnje državne ureditve oziroma tako imenovanega »socialističnega samoupravljanja« v preteklih desetletjih? Uveljavljen *Zakon o odpravi privilegijev socializma* bo namreč:

- ⇒ odpravil nekatere privilegije, ki so si jih neupravičeno in predvsem na škodo drugih lahko prilastili samo eminentni (najbolj vidni) predstavniki prejšnjega totalitarnega režima (politične ureditve »socialističnega samoupravljanja«);
- ⇒ preprečil možnost, da bi se podobne stvari dogajale tudi v prihodnjem obdobju, zaradi česar preverjenim zagovornikom in podpornikom bivšega totalitarnega režima za določen čas prepoveduje opravljanje odgovornih delovnih nalog;
- ⇒ samo omogočal, da se bo na podlagi izvajanja določb tega zakona Republika Slovenija dokončno izvila izpod jarma nekdanjega totalitarnega režima in postala sodobna ter napredna evropska država.

Navodilo za odločitev. Navedeno referendumsko vprašanje temelji na besedilu predloga *Zakona o odpravi privilegijev socializma*, s katerim so bili seznanjene vse polnoletne državljanke in državljani Republike Slovenije, s tem referendumom pa se njegovo besedilo sprejema v celoti in začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Za sprejem tega zakona glasujete tako, da obkrožite eno od naslednjih možnosti:

ZA

PROTI

Glede navedenega osnutka referendumskega vprašanja za sprejem *Zakona OPS* verjetno ni treba izgubljalati besed, saj mora biti razumljiv vsem odraslim (polnoletnim) državljanom Slovenije, ki bodo o njem tudi presojali in odločali.

Potek izvedbe referenduma. Zaenkrat ne razpolagamo s podatki, da je bil doslej pri nas nek zakon sprejet z referendumom kar v celotnem besedilu, medtem ko taka možnost izhaja iz veljavne ustave. Kot vemo so se referendumi doslej nanašali le na posamezne rešitve v določenem zakonu. Zato je treba v tej zvezi še preučiti nekatere okoliščine, da ne bi nekaterih odločujočih dejstev povsem po nepotrebnem tudi prejudicirali. Poleg tega pa na tem mestu, seveda, tudi ne kaže razkrivati vseh tovrstnih podrobnosti, saj že obstaja okvirna zamisel za potek in organizacijo izvedbe *Referenduma OPS*. Nenazadnje to mora biti tudi razumljivo, saj je pri nas vse preveč takih, ki bodo po javni objavi teh zamisli poskušali storiti vse kar je v njihovi moči, da se ne bi nikoli udejanjile. Njihova moč pa je, kot vsi dobro vemo, še zelo velika.

V vsakem primeru pa bo treba zbrati ustrezno število glasov že samo zato, da se lahko v državnem zboru vložijo ustrezna zahteva za razpis referenduma. Kot je verjetno znano, je treba za tako zahtevo zbrati okrog 40.000 glasov, ki jih je treba tudi overiti pri pristojnem državnem organu.

Ker v tem trenutku še ni mogoče na vse to podati natančne navedbe, je treba glede poteka izvedbe *Referenduma OPS* pogledati tudi v poglavje »Dodatek«. Vanj bo namreč mogoče pozneje, ko bo pričujoča knjiga že v tisku, uvrstiti tudi morebitne nadaljnje informacije v tej zvezi.

Skratka, spoštovane bralke in bralci, če vas karkoli v okviru predvidene izvedbe *Referenduma OPS* zanima še bolj podrobno, potem vam kaže pogledati še v »Dodatek« na koncu knjige.

Predviden izid referenduma. Vedeti je treba, da bo izvajanje *Zakona OPS* neposredno prizadelo največ okrog 120.000 državljanov Slovenije oz. po nekaterih razpoložljivih podatkih največ 7 - 9 % volilnega telesa, vsi drugi pa bodo z njim lahko samo pridobili (denimo, nova boljša delovna mesta, izboljšanje položaja upokojencev, občutno zmanjšanje državnega aparata in s tem tudi državnega proračuna, itn.). Velika večina Slovenk in Slovencev tudi dobro ve, da bo tak zakon prizadel samo tiste, ki že daljše obdobje predstavljajo največji balast in ovire pri hitrejšem razvoju in splošnem napredku Slovenije, hkrati pa so predvsem oni tudi najbolj bogateli na račun drugih že v vseh preteklih desetletjih, še bolj pa bogatijo zlasti v zadnjih nekaj letih. Seveda, bodo s tem zakonom prizadete tudi vse sedanje politične stranke in ne samo parlamentarne. Zagotovo bodo na podlagi *Zakona OPS* vsaj nekatere od njih v kadrovskega pogledu dobesedno obglavljene. Vendar to je pač cena za korenito kadrovske in moralno prenovo naše družbe, do katere, seveda, mora priti in bo tudi prišlo. Zato bodo morale vse sedanje politične stranke to ceno slej ko prej itak plačati in se temu neizogibnemu in tudi povsem naravnemu dejstvu sploh ne morejo izmikati v nedogled.

Referendum OPS bo zagotovo uspel, to je neizpodbitno dejstvo. Pričakovati je mogoče, da bo njegov izid zelo blizu rezultata odločitve glede slovenske samostojnosti. Problem je le v tem, da volivke in volivci verjetno ne zaupajo nikomur in ničemu več, na kar opozarjajo podatki o volilni udeležbi na zadnjih volitvah. Po nekaterih ocenah in na podlagi predvidene dejavnosti *Stranke OPS* pa je moč pričakovati bistveno večjo udeležbo na volitvah, kot doslej. Zato naše pričakovanje o sprejemu *Zakona OPS* s

pretežno večino (najmanj 75 % volilnih glasov) ni utopijska, temveč že postaja realnost. Vendar je tako ugoden rezultat mogoče doseči edino na ta način, da pridejo na referendum in oddajo svoj glas ZA vsi, ki jim ni vseeno kaj se dogaja z njimi samimi in z njihovim življenjskim ter delovnim okoljem.

Kakorkoli že bo, če ne bo mogoče *Zakona OPS* sprejeti z referendumom (seveda, v celoti in v podobni vsebini, kot je bila predstavljena), bo to pač treba storiti kasneje, ko bodo nastopile v slovenskem parlamentu povsem drugačne razmere. To pa se bo slej ko prej zagotovo zgodilo, o tem ne more biti nobenega dvoma. V novem sklicu parlamenta bo navsezadnje mogoče spremeniti tudi veljavno ustavo, saj si peščica ljudi v sedanjem parlamentu ne more lastiti monopola tudi nad njo.

Značilnosti prenove slovenske družbe

Prednosti sprejema Zakona OPS. Na osnovi vsega povedanega v tem poglavju kaže ob koncu strniti še nekatere poglobitve značilnosti glede pričakovane prenove slovenske družbe, kar bo zagotovo doseženo s sprejemom in doslednim udejanjanjem *Zakona OPS*, in sicer:

⇒ *Dejanski sestop z oblasti.* Vse tiste napovedi in obljube, o katerih so pred devetimi leti nekdanji komunisti samo govorili pa se potem niso zgodile, bodo vendarle lahko tudi uresničili. Z upoštevanjem določb tega zakona bodo naposled lahko opravili svoj že davno napovedani tako imenovani »sestop z oblasti«. Zadnje razprave glede oblikovanja nekakšne »skupne resolucije o obračunu s preteklostjo« in, menda, tudi nekakšne »izjave o spravi« in podobna politična dejanja (v trenutku ko to pišemo se je vse to šele dobro začelo) pa kažejo, da se bo takšno *preusmerjanje pozornosti od naših poglobitvenih problemov* zagotovo vleklo več mesecev, medtem ko koristi od tega itak ni moč pričakovati. Treba je torej omogočiti njihov dejanski in dokončni sestop z vseh oblastniških položajev, kar pa edino lahko zagotovi le sprejetje *Zakona OPS*. Morebitni drugi načini so namreč povsem nestvarni, saj je nemogoče pričakovati, da bi se v sedanjih oblastniških krogih lahko pogovarjali in dogovorili kako povsem drugače, kot so se do sedaj (kompromisarsko).

⇒ *Odprava preteklih krivic.* Šele ko bodo prvotni oblastniki iz svojih rok izpustili vse vzvode odločanja in dejansko odšli z oblastniških položajev, zlasti pa iz okvira sodne veje oblasti, je mogoče pričakovati dokončno popravo vseh preteklih krivic. *Zakon OPS* namreč vse to omogoča na najbolj enostaven način, saj se naslanja na izvajanje vseh veljavnih zakonov in v tem smislu ne uvaja nobenih novosti. Kot pa je bilo slišati iz okvira zadnjih razprav o »lustraciji« (denimo, v televizijski oddaji *Dosje* dne 9.2.1998), gre v tej zvezi tudi za problem zastaranja, saj ima, menda, državno tožilstvo zvezane roke. Prav zato je *Zakon OPS* še toliko bolj potreben, saj glede odtujitve arhivov nekdanjega totalitarnega režima (in njihovega morebitnega uničenja, na kar nekateri opozarjajo) uvaja vsaj *enormne denarne kazni* za to početje. Vendar pa s tem, seveda, ni rečeno, da bo pri tem tudi ostalo. V razmerah prave demokracije, ko bodo z vzvodov odločanja za določen čas umaknjeni prejšnji oblastniki, bo mogoče sprejeti tudi manjkajočo zakonodajo oz. spremeniti dosedanjo, ki je bila očitno izdelana čisto po njihovi meri in potrebah.

- ⇒ *Razrešitev lastninskih problemov.* Ustrezne razrešitve problemov denacionalizacije in odtujitve družbenega premoženja se zagotovo ni mogoče nadejati, dokler bodo imeli večino odločanja v rokah tisti, ki so vse to povzročili. Vedeti je treba, da se denacionalizacija ne izvaja zadosti hitro v glavnem zato, ker hočejo stari oblastniki pridobiti čas, ko bodo zopet zavzeli svoje stare položaje. O takem skrivnem načrtu namreč pričajo mnoga zanesljiva znamenja in o tem ne more biti dvoma. Zato vrnitev nekdanjega privatnega premoženja pravim lastnikom tudi ni skladna s takimi njihovimi prikritimi načrti in interesi. Razen tega je treba glede denacionalizacije tudi vedeti, da si je bivša komunistična nomenklatura po letu 1945 prisvojila veliko stanovanjskih objektov in zemljišč, s katerimi mnogi še danes razpolagajo. Z izvajanjem *Zakona OPS* je mogoče pričakovati tudi korenite zasuke glede vrnitve odtujenega družbenega premoženja. V gospodarskih družbah in podjetjih namreč obstajajo številne priče tega kriminalnega početja nekdanjih oblastnikov, ki pa v sedanjih razmerah zlasti zaradi ohranitve svojega dela (kolikor ga sploh še imajo) o teh stvareh, seveda, ne morejo spregovoriti.
- ⇒ *Kadrovska prenova družbe.* Z izvajanjem *Zakona OPS* je mogoče pričakovati, da bodo zlasti v naše gospodarstvo končno prišli »pravi ljudje na prava mesta«. S tem pa se bo kadrovska struktura zaposlenih na najbolj pomembnih in odgovornih mestih lahko bistveno spremenila. Bržkone ni treba razlagati, da so v preteklosti glede zasedbe teh mest veljala merila, ki s strokovnostjo največkrat niso imela nobene zveze. Korenite premike je mogoče pričakovati tudi glede sedanjih političnih strank, saj se bodo lahko povsem prerazporedile in brez prikritih ideologij (aktivne prisotnosti nekdanjih komunistov) organizirale v sodobne evropske stranke. Nekatera znamenja kažejo, da je tak veter že začel pihati celo v okviru najstarejše in najbolj okorele politične stranke pri nas (nenazadnje je bilo nekaj podobnega tudi napovedano). Zato je povsem možno, da se bodo vsi stari komunisti organizirali v čisto novo stranko. Zakaj pa ne, saj je to njihova državljanska pravica, ki jim je ni mogoče vzeti. To je tudi ustavna pravica vseh tistih, ki jih bodo na volitvah podprli. Navsezadnje pa tako ravnanje vodi tudi k pravi demokraciji, ki si je brez ustrezne opozicije itak ni mogoče predstavljati.
- ⇒ *Bistveno večja strokovnost.* Z uvajanjem povsem drugačne politike in izvajanjem *Zakona OPS* se bo nedvomno že v kratkem neposredno potrdila tudi misel, da je znanje luč, ki edina lahko razsvetljuje naše življenje. Na vseh najbolj odgovornih mestih se bodo pojavili ustrezni strokovnjaki, ki bodo zamenjali ljudi iz časov, ko strokovnost nikoli ni imela odločujoče vloge in so prevladovali povsem drugačni interesi. Odslej bo zagotovo drugače, saj se bo pri zasedbi izpraznjenih delovnih mest lahko prioriteto upoštevala predvsem strokovna izobrazba. Računati je treba tudi s tem, da bo z uveljavitvijo *Zakona OPS* dosežena povsem nova sestava nadzornih odborov (svetov). Pričakovati je moč tudi bistvene strukturne spremembe glede sedanjih lastnikov nekdanjega družbenega premoženja. Nedvomno bodo lahko po normalni sodni poti razčiščene mnoge odtujitve družbenega premoženja v preteklosti, kar bo, seveda, vplivalo tudi na sedanji sestav lastnikov gospodarskih družb in podjetij.

- ⇒ *Razpad oblastniških lobijev.* Z odhodom mnogih ljudi s sedanjih oblastniških položajev, ki so bili v preteklosti tesno povezani v okviru tako imenovanih »lož« in »klanov«, bodo vse te združbe (lobiji) samodejno razpadli. Ker so bile o tem napisane tudi knjige, zato o teh stvareh ne pišemo kar na pamet. Kot je bilo rečeno, so nekateri lobiji tudi koristni, vendar le v primeru, če so strokovni in združujejo pozitivno energijo, kar je nekaj povsem drugega od sedanjih političnih (strankarskih) lobijev. Še zlasti pa so škodljivi taki, ki so se oblikovali v prejšnjem totalitarnem režimu in večinoma združujejo negativno energijo. Vse te tajne povezave, ki jih ne bi mogli v nobenem primeru povsem razkriti, bodo zagotovo najhitreje razpadle, če se bodo vsi ti ljudje naenkrat umaknili s svojih sedanjih položajev. Potem pa naj se kar skrivno dogovarjajo še naprej kolikor jih je volja, saj moči neposrednega odločanja ne bodo imeli več v svojih rokah. V prihodnjih nekaj letih pa bo takšna (mafijaska) praksa le še preteklost, ki se ne bo nikoli več vrnila.
- ⇒ *Razcvet našega gospodarstva.* Zagotovo je mogoče napovedati, da bo prenovljena kadrovska struktura v naših podjetjih dala gospodarstvu nov zagon. Prepričani smo, da bodo na dan privrele mnoge zamisli, ki so bile vrsto let potisnjene v stran, ker so take ideje zavirali stari oblastniki. O tem pričajo mnogi podatki in neposredne izkušnje. Takó se dogaja v naših podjetjih že odkar pomnimo. Pravi ljudje na pravih mestih bodo nenazadnje zagotovili tudi to, da bodo naša podjetja vendarle začela dobivati precej višjo ceno in ugled na zahtevnejših trgih, kar bo omogočilo tudi pridobitev tujih vlaganj za nove naložbe v izboljšanje in posodobitev tehnologije. Vse to bo zagotovo povzročilo dobesedni razcvet gospodarstva, ki so ga v zadnjih letih (verjetno povsem zavestno) hromili tudi skrivni dogovori o ponovnem vračanju na nezahtevne balkanske trge.
- ⇒ *Uvedba prave demokracije.* Z udejanjanjem povsem drugačne politike, kar se je pravzaprav začelo že z javno objavo teh zamisli in se bo z nastankom *Stranke OPS* le še stopnjevalo, bodo ustvarjene tudi razmere za nastajanje prave demokracije. Poslanci *Stranke OPS* bodo namreč delovali povsem samostojno, kar bo sčasoma zagotovo vplivalo in se razširilo tudi na druge poslanske skupine. O pravi demokraciji pa lahko govorimo šele takrat, ko se odločanje o ključnih stvareh prenese iz zelo ozkih strankarskih krogov ali birokratskih državnih uradov v najvišje državno telo, to pa je državni zbor. Sedanja praksa zagotovo ni niti senca prave demokracije. Na ta način demokracija pri nas tudi ne bo več le na papirju in v ustih sedanjih politikov, temveč bo dejansko zaživela. Vsak narod pa lahko dejansko zavlada šele tedaj, ko mu je prava demokracija najbližje in lahko tvorno sodeluje tudi pri upravljanju svojega najožjega življenjskega in delovnega okolja - krajevne skupnosti. V tem okviru je treba še veliko postoriti, vendar je mogoče odslej tudi v tej smeri pričakovati precej daljše in veliko bolj odločne korake, kot smo jim bili priče do sedaj.
- ⇒ *Slovenski duhovni preporod.* Nenazadnje kaže računati tudi z dejstvom, da se je s spoznanji nove duhovnosti vsak okužil že tedaj, ko je prvič slišal zanje, bodisi v pričujoči knjigi ali kje drugje. Tovrstne okužbe namreč ne more nihče več preprečiti, čeprav se bodo mnogi verjetno trudili tudi v tej smeri. Zdravila proti njej namreč ni in ga zagotovo ne bodo nikoli iznašli. Spoznanjem nove duhovnosti lahko že

kar sedaj rečemo: »*skuga tretjega tisočletja*«, ki bo zagotovo vplivala tudi na pre-novo slovenske družbe. Z delovanjem *Stranke OPS* se bodo ti vplivi le še stopnjevali, saj bodo odslej mnogi na svoje življenjsko in delovno okolje gledali povsem drugače, kot so do sedaj. To pa navsezadnje v tem trenutku tudi povsem zadošča, saj bo svoje opravila tudi kritična masa te vedno bolj obsežne in čedalje močnejše duhovne energije.

Čeprav bi lahko k povedanemu dodali še marsikaj, velja ostati kar v okviru števila navedenih poudarkov, ker je to povezano tudi s kratico *OPS* (število *devet*). Vse navedeno je naslonjeno zlasti na pričakovanje, da glede sprejemanja *Zakona OPS* ne bo večjih težav. V kolikor pa bi nastopile in celo preprečile njegovo sprejetje, bo večino tega itak mogoče doseči že zgolj z novim sklicem državnega zbora, kar pa zagotovo ne bo šele čez dve leti, ampak že veliko prej.

Morebitne pripombe in komentarji

Predsednikovi očitki »lustraciji«. Že pri pojasnjevanju posameznih določb osnutka *Zakona OPS* so bile omenjene nekatere pričakovane pripombe nanj, ki bodo zagotovo priletele z vseh strani. Vendar se nanje ne mislimo prav veliko ozirati in prepuščamo končno odločitev državljanom in državljanom Slovenije, da bodo presodili o tem zakonu. Čeprav *Zakon OPS* nima nič skupnega z »lustracijskim zakonom«, kar je sedaj bržkone že jasno, vendarle kaže upoštevati tudi tovrstne pripombe. Ker vseh teh razprav sploh nismo spremljali (imeli smo pametnejše delo), se velja opreti kar na očitke predsednika države, ki so razvidne iz njegovega pisma državnemu zboru. V tej zvezi je bil uporabljen kar članek v časopisu *Demokracija* (št. 48/4.12.1997) z naslovom »*Predsednikovo pismo o lustraciji*« in predvidevamo, da je zapis korekten ter verodostojen. Vendar na tem mestu, seveda, ni moč povzemanj tega zelo obsežnega pisanja, temveč se kaže opreti kar na *mednaslove* v tem pismu in citirati nekatere predsednikove navedbe ter jih le nakratko komentirati. Seveda, so bili upoštevani samo tisti deli pisma, ki se *morda* smiselno nanašajo tudi na *Zakon OPS*, in sicer:

⇒ *Neokomunistične elite v Sloveniji ni.* V tem delu pisma je (tovariš) gospod predsednik zavrnil trditev, da naj bi »... v Sloveniji prevladovala 'neokomunistična elita' ki se zavzema za sistematično kršitev človekovih pravic, za nespoštovanje zakonitosti, birokratizacijo, za monopolizacijo političnega življenja, konformizem, za slepo pokorščino ter druge načine totalitarnega delovanja ...«. Predsednik ima torej v mislih sedanost in *ново* (neo) komunistično elito, kjer ima globoko prav. Novih komunistov, seveda, ni, vendar je predsednik verjetno povsem nehote zelo lepo strnil in s tem tudi javno priznal, kaj je počela *bivša* (stara) komunistična elita *pred letom 1990*. O tem pa v pismu ni niti besede, kajti predsednik danes pozna le še sedanost in (kot sam nikoli ne pozabi poudariti) gleda v prihodnost. Ker gre v *Zakonu OPS* prav za te zadeve in obdobje pred letom 1990, bo predsednik potemtakem ta zakon močno podprl, saj vendar ne more sedaj soglašati z vsem tem početjem.

⇒ *Demokracijo smo začeli uvajati že leta 1989.* Kot je videti iz tega mednaslova, je bil naš predsednik takrat *zraven*, vendar nikjer ne omenja za kakšno »demokracijo« je takrat šlo. V svojem pismu namreč omenja samo zadeve, ki so se

zgodile po letu 1990, kar pa vsi poznamo in mu o tem tudi ni treba več pisati. Močno pa nas, seveda, zanimajo dogodki pred tem, vendar o tem v pismu ni niti besede. Predsednik namreč navaja: »Demokracijo večstrankarski sistem smo v Sloveniji začeli uvajati z ustavnimi dopolnili septembra 1989. ...«. Kot je že bilo omenjeno v prejšnjem poglavju, je takrat Republika Slovenija izgubila svoj okrasek »Socialistična«, tedanji komunisti pa so nahitro ustanovili še nekaj političnih strank in se razlezli po njih. S tem pa se demokracija, seveda, še ne mogla začeti, saj smo danes po toliko letih še zelo zelo daleč od nje.

⇒ *V nov sistem na pravni način.* Kot vemo je predsednik po izobrazbi pravnik, zato veliko da na pravni sistem in pravno državo. Težava je le v tem, da so naši veljavni zakoni napisani na kožo in po meri bivše komunistične elite (napisala si jih je namreč sama), od pravne države pa smo prav zato še precej oddaljeni. O tem pa ne more biti nobenega dvoma.

⇒ *Zakon v nasprotju s svobodo dela.* V tem delu pisma se je predsednik skliceval na ustavne določbe, da si »... vsakdo prosto izbira zaposlitev in je vsakomur pod enakimi pogoji dostopno delovno mesto ... ustavna pravica do socialne varnosti in ustavna prepoved posega v pridobljene pravice ...«. V mislih je očitno imel z »lustracijo« ogrožena delovna mesta bivše komunistične elite, vendar je pozabil, da vse te pravice zaradi *enakopravnosti* veljajo tudi za mnoge naše ljudi, ki pa so danes *na cesti*. Kljub taki ustavni prepovedi so že *pridobljeno delo izgubili* zaradi nerazumnega početja in nesposobnosti bivše (sedanje) komunistične elite. Glede pravice do dela pri *Zakonu OPS* potemtakem tudi ne bo težav, saj od pripadnikov bivše komunistične elite celo zahteva, da začnejo delati, vendar samo tisto kar tudi dejansko znajo.

⇒ *Svoboda izražanja misli.* V tem delu je predsednik razpredal glede ustavnih določb o »... prenehanju funkcije poslancev, članov državnega sveta, predsednika vlade in ministrov, sodnikov ter predsednika republike ...«. Tudi tu ima predsednik prav, vendar bodo morali o tem pač presoditi tisti, ki o vsem tem tudi *odločajo*. To pa, seveda, niso prej naštet, temveč *slovenski volivci, ki so jih izvolili na ta odgovorna mesta*. Če bodo na *Referendumu OPS* presodili, da so omenjeni in njim podobni svoje naloge slabo opravljali, bodo zagotovo podprli sprejem *Zakona OPS*, s katerim jih bo mogoče predčasno zamenjati z ustreznjšimi.

⇒ *Resolucija Sveta Evrope.* Predsednik je v tem delu pisma na dolgo pisal o »*Resoluciji Sveta Evrope 1096*«, ki govori »... o ukrepih za odpravo dediščine komunističnih totalitarnih sistemov ...« in obravnava »... vprašanja, kako zagotoviti, da bo na prehodu iz totalitarne v demokratično državo (le-ta) temeljila na vladavini prava, da bodo pri ukrepih za odpravo te dediščine spoštovane temeljne človekove pravice in da se bo uresničeval proces demokratizacije ...«. *Zakon OPS* s tem, seveda, ni v navzkrižju in ne krši nobene od človekovih pravic. Seveda, pa s temi človekovimi pravicami nikoli ni bilo mišljeno, da nekdo lahko neovirano dela škodo in počne vse mogoče neumnosti. Če bi bilo temu tako, potem zaporov in umobolnic sploh ne bi bilo, kamor pa kot dobro vemo ljudje kljub tem temeljnim človekovim pravicam pridejo mimo svoje volje. Na tem mestu naj le omenimo, da osnutek *Zakona OPS* že poznajo tudi v tej instituciji. Prve ocene pa kažejo, da bodo

njegove avtorje predlagali za Nobelovo nagrado za mir z utemeljitvijo, da so iznašli model »... za ukinitvev totalitarnih sistemov na miren, dostojanstven in učinkovit način.« Zlasti so bili navdušeni nad preambulo tega zakona, menda, pa bodo ta model predlagali kot precedens (dober pravni model) tudi drugim bivšim socialističnim državam. Gotovo pa bodo imeli na očeh tudi dogajanja pri nas okrog sprejemanja *Zakona OPS*, če jim je res tako všeč. Bržkone jih bo še posebej zanimalo, če pri nas resnično znamo opraviti s takimi stvarmi na tako opevan »mehak« način.

⇒ *Slovenija ima svoje probleme in preteklost.* Tudi pri tej trditvi ima predsednik globoko prav in je res popolni nesmisel, da nekateri iščejo primerjave v okviru drugih (bivših) socialističnih držav. To navadno počnejo samo tisti, ki nimajo lastnih idej in morajo zato posnemati tuje (zastarele) miselne vzorce. Vendar je s tem predsednik, seveda, mislil na »lustracijo«, s katero pa *Zakon OPS*, kot je bilo rečeno in tudi pojasnjeno, nima prav nobene zveze. Z njim se namreč »problemi in preteklost« razrešujejo na *izviren* način, ki upošteva tudi vse pglavitne vzroke in posledice. O vsem tem pa je bilo že veliko (morda celo preveč) napisanega.

⇒ *Dovolj sredstev za kaznovanje.* V tem delu je predsednik podrobno navedel veljavne zakone in postopke, ki so danes na voljo za zagotovitev pravnega reda, verjetno pa je imel v mislih zlasti predlagano »lustracijsko sodišče«. Kot je bilo že navedeno, se z njim popolnoma strinjamo, saj je *Zakon OPS* tudi napisan na tej podlagi. V njem je med drugim upoštevano tudi predsednikovo priporočilo predlagateljem »lustracije«, da naj »... pri pristojnem državnem tožilcu zahtevajo zakonit kazenski pregon tistih posameznih osebno določenih domnevnih storilcev kaznivih dejanj ...«. Vendar ob tem predsednik ni navedel tudi podatka, da je po zagotovitvi državnega tožilca v omenjeni televizijski oddaji (*Dosje* dne 9.2.1998) večina teh dejanj »razen vojnih zločinov in zločinov proti človečnosti« že zastarala. Državni tožilci pa razen tega ne dobivajo nobenih tovrstnih ovadb (pobud). No, s pomočjo *Zakona OPS* jih bodo sedaj dobili in bodo lahko ukrepali povsod, kjer zadeve niso zastarale. Vendar pa nikjer ne piše, da ni mogoče teh zastaralnih rokov tudi spremeniti. V prihodnjih nekaj letih bodo pristojni v Sloveniji zagotovo imeli veliko dela, da bodo obstoječo zakonodajo (napisano na kožo in po meri bivše komunistične elite) spravili na raven zakonodaje, ki jo potrebuje sodobna evropska država.

⇒ *Arhivi in ravnanje z njimi.* V tem delu predsednik zelo precizno navaja vse, kar zadeva »... varstvo arhivskega gradiva, pogoje za njegovo uporabo ter pristojnosti in naloge arhivov ...«. Vse to, seveda, drži kot pribito, na to se opira tudi *Zakon OPS*. Vendar pa predsednik nikjer ne omenja pglavitnega problema starih arhivov: le-ti so bili v velikem obsegu *odtujeni* (ukradeni), kar je med drugim tudi kaznivo dejanje, ki še ni zastaralo. Po besedah Igorja Bavčarja v omenjeni televizijski oddaji (spomnimo naj, da je bil prvi notranji minister) pa so veliko tega gradiva tik pred njihovim prihodom na zaprto območje Gotenice (kjer se je očitno nahajalo) tudi *uničili* (menda, so ga pokurili kar tam). Z izvajanjem *Zakona OPS* bo tako med drugim doseženo vsaj to, da bodo takrat odgovorni morali to škodo sedaj vsaj denarno nadomestiti. Pristojno državno tožilstvo pa bo morda našlo v veljavnih zakonih tudi kak člen, da bodo takrat pristojne in odgovorne za ravnanje z arhivi poklicali na odgovornost in jih kaznovali tudi za to početje.

⇒ *Strpnost je vrednota.* Na tem mestu predsednik opozarja, da »... posledic prejšnjega nasilja ni mogoče odstranjati z novim nasiljem ...«. Pravilno bi bilo 'odstranjovati', vendar glede lepe slovenščine le mimogrede. Pomembno je to, da je predsednik prejšnje nasilje spet sam javno priznal. V določbah osnutka *Zakona OPS* pa tudi po mnenju mednarodne javnosti ne gre za nobeno obliko nasilja (sicer ne bi razmišljali o nagradi za mir). Strpnost pa je tudi dejansko zelo lepa čednost poštenega slovenskega naroda in mu zato ne gre zameriti, če se mu bo ta »film« po več kot 50-ih letih sedaj strgal.

⇒ *Pomiritev in sprava.* V tem delu pisma je predsednik zelo izčrpno navedel svoja prizadevanja v tej zvezi in poudaril: »Dne 8. julija 1990 sem na spravi slovesnosti v Kočevskem rogu kot predsednik predsedstva Republike Slovenije izrazil svoje najgloblje obžalovanje, da so bili mnogi znani in neznani Slovenci brez sodnega ugotavljanja njihove morebitne posamične krivde zaradi sicer moralno in pravno nedopustnega medvojnega sodelovanja z okupatorjem po že končani vojni nerazumno in nerazumljivo pahnjeni v nasilno smrt. Poudaril sem, da v imenu svoje države opravljam to spravno dejanje, iskreno porojeno iz spoštovanja do vseh umrlih, padlih in pobitih med drugo svetovno vojno in neposredno po njej. Dejal sem: 'Pokopljimo vse mrtve za vselej z vsem spoštovanjem. Prepustimo jih spominu in sodbi zgodovine.' Pozval sem k narodni spravi, k temu, da se spravimo s svojo lastno preteklostjo, k spravi med živimi, k skupnemu delu in za skupno potovanje v prihodnost ...« in tako naprej, kar smo že večkrat slišali. Vendar predsednik takrat (ko je to govoril) ni videl, kar je s pomočjo televizije videl ves slovenski narod in vesoljni svet, da je medtem njegov stari prijatelj in kolega Janez Kocjančič z nasmehom na obrazu in zazrt v kamero držal *obe roki globoko v žepih*. Po mnenju mnogih sta bili ves čas na njihovem koncu »figi«, v svojih mislih pa je (zaradi svojega nasmeha) verjetno podoživljal to prihodnost, ki jo mnogi sedaj že kar krepko občutimo. Kot rečeno jo doživljamo tako, da so bogati postali bogatejši, revni pa še bolj revni. V imenu večine Slovencev naj zato dodamo: *Hvala lepa, gospod predsednik, za tako prihodnost.*

⇒ *Krivice je treba popraviti.* No, tudi glede tega pri sprejemanju *Zakona OPS* očitno ne bo težav, morda bo naš predsednik ob prvi priložnosti rekel celo kako lepo in toplo besedo zanj, kot zna narediti samo on. Vendar glede poprave krivic ne gre pozabiti, da je naš predsednik dobro obveščen in kot pravnik pozna tudi roke zastaranja teh zadev, o čemer je že bil govor. Zato se tudi ni težko (zgolj verbalno) zavzemati za nekaj, kar potem sploh ni mogoče storiti.

⇒ *Nujno udejanjanje strukturalnih sprememb.* Očitno bomo imeli pri sprejemanju in udejanjanju *Zakona OPS* predsednika ves čas na svoji strani, saj sklepni del preambule zakona temelji prav na tem. To je dobro, saj potem ne bo težav tudi z *Referendumom OPS*, ki bo izhajal iz te preambule in težil k »udejanjanju nujnih strukturalnih sprememb«. Vendar kaže resnici na ljubo pripomniti, da je predsednik v svojem pismu omenjal nekaj povsem drugega, in sicer: »Upoštevati je treba celovitost zgodovine, vse njene strani. Bila je okupacija in odpor zoper njo, bila je kolaboracija z okupatorjem, bila je tudi revolucija in odpor zoper njo. Slovenski narod je med drugo svetovno vojno in neposredno po njej utrpel ogromne žrtve. Ob-

sodbe vredni so vsi zločini, ki so se zgodili med vojno in neposredno po njej. Za kolaboracijo z okupatorjem v času, ko je genocid grozil slovenskemu narodu kot celoti, pa ni in ne more biti nikakršnega opravičila ...«. Tu se velja ustaviti in predsednika *spomniti*, da je tak genocid dejansko *samo grozil*, vendar so takratni komunisti to grožnjo *izrabili*, da so ga potem kar *sami izvedli*. Z »nujnimi strukturinimi spremembami« pa očitno naš predsednik misli zgolj na to, da je treba na vse to pozabiti. Nekateri pa smo trdnega in odločnega mnenja, da so *nujno* potrebne strukturne spremembe, ki bodo udejanjene z *Zakonom OPS*.

⇒ *Usmeritev v prihodnost*. Ta sklepni del pisma je predsednik začel z besedami: »Skrajni čas je, da se nova slovenska država v celoti usmeri v prihodnost ...«, kasneje pa je odločno zapisal: »Ozrimo se v prihodnost. ...«. Tu pa nastane težava, saj predsednik slovenščine bodisi ne obvlada dovolj (na kar je bilo malo prej tudi že opozorjeno), ali pa misli na eno in govori o nečem drugem. Beseda 'ozreti se' namreč pomeni, da pogledaš nekam 'v stran', največkrat se človek 'ozre', ko čez svojo ramo pogleda nazaj. Če pa nekam greš, to največkrat pomeni, da tja 'gledaš', 'pogledaš', 'se zazreš', ne pa 'ozreš'. Pri korakanju v »prihodnost« se potemtakem ni treba 'ozirati', ker bi to pomenilo, da greš nekam drugam (denimo, nazaj v preteklost). Iz teh besed je torej moč sklepati, da hodi naš predsednik vsaj v svojih mislih nekam drugam in nam »prihodnost« omenja le zato, da ne bi preveč gledali za njim. Nekateri imamo itak že dalj časa občutek, da naš predsednik govori o »prihodnosti«, medtem ko se čedalje bolj pogrezamo v najslabšo možno različico naše preteklosti. Oprostite, gospod predsednik, ampak tega se res ne gremo več, ker to sedaj razumejo celo malčki v vrtcih. Lahko se, seveda, tudi motimo in pišemo čiste neumnosti, vendar tako si je pač mogoče razlagati te njegove besede.

Dobro je, da se je s temi navedbami pismo tudi končalo, saj človeka preprosto mine vsa dobra volja in potrpljenje, da bi se še naprej ukvarjal s tolikšnim sprenevedanjem. Upati je moč, da se bo *Zakona OPS* predsednik lotil drugače in nam bo (tudi zaradi pričujoče knjige) vendarle enkrat »nalil čistega vina« ter rekel »bobu bob« in »popu pop«. Ker je naš predsednik, bojda, rojen v Srbiji in je več let preživel tudi v Beogradu, mu zlasti zadnja beseda ne bi smela delati preglavic.

Nekatere ezoterične napovedi

Značilnosti leta 1998. Z ezoteričnimi (samo nekaterim danimi) napovedmi smo opozorili že v trinajstem poglavju, po katerih je zaradi nekaterih kozmičnih sprememb glede ozvezdja Vodnarja in njegove astrološke značilnosti moč predvidevati, da bo to zodiakalno znamenje dalo zlasti novi duhovnosti nesluten razmah. To je več ali manj tudi že nekajkrat potrjeno dejstvo. Vendar je mogoče do takih napovedi priti tudi s pomočjo numerologije. Kdor o tem ne ve ničesar, naj prebere »Dodatek« v dvojnici pričujoče knjige, kjer je nakratko pojasnjen tudi pomen posameznih števil (od 1 do 52, druga pa itak niso pomembna). Leto 1998 tako po kitajskem koledarju (tigrovo leto), kot v numerološkem pogledu (leto števila *devet*, ki je najmočnejše in mu vlada planet Mars - starogrški bog vojne), obeta neizogibne in velike spremembe. Kar pomirite se, vse to se bo dogajalo le v *duhovnem* smislu. Razen tega tudi izbrana kratica *OPS* in obe spremljajoči imeni (*Gibanje*, *Stranka*) v numerološkem smislu pomenijo isto (število *devet*), kar je prav tako zelo pomemben splet naključij, ki jih velja upoštevati in izkoristiti. Da je res nekaj na tem pa nenazadnje potrjuje tudi dejstvo, da pomeni tudi to poglavje število *devet* ($18=1+8=9$).

Temu razgibanemu letu (po kitajskem koledarju je leto strmih vzponov in globokih padcev) pa nato vsaj v numerološkem pogledu sledi leto (števila *ena*, ali če hočete tudi *deset*), ki med drugim obeta *splošno* ugodne razmere zlasti v materialnem smislu. Torej nekako v stilu starega slovenskega pregovora: »po dežju vedno posije sonce«.

V zvezi z letošnjim »tigrovim letom« so že bile omenjene težave ameriškega predsednika Richarda Nixona, katerega je spodnesla afera s prisluškovanjem (spomnimo se afere »watergate«) in težave glede preveč burnega spolnega življenja zadnjega ameriškega predsednika Bila Clintona (to afero so, menda, poimenovali »openslit«, kar bi po naše lahko pomenilo »odpet šlic«), ki kaj lahko spodnese tudi njega. V vseh takih aferah je namreč treba pojasnjevati tudi tako imenovane »umazane podrobnosti«. V njih pa se vedno skriva zlobni škrt, ki po svoje prispeva k razvoju in razpletu dogodkov. Verjetno pa bo letošnje »tigrovo leto« povzročilo težave še kakšnemu predsedniku.

Ozreti se bo treba nazaj. Zagotovo se bo v tem letu veliko dogajalo tudi okrog našega predsednika, kar potrjujejo tudi nekatera numerološka sporočila. V tem pogledu ima namreč v rojstnem ključu 'petko' in bi se zato moral izogibati vplivom 'osemk', da ga potem tudi 'devetka' ne preseneti s svojo močjo. Če sedaj pogledamo malo nazaj v preteklost vidimo, da je bilo leto 1988 v znamenju 'osemke' in ker takrat na nekaj ni bil dovolj pozoren (napisano je v tretjem poglavju), se mu je to maščevalo v prihodnjem letu. Kot vemo, je bilo naslednje leto zanj zelo burno, med drugim je moral doživeti tudi poklapan odhod iz Beograda. Preteklo leto je bilo zopet v znamenju 'osemke', kar bo v njegovem primeru gotovo vplivalo tudi na letošnje dogodke, ki so pod vplivom 'devetke'. Kaj je narobe storil v preteklem letu ve najbolje sam, nekateri pa mislimo na njegovo odločitev o ponovni kandidaturi. Seveda, je mogoče tudi to, da spet kvasimo neumnosti in sploh ni nujno, da bodo letošnji dogodki podobni tistim v letu 1989. Morda pa vendarle bodo, saj je zla usoda hotela, da ima letos prste vmes še »tigrovo leto«, ki se pojavlja vsakih 12 let, medtem ko se numerološka sporočila zavrtijo na devet let.

To pa lahko med drugim pomeni tudi potrditev pregovora, da »nesreča nikoli ne pride sama«.

Vsekakor pa se bo moral naš predsednik letos večkrat *ozreti nazaj* - v našo preteklost - gotovo tudi s pomočjo pričujoče knjige. Morda bo kdo hotel iz vsega tega narediti celo afero, kdo ve? V tem primeru bi jo lahko nakratko poimenovali »OPS«, kar ob vseh možnih in že omenjenih pomenih te kratice v tem primeru lahko pomeni »Ozrite Predsednik Se«. Glede 'oziranja' pa je bilo malo prej veliko napisanega. O morebitni (pardon, domnevni) odgovornosti pa, seveda, ne bo mogel presojati kar sam, kot je to storil v primeru »ilustracijske zakonodaje«, temveč bodo namesto njega to storili tisti, ki se jim je smehljaj (s predvolilnih plakatov in tudi drugače) v preteklih letih. Vendar tem ljudem danes v večini primerov ni več do smeha, ker se morajo soočiti in spopadati s posledicami sedanjega razdejanja v gospodarstvu. V tej knjigi (v začetnih poglavjih) pa lahko predsednik prebere, da njegovi *podrejeni* pred desetimi leti sploh niso »slišali na to uho«.

Prava slovenska pomlad. Vendar, kot pravi star slovenski pregovor: »Kdor se zadnji smeje, se najslajše smeje«, zato močno upamo, da se bodo naposled začeli smejati tudi tisti, ki jim danes ne more biti do smeha. K temu pa naj bi med drugim pripomoglo tudi tole pisanje. Seveda, se bo to lahko zgodilo veliko prej, če bo tudi predsednik po temeljitem razmisleku dojel nauk omenjene basni o mravljah (morda mu kaže za nasvet vprašati tudi malčke v vrtcih). K najbolj razumni odločitvi mu lahko pomaga tudi eno od mnogih sporočil kratice OPS, ki v tem primeru pomeni: »Odstopite Predsednik Sami«. S tem pa bo dal dober zgled tudi svoji nekdanji *tovarišiji* in tako sploh ne bo treba ubirati drugačnih poti. Upoštevati je namreč treba, da so danes razmere precej drugačne, z »generalom Mamulo« itak ni več mogoče strašiti tako, kot pred desetimi leti, vesoljni svet pa na naše mravljišče, oprostite, našo malo, delovno in miroljubno deželico gleda s toliko simpatije, da v nobenem primeru ne bo dopustil *opustitve* dosedanje »mehke« različice reševanja naših notranjih težav. Še posebej zato ne, ker »zgodbo o uspehu« in to v tej knjigi v svetu poznajo celo bolje kot tisti, ki so jo bodisi pisali ali jo prišepetavali s strani.

Potem pa se bodo tudi dejansko lahko uresničile predsednikove »preroške« besede pred sedmimi leti: »Nič več ne bo tako, kot je bilo«. Za začetek *prave slovenske pomladi* dejansko ne bo nobenih ovir več. Pred desetimi leti je bilo kljub zelo močnim občutkom zelo težko zapisati napoved 'že v kratkem' (šlo je namreč tudi za *odcepitev* Slovenije), ker takrat v nekaj takega preprosto ni bilo mogoče verjeti. Danes pa tem občutkom veliko bolj verjamemo in smo zato tudi trdno prepričani, da se bo basen o mravljah uresničila prav tako, kot je zapisana. *Treba je biti le hraber, verjeti vanjo in podpirati njeno uresničitev, kajti »sreča je vedno na strani pogumnih«*. Svoje pa bo zagotovo naredila tudi kritična masa pozitivne duhovne energije, ki se je že strnila okrog te basni. Prosimo sedaj še Boga, da bo res tako.

Epilog

Ker je bilo povedano že skoraj vse, nekatera poglavitna spoznanja ali dognanja celo večkrat, je to sklepno poglavje lahko veliko krajše. Na potezi ste namreč vi, cenjene bralke in spoštovani bralci (če želite, je lahko tudi narobe), ali kot rečejo pri teniški igri, žogica je sedaj na vaši strani. Kaj boste z njo počeli pa je, seveda, tudi povsem vaša stvar.

Morda kaže za konec opozoriti le še na zelo razširjeno mnenje med mladimi: »mene politika ne zanima«. Prav imajo, taka kot se kaže že desetletja in je v bistvu ostala enaka vse do danes, tudi avtorja *nikoli ni zanimala*. Že pred štiriinidesetimi leti je namreč dobil priložnost, da se je neposredno seznanil z umazanimi podrobnostmi okoriščanja na tuj račun, kar se je v naslednjih letih razraslo do neverjetnih razsežnosti. Zaradi lažjega razumevanja kaže dodati, da je takrat šlo za visoke občinske politične funkcionarje, ki so dobili kredit za nakup polovice stanovanja (drugo polovico je takrat še prispevala družba), na katerega so potem kar pozabili in ga ni bilo treba odplačevati. Tedanji župan, ki je še danes zelo aktiven, je zaradi svoje pomembnosti dobil celo dva taka stanovanja (medsebojno povezana in ustrezno predelana). Zato se vsem zlorabam pri lastninjenju nekdanjega družbenega premoženja, o čemer se na splošno veliko govori celo naglas (na primer, tudi o hiši predsednika države), še več in o konkretnih imenih pa le potihoma, potem sploh ne gre čuditi. Mnogo jih je, ki na ta račun že danes zelo dobro živijo, še bolj pa bodo takrat, ko bo to početje v celoti legalizirano (uradno potrjeno). Tako tudi ni čudno, da je vse več takih, ki bi se radi pridružili tej izbrani (in pokvarjeni) eliti političnih oblastnikov. Zaradi vsega tega dogajanja smo se danes mnogi znašli stisnjeni v kotu, kamor so nas namerno in s prikritimi metodami prignali prav ti politiki. Njihov cilj je namreč preprost in grozljiv: *čim več ljudi hočejo oddaljiti od politike in jim jo priskutiti, da bodo potem med enako mislečimi, ki bodo zanesljivo prihajali na volitve, veliko lažje in po svoji meri »urejali« vse zadeve*. Ker so ta cilj sedanji politiki že skoraj dosegli, med njimi pa razen nekaterih redkih izjem tudi ni bistvenih razlik, je napočil zadnji čas, da v tej smeri poskušamo nekaj storiti - tudi z vašo pomočjo. Ob tem smo trdno prepričani, da bo svoje naredila tudi pozitivna energija v kritični masi tistih ljudi, ki morajo zaradi takih razmer danes životariti in se z velikimi težavami in brezciljno prebijati skozi svoje piškavo življenje. V zadnjih nekaj desetletjih se je tako pri nas nakopičilo toliko krivic, da do njih tudi ne smemo biti več brezbrizni. Spomniti se torej velja na basen o mravljah v predhodnem poglavju in med drugim upoštevati tudi njen nauk.

Če morda želite tudi vi vplivati na bližnja dogajanja in našo prihodnost, ki se nam nezadržno bliža z vedno večjimi koraki, potem imate na razpolago več možnosti. Zagotovo vas je največ takih, ki lahko tvorno sodelujete pri vzpostavljanju *Gibanja OPS* in pri podpiranju zamisli, ki jih bo skušala uresničiti *Stranka OPS*, o čemer je bilo veliko povedanega zlasti v zadnjih dveh poglavjih. Če pa morda sodite, da lahko storite tudi kaj več, in da lahko sodelujete tudi pri neposredni dodelavi ter udejanjanju vseh teh zamisli, potem nikar ne odlašajte niti za trenutek in že danes storite to, kar ste se name-

nili storiti šele jutri. Kraj vašega bivanja ne igra nobene vloge, pomembno je samo to, da vam vaše *možnosti, sposobnosti in notranji vzgibi* dovoljujejo tako dejavnost. Pričakujemo vas in se že vnaprej veselimo vašega sodelovanja. Morebiti ste tudi vi med tistimi, zaradi katerih je morala ta knjiga zagledati luč sveta, saj se brez njene pomoči verjetno ne bi mogli srečati. V vsakem primeru lahko v nadaljevanju (v »Dodatku«) najdete vse, kar vas v tej zvezi lahko zanima.

Končno velja tudi v pričujoči knjigi ponoviti nekatera opozorila iz njene dvojnice, da v kolikor morda še niste začutili nadiha prihajajočega tisočletja, boste sčasoma zagotovo spremenili svoje današnje mišljenje pa boste šele tedaj storili tudi kaj več. Vsak namreč mora računati z neizogibnim dejstvom, da se je s spoznanji nove duhovnosti *okužil* že tedaj, ko je prvič slišal zanje in bo zato slej ko prej prostovoljno prišel »molit tudi v to cerkev«. Tovrstne okužbe namreč ne more nihče več preprečiti, čeprav se bodo mnogi trudili tudi v tej smeri. Zdravila proti njej namreč ni in ga zagotovo ne bodo nikoli iznašli. Zato se kaže čim prej sprijazniti s temi nezadržno prodirajočimi spremembami *nove dobe* in zaživeti svoje življenje veliko bolj *polno* kot doslej. Predvsem pa se velja zavedati že večkrat omenjenega spoznanja, da se *tu in zdaj nismo znašli zaradi ustvarjanja, kopičenja in uživanja materialnih dobrin, temveč zgolj zaradi svojega duhovnega razvoja*.

Seveda, so tudi taki, ki mislijo drugače in se bodo ob teh besedah verjetno celo nasmejali in zamahnili z roko, za kar imajo tudi vso pravico. Vendar jih moramo spomniti na že nešteto krat potrjeno resnico tega planeta, da česar noče storiti človek, za to potem poskrbi narava sama. Velika neravnovesja na področju duhovne energije namreč vplivajo tudi na naravne sile. Žal, pa narava na duhovnem področju sama ne more povzročiti potrebnih sprememb, kar, seveda, lahko stori samo človek. Narava pa zmore povzročiti nekatere usodne spremembe v materialni sferi, ki posledično zagotovo vplivajo tudi na človekovo duhovnost. Bržkone je odveč pripomniti, da je cena potrebnih duhovnih sprememb (v primeru zgolj naravnega posega) potem neprimerno večja. Ob tem je treba upoštevati tudi neizogibno dejstvo, da po vseh velikih spremembah vedno nastopi blagodejno stanje in počutje. Vendar se po velikih spremembah zgolj v materialni sferi (denimo, ob naravnih katastrofah), tako počuti samo narava. Prav zaradi treznega razmisleka tudi o taki povsem možni različici, se je v epilogu dvojnice te knjige znašla vizija, ki se kaj lahko tudi uresniči. Taki in podobni dogodki namreč vse pogosteje postajajo del našega vsakdana, zaradi česar je treba računati tudi z njihovimi opozorili.

Besednjak

V pričujočem knjižnem delu so uporabljene tudi nekatere bolj ali manj znane tuje besede, za katere je moč najti bodisi v Slovarju tujk (France Verbič, Cankarjeva založba, 1976) ali v Leksikonu (Cankarjeva založba, 1973) naslednja pojasnila:

afirmacija	trditev, potrditev, uveljavitev, uveljavljanje česa
alinea	nova vrsta, nov odstavek; odlomek
aplavz	ploskanje (v znamenje odobravanja), pritrjevanje, odobravanje s ploskanjem
apokalipsa	skrivno razodetje, biblijska knjiga nove zaveze, eden najboljših virov zgodovine prakrščanstva; med drugim govori tudi o koncu sveta, prihodu Antikrista...
argument	dokazni razlog (v podkrepitev trditve)
avtentičen	pristen, izviren, na izvirmiku sloneč; verodostojen
avtoritativen	veljaven, ugleden, z avtoriteto; oblasten, terjajoč pokorščino; pristojen, odločilen v čem, splošno priznan
dialektika	po pojmovanju starih Grkov pomeni odkrivanje, ugotavljanje resnice z razkrivanjem protislovij v nasprotnikovih trditvah in razvozljevanje teh protislovij; po marksistični teoriji »najbolj vsestranski, vsebinsko najbogatejši in najgloblji nauk o razvoju« in razvojnih zakonih narave, človeške družbe in mišljenja
dialektičen	na dialektiki sloneč, v skladu z dialektiko
dialog	pogovor med dvema ali več osebami; dvogovor, monolog; leposlovno delo v tej obliki
disident	kdor se idejno ne strinja s svojo versko ali politično skupnostjo (ali se odcepi od nje); odpadnik, (fig.) krivoverec
dogma	nekoč: pri starih Grkih filozofsko načelo; pozneje: zakonska odredba; sklep cerkvenega zbora, zlasti glede verskih nauk; v krščanstvu: nedotakljiva, neizpodbitna verska resnica (ki je sploh ni treba in možno dokazati); neko nedokazano mnenje ali trditev
doktrina	nauk; miselni sestav, znanstvena ali modroslovna teorija; siva, abstraktna teorija brez zveze z resničnostjo
eks katedra	uradno, avtoritativno, brez dvoma ali ugovora
eksperiment	praktični, znanstveni poizkus, opazovanje nekega pojava v natančno določenih okoliščinah, zlasti pa preizkušanje neke teorije (pre)vzvišen; odločen; izvrsten; znamenit; omembe vreden, viden
eminenten	izkustven, sloneč na izkušnji, izvirajoč iz praktične izkušnje (s trditvami, ki so postavljene vnaprej)
empiričen	veličina, s katero merimo količino gibanja teles (pri vseh oblikah gibanja ostane količina energije ista); (življenjska) dejavnost;
energija	

	(dejavna, delujoča) sila; moč; krepkost; odločnost; zmožnost, zmogljivost
etika	nauk o pravdnosti (za utemeljitelja etike velja grški modrec Platon); celotnost načel o pravdnih dolžnostih ljudi (o dolžnostih do družbe, družine, sočloveka...)
evolucija	razvijanje, razvoj, razvojni proces nasploh
fevd	posest, ki so jo srednjeveški vladarji, vojvode, itd. podeljevali vazalom, s pogojem, da izpolnijo določene obveznosti (predvsem, da jim pomagajo v vojni)
floskula	lepo doneča, a prazna beseda ali fraza, npr. kot govorni okras
formulacija	izraz; izražanje, oblikovanje; v določeni obliki izražena misel
frustracija	neizpolnitev; razočaranje; preprečitev; v psihologiji: zaradi ovir oteženo ali onemogočeno doseganje ciljev, ki izzove notranje nezadovoljstvo in napetost
globalen	okrogel; medcelinski; vse obsegajoč; pregleden; zaokrožen; skupen, celosten; splošen
globalizacija	nova zamisel svetovnega gospodarskega sistema, ki bo temeljila na koncentraciji vseh svetovnih trgov in finančnih sredstev, saj bo podprta z najsodobnejšimi računalniškimi in telekomunikacijskimi sredstvi, podobnimi sedanjemu Internetu - opisana je v knjigi z istim naslovom (pojasnilo avtorja!)
hierarhija	svečeniška vlada; svečeništvo kot organiziran stan z razvrstitvijo svečeniške oblasti po stopnjah; cerkveni dostojanstveniki nasploh; razvrstitev po stopnjah nasploh (organizacijska..., uradniška ..., politična...)
identifikacija	istovetenje; ugotavljanje ali ugotovitev istovetnosti (identitete)
ideolog	kdor se ukvarja predvsem z idejami in teorijami; nosilec ali predstavnik kakšne družbene ideologije
ideologija	(splošno pojmovani) nauk o idejah kot samostojnih kategorijah; v napoleonski Franciji sistem naziranja materialistične smeri; (marksistično polmovana) ideološka vrhnja stavba, to je celotnost idej, predstav ali pojmov, ki se izražajo v raznih oblikah družbene zavesti (politiki, morali, znanosti, religiji, umetnosti); ideologija se oblikuje iz socialno-ekonomske osnove, a tudi sama dejavno vpliva na razvoj te osnove; (ožje pojmovan) sistem idej, kategorij in vrednot kakega svetovnega nazora; (fig.) politična doktrina
ignoranca	nevednost, neznanje
ignoriranje	namerno prezrtje (navadno iz prezira); spregled koga
image	podoba, slika, kip, lik, prispodoba; posebljenje; predstava; imidž - v žargonu (pojasnilo avtorja!)
indie	(značilno, sumljivo) znamenje, dejstvo, okoliščina ipd., po katerih sklepamo na kaj; znamenja ipd., po katerih se sklepa na storilca kaznivega dejanja
informacija	obvestilo, (s)poročilo, poizvedba o čem; pouk, poučitev, pojasnilo

iniciativa	spodbuda, prva pobuda za kaj, podnet; pobudnost, podjetnost; začetni korak v čem
instinkt	(na)gon; prirojena in dedna zmožnost živih bitij - predvsem živali - da opravljajo nehotoma in nezavedno razna smotrna dejanja; naravno čut, npr. za lepoto
institucija	ustanavljanje; ustanovitev; ustanova ali zavod; predpis, uredba; postava; umestitev (na določen položaj)
intermezzo	medigra, vmesna igra (med dejanji drame); taka glasbena skladba, danes bolj samostojne narave; vmesni (komični) stranski dogodek ali pripetljaj
intuicija	nagonsko, neposredno spozna(va)nje resnice in resničnosti (neodvisno od izkušnje ali logičnega sklepanja); navdih; slutnja
kaos	zmeda, zmešnjava, nered
kaotičen	zmeden, zmešan, neurejen; nenačrten, neorganiziran
klan	(pleme, rod, skupnost) pri škotskih gorjancih; plemenitaška ali rodovna skupnost z domnevnim skupnim prednikom; rod, pleme; svojat
klasičen	antičen, starogrški, latinski; ki se tiče klasikov in klasike; v soglasju s klasiko;
koalicija	zveza, združba, navadno bolj začasna, naperjena proti skupnemu sovražniku; zveza dveh ali več strank na skupni platformi; (politična) zveza držav, naperjena proti tretji državi
kompetenca	pristojnost, upravičenost, (uradna ali moralna) pravica do odločanja v čem; področje ali območje pristojnosti; pooblastilo; pristojna oblast; pogajanje, tekmovanje za kaj
kompetenten	(po položaju, pravicah, avtoriteti, ipd.) pristojen, pooblaščen, upravičen za kaj, odločujoč v čem; pravno veljaven; (fig.) zmožen, odgovoren
komunicirati	sporočiti, priobčiti; občevati, v (medsebojni) zvezi biti; spojen biti; vezati
komunikacija	naznanilo, sporočilo; občevanje; povezanost; povezava; (prometna) zveza, zveza kraja s krajem...
koncesija	uradno dovoljenje, podelitev kake (posebne) pravice ali sama pravica (npr. za obrt, trgovsko ali drugo dejavnost, ipd.); (prostovoljna ali prisilna) privolitev, ustopek, ugodnost
konflikt	boj, spopad; spor, prepir, nasprotje, nesoglasje
konservativec	starokopitnež, nazadnjak, kdor je starokopitnih nazorov; nasprotnik napredka ali sprememb; član konservativne stranke, danes zlasti angleške
konservativen	ohranjevalen; v politiki nagnjen k ohranjevanju obstoječega, zlasti preživelih družbenih razmer, ustanov, nasproten spremembam ali napredku; starokopiten, staromodni, nazadnjaški (naspr. progresiven)
kontinuum	nekaj nepretrganega, nepretrgana zveza, vrsta, veličina, proces...

kozmičen	vesoljen, vesoljski; svetoven, ki se tiče vesolja, kozmosa; neskončen
kozmos	vesoljni red; svetovje, vesoljstvo, pri starih Grkih notranje urejen vesoljni sistem kot nasprotje neurejenega kaosa, iz katerega je nastal
kulminacija	vrh, vrhunec (moči, slave, oblasti...); najvišja točka, položaj ali stopnja; najvišji (ali najnižji) položaj nebesnega telesa ob prehodu skozi poldnevnik
kultura	gospodarski, znanstveni, naravni itd. razvoj človeka, v njegovi ustvarjalni dejavnosti in iz nje izvirajoče pridobitve in vrednote; celotnost teh (materialnih in duhovnih) pridobitev v kaki dobi na določeni razvojni stopnji človeštva; razvojna stopnja individualnih sposobnosti (igralska, pevska...)
kvazi	quasi; kakor da, tako rekoč, skoraj, na videz...; v pristavljenkah: lažni, navidezni, ipd.
loža	lopa, odprt, pokriti prostor; ločen prostor z več sedeži in posebnim vhomom; prostor za skrivne sestanke, največkrat prostozidarske; manjši, spredaj zastekljen prostor za vratarja, pisarnico ipd.
manifest	slovesen, javen razglas (vlade, vladarja...); poslanica (stranke...) z razlago temeljnih načel, programa...
manipulacija	spretno, strokovnjaško ravnanje ali opravljanja časa; (poslovno) spretno sleparjenje
mističen	sloneč na veri v mistične, nadnaravne skrivnosti; skrivnosten; čuden; razumu nedostopen, neumljiv; mračen, mračnjaški
moderator	umerjevalec; priprava, ki uravnava gibanje strojev
modifikacija	preoblikovanje, manjša (nebistvena) sprememba, spremenjeno stanje ali oblika; omejitev ali natančnejša določitev (pojma, formulacije...)
nomenklatura	imenstvo, imenoslovje v raznih strokah znanosti in umetnosti ali v proizvodnji; tak sistem
nonsens	nesmisel, neumnost
oligarhija	oblika vladavine, v kateri je oblast v rokah peščice ljudi, npr. aristokratov ali finančnikov; država s tako vladavino
paleta	standardiziran okvir ali plošča (poenostavlja delo viličarjem); ovalna slikarska deščica za mešanje barv (natika se na palec leve roke);
pamflet	manjše delo (spis, članek) z aktualno, največkrat sramotilno in posmehljivo vsebino; sramotilni spis
paradigma	vzorec, zgled; obrazec za sklanjatev ali spregatev
parlament	najvišje pokrajinsko sodišče v Franciji pred revolucijo leta 1789; (državna) skupščina, poslanska zbornica, to je v deželah z ustavno ureditvijo najvišji voljeni zakonodajni organ (najprej v Angliji, kjer je pojem dobil to vsebino)
parlamentarec	poslanec, član parlamenta; odposlanec, pooblaščen za pogajanja s sovražnikom

parola	(razpoznavno) geslo, npr. med člani podtalne organizacije ali v vojski; kratko propagandno reklo ali napis
polarizacija	povzročitev ali nastajanje polarnosti (obstoja dveh polov, to je nasprotnih si sil, pojavov lastnosti...)
političen	ki se tiče politike, državnih in družbenih zadev; državnopraven, državljanski; državniški; razsoden, premeten, prebrisan
politična stranka	relativno trajna organizacija, ki temelji na razredno-slojni razčlenjenosti družbe in si v okviru določene ideologije prizadeva pridobiti ali ohraniti državno oblast ali biti vsaj udeležen v njej
politik	kdor se poklicno ukvarja s politikom (in je spreten v njej); državnik; (fig.) prevejan, preračunljiv človek
politika	področje odnosov med razredi v družbi, njih odnosa do državne oblasti in boja za osvojitvev ali ohranitev te oblasti; dejavnost državnih oblasti, razredov, strank itd. na raznih področjih (zunanja, notranja, gospodarska; smer ali splošna usmerjenost (države, stranke ..); nauk (spretnost) o upravljanju države in državnih zadev; državniška modrost; (fig.) razsodno preračunljivo ravnanje
politikant	kdor se spušča v politiko brez znanja in s sebičnimi nameni; (fig.) spletkar, zaplotnik
potencial	sila ali možnost, obstoječa v skriti obliki; množina potencialne (mogoče, možnostne, skrite, še neuresničene) energije
precedens	v pravu (poprejšnji) primer, ki je lahko napotilo ali opravičilo za ravnanje v naslednjih takih ali podobnih primerih, npr. razsodba v zamotanem pravnem primeru; tak primer, na katerega se kdo sklicuje
presedan	isto kot precedens
privilegij	posebna, izjemna pravica (posameznika ali družbene plasti); svoboščina; prednost; ugodnost
proces	tok, v katerem se kaj dogaja, nastaja, razvija, ali spreminja; razvojni tok, razvoj kot napredovanje od nižje k višji stopnji v naravi ali družbi; neko dogajanje nasploh; celotnost usmerjenih delovnih operacij; razprava, obravnava, sodni postopek; tok, potek bolezni
reforma	preoblikovanje, preureditev, preuredba, preuredba, preustroj
replicirati	odgovoriti, dati odgovor (na govor, izjavo ...); zavrniti koga
replika	kratek, jednat odgovor (usten ali pismen), zavrnitev; (v pravdi) nasprotni ugovor (to je odgovor tožnika na toženčev zagovor ...); kopija ali reprodukcija lastnega umetniškega dela
represija	zatiranje, tlačenje; zaprtje; kazenski ukrep
represiven	zatiralen, preprečevalen, omejevalen; prisilen, kazenski, strahovalen
situacija	položaj, lega, stanje, razmere; celotnost ali preplet okoliščin; kartografska upodobitev zemljišča ali gradbišča (situacijski načrt)

skeptik	dvomljivec, nezaupljiv, v vse dvomeč človek; privrženec filozofske smeri, ki dvomi o možnosti spoznanja resnice in zakonov objektivnega sveta
standard	enotna (ustaljena, uzakonjena, običajna) mera ali norma; obvezen, splošno veljaven tip ali vzorec; zgled, nekaj kar velja za zgledno; vrsta blaga določene, stalne kakovosti; življenjska raven
standarden	ustrezen ali prirejen standardu; tipičen; ustaljen, navaden; zgleden, splošno priznan
subjekt	snov, predmet (kot podlaga, npr. pogovora, pisanja ...), (v filozofiji.) misleči spoznavajoči jaz, človeška osebnost kot nosilka zavestne dejavnosti; človek sploh, večkrat perojativen (sumljiv ...); v logiki podmet, to je pojem (osebek), o katerem pridevek kaj pove; v slovnici osebek (stavčni člen)
subjektiven	ki se tiče subjekta, sloneč na subjektu
šarlatan	nestrokovnjak; mazač, šušmar; slepar, goljuf, ki izkorišča lahkovernost ljudi
tabu	svet, nedotakljiv, prepovedan; prepoved; pri primitivnih ljudstvih nekaj svetega, nedotakljivega, prepovedanega (predmet, žival, delo...), s skrivnostno močjo
taktika	nauk in spretnost o oblikah, načinih in metodah bojevanja na posameznih področjih; premišljeno ravnanje za doseg določenega cilja
tendinciozen	namere, služeč posebnim namenom, s posebno težnjo; pristranski, preračunan; naperjen proti komu
tortura	mučenje, trpinčenje, navadno kot kazen ali pomočeka za izsiljevanje izpovedi ali priznanj
totalitaren	celoten, vse obsegajoč; povzemajoč vse v svoje območje (zlasti označba za socialistične režime in njihovo težnjo, podrediti drž. ciljem vse javno in zasebno življenje); izključujoč drugo mnenje ali opozicijo
totalirizem	totalitarni politični sistem, režim, nauk ...
transformacija	preoblikovanje, sprememba oblike ali videza
utopija	neobstoječ, izmišljen svet; izmišljena, idealna družbena ureditev ali neuresničljiva znanstveno-tehnična želja; sanjarija, neuresničljiva fantazija
vizija	duhovno videnje, npr. prihodnjih dogodkov
vizionar	videc, jasnovidec, kdor ima vizije

Viri

- Janez Šček *Pot do učinkovite delovne organizacije*, ČGP Delo, Založba Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1987
- Janez Šček *Gibanje novega tisočletja - Duhovni preporod*, Izdano v samozaložbi, Ljubljana, 1998
- Janez Šček V knjigi objavljeno interno gradivo iz obdobja od aprila 1987 do vključno februarja 1998

Dodatek

Izvedba Referenduma OPS

Zadnja informacija. Referendum OPS zagotovo bo, o tem bodite prepričani, čeprav vam v tem trenutku še ne moremo postreči z novimi informacijami. Ob pridobivanju kakršnekoli informacije se namreč vedno postavi vprašanje: »Za koga in v kakšni zvezi to sprašujete?« Zato pred formalno ustanovitvijo *Stranke OPS* sploh ni mogoče pričakovati, da bi v tej zvezi lahko karkoli pospešili. Taki so pač časi in načini obnašanja sedanje oblasti.

Obrazci za zbiranje podpisov. Kljub temu smo pripravili obrazec, s pomočjo katerega je mogoče že zbirati podpise za izvedbo *Referenduma OPS*, kot se bo uradno imenoval v naših kasnejših zahtevah. Na naslednji strani je tako na voljo obrazec »Podpisi za razpis *Referenduma OPS* za odpravo privilegijev socializma« za vse bralke in bralce, ki bi ga morda radi tudi uporabili. Vendar je v tem primeru ta obrazec treba *izločiti* (izrezati ali iztrgati) iz knjige in ga šele potem uporabiti. Zato prosimo vse zainteresirane, da začno zbirati te podpise že sedaj in poskušajo za to pridobiti tudi druge, ki jih dobro poznajo. Seveda, je treba upoštevati tudi dejstvo, da mora podatke v obrazcu overiti tudi pristojni občinski upravni organ.

Da ta vaš trud ne bo zaman, smo, seveda, trdno prepričani. Vendar smo hkrati prišli na zamisel, da bomo vsaj nekatere med vami za ta trud tudi ustrezno nagradili. S pomočjo ustreznih sponzorjev namreč nameravamo pridobiti nekaj vabljivih praktičnih nagrad in jih nato z žrebom podeliti med tiste, ki bodo poskrbeli za izpolnitev priloženih obrazcev. Zato hkrati z izpolnjenim obrazcem ne pozabite priložiti tudi svojih podatkov in točnega naslova. Seveda, je treba poudariti še to, da bodo upoštevani *samo izvirniki potrjenih obrazcev*, zato jih fotokopirajte za svojo morebitno evidenco (dokaz) šele potem, ko bodo izpolnjeni in tudi overovljeni. Iztrgan in neizpolnjen obrazec, seveda, lahko tudi fotokopirate in uporabite celo večkrat, vendar na njih morajo biti *različni podpisi*. Vse to namreč ob vložitvi zbranih podpisov tudi računalniško preverijo, zato se ne kaže mučiti in slepiti z morebitnim podvajanjem podpisov.

Naš naslov za poštno pošiljko je: *Gibanje OPS, p.p. 2329, 1001 Ljubljana*

Obrazci za ustanovitev *Stranke OPS*

Ustanovna izjava. Na naslednjih straneh je na voljo obrazec »*Ustanovna izjava*« za vse bralke in bralce, ki bi jo morda radi tudi uporabili. Vendar kot je že bilo povedano, je v tem primeru ta obrazec treba *izločiti* (izrezati ali iztrgati) iz knjige in ga šele potem uporabiti, saj glede na uvodno opozorilo (© Copyright ...) *fotokopiranje posameznih strani v tej knjigi sicer ni dovoljeno*. Razen tega bodo pri ustanavljanju *Stranke OPS* upoštevane samo izvirne in pri notarju overovljene ustanovne izjave. Gre namreč zato, da je le v tem primeru moč verjeti taki izjavi, torej da je njen podpisnik zares imel možnost seznaniti se s statutom in programom dejavnosti *Stranke OPS*, ki ju s svojim

podpisom tudi sprejema. V kolikor kdo želi imeti izvod te izjave za svoj arhiv, jo lahko fotokopira potem, ko je overovljena pri notarju.

Pristopna izjava. Enako določilo kot za *ustanovno izjavo* velja tudi glede obrazca »*Pristopna izjava*«, ki ga najdete takoj na naslednji strani. Kdor želi uporabiti ustanovno izjavo za ustanovitev *Stranke OPS*, mora hkrati izpolniti tudi ta obrazec in resničnost podatkov na njem potrditi s svojim podpisom, česar pa, seveda, ni treba overoviti pri notarju.

Ustanavljanje Stranke OPS. V kolikor bi, cenjene bralke in bralci, kdo od vas želel tvorno in neposredno sodelovati pri ustanavljanju *Stranke OPS*, potem se naj nam hitro oglasi. Veseli bomo vsakega, ki bo glede na vse povedano v tej knjigi našel za sebe morebitni izziv in se nam bo želel pridružiti. Vendar velja ponovno opozoriti, da naj bi se v *Stranko OPS* včlanili predvsem tisti, ki bodo kasneje tudi njeni kandidati na volitvah za državni zbor in organe lokalnih skupnosti. Slednje bodo, kot morda veste tudi sami, že letos v jeseni, zaradi česar, seveda, nameravamo *Stranko OPS* pravočasno ustanoviti, da bo lahko nastopila tudi na teh volitvah. Seveda, lahko glede na vsebino osnutka njenega statuta vstopi v *Stranko OPS* vsak, ki želi biti zaenkrat samo med njenimi ustanovitelji in se bo za morebitno kandidaturo na volitvah odločil kdaj kasneje. V tem primeru vas prosimo, da nam čimprej pošljete na naveden naslov izpolnjena *izvirnika obeh obrazcev*, to je overovljene ustanovne izjave in izpolnjene pristopne izjave. *Že vnaprej se iskreno veselimo vsakega, ki bo želel že na samem začetku okrepiti naše vrste in tvorno sodelovati pri udeležanju njenih ciljev.*

Če pa morda želite tvorno sodelovati tudi pri neposrednem organiziranju *Stranke OPS* in pripravi njenega ustanovnega zbora, vas v tem primeru prosimo, da napišete nekaj stavkov o tem, kaj počnete in s čim se ukvarjate; v kakšni »vlogi« želite sodelovati; če imate morda v tem pogledu že kake izkušnje; in kaj osebno pričakujete od takega sodelovanja. Ne pozabite priložiti tudi *izvirnikov obeh obrazcev*, to je overovljene ustanovne izjave in izpolnjene pristopne izjave. *Veseli bomo vsakega, ki bo lahko tvorno sodeloval pri organizaciji Stranke OPS, medtem ko so v tej zvezi, seveda, odprte še prav vse možnosti.*

Naš naslov za pošto pošiljko je: **Gibanje OPS, p.p. 2329, 1001 Ljubljana**

Kdor pa želi in to lahko stori, se nam lahko oglasi tudi po elektronski pošti na naš naslov: **janez.scek@siol.net** Vsem se za tak trud že vnaprej zahvaljujemo.

Zbrani podpisi za razpis *Referenduma OPS* o odpravi privilegijev socializma

	Ime in priimek	Naslov	Podpis	Overba
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

	Ime in priimek	Naslov	Podpis	Overba
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				

USTANOVNA IZJAVA

<i>IME IN PRIIMEK</i>	
<i>DATUM ROJSTVA</i>	
<i>DRŽAVLJANSTVO</i>	
<i>NASLOV STALNEGA BIVALIŠČA</i>	
<i>SKRAJŠANO IME - CELOTNO IME STRANKE V USTANAVLJANJU</i>	STRANKA OPS - OSVEŠČENI POLITIKI SLOVENIJE
<i>IZJAVLJAM, DA SPREJEMAM NJEN STATUT IN PROGRAM DEJAVNOSTI.</i>	
<i>Podpis ustanovitelja:</i>	Pečat in podpis notarja:
<i>Kraj in datum:</i>	

PRISTOPNA IZJAVA

Ime in priimek: _____

Datum rojstva: _____ Država: _____

Kraj: _____ Spol: Ž M

Naslov stalnega bivališča: _____

Poštna štev. in kraj stalnega bivališča: _____

Občina: _____

Država: _____

Dosežena izobrazba: _____

Poklic: _____

Naziv službe (podjetja ali šole): _____

Delovno mesto: _____

Telefon službe: _____

Telefon doma: _____

Naslov e-pošte: _____

**S svojim podpisom sprejemam statut in program dejavnosti
Stranke OPS in s tem tudi pristopam k njej.**

Kraj in datum: _____ Podpis: _____

O avtorju

Janez Šček se je rodil 23. maja 1939 v delavski družini v predmestju Ljubljane. Ob nerazumevanju staršev in lakomnosti starejše sestre, ki je imela nanju močan vpliv (kasneje si je prilastila tudi vse njuno premoženje), je moral opustiti šolanje in se izučiti obrti. Od leta 1956 je delal kot elektroinstalater, obratni električar in skupinovodja v proizvodnji elektronaprav.

V letu 1970 je prešel iz proizvodnje v tehnološko pripravo dela, potem pa v tako imenovano plansko terminsko službo. Leta 1971 se je ob delu vpisal na Višjo šolo za organizacijo dela v Kranju, kjer je leta 1973 diplomiral s temo o kakovosti proizvodnje, v letu 1978 pa je s temo o planiranju poslovanja diplomiral tudi na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Istega leta se je na tej fakulteti vpisal na podiplomski študij in leta 1983 z obrambo teme o presojanju kvalitete poslovanja podjetij dosegel akademski naslov magistra poslovno organizacijskih znanosti.

V razdobju od leta 1978 dalje je v okviru zaposlitve na Gospodarski zbornici Slovenije objavil vrsto strokovnih del, razprav in člankov s področja ekonomske analize v nekaj strokovnih revijah. Z referati je sodeloval tudi na posvetovanjih o ekonomiki in organizaciji ter planiranju poslovanja podjetij. Na tej strokovni podlagi in v okviru svoje kasnejše zaposlitve kot svetovalec za organizacijo v paradržavni instituciji je v letu 1987 izdal knjigo »Pot do učinkovite delovne organizacije«, ki je bila napisana kot metodološki priročnik za analiziranje pravih poslovnih problemov in snovanje ukrepov za izboljšanje poslovanja podjetij. Ker je zaradi nje nato izgubil zaposlitev, je istega leta začel z njeno pomočjo opravljati samostojno svetovalno dejavnost. Vendar je moral naposled opustiti tudi to svojo namero zaradi nerazumevanja tedanjega režima, ki take iniciative posameznika - povsem izven takratnega partijskega nadzora - seveda, ni dopuščal. Tako se je sredi leta 1989 spričo takih razmer, ki se po njegovi presoji tudi po letu 1990 niso bistveno spremenile, povsem umaknil iz aktivnega dela na ekonomskem področju in se posvetil drugemu delu in zanimanju.

Po nekajletnem obračanju navznoter in nekaterih popotovanjih, v kar ga je pahnil prisilni razpad družinskega življenja, je med drugim spoznal tudi svet duhovnosti, ki mu je razkril pravi življenjski smisel. V pričujočih dveh knjigah s skupnim naslovom »Gibanje novega tisočletja« je tako dan vpogled v njegovo skoraj desetletno iskanje, razglabljanje in prizadevanje, da bi se pri nas vendarle lotili reševanja ključnih problemov in na pravem koncu. Vendar tega ne počne zaradi nekih osebnih koristi, saj vidi nadaljevanje življenjske poti daleč stran od sedanjega okolja. Zato verjetno tudi ti dve knjigi, prav tako kot njegova prej omenjena knjiga, pomenita samo logičen zaključek nekega obdobja v njegovem razgibanem življenju. Verjetno se s tem zaključuje tudi obdobje največje grenkobe v njegovem življenju, ki jo je očitno moral doživeti, da je lahko napisal te tri knjige. V prihodnje se namreč namerava posvetiti izključno pisanju romanov, predvsem pa dokončati že začeta romana »Mati in hči« s socialnokritično poanto in »Upanje ostane«, ki je politična srhljivka. Že sedaj pa ima zamisel za pustolovski roman z ekološko-utopično strokovno podlago in dogajanjem na južni polobli.

Razumevanje sedanjosti. Knjiga se spogleduje s priročnikom, ki naj bi vam pomagal pri razumevanju sedanjosti in obvladovanju prihodnosti. Tako lahko spoznate, da sedanje gospodarske težave sploh niso posledica naše osamosvojitve in izgube jugoslovanskih trgov, ampak imajo že precej daljšo »brado«. Temu dejstvu se namreč spretno izmikajo zlasti tisti politiki, ki so nas s svojim neodgovornim ravnanjem že pred desetimi in več leti začeli potiskati v sedanji – skrajno neugoden položaj. Kako jim je to uspevalo pa lahko spoznate v prvem delu knjige. Med drugim lahko preberete tudi tisto, kar vam nekateri politiki prikrivajo že vrsto let. Ste se kdaj vprašali komu sploh še kaže verjeti, denimo, glede ozadja znanih dogodkov pred desetimi leti, ki jih nekateri povezujejo tudi s slovensko pomladjo? V medijih so se namreč pojavljale različne verzije teh dogodkov, v tej knjigi pa lahko preberete tudi tisto, česar doslej niste mogli. Naposled boste lahko razumeli, zakaj resnica o tej zadevi ne sme priti na dan, čeprav jo poznata obe strani.

Drugačna politika. V zahodni literaturi je politika opredeljena kot zahtevna strokovna dejavnost, v okviru katere se iščejo, izbirajo in opredeljujejo cilji prihodnjega delovanja, zlasti na gospodarskih področjih. Pri nas je dolgoletna praksa tako imenovanega »socialističnega samoupravljanja« tudi besedo 'politika' povsem razvrednotila – podobno kot še mnoge druge. Takšno nerazumno in neodgovorno ravnanje pa je pripeljalo do usodnih posledic, v katerih smo še vedno. Na podlagi nekaterih izkušenj je moč trditi, da nihče od naših novih (starih) politikov sploh ne pozna pravega pomena politike, kar nenazadnje potrjujejo tudi s svojim sedanjim obnašanjem. V knjigi je nazorno prika-

Knjiga je posvečena vsem, ki niso izgubili upanja, da je svet mogoče spremeniti.

zано, kako je mogoče preseči takšno prakso in ustvariti pogoje za povsem drugačno politiko – primerno za novo tisočletje.

Želite sodelovati v drugačni politiki? Vas zanima delo poslanke ali poslanca v državnem zboru oz. svetnice ali svetnika v organih lokalnih skupnosti? Imate potrebno strokovno izobrazbo in delovne izkušnje, poleg tega pa tudi zamisli za reševanje naših pglavitnih družbenih in gospodarskih vprašanj? Ste morda doslej odpravili take izzive samo zato, ker se vam preprosto upira, da bi postali zgolj orodje v rokah politikov v sedanjih strankah? Če s temi vprašanji beremo vaše misli, potem morate prebrati to knjigo in ugotovili boste, da se vam take skrite želje lahko tudi uresničijo. Nameravamo namreč ustanoviti politično stranko, ki bo združevala prav take ljudi kot ste vi, v knjigi pa boste našli vse, kar vas lahko zanima v tej zvezi.

Napoved slovenske prihodnosti. Želite izvedeti, kakšno bo družbeno dogajanje v Sloveniji bržkone že v prihodnjem letu, zanesljivo pa takoj po letu 2000? O tem je mogoče prebrati v tretjem delu knjige, kjer med drugim najdete poti in načine, kako lahko tudi sami pripomorate, da se bodo te napovedi tudi uresničile. Tako napoved zajema tudi basen o mravljah na zadnji strani ovitka knjige, ki se nadaljuje v osemnajstem poglavju, razumejo pa jo celo otroci v vrtcih.